ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΤΤΑΚΟΣ ①

21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

ΔΙΑΤΙ; ΠΟΙΟΙ; ΠΩΣ;

10η ΕΚΔΟΣΙΣ

ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ & ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ
ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ Α, Β, & Γ
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑ ΠΟΙΚΙΛΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΛΙΑΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΑΣ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ

21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967
ΔΙΑΤΙ; ΠΟΙΟΙ; ΠΩΣ;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΣΟΥΚΑΛΑ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ
ΣΠΥΡΟΥ ΖΟΥΡΝΑΤΖΗ

10η ΕΚΔΟΣΙΣ

ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ & ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ
ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ Α, Β, & Γ
ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑ ΠΟΙΚΙΛΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΛΙΑΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΑΣ

ISBN 960 - 85323 - 3 - 7

᾿Αφιεροῦται

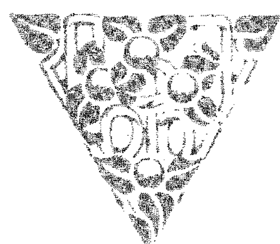
Εἰς τήν μνήμην τῶν ἡρωϊκῶν ἀθανάτων συμπολεμιστῶν μου, κατά τούς ἐπικούς ἀγῶνας τῆς Πατρίδος μας, ἐναντίον τῶν ᾿Ιταλῶν Φασιστῶν, Γερμανῶν Ναζιστῶν καί Ρωσσοκινήτων Σλαβοκομμουνιστῶν, ἀπό 28ης ᾿Οκτωβρίου 1940 ἕως 29ης Αὐγούστου 1949.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ
ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ἐ. ἀ.

«Πᾶσα πικρία καί θυμός καί ὀργή καί κραυγή καί βλασφημία, ἀρθήτω ἀφ᾿ ὑμῶν σύν πάσῃ κακίᾳ» (᾿Εφεσ. Δ᾿, 31)
(Κάθε ἐσωτερική δυσαρέσκεια καί θυμός καί ὀργή καί παράφορος κραυγή καί βλασφημία καθώς καί κάθε κακεντρέχεια, ἄς ἐκδιωχθῆ μακριά ἀπό ὅλους.)

«Χρωστοῦμε σ᾿ ὅσους ἦρθαν,
θά ᾿ρθοῦνε, θά περάσουν,
κριτές θά μᾶς δικάσουν
οἱ ἀγέννητοι... οἱ νεκροί...»

(Κωστῆς Παλαμᾶς
«ΑΣΑΛΕΥΤΗ ΖΩΗ»)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

(: Διά τήν 2αν ἔκδοσιν)

Ἡ 1η ἔκδοσις χιλιάδων τινῶν ἀντιτύπων τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου ἐξηντλήθη λίαν συντόμως, ἀπό τῆς ἐνάρξεως τῆς διαθέσεώς του.

Εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως τούς φίλους ἀναγνώστας, διά τό ἐνδιαφέρον των νά γνωρίσουν τήν ἀλήθειαν καί ἐν συνεχεία νά τήν διαλαλήσουν...

Ἀκουσίως καί οὐχί εὐφυῶς συνέβαλλον οἱ κυβερνῶντες τήν Πατρίδα μας ἀπό τῶν ἡμερῶν τῆς μεταπολιτεύσεως, 24 Ἰουλίου 1974.

Οὗτοι, ὡς «Βουρβῶνοι» ἀπῆλθον, «Βουρβῶνοι» ἐπανεφέρθησαν καί τοιοῦτοι παραμένουν.

Οὕτως, ὅμως, αἱ λάσπαι ἐπιστρέφουν εἰς τά πρόσωπα ἐκείνων πού τάς ἐκτοξεύουν, καί προκαλοῦν, ἰδιαιτέρως τούς νέους, νά ἐνημερωθοῦν...

Οἱ δυσφημούμενοι, δαπανηρότατα μάλιστα, διαφημίζονται ἀδαπάνως, καί οἱ μῦθοι, τά ψεύδη, ἡ ἐμπάθεια, τό μῖσος, ἡ κακία καί τό ἐκδικητικόν μένος, συνεχιζόμενον ἐπί ὁλόκληρον εἰκοσαετίαν ἔχει προκαλέσει τό ζωηρότατον ἐνδιαφέρον τοῦ φιλίστορος κοινοῦ, νά πληροφορηθῆ τήν πραγματικότητα... Τήν ἀλήθειαν καί μάλιστα ἐκ τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ λόφου.

Καί ἡ ἄλλη πλευρά τοῦ λόφου, εἴμεθα ἡμεῖς, οἱ ἀγρίως δυσφημούμενοι, λοιδορούμενοι, διωκόμενοι, κακονόμως κατάδικοι.

Εἶναι εὐχάριστον καί ἐλπιδοφόρον τό γεγονός ὅτι, τήν ἀλήθειαν τῶν γεγονότων τῆς ὑβριζομένης περιόδου, τήν ἀναζητοῦν κυρίως οἱ νέοι. Οἱ μή ἥρωες τοῦ μύθου τοῦ Πολυτεχνείου καί τῶν ἄλλων «γιγάντων» τῆς «ἀντιστάσεως».

Τήν ζητοῦν αἱ νέαι γενεαί, ἡ χρυσῆ ἐλπίς τοῦ Ἔθνους, οἱ ἄδολοι νέοι, αὐτά τά Ἑλληνόπουλα πού ἔχουν βαρυνθῆ νά ὑφίστανται τόν ἄχαριν ρόλον τοῦ ἀκούοντος καί μή βλέποντος! Τοῦ συνεχῶς ἐξαπατωμένου διά ψευδῶν ὑποσχέσεων. Τοῦ ὠθουμένου εἰς καταλήψεις, εἰς ἀπεργίας, εἰς... ἀμάθειαν, εἰς τό σκότος!

Ἐνδιαφέρονται νά λάβουν γνῶσιν τῶν γεγονότων μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού διαβάλλεται, πού δυσφημίζεται, χωρίς νά ἀπαντᾶ. Μιᾶς περιόδου τόσον ὠφελίμου ἀπό οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς πλευρᾶς διά τήν Πατρίδα, ὅπως λέγουν οι μέν, ἤ τόσον καταστρεπτικῆς, ὅπως διατείνονται οἱ δέ.

Ἡ 1η ἔκδοσις ηὗρεν ὥριμον τόν χρόνον. Τό ἔδαφος εἰς τό ὁποῖον ἐρρίφθη ὁ σπόρος εἶχε καλλιεργηθῆ θαυμασίως ἀπό τούς μυθοπλάστας δημαγωγούς. Σκάπτοντες τόν λάκκον διά νά θάψουν τήν «Χούντα», βυθίζονται οἱ ἴδιοι εἰς αὐτόν.

Τά παραμύθια ἐπαναλαμβανόμενα, προκαλοῦν τήν ἀνίαν. Αἱ ἐπετειακαί πανηγύρεις πρός ἀπόδοσιν τιμῶν εἰς ἀνυπάρκτους ἥρωας ἤ κεφαλάς ζώντων, προξενοῦν πλέον τήν ἀηδίαν ἤ τήν ἀποστροφήν ἤ ἀκόμη καί τήν περιφρόνησιν, εἰς τούς νοῦν ἔχοντας.

Ἀναζητεῖται ἡ ἀλήθεια, τό φῶς καί εἶναι πλέον καιρός νά λάμψη ἡ ἀλήθεια, νά φύγη το σκότος, νά ἔλθη τό φῶς... «φῶς, περισσότερον φῶς».

Ἐπειδή τινές τῶν πολιτικάντηδων καί ὄχι μόνον, πρεσβεύουν ὅτι αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις δέν δικαιοῦνται νά ἐπεμβαίνουν εἰς τά ἐδάφη τῆς πολιτικῆς, παραθέτω κατωτέρω, γνώμην τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, πού ἄν καί Στρατιωτικός, ἐπενέβη εἰς τήν πολιτικήν, ὅταν ἡ Πατρίς του τό εἶχεν ἀνάγκην. Καί τήν ἐδόξασεν. Ἆρά γε θά τόν κατεδίκαζεν ὁ Καραμανλῆς ἐάν ἐκαλεῖτο νά τόν ἀντικαταστήση εἰς τήν ἐξουσίαν;

Ὁ Ναπολέων εἶπεν: «Ὅταν ἐκδηλοῦται ἀπαράδεκτος ἀδυναμία εἰς τάς βουλάς τῆς ἐξουσίας, ὅταν ὑποκύπτη διαδοχικῶς εἰς τήν ἐξουσίαν ἀντιπάλων κομμάτων καί ἐπιβιώνει ἀπό ἡμέρας εἰς ἡμέραν, χωρίς σαφές σχέδιον ἤ καθωρισμένην πορείαν, τότε ἔχει δώσει σαφές μέτρον τῆς ἀνεπαρκείας του. (σ.σ. Τό Κόμμα τῆς ἐξουσίας, ἐννοεῖ). Ὅταν καί οἱ μετριοπαθέστατοι πολῖται ἀναγκάζωνται νά παραδεχθοῦν ὅτι τό Κράτος δέν κυβερνᾶται πλέον, ὅταν, τέλος, ἡ Διοίκησις συνδυάζη τήν ἐσωτερικήν ἀνυπαρξίαν της πρός τό βαρύτερον ἁμάρτημα πού δύναται νά διαπράξη ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἑνός ὑπερηφάνου λαοῦ, δηλαδή ἐννοῶ τήν ἐξωτερικήν ταπείνωσιν, τότε διαδίδεται ἀόριστος ἀνησυχία εἰς τήν κοινωνίαν. Ἡ ἀνάγκη τῆς διαφυλάξεώς της τήν ταράσσει καί καθώς ἐπιστατεῖ ἑαυτήν φαίνεται νά ἀναζητῆ ἕναν ἄνθρωπον πού θά δυνηθῆ νά τήν σώση». (σ.σ. Τόν Λοχίαν, ἐννοεῖ).

Ἰδού καί κάτι ἄλλο σχετικόν, πού ἐδημοσίευσεν ἡ ἐφημερίς τῆς Κοζάνης «ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», τῆς 11/5/1994:

Ὅταν οἱ μισοί πολιτικοί ἀποκαλοῦν τούς ἄλλους μισούς... κλέφτες!

«Αὐτό πού συμβαίνει στή χώρα μας ἀμφιβάλλουμε ἄν συμβαίνει σέ ἄλλη χώρα τοῦ Κόσμου. Ἄν, δηλαδή, σέ ἄλλη χώρα, οἱ μισοί πολιτικοί ἀποκαλοῦν τούς ἄλλους μισούς κλέφτες καί τανάπαλιν!... Δεδομένου τώρα, ὅτι οἱ ὀπαδοί τῆς μιᾶς παράταξης πιστεύουν τούς ἡγέτες τῆς παράταξής τους (ἄρα τούς πιστεύουν καί ὅταν ἀποκαλοῦν τούς πολιτικούς τής... ἄλλης παράταξης κλέφτες) καί (δεδομένου ὅτι) οἱ δύο μεγάλες πολιτικές παρατάξεις στή χώρα μας ἔχουν (καί οἱ δύο μαζί) περισσότερους ἀπό τό 85% τών ψηφοφόρων, ἕπεται ὅτι τό μεγάλο αὐτό ποσοστό τῶν ψηφοφόρων πιστεύει ὅτι οἱ πολιτικοί τῶν δύο μεγάλων πολιτικῶν παρατάξεων τῆς χώρας μας εἶναι... κλέφτες ἤ τουλάχιστον ὕποπτοι σοβαρῶν παράνομων πράξεων. Ὅπερ ἔδει δεῖξαι. Ἤ - ἐπί τό ἁπλούστερον - κύριοι πολιτικοί, βάζετε τά χέρια σας καί βγάζετε τά μάτια σας!...

Σημ. Τό ἀνωτέρω ἀληθοφανές σημείωμα, ἀναδημοσιεύομεν, ἀπό τήν συνάδελφον «Προσφυγικός Κόσμος» τῶν Ἀθηνῶν, μέ τήν παρατήρησιν, ὅτι, αὐτοί μέν, δέν βγάζουν τά μάτια τους. Τά ἔχουν ὀρθάνοιχτα, οἱ κύριοι Πολιτικοί!... Ἐμᾶς ὅμως πᾶνε νά μᾶς στραβώσουν!..».

Διά τῆς 1ης ἐκδόσεως ἐλέχθη ἡ ἀλήθεια. Ἐρρίφθησαν ἀκτῖνες φωτός ἱκαναί νά διαλύσουν τά σκότη.

Τά δημοσιευόμενα εἰς τήν παροῦσαν ἔκδοσιν σχόλια ἐκ μέρους ἀναγνωστῶν τῆς 1ης, ἐνισχύουν καί σταθεροποιοῦν τήν ἀλήθειαν καί δίδουν περισσότερον φῶς εἰς τήν πραγματικότητα, μέ τήν γλῶσσαν τῆς ἀληθείας.

Τά στοιχεῖα αὐτά ἐξιστοροῦνται εἰς τάς προσθέσεις πού τίθενται ὡς παραρτήματα τῆς ἀνά χεῖρας ἐκδόσεως, κατωτέρω:

— ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α», εἰς σελ.253: Περιέχει κριτικήν καί σχόλια ἀναγνωστῶν τῆς 1ης ἐκδόσεως, χρήσιμα διά πάντας καί ἰδία διά τούς νέους. Δέν ἦτο δυνατόν νά περιληφθοῦν ὅλα ὅσα ἔχουν ληφθῆ μέχρι σήμερον (: Δεκέμβριος 1994). Θά καθίστατο ὀγκώδης, δύσχρηστος καί ἐν πολλοῖς κοπιώδης διά τόν ἀναγνώστην ἔκδοσις. Ὑπόσχομαι νά ἱκανοποιήσω ἐπιθυμίαν, οἱουδήποτε, ὁ ὁποῖος θά ἤθελε νά καταχωρισθοῦν τά σχόλιά του, εἰς ἄλλην ἔκδοσιν, ἄν χρειασθῆ. Θά τό πράξω, ἔστω καί ἄν τά σχόλια θα εἶναι ἀντίθετα τῶν ἡμετέρων ἀπόψεων. Θά τά προτιμήσω. Τά ἀποσιωπητικά δηλώνουν παραλείψεις. Παραλείπονται ἔπαινοι κολακευτικοί, περιττοί διά τούς ἀναγνώστας.

— ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β», εἰς σελ. 275: Περιέχει ἐρωτήματα τά ὁποῖα μοῦ ἔχουν τεθῆ, προφορικῶς ἤ ἐγγράφως καί αἱ ἀπαντήσεις μου (: προσωπικαί ἀπόψεις μου), ἐπί ἑκάστου. Ἀποτελεί τρόπον τινά συνέχειαν τοῦ κεφαλαίου «ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ» τῶν σελίδων 199 ἕως 221.

— ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ», εἰς σελ. 285: Περιέχει εὑρετήριον, τῶν περιεχομένων εἰς τό ὅλον σύγγραμμα τοῦτο, ὀνοματεπωνύμων κατ' ἀλφαβητικήν σειράν.

Εὐχαριστῶ, ἐγκαρδίως, ἔστω καί ἐκ τῶν ὑστέρων, τάς: α) Ἐρίτιμον κυρίαν Τιτίκαν Ν. Μολυβδᾶ διά τήν πολύτιμον, εὐγενικήν συμβολήν της εἰς τήν διόρθωσιν γραμματικῶν καί τυπογραφικῶν σφαλμάτων τῆς 1ης ἐκδόσεως. β) Τήν θυγατέρα τῆς ἀνωτέρω, ἐρίτιμον δεσποινίδα Λίναν, διακεκριμένην ζωγράφον, εἰς τήν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ καλλιτεχνική ἐμφάνισις τοῦ ἐξωφύλλου. γ) Τάς χιλιάδας τῶν ἀναγνωστῶν καί ἐκ τούτων, ἰδιαιτέρως τούς ἀποστείλαντάς μοι σχόλια, τινά τῶν ὁποίων δημοσιεύονται εἰς τόν παρόντα τόμον, ἐν παραρτήματι Α καί τέλος εὐχαριστῶ θερμώτατα τόν ἐκδοτικόν οἶκον ΒΙΟΒΙΒΛ - Ἀθῆναι διά τήν πρόθυμον, ἁρμονικήν, ταχεῖαν καί οἰκονομικῶς προσιτήν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματός μου τούτου, ἀκόμη δέ καί τῆς διακινήσεώς του.

Ὀφείλω νά εὐχαριστήσω ὁλόκληρον τό προσωπικόν τῆς ἐν λόγῳ ἑταιρείας καί ἰδιαιτέρως τούς κ.κ.: Παπαβασιλόπουλον Νικόλαον καί Τσακοπιᾶκον Ἀλκιβιάδην, διά τήν ὅλως φιλικήν καί εὐγενικήν συνεργασίαν μας εἰς τρόπον ὥστε νά ὑπερπηδηθοῦν εὐχερῶς ὅλαι αἱ ἐξ αἰτίας μου, λόγῳ ἀπειρίας, δυσκολίαι. «Γηράσκω δ' ἀεί διδασκόμενος...».

Ἔγραφον 7/12/1994

Στυλιανός Γ. Παττακός

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ

Εὐχαριστῶ θερμότατα τόν συγγραφέα διότι ἀνταπεκρίθη τόσον προθύμως εἰς τήν παράκλησίν μου νά προλογίσω μέ ὀλίγας λέξεις τό πράγματι τόσον ἀξιόλογον ἔργον του.

Ἔχει λεχθῆ ὅτι οἱ σύγχρονοι εἶναι ἀκατάλληλοι νά περιγράψουν, κρίνουν, ἐπικρίνουν ἤ ἐπαινέσουν τήν ἐποχήν των. Ὀρθή κατά βάσιν ἡ παρατήρησις. Προλήψεις, προκαταλήψεις, φιλικαί ἤ ἐχθρικαί διαθέσεις, ἀπορρέουσαι συνηθέστατα ἀπό αἴτια πολλάκις ἀνεξήγητα ἤ ἀνεξιχνίαστα, συμπάθειαι, ἀντιπάθειαι ἤ ἄλλοι παράγοντες, ἄλλοτε σταθμητοί καί ἄλλοτε ἀστάθμητοι, παρασύρουν ἠθελημένως ἤ ἀθελήτως τόν ἑκάστοτε «σύγχρονον» πρός τήν ὑπερβολήν, ἄν μή καί πρός τήν πλήρη διαστροφήν τῆς πραγματικότητος. Περιλαμβάνεται καί τοῦτο εἰς τάς ἀτελείας καί ἀδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Μόνον ἡ πάροδος τοῦ χρόνου ἀποκόπτει ὁριστικῶς καί ἀνεκκλήτως τά καθέκαστον ἄτομα ἀπό τήν ἐποχήν των καί τότε, ὁ ὑποκειμενισμός παραχωρεῖ τήν θέσιν του εἰς τήν ἀντικειμενικότητα καί τήν ἀμεροληψίαν.

Ἀλλ' ἐδῶ ἀνακύπτει νέον πρόβλημα: Ὁ ἱστορικός τοῦ μέλλοντος θά ἀναζητήση κατ' ἀνάγκην τάς πηγάς του εἰς τούς συγχρόνους τῆς ἐποχῆς τήν ὁποίαν ἐπιδιώκει νά περιγράψη. Ἄν συναντήση τήν κακοπιστίαν θά μεταφέρη κατ' ἀνάγκην καί ἐκεῖνος τήν κακοπιστίαν. Ἄν συναντήση τήν διαστροφήν θά μεταφέρη τήν διαστροφήν. Ἄν συναντήση τό ψεῦδος θά μεταφέρη τό ψεῦδος. Δυσχερέστατον πολλάκις τό ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ ὅταν κατέχεται ἀπό τήν εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν νά παραδώση εἰς τούς ἐπερχομένους τήν ἀκριβῆ περιγραφήν μιᾶς ἐποχῆς καί ὄχι τά ἀποκυήματα νοσηρᾶς φαντασίας. Θά εὑρεθῆ τότε εἰς τήν ἀνάγκην νά συγκρίνη καί ἀντιπαραβάλη τάς ἐξιστορήσεις τῶν «συγχρόνων», νά συγκρατήση τά πιθανά καί πιστευτά, νά ἀποβάλη τά ἀπίθανα καί τά ἀπίστευτα, νά διαγνώση ποῦ εὑρίσκεται ἡ κακοπιστία καί ἡ συκοφαντία καί ποῦ ἡ προσήλωσις πρός τήν πραγματικότητα καί ἡ ἀλήθεια. Ἔργον τιτάνειον μέ ἀμφίβολον, συνηθέστατα, τήν ἐπιτυχίαν του. Εἶναι ὁ λόγος διά τόν ὁποῖον ἀκόμη καί οἱ ἐμπειρότεροι ἱστορικοί ὑποπίπτουν ἐνίοτε εἰς βαρυτάτας πλάνας, τάς ὁποίας δέν διστάζουν νά ἀναγνωρίσουν ὅταν ἀποκαλυφθοῦν.

Τήν 'Επανάστασιν τῆς 21ης 'Απριλίου 1967 ἐπληροφορήθην, ὅπως ὅλοι σχεδόν οἱ Ἕλληνες, ἀπό τά ραδιόφωνα καί τήν ἐχειροκρότησα, ὅπως ἐπίσης ὅλοι οἱ Ἕλληνες μέ μοναδικήν τήν ἐξαίρεσιν τῶν καθαροαίμων κομμουνιστῶν καί τοῦ λεγομένου «πολιτικοῦ κόσμου» ὁ ὁποῖος κατεδικάσθη εἰς ... «ἀνεργίαν» ἀπό τῆς μιᾶς εἰς τήν ἄλλην στιγμήν.

Τό 1970 ἐκλήθην νά λάβω μέρος εἰς τήν Κυβέρνησιν ὑπό τήν ἰδιότητα τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καί διετήρησα τό ἀξίωμα ἐπί μίαν ὁλόκληρον τριετίαν. Οὔτε μετεμελήθην, οὔτε πρόκειται καί νά μεταμεληθῶ. Διέθεσα ὅσας δυνάμεις ἤμουν εἰς θέσιν νά διαθέσω καί παραμένω μέ τήν ἠθικήν ἱκανοποίησιν ὅτι ἐξετέλεσα τό καθῆκον μου.

'Αλλά ἐπῆλθε κάποτε ἡ λεγομένη «μεταπολίτευσις» καί συνήντησα τάς ἀθλιότητας κατά τάς ὁποίας ὅλοι ἔζησαν: Τήν γενικήν ἀμνηστίαν ἡ ὁποία χορηγεῖται καί κατόπιν ἀνακαλεῖται. Τήν ἐφαρμογήν ἀναδρομικῶν ποινικῶν νόμων. Τήν ἀβυσσαλέαν μισαλλοδοξίαν. Τόν ἀπηνῆ διωγμόν τῶν ἀθώων καί τῶν ἀνυπόπτων. Τάς μυριάδας τῶν δῆθεν «ἀντιστασιακῶν» οἱ ὁποῖοι ἕως χθές ἔκαιον λιβανωτόν ἤ ἐχαρακτήριζον τούς κυβερνῶντας «ἐθνοσωτῆρας». Τό παιδαριῶδες καί καταγέλαστον λογοπαίγνιον κατά τό ὁποῖον ἡ 'Επανάστασις ἡ ὁποία ἐκυβέρνησεν ἐπί ἑπτά (7) ὁλόκληρα ἔτη, ἐψήφισε νόμους πολλοί ἀπό τούς ὁποίους ἰσχύουν ἀκόμη καί σήμερον (:1992) καί ἀνεγνωρίσθη ἀπό ὅλας τάς χώρας τῆς Γῆς, δέν ἦτο 'Επανάστασις ἀλλά... Πραξικόπημα (!) καί οὐδέποτε ἐπεκράτησεν (!) Τήν ἐγκάθειρξιν ἔκτοτε καί μέχρι σήμερον ἡρωικῶν 'Αξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι δέν ἐδραπέτευσαν «ἐγκαίρως» διά νά καταφύγουν εἰς τούς διαδρόμους κάποιου 'Αμερικανικοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλά ἔχυσαν τό αἷμα των εἰς τά βουνά τῆς 'Αλβανίας τό '40 καί ἀργότερον τοῦ Βίτσι καί τοῦ Γράμμου ὑπέρ πίστεως καί Πατρίδος.

Αὐτά ὅλα καθώς καί πάμπολλα ἄλλα μαζί με μερικάς προσωπικάς ἀναμνήσεις μου ἐσκέφθην πρός στιγμήν νά παραδώσω εἰς τήν δημοσιότητα. 'Εγνώριζα ὅτι θά ματαιοπονήσω, ὅπως ματαιοπονοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν νά διαλύσουν τόν τραγελαφικόν μῦθον τοῦ Πολυτεχνείου! Ἡ «17η Νοέμβρη» (τί σύμπτωσις ἀλήθεια!) ἑορτάζεται καί θά ἐξακολουθῆ νά ἑορτάζεται ὡς... 'Εθνική ἑορτή! 'Αλλά ἡ πικρία καί ἡ ἀπογοήτευσις ὑπῆρξαν κάκιστοι σύμβουλοι. Πρός τί νά ἀπευθύνωμαι εἰς ὦτα μή ἀκουόντων; Ἄλλοι θά μέ ἐχαρακτήριζαν ρομαντικόν ὀνειροπόλον, ἄλλοι οὐτοπιστήν καί ἄλλοι ἀθεράπευτον κατάλοιπον τῆς ... «ἐπαράτου» Χούντας... καί ἐγκατέλειψα τήν σκέψιν, κακῶς πράττων, τό ὁμολογῶ...

'Αλλά ὁ Στυλιανός Παττακός ἠκολούθησε τόν ὀρθόν δρόμον. Μέ γνώμονα τήν ἀταλάντευτον προσήλωσίν του εἰς τά ἰδανικά τῆς Πατρίδος καί τήν πασίδηλον προσωπικήν του ἐντιμότητα, εὐθύτητα καί εἰλικρίνειαν συνέγραψε καί παραδίδει ἤδη εἰς τήν δημοσιότητα τό

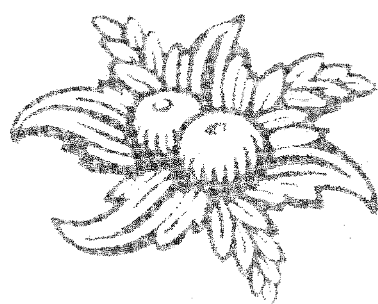
ἀνά χεῖρας βιβλίον. ᾿Ασφαλῶς δέν κατέχεται καί ἐκεῖνος ἀπό ψευδαισθήσεις. Γνωρίζει ἐκ τῶν προτέρων καί τάς ἀντιδράσεις ἄν ὄχι καί τούς κινδύνους οἱ ὁποῖοι τόν ἀπειλοῦν. ᾿ Αλλά ἡ αὐτοθυσία καί ἡ αὐταπάρνησις χαρακτηρίζουν πάντοτε τούς γενναίους.

Δέν ἐπιτρέπω εἰς τόν ἑαυτόν μου τήν πολυτέλειαν νά ἀπονέμω ἐπαίνους καί μάλιστα πρός προσωπικότητα, τοῦ διαμετρήματος τῆς προσωπικότητος τοῦ Στυλιανοῦ Παττακοῦ, ἑνός ἀπό τούς πρωτεργάτας τῆς ᾿Επαναστάσεως τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967. ᾿Επισημαίνω ἁπλῶς τοῦτο μόνον: Αἱ σελίδες πού ἀκολουθοῦν, παρά τήν καλλιέπειαν, σαφήνειαν καί γλαφυρότητα, οὔτε ἐξαντλοῦν οὔτε θά ἦτο δυνατόν νά ἐξαντλήσουν τό ὅλον θέμα. ᾿Εκτός ἀπό τά προηγηθέντα συνταρακτικά γεγονότα τά ὁποῖα ὡδήγησαν δύο ἔτη προηγουμένως εἰς τήν ἀποκληθεῖσαν «ἀποστασίαν» καί κατόπιν διά τούς ἰδίους ἀκριβῶς λόγους εἰς τήν Στρατιωτικήν ᾿Επανάστασιν, ὑπάρχουν αἱ πολλαπλαῖ καί ἄξιαι πάσης ἐξάρσεως δραστηριότητες τῶν Κυβερνήσεων τῆς ἑπταετίας, ὅπως ὑπάρχουν καί αἱ ἐπακολουθήσασαι πρωτοφανεῖς ἀθλιότητες εἰς βάρος ἑνός λαοῦ ἀξίου, ἀσφαλῶς, καλυτέρας τύχης πού ὡδήγησαν τόν τόπον μέχρι τοῦ χείλους τοῦ κρημνοῦ.

Θά ἐχρειάζοντο τόμοι ὁλόκληροι διά τήν περιγραφήν καί ἀνάλυσιν τοῦ ὅλου θέματος. ῾Ο συγγραφεύς τοῦ παρόντος βιβλίου ἔδωκε πρῶτος τό σύνθημα. Θά εἶναι εὐχῆς ἔργον ἄν συναντήση μιμητάς.

Πολλά τά γνωστά, ἀλλά περισσότερα τά ἄγνωστα τά ὁποῖα θά εἰσέλθουν εἰς τόν δρόμον τοῦ ῾Ιστορικοῦ τοῦ μέλλοντος. Καί θά παραδώση τότε εἰς τάς ἐπερχομένας γενεάς ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ...

Ἄγγελος Κ. Τσουκαλᾶς
᾿Αθήναις 10 ᾿Ιουλίου 1992

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Γ. ΠΑΤΤΑΚΟΥ

Τήν 21ην Ἀπριλίου 1967 ἐπενέβησαν αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις μας, ἀνέτρεψαν τήν Κυβέρνησιν καί ἀνέλαβον τήν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας.

Τό ἱστορικόν αὐτό γεγονός ἐκρίθη, κρίνεται, κατεκρίθη καί κατακρίνεται καί ὁ μόνος πού θά κρίνη τελικῶς εἶναι ὁ ἀδέκαστος ἱστορικός τοῦ μέλλοντος.

Ἐπί τοῦ παρόντος—:1991—, ἅς ἀρκεσθῶμεν εἰς τάς διατυπωθείσας ἀπόψεις καί γνώμας ἐγκύρων προσωπικοτήτων καί εἰς τάς ἀφηγήσεις ἐπωνύμων παραγόντων οἱ ὁποῖοι διεδραμάτισαν κάποιον ρόλον, ὡς ὁ ὑπογράφων, κατά τό γεγονός αὐτό τῆς 21ης Ἀπριλίου, 1967.

Ὁ Κ. Καραμανλῆς, εὑρισκόμενος εἰς Παρισίους αὐτοεξόριστος, ἐδήλωσεν εἰς συνέντευξίν του εἰς τήν ἐκεῖ ἐφημερίδα "LE MONDE", τήν 27ην Νοεμβρίου 1967, τά ἑξῆς: «...Ἀγνοῶ τήν ἔκτασιν τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου. Ἐν πάση περιπτώσει, ἕνας ἅλλος κίνδυνος ἐκαραδοκοῦσεν. Ἡ πολιτική καί ἠθική ἀναρχία. Ἡ Χώρα, συγκλονιζομένη ἀπό ἄγρια πολιτικά πάθη, ὡδηγεῖτο πρός ἀδελφοκτόνον σπαραγμόν· οὐδείς καί ὅλοι εὐθύνονται. Ἡ Δημοκρατία, πρό πολλοῦ χρόνου, εἰς τήν Πατρίδα μου εἶχε χρεωκοπήσει καί ἐν συνεχείᾳ ἐδολοφονήθη... Δύναταί τις νά εἴπη ὅτι ἡ Δημοκρατία ἐδολοφονήθη ἐν Ἑλλάδι.... καί ὅτι οἱ Συνταγματάρχαι δέν ἔκαμαν ἅλλο, παρά νά τῆς δώσουν τήν χαριστικήν βολήν.»

Ὁ Ἰωάννης Ζίγδης, καταθέτων εἰς τήν Ἐπιτροπήν τοῦ Κογκρέσσου τῶν Η.Π.Α τήν 27ην Μαρτίου 1973, ἐδήλωνε:

«Δέν θά προσπαθήσω νά προσδιορίσω τούς συνθέτους λόγους τῆς καταστροφῆς τῆς Δημοκρατίας στήν Ἑλλάδα, τήν 21ην Ἀπριλίου 1967... Εἶναι προτιμότερο τό ἔργο αὐτό ν' ἀφεθῆ στούς ἱστορικούς τοῦ μέλλοντος. Ἐπιτρέψτε μου ὡστόσο νά ὑπογραμμίσω, ὅτι ὁ Ἑλληνικός Λαός οὔτε ἀρνεῖται οὔτε ὑποτιμᾶ τό μέρος εὐθύνης του γιά τήν σημερινή κατάστασι...»

Ὁ Γ. Παπανδρέου εἶπεν εἰς τόν Ἀξιωματικόν πού τόν συνέλαβε τήν πρωίαν τῆς 21/4/1967 : «Ἀνεμένετο ... καί ἐγένετο ...»

Ὁ Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου εἶπεν εἰς τήν Ὁμάδα πού τόν συνέλαβε τήν πρωίαν τῆς 21/4/1967: «... Μπράβο σας ... Μπράβο στό στρατό μας· αὐτό ἔπρεπε νά κάνη ...»

Εἰς ἐμέ ὁ ἴδιος, 'Ανδρέας Γ. Παπανδρέου, ὅταν τοῦ παρέδωσα τό διαβατήριον, εἶπε: «... ναί, ἡ 'Επανάστασίς σας, κ. 'Αντιπρόεδρε, ἦτο ἀναπόφευκτος! 'Εγώ τήν περίμενα... δέν γινόταν ἀλλιῶς... ναί, φταίω,... ναί, ἔφταιξα πολύ...»

Καί πάλιν ὁ Κ. Καραμανλῆς, εἰς δηλώσεις του τῆς 21ης 'Ιανουαρίου 1978, εἶπεν: «... 'Ο 'Ελληνικός λαός πρέπει νά θυμᾶται καί τά αἴτια πού ὡδήγησαν στό πραξικόπημα τῆς 21ης 'Απριλίου 1967.»

Εἰς τήν συνέχειαν τῆς ἐξιστορήσεως τῶν γεγονότων πού προηγήθησαν τῆς 'Επαναστάσεως τῆς 21ης 'Απριλίου 1967 θά ἐκτεθοῦν ἀρκετά, ὥστε νά ἀντιληφθῆ κάθε ἀντικειμενικός κριτής ὅτι: 'Η Πατρίς μας πράγματι εἶχεν εὑρεθῆ εἰς τό χεῖλος τῆς ἀβύσσου, εἰς τά πρόθυρα ἑνός κομμουνιστικοῦ «Γύρου», τετάρτου αὐτήν τήν φοράν, πού προπαρεσκευάζετο ὑπό τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμουνιστῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον διεξαγάγει, ἀνεπιτυχῶς πάντοτε, τούς τρεῖς προηγουμένους.

Τά ἀποκαρδιωτικά μηνύματα διά τήν ὅλην κατάστασιν, ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τήν 'Εκκλησίαν, εἰς τό Κοινοβούλιον, εἰς τόν Δημόσιον βίον καί εἰς ὅλους τούς τομεῖς τοῦ Κράτους, συνεχῶς ἐπληθύνοντο. Τό κλῖμα ἦτο ἐξαιρετικῶς βαρύ καί ὁ λαός, ἀνήσυχος, ἀνεζήτει ἔστω καί «Λοχίαν» νά τόν σώση!

Συνοπτική ἀπογραφή τοῦ ὕφους, τοῦ ἤθους καί τῶν ἀξιῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διαλαμβάνεται εἰς τό Διάγγελμα τῆς 'Επαναστάσεως πού καταχωρίζεται εἰς τάς σελίδας 161 - 163 τοῦ παρόντος ἔργου.

Οὐδείς ἀμφισβητεῖ ὅτι αἱ ῎Ενοπλοι Δυνάμεις ἀπεμακρύνθησαν τῆς νομιμότητος, ὅταν τήν πρωΐαν τῆς 21ης 'Απριλίου 1967 ἀνέτρεψαν τήν Κυβέρνησιν.

'Εξ ἴσου, ὅμως, κανείς δέν δικαιοῦται νά ἰσχυρίζεται ὅτι, ἡ ἐπικρατήσασα ἐκείνη 'Επανάστασις, ἤ πραξικόπημα, ἄν τό θέλετε, πού διήρκεσε μάλιστα ἐπί ἔτη περίπου ἑπτά, καί πού νόμοι του ἰσχύουν ἀκόμη καί σήμερον, δέν ἐδημιούργησε ΔΙΚΑΙΟΝ!

Τά ὅσα λέγονται καί γράφονται, μετά τήν οἰκειοθελῶς γενομένην παράδοσιν τῆς 'Εξουσίας ἀπό τούς 'Επαναστάτας τῆς 21ης 'Απριλίου 1967, τήν 8ην 'Οκτωβρίου 1973 εἰς τήν πολιτικήν ἡγεσίαν, εἶναι λόγοι πολιτικῆς σκοπιμότητος καί μόνον.

Λόγοι πολιτικῆς σκοπιμότητος ὡδήγησαν καί εἰς τήν καταδίκην τῶν πρωτεργατῶν τῆς 'Επαναστάσεως μέ ἐξοντωτικάς ποινάς, τῶν τριῶν ἐκ τούτων εἰς θάνατον, τῶν δέ λοιπῶν εἰς ἰσόβιον ἤ εἰκοσαετῆ κάθειρξιν....

Τερματίζων τόν πρόλογον ἐπισημαίνω καί βεβαιώνω ὅτι, ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους αὐτῆς τῆς ἱστορίας, ἀφηγοῦμαι μέ τήν γραφῖδα τῆς εἰλικρινείας, χωρίς φόβον καί χωρίς πάθος ὅσα παρατίθενται εἰς τό ἀνάγνωσμα τοῦτο, μέ μόνην φιλοδοξίαν νά φωτισθοῦν κατά τό δυνατόν πλήρως οἱ ἀντικειμενικοί καί ἀπροκατάληπτοι ἀναγνῶσται ἐπί ὅλων τῶν γεγονότων τά ὁποῖα προεκάλεσαν τήν 'Επανάστασιν... Γε-

γονότα τῆς περιόδου 1961 ἕως 1967, πού πανθομολογουμένως ὑπῆρξαν ἰδιαζόντως κρίσιμα καί προκλητικά εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νά καταστήσουν ἀναπόφευκτον τήν ἐπέμβασιν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων.

Εἰς τήν ἐλευθέραν, ἀνεπηρέαστον καί ἀδέσμευτον κρίσιν ἑκάστου ἐναπόκειται ἡ ἐξαγωγή ἀδόλων καί ἀνοθεύτων συμπερασμάτων. Ἡ τελική κρίσις δι' ὅλους μας εἶναι ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ μέλλοντος καί τοῦ Θεοῦ Τοῦ ζῶντος, κατά τήν Δευτέραν Παρουσίαν Του.

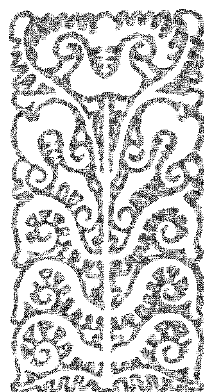
Ὁ ἱστορικός τοῦ μέλλοντος θά πρέπει νά δώση ἀπάντησιν εἰς τά ἑξῆς ἐρωτήματα:

1. Προπαρεσκευάζετο κατάληψις τῆς ἐξουσίας ὑπό τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου μέ ἡγέτην τό Κ.Κ.Ε καί οὐραγούς ἤ δορυφόρους τήν Ε.Δ.Α, τόν Ἀνδρέαν Παπανδρέου, τήν παραστρατιωτικήν ὀργάνωσιν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α κ.λπ;
2. Εὑρίσκετο ὁ Λαός εἰς τά πρόθυρα ἐμφυλίου σπαραγμοῦ;
3. Ἐλειτούργει ὁμαλῶς, ἤ μᾶλλον ὑπῆρχε Δημοκρατία ἐν Ἑλλάδι, πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967;

Εἰς αὐτά καί ἄλλα πολλά θά προσπαθήσω μέ πᾶσαν εἰλικρίνειαν νά δώσω ἀπάντησιν. (1)

Στυλιανός Γ. Παττακός

1. Φέρω εἰς γνῶσιν τῶν ἀναγνωστῶν ὅτι ἀπό Ἰανουαρίου 1991 κυκλοφορεῖ βιβλίον ὑπό τόν τίτλον «ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΠΑΤΤΑΚΟΥ». Ἐκεῖ περιλαμβάνεται μέρος τῶν ἀφηγήσεών μου τούτων, τά ὁποῖα ὁ ἐκδότης παρουσίασεν ἐν ἀγνοία μου καί ὅλως παρανόμως, μοῦ εἶναι δέ ἄγνωστον τό πῶς, τά ὑπό ἐπεξεργασίαν ἐκεῖνα χειρόγραφά μου, περιῆλθον εἰς αὐτόν. Ἡ ἔκδοσις ἐκείνη μέ ἀναγκάζει νά παρουσιάσω τοῦτο τό βιβλίον, τό ὁποῖον δέν εἶχον τήν πρόθεσιν νά ἐκδώσω ποτέ!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά τόν θρίαμβον τῆς Πατρίδος μας μέ τήν νίκην τῶν ὅπλων της ἐναντίον τῆς ἀπροκλήτου ἐπιθέσεως τῆς 'Ιταλίας καί τῆς Γερμανίας, τήν 28ην 'Οκτωβρίου 1940 τῆς πρώτης καί τήν 6ην 'Απριλίου 1941 τῆς δευτέρας, ἐπῆλθεν ἡ Κατοχή.

Κατά τήν μακράν καί ζοφεράν περίοδον τῆς Γερμανο - 'Ιταλο - Βουλγαρικῆς αὐτῆς κατοχῆς, πού διήρκεσε μέχρι καί τῆς 12ης 'Οκτωβρίου 1944, πολλά καί φοβερά ἦσαν τά δεινά πού ὑπέφερεν ὁ 'Ελληνικός Λαός.

'Υπέφερε τά πάνδεινα: Πεῖναν, δίψαν, γύμνιαν, ψεῖραν, ἐξευτελισμόν, διωγμούς, προπηλακισμούς, φυλακίσεις, βασανισμούς, σκοτωμούς, ἀγχόνας. Καί ὅλα αὐτά, καί ἄλλα, ἀντί νά μᾶς ἑνώσουν διά νά τά ἀντιμετωπίσωμεν, ἀντιθέτως μᾶς διέσπασαν εἰς φατρίας ἀλληλοσπαρασσομένας. Οἱ Δεξιοί διεσπάσθησαν εἰς: Βασιλόφρονας, Δημοκρατικούς, 'Αποτάκτους τοῦ Κινήματος 1ης Μαρτίου 1935, Ζερβικούς, Γιαννακοπουλικούς, Βρεττακικούς, Ψαρρικούς, Φωστερικούς, ΠΑΟτσῆδες, καί πλῆθος ἄλλων 'Οργανώσεων ἀντιστασιακῶν ὅπως ἦσαν αἱ: Ὅμηρος, Μίδας, Χί, 'Ερμῆς, Ποσειδών κ.λπ. Οἱ 'Αριστεροί ἦσαν διηρημένοι ἐσωτερικῶς εἰς δηλωσίας, κ.λπ, ἦσαν ὅμως ἡνωμένοι ἐναντίον ὅλων τῶν ἄλλων 'Ελλήνων πού δέν ἐδέχοντο νά ὑποταχθοῦν εἰς τόν ζυγόν τοῦ Κ.Κ.Ε.

Δι' ὅλα αὐτά τά δεινά αἰτία ἦτο ἡ ἔλλειψις σώφρονος καί ἰσχυρᾶς πολιτικῆς ἡγεσίας, ἤ ἄλλης μορφῆς ἀρχηγοῦ.

'Η ἡγεσία τῆς Δεξιᾶς παρατάξεως ἐμαστίζετο ἀπό τά πάθη καί τά μίση πού ἐδημιουργήθησαν ἀπό τά Βασιλικά καί τά Βενιζελικά διχαστικά γεγονότα τῶν ἐτῶν 1915 ἕως καί 1922, πού ὡδήγησαν δυστυχῶς εἰς τήν 'Εθνικήν συμφοράν τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. 'Ο διχασμός ἐκεῖνος συνεχίσθη διαρκῶς αὐξανόμενος ὑπό ἐξάλλων Πολιτικῶν καί Στρατιωτικῶν ἡγετῶν. Κομματικοί φανατισμοί, στρατιωτικοπολιτικά κινήματα ἀδιάκοπα ἀπό τοῦ 1922 ἕως καί τοῦ ἔτους 1936 ἐδίχαζαν τόν Λαόν καί τόν ὡδήγουν εἰς τήν πτωχείαν, τήν παρακμήν καί τήν ἀδράνειαν.

'Η κομμουνιστική ἡγεσία καθοδηγουμένη, πληρωνομένη, και ὑποκινουμένη ὑπό τοῦ Κ.Κ. τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, ἐφανάτιζε τούς ὀπα-

δούς της είς βαθμόν ἐγκληματικόν. Τούς ὡδήγησεν είς τρεῖς καταστρεπτικάς διά τό Ἔθνος ἀνταρσίας, μέ σκοπόν τήν βιαίαν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας καί τήν ἔνταξιν τῆς Χώρας είς τό «Σιδηροῦν Παραπέτασμα».

Ὁ πρῶτος «Γῦρος» ἦτο μακρός καί φρικτός, καί ἄθλιος. Διήρκεσε καθ' ὅλην τήν περίοδον τῆς ἐχθρικῆς Κατοχῆς, 1941 ἕως 1944, καί ἐπέφερε περισσοτέρας ἀπωλείας είς ὑλικά καί ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις ἀπό ὅσας ὁμοῦ οἱ τρεῖς αὐτοί ἐχθροί: Ἰταλοί, Γερμανοί καί Βούλγαροι.

Ὁ δεύτερος «Γῦρος» ἦτο σύντομος είς διάρκειαν: 3 Δεκεμβρίου 1944 ἕως 12 Φεβρουαρίου 1945, ἀλλά ἦτο πολύ βαρβαρώτερος καί ὀδυνηρότερος τοῦ προηγουμένου.

Ὁ τρίτος ἦτο σκοτεινή νύξ μακρᾶς καί ὀλεθρίας διαρκείας: 30 Μαρτίου 1946 ἕως 29 Αὐγούστου 1949! Προπαρεσκευάσθη, ὠργανώθη, ἐξωπλίσθη, ἐτροφοδοτήθη, ἐξαπελύθη καί διεξήχθη μερίμνῃ, εὐθύνῃ, διευθύνσει καί συντονισμῷ τῆς Κομμουνιστικῆς Ρωσσίας, μέ τό ἄθλιον παιδομάζωμα καί τήν ὀπισθοδρόμησιν τῆς ἀνορθώσεως τῆς Πατρίδος...

Παρά τάς καταστροφάς πού ἐπέφερον είς τήν Χώραν αὐτοί οἱ τρεῖς «γῦροι», παρά τήν ἀποτυχίαν τοῦ Κ.Κ.Ε., νά ἐπιτύχῃ τόν σκοπόν του, καί παρά τήν γνωστήν πρός αὐτό ἀπέχθειαν τοῦ 90% τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τοῦτο ἐξηκολούθει νά ἐργάζεται δολίως πάντοτε καί ὑπό διάφορα προσωπεῖα καί ποικιλίαν μεθόδων, νά ἐπιμένῃ είς τάς ἐπιδιώξεις του, δυστυχῶς δέ ἀκόμη καί σήμερον, συνεχίζει τάς προσπαθείας... .

Τό ἔτος 1967 ἡ ψυχολογία τῆς νομιμόφρονος κοινωνίας τῆς Χώρας, πού ἐξεπροσωπεῖτο ἀπό τό 90% τῶν Ἑλλήνων, ἦτο ἐπηρεασμένη ἀπό αὐτά τά ἀπεχθῆ ἀποτελέσματα τῶν τριῶν ἐκείνων «γύρων» τοῦ Κ.Κ.Ε.

Είς τό κλῖμα ἐκεῖνο προσετίθετο καί ἡ ἀνώμαλος πολιτική κατάστασις, τήν ὁποίαν ἐπυροδότει καθημερινῶς μέ ἔξαλλα κηρύγματα, «ἀνενδότου ἀγῶνος» ἀπό τοῦ 1961 ὁ Γεώργιος Παπανδρέου καί ὁ υἱός του Ἀνδρέας, συνεπικουρῶν ἤ καί πρωτοστατῶν.

«Ἡ κοινή ἀπογοήτευσις εἶχεν ἀποκορυφωθῆ. Καί είς τάς ἰδιωτικάς συζητήσεις ἡ νοσταλγική ἀναφορά... «Ἄχ, δέν βρίσκεται ἕνας λοχίας!...» «Ἐκπέμπεται ἀπό ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι, οὔτε τοῦ δεσποτισμοῦ ἐγεννήθησαν ἐθελόδουλοι, οὔτε είς οἱανδήποτε δικτατορίαν ἐνασμενίζονται. Μαρτυρεῖ ἁπλῶς τήν ἀπελπισίαν είς τήν ὁποίαν ὡδήγησε τό δημόσιον αἴσθημα ὁ ἐκτροχιασμός τοῦ πολιτικοῦ ἀξιώματος.»
(— Ἀπό ἄρθρον ἐφημερίδος «ΒΡΑΔΥΝΗ» τῆς 11ης Ἰουνίου 1966 —)

Σ.Γ.Π.

ΤΑ ΠΡΟΗΓΗΘΕΝΤΑ ΤΗΣ 21-4-1967

Τήν 12ην Ὀκτωβρίου 1966 ἀνέλαβον τήν διοίκησιν τοῦ Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων (:Συ. Τ.) ἕδρα τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ τοποθεσία ΓΟΥΔΙ, γνωστή ἀπό τήν ὁμώνυμον ἐπανάστασιν τῆς 15ης Αὐγούστου 1909.

Εἰς τήν Μονάδα αὐτήν ἐτοποθετήθην ἐκ τῆς 2ας Διοικήσεως Μάχης πού εἶχεν ἕδραν εἰς τό Στρατόπεδον ΚΑΡΑΤΑΣΣΟΥ τῆς περιοχῆς Σταυρουπόλεως Θεσσαλονίκης.

Εἰς τό Συ. Τ. προεβλέπετο διοικητής μέ βαθμόν Ταξιάρχου. Ἤμουν Συν/χης καί ἐπρόκειτο νά προαχθῶ συντόμως, ὅπως καί συνέβη, ἀρχάς τοῦ ἔτους 1967.

Εἰς τήν Μονάδα αὐτήν εἶχον ὑπηρετήσει καί ἄλλοτε ὡς Ὑποδιοικητής καί ὡς ἐκ τούτου δέν μοῦ ἦτο δύσκολον νά προσαρμοσθῶ ταχέως εἰς τό ἔργον μου ὡς Διοικητοῦ. Ηὐτύχησα νά εὕρω ὡς Ὑποδιοικητήν τῆς Μονάδος αὐτῆς ἕνα ἄριστον ἀπό πάσης ἀπόψεως συνάδελφον, ὁμοιόβαθμόν μου, ὁπότε τό ἔργον μου καθίστατο ἀκόμη εὐκολώτερον.

Ἡ Μονάς αὐτή, ἀπό τῆς συγκροτήσεώς της τόν Φεβρουάριον 1945, καί μέχρι σήμερον, ἀποτελεῖ μίαν ἐκλεκτήν Μονάδα τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών μας.

Ἀποστολή της ἦτο: Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νεοσυλλέκτων ὁπλιτῶν, ἡ μετεκπαίδευσις Ἀξιωματικῶν ἀπό τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἀνθυπιλάρχου ἕως καί τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἐπιλάρχου. Ἐπί πλέον τῆς ἐκπαιδεύσεως συμμετεῖχεν εἰς τήν ἀσφάλειαν τοῦ λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, ἐν συνεργασία μετά τῶν λοιπῶν Μονάδων τῆς αὐτῆς περιοχῆς.

Διά τήν ἀποστολήν τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπήγετο ὑπό τήν Διεύθυνσιν Ἱππικοῦ - Τεθωρακισμένων τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ (: Γ.Ε.Σ).

Διά τήν ἀποστολήν Ἀσφαλείας ὑπήγετο ὑπό τήν Ἀνωτέραν Στρατιωτικήν Διοίκησιν Ἐσωτερικοῦ καί Νήσων: (Α.Σ.Δ.Ε.Ν), γενικῶς, καί μερικῶς ὑπό τήν Στρατιωτικήν Διοίκησιν Ἀθηνῶν(: Σ.Δ.Α.)

Περιστασιακῶς ἀνελάμβανε καί ἄλλα καθήκοντα, ὅπως, κατά τήν περίοδον 1965 μέχρι καί τοῦ 1967, τῆς εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ εὐθύνη τῆς φρουρήσεως, διαμονῆς καί διοικητικῆς μερίμνης τῶν εἰς πρῶτον βαθμόν καταδίκων Ἀξιωματικῶν τῆς παραστρατιωτικῆς ὀργανώ-

σεως Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α (:᾿Αξιωματικοί, Σώσατε, Πατρίδα, ᾿Ιδανικά, Δημοκρατίαν, ᾿Αξιοκρατίαν. - ἀρχηγός της ἐφέρετο ὁ ᾿Ανδρέας...-).

῾Ο Α. Γ. Παπανδρέου εἶχε κριθῆ διά βουλεύματος προφυλακιστέος, ἀλλά λόγῳ βουλευτικῆς ἀσυλίας καί πείσμονος ἀντιδράσεως τοῦ πατρός του Γεωργίου Παπανδρέου, δέν προεφυλακίσθη! Τόν ἐφυλάκισεν ἡ ᾿Επαναστατική Κυβέρνησις μέ τήν κατάργησιν τοῦ κοινοβουλίου καί τήν ἀπώλειαν, ὡς ἐκ τούτου, τῆς βουλευτικῆς ἀσυλίας. Τόν Δεκέμβριον τοῦ 1967 ἡ ᾿Επαναστατική Κυβέρνησις ἡμνήστευσε τό ἀδίκημα τοῦ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α καί οὕτω ἡμνηστεύθη καί ὁ ἀρχηγός τῆς ὀργανώσεως ᾿Ανδρέας Γ. Παπανδρέου καί οἱ κατάδικοι ὀπαδοί του ᾿Αξιωματικοί.

Οἱ κρατούμενοι εἰς τήν Μονάδα τοῦ Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων κατάδικοι ᾿Αξιωματικοί τῆς ὀργανώσεως Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α, ἦσαν:

1. ῾Υποστράτηγος **Γεωργιάδης Δημήτριος**
2. Συν/χης ῾Ιππ/Τεθ, **Χονδροκούκης Δημήτριος**
3. Συν/χης Διαβιβάσεων **᾿Αναγνωστόπουλος Παναγιώτης**
4. ᾿Αντισ/χης ῾Ιππ/Τεθ. **Δαμβουνέλης ᾿Αριστείδης**
5. ᾿Αντισ/χης Διαβιβάσεων **Παραλίκας Δημήτριος**
6. ῎Ιλαρχος **Κουφαλιτάκης Εὐάγγελος**
7. Λοχαγός Πεζικοῦ **Κεπενός ᾿Αθανάσιος**
8. Λοχαγός Πεζικοῦ **Μπουλοῦκος ᾿Αριστείδης**
9. Λοχαγός Πεζικοῦ **Γεωργίου Μαρῖνος**
10. Λοχαγός Πεζικοῦ **Παπαγεωργόπουλος Παναγιώτης**
11. Λοχαγός Διαβιβάσεων **Θεοδώρου Θεόδωρος**
12. Λοχαγός Διαβιβάσεων **Τόμπρας Θεοφάνης**
13. ῾Υπίλαρχος **Βλάχος ᾿Ανάργυρος**
14. ῾Υπίλαρχος **Θεοδοσίου ᾿Ιωάννης**

῞Ολοι αὐτοί ἐτύγχανον εἰδικῆς μεταχειρίσεως ὡς φέροντες ἀκόμη τόν βαθμόν τοῦ ᾿Αξιωματικοῦ. Τόσον ἡ καθαριότης τῶν ἐνδιαιτημάτων των, ὅσον καί ἡ τροφοδοσία των ἀπετέλει μέριμναν τῆς Μονάδος. ῾Η συμπεριφορά τῶν ᾿Αξιωματικῶν τῆς Μονάδος ἔναντι τούτων ἦτο συναδελφική. ῾Υπῆρξαν, πιστεύω, θύματα τῆς προπαγάνδας τοῦ ᾿Ανδρέα Γ. Παπανδρέου καί συνέβαλον μετ᾿αὐτοῦ, ἀποφασιστικῶς, εἰς τήν δημιουργίαν τῆς ἀνωμαλίας ἡ ὁποία ὡδήγησεν εἰς τήν ἐπανάστασιν τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967.

Οἱ ᾿Αξιωματικοί αὐτοί ἐθεωροῦντο φανατικοί ὀπαδοί καί συνεργάται τῶν Κομμάτων πού συνεκρότουν τό Λαϊκόν Μέτωπον. Τό μέτωπον αὐτό, τοῦ ὁποίου τόν μέν ὄγκον ἀπετέλει τό κόμμα τῆς ῾Ενώσεως Κέντρου (:Ε.Κ.), μέ ἀρχηγόν τόν Γεώργιον Παπανδρέου, τόν δέ δυναμικόν μοχλόν συνεκρότει τό Κ.Κ.Ε., εἰργάζετο δραστηρίως καί ἐπικινδύνως διά τήν ἀνατροπήν τῆς Συνταγματικῆς Τάξεως.

Τό Κ.Κ.Ε. εἶχε τεθῆ ἐκτός Νόμου ἀπό τῆς 30ῆς Μαρτίου τοῦ ἔτους 1946, ὁπότε ἐκήρυξεν ἐπισήμως τόν πόλεμον (:Τρίτον Γῦρον), ἐναντίον τῆς νομίμου Ἐξουσίας. Δολίως, ὅμως, ἐνεργοῦν πάντοτε, ηὗρε τόν τρόπον νά ἐνεργῆ πρός ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀντεθνικοῦ σκοποῦ του: Συνεκρότησε τό κόμμα τῆς Ἑνιαίας Δημοκρατικῆς Ἀριστερᾶς (: Ε.Δ.Α.), τῆς ὁποίας τυπικός ἀρχηγός ἐφέρετο ὁ Ἠλίας Ἠλιοῦ, οὐσιαστικός ὅμως ἄρχων ἦτο τό Πολιτικόν Γραφεῖον τοῦ Κ.Κ.Ε., πού ἐκίνει τόν ὅλον μηχανισμόν διά τήν ἀνατροπήν τῆς καθεστηκυίας τάξεως.

Οἱ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αῖοι, ἴσως νά διετήρουν τήν ἐλπίδα ὅτι θά ἠδύναντο διά τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων νά ἀπέτρεπον τήν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας ὑπό τοῦ Κ.Κ.Ε. Θά ἦτο, ὅμως, ἐσφαλμένη ἡ τοιαύτη σκέψις των, διότι τό Κ.Κ.Ε. ἦτο ἰσχυρότερον καί δυναμικώτερον καί ἐμπειρότερον καί εἶχε τήν ὑποστήριξιν τῆς πανισχύρου καί παντοδυνάμου Ε.Σ.Σ.Δ.

Δέν δύναμαι νά φαντασθῶ ὅτι οἱ Ἀξιωματικοί αὐτοί (οἱ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αῖοι), γαλουχημένοι παιδιόθεν (: ἀπό Εὐέλπιδες), μέ τά ἰδανικά: Πατρίς, Οἰκογένεια, Θρησκεία, Ἐλευθερία, ἐπεδίωκον τήν ἐπιβολήν Σταλινικοῦ καθεστῶτος εἰς τήν χώραν μας, τήν Πατρίδα καί τό λίκνον τῆς Δημοκρατίας. Ὅμως, ἡ φανατική ἀφοσίωσίς των εἰς τόν τροτσκιστήν Ἀνδρέαν Παπανδρέου, ἐδημιούργει σοβαράς ἀνησυχίας εἰς ἡμᾶς τούς ἐξ ἴσου ἤ καί περισσότερον αὐτῶν φανατισμένους ὀπαδούς τῆς ἀντισταλινικῆς νοοτροπίας.

Οἱ Ἀξιωματικοί τῆς ἀντικομμουνιστικῆς ἰδεολογίας ἦσαν οἱ περισσότεροι καί κραταιότεροι. Ἦσαν οἱ νικηταί κατά τούς τρεῖς κομμουνιστικούς αἱματηρούς «γύρους». Τό πλεῖστον τούτων ἦσαν συντελεσταί τοῦ Ἔπους 1940—41, εἶχον ἴδει τάς ἀθλιότητας, τάς βαρβαρότητας καί τάς καταστρεπτικάς ἐνεργείας τοῦ Κ.Κ.Ε., ἐδῶ καί εἰς τήν Μέσην Ἀνατολήν. Κατόπιν τούτων δέν εἶχον καμμίαν διάθεσιν νά παραδώσουν τά ὅπλα τῆς Πατρίδος των τά ἱερά εἰς τάς αἱματοβαμμένας, ἀπό ἀθῶον ἑλληνικόν αἷμα, χεῖρας τῶν κομμουνιστῶν. Ἔβλεπον προπαρασκευαζόμενον ἕνα τέταρτον «γῦρον», τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι θά ἦσαν χειρότεραι τῶν τριῶν προηγουμένων. Οἱ ἡττημένοι, θά ἐξέσπων εἰς ἐκδικητικάς ἐνεργείας ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων των πού θά ἔφριττον Γῆ καί Οὐρανός. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι οἱ ΑΣΠΙΔαῖοι δέν ἦσαν κομμουνισταί.

Αὐτά βλέποντες καί σκεπτόμενοι οἱ ἀνησυχοῦντες Ἀξιωματικοί τῆς Μονάδος πού διοικοῦσα ἀπό 12 Ὀκτωβρίου 1966 εἰς τό Γουδί, μοῦ ἀνέφερον τάς ἀνησυχίας αὐτῶν καί τῶν συναδέλφων, τῶν ἄλλων Μονάδων.

Εἰς τό βιβλίον πού κυκλοφορεῖ ἀπό Ἰανουαρίου 1991 ἐν ἀγνοίᾳ μου καί παρανόμως, δέν περιέχονται τά ὀνοματεπώνυμα τῶν ἰδιαιτέρως ἀνησυχούντων Ἀξιωματικῶν, διότι δέν τούς ἀνέφερον εἰς τό τετράδιον πού ἔγραφα τό Φθινόπωρον τοῦ 1977 καί ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβε τά στοιχεῖα ὁ «συγγραφεύς» του. Δέν τούς περιέλαβον τότε, διότι τό

ἀντιχουντικόν μένος ἦτο ἀνυπόφορον. Τώρα (:1991), πού τά πράγματα εἶναι κάπως... «χειρότερα», παραθέτω κατωτέρω μόνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐκάθισαν εἰς τό ἑδώλιον τοῦ κατηγορουμένου κατά τούς μῆνας Ἰούλιον καί Αὔγουστον τοῦ 1975, μέ τήν κατηγορίαν τῶν «πρωταιτίων» καί ὡς ἐκ τούτου κατέστησαν πασίγνωστοι:

1. Ἀντιστράτηγος **Σπαντιδάκης Γρηγόριος**
2. Ἀντιστράτηγος **Ζωϊτάκης Γεώργιος**
3. Ἀντιστράτηγος **Ἀγγελῆς Ὀδυσσεύς**
4. Ταξίαρχος Πυρ/κοῦ **Χατζηπέτρος Ἀλέξανδρος**
5. Ταξίαρχος Ἱππ/Τεθ. **Παττακός Στυλιανός**
6. Συντ/χης Πυρ/κοῦ **Παπαδόπουλος Γεώργιος**
7. Συντ/χης Πυρ/κοῦ **Μακαρέζος Νικόλαος**
8. Συντ/χης Πεζικοῦ **Λαδᾶς Ἰωάννης**
9. Συντ/χης Πεζικοῦ **Κωτσέλης Πέτρος**
10. Συντ/χης Πεζικοῦ **Γκαντώνας Νικόλαος**
11. Συντ/χης Ἱππ/Τεθ. **Καρύδας Κων/νος**
12. Ἀντισυν/χης Πεζικοῦ **Ἀσλανίδης Κων/νος**
13. Ἀντισυν/χης Πεζικοῦ **Λέκκας Ἀντώνιος**
14. Ἀντισυν/χης Πεζικοῦ **Ντερτιλῆς Νικόλαος**
15. Ἀντισυν/χης Πεζικοῦ **Παπαδόπουλος Κων/νος**
16. Ἀντισυν/χης Πυρ/κοῦ **Ρουφογάλης Μιχαήλ**
17. Ἀντισυν/χης Πεζικοῦ **Σταματελλόπουλος Δημήτριος**
18. Ἀντισυν/χης Πεζικοῦ **Ἰωαννίδης Δημήτριος**
19. Ἀντισυν/χης Διαβ/σεων **Καραμπέρης Στέφανος**
20. Ἀντισυν/χης Πυρ/κοῦ **Μπαλόπουλος Μιχαήλ**
21. Ταγματάρχης Πεζικοῦ **Κωνσταντόπουλος Γεώργιος**
22. Ταγματάρχης Πεζικοῦ **Θεοφιλογιαννᾶκος Θεόδωρος**
23. Ἐπισμηναγός **Παλαιολόγος Ἰωάννης**
24. Λοχαγός Πυρ/κοῦ **Τσάκας Εὐάγγελος**

Θά ἦτο ἀστεῖον νά γίνη πιστευτόν ὅτι αὐτοί οἱ 24 Ἀξιωματικοί ἔκαμαν τήν ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Τήν ἔκαμε τό σύνολον τῶν Ἀξιωματικῶν τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων μέ τήν ἐνθουσιώδη συμμετοχήν τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, τῶν στρατευμένων παιδιῶν τοῦ Λαοῦ καί τήν ἀπεδέχθη μέ ἀνακούφισιν ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικός Λαός ὁ ὁποῖος τήν ἐζήτει ἐπιμόνως καί ἐναγωνίως.

Μετά ἀπό αὐτήν τήν παρένθεσιν, ἐπανέρχομαι εἰς τό θέμα τῶν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αίων. Ἄς μέ συγχωρήσουν, οὐδεμίαν κακίαν τρέφω ἐναντίον οὐδενός τούτων. Ἀντιθέτως μάλιστα τρέφω συναδελφικήν ἀγάπην καί ἐκτίμησιν πρός τούς ἐξ αὐτῶν Τεθωρακισμένους. Τούς ἄλλους, ἁπλῶς ἐνθυμοῦμαι...

Σημειώνω δι' ὅλους ὅτι ὅταν ἐδικάζοντο, ἠρνοῦντο τήν κατηγορίαν

τοῦ συνωμότου. Μετά τήν ἐπικράτησιν τοῦ ᾿Ανδρέα Γ. Παπανδρέου καί τήν ἀνάληψιν τῆς ἐξουσίας ἀπό αὐτόν, τόν ᾿Οκτώβριον τοῦ 1981 καί μέχρι σήμερον, ἐμφανίζουν ἑαυτούς ὡς ἥρωας τῆς Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αϊκῆς ἐποχῆς.

Μερικοί ἐξ αὐτῶν ἠμείφθησαν πλουσιοπαρόχως ἀναλαβόντες ὑψηλάς καί παχυλῶς ἀμειβομένας θέσεις: ῾Υπουργοί, ῾Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματεῖς ῾Υπουργείων, Βουλευταί «λίστας», Νομάρχαι, Διοικηταί Δ.Ε.Κ.Ο., κ.λ.π. Εὐάριθμοι ἐξ αὐτῶν, καβαλλήσαντες τό «καλάμι» ἐκλαμβάνουν τοῦτο ὡς Πήγασον τόν ὁποῖον σπηρουνίζουν προσπαθοῦντες νά ἀνέβουν εἰς τά σύννεφα. ῾Υπάρχουν ὅμως καί τιμητικαί ἐξαιρέσεις σεμνῶν καί εὐγενῶν συναδέλφων· ἄς μή εἴμεθα ἀπόλυτοι. Οἱ ἄλλοι, οἱ ἱππεῖς τοῦ «καλαμακιοῦ», δέν βλάπτουν μόνον ἑαυτούς· βλάπτουν κυρίως τόν Κινηματίαν ῞Ιππαρχόν των καί... εὐτυχῶς καί τό Κίνημά των ΠΑ.ΣΟ.Κ. ῎Αλλοτε, ἡμεῖς οἱ εἰς τό ἔνδοξον ῞Οπλον τοῦ ῾Ιππικοῦ ἀνήκοντες ἐλέγομεν ὅτι: «τό πιό ἀτίθασο ἄλογο εἶναι τό καλαμάκι». ᾿Αποδεδειγμένως δέ, «ὅποιος τό καβαλλάει, πέφτει καί τσακίζεται».

Τά σχέδια τῶν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αίων, τῶν Λαμπράκηδων, τῶν Κ.Κ.Εδων κ.λπ. συνοδοιπόρων τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀνέτρεψεν ἡ ᾿Επανάστασις τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967. ᾿Εξηγεῖται λοιπόν κατόπιν τούτου ἡ ἐμπάθειά των ἐναντίον αὐτῆς.

Εἰς τήν Μονάδα μου μέ ἐνημέρωσαν ἐπί τῆς ὅλης καταστάσεως ὁ ῾Υποδιοικητής καί οἱ κατά τομέα ἁρμόδιοι ᾿Αξιωματικοί. ῾Ο ᾿Αξιωματικός ᾿Ασφαλείας, ῎Ιλαρχος τότε, Ρετζέπης Νικόλαος, ἀνέφερεν ὅτι: Οἱ ᾿Αξιωματικοί ἐν τῷ συνόλῳ των εἶναι ἀφοσιωμένοι εἰς τό ἔργον των, πιστοί εἰς τόν Βασιλέα, τήν Κυβέρνησιν καί τόν ὅρκον των. ῞Ομως, ἀνησυχοῦν λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνωμάλου καταστάσεως. Αἱ κομμουνιστικαί κινήσεις, ἀπεργίαι, διαδηλώσεις αἱματηραί κ.λπ., ἐθεωροῦντο ὡς προπαρασκευαί ἑνός νέου, τετάρτου, κομμουνιστικοῦ «Γύρου». Καί ὅτι, οἱ μέν παλαιότεροι, αὐτοί πού εἶχον τήν ἐμπειρίαν τοῦ μόλις πρό 17ετίας λήξαντος νικηφόρως τρίτου γύρου, δέν ἐφοβοῦντο, οἱ νεώτεροι ὅμως, ἐνημερούμενοι ἀπό τούς παλαιοτέρους καί ἀπό τήν ἱστορίαν, ἐφοβοῦντο σφόδρα καί ἐξώθουν τούς ἀνωτέρους των εἰς τήν λῆψιν προληπτικῶν καί κατασταλτικῶν μέτρων, διά νά ἀποφευχθῇ ὁ «τέταρτος γῦρος». Προσωπικῶς εἶχα πικράν πεῖραν. ῏Ητο γνωστή μου ἡ ἱστορία τοῦ Κ.Κ.Ε., τοῦ Κόμματος «τοῦ ἐγκλήματος καί τῆς προδοσίας», κατά Γ. Παπανδρέου. Κατά τήν κατοχήν, ὁ «πρῶτος γῦρος» ἐδολοφόνει πάντα μή κομμουνιστήν. ῎Εσφαξε τόν Συν/χην Ψαρρόν Δημήτριον καί τούς τριακοσίους τοῦ Συν/τος 5/42, τῆς Ε.Κ.Α κατόπιν παρασπονδίας. Κατέσφαξεν ὑπερχιλίους καί τούς ἔρριψεν εἰς τήν «πηγάδα τοῦ Μελιγαλᾶ». ῾Υπέγραψε σύμφωνα παραδόσεως τῆς Μακεδονίας μας εἰς τούς Βορείους γείτονάς μας Σλάβους. Κατεξηυτέλισε τήν δόξαν τοῦ ῎Επους μας 1940-41,

μέ τά προδοτικά κίνηματά του πού διέλυσε τάς Ἑλληνικάς Ἐνόπλους Δυνάμεις εἰς Μέσην Ἀνατολήν. Διέπραξε τέρατα καί σημεῖα κατά τόν «κόκκινο Δεκέμβρη» («δεύτερος γῦρος»), προδόσαν τήν ὑπογραφεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ συνθήκην τῆς «Βάρκιζας» 12/2/1945, κατέστρεψε τήν Χώραν κατά τόν «τρίτον γῦρον» του (Μάρτιος 1946 ἕως Αὔγουστος 1949).

Κατόπιν τούτων, οἱ Ἀξιωματικοί δέν προετίθεντο νά ἐπιτρέψουν ἔναρξιν ἑνός «τετάρτου γύρου».

Διά τά φρονήματα καί τό ἠθικόν τῶν ὑπηρετούντων τήν θητείαν των ὑπαξιωματικῶν καί ὁπλιτῶν αἱ διδόμεναι πληροφορίαι ἀπό τάς κατά τόπους Ἀστυνομικάς Ἀρχάς, ἦσαν: Ποσοστόν περίπου 50% κεντρῶοι, δηλαδή φανατικοί ὀπαδοί τοῦ Κόμματος τῆς «Ἑνώσεως Κέντρου» (Ε.Κ.) τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου πού εἶχε κηρύξει τόν «ἀνένδοτον ἀγῶνα», μετά τάς ἐκλογάς τοῦ 1961 τάς ὁποίας ἐχαρακτήρισε... «βίας καί νοθείας». Εἰς τό ποσοστόν αὐτό περιελαμβάνοντο καί οἱ ὀπαδοί τῆς ὀργανώσεως «Λαμπράκη», οἱ «Λαμπράκηδες».(1)

Τό ὑπόλοιπον τῆς δυνάμεως ἀπετελεῖτο ἀπό ὑγιεῖς ἐθνικόφρονας ὁπλίτας, δεξιούς χαρακτηριζομένους, ὑπό τῶν Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν, ἤ «διαπνεομένους ὑπό ὑγιῶν κοινωνικῶν φρονημάτων».

Κομμουνισταί φανεροί, δέν ἐγίνοντο δεκτοί εἰς τό Ὅπλον τῶν Τεθωρακισμένων. Ὑπῆρχον ὅμως κρυφοί ἤ «καμουφλαρισμένοι», ὑπολογιζόμενοι εἰς ποσοστόν περί τό 10%, ὅση εἶναι ἡ συνήθης δύναμις τοῦ Κ.Κ.Ε., κατά τάς ἑκάστοτε ἐκλογάς. Τό ἐλάχιστον ὅμως αὐτό ποσοστόν ἀντισταθμίζει εἰς δυναμικότητα καί δραστηριότητα, τό 90%

1. «Λαμπράκηδες» ἐλέγοντο οἱ εἰς τήν ἀριστεράν ὀργάνωσιν ἀνήκοντες νέοι. Τό ὄνομά της ἔλαβεν ἐκ τοῦ Βουλευτοῦ τῆς Ε.Δ.Α. Γρηγ. Λαμπράκη, Ἰατροῦ -γυναικολόγου, ἄλλοτε Ἅλτου μήκους, Βαλκανιονίκου. Κατά τά ἔτη 1958 ἕως καί 1963, ὁ εἰρημένος ἐπρωτοστάτει εἰς ἀναρχικάς κινήσεις πάσης φύσεως διαδηλώσεις, πορείας, ἀπεργίας, κηδείας εἰκονικῶν ἤ πραγματικῶν θυμάτων, πού οἱ ἴδιοι οἱ κομμουνισταί ἐδημιούργουν διά νά ποτίζουν μέ τό αἷμα των τό δένδρον τοῦ κομμουνιστικοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ. Κατά μίαν τοιαύτης μορφῆς διαδήλωσιν εἰς τήν Θεσσαλονίκην, ὁ Λαμπράκης ἐφονεύθη ἀπό τρίκυκλον. Κατά τό πόρισμα ἀνακριτικῆς ἐξετάσεως, ὁ φόνος προεκλήθη τυχαίως. Συμφώνως ὅμως πρός τήν ἀπόφασιν τῶν ἀριστερῶν πάσης φύσεως περιλαμβανομένων δυστυχῶς καί τῶν ὀπαδῶν τῆς Ε.Κ., ἐξαπτομένων ὑπό τοῦ ἱκανωτάτου εἰς δημαγωγίαν Ἀρχηγοῦ της, Γεωργίου Παπανδρέου πατρός, «ὁ Λαμπράκης ἐδολοφονήθη ἀπό τό παρακράτος» τόν Μάϊον 1963. Μάλιστα δέ, ὁ Γ. Παπανδρέου, διεξάγων, τότε, «ἀνένδοτον» ἀγῶνα διά τήν ἀνατροπήν τῆς Κυβερνήσεως Καραμανλῆ, Ἀρχηγοῦ τῆς Ε.Ρ.Ε., τήν ὁποίαν ἀπεκάλει «τυραννίαν», κυβέρνησιν βίας καί νοθείας κ.λ.π., ἐχαρακτήρισε τόν πρωθυπουργόν Καραμανλῆ ὡς ἠθικόν αὐτουργόν τῆς «δολοφονίας» Λαμπράκη καί ἠπείλει ὅτι θά τόν παρέπεμπεν εἰς δίκην ὅταν θά ἐγίνετο Κυβέρνησις. Αὐτά καί ἄλλα πολλά πού κατεμαρτυροῦντο τότε κατά τοῦ Καραμανλῆ, ἐδημιούργησαν εἰς τοῦτον συναισθήματα ἀπογοητεύσεως καί «ἀηδίας» —ἰδική του ἔκφρασις — καί τόν ὡδήγησαν εἰς τήν γνωστήν αὐτοεξορίαν τῶν ἕνδεκα ἐτῶν εἰς Παρισίους περί τό τέλος τοῦ Νοεμβρίου 1963, εὐθύς μετά τήν ἐκλογικήν ἧτταν τοῦ Κόμματός του: Ε.Ρ.Ε.

τῶν ἄλλων κομμάτων. (Εἶναι γνωστόν ὅτι εἰς τά κομμουνιστικά καθεστῶτα, μόλις τό 3% ἤ τό πολύ-πολύ τό 10% ἀνήκει εἰς τόν κομμουνισμόν, καί ὅμως κατά τάς ἐκλογάς παρουσιάζει δύναμιν 99,99%, καί αὐτό τό 3% κυβερνᾶ τό 97%, ἀφοῦ τό ἐξουδετερώσει).

Αὐτά μοῦ ἦσαν γνωστά ἀπό μακροῦ χρόνου. Μοῦ τά ἐπεβεβαίωσεν, εἰς τήν νέαν μου θέσιν εἰς Γουδί, ὁ 'Αξιωματικός 'Ασφαλείας καί μέ ἐπληροφόρησεν ὅτι ἅπασα ἡ δύναμις τῶν 'Αξιωματικῶν, 'Υπαξιωματικῶν καί 'Οπλιτῶν ἀπετελεῖτο ἀπό ἄνδρας ἐπιλέκτους καί ἄκρως νομιμόφρονας. Ὅμως, ἅπαντες ἀνησύχουν βλέποντες καί διαβάζοντες εἰς τόν Τύπον τήν χαώδη κατάστασιν. Διησθάνοντο τήν ἔναρξιν «τετάρτου γύρου».

Ἡ προπαγάνδα, ἡ φανερά καί ἡ κρυφή κατήχησις πού ἐγίνετο ἀπό τούς πάσης κατηγορίας ἀριστερούς, κεντρώους κ.λπ. παράγοντας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὠργίαζον εἰς ὅλους τούς χώρους τῆς Πατρίδος μας, καί φυσικά καί ἐντός τῶν Στρατοπέδων.

Ὑπῆρχον πάσης φύσεως ὀργανώσεις: Φανεραί, καμουφλαρισμέναι, κρυφαί, Παρεξουσιαστικαί, Παραπολιτικαί, Παραστρατιωτικαί κ.λπ. κ.λπ., ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, δημιουργουμένου οὕτω, λίαν δυσμενοῦς κλίματος εἰς τόν λαόν, μέ συνέπειαν τήν ἀπογοήτευσιν, τήν ἀδράνειαν τῆς κρατικῆς μηχανῆς, τήν ἀσέβειαν πρός τούς νόμους καί εἰς τά ὄργανα τοῦ Κράτους τήν ἡττοπάθειαν. Καί ἡ μόνη ἐλπίς τῶν ἐθνικοφρόνων, ἤ νομιμοφρόνων, ἤ νοικοκυραίων, ἤ «δεξιῶν», εἰρωνικῶς ἀποκαλουμένων, ὑπό τῶν ταραχοποιῶν ἀντιπάλων των, ἦτο ἡ ἔλευσις τοῦ Μεσσίου.(1)

Εἰς ὅλας τάς Μονάδας τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων τῆς Πατρίδος μας, ὅπως καί εἰς ὅλους τούς χώρους ἐργασίας, δημοσίους καί ἰδιωτικούς, ἐγίνοντο προπαγανδιστικαί διαφωτίσεις, διδασκαλίαι, κατηχήσεις ὑπό καλῶς ἐκπαιδευμένων «ἰνστρουκτόρων» τοῦ Κ.Κ.Ε., δηλαδή, ἐκπαιδευτῶν. Πῶς τό γνωρίζω διά τάς ἐκτός τῆς ἁρμοδιότητός μου ὑπηρεσίας; Ὑπηρετῶν ἀπό Μαρτίου 1964 ἕως καί 'Οκτωβρίου 1965 εἰς τό Β' Σῶμα Στρατοῦ, μέ ἕδραν τήν Βέροιαν, ὡς Διοικητής 'Ιππικοῦ/Τεθωρακισμένων καί ταυτοχρόνως Διοικητής Τ.Ε.Α τοῦ ἰδίου Σώματος, ἐπεσκεπτόμουν τάς Μονάδας εὐθύνης μου, εἰς τάς ἕδρας των: Κιλκίς, Πολύκαστρον, Ἔδεσσαν, Κατερίνην κ.ἄ. Τά Τ.Ε.Α (2) τῶν νομῶν αὐτῶν τῶν περιοχῶν ἀπετέλουν βασικήν πηγήν πληροφοριῶν. Ὡς Διοικητής των, εἶχον ἄμεσον ἐπαφήν καί συνεπῶς γνῶσιν

1 . Κατά τόν Camus, σύγχρονον Γάλλον συγγραφέα, δεξιόν τό φρόνημα, νεκρόν ἤδη,: «...οἱ δεξιοί, ὅλου τοῦ κόσμου, ὅταν κινδυνεύουν, ἐναποθέτουν τάς ἐλπίδας των διά τήν σωτηρίαν των εἰς τόν Θεόν, ἤ εἰς τόν Βασιλέα, ἤ εἰς τόν Στρατηγόν». Ἔπρεπε νά προσέθετεν: Ὅταν τούς σώζη ὁ Θεός, τόν σταυρώνουν. Ὅταν τούς σώζη ὁ Βασιλεύς, τόν ἐκθρονίζουν. Ὅταν τούς σώζη ο Στρατηγός, τόν θανατώνουν, καί ὅταν τούς σώζη ὁ «Λοχίας» - Συνταγματάρχης, ἡ 'Ελληνική «Δεξιά» καταδικάζει εἰς θάνατον τούς «Συνταγματάρχας» πού τήν ἔσωσαν.

2. Τάγματα 'Εθνικῆς 'Ασφαλείας.

τῆς ὅλης καταστάσεως. Μοῦ ἀνεφέρετο, καί ἀνέφερον ἁρμοδίως εἰς τούς προϊσταμένους μου, ὅτι το Κ.Κ.Ε. κινεῖται δραστηρίως προπαρασκευαζόμενον διά τήν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας διά παντός τρόπου μέ λίαν πιθανήν τήν ἔναρξιν τετάρτου Γύρου. Αἱ νυκτεριναί περίπολοι ἀσφαλείας τοῦ Στρατοπέδου τῆς Μονάδος μου — ἐξωτερικῶς τοῦ συρματοπλέγματος περιφράξεώς του — συνελάμβανον τακτικά, νεαρούς ρίπτοντας προκηρύξεις ἐπαναστατικοῦ περιεχομένου, κατά τῆς ἐννόμου Κυβερνήσεως... Αἱ προκηρύξεις αὐταί προέτρεπον τούς στρατιώτας καί πάντα στρατιωτικόν ὅλων τῶν βαθμῶν, πού ἦσαν «παιδιά τοῦ λαοῦ» νά εἶναι ἕτοιμοι... νά σκοτώσουν τούς «φασίστες» ἀνωτέρους των ὅταν θά τούς δοθῆ τό σχετικόν σῆμα..., καί πολλά ἄλλα ἑκάστοτε, ἀναλόγως μέ τό κατά περίπτωσιν καί χρόνον πολιτικόν κλῖμα. Ὅταν π.χ. ὁ ραδιοφωνικός σταθμός τῆς Μόσχας ἐξαπέλυε μύδρους κατά τῆς Ἑλλάδος μέ ἀπειλάς ὅτι «θά καταστρέψη τήν ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ δι' ἀτομικοῦ πλήγματος», αἱ προκηρύξεις ἐμαίνοντο κατά τῆς νομίμως ἐκλεγμένης Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, διότι: «ἡ πολιτική τῆς Κυβέρνησης ἦτο δουλική ἀπέναντι στούς ἰμπεριαλιστές συμμάχους της κι ἔπρεπε νά πάη μέ τήν εἰρηνιστική Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία....». Δοῦλοι, λοιπόν, ὅσοι ἀνῆκον εἰς τό Στρατόπεδον τῶν ἐλευθέρων κοινωνιῶν, καί ἐλεύθεροι οἱ ἀνήκοντες εἰς τά Στρατόπεδα «Γκουλάγκ!» Καί τί δέν ἔγραφον αἱ προκηρύξεις ἐκεῖναι! «Στρατιῶτες, ἑνωθῆτε μέ τό λαό», «Στρατιῶτες, μή κτυπῆστε τό λαό, εἶστε ἀδέλφια μας»,... «πετάξτε τά ὅπλα σας...», «Δέν περνᾶ ὁ φασισμός. Λευτεριά στό λαό» κ.τ.τ..., πού ἐφανάτιζαν τά ἁγνά Ἑλληνόπουλα καί τά προπαρεσκεύαζον διά νέον αἱματοκύλισμα, τό ὁποῖον ἀπεφεύχθη διά τῆς ἐπεμβάσεως τῶν Ε.Δ. τήν 21/4/67. Αἱ ὡς ἀνωτέρω ἀναφερόμεναι περίπολοι, ἐνίοτε συνελάμβανον νεαρά ἄτομα ρίπτοντα προκηρύξεις εἰς τόν φράκτην τοῦ Στρατοπέδου, τά ὁποῖα μοῦ ἐπαρουσίαζον τήν πρωίαν τῆς ἑπομένης. Ἀπό τήν συζήτησιν πού ἔκανα μέ αὐτά τά θύματα συνῆγον πολύ ἀπογοητευτικά συμπεράσματα διά τό ποῦ ὡδηγεῖτο ἡ Πατρίς μας καί ἰδιαιτέρως ἡ θαυμασία Ἑλληνική νεολαία μας. Ὅλοι αὐτοί οἱ νέοι, πού μοῦ παρεδίδοντο — καί ἄφηνα πάντοτε ἐλευθέρους — ἦσαν ἡλικίας 16 ἕως 19 ἐτῶν, φανατισμένοι εἰς τόν Μαρξισμόν, θαρραλέοι καί τολμηροί, ἀποφασισμένοι δι' ὅλα. Συζητοῦντες μαζί μου, μέ τό θάρρος πού τούς ἔδιδα καί μέ ἀρκετήν προσήνειάν μου πρός αὐτούς, κατώρθωναν ἤ προσεπάθουν νά μέ πείσουν ὅτι ἠγωνίζοντο διά πανανθρώπινα ὡραῖα ἰδανικά: Δικαιοσύνην, Ἐλευθερίαν, Ἰσότητα, ἀδελφοσύνην, ψωμί, δουλειά, ἀξιοκρατία... Ἀνακρινόμενοι ὑπ' ἐμοῦ, μέ ἀνέκρινον, κατηχούμενοι μέ κατηχοῦσαν. Παραθέτω κατωτέρω παράδειγμα τοιαύτης μορφῆς συζητήσεων μέ συλλαμβανομένους:

Ἐγώ: *Γιατί, παιδί μου, ἀσχολεῖσαι μέ παράνομα καταστρεπτικά γιά τήν ὁμαλή ζωή τῆς Πατρίδος μας πράγματα, ἀλλά καί ἐπικίνδυνα γιά τό μέλλον τό δικό σου;*

Ἐκεῖνος: Ἀγωνιζόμαστε γιά ψωμί, ἐλευθερία, γιά μιά πιό ἀνθρώπινη, πιό καλύτερη ζωή. Ἀμυνόμαστε ἐνάντια στή βία, στήν ἀδικία, στήν ἀνισότητα, στή φτώχεια· ἀγωνιζόμαστε γιά νά διώξουμε τό φασισμό καί νά ζήσωμε δημοκρατικά, νά φύγουν οἱ Ἀμερικάνοι.

Ἐγώ: *Μά ἀκριβῶς αὐτά τά ἰδανικά προστατεύει καί πρεσβεύει τό Κράτος μας, ἡ Κυβέρνησίς μας, αὐτή ἡ Κυβέρνησις πού ἐκλέγεται ἀπό τό λαό, ἀπό τήν πλειονοψηφία τοῦ λαοῦ καί ὄχι ἀπό τό πλασματικόν 99,99% ὅπου παρουσιάζουν αἱ χῶραι τῶν Κ·Κ. Αὐτά προσπαθεῖ νά ἐπιτύχῃ ἡ ἑκάστοτε νόμιμη Κυβέρνησις μέ τά νόμιμα μέσα πού διαθέτει καί μέ τά μέσα πού κάθε χρόνο μπορεῖ νά ἔχῃ. Αὐτοί πού σέ βάζουν νά παρανομῇς καί νά ριψοκινδυνεύῃς τό μέλλον σου εἶναι ὄργανα ξένης Χώρας, πού ἐπιδιώκει τήν παγκόσμια κυριαρχία καί ἀπό τήν Ἑλλάδα μας τήν ἀπόσπασι τῆς Μακεδονίας μας καί τήν παράδοσί της στόν προαιώνιο «φίλο» μας Βούλγαρο ἤ καί Γιουγκοσλάβο. Αὐτό, τό προσπάθησαν αὐτοί, πού σέ σπρώχνουν σ' αὐτές τίς παρανομίες, πολλές φορές ὡς τώρα καί ἀπέτυχαν. Καί θά ἀποτυγχάνουν πάντοτε, γιατί ὑπάρχει ὁ ἔνδοξος καί τιμημένος Στρατός μας πού προορισμός του εἶναι νά προστατεύῃ τήν Πατρίδα ἀπό κάθε ἐχθρό, ἐξωτερικό ἤ ἐσωτερικό. Καί ἐσωτερικός ἐχθρός εἶναι τό κόμμα πού σέ βάζει νά βυσσοδομῇς σέ βάρος τῆς Πατρίδος μας, τό Κ·Κ.Ε., πού ἔχει τεθῆ ἐκτός Νόμου καί διώκεται βάσει «ἰδιωνύμου νόμου», πού ἐψήφισε Κυβερνήτης καθιερωμένος εἰς τήν συνείδησιν τοῦ λαοῦ ὡς Ἐθνάρχης, ὁ Ἐλευθέριος Κ. Βενιζέλος. Σᾶς κοροϊδεύουν, σᾶς ἐξαπατοῦν γιά δῆθεν ἰδανικά πού στήν πραγματικότητα αὐτοί καταπατοῦν βάναυσα. Διάβασε παιδί μου, διάβασε, διάβασε κομμουνιστές ἀνανήψαντες, κάμε κανένα ταξιδάκι στίς χῶρες τοῦ «ὑπαρκτοῦ Σοσιαλισμοῦ» π.χ. εἰς Ρωσίαν, ἤ τουλάχιστον στή γειτονική μας Ἀλβανία ἤ στή Βουλγαρία καί θά καταλάβῃς ἀπό μόνος σου ποῦ βρίσκεται ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐλευθερία, ἡ πεῖνα, ἤ ἡ δικαιοσύνη, κι' ὅλα αὐτά γιά τά ὁποῖα ἀγωνίζεσαι.*

Ἐκεῖνος: Ἔτσι τά βλέπετε σεῖς, γιατί εἶστε χορτᾶτοι, κι ὁ χορτᾶτος δέν πιστεύει τόν πεινασμένο. Κι' ἐγώ εἶμαι πεινασμένος. Τέλειωσα τό ἑξατάξιο Γυμνάσιο, πῆγα νά δώσω ἐξετάσεις στή Σχολή Εὐελπίδων καί κόπηκα γιατί λέει ὁ πατέρας μου κατά τήν Κατοχή (1) ἀνῆκε στό Ε.Α.Μ... Τρέμω κάθε μέρα μή μέ πιάσουν οἱ φασῖστες, πεινάει ἡ οἰκογένειά μου, δέ βρίσκω δουλειά...

1. «Κατοχή» ἔχει καθιερωθῆ νά λέγεται ἡ περίοδος 26 Ἀπριλίου 1941 ἕως 12 Ὀκτωβρίου 1944 κάτω ἀπό τήν ὁποίαν ἡ Πατρίς μας εὑρίσκετο ὑπό τόν ζυγόν τριῶν κατακτητῶν της: Γερμανῶν, Ἰταλῶν καί Βουλγάρων.

'Εγώ: *Στούς φασίστες, ἀσφαλῶς σοῦ ἔχουν πεῖ νά περιλαμβάνης κι ἐμένα κι ὅλους τούς 'Αξιωματικούς, κι ἀσφαλῶς θά περιμένης τώρα νά σέ στείλω στόν Εἰσαγγελέα ἤ στήν 'Ασφάλεια... Ὅμως θά σ' ἀφήσω ἐλεύθερο, ὅπως ἀφήνω ὅλους τούς ὅμοιούς σου, μέ μία συμβουλή: Δούλεψε τίμια. Διάβασε. Κοίταξε τόν ἑαυτό σου, ἐνδιαφέρσου γιά τήν οἰκογένειά σου καί ἄφησε τούς πολιτικούς νά κάνουν ὅ,τι οἱ Νόμοι καί τό Σύνταγμα ὁρίζουν. Στή δημοκρατική καί φιλελεύθερη Πατρίδα μας μπορεῖς νά κάνης ὅ,τι θέλεις καί νά γίνης ἀκόμη καί 'Ωνάσης. Κανείς δέ σ' ἐμποδίζει, ἄν ἐργάζεσαι τίμια καί νόμιμα. Ὁ κομμουνισμός εἶναι φασισμός καί στή Δημοκρατία τῆς Πατρίδος μας, δέν περνᾶ ὁ φασισμός, γαλάζιος, ἤ μαῦρος ἤ κόκκινος... 'Ιδιαιτέρως εἰς τήν Πατρίδα μας ὁ κόκκινος φασισμός μέ τά ἔργα καί ἡμέρας του εἶναι μισητός.... ἀπό τό 90% τοῦ λαοῦ καί δέν θά ἀγαπηθῆ ποτέ παρά μόνον ἀπό 10% τυφλούς.*

'Εκεῖνος: 'Εγώ θά ἀγωνίζωμαι σ' ὅλη μου τή ζωή γι' αὐτά τά ἰδανικά μου, καί πιστεύω ὅτι κάποτε θά ἐπιτύχω. Κάποτε θά βοηθήση καί ὁ Στρατός. Τί θά κάνη; Θά ρίξη σφαῖρες ἀπάνω μας; Θά σκοτώση τ' ἀδέλφια του; Θά ρίξη τά ἅρματα πάνω στά κορμιά μας, ἄν μαζευτοῦμε στούς δρόμους καί τίς πλατεῖες τῆς 'Αθήνας καί ἄλλων πόλεων διεκδικοῦντες τά δικαιώματά μας; Δέν τό πιστεύω. 'Εσεῖς τί λέτε;

'Εγώ: *'Εγώ σοῦ λέω ὅτι ὁ Στρατός κρατεῖ νομίμως τά ὅπλα τῆς Πατρίδος τά ἱερά καί εἶναι ὑποχρεωμένος, μέ ὅρκο, νά τά τιμήση εἰς κάθε περίπτωσιν. Δέν θά τά ντροπιάση. Δέ θά ἀφήση κανέναν νά τοῦ τά πάρη ἤ νά τά μολύνη. Καί γιά νά μή σοῦ λένε ψευτιές οἱ δάσκαλοί σου, σέ πληροφορῶ ὅτι στή δημοκρατική Ἑλλάδα μας δέν ὑπάρχουν νόμιμες ἀνισότητες. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἴμαστε ἴσοι ἔναντι τοῦ Νόμου. Ἡ Τουρκοκρατία τῶν τεσσάρων αἰώνων ἰσοπέδωσεν ὅλες τίς τάξεις πού ὑπῆρχαν στή χιλιετῆ καί πλέον περίοδο τῆς Βυζαντινῆς λεγομένης, δηλαδή Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. «Οὐδέποτε ἀνεγνωρίσθησαν στή μεταπελευθερωθεῖσα ἀπό τόν τουρκικό ζυγό Ἑλλάδα τίτλοι ταξικοί». Τό πρῶτο Σύνταγμα πού ὑπεγράφη στήν Νέα 'Επίδαυρο τό 1822 καί καθιέρωσε τό Προσωρινό Πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος μας, δέν ἀνεγνώριζε τίτλους τάξεων. Τό ἴδιο ἔλεγε καί τό Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος πού ὑπεγράφη τό 1827 καί μάλιστα ρητῶς ἀπηγόρευσεν ὅλους τούς τίτλους εὐγενείας πού τυχόν κληρονομικῷ δικαίῳ ἐκ παραδόσεως ἔφερον μερικοί. Τίς ἴδιες αὐτές διατάξεις ἐπαναλαμβάνουν ὅλα τά Συντάγματα τῆς Πατρίδος μας, ἀπό τοῦ 1821 μέχρι καί σήμερον. Δέν ἔχομεν ἑπομένως στήν Ἑλλάδα μας ἀνισότητες. Ὅλοι προσφωνούμεθα μέ μόνους τίτλους: κύριε, κυρία, δεσποινίς. Οὔτε λόρδους, οὔτε βαρώνους, οὔτε κόμητες, οὔτε ἄλλο τι, οὔτε προνόμια προβλέπονται ἀπό τό Σύνταγμά μας. 'Ενῶ στά κομμουνιστικά καθεστῶτα ὑπάρχουν διακρίσεις καί προνόμια εἰς ὅσους ἔχουν*

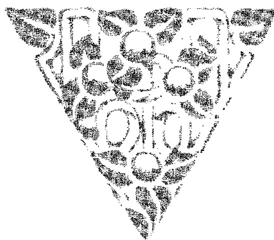
τήν εὐνοϊκήν τύχην ἤ τήν καπατσοσύνην νά περιληφθοῦν στό Κόμμα καί νά καταχωρηθοῦν στή Νομενκλατούρα.

Αὐτά λοιπόν, ἐν ὀλίγοις, συνέβαινον πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 εἰς τήν Μονάδα μου, ἀλλά καί εἰς ὅλας τάς Μονάδας τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Μέ ὀλίγην φαντασίαν θά ἀντιληφθῆτε τί συνέβαινεν εἰς τούς ἄλλους χώρους. Συνέβαινον πολλά - πάρα πολλά, τέρατα καί σημεῖα, ἐλέγοντο καί ἐδημοσιεύοντο τόσα πολλά καί τόσον προκλητικά, πού μόνον ἀναισθήτους θά ἄφηναν ἀπαθεῖς. Διαξιφισμοί ἄγριοι εἰς τήν Βουλήν, εἰς τό πεζοδρόμιον, εἰς τάς «εἰρηνικάς» πορείας, εἰς τάς συνεχεῖς διαδηλώσεις ἐναντίον ἀλλήλων, εἰς τόν Τύπον, εἰς τάς καθημερινάς ἀπεργίας καί λόγια, λόγια, λόγια.... πολλά σκανδαλιστικά μάλιστα λόγια καί δουλειά... τίποτα! «Ποῦ πᾶμε; Ποῦ μᾶς πᾶνε οἱ πολιτικοί μας; Τί κάνει ὁ Βασιλεύς; Τί κάνει ὁ Στρατός;» Αὐτά καί ἄλλα πολλά συνέβαινον, ἀλλά διά τοῦ λόγου τό ἀληθές παραθέτω κατωτέρω μερικά, πολύ ὀλίγα, ἀποσπάσματα ἐφημερίδων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, πού κατώρθωσα νά ἀνεύρω τώρα ἡμιελεύθερος...(1) Οἱ συνηλικιῶται μου πού τά ἔζησαν θά τά ἐνθυμηθοῦν. Οἱ νέοι πού τούς ἔχει γίνει πλύσις ἐγκεφάλου μετά τήν μεταπολίτευσιν, θά μάθουν τήν ἀλήθειαν! Εἶναι καί τοῦτο σκοπός τῆς προσπαθείας μου. Νά μάθουν ὅλοι ὅτι τά περί «τυραννίας», «Δικτατορίας», «μυριάδων νεκρῶν τοῦ ἡρωϊκοῦ Πολυτεχνείου» κ.λπ. «Τά παραμύθια» ἔχουν τελειώσει. Δέν περνοῦν πλέον. Τά ἐβαρέθηκαν ἀκόμη καί οἱ δημιουργοί των! Εἷς ἐξ αὐτῶν, εἶναι ὁ τότε Δήμαρχος Ζωγράφου, Δημήτρης Μπέης, πού τοῦ ἐχορηγοῦσα ἑκατόν μερίδας συσσιτίου καθ' ἑκάστην μεσημβρίαν ἐκ τοῦ συσσιτίου τῶν ὁπλιτῶν τῆς Μονάδος μου καί τό διένεμεν εἰς τά πτωχά τοῦ Δήμου Ζωγράφου. Κατά τήν ἐπαναστατικήν περίοδον συνηντήθημεν τυχαίως εἰς ἑστιατόριον τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου καί ἀντηλλάξαμεν φιλικόν χαιρετισμόν. Τί τόν ἔπιασε μεταπολιτευτικῶς νά... ἀνασκάπτη τό Νεκροταφεῖον Ζωγράφου διά νά φέρῃ εἰς τήν ἐπιφάνειαν τάς μυριάδας τῶν «νεκρῶν τοῦ Πολυτεχνείου!»(2) Ἀλήθεια, πότε θά ὡριμάσωμεν ἡμεῖς οἱ «ἀεί παῖδες» Ἕλληνες! Δέν ἔχομεν ἄλλους τρόπους νά προβάλλωμεν τήν ἀξίαν μας εἰς τούς ψηφοφόρους μας; Διατί μιμούμεθα τόν Θερσίτην τοῦ Ὁμήρου — ἐκεῖνον τόν αἴσχιστον ἄνδρα πού ἠκολούθησε τούς Ἕλληνας εἰς τήν Τροίαν καί πού: «φολκός, χωλός, τῷ δέ οἱ ὤμῳ κυρτῷ ... φοξός ἔην κεφαλήν...» Κατά μετάφρασιν: «στραβοκάνης, κουτσός, οἱ δέ ὦμοι του ἦσαν γυρισμένοι πρός τά μέσα, εἶχε μακρουλό κεφά-

1. Εἶμαι νοσηλευόμενος οἴκοι μέ διακοπήν ποινῆς λόγω ἀνηκέστου βλάβης τῆς ὑγείας μου. Ἀνανεοῦται ἀνά 5μηνον κατόπιν δικαστικῆς ἀποφάσεως... ἐάν ἐγκρίνεται ὑπό τοῦ ἑκάστοτε Δικαστηρίου Κακουργημάτων τοῦ Ἐφετείου Πειραιῶς. Ἡ πρώτη 5μηνος ἤρχισε τήν 28-9-1991.
2. Ὅπως θορυβωδῶς ἐβόα καί ἐδήλου εἰς τόν Τύπον!

λι...» Καί ὁ καθ' ὅλα λοιπόν ἐκεῖνος ἐλεεινός καί ἄθλιος ἄνθρωπος, ἀνάξιος νά κρατήσῃ ἀκόμη καί σφενδόνην, ὕβριζε χυδαία τούς πάντας: Ἀγαμέμνονας, Ἀχιλλεῖς, Νέστορας, Πατρόκλους, λέγων: «ὦ πέπονες κακ' ἔλεγχε, Ἀχαΐδες, οὐκετ' Ἀχαιοί...», δηλαδή: ὦ ρεζίληδες, κακά ὑποκείμενα, ἄνανδροι, χαλβάδες, οὔτε κἄν γυναῖκες Ἀχαιῶν δέν εἶσθε. (Ἰλιάς Β: Ὄνειρος - Διάπειρα - Κατάλογος νεῶν, στ: 212-250). Μέ ὀλίγην ὑπομονήν, διαβάζοντες τά κατωτέρω παρατιθέμενα ἀποσπάσματα ἐφημερίδων, θά συμπεράνετε ποῖοι εἶναι οἱ ὑπαίτιοι τῆς ἐπεμβάσεως τῶν «πρωταιτίων» κατά τήν πρωΐαν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Ὅσοι δέ ἐνδιαφέρονται, καί ἔχουν Ἰώβειον ὑπομονήν, καί ἐπιθυμοῦν νά γνωρίσουν τήν ἀλήθειαν καί μόνην τήν ἀλήθειαν, ἄς καταφύγουν εἰς τήν Ἐθνικήν Βιβλιοθήκην, ἤ εἰς τά ἀρχεῖα τῶν ἐφημερίδων. Θά φωτισθοῦν πλήρως καί θά στρέψουν τήν κεφαλήν πρός τά ὀπίσω ἀπό ἐντροπήν διά τά ὅσα συνέβαινον τήν περίοδον ἐκείνην, ἰδιαιτέρως ἀπό τό 1965 ἕως τό 1967. Ἀξίζει τόν κόπον νά διδαχθοῦν τήν ἱστορίαν.

Δι' ὅσους δέν δύνανται, δι' οἱονδήποτε λόγον, νά τό κάμουν, συνέλεξα καί καταχωρίζω κατωτέρω μερικά χαρακτηριστικά ἀποσπάσματα ἐκείνων τῶν δημοσιευμάτων τά ὁποῖα διεμόρφωναν τήν κοινήν γνώμην τῆς ἐποχῆς:

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ - ΔΕΛΤΙΩΝ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 18 Φεβρουαρίου 1965

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ - ΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

«Δέν εἶναι, ὅπως κατεβλήθη προσπάθεια νά παρασταθῇ, μίμησις τοῦ «ἀνενδότου» ἡ προχθεσινή ἐκδήλωσις εἰς τήν Πλατεῖαν Κλαυθμῶνος. Μία παράταξις ἔχουσα τό αἴσθημα τῆς ἀξιοπρεπείας καί τοῦ σεβασμοῦ πρός τούς θεσμούς, δέν καταφεύγει εἰς μιμήσεις τυχοδιωκτισμῶν... Τό γεγονός τώρα ὅτι ὁ κ. Γ. Παπανδρέου κατέστη δέσμιος τῆς ἀχαλινώτου δημαγωγίας τήν ὁποίαν μετῆλθε διά τήν ἅλωσιν τῆς ἐξουσίας καί εὑρίσκεται εἰς τήν ἀνάγκην νά παραχωρῇ πρός τούς ἀριστερούς συμμάχους του ὁλοέν περισσότερα, ἀπό τόν φόβον μήπως οἱ Δούρειοι εἰς τήν Ἕνωσιν Κέντρου τοῦ φύγουν καί μαζί μέ αὐτούς τοῦ φύγη καί ἡ Πρωθυπουργία, εἶναι ἡ πηγή τῆς ὅλης κακοδαιμονίας τοῦ τόπου καί ἡ κυρία αἰτία διά τήν ὁποίαν συνεκεντρώθη προχθές εἰς τήν Πλατεῖαν Κλαυθμῶνος ὁ ἀθηναϊκός Λαός διά νά διαμαρτυρηθῇ καί νά ἀξιώση τόν τερματισμόν μιᾶς καταστάσεως ἐπικινδύνου ὅσον καί ἀπαραδέκτου. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Γ. Παπανδρέου δέν κυβερνᾶ, ἐκδικεῖται! Καί ἐκδικοῦνται μαζί της ὅσοι διά λόγους ἀσφαλείας τοῦ Κράτους καί ἐσωτερικῆς γαλήνης, ἐνῶ δέν ἐδιώχθησαν καί δέν ἐκακοπάθησαν, ἐκρατήθησαν εἰς τό περιθώριον τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τούς νευραλγικούς τομεῖς τῆς πολιτείας.... Ἐξ αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς κομματικῆς ἰδιοτελείας καί τοῦ πνεύματος μισαλλοδοξίας, πού χαρακτηρίζουν τήν πολιτικήν της ἐπί δωδεκάμηνον, παρεσύρθη εἰς ἐμπαθεῖς διωγμούς ἐναντίον ὅλων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εὑρέθησαν φίλοι τῆς ἀντιπάλου Κυβερνήσεως καί δέν ἐδέχθησαν νά γίνουν οἱ εὐτελεῖς κόλακες τοῦ «θριαμβευτοῦ τοῦ ἀνενδότου...» καί θά εἴπωμεν τήν λέξιν ἡ ὁποία ἔρχεται εἰς ὅλων τά χείλη: ***«ἡ πλέον φαύλη περίοδος τῶν νεωτέρων χρόνων»...*** *Ἐνεργοῦν ἀκόμη ὡς ὑπνωτισμένοι ἀπό τό κομμουνιστοβριθές 53% ὑπέρ τῆς Ε.Κ. κατά τάς ἐκλογάς τῆς 24ης Φεβρουαρίου 1964... Καί πόσους, ἀληθινά, γκομπάκ δέν ἐχόρευσεν ἕως τώρα ὁ κ. Γ. Παπανδρέου διά νά τέρψῃ τόν κ. Πασσαλίδην καί τόν κ. Ἠλιοῦ. Ἔφθασε μέχρι τοῦ νά γίνῃ διεκ-*

περαιωτής τῆς πλέον ἀναισχύντου ἐπιθυμίας τῶν κομμουνιστῶν μετόχων τοῦ 53%, δεχθείς νά ἐνισχύσῃ διά μιᾶς θλιβερᾶς εἰς τήν δειλίαν της οὐδετερότητος τήν πρότασιν περί παραπομπῆς τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου του εἰς τό Εἰδικόν Δικαστήριον, συνεργῶν ἐντόνως ἐκ τοῦ παρασκηνίου, εἰς τήν μεγαλυτέραν ἀσχημίαν ἐξ ὅσων ἀναφέρουν τά χρονικά τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς ἱστορίας. 'Ελέγομεν ὅτι τό δωδεκάμηνον ὑπῆρξε περίοδος πρωτοφανοῦς φαυλότητος, χαρακτηριζομένη ἀπό πράξεις διά τάς ὁποίας μόνον λαοί ἡμιαγρίων θά ἠμποροῦσαν νά μή αἰσχύνωνται. 'Αλλά ὑπῆρξε ταυτοχρόνως καί περίοδος ἀπιθάνου δειλίας.... Οἱ πραγματικοί ἡγέται λαῶν χαράσσουν γραμμάς, τέμνουν κατευθύνσεις καί τάς ὑπερασπίζονται. 'Ο κ. Γ. Παπανδρέου εἶναι οὐραγός καί αἰσθάνεται ὅτι κινεῖται ἀνέτως εἰς τόν δρόμον πού ἔχουν χαράξει ἄλλοι, αὐτοί πού ἔχουν ἀνοίξει καί τόν λάκκον τῆς 'Ελλάδος».

"Υβρεις, βωμολοχίαι, ἀπρεπεῖς χειρονομίαι, χειροδικίαι ἦσαν συνήθως ἐγγεγραμμέναι εἰς τήν 'Ημερησίαν Διάταξιν τῆς Βουλῆς. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἐφιλοδόξουν νά κυβερνήσουν τόν λαόν, προέβαινον εἰς τάς πλέον ἀσυγχωρήτους καί εὐτελεῖς πράξεις.

ΒΡΑΔΥΝΗ 1 'Ιανουαρίου 1966

'Εναντίον τῆς 'Ηγεσίας τοῦ Στρατεύματος. 'Η ἐκστρατεία κατευθύνεται ἀπό τό περιβάλλον τοῦ... υἱοῦ...

ΒΡΑΔΥΝΗ 21 'Ιανουαρίου 1966

... Εἰς τήν συνείδησιν μεγάλης μερίδος πολιτῶν ἀποκρυσταλλώνεται βαθμιαίως ἡ πεποίθησις ὅτι μόνον ἔκτακτος Κυβέρνησις ἐθνικῆς ἀνάγκης —ὡρισμένης χρονικῆς διαρκείας καί ἀρκεῖ τό ἀρξάμενον ἔτος — θά εἶναι εἰς θέσιν νά ἀντιμετωπίση καί τιθασεύση τό πρό ἡμῶν τραχύ ὑλικόν δυσχερειῶν καί προβλημάτων...

ΒΡΑΔΥΝΗ 28 'Ιανουαρίου 1966

... Καί δέν εἶναι ἐπαρκές τό παράδειγμα τῆς Κούβας καί παλαιότερον τῆς Τσεχοσλοβακίας διά νά πείσουν αὐτούς ἀκριβῶς πού ἔχουν τήν σκέψιν ὅτι ἡ ἀσυδοσία τῶν ἀριστερῶν δυνάμεων εἰς μίαν χώραν, ἡ συνεργασία ἀστικῶν κομμάτων μετά τῶν κομμουνιστῶν, ἡ ἠλιθιότης μερικῶν ἀστῶν καί διανοουμένων νά τούς θεωροῦν «δημοκρατικάς δυνάμεις», ἀξίας σεβασμοῦ καί ἀνοχῆς ὁδηγεῖ εἰς τόν κομμουνισμόν;... Ὅταν ὁ συνδικαλισμός τεθῆ ὑπό κομμουνιστικόν ἔλεγχον, ὅταν αἱ ὀργανώσεις τῶν ἐκπαιδευτικῶν κ.λπ. ὑπαλλήλων τεθοῦν ὑπό κομμουνιστικήν ἡγεσίαν, ὅταν τά πάντα ἁλωθοῦν ὑπό τῆς ἀριστερᾶς τῆ ἀνοχῆ μας, τότε θά ὑπάρξη ἄμεσος πυρηνική ἀπειλή. Καί ὄχι ὅταν ἀμυνώμεθα...

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 3 Φεβρουαρίου 1966

«Η ΦΡΙΚΤΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ»

Ὁ κ. 'Αβέρωφ κατήγγειλε δημοσία τόν πρώην πρωθυπουργόν κ. Γ. Παπανδρέου ὅτι: ἐν τῆ ἐπιδιώξει του νά συκοφαντήση τήν κυβέρνησιν τῆς Ε.Ρ.Ε., ἐπί τοῦ θέματος τῶν μυστικῶν κονδυλίων, παρέδωσεν εἰς τήν δημοσιότητα ὀνόματα Ἑλλήνων πατριωτῶν ἐργαζομένων ἐθνικῶς εἰς τήν ἀλλοδαπήν. Συνεπεία τῆς ἀποκαλύψεως αὐτῆς, εἷς τουλάχιστον συνελήφθη καί ἐξετελέσθη, ἄλλοι δέ σαπίζουν τώρα εἰς τάς φυλακάς...

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 6 Φεβρουαρίου 1966

'Απόσπασμα ἄρθρου τοῦ Στρατηγοῦ Θρασυβούλου Τσακαλώτου μέ τίτλον: ***ΧΑΝΕΤΑΙ Η ΠΑΤΡΙΣ ΜΑΣ***

Ὅλο τό μῖσος— τῶν Τούρκων— ξεσπᾶ στούς Ἕλληνες πού ζοῦν στήν Τουρκία καί στήν κορυφή τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, τό Πατριαρχεῖον.

... 'Από τήν ἄλλη μεριά, ἡ Βουλγαρία, μή ξεχνῶντας τό γνωστόν μας τροπάρι της, ἀπειλεῖ νά μᾶς ἐλαφρύνη ἐδαφικῶς... Ὁ ἀρχηγός

τοῦ Κ.Κ.Ε. Κολιγιάννης, θορυβωδῶς πῆρε τίς ὁδηγίες πορείας, ἀπό τήν «προστάτιδα(!)» τῆς Κύπρου Ρωσσία καί συμβουλεύει, ὡς λύσιν δικαίου, ὁμοσπονδιακόν Κράτος στήν Κύπρο!... Οἱ νέοι ὀπαδοί τῆς Ε.Δ.Η.Ν., ἔχουν σκορπίσει στούς ἀντικειμενικούς παρατηρητάς τήν ἀμφιβολίαν περί τῆς ἐθνικοφροσύνης των, λόγω τῆς ἀναμίξεώς των μέ τούς ὀπαδούς τῆς ΕΔΑ... Καί σάν ἐπίμετρο στή χορωδία αὐτή: Ἡ ἀνατριχιαστική συνεχής συκοφαντία κατά τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καί τῆς Ἡγεσίας των...

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 15/2/1966

... Ὁ Γ. Παπανδρέου ἀντιπροσωπεύει σήμερον τόν σοβαρώτερον κίνδυνον ἀπό ὅσους ἐγνώρισε τό ἔθνος μας κατά τήν τελευταίαν εἰκοσιπενταετίαν... Καί κατά τό 15θήμερον τοῦτο ὁ ἀπροσχηματίστως πλέον συνοδοιπορῶν μετά τοῦ Κ.Κ.Ε. Τύπος τοῦ Γ. Παπανδρέου ἐπιδίδεται εἰς τό κατάπτυστον ἔργον τῆς ἐξάψεως τοῦ φανατισμοῦ τοῦ πλήθους.

... Ὁ τόπος, ὁ ὁποῖος ζῆ ἡμέρας Δεκεμβρίου 1944 (1), ἐνθυμεῖται καί ἀνησυχεῖ... Εἰς οὐδεμίαν περίοδον τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς ζωῆς διεπιστώθη τόση ἔκτασις ἐκπτώσεως ἡγετικῆς ἀξιοπρεπείας καί εὐθύνης. Ἀλλά δέν περιωρίσθη εἰς τόν ρόλον τοῦ δημεγέρτου... Οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ τοῦ τόπου θά τόν ἐνθυμοῦνται ἐπί πολύ διά νά τόν καταρῶνται... Διότι τό Λαϊκόν Μέτωπον τοῦ 1963-1964, ὑφίσταται καί σήμερον, καί ἐπειδή ὁ κ. Γ. Παπανδρέου γνωρίζει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νά συντηρηθῆ ἡ προσοδοφόρος συμμαχία μετά τῆς Ἄκρας Ἀριστερᾶς χωρίς καί νέα ἀνταλλάγματα, τά ἀνταλλάγματα αὐτά θά τά προσφέρη, ἀδιαφορῶν ἄν τά ἀνταλλάγματα αὐτά θά κατακρημνίσουν ὅ,τι μέχρι τῆς ὥρας ἔμεινεν ὄρθιον μετά τήν λαίλαπα τοῦ Παπανδρεϊκοῦ 18μήνου... ὁ Ἀρχηγός τῆς Ε.Κ. ὑπόσχεται τώρα ὅτι, πριμοδοτούμενος ἀπό τήν Ε.Δ.Α., θά ὁλοκληρώση τήν... κατεδάφισιν...

ΒΡΑΔΥΝΗ 16 Φεβρουαρίου 1966

Ἐνῶ ἑκατό χιλιάδες κομμουνισταί ὠργανωμένοι περισφίγγουν τήν Ἀθήνα, ταυτόχρονα ἄρθρα εἰς ΑΥΓΗΝ καί τόν Τύπον τοῦ Καστρίου περί ἑνότητος μαζῶν, προβοκάτορες καί ὁπλαρχηγοί τοῦ Ε.Λ.Α.Σ.-Ε.Α.Μ. ἀπό πρωΐας εἰς ἐπίκαιρα πόστα... Οἱ πραγματικοί ἀρχηγοί τοῦ Μετώπου καί ἡγέται τοῦ Κ.Κ.Ε. Κολιγιάννης καί Γκρόζος ἀπευ-

1. Ἐννοεῖ τόν φρικτά αἱματηρόν «κόκκινο Δεκέμβρη...» δηλαδή τήν ἀνταρσίαν τοῦ Κ.Κ.Ε. κατά τῆς νομίμου Κυβερνήσεως, πού διήρκεσεν ἀπό 3 Δεκεμβρίου 1944 μέχρι 12ης Φεβρουαρίου 1945, μέ τάς γνωστάς βαρβαρότητας: ὁμηρείας, βασανιστήρια, δολοφονίας κ.λ.π.

θύνουν συνεχῶς κρυπτογραφικάς ἐντολάς ἐκ τοῦ παραπετάσματος πρός τά ἐδῶ ἐκτελεστικά ὄργανά των...

... 'Ενώπιον τῆς οὕτω πως διαμορφωθείσης καταστάσεως —πραγματικότητος —οὔτε ἡ Κυβέρνησις ἠμπορεῖ νά παραμείνη ἀδρανής, οὔτε καί ὁ 'Ελληνικός Λαός νά μή συσσωματωθῆ ἐναντίον ἑνός τῶν μεγαλυτέρων κινδύνων πού ἠπείλησαν ποτέ τήν ἐθνικήν του ὑπόστασιν. Διότι ὅ,τι καί ἄν λέγεται ἀπό ψευδόμενα χείλη, καί ὅ,τι καί ἄν γράφεται ἀπό πουλημένους κονδυλοφόρους, τό Λαϊκόν Μέτωπον ὑπάρχει, καί χρήζει ἀναλόγου ἀντιμετωπίσεως...

ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΤΗΣ Ε.Δ.Α. ΠΑΡΕΛΑΥΝΟΥΝ

Βουλευταί τῆς Ε.Δ.Α. ἐπί κεφαλῆς μιᾶς «εἰρηνικῆς» πορείας τῶν ὁμοϊδεατῶν των, παρελαύνουν εἰς τούς 'Αθηναϊκούς δρόμους.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 20 Φεβρουαρίου 1966

... ὁ κ. Γ. Παπανδρέου εἶναι τό εὐσυνείδητον ὄργανον μιᾶς κομμουνιστικῆς συνωμοσίας ἀποβλεπούσης εἰς τό νά καταστήση τήν 'Ελλάδα δορυφόρον τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως.

ΒΡΑΔΥΝΗ 24 Φεβρουαρίου 1966

... Γενική διαπίστωσις εἰς τό ἐξωτερικόν εἶναι ὅτι ὁ Γεώργιος Παπανδρέου κατέστη ἄβουλον ὄργανον τοῦ κομμουνισμοῦ. 'Οδηγεῖ τήν χώραν εἰς τό παραπέτασμα.

ΒΡΑΔΥΝΗ 10 Μαρτίου 1966

Συμφώνως πρός συγκεντρωθέντα ὑπό τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν στοιχεῖα καί παρατεθέντα ὑπ' ὄψιν τῆς Κυβερνήσεως: Στελέχη τοῦ Κ.Κ.Ε. εἰσελθόντα εἰς τήν 'Ελλάδα εὑρίσκονται ἤδη εἰς νευραλγικάς περιοχάς...

... Ὠργανώθη πλήρως ὁ παράνομος μηχανισμός καί ἠγοράσθησαν πολλά ὅπλα... Συνταρακτικά τά στοιχεῖα διά τήν διαβρωτικήν δρᾶσιν τῶν 100.000 Λαμπράκηδων...

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 11 Μαρτίου 1966

«... ὀπαδοί τοῦ Κ.Κ.Ε. ἀγοράζουν κυνηγετικά ὅπλα χωρίς νά εἶναι κυνηγοί...»(1)

ΒΡΑΔΥΝΗ 29 Μαρτίου 1966

«ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΚΑΙ ΧΙΜΑΙΡΑ»

... ἀλλ' εἶναι ἀφέλεια νά πιστεύεται ὅτι ὁ κ. Γ. Παπανδρέου εἶναι ἐπιδεκτικός μαθήσεως οἱασδήποτε διδαχῆς... Ἀπέκρουσε τό 1944 τάς προτάσεις Τσῶρτσιλ, συνετάγη μέ τόν κομμουνισμόν, καί χάρις εἰς τήν πολιτικήν του ἐκείνην, τό ἔθνος ἐδεινοπάθησεν εἰς ὅλους τούς πολέμους... Ἡ ἀριστερά δέν ἀπομονοῦται. Ἡ ἀριστερά ἀχρηστεύεται. Ἀχρηστεύεται μέ τό καλόν καί μέ τό κακόν, καί μέ τήν ἰσχύν τοῦ Κράτους... Ἔναντι τοιούτων ἐχθρῶν, μία λύσις ὑπάρχει: Ἡ ἔγκαιρος κατάργησις διά νά μή συμβῆ ὅ,τι εἰς τήν Ἰνδονησίαν. Ἡ κατάργησις, πρίν ἤ ἡ διείσδυσις εἰς τόν κρατικόν μηχανισμόν, τήν νεολαίαν, τά συνδικάτα, καταστῆ τοιαύτη, ὥστε μόνον ἡ Ἰνδονησιακή διαδικασία ἀποτελῆ τήν λύσιν...(2)

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 26 Ἀπριλίου 1966

«ΑΔΙΑΣΕΙΣΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ»
«ΑΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΚΑΤ' ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ»
«ΩΡΓΑΝΩΜΕΝΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.»

«Πληθύνονται ἐπικινδύνως τά σχετικά κρούσματα ἀπό τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου»....

«Ο ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ»

«Αἱ προκλήσεις τῶν κομμουνιστῶν καί τά κρούσματα θρασύτητος, ἀπειθείας καί βιαιοπραγίας, ἀκόμη καί κατά ἀστυνομικῶν ὀργάνων, ἐμφανίζουν ἔξαρσιν ἀνησυχητικήν, ἤδη.

1. Αἱ φῆμαι, τότε, ὠργίαζαν. Φόβος καί τρόμος ἐπεκράτει... Τά κυνηγετικά ὅπλα θά ἐχρησιμοποιοῦντο ὑπό τοῦ μαινομένου κομμουνιστικοῦ πλήθους κατά τοῦ φιλησύχου λαοῦ...
2. Ἡ λύσις, ὡς γνωστόν, ἦτο ἡ κομμουνιστοποίησις τῆς Ἰνδονησίας.

ΒΡΑΔΥΝΗ 27 'Απριλίου 1966

«... 'Ο 4ος Γῦρος. 'Οδομαχίαι καί σφαγαί. Λαθραία ἐκ Ρωσσίας εἰσαγωγή ὅπλων εἰς ἀριθμόν ἀναβιβαζόμενον εἰς ἑξήκοντα χιλιάδας...»

ΒΡΑΔΥΝΗ 2 Μαΐου 1966

«... 'Εν ὀνόματι τῆς Παπανδρεϊκῆς Δημοκρατίας οἱ κομμουνισταί εἶναι ἀσύδοτοι· ὑβρίζουν καί χειροδικοῦν κατά τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων...»

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 12 Μαΐου 1966

ΝΕΑ ΕΠΙΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ»

«... Διωκόμενοι ἐρυθροί πράκτορες κυκλοφοροῦν εἰς 'Ελλάδα ἐλεύθεροι, μέ γνήσια δελτία ταυτότητος... Κομμουνισταί τούς παραδίδουν τάς ταυτότητάς των καί οἱ πράκτορες θέτουν τάς φωτογραφίας των...»

«Η ΒΡΑΔΥΝΗ - Σάββατον 11 'Ιουνίου 1966

ΕΙΣ ΤΟ ΧΕΙΛΟΣ

Ἄρθρον τοῦ κ. Νικ. 'Αντ. Βεντήρη

«Διά τούς συκοφάντας (δημοκόπους) ἡ δημοκρατία ὀλιγαρχία καθίσταται»

(ΛΥΣΙΑΣ)

'Η δημοκοπία κατέφαγε κυριολεκτικῶς τήν ἀρχαίαν 'Αθηναϊκήν πολιτείαν - δηλαδή, σχεδόν τήν 'Ελλάδα.

Σπανιώτατα, εἰς τήν παγκόσμιον ἱστορίαν, παρουσιάσθη ἄθροισμα ἀνθρώπων τόσον ἀλκίμων, τολμητιῶν, ἐπινοητικῶν, καρτερικῶν καί εὐελπίδων «ἐν τοῖς δεινοῖς», ἀενάως ὀργώντων πρός δρᾶσιν, ὡς ὁ 'Αθηναϊκός δῆμος.

Συνεδύαζεν ὅλα τά προσόντα, ὅπως δημιουργήση πανελλήνιον κράτος, τό ὁποῖον ἠδύνατο, εἰς μακράν διαδοχήν αἰώνων, νά εὐρυνθῆ καί νά ἑδραιωθῆ ἀπό τοῦ Δουνάβεως, τοῦ τότε Ἵστρου, μέχρι τῆς Κρήτης, ἐκτεῖνον μεγάλας πτέρυγας τόσον εἰς τήν νότιον 'Ιταλίαν ὅπου ἤκμαζεν ἡ ὀνομαζομένη «Μεγάλη 'Ελλάς» ὅσον καί εἰς τήν Μικράν 'Ασίαν ὅπου ἔσφυζον πολυάριθμοι ἐντόνως ζωτικαί ὁμοεθνεῖς κοινότητες.

'Η ἰσχυρά αὐτή ἐπικράτεια θά ἐξησφάλιζε τήν ἀνάπτυξιν 'Ελληνικοῦ γένους 50 τό ὀλιγώτερον ἑκατομμυρίων ψυχῶν - σταδιοδρομίαν δέ ἐπιρροῆς καί πολιτισμοῦ καί δυνάμεως εἰς τόν κόσμον, ἡ ὁποία θά κατελάμβανε τήν θέσιν τῆς Ρώμης.

Παρενέβη ὅμως ἡ δημαγωγία.

Τήν ἐπισημαίνομεν ἤδη ἐπί Περικλέους.

Ὁ τόσον πλουσίως προικισμένος ἀρχηγός τοῦ ἄστεως εἶχεν ἀντιπάλους τόν συντηρητικόν Θουκυδίδην - καί τούς δημοκόλακας.

Τόν πρωτον εξωστράκισεν. Εἰς τούς δευτέρους ἐνέδωσεν.

Διά νά μή ὑπερφαλαγγισθῆ ὑπ' αὐτῶν, ἔσπευσε νά καθιερώση σειράν χορηγιῶν καί παροχῶν (καί μισθῶν ἀκόμη εἰς μέχρι τότε τιμητικά ἀξιώματα), εἰσήγαγε δέ εἰς τήν Πνύκα καί τόν «χύδην ὄχλον» διά τοῦ ὁποίου ἡ συνετή καί αὐστηρά ἐκκλησία τοῦ δήμου, ἡ προηγουμένως ποδηγετοῦσα τούς ἄρχοντας, ἐξετράπη εἰς μεθυσμένην βαβυλωνίαν, πότε ἀποφασίζουσα τήν ἐν μέσω Πελοποννησιακῶν πολέμων, παράφρονα ἐκστρατείαν εἰς Σικελίαν, πότε θανατώνουσαν τούς νικηφόρους ναυμάχους τῶν Ἀργινουσῶν ἐπειδή δέν ἐπρόφθασαν νά περισυλλέξουν ὅλους τούς ναυαγούς ἐκ τῆς τρικυμιώσης θαλάσσης.

Εἰς τά βασικά αὐτά μέτρα τοῦ Περικλέους - εἰς τά ὁποῖα πρέπει νά προστεθῆ ἡ πλημμελής - ἐν μέρει δέ ἄστοχος - διπλωματική καί στρατιωτική προπαρασκευή τῆς ἀποφασιστικῆς συγκρούσεως μέ τήν Σπάρτην - περιέχονται τά σπέρματα τῶν αἰτίων καταρρεύσεως τῆς ὡραίας Ἀθηναϊκῆς πολιτείας καί τῆς βαθμιαίας ἐκείνης ἐσωτερικῆς φθορᾶς, ἡ ὁποία ἐπί Λυσίου, Σωκράτους, Δημοσθένους, ἔχει καταντήσει ἠθική διάλυσις καί παρακμή ἀθεράπευτος.

Ἡ δημοκοπική φαγέδαινα κατεσπάραξε τό ἄστυ τοῦ Κέκροπος - καί ὅλας τάς θαυμαστάς δυνατότητας αἱ ὁποῖαι συνεδέοντο μέ τά ὄντως ἀσύγκριτα προσόντα τοῦ πληθυσμοῦ...

Ἡ μελαγχολική ἱστορική ἀνάμνησις ἐπανέρχεται συχνά εἰς τόν νοῦν κατά τά τελευταῖα ἔτη - μοιραίως δέ κατά τάς προσφάτους ἡμέρας.

Το πολιτικόν λειτούργημα ἀπό τῶν παραμονῶν τοῦ 1963, ἔχει παρεκκλίνει ἀπό τούς ἐνδεδειγμένους κανόνας εὐθύνης καί σοβαρότητος τούς περιφρουροῦντας τό δημόσιον συμφέρον καί τό κοινόν ἀγαθόν - ἔχει κυριαρχηθῆ ἀπό τόν δημοκοπικόν ὑπερθεματισμόν.

Ὁ ὑπερήφανος αὐστηρός ἀρχηγός, ὁ ὁποῖος ἐπί ὀκτώ ἔτη εἶχε τό σθένος νά μή δίδη ὑποσχέσεις, ἐκράτησε δέ τήν εὐθυτενῆ του ἀξιοπρέπειαν ἀκόμη καί ἐνώπιον τοῦ ἀηδοῦς ὀργίου ἐπαγγελιῶν τῶν ἐκλογῶν Νοεμβρίου 1963 - καί ἐπέμεινε νά λέγη «ὄχι» ἀκόμη είς τήν Ἀμφιλοχίαν ὅπου τόν ἀπεδοκίμαζε πλῆθος ἠπατημένων ἁπλοϊκῶν πολιτῶν - εὑρίσκεται ἐξόριστος.

Καί ἡ δημοκοπία θριαμβεύει.

Τά ἀποτελέσματα - τά εἶδε καί τά ὑπέστη τό Ἑλληνικόν σύνολον.

Κατεκλύσθη ἀπό παροχάς, καθ' ὁμάδας καί κατ' ἄτομα.

Ἡ οἰκονομία ὅμως ἐτραυματισθη καιρίως.

Ἡ δημιουργική ἐργασία ἀνεκόπη. Αἱ πηγαί ἐστείρευσαν. Τό νόμισμα ἔχασεν εἰς ἀξίαν. Αἱ τιμαί ἀπεθηριώθησαν.

Ἡ ζωή κατήντησεν ἀφόρητος.

Αὐτήν τήν λαμπράν τραγωδίαν φιλοτεχνεῖ ὁ συναγωνισμός κολακείας τοῦ πλήθους - καί ἡ δημοπρασία τοῦ κράτους...

Ἐνῶ δέ οἱ πολῖται φαίνονται, ὑπό κτηθεῖσαν πικράν πεῖραν, νά ἔγιναν σοφώτεροι, οἱ πολιτικοί κυλίονται βαθύτερα εἰς τόν φαῦλον κύκλον, προσβάλλονται δέ αἰφνιδίως, ὀξύτατα δέ, καί οἱ ἀνήκοντες εἰς τήν παράταξιν ἡ ὁποία ἐδημιούργησε παράδοσιν καί τίτλον ἀντιδημαγωγικῆς εἰλικρινείας καί συνεπείας.

Δέν ἐπιθυμοῦμεν νά ἀναλύσωμεν μέ λεπτομερείας τόν σύνδεσμον τῆς ἀνωτέρω συνοπτικῆς εἰσηγήσεως μέ τά περιστατικά τῆς ἐκραγείσης ἀπό προχθές πολιτικῆς, ἴσως κυβερνητικῆς κρίσεως.

Ὁ ἀναγνώστης θά τόν ἀντιληφθῆ, ὡς γενικήν ἔννοιαν καί ὡς καθέκαστα.

Εἴμεθα ὅμως ὑποχρεωμένοι νά τονίσωμεν ὅτι - ἀνεξαρτήτως τῶν αἰτίων- δυσκόλως ἠδύνατο νά ἐκλεγῆ ἀκαταλληλότερος χρόνος πρός πρόκλησιν τῆς ἀναταραχῆς ἀπό τάς διανυομένας αὐτάς λεπτάς ἡμέρας ἑλληνοτουρκικῶν διαπραγματεύσεων ἐπί τοῦ Κυπριακοῦ.

Πέραν τούτου εἶναι ἐνδεδειγμένον νά παρατηρηθῆ, ὅτι ἡ οὐσία καί ἡ τυπική τάξις ἐπέβαλλον ὅπως: πάσης ἐκδηλώσεως δημοσίας προηγηθῆ ἡ σύσκεψις τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδος καί ἡ ὑπ' αὐτῆς ἔγκρισις τελικῆς ἀποφάσεως καί ὁριστικῆς στάσεως - ἀντί τοῦ προτιμηθέντος πρωθυστέρου, τό ὁποῖον καί ἐπικίνδυνον ἀστάθειαν δημιουργεῖ καί τήν ὁμάδα δεσμεύει.

Δέν χρειάζεται μακρηγορία.

Ἐπί τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μόνον - τό ὁποῖον παρουσιάζεται ὡς ἕν τῶν κυρίων αἰτιῶν τῆς κρίσεως - θά ὑπογραμμίσωμεν ὅτι οἱαδήποτε ὑποχώρησις πρός τήν ἀνοικονόμητον ἀνταρσίαν τῶν ράσων ἀντιτίθεται ὀξέως καί πρός τήν τιμήν τῆς πολιτείας καί πρός τό κοινόν αἴσθημα τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος καί πρός τῆς ἰδίας τῆς Ἐκκλησίας τό ἀληθές συμφέρον.

Πῶς εἶναι δυνατόν νά ἀπαρνηθῆ ὁ πολιτικός κόσμος, ὡς κράτος, ὡς κόμμα τήν ὁμόρρυθμον καταδίκην τοῦ «μεταθετοῦ» ἐν ἔτει 1959;

Πῶς εἶναι θεμιτόν νά συγχωρηθῇ ἡ ἀκολουθήσασα πολυετής ἀπεργία ἐκβιασμοῦ τοῦ ἀνωτέρου κλήρου ἡ ἀπεχθεστέρα ἀπεργία πού ἐσημειώθη ποτέ ἡ ἀφήνουσα κενάς τάς χηρευούσας μητροπόλεις καί ἔρημα τά ποίμνια εἰς τήν διάκρισιν τῶν ποικιλωνύμων προπαγανδῶν καί αἱρέσεων, μέχρις ὅτου ἐξαναγκασθῆ τό κράτος εἰς συνθηκολογίαν;

Πῶς εἶναι ἀνεκτόν νά ἀναγνωρίση γονυκλινής ἡ πολιτεία τό θρασύ πραξικόπημα τῆς ἀστραπιαίας πρό μηνῶν πληρώσεως τῶν ἑδρῶν μέ τόν πονηρόν ὑπολογισμόν ὅτι ἀπετολμᾶτο ἐπί ἀσθενεστάτης κυβερνήσεως, ὅταν δι' αὐτοῦ βαναύσως ἐποδοπατοῦντο οἱ νόμοι, οἱ ἱεροί κανόνες, αἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκ. Συνόδων, ἡ παράδοσις, ἡ κοινή εὐπρέπεια, ἐχειροτονοῦντο δέ ἐπίσκοποι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων,

ὑπό ἀστυνομικήν φρούρησιν διά νά ἐμποδισθῆ ἡ ἔξωθεν μαινομένη λαϊκή ἀποδοκιμασία ἡ στρεφομένη ὄχι κατά προσώπων, ἀλλά κατά τῆς ἀρχῆς τῶν διαπραττομένων.

Ἡ πάσχουσα Ἐκκλησία ἔχει ἀνάγκην ἐξυγιάνσεως, ζωοποιοῦ ἀληθείας, ἐνθαρρύνσεως τῶν ὑπολειπομένων εἰς τούς κόλπους της χριστιανικῶν στοιχείων καί τάσεως (τύπου Μητροπολίτου Κυθήρων), διά νά ἀνασυρθῆ ἀπό τόν ὑλισμόν ἀπό τήν ἐπίδειξιν - τόν κόμποντόν ἀσυγκράτητον ἀριβισμόν καί νά συναντηθῆ ἐκ νέου μέ τό ἔθνος εἰς ἀνυψωτικήν ἀμοιβαίως ἐπικοινωνίαν φωτός καί ὀξυγόνου.

Ὁ συμβιβασμός μέ τήν αὐθάδη - καί προκλητικῶς ἀμετανόητον - ἀνταρσίαν θά ἐσήμαινε καί τῆς αὐτοκαθαιρέσεως τοῦ κράτους τήν ἐπισφράγισιν καί τῆς ἀνεπανορθώτου θρησκευτικῆς παρακμῆς τήν ἐπευλόγησιν.

Δέν εἶναι συνήθεις αἱ διανυόμεναι περιστάσεις.

Πιστεύομεν εἰς τήν ἰδιάζουσαν ζωτικότητα καί τήν ἐξέχουσαν ἰδιοφυΐαν τοῦ συγχρόνου ἑλληνικοῦ κόσμου.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι περικλείει εὐρείας δυνατότητας ὡραίων πραγματοποιήσεων.

Οἱ κίνδυνοι ὅμως τείνονται μεγαλύτεροι καί ἀμεσώτεροι.

Μετά τό 1963 συνετελέσθη ποικίλη καί ἐκτεταμένη καταστροφή εἰς τόν τόπον.

Σήμερον ἡ τύχη τῆς οἰκονομίας τοῦ πολιτεύματος τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος ἐνδεχομένως αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως καί ταυτότητος ἔχει τεθῆ ἐπί τάπητος.

Δέν συγχωρεῖται νά τό λησμονοῦμεν οὔτε στιγμήν ἤ νά λαμβάνωμεν αὐτοσχεδιάζοντες ἀποφάσεις ἐπιδεκτικάς νά θέσουν εἰς κίνησιν ὁλόκληρον αὐτόν τόν μηχανισμόν καιρίων ἀπειλῶν.

Ἰδού π.χ. ἕνας ἀγλαός καρπός προκύπτων ἀπροόπτως ὡς πιθανότης, ἐκ τῆς προσφάτου ἐκδηλώσεως:

Ἡ ἀνασυγκρότησις τοῦ Κέντρου μετά ἤ ἄνευ Κλαζομενίου, μετά τῆς πραγματικῆς πάντως πολιτικῆς τῶν ἐκλογῶν 1963-64 δηλαδή τῆς διαλύσεως τοῦ σύμπαντος.,

Ἡ κοινή ἀπογοήτευσις ἔχει κορυφωθῆ.

Καί εἰς τάς ἰδιωτικάς συζητήσεις ἡ νοσταλγική ἀναφορά πρός τόν Ἀπόντα διασταυροῦται μέ τόν στεναγμόν: (1)

— Ἄχ δέν βρίσκεται ἕνας λοχίας!

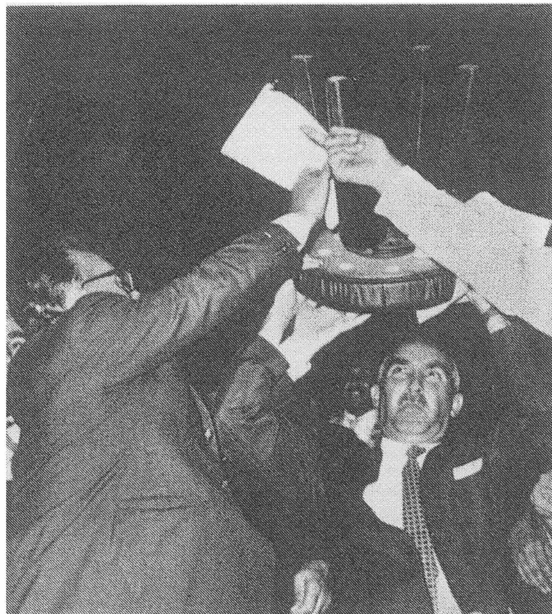
Ἐκπέμπεται ἀπό ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι οὔτε τοῦ δεσποτισμοῦ ἐγεννήθησαν ἐθελόδουλοι οὔτε εἰς οἱανδήποτε δικτατορίαν ἐνασμενίζονται. Μαρτυρεῖ ἁπλῶς τήν ἀπελπισίαν εἰς τήν ὁποίαν ὡδήγησε τό δημόσιον αἴσθημα ὁ ἐκτροχιασμός τοῦ πολιτικοῦ ἀξιώματος.(2)

ΝΙΚ. ΑΝΤ. ΒΕΝΤΗΡΗΣ

1. Ἀπόντα ἐννοεῖ τόν κ. Καραμανλῆν.
2. Αἱ ὑπογραμμίσεις ἰδικαί μου.

ΒΡΑΔΥΝΗ 18 'Ιουνίου 1966

... Ὁμιλεῖ ὁ Ἄντριους, εὐλογούμενος ὑπό τοῦ πατρός... Εἰς τάς Η.Π.Α. ὁ νέος —'Ανδρέας —ὡρκίσθη ὅτι διαπνέεται ὑπό ἀκραιφνῶν ἀντικομμουνιστικῶν ἰδεῶν, ὑπέγραψε δέ δήλωσιν ὅτι θά πολεμήση ἐναντίον... καί τῆς Ἑλλάδος!... Ποῖος κερκοπίθηκος ἀνέπτυξε ποτέ τόσον θράσος;... Δέν κατασκευάζεται ἡ ἐπανάστασις. Ἔρχεται,ὅταν τήν καλῆ μακρά, ὀργανική ζωτική ἀνάγκη ἀνανεώσεως. 'Αναπτύσσεται ἐπί ἔτη, ὡς ἡ δρῦς, ἡ ἐλάτη, ἀληθινή, ἁγνή, ἀκατανίκητος...

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ ΣΥΝΕΠΛΕΚΟΝΤΟ ΚΑΙ ΕΒΩΜΟΛΟΧΟΥΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ

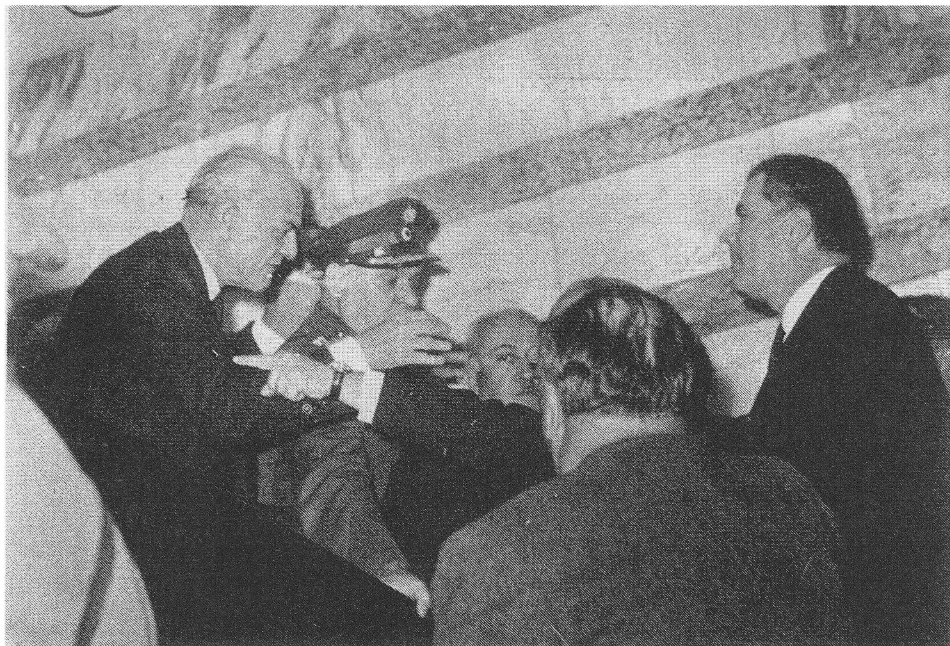
Καπηλικαὶ ὕβρεις, ἐντός καὶ ἐκτός τῆς Βουλῆς, συμπλοκαί, προπηλακισμοί, τραυματισμοὶ ἦτο τό σύνηθες φαινόμενον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἀντὶ οἱ πλουσιοπαρόχως ἀμειβόμενοι καὶ παντοιοτρόπως τιμώμενοι βουλευταὶ νά ἀσχολοῦνται μὲ τὰ προβλήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, συνεπλέκοντο καὶ ἐβωμολόχουν ἐντός καὶ ἐκτός τῆς Βουλῆς. Τὴν ἀπαράδεκτον αὐτὴν ἀπό πάσης ἀπόψεως κατάστασιν κατήργησεν ὁριστικῶς ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967

ΒΡΑΔΥΝΗ 23 'Ιουνίου 1966

... Μετά τό ἐπαναστατικόν κήρυγμα τοῦ 'Ανδρέα Γ. Παπανδρέου, «Ο ΛΑΟΣ ΝΑ ΛΑΒΗ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΩΝ» ἡ ἀντίδρασις τῆς ἐθνικόφρονος παρατάξεως κατά τῶν χυδαίων ἐκφράσεών του ἐναντίον τοῦ στρατεύματος, τῆς Ε.Ρ.Ε., καί γενικῶς... ὑπῆρξε βιαία.

... Ἡ Ε.Κ. δέν εἶναι πλέον Κέντρον,... εἰς τήν πραγματικότητα, ὁ κ. Γ. Παπανδρέου καλῶν τόν λαόν νά πάρη στά χέρια του τήν ἐξουσίαν,... νά μή ἀνεχθῆ συμβιβασμούς, καί κηδεμόνας, καθώρισεν ὡς ἀκολούθως τάς ἐπιδιώξεις τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου —Ε.Κ. —Ε.Δ.Α.: 1) Πλήρης ἐφαρμογή τοῦ λαοκρατικοῦ συστήματος διακυβερνήσεως τῆς Χώρας. 2) ... οὐσιαστική ἀνατροπή τοῦ κοινωνικοῦ καί οἰκονομικοῦ καθεστῶτος... 3) 'Απροκάλυπτος στροφή τῆς Ε.Κ. πρός τήν ἀρι-

στεράν... εἰς κόμμα εὑρισκόμενον εἰς τά πλαίσια τῆς κομμουνιστικῆς ἰδεολογίας. 4) Ἀνάπτυξις ἰδιαιτέρων σχέσεων μέ τόν Ἀνατολικόν Συνασπισμόν. 5) Οὐδεμία ἀναφορά περί τοῦ Κυπριακοῦ καί περί ἑνώσεως τῆς Κύπρου τήν ὁποίαν ἀπέκρουσεν ἡ κομμουνιστική παράταξις. 6) Χρησιμοποίησις τῶν ἐκλογῶν ὡς μέσον διά βαθεῖαν τομήν...»

Ἡ κοινοβουλευτική αἴθουσα ἔδιδε ὄψιν χαμαιτυπείου

Ἀλλά καὶ ἡ συμπεριφορὰ των ἐντός τοῦ χώρου τοῦ κοινοβουλίου ἦτο ἀναξιοπρεπὴς καὶ ἀπαράδεκτος. Ἄνω τοῦ δισεκατομμυρίου ἐστοίχιζεν εἰς τὸ Ἔθνος ἐτησίως ἡ βουλή. Καὶ ὅμως τὴν κατεξηυτέλιζον μὲ ὕβρεις, χειροδικίας, προπηλακισμοὺς κλπ. εἰς τὰς ὁποίας, τὸν τελευταῖον καιρόν, προεξάρχουσαν θέσιν εἶχεν ἡ γνωστὴ ὁμὰς τῶν ἐπωνομασθέντων «κεκρακτῶν» βουλευτῶν, οἵτινες σημειωτέον ἐκτὸς τῶν προαναφερθεισῶν ἰταμῶν ἐκδηλώσεων οὐδὲν ἄλλον προσέφερον. Καὶ ἡ κοινοβουλευτικὴ αἴθουσα, πολλάκις ἔδιδεν ὄψιν «χαμαιτυπείου» συμφώνως πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ τελευταίου Προέδρου της, Παπασπύρου.

ΒΡΑΔΥΝΗ 25 Ἰουνίου 1966

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

«Δέν ὑφίσταται πολιτική —εἴτε τέχνην, εἴτε ἐπιστήμην τήν ὀνομάζομεν —ἄν δέν στηρίζεται εἰς τήν ἀρχήν μιᾶς πολιτικῆς ἠθικῆς».

(LEON DUGUIT)

«Παριστάνουν τούς ἐξάλλους ἐξ ἀγανακτήσεως οἱ θλιβεροί ἐκπρόσωποι τῆς σπείρας εἰς τήν Βουλήν. Καί μετέβαλον πάλιν πρό ἡμερῶν τό Κοινοβούλιον εἰς χαμαιτυπεῖον: Αἰσχρέ! Προδότη! Κατάπτυστε! Πό-

σα; Πόσα; (1) ἦσαν αἱ κραυγαί πού ἐξετόξευον ἀδιακόπως. Θά ἐξομολογηθῶμεν ὅτι —παρά τά λεγόμενα ὅτι εἰς τήν πολιτικήν μόνον οἱ ἠλίθιοι ἐξάπτονται —συμπαθοῦμεν τήν ὀργήν τῶν τιμίων ἀνθρώπων, ὅπως κάθε γενναῖον... Οἱ ὡς ἄνω κύριοι ὅμως εὑρίσκονται ἐντός τῶν ὁρίων τῆς ἠθικῆς τάξεως καί τῆς εἰλικρινείας ὅταν ἐξαπολύουν, μέ ἀφρούς, τάς φοβεράς αὐτάς ὕβρεις καί συγχρόνως ἔχουν ὡς ἀρχηγούς τόν πατέρα καί τόν υἱόν; αἰσχρέ! κατάπτυστε! προδότη! πόσα; πόσα; Θά ἠδύναντο νά στρέφουν τούς χαρακτηρισμούς μέ αὐτόματον εὐστοχίαν, πρός ἄλλην κατεύθυνσιν... διότι ἀμφότεροι, πατήρ καί υἱός, ἐπρόδωσαν καί ἐπώλησαν, ἐξακολουθητικῶς, τά πάντα. Πατρίδας, Ἑλλάδας, Ἀμερικάς, ἰδεολογίας, δημοκρατίας, Βενιζέλους, Πλαστήρας,... Θά ἦτο ἀνιαρόν νά ἐπαναλάβωμεν τό μακρόν, κατάστικτον χρονικόν. Τό γνωρίζετε καλύτερον ἡμῶν. Ἀνεφέρθησαν τά περιστατικά δεκάκις καί εἰκοσάκις. Ἐνυπογράφως, ἀπό πολλούς. Ὑπευθύνως. Οὐδέποτε οἱ ἔνοχοι ἀπετόλμησαν τήν παραμικράν ἀπόπειραν διαψεύσεως. Εἰδικῶς δέ εἰς τό κεφάλαιον ἀποστασία καί ἀπόσπασις βουλευτῶν, ἡ σπεῖρα ἐστάθη σχολή. Πανεπιστήμιον. Τήν ἀνήγαγε δέ εἰς κανόνα ὅταν τόν Νοέμβριον 1963 κατεκράτησε τήν ἐξουσίαν μολονότι μειοψηφία δεδηλωμένη, μέ τήν δικαιολογίαν καί τήν ἀσύστολον προϋπόθεσιν ὅτι θά ἐπετύγχανε τήν ἀποσκίρτησιν ἀριθμοῦ Βουλευτῶν τῆς Ε.Ρ.Ε. Ἀφήνομεν κατά μέρος τήν Πανελληνίου κλίμακος διαφθοράν τοῦ ἐκλογικοῦ συνόλου διά τῶν γνωστῶν παροχῶν, ἀπαραδειγμάτιστον εἰς τήν πολιτικήν ἱστορίαν. Πῶς νά σᾶς θεωρήσωμεν τιμίους, εἰλικρινεῖς, ἄνδρας, γενναίας συνειδήσεις, ἐξανισταμένας ἐναντίον τοῦ πτωχοῦ κ. Ἰγνατιάδη! ὅταν, κύριοι, ὑπηρετεῖτε τοιούτους ἀρχηγούς; Καί ὅταν εἰς τό θέμα ἰδία: Πόσα; πόσα; καλῶς γνωρίζετε ὅτι ὁ υἱός —Ἀνδρέας, —ἐνεθυλάκωνε δεκάδας χιλιάδας δραχμῶν μηνιαίως ὑμνῶν πρηνηδόν, προσκυνῶν καί ἐμετικῶς κολακεύων τόν τότε Πρωθυπουργόν; Δέν εἶναι ἔκρηξις συνειδήσεως αἱ ὑλακαί καί οἱ ἀφροί. Εἶναι τραγική, κατησχυμένη ἀγγαρεία εἱλώτων, διατεταγμένη ἀπό τήν σπεῖραν, ἀποφασίσασαν νά ἀφανίση καί τό ὕστατον στοιχεῖον κοσμιότητος καί ἀνθρωπισμοῦ ἀπό τόν δημόσιον βίον, ἐντός γενικωτέρου σχεδίου μηδενιστικῆς ἀνατρεπτικῆς κακοποιίας.

Εἰς τόν ἀξιοπεριφρόνητον λόχον τῆς ἀγγαρείας ἐνετάχθη ἀπό μιᾶς ἑβδομάδος καί ὁ πρῶτος Βουλευτής Ἀθηνῶν τοῦ 1964. Δέν ἐμεγαλύνθη διά τῶν κατά τό διάστημα τοῦτο, προσωπικῶν περιπετειῶν του —ἀναχωρήσεων καί ὑπαναχωρήσεων —ὁ κ. Βουλευτής. Παραμένει ὡς τόσον ἐξέχον στέλεχος, ἀξιότιμον καί ἀξιοπρόσεκτον, τῆς πολιτικῆς οἰκογενείας. Καί ἡ ἐπιστροφή του ἀποτελεῖ γεγονός, τό ὁποῖον δέν δύναται ὁ σχολιαστής ν'ἀντιπαρέλθῃ, ἰδία μετά τά δύο

1. Ἐννοεῖ: Πόσα ἑκατομμύρια ἐπληρώθη ὁ βουλευτής ἐκεῖνος διά νά ἀποστατήση....

ἄρθρα διά τῶν ὁποίων ἐπειράθη νά ἑρμηνεύση τήν τοποθέτησίν του. Τά ἄρθρα αὐτά ἐπαναλαμβάνουν εἰς «καθωσπρεπικόν» ὕφος τάς γνωστάς φωνασκίας περί ἐκτροπῆς, ἀπό τοῦ 1965, τάς ὁποίας ἀφῆκε νά ἠχοῦν ἀκόμη —καί νά παρασύρουν ἀδαεῖς —ἡ μυστηριώδης παθητικότης τῆς ἐθνικῆς παρατάξεως, ἡ παράλειψίς της π.χ. νά προκαλέση τήν συγκρότησιν ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου — κατ᾽ ἀντιμωλίαν— εἰς τό ὁποῖον αἱ ἐφθηναί σοφιστεῖαι περί βασιλικοῦ πραξικοπήματος τοῦ Ἰουλίου 1965, θά ἐκονιορτοποιοῦντο τελειωτικῶς καί ἐπισήμως. Διά τήν οἰκονομίαν τῆς συζητήσεως, δεχόμεθα ὅτι ὁ Βασιλεύς Κωνσταντῖνος ἐπροχώρησε πέρυσι, κατά τι ἐκεῖθεν τῆς κανονικῆς χρήσεως νομίμου, συνταγματικοῦ δικαιώματος, ἀναμφισβητήτου. Ἔστω. Ἀγνοεῖ ὅμως ὁ κ. ἀρθρογράφος, ὅτι, ἀφ'ἧς ἡ Βουλή παρέσχε τελικῶς τήν ἔγκρισίν της εἰς τά τελεσθέντα —δι'οὐσιαστικῆς πλειοψηφίας 30 καί πλέον ψήφων —ἡ ἔκτοτε κατάστασις, καλή ἤ κακή —ἕτερον— φέρει ἀκεραίαν τήν σφραγῖδα τοῦ νομοτύπου; Ἄν δέ ἡ κατάστασις εἶναι κακή —μολονότι καλυτέρα και τιμιωτέρα ἀπό τό προηγηθέν ὄργιον καί φρενοκομεῖον τῆς συμμορίας— ὅτι ὅλα περίπου τά νοσηρά στοιχεῖα της συνιστοῦν ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς διαλυτικῆς κακοποιίας πατρός καί υἱοῦ; Καί τόν ἐρωτῶμεν: Πιστεύει, ἐν συνειδήσει, ὅτι τό κέντρον τοῦ προβλήματος ἀντιπροσωπεύει σήμερον, εἰς τήν Ἑλλάδα, ὑπάρχων ἤ ἐπαπειλούμενος βασιλικός δεσποτισμός; Φοβεῖται —τιμίως— ὅτι ὁ νεαρός γελαστός ὀλυμπιονίκης, βυσσοδομεῖ τυραννίδα; Ἄν ναί, βλέπει ἀτμόν ὀνείρου, ὑπόνοιαν καπνοῦ. Καί δέν διακρίνει τάς γλώσσας πυρός πού χορεύουν, ὡς μαινάδες γύρω του... Τό κέντρον, τήν οὐσίαν τοῦ προβλήματος σᾶς τήν βροντοφωνεῖ, μέ τήν ἐκτραχηλισθεῖσαν θρασύτητά του, ὁ κ. υἱός: **Καλεῖ ἀναφανδόν τήν Ἑλλάδα νά εἰσέλθη εἰς τό Παραπέτασμα ἐν ὀνόματι τῆς Δημοκρατίας! Νά εἰσέλθη εἰς τό Παραπέτασμα, διά νά μεταβληθῆ ὁ τόπος, ὁ κυρίαρχος λαός —τοῦ ὁποίου, τάχα, κατεπάτησε τήν ἐξουσίαν ὁ Κωνσταντῖνος— εἰς ἄθροισμα ὑποζυγίων. Χωρίς πολιτικήν ὑπόστασιν. Χωρίς ἀτομικά δικαιώματα καί ἐγγυήσεις. Ν'ἀπεμπολήση δέ καί αὐτήν τήν ἐθνικήν του ταυτότητα...** Καί ἐννοεῖται ὅτι ταῦτα σημαίνουν —προϋποθέτουν— ἄγριον πόλεμον! Διότι ἄν, καί ὅποτε ἀποτολμηθοῦν, ὕστερα ἀπό ἐκλογάς —εἰς τάς ὁποίας δέν θά ἔχη, τάχα, τεθῆ καθεστωτικόν— ἡ ἐθνική Ἑλλάς δέν θά σταυρώση τάς χεῖρας. Δέν θά στέρξη νά ἐξανδραποδισθῆ, χωρίς λυσσαλέον ἀγῶνα. Ἀντιλαμβάνεσθε ποῦ ἐτάχθητε, ἀξιότιμε κύριε Βουλευτά Ἀθηνῶν; Συναισθάνεσθε ποῦ ὁδηγεῖσθε; Ὀρθῶς τό διακηρύσσει ὁ παλαιός, ἐπιφανής, καθηγητής τῆς Λυῶνος: «Δέν ὑπάρχει πολιτική, χωρίς μίαν ἀρχήν ἠθικῆς!».

Καί ἔχει πρό πολλοῦ εἰς τόν τόπον αὐτόν σημάνει ἡ ὥρα διά κάποιαν φωνήν συνειδήσεως, διά κάποιαν ἐξέγερσιν εἰλικρινείας, διά

κάποιαν ἀνδρικήν ἀνάτασιν, τιμίαν. 'Ιδίως μεταξύ τῶν ἀνδρῶν —καί δημοκρατῶν, καί πατριωτῶν 'Ελλήνων— εὑρισκομένων ἐν μέσω τῶν θλιβερῶν 123. Δέν εἶναι εὐφυής οὔτε τιμία στάσις νά διϋλίζουν ἐπ'ἄπειρον τόν κώνωπα καί νά καταπίνουν τήν κάμηλον. **Οὔτε νά διακρίνουν εἰς τόν ὀφθαλμόν τῶν ἄλλων τό κάρφος ἀχύρου καί νά μή βλέπουν τήν κολοσσιαίαν δοκόν, εἰς τόν ὀφθαλμόν των. Οὔτε νά διεκτραγωδοῦν βασιλικήν τυραννίδα —ἐπειδή ὁ Κωνσταντῖνος ἠρνήθη νά ἐμπιστευθῆ τό 'Υπουργεῖον 'Αμύνης εἰς τούς ἐνοχοποιουμένους διά τόν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α. —καί νά μή ἀνησυχοῦν διά τήν δημοσίως ἀναγγελλομένην κομμουνιστικήν ὑποδούλωσιν τῆς 'Ελλάδος.** Ζοῦν εἰς ἕνα ἀσφυκτικόν ψεῦδος, ἐντός κλοιοῦ ἀπάτης, ὑπό ἀρχηγούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν γίνει συνώνυμοι μέ τήν ἐπιορκίαν, τήν προδοσίαν, τήν καταπάτησιν πάσης πίστεως, ἀρχῆς, ἠθικοῦ κανόνος, ὁδηγούμενοι ὑπ'αὐτῶν εἰς στυγερόν ἔγκλημα κατά τοῦ ἑλληνισμοῦ, τῆς ἱστορίας του, τοῦ πνεύματός του, τῆς ὑποστάσεώς του. Κέντρον τοῦ προβλήματος εἶναι: νά ἀποτινάξουν τά ἀτιμωτικά καυδιανά δίκρανα. Τόν ζυγόν τῆς συμμορίας. 'Από ἐκεῖ δέ ὤφειλε νά ἀρχίση ὁ ἀξιότιμος τέως βουλευτής 'Αθηνῶν ἄν ἀξιοῖ νά λογίζεται προέχων πολιτικός παράγων, ὁδηγός καί ἐμπνευστής ἄλλων, ἐγκαταλείπων τάς ἀξιοπεριφρονήτους καιροσκοπίας καί τούς αἰωνίους «ἑλιγμούς», εἰς τούς ὁποίους ἄλλωστε ἐλάχιστα ἔχει εὐδοκιμήσει. Καί ἡ Ε.Ρ.Ε.; Δέν πρέπει ἄραγε νά ἐγκαταλείψη τήν ἀκατανόητον παθητικότητά της; Νά ἀπορρίψη τόν μόνιμον σιγαστῆρα, τόν πνιγέα ἐκφράσεως; Νά ὑψώση φωνήν καί ἀνάστημα; Νά διαγράψη πρωτοβουλίας καί ἰδέας —καί πραγματικότητας— ἐνώπιον τοῦ λαοῦ μέ τήν ἀλήθειαν; Καταισχύνουσα ἑαυτήν θά ὑποταγῆ ἄραγε ἡ πολιτεία; Θά ἐπιβραβεύση τήν ἐπί ἔτη ἀπεργίαν; Τό αὐθαδέστατον πραξικόπημα; Τήν καταπάτησιν τοῦ νόμου καί τῶν ἱερῶν κανόνων; Τόν ἀναιδῆ ἀρριβισμόν τῶν ράσων. 'Αλλοίμονον εἰς τήν πολιτείαν καί εἰς τήν ἐκκλησίαν, ἄν φθάσωμεν ἕως ἐκεῖ. Πρός τιμήν τοῦ κ. Στεφ. Στεφανοπούλου, ἀρνούμεθα —ἀκόμη— νά πιστεύσωμεν εἰς τήν δυνατότητα τοιαύτης ἐκπτώσεως».

ΝΙΚ. ΑΝΤ. ΒΕΝΤΗΡΗΣ

ΒΡΑΔΥΝΗ 11 'Ιουλίου 1966

«ΕΝΤΟΛΗ: ΝΑ ΚΑΤΑΛΗΦΘΗ Η ΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΑ ΕΞΟΥΘΕΝΩΘΗ Η ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗ» (1)

1. Αὐτός ἦτο ὁ τίτλος τῆς ἐφημερίδος. 'Εξ ἰδίας ἀντιλήψεως παραθέτω τά ἑξῆς: Τότε, ὑπηρετοῦσα εἰς τήν 2αν Διοίκησιν Μάχης μέ ἕδραν τό Στρατόπεδον ΚΑΡΑΤΑΣΟΥ

ΕΚΕΙ ΜΑΣ ΕΙΧΕΝ ΟΔΗΓΗΣΕΙ Η ΦΑΥΛΟΚΡΑΤΙΑ Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙ ΤΟΥΣ ΔΙΑΔΗΛΩΤΑΣ

Ἐνῶ τό «πεζοδρόμιον» διά συνεχῶν διαδηλώσεων, πορειῶν κλπ. εἶχεν ἀποβῆ ὁ ρυθμιστής τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, τά ὑπεύθυνα Ὄργανα τῆς τάξεως ἐνθαρρυνόμενα ὑπό τῆς Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου, ὄχι μόνον δέν κατέβαλλον προσπάθειαν περιστολῆς τῆς ἀπαραδέκτου καί πρωτοφανοῦς εἰς τά πολιτικά χρονικά τοῦ τόπου μας, καταστάσεως, ἀλλά τοὐναντίον ἐπεδοκίμαζον ταύτην διά... χειροκροτημάτων. Καί παρουσιάζετο τό εὐτράπελον θέαμα ὁ ἀστυνομικός Δ/ντής Ἀθηνῶν ἐπί Παπανδρεοκρατίας κ. Γ. Κανελλάκης νά χειροκροτῇ τούς ἀναρχικούς.

Διατί χειροκροτεῖ ὁ διευθυντής τῆς Ἀστυνομίας κ. Γ. Κανελλάκης;

Ὁ φωτογραφικός φακός τῆς «Μ» συνέλαβε τό ἀνωτέρω χαρακτηριστικόν στιγμιότυπον τῶν χθεσινῶν ἐκτρόπων. Εἰς τό πεζοδρόμιον τῆς λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας, ἔμπροσθεν τῶν παλαιῶν ἀνακτόρων ὅπου συνεδρίαζεν ἡ ἐθνική ἀντιπροσωπεία ἐπί τοῦ κρισιμωτάτου ἐθνικοῦ θέματος, εἶχε προσυνθηθῆ μία ὁμάς τῶν μαινομένων, νεαρῶν κατά τό πλεῖστον, διαδηλωτῶν. Ὁ Διευθυντής τῆς Ἀστυνομίας κ. Γ. Κανελλάκης ἐπιχειρεῖ νά ὁμιλήσῃ [illegible] κατά τό [illegible] εἰσαχθέν σύστημα – πρός τούς θορυβοῦντας. Οὐδείς [illegible] Κάποιαν στιγμήν, εἰς τάς περιέργους ἐκείνας μεταστροφάς τοῦ ὄχλου, ἀρχίζουν νά τόν χειροκροτοῦν. Καί τότε ὁ κ. Κανελλάκης ἀρχίζει καί αὐτός νά χειροκροτῇ ... Ἴσως [illegible] (Ρεπορτάζ καί ἡ συζήτησις περί τῶν ἐπεισοδίων εἰς τήν 2αν σελ.)

τοῦ Συνοικισμοῦ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ. Ἡ Μονάς μου ὑπήγετο εἰς τήν ΧΧήν —20ήν— Τεθωρακισμένην Μεραρχίαν, τῆς ὁποίας ἕδρα ἦτο ἡ Κομοτηνή. Τήν ἡμέραν ἐκείνην εὑρισκόμην εἰς τήν ἕδραν τῆς Μεραρχίας, μετά τῶν ἄλλων Διοικητῶν Διοικήσεων Μάχης τῆς Μεραρχίας. Εἴχομεν ἐπιτελικήν σύσκεψιν κατά μῆνα... Ἐλήφθη ἐπείγουσα Διαταγή νά ἐπανέλθωμεν εἰς τάς Μονάδας μας, ἀμέσως, καί νά τεθῶμεν ἐν αὐστηρᾷ ἐπιφυλακῇ... Ἐπέστρεψα διά διθεσίου στρατιωτικοῦ ἀεροπλάνου εἰς τό Ἀεροδρόμιον Σέδες Θεσσαλονίκης. Ἐκεῖ ἐπερίμενε ὄχημα τζίπ τῆς Μονάδος μου εἰς τό ὁποῖον ἐπεβιβάσθην καί ἐξεκίνησα διά τήν Μονάδα μου. Διερχόμενος διά τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ συνήντησα μικροομάδας διαδηλωτῶν, ἄνευ ἐπεισοδίου τινός. Ὅταν, ὅμως, ἔφθασα εἰς τόν ὁδικόν κόμβον Βαρδαρίου, συνήντησα πλῆθος ἀπειλητικῶν διαδηλωτῶν καί ὁδοφράγματα. Κατῆλθον τοῦ τζίπ καί ἐζήτησα νά διανοιγῇ χῶρος διόδου. Πλῆθος ἔσπευσε πλησίον μου ζητωκραυγάζον ὑπέρ τοῦ Στρατοῦ διάφορα εὐμενῆ συνθήματα, διήνοιξαν δίοδον καί μετά ἀπό προσπάθειάν των νά μέ σηκώσουν εἰς τούς ὤμους των, χειροκροτοῦντες, διῆλθον εὐχερῶς καί μετέβην εἰς τήν Μονάδα μου. Οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας μας, καί γενικῶς οἱ Βορειοελλαδῖται ἀγαποῦν, σέβονται καί ἐκτιμοῦν ἀπεριορίστως τόν Στρατόν. Αὐτά τά γράφω ὡς ἀπάντησιν πρός ἐκείνους τούς «Σκοπιανούς» καί τούς συνοδοιπόρους των «Κ.Κ.Εδες μας...», ἀλλά καί δι' ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ὅτι ὁ λαός ἀνεζήτει τήν σωτηρίαν του ἀπό τόν Στρατόν...

ΒΡΑΔΥΝΗ 1ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1966

...Ἔναντι ὅλης αὐτῆς τῆς διαβρώσεως ἐκ τῆς ἀντεθνικῆς ἐπιχειρήσεως τῆς συστηματικῆς ὑπονομεύσεως, τί ἀντιτάσσει τό Κράτος; Αὔριον θά εἶναι ἀργά, διότι ἡ διάβρωσις προχωρεῖ καί κλονίζει θεμέλια...

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1966

«ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΑΡΓΑ»

...Τό κακόν καί τό ὀλέθριον εἶναι ὅτι τό Κράτος, ἡ σημερινή κυβέρνησις, οὐδέν πράττει διά νά ἀντιμετωπισθῇ αὐτός ὁ κίνδυνος. Ὅταν δέ θά καταστῇ πασιδήλως ἀπειλητικός, φοβούμεθα ὅτι θά εἶναι ἀργά, διά νά ὑπάρξῃ ἀντίδρασις χωρίς αἱματοχυσίαν...

ΒΡΑΔΥΝΗ 6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1966

...εἰς 17% ἀνῆλθε τό ποσοστόν τῆς μολύνσεως τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων. Καί δέν εἶναι ὁ ἀριθμός τό χειρότερον. Εἶναι ἡ δραστικότης τοῦ εἴδους... ἡ λεπτότης τῆς φύσεως τοῦ στρατιωτικοῦ μηχανισμοῦ, ὅταν ὑπονομεύεται ἔνδοθεν. Εἰς τήν Μέσην 'Ανατολήν, ἤρκεσεν εἷς κακοήθης δολιοφθορεύς στρατιώτης (1), νά ἀχρηστεύσῃ εἰς κρίσιμον στιγμήν 200 ὅλα ὀχήματα μιᾶς ἐκ τῶν ἐκεῖ Μονάδων μας... Τό ἔθνος παραδίδεται ἐσκεμμένως, προδίδεται στυγερῶς, καί θανασίμως ἀπειλεῖται... Καί ὁ κόκκινος σατανᾶς ἔχει ἐπεκτείνει τήν λαβήν του ἐπί τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ σώματος. Ἡ ἀνύποπτος νεολαία τοῦ Κλαζομενίου συμφύρεται καί ἀφομοιώνεται μέ τούς ἐρυθρούς, διδασκομένη νά παπαγαλίζῃ τό 1-1-4 καί τά ἀντιαμερικανικά συνθήματα, ἀγνοοῦσα ὅτι εἰς τό Παραπέτασμα ἡ δη-μο-κρα-τί-α εἶναι δουλεία πρηνής... Συμπληρώνει εἰς ὅλα τήν δυναμικήν του συγκρότησιν, ἐξοπλισμόν, ὀργάνωσιν ὁμάδων, τμημάτων κ.λπ. 'Επί πλέον: Εἰς τόν Βορρᾶν πυκνώνουν σωρειτομελανίαι ἠλεκτροφόροι... Δέν φαίνεται νά ἐξετιμήθη ὀρθῶς, κατά τήν ἀκριβῆ σημασίαν της, ἡ ἀθρόα συγκέντρωσις συμμοριτῶν εἰς τήν παραμεθόριον περιοχήν Σκοπίων...

1. Ὁ ἀρθρογράφος ἀναφέρεται εἰς τό ἀπαισίας μνήμης καταστρεπτικόν κίνημα τῶν κομμουνιστῶν εἰς Μέσην 'Ανατολήν κατά μῆνα Μάρτιον 1942. Κατ' αὐτό εἷς κομμουνιστής στρατιώτης, ἐπικεφαλῆς ὠργανωμένων συντρόφων του, διέλυσεν ὁλόκληρον Ταξιαρχίαν τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἑτοίμην νά ἀναχωρήσῃ διά πολεμικήν ἀποστολήν.

ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΟΥ ΣΤΑΙΗΤ ΝΤΗΠΑΡΤΜΕΝΤ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἀπὸ αὔριον εἰς τὴν «ΗΜΕΡΑΝ»

Ὁμιλοῦν περὶ δημοκρατίας ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι συνεργάζονται μὲ τὸν ἀσπονδότερόν της ἐχθρόν: Τὸν κομμουνισμόν».
Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
20-10-1961

Η ΗΜΕΡΑ

Η ΚΙΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΗΤΟΙΜΑΣΜΕΝΗ ΝΑ ΕΜΠΛΑΚΗ ΕΙΣ ΠΟΛΕΜΟΝ ΜΕ ΤΑΣ Η.Π.Α.
Εἰς την 8ην σελίδα

ΕΤΟΣ Β ΑΡΙΘ. 507 ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 1.50 - ΤΗΛΕΦ. ΚΕΝΤΡΟΝ 531.003 — ΑΘΗΝΑΙ, ΣΑΒΒΑΤΟΝ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1965 — ΕΚΔΟΤΑΙ: Π. ΚΑΙ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ · Δ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Β. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΝΕΟΝ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ: ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΘΗΣΑΝ ΑΙ ΚΕΝΑΙ ΕΔΡΑΙ

ΟΙ 36 ΔΕΣΠΟΤΑΙ ΕΣΧΙΣΑΝ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΔΗΛΟΙ: ΘΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΘΟΥΝ ΩΣ ΕΚΝΟΜΟΙ

ΕΠΙ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ

Πρωτοφανεῖς αἱ παρανομίαι εἰς τὸν πίνακα γυμνασιαρχῶν

Ὁ κ. Σαββόπουλος εἶχε διατάξει τὴν ἀναπομ[...]ήν του, ὁ κ. Ἀλλαμανῆς ὅμως τὴν ἀνέστειλε

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διεχώρισε τὴν θέσιν του ἀλλὰ συρθεὶς καὶ πάλιν εἰς τὴν συνεδρίασιν ἐξηναγκάσθη νὰ ορίση ἀντικαταστάτην

Εἰς νέαν πραξικοπηματικὴν ἐνέργειαν προέβησαν χθὲς οἱ 36 «ἀντάρται» Ἱεράρχαι. Ηγνόησαν τὸ ἐκδοθέν, δημοσιευθὲν εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ θυροκολληθὲν εἰς τὸ Συνοδικὸν Μέγαρον Β. Διάταγμα «Περὶ λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου», τὸ ἀφῄρεσαν ἐπιδεικτικῶς καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὴν πλήρωσιν καὶ τῶν λοιπῶν πέντε χηρευουσῶν μητροπόλεων.

Κατετέθησαν χθὲς ΔΥΟ ΣΧΕΔΙΑ

Ο κ. ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ ΕΙΧΕΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟΚΛΟΠΗΝ ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΩΝ
Η χθεσινὴ κατάθεσις του

Ἰδοὺ μία φωτοτυπία ἐφημερίδος τῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὴν πραξικοπηματικὴν ἐνέργειαν τῶν Ἱεραρχῶν. Οὗτοι μὲ πρωτοφανὲς θράσος ἐξέσχισαν καὶ ἀπεκόλλησαν τὸ θυροκολληθὲν εἰς τὸ Συνοδικὸν Μέγαρον Β.Δ. «Περὶ λήξεως τῶν Ἐργασιῶν τῆς Συνόδου» καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὴν πλήρωσιν Μητροπολιτικῶν ἑδρῶν.

Τὸ Κράτος, ἕρμαιον τῶν κομματικῶν παθῶν ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιβληθῇ. Καὶ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ ἡ ἱστορικὴ ἡμέρα τῆς 21ης Ἀπριλίου διὰ νὰ ὑπάρξῃ Κράτος. Διὰ να ἐπιβάλη τὸν νόμον καὶ τὴν τάξιν, νὰ ἀναδείξῃ Ἀξίας καὶ νὰ θέσῃ ἐπικεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν ἄριστον τῶν ἀρίστων, τὸν Μ. Α. Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον Κοτσώνην

ΒΡΑΔΥΝΗ 17 Σεπτεμβρίου 1966

«ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΝ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ - ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΥΣΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ. ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΤΑΙ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΚΡΟΥΣΕΩΣ. ΠΡΟΓΡΑΦΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ»

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1966

ΤΟ ΚΑΣΤΡΙ ΖΗΤΕΙ ΕΠΕΜΒΑΣΙΝ ΞΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ...

...πῶς τό Καστρί ἀπεργάζεται τήν διάβρωσιν τοῦ Στρατοῦ...

...ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΜΕ ΦΑΚΕΛΛΟΝ ΩΝΟΜΑΖΟΝΤΟ ΕΦΕΔΡΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ...

ΒΡΑΔΥΝΗ 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1967

Ι. Ἄρθρον, τοῦ τέως Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Κωνσταντίνου Τσάτσου, χρηματίσαντος 'Υπουργοῦ ἐπανειλημμένως, μέ τίτλον: «ΔΙΑΤΙ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ», ἔγραφε μεταξύ ἄλλων: «... Εἰς τήν 'Ελλάδα ἡ δημοκρατία κινδυνεύει... Κινδυνεύει διότι ὁ κομμουνισμός εὑρίσκει πρόσφορον ἔδαφος καί ἀπουσίαν ἀντιστάσεως... Κινδυνεύει διότι στηρίζεται εἰς τήν 'Ελλάδα ὁ κομμουνισμός καί ἐπί μή κομμουνιστικῶν κομμάτων, διότι στηρίζεται ἐπί τῆς πολιτικῆς τοῦ Γ. Παπανδρέου... Μετά τήν ἐκλογικήν νίκην τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου —ἄν νικήση— ρυθμιστής τῆς καταστάσεως θά εἶναι τό πεζοδρόμιον, ὁ στίβος ὅπου ὁ κομμουνισμός πάντοτε πρωτεύει. 'Από τήν Ε.Κ. κινδυνεύει ἡ Δημοκρατία... Κινδυνεύει διότι ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ μας, οἱ ἀληθινοί δημοκράται, δέν συνειδητοποιοῦν τόν κίνδυνον πού ἐπικρέμεται ἐπί τῶν κεφαλῶν των καί ἀφήνουν τά πράγματα νά βαδίζουν σχεδόν κατά κρημνόν.»

ΙΙ. Εἰς ἄλλο ἄρθρον του δημοσιευθέν εἰς τήν ***ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ τῆς 12ης Μαρτίου 1967*** ὑπό τόν τίτλον: ***«ΝΑ ΒΑΔΙΣΩΜΕΝ ΟΜΑΛΩΣ»*** *ὁ Κων/νος Τσάτσος ἔγραφεν: «... ἀλλά ἄραγε βαίνομεν πράγματι ὁμαλῶς πρός ἐκλογάς, ὅταν τό κράτος δίδη τήν ἐντύπωσιν, οὐχί πεπλανημένην, ὅτι εἶναι τσιφλίκι τῆς 'Ενώσεως Κέντρου εἰς καίρια σημεῖα τῆς δραστηριότητός του, ...ὅταν ἡ ψυχολογική βία ἡ ἐκ τῆς δραστηριότητος τῆς κρατικῆς μηχανῆς προερχομένη θά στερήση τόν ἐκλογέα τῆς ἐλευθερίας του; Μέ κράτος ἀκόμη Παπανδρεϊκόν, βαίνομεν ὁμαλῶς πρός ἐκλογάς; 'Εκλογάς αἱ ὁποῖαι πρόκειται ν' ἀποφασίσουν περί τοῦ κατά πόσον θά παραμείνωμεν Δημοκρατία Δυτικοῦ τύπου, ἤ θά μεταβάλωμεν τήν Δημοκρατίαν μας εἰς δημοκρατίαν νασερικοῦ ἤ τιτοϊκοῦ τύπου; (1)*

1. Τά ἄρθρα αὐτά μέ τάς τόσον ἀπογοητευτικάς διά τήν τύχην τοῦ Ἔθνους προβλέψεις τοῦ σοφοῦ ἀκαδημαϊκοῦ καί πολιτικοῦ ἀνδρός, ἦσαν λίαν ἐρεθιστικά, καί ὁ χρόνος τῆς δημοσιεύσεώς των, ἦτο ὅ,τι ἐχρειάζετο διά νά δώση τό ἔναυσμα διά σκέψεις καί προβληματισμούς εἰς ἀνησυχοῦντας Ἕλληνας. Δέν τά ἔλεγεν αὐτά κάποιος ἄσημος, ἀνώνυμος, τυχαῖος Ἕλλην. Τά ἔλεγεν ὁ κορυφαῖος πνευματικός καί πολιτικός Δημοκράτης, ὁ Κωνσταντῖνος Τσάτσος, ὁ ἐξ ἀπορρήτων τοῦ Κωνσταντίνου Καραμανλῆ, ὁ Νέστωρ τῆς Ε.Ρ.Ε., πανελληνίου καί παγκοσμίου κύρους καί τί ἐπεσήμαινεν ἑβδομήκοντα ἑπτά μόλις ἡμέρας πρό τῶν ἐκλογῶν; Μόλις 39 ἡμέρας πρό τῆς 21ης 'Απριλίου 1967; Οὔτε ὀλίγον οὔτε πολύ, ὅτι ἡ Πατρίς μας ὡδηγεῖτο εἰς τάς σιδηρᾶς ἀγκάλας τοῦ ἀνελεήτου σκοταδικοῦ καί ἀπαισίου παραπετάσματος. Καί πρός ποίους ἀπηυθύνετο ὁ σοφός ἐκεῖνος διδάσκαλος; 'Απηυθύνετο πρός ἡμᾶς· ἡμᾶς οἱ ὁποῖοι εἴχομεν πικράν ἐμπειρίαν ἀπό τούς τρεῖς Γύρους τοῦ ξενοκινήτου σλαβοκομμουνισμοῦ. Καί θά ἔπρεπε νά ἤμεθα ἀναίσθητοι, ἀσυνείδητοι, ἀδιάφοροι εἰς βαθμόν προδοσίας διά νά μείνωμεν ἀπαθεῖς εἰς τήν πρόκλησιν αὐτήν καί τήν ἄλλην, τοῦ Στεφάνου Στεφανοπούλου, ὅπως μᾶς τήν μετέφερεν ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Γκαντώνας καί ἀναφέρεται εἰς ἑπομένας σελίδας.

Ἀπό δελτίον εἰδήσεων τῆς 6ης Αὐγούστου 1975, μεταφέρω συνομιλίαν τοῦ 1966, μεταξύ τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Στεφάνου Στεφανοπούλου, διεξαχθεῖσαν εἰς τό γραφεῖον του καί Ἀνωτέρου Ἀξιωματικοῦ.(1) Τό δελτίον αὐτό ἐκυκλοφόρησε τήν ἀνωτέρω ἡμερομηνίαν κατά τήν διάρκειαν τῆς «στημένης» δίκης μας καί ἔχει ἀναδημοσιευθῆ πλειστάκις, χωρίς νά διαψευσθῆ ποτέ. Τό συνέταξεν ὁ τ. Ὑπουργός Βορ. Ἑλλάδος Ἀλέξανδρος Ματθαίου, ἀπό ἀφήγησιν τοῦ Συν/χου Γκαντώνα Νικολάου ὅταν ἐξετέλει οὗτος καθήκοντα Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου αὐτοῦ. Τό κρίσιμον ἀπόσπασμά του ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρωθ/γός: Ἄφησέ τα, παιδί μου, αὐτά. Τά γνωρίζω καλύτερα ἀπό σᾶς. Ἔτσι εἶναι τά πράγματα, ὅπως μοῦ τά εἶπες.

Ἀνώτερος Ἀξιωματικός: Τότε, διατί, κ. Πρωθ/γέ, δέν λαμβάνονται τά προσήκοντα μέτρα ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεώς σας;

Πρωθ/γός: Τί μέτρα νά ληφθοῦν; Ὅσα μέτρα καί ἄν λάβη ἡ κυβέρνησις, θά εἶναι ἡμίμετρα. Ἀλλοῦ εἶναι ἡ λύσις...

Ἀν. Ἀξ.: Ποῦ, κ. Πρωθυπουργέ;

Πρωθ/γός: Παιδί μου, πήγαινε κουβέντιασέ τα μέ τούς συναδέλφους σου. Ἐσεῖς οἱ Ἀξ/κοί ἔχετε ηὐξημένας εὐθύνας ἔναντι τοῦ Ἔθνους. Κουβεντιάσετέ τα, καί ἀποφασίσετε νά μᾶς δέσετε ὅλους, καί τούς τρακόσους· κι ἐμένα μαζί. Αὐτοῦ εἶναι ἡ λύσις.

Ἐδῶ ἐτελείωσεν ἡ συζήτησις τῶν δύο ὡραίων Ἑλλήνων. Ὁ ἀείμνηστος Γκαντώνας ἀπῆλθεν ἄναυδος, ἔκπληκτος, χαιρετήσας στρατιωτικῶς.

Προσθέτω ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι: Τῆς συζητήσεως αὐτῆς προηγήθη μακρά καί ἐμπεριστατωμένη ἐνημέρωσις τοῦ Πρωθυπουργοῦ ἐκ μέρους τοῦ Συν/χου Γκαντώνα. Ὁ Συν/χης αὐτός, ἐνήργησεν οὕτω κατ' ἐντολήν τοῦ προϊσταμένου του Ἀρχηγοῦ τῆς Κ.Υ.Π. τότε, Ἀντιστρατήγου Παπαγεωργοπούλου Κυριάκου. Ἡ ἐνημέρωσις ἀφεώρα εἰς τήν ἐν γένει χαώδη κατάστασιν πού ὑφίστατο εἰς τήν Βόρειον Ἑλλάδα, μέ τόν λαόν ἀπογοητευμένον, στενάζοντα καί ζητοῦντα τήν ἐπέμβασιν τοῦ Στρατοῦ.

1. Ἦτο ὁ ἀείμνηστος συνεπαναστάτης καί συνέγκλειστος ἐπί μίαν 15ετίαν, Συν/χης Πεζικοῦ τότε καί διευθυντής τῆς Κ.Υ.Π. Βορείου Ἑλλάδος Γκαντώνας Νικόλαος (ἐκ τῆς ὡραίας κωμοπόλεως Γαλατινή Κοζάνης). Πολλάκις μᾶς τά διηγεῖτο κατά τούς περιπάτους μας εἰς τό προαύλιον τῆς φυλακῆς, μέ τόν ὡραῖον πνευματώδη τρόπον του. Ἦτο προικισμένος μέ θείαν Χάριν μελιρρύτου εὐγλωττίας. Ἐχειρίζετο τήν καθαρεύουσαν ἀψόγως, ἀκόμη καί εἰς τάς πλέον φιλικάς συζητήσεις. Ἦτο κατηρτισμένος ἄριστα εἰς τά τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας, προσόν διά τό ὁποῖον καί τοῦ ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κατά τό τελευταῖον ἔτος τῆς Ἐπαναστατικῆς περιόδου. Ἦτο ἀληθινός Ἄνθρωπος, πάναγνος Ἕλλην Μακεδών.

ΜΕΡΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΟΧΛΟΚΡΑΤΙΚΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ 1965

ΙΔΙΩΤΑΙ 299 - ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ 250

		ΙΔΙΩΤΑΙ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ	
24-2-65	Σύγκρουσις πειρατῶν (ὁδηγῶν αὐτοκινήτων) καὶ ἀστυνομικῶν εἰς 'Αθήνας.	14	19	
25-2-65	Σύγκρουσις καπνοπαραγωγῶν καὶ χωροφυλακῆς εἰς χωρίον Πεντάπολις Σερρῶν.	25	33	
12-3-65	Σύγκρουσις μεταξὺ ἰδιοκτητῶν παρανόμων κτισμάτων 'Ανθουπόλεως 'Αθηνῶν καὶ Χωροφυλακῆς.	22	35	
2-4-65	Σύγκρουσις μεταξὺ φοιτητῶν (συγκέντρωσις ὑπὲρ τοῦ Βιετνὰμ) καὶ ἀστυνομικῶν εἰς 'Αθήνας.	9	9	
1-5-65	Σύγκρουσις ἀριστερῶν ἐργατῶν καὶ ἀστυνομικῶν κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐργατικῆς Πρωτομαγιᾶς εἰς 'Αθήνας.	7	9	
16-7-65	Σύγκρουσις μεταξὺ διαδηλωτῶν (ἐναντίον Κυβερνήσεως Νόβα) καὶ ἀστυνομικῶν εἰς 'Αθήνας.	29	53	
21-7-65	Σύγκρουσις φοιτητῶν καὶ ἀστυνομικῶν εἰς 'Αθήνας.	83	32	1 ΝΕΚΡΟΣ ΙΔΙΩΤΗΣ
19-8-65	Σύγκρουσις μεταξὺ φοιτητῶν (ΣΕΕΝΕ) καὶ ἀστυνομίας εἰς 'Αθήνας.	26	15	
20-8-65	Σύγκρουσις μεταξὺ διαδηλωτῶν τῆς 'Εργατικῆς 'Ομοσπονδίας Τύπου καὶ ἀστυνομικῶν εἰς 'Αθήνας.	73	37	3 ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΑΙ
15-10-65	Σύγκρουσις μεταξὺ διαδηλωτῶν καὶ ἀστυνομικῶν εἰς 'Αθήνας (ἀπαγορευθεῖσα συγκέντρωσις).	11	8	
	ΣΥΝΟΛΟΝ	299	250	

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 1ης 'Ιανουαρίου 1967

*«Μνημόνιον τῆς συνωμοσίας. Μηχανορραφίες Κανελλόπουλου. Συγκρότημα Βλάχου —(σ.σ. **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ** καί λοιπά...), Θά πιέσωμεν μέ ὅλα τά μέσα καί μέ τόν Στρατόν...»*

Ἡ ἰδία ὡς ἄνω 9ης Φεβρουαρίου 1967

«Συμφωνία ἀχρηστεύσεως τῆς Βουλῆς μεταξύ Ε.Κ.-Ε.Δ.Α.»

ἔνθα ἀνωτέρω: 28ης Φεβρουαρίου 1967

«'Από 'Ανακριτήν γιά τόν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α. 'Εζητήθη ἄρσις ἀσυλίας 'Ανδρέα γιά συμμετοχή εἰς συνωμοσίαν δι'ἐσχάτην προδοσίαν».

ἔ.ἀν. 5ης Μαρτίου 1967

«Πρός ἐξομάλυνσιν ἤ ὄξυνσιν τῆς λανθανούσης κρίσεως;»

ἔ.ἀν. 8ης Μαρτίου 1967

«Κυβέρνησις —Ε.Κ.— Ε.Ρ.Ε., ὑπεύθυνοι τοῦ ἀπειλουμένου ἀδιεξόδου».

ἔ.ἀν. 9ης Μαρτίου 1967

«Δύο ἐκρήξεις βομβῶν στό Κέντρον τῶν 'Αθηνῶν».

ἔ.ἀν. 11ης Μαρτίου 1967

«Τρεῖς ἐκρήξεις βομβῶν εἰς 'Αθήνας τήν νύκτα».

ἔ.ἀν. 18ης Μαρτίου 1967

« Ἡ Δίκη Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α θά ἐπιδεινώση τήν κρίσιν, γράφει ἡ Μόντ».

ΑΘΗΝΑΪΚΗ 18ης 'Ιανουαρίου 1967

«Ὁ λαός ἤ τό παρακράτος θά κρίνη τήν τιμιότητα τῶν ἐκλογῶν».

ἔ.ἀν. 23 'Ιανουαρίου 1967

«Κῦμα τρομοκρατίας εἰς ὅλην τήν Χώραν... Τραμποῦκοι τῆς Ε.Ρ.Ε.».

ἔ.ἀν. 28ης Φεβρουαρίου 1967

«'Επιδιώκεται ἀναβολή ἐκλογῶν καί ἀνατροπή τῆς μεταβατικῆς ἀπό τήν Αὐλή».

ἔ.ἀν. 4ης Μαρτίου 1967

«'Η μεταβατική αἱματοκύλησε βαναύσως τούς σπουδαστάς». ἔ.ἀν. 30ης Μαρτίου 1967: «ΕΞΕΡΡΑΓΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ».

ἔ.ἀν. 31ης Μαρτίου 1967

«Η ΕΚΤΡΟΠΗ ΘΑ ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΜΕ ΛΑΪΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ»

ἔ.ἀν. 1ης 'Απριλίου 1967

«ΑΝΑΘΕΣΙΣ ΕΝΤΟΛΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ρ.Ε. ΝΕΑ ΕΚΤΡΟΠΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ ΟΛΩΝ»

ἔ.ἀν. 1ης 'Απριλίου 1967

«Η Ε.Ρ.Ε. ΑΙΜΑΤΟΚΥΛΗΣΕ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ»

ἔ.ἀν. 9ης 'Απριλίου 1967

«21 ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ ΧΘΕΣ ΕΙΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ»
«ΣΥΝΕΛΗΦΘΗΣΑΝ 15 ΑΤΟΜΑ»

ἔ.ἀν. 13ης 'Απριλίου 1967

«85 ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ-ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ»
«ΥΣΤΑΤΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΑΝΩΜΑΛΙΑΣ»

ΒΡΑΔΥΝΗ 1η 'Απριλίου 1967

Δραματική προειδοποίησις τοῦ Βασιλέως πρός τόν «ἐπαναστάτη» Γ. Παπανδρέου. Εἰς σαφῆ προειδοποίησίν του πρός τόν ἀρχηγόν τῆς 'Ενώσεως Κέντρου, ὁ Βασιλεύς ἐδήλωσεν ὅτι θά τεθῇ ἐπί κεφαλῆς τοῦ Λαοῦ διά νά συντρίψη τήν 'Επανάστασιν.

Ἐζήτησε διευκρινίσεις διά τάς ἀπειλάς τοῦ Γ. Παπανδρέου. Κατέκρινε αὐστηρῶς τήν προσπάθειάν του δι'ὑπονόμευσιν τῶν θεσμῶν.

(σελίς 10η 1η Ἀπριλίου 1967)

ΒΡΑΔΥΝΗ 3 Ἀπριλίου 1967

Ἐνῶ ὁ Βασιλεύς προέβαινεν εἰς ἱστορικήν καί μεγαλόπνοον χειρονομίαν, Δραματική Πολιτική τροπή. Ὁ Γεώργιος Παπανδρέου ἀπεποιήθη πρόσκλησιν δι'οἰκουμενικήν καί ἐταύτισεν οὕτω τό Κόμμα του μέ τήν ἐπανάστασιν.

... ἄν ἔλθη πρῶτον Κόμμα ἡ Ε.Κ., δέν χρειάζεται οὔτε Βασιλική ἐντολή διά τόν σχηματισμόν κυβερνήσεως, οὔτε ὁρκωμοσία ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' αὐτοσχηματισμός καί ὁρκωμοσία ἐνώπιον τοῦ λαοῦ εἰς τήν πλατεῖαν Συντάγματος!... Αὐτά δέν εἶναι κατάλοιπα ἐκρηκτικῶν ἐκδηλώσεων τῆς Παπανδρεϊκῆς ἡγεσίας;...

ΒΡΑΔΥΝΗ 4 Ἀπριλίου 1967

«Λαμπράκηδες» καί μέλη τῆς ΕΔΗΝ ἀπέτυχον τήν νύκτα νά συγκροτήσουν διαδηλώσεις εἰς Ἀθήνας καί Θεσσαλονίκην-Κομμουνιστικαί προκηρύξεις εἰς τήν πρωτεύουσαν.

ΒΡΑΔΥΝΗ 6 Ἀπριλίου 1967

... Ὁ ἀνερυθρίαστος Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου, ἐπανελθών εἰς τήν Ἑλλάδα ἐθελοντής διατεταγμένος, διατηρῶν τήν ἀμερικανικήν ὑπηκοότητα ἕως ὅτου... καί ἀμερικανικήν ἐν συνεχεία τήν οἰκογένειάν του, διακηρύσσει ὅτι «ἡ Ἑλλάς πρέπει ν'ἀνήκει στούς Ἕλληνες». Καί νά τά λέγη αὐτά ἕνας ἀρνησίπατρις, ἕνας φυγόστρατος, ἕνας ἐλέω Μανιαδάκη φυγαδευθείς, ἕνας δηλωσίας καί καταδότης τῶν συντρόφων του, διακηρύσσει, πρός τούς Ἕλληνας πού ἐπολέμησαν εἰς τά Βορειοηπειρωτικά Βουνά, ὅπως ὁ ἀρχηγός τῆς Ε.Ρ.Ε. κ. Παν. Κανελλόπουλος ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης, πού ἐπείνασαν καί ἐγνώρισαν τήν αἱμοσταγῆ θηριωδίαν τοῦ ξενοκινήτου κομμουνισμοῦ, εἰς ἕνα ἀγῶνα τόν ὁποῖον ὁ κ. Ἀνδρέας χωρίς ἐντροπήν ὀνομάζει ἐμφύλιον... Ἄν ἦτο ἐμφύλιος ἐκεῖνος ὁ πόλεμος καί οὐχί ξενοκίνητος ἐπιδρομή βαρβάρων, διατί ἀπήχθησαν εἰς τάς χώρας τοῦ Παραπετάσματος χιλιάδες ἀνηλίκων Ἑλληνοπαίδων κατά τόν πλέον ἀπάνθρωπον τρόπον διά νά μεταβληθοῦν εἰς γενιτσάρους; Τό θρασύτατον τοῦτο ἄτομον ὁμιλεῖ ἀκόμη καί περί στρατοῦ ἀνήκοντος εἰς τό Ἔθνος. Ποῖος; Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὑπό τήν ἀμφιλαφῆ —σ.σ. ἄφθονον— σκέπην τῆς ἀσυλίας φυγοδικεῖ κατηγορούμενος δι'ἐσχάτην προδοσίαν, ὡς ἀρχιδιαλυτής τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. (:'Εθεωρεῖτο ἀρχηγός τῆς παραστρα-

τιωτικῆς ὀργανώσεως Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α.) Καί τά λέγει ὅλα αὐτά χωρίς νά ἐντρέπεται. Οὐδέποτε ἡ πολιτική, ἡ ἠθική, ἡ πνευματική σῆψις εἶχον εὕρει ἔκφρασιν πληρεστέραν. 'Ο ἄνθρωπος τοῦ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α. ὁμιλεῖ περί στρατοῦ ἀνήκοντος εἰς τό ἔθνος καί ὄχι δηλαδή εἰς τόν Βασιλέα ἤ τήν νόμιμον Κυβέρνησιν, κατά τό Σύνταγμα, ἀλλά... εἰς τόν κινηματίαν 'Ανδρέαν... Αἶσχος!

ΒΡΑΔΥΝΗ 6 'Απριλίου 1967

'Υπό τό κράτος τοῦ πανικοῦ καί ὑπό τό φάσμα τῆς συντριβῆς — 'Αγωνιώδεις ἑλιγμοί τοῦ κ. Γ. Παπανδρέου διά τήν δημιουργίαν κλίματος ἀναταραχῆς.

(σελίς 8η 6 'Απριλίου 1967)

ΒΡΑΔΥΝΗ 7 'Απριλίου 1967

Ἔντονος προειδοποίησις τοῦ κ. Κανελλοπούλου πρός τόν κ. Γ. Παπανδρέου— Τό κράτος τοῦ νόμου θά ἐπιβληθῆ. Μέ τήν ἀφύπνισιν καί τήν δύναμιν τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ— Θα κτυπηθῆ ἀμείλικτα κάθε ἀναρχία— 'Εντολή ἀπό τό Κ.Κ.Ε. πρός τάς «μετωπικάς» ὀργανώσεις: Συνεργασθῆτε μέ τόν «Παπατζῆ» (δηλ: Γ. Παπανδρέου) νά χτυπηθῆ ἡ «Μπουρζουαζία».

(σελίς 1η 7 'Απριλίου 1967)

«Η ΒΡΑΔΥΝΗ - Σάββατον 8 'Απριλίου 1967

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΝΣΤΡΑΤΙΑ!

Ἄρθρον τοῦ κ. Νικ. 'Αντ. Βεντήρη

«'Ισχυρότατον παράγοντα ὅπως συνέχη τήν πολιτείαν ἀπό πάσης παρεκτροπῆς, τό συνταγματικόν πολίτευμα τάσσει τόν Βασιλέα. 'Ιστάμενος οὗτος ἐπί τῆς κορυφῆς τῆς πολιτείας καί κοινωνικῆς πυραμῖδος, ἀνώτερος τῶν μεταβαλλομένων συμφερόντων τῆς ἑκάστοτε στιγμῆς, ἔχων τά συμφέροντα τά καλῶς ἐννοούμενα Βασιλικοῦ Οἴκου, ἐντελῶς ἀλληλένδετα πρός τά γενικώτερα καί ὑψηλότερα συμφέροντα τοῦ ἔθνους περιβαλλόμενος διά τοῦ πολιτεύματος μέ τόσα προνόμια, ἔχει μέν εἰς χεῖρας αὐτοῦ μεγάλην πάντοτε δύναμιν ὅπως πράττη τό ἀγαθόν ἀλλά ἔχει κολοσσιαίαν αὐτόχρημα δύναμιν, ὅπως ἀποτρέπη τό κακόν.» (ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ 1910. - Ζήτω ὁ Βασιλεύς! ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ 1936.»)

«Ἡ «ΒΡΑΔΥΝΗ» -καί ὁ ὑποφαινόμενος- ὑπέδειξαν κατά τό παρελθόν Σάββατον τήν εὐρυτέραν ὁδόν: ...διακηρύσσοντες μέ τήν συνήθη, ἀφορήτου ἀκρισίας καί χυδαιότητος, ἀμετροέπειαν, ὅτι ἡ Βουλή ἠτιμάσθη καί μετεβλήθη εἰς σηπεδόνα... τήν ἁμαρτωλήν ἔπαυλιν, ἡ ὁποία, παραιτήσασα αὐθωρεῖ τούς βροντώδεις λεονταρισμούς περί ἐπαναστάσεως, ἀποκρούσασα δέ -ἀκόμη καί μέ κοινωνικήν ἀγένειαν- τήν ἔκκλησιν τοῦ Κωνσταντίνου, περί οἰκουμενικῆς, ἐμφανίζεται ἀπογυμνωμένη, ὡς σχολή ἀρνήσεως καί ἀναρχισμοῦ. Δέν διανοίγεται περαιτέρω ὁ δρόμος οὔτε ἀσφαλής οὔτε εὔβατος... Οὐδείς δέ πλέον δικαιοῦται νά πιστεύη -οὔτε εἰλικρινῶς πιστεύει- εἰς τήν ἱκανότητα τοῦ λεγομένου Κέντρου νά προσθέση ἔστω καί πλίνθον εἰς τό ἑλληνικόν οἰκοδόμημα τό ὁποῖον διέσεισεν ἐκ θεμελίων καί παρ' ὀλίγον νά κρημνίση εἰς συντρίμματα, ὡς ἐξουσία, μεταξύ Νοεμβρίου 1963 καί Ἰουλίου 1965... Ἡ μανία τῆς ἀνατροπῆς.

Ὁ οἶστρος τῆς «ἀναμπουμπούλας», διά τόσους ἀποτυχημένους καί μηδενιστάς ἀναζητοῦντας ἀπό αὐτήν εὐκαιρίας. Τό μῖσος πρός τό ἔργον. Ὁ ἀντιδυναστικός συρμός ἐπαιρόμενος ὡς πρόοδος καί συγχρονισμός. Ἡ ἀντιαμερικανική τάσις -εἰς τόπον πλουσίως εὐεργετηθέντα ἀπό τήν γενναιόφρονα Συμπολιτείαν- συστηματικῶς ἀναρριπιζομένη ἀπό τόν βάναυσον, ἀγνώμονα, τόν προδότην δύο πατρίδων του διατηροῦντα ἀκόμη τήν ἀμερικανικήν ὑπηκοότητα εἰς τήν σύζυγον καί τά τέκνα. (Ἀνδρέαν Γ. Παπανδρέου...) Εἶναι ἡ ἐρυθρά λύσσα.. Εἶναι ἡ κλῆσις ἡ ὁδηγοῦσα τόν Περικλῆ εἰς τό δικαστήριον, ἡ ῥίπτουσα τόν Χαρίλαον Τρικούπην εἰς ἀμοιβήν ἀληθοῦς κοσμογονίας διά τήν τότε ἐποχήν -ἡ καταδικάζουσα τόν Ἐλευθ. Βενιζέλον τήν ἐπομένην τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν...

Διακυβεύονται δέ τά πάντα καί διά παντός... Ὅλοι ἀθρόως εἰς τόν στίβον. Οἱ φανατικοί, οἱ ὁρμητικοί, οἱ ἐνθουσιώδεις, οἱ διστακτικοί, οἱ νωχελεῖς, οἱ εὐλόγως πικραμένοι, πάντες εἰς τόν στίβον. Ὑπέρ πάντα, καί ὑπέρ πᾶσαν ἀτομικήν ἄποψιν προέχει ἡ διαφύλαξις τῆς Ἑλλάδος: Νά μή ἐκτεθῆ εἰς τόν ἀπαίσιον κίνδυνον παραδόσεως εἰς τήν κεντροαριστεράν λύσσαν εἰς τό ἄδικον αἱματοκύλισμα καί δι' αὐτοῦ εἰς τό παραπέτασμα, εἰς τόν ἀφανισμόν δηλαδή τῆς φυλῆς ὡς ἐθνικῆς ταυτότητος καί εἰς τόν ἐξευτελιστικόν ἐξανδραποδισμόν τῶν προσώπων, τά ὁποῖα, ἀντί πολιτῶν, θά μετεβάλλοντο εἰς ἀριθμούς... Ὁ ἀγροῖκος προδότης τῶν πατρίδων ἔχει ἀναγγείλει ὁρκωμοσίαν κυβερνήσεως εἰς τήν πλατεῖαν Συντάγματος ἐρήμην τοῦ Βασιλέως, διά τήν νύκτα τῶν ἐκλογῶν... Ἡ φάσις παρίσταται ἀπειλητική, ἀκόμη καί ἀνεξαρτήτως τοῦ κεντροαριστεροῦ ἐνδεχομένου. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες ὀφείλουν νά ἐκτελέσουν εἰς τό ἀκέραιον τό καθῆκον των. Καί οὐδείς δύναται νά σταθῆ ἔξω ἀπό τήν κονίστραν...» Καί εἰς Υ.Γ.: «... Καί τά δίκαννα; Θά ἐνεργηθοῦν ἐκλογαί μέ 170.000 ἐπικίνδυνα κυνηγετικά ὅπλα -εἰς ἀγῶνας πόλεων τελεσφόρα ἀπό τά πολεμικά- εἰς

χεῖρας ἐν πολλοῖς ὑπόπτους καί ἐπικινδύνους; Εἰδοποιοῦμεν ἀπό τοῦδε.» (1)

Ν. Αντ. Βεντήρης

Εἰς τήν ἰδίαν αὐτήν ἐφημερίδα καί ἀμέσως μετά τό ἄρθρον δημοσιεύεται: *ΥΠΟ ΤΟ ΚΑΛΥΜΜΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ. Μέ αἷμα ἔβαψε τούς 'Αθηναϊκούς δρόμους ἡ Ε.Κ. - Ε.Δ.Α. (: Ἕνωσις Κέντρου - 'Επαναστατική Δημοκρατική 'Αριστερά.)* Καί «λεζάνταν» κάτωθι φωτογραφίας μέ κηλίδας αἵματος κ.λπ, πού ἔγραφε: *«Λαμπράκηδες καί οἰκοδόμοι ὑπό τό κάλυμμα τῶν φοιτητῶν τῆς Ε.Φ.Ε.Ε., ἐξαπελύθησαν χθές ἀπό τό λαϊκόν μέτωπον Ε.Κ. - Ε.Δ.Α. καί μέ αἷμα ἔβαψαν τούς ἀθηναϊκούς δρόμους»*

ΒΡΑΔΥΝΗ 13 'Απριλίου 1967

Πρωτοφανῆ ἔκτροπα Κεντροαριστερῶν. Κατάληψιν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἐπεχείρησαν.

(σελίς 1η 12 'Απριλίου 1967)

ΒΡΑΔΥΝΗ 13 'Απριλίου 1967

'Εξαγγέλλοντες παράτασιν τῆς ἀπεργίας των ἐπί 24ωρον ἀκόμη — Νέο αἱματοκύλισμα τῶν 'Αθηνῶν ἀπειλοῦν καί διά σήμερον οἱ κομμουνισταί οἰκοδόμοι «μέ φτυάρια καί ἀξίνες»— Ἤρχισαν ἀπό πρωΐας συγκεντρούμενοι εἰς τήν πλατεῖαν Κοτζιᾶ— Σχέδιον τοῦ Κ.Κ.Ε.

(σελίς 1η 13 'Απριλίου)

ΒΡΑΔΥΝΗ 14 'Απριλίου 1967

Διαλύεται σήμερον τάς πρώτας μεταμεσημβρινάς ὥρας — ΒΟΥΛΗ — ΤΕΛΟΣ — ΕΚΛΟΓΑΙ

(σελίς 1η 14 'Απριλίου 1967)

ΒΡΑΔΥΝΗ 15 'Απριλίου 1967

Πανικόβλητος ὁ Γ. Παπανδρέου ἐκσπᾶ εἰς νέας ὕβρεις κατά τοῦ Βασιλέως —Αἴσθημα τάξεως καί γαλήνης — 'Ανατίμησις τῶν 'Ελληνικῶν χρεωγράφων εἰς Λονδῖνον.

(σελίς 1η 15 'Απριλίου 1967)

1. Εἰδοποίει, ὁ συνετός καί προβλεπτικός ἐκεῖνος Ἕλλην Δημοσιογράφος, τόν 'Ελληνικόν Λαόν ἐγκαίρως, ἀπό τῆς 8ης 'Απριλίου 1967: Ποῦ πᾶτε εἰς ἐκλογάς ὑπ' αὐτάς τάς συνθήκας; Τρελλαθήκατε. Διότι ὁ 'Ανδρέας Γ. Παπανδρέου, πού αὐτόν ἐννοεῖ ὁ ἀρθρογράφος ὡς δύναται πᾶς ν' ἀντιληφθῆ, προητοίμαζεν ἐπανάστασιν ἀμέσως μετά τάς ἐκλογάς εἴτε ἐκέρδιζε τάς ἐκλογάς τό κόμμα του, εἴτε ἡττᾶτο. Θά τήν ἔκανε δέ τήν ἐπανάστασιν μέ σκοπόν νά καταλάβη αὐτός τήν ἐξουσίαν καί ὄχι ὁ πατήρ του, διότι μόνον αὐτός θά ἠδύνατο νά ὁδηγήση τήν Χώραν ὄπισθεν τοῦ «σιδηροῦ παραπετάσματος» καί νά ἐφαρμόση τό προσφιλές του «Σταλινικόν μοντέλον», ὡς ὁ ἴδιος τό διελάλει.

ΒΡΑΔΥΝΗ 19 'Απριλίου 1967

'Υπό τοῦ διεξάγοντος τάς ἀνακρίσεις διά τήν συνωμοσίαν τοῦ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α. 'Εκλήθη εἰς ἀπολογίαν ὁ 'Ανδρέας. Δέν καλύπτεται πλέον ἀπό τήν βουλευτικήν ἀσυλίαν, θά συλληφθῆ ἄν δέν προσέλθη.

(σελίς 1η 19 'Απριλίου 1967)

ΒΡΑΔΥΝΗ 24 'Απριλίου 1967

Βάσει σχεδίου μέ κινητοποίησιν μαχητικῶν ὁμάδων κρούσεων. Αἱματοκύλισμα τῆς Θεσσαλονίκης εἶχεν ὀργανώσει ἡ Κεντροαριστερά. 'Ο Στρατός ἀπεσόβησεν τάς αἱματηράς ταραχάς. 'Επαναστατικά σχέδια καί κιβώτιον μέ χρυσᾶς λίρας ἀνευρέθησαν εἰς τά ἀρχεῖα τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς.

(σελίς 1η 24 'Απριλίου 1967)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ 11 Σεπτεμβρίου 1968

'Ο 'Αντιστράτηγος ἐ.ἀ. Σόλων Γκίκας, 'Επίτιμος Α/ΓΕΣ, 'Υπουργός Δημοσίων Ἔργων τῆς Κυβερνήσεως Κ. Καραμανλῆ πρό τῆς 21ης 'Απριλίου 1967, 'Υπουργός Δημοσίας Τάξεως μεταπολιτευτικῶς εἰς ἄρθρον του μέ τίτλον: «ΔΙΑΤΙ ΘΑ ΨΗΦΙΣΩ ΤΟ ΝΕΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ»(1) ἔλεγεν: «'Η 'Επανάστασις, προϊόν ἀδηρίτου ἀνάγκης, διά νά ἐμποδίση τήν κατολίσθησιν τῆς Χώρας εἰς τό Σιδηροῦν Παραπέτασμα, προσέφερε πραγματικήν ὑπηρεσίαν εἰς τό Ἔθνος, ὑπηρεσίαν ἥτις ὀφείλει νά τυγχάνη γενικῆς ἀναγνωρίσεως.» (1)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ 18 'Απριλίου 1967

Τρεῖς ἡμέρας δηλαδή πρό τῆς 'Επαναστάσεως, ἡ ἀνωτέρω ἐφημερίς, ἔγραψεν ἄρθρον ὑπό τόν τίτλον: «ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ κ. Γεωργίου Ράλλη», ἀποσπάσματα καταχωροῦνται κατωτέρω: «... 'Η μανία ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη ἐναντίον τῆς Δικαιοσύνης, τῶν Σωμάτων 'Ασφαλείας, τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων καί αὐτῆς ἀκόμα τῆς Διπλωματικῆς 'Υπηρεσίας δέν ἔχει προηγούμενον εἰς τήν Χώραν αὐτήν. Εἶναι ἐπίθεσις καταλυτική πού λαμβάνει τάς διαστάσεις στά-

1. 'Εννοεῖ τό Δημοψήφισμα τῆς 29ης Σεπτεμβρίου 1968 καθ' ὅ ἐζητεῖτο ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπό τῆς 'Επαναστάσεως συνταχθέντος Συντάγματος.
   Αὐτός ὁ Σόλων Γκίκας ἐψήφισε ΝΑΙ εἰς τό Σύνταγμα. Καί μέ ἐπεσκέπτετο κατά μῆνα καί μοῦ ἔδιδε συμβουλάς. Καί μέ ἐβεβαίωνεν ὅτι δέν θά ἀντέδρα κατά τῆς Κυβερνήσεώς μας ἐν ὅσω αὐτή θα ἐπήγαινε καλά καί ὅτι θά μέ ἐπληροφόρει ὅταν θά ἤρχιζεν ἀντίδρασιν ἐναντίον αὐτῆς. 'Αργότερον, αὐτός ὁ ἴδιος συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τήν ἐκτόπισίν μας καί εἰς τήν ἐν συνεχεία ποινικήν δίωξίν μας. Παρά ταῦτα ὅμως, μεγαλόψυχος ὤν, μέ ἐβεβαίωνεν ὅτι αἱ ταλαιπωρίαι μας αὐταί θά διήρκουν τό πολύ δύο ἔτη. Ἔ, τί δύο, τί δεκαοκτώ!

σεως κατά τοῦ Νόμου... Ἡ πολεμική κατά τοῦ ΝΑΤΟ ἐδημιούργησε τόν κίνδυνον ἀποπομπῆς μας ἀπό τήν συμμαχίαν... Ἤδη ἀπό τοῦ 1962, ἡ ἄκρα ἀριστερά κατώρθωσε νά προωθήση σημαντικῶς τάς θέσεις της εἰς τούς κόλπους τῆς Ἑνώσεως Κέντρου. Μέ τάς πριμοδοτήσεις εἰς τάς ἐκλογάς τοῦ 1964, ἐγκατέστησε τούς ἐρυθροφρουρούς τοῦ υἱοῦ Παπανδρέου μέσα εἰς τήν Ἕνωσιν Κέντρου... Καί ἐάν δέν ἀγρυπνῶμεν καί ἐάν δέν εὑρισκώμεθα νυχθημερόν μέ τό δάκτυλον εἰς τήν σκανδάλην, ἡ κοιλιά τοῦ Δουρείου Ἵππου θά ἀνοίξη εἰς μίαν στιγμήν ἀνύποπτον διά νά ἐκχυθῆ ἡ καταλυτική τῶν πάντων ἐπανάστασις.

... Οἱ κομμουνισταί... ὅποτε ἐπιχειρήσουν τήν τελικήν ἐξόρμησιν διά νά ἐπιτύχουν, χάρις εἰς τήν Κεντροαριστεράν, ἐκεῖνο πού δέν ἐπέτυχαν τό 1944, τό 1946-1949, τό 1958... Εὑρῆκε δυστυχῶς καί εἰς τήν Ἑλλάδα ὁ κομμουνισμός τόν Ἕλληνα Σοεκάρνο (1) πού ἀναλαμβάνει ἐργολαβικῶς τήν προώθησίν του μεταξύ τῶν μαζῶν... Ὁ κομμουνισμός θά ἐπιχειρήση... ὡς τελευταῖον ἀτού εἰς τό παιχνίδι του διά τήν ἐπικράτησιν τῆς ἐπαναστάσεώς του...».

Ὁ κ. Γεώργιος Ι. Ράλλης πλέον τῶν ἀνωτέρω εἰς τό σύγγραμμά του ὑπό τόν τίτλον «Ο ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΡΑΛΛΗΣ ΟΜΙΛΕΙ ΕΚ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ», ἔκδοσις 1947, κεφάλαιον: «Ἡ συντακτική πρᾶξις καί ὁ δόλος» γράφει: «Ἐάν δέν ἐδημοσιεύετο ἡ ὑπ'ἀριθ.1 Συντακτική πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἑνότητος καί ἡ ὑπ'ἀριθ.6 τῆς Κυβερνήσεως Νικ. Πλαστήρα, ὁ πατήρ μου καί οἱ ἄλλοι πολιτικοί (2) δέν θά εἰσήγοντο εἰς δίκην δέν θά ἦτο δηλαδή δυνατόν νά δικασθοῦν ὑπό ἐντελῶς ἀναρμοδίου δικαστηρίου καί νά ἐπιβληθῆ εἰς αὐτούς ποινή διά κακούργημα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐλλείπει τό στοιχεῖον τοῦ δόλου... Τό κίνημα τοῦ Δεκεμβρίου 1944 καί οἱ πρῶτοι μετά τήν ἀπελευθέρωσιν μῆνες, εἶχον πείσει τόν λαόν ὅτι ὁ πατήρ μου ὀρθώτατα εἶχε πολιτευθῆ ἐπιζητήσας ἔστω καί ὑπό Κατοχήν νά καταστήση ἀκινδύνους τούς ἐρυθρούς ἀνατροπεῖς».(3)

1. Πρόκειται διά τόν Πρόεδρον τῆς Ἰνδονησίας ὁ ὁποῖος παρέδωσεν ἠλιθίως τήν πατρίδα του εἰς τόν κομμουνισμόν κατά τό πρότυπον τοῦ Ρώσσου Κερένσκυ ὅστις παρέδωσε τήν Ρωσσίαν εἰς τόν Λένιν καί τόν Κομμουνισμόν.
2. Οἱ κατηγορηθέντες ὡς δοσίλογοι.
3. Ἤπιος καί μετριοπαθής εἶναι ἀνωτέρω ὁ κ. Γεώργιος Ι. Ράλλης ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ του διά τόν αἱματοβαμμένον ἐκεῖνον Δεκέμβριον τοῦ 1944 κατά τόν ὁποῖον οἱ ξενοκίνητοι μητραλοῖαι Ἕλληνες Κομμουνισταί μέ μανίαν ἀγρίων θηρίων ἔχυσαν τόσον ἄφθονον, ἄλικον, ἀθώων ἀμνῶν Ἑλληνικόν αἷμα καί χιλιάδες Ἑλλήνων Ἐθνικόφρονας ἔσυραν εἰς τά χιονισμένα βουνά ὡς ὁμήρους.

Καί ὁ μέν πατήρ του ἐπολιτεύθη ἵνα καταστήση ἀκινδύνους τούς ἐρυθρούς ἀνατροπεῖς.

Ἐρωτᾶται ὅμως οὗτος: αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις τῆς χώρας δέν εἶχον οὐ μόνον αὐτό τό δικαίωμα ἀλλά καί τήν ἱεράν ὑποχρέωσιν νά καταστήσουν ἀκινδύνους τούς ἐρυθρούς ἀνατροπεῖς οἱ ὁποῖοι ὡς ὁ ἴδιος ἀναγνωρίζει θά ἐχρησιμοποίουν τόν Γ. Πα-

ΤΙ ΕΣΤΟΙΧΙΣΕΝ Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΩΝ

Συμφώνως πρὸς τὴν κατάστασιν ἡ ὁποία κατετέθη εἰς τὸν Ο.Η.Ε. ὁ ἀριθμὸς τῶν σφαγιασθέντων ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὰς ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 1944 μέχρι 25 Σεπτεμβρίου τοῦ 1947 ἀνέρχονται εἰς 45.214.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΣΥΜΜΟΡΙΤΟΠΟΛΕΜΟΥ

Ἀπώλειαι εἰς ἔμψυχον ὑλικὸν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1946-1949

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ Φανευθέντες	1.025
ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ Τραυματίαι	2.243
ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ Ἐξαφανισθέντες	71
ΟΠΛΙΤΑΙ Φανευθέντες	14.535
ΟΠΛΙΤΑΙ Τραυματίαι	34.666
ΟΠΛΙΤΑΙ Αἰχμάλωται	3.000
ΟΠΛΙΤΑΙ Ἐξαφανισθέντες	1.903
ΙΔΙΩΤΑΙ Ἐκτελεσθέντες ὑπὸ τῶν Κομμουνιστῶν	4.125
ΙΔΙΩΤΑΙ Φανευθέντες ἐκ ναρκῶν	931
ΚΛΗΡΙΚΟΙ Ἐκτελεσθέντες ὑπὸ τῶν Κομμουνιστῶν	165
ΣΥΜΜΟΡΙΤΑΙ Φανευθέντες	41.970
ΣΥΝΟΛΟΝ	104.634

ΥΛΙΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ

Αἱ ὑπολογισθεῖσαι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ ζημίαι, προξενηθεῖσαι ἀπὸ τὴν δρᾶσιν τῶν κομμουνιστῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συμμοριτοπολέμου.

	ΔΡΑΧΜΑΙ
ΓΕΩΡΓΙΑ	821.200.000
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ	714.700.000
ΔΑΣΗ	231.800.000
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	32.200.000
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	38.600.000
ΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ	31.700.000
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ	30.900.000
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	8.300.000
Τ.Τ.Τ.	29.500.000
ΟΙΚΟΔΟΜΑΙ	1.284.000.000
ΟΙΚΟΣΚΕΥΑΙ	286.300.000
ΤΡΟΦΙΜΑ ΕΙΔΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	165.000.000
ΔΗΜΟΣΙΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΙ ΚΛΠ.	11.600.000
ΣΥΝΟΛΟΝ ΖΗΜΙΩΝ	3.685.800.000

ΕΤΕΡΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΜΟΡΙΤΟΠΟΛΕΜΟΥ

Εἰς τὰς χώρας ὄπισθεν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος ἀπήχθησαν 20.000 ἰδιῶται καὶ 28.000 ἑλληνόπαιδες οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται συστηματικὸν ἀφελληνισμὸν διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐν καιρῷ ἐναντίον τῆς πατρίδος των.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος 700.000 ἄτομα ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των. Τὴν περίθαλψιν των ἀνέλαβε τὸ Κράτος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ συμμοριτοπολέμου καὶ διὰ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα μετὰ τὴν λῆξιν τούτου.

Ἐκ τῆς συνολικῆς ἐκ 440 ἑκατομμυρίων δολλαρίων συμβολῆς τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ 1948-1952 εἰς τὸ πρόγραμμα ἀνασυγκροτήσεως τὰ 85% διετέθησαν διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐκ τοῦ συμμοριτοπολέμου ζημιῶν. Αἱ δαπάναι μόνον διὰ τὴν περίθαλψιν καὶ τὴν στέγασιν τῶν συμμοριτοπλήκτων, ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 785.100.000 δρχ. καὶ 32.366.700 δολλαρίων.

πανδρέου καί τόν υἱόν του Ἀνδρέαν, ὡς «τελευταῖον ἀτού εἰς τό παιχνίδι των διά τήν ἐπικράτησιν τῆς ἐπαναστάσεώς των»; Δέν ἐνεθυμεῖτο αὐτάς τάς ἀπόψεις του ὁ κ. Γ.Ι. Ράλλης ὅταν ὑπέγραψεν ὡς Ὑπουργός τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἑνότητος τήν Συντακτικήν Πρᾶξιν ἀνακλήσεως τῆς χορηγηθείσης ἀμνηστίας καί τό Δ. Ψήφισμα, βάσει τῶν ὁποίων ἡμεῖς κατεδικάσθημεν ὑπό ἀναρμοδίου Δικαστηρίου;

ΑΘΗΝΑΪΚΗ 14ης 'Απριλίου 1967

«Η ΚΡΙΣΙΣ ΣΤΟ ΑΠΟΚΟΡΥΦΩΜΑ ΤΗΣ»

ἔ.ἀν. 18ης 'Απριλίου 1967

«ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ... ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ — ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΙ ΤΗΣ Ε.Ρ.Ε. ΩΘΟΥΝ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΕΙΣ ΕΚΤΡΟΠΗΝ.»

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 5ης 'Απριλίου 1967

«'Η Κυβέρνησις τῆς Ε.Ρ.Ε., αἱματοκύλησε χθές τά νειάτα τῆς 'Ελλάδος. Αἶσχος!»

ἔ.ἀν. 8ης 'Απριλίου 1967

«Φασιστική ἡ Κυβέρνησις τῆς Ε.Ρ.Ε... Τά ἀνάκτορα πρό ἀδιεξόδου...»

ἔ.ἀν. 14ης 'Απριλίου 1967

«Δραματική ἀποκορύφωσις τῆς πολιτικῆς κρίσεως.»

ἔ.ἀν. 17ης 'Απριλίου 1967

«'Η λαϊκή λαῖλαψ θά συντρίψη κάθε ἀπόπειραν πρός ἐκτροπήν. 'Η Χούντα ἐνεδρεύει...»

ἔ.ἀν. 18ης 'Απριλίου 1967

ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΙΣ ΛΑΪΚΩΝ ΜΑΖΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ Ε.Κ.

ἔ.ἀν. 20ης 'Απριλίου 1967

«'Εν ὄψει τῶν ἐπισημαινομένων κινδύνων κατακραυγή κατά τῶν σχεδίων ἐπιβολῆς Δικτατορίας.»

ἕ.ἀν. 24ης 'Απριλίου 1967

«Ὁ Στρατός ἐπενέβη καί ἐξουδετέρωσε σχέδιον, ἀριστερᾶς καί κεντροαριστερᾶς, πρός κατάληψιν τῆς ἐξουσίας.»

'Από τό ὑπ'ἀριθ.3 Δελτίον τοῦ Α.Π.Ε. τῆς 28ης 'Ιουλίου 1975 (1)

«Ο ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΕΠΕΔΙΩΚΕ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟΝ 1967 ΜΕ ΤΗΝ ΒΟΗΘΕΙΑΝ ΤΩΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ»

«'Αποκαλύψεις τοῦ 'Ανωτάτου Συμμαχικοῦ Διοικητοῦ Εὐρώπης ΝΑΤΟ Στρατηγοῦ Νόρσταντ. 'Απόσπασμα ἀπό τό βιβλίον τοῦ 'Αμερικανοῦ Δημοσιογράφου Σουλτσμπέργκερ μέ 'Αγγλικόν τίτλον: «AN AGE OF MEDIOCRITY, 1973». —«'Ακριβής μετάφρασις τῆς σελίδος 277 τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος βιβλίου τοῦ Σουλτσμπέργκερ περιέχον ἀντίγραφα τοῦ ἡμερολογίου του.»(1) «Ὁ Λάρυ Νόρσταντ, μοῦ εἶπεν ὅτι ***κατά τήν ἄνοιξιν τοῦ 1967*** *ὅτε ἀπεστρατεύθη καί ἐζοῦσεν εἰς Νέαν Ὑόρκην ἔλαβε μήνυμα ἀπό τόν Κ. Καραμανλῆν, τέως Ἕλληνα Πρωθυπουργόν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἤδη ἐξόριστος εἰς τό Παρίσι, καί ὁ ὁποῖος ἔκαμε διακοπάς εἰς τό ΝΑΣΣΑΟΥ —ΜΠΑΧΑΜΕΣ— καί παρεκάλει τόν Νόρσταντ νά τόν δεχθῆ είς τήν οἰκίαν του. Μετέβη ἀεροπορικῶς εἰς τήν Νέαν Ὑόρκην διά μίαν μυστικήν ἡμερησίαν σύσκεψιν καί ἠρώτησε τόν Σουλτσμπέργκερ ἐάν θά μποροῦσε νά βοηθήση ὥστε αἱ Η.Π.Α. νά πατρωνάρουν ἕνα πραξικόπημα εἰς τήν Ἑλλάδα τήν ἄνοιξιν τοῦ 1967... Ὁ Νόρσταντ ἀπέφυγε καί εἶπεν ὅτι πραγματικῶς δέν θά ἠδύνατο νά ἀναμιχθῆ εἰς τοιαύτας ὑποθέσεις. Προφανῶς ὁ Καραμανλῆς ἀνεφέρετο εἰς τό σχεδιαζόμενον πραξικόπημα ὑπό ὁμάδος Ἑλλήνων Στρατηγῶν, οἱ ὁποῖοι ἐσχεδίαζον νά ἀναλάβουν τήν ἐξουσίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως καί νά ἐγκαθιδρύσουν ἕνα ἰσχυρόν συντηρητικόν καθεστώς ὑπό τόν Καραμανλῆν... —Δυστυχῶς οἱ Στρατηγοί ὡμίλουν πάρα πολύ περί αὐτοῦ καί ἡ συνωμοσία των διέρρευσε πρός τήν ὁμάδα τῶν Συνταγματαρχῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκινήθησαν ραγδαίως καί κυβερνοῦν ἀκόμη τήν Ἑλλάδα...»*

1. 'Ελήφθησαν ἐκ τοῦ ὑπ'ἀριθ.3 Δελτίου τοῦ Πρακτορείου Εἰδήσεων τῆς 28ης 'Ιουλίου 1975, διαρκούσης τῆς Δίκης τῶν «Πρωταιτίων».

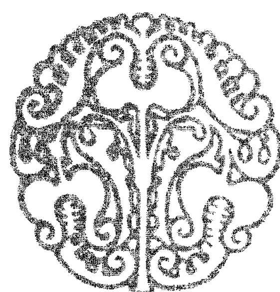
Αὐτά καί ἄλλα ἀνάλογα ἐδιαβάζαμεν, εἰς τόν Τύπον, οἱ ἄνδρες τῶν ᾿Ενόπλων Δυνάμεων καί οἱ ἄλλοι. ᾿Ιδία μετά τά ᾿Ιουλιανά τοῦ 1965 (1) ἀπό τήν τετάρτην ᾿Εξουσίαν, τοῦ Τόπου, αἱ ἄλλαι τρεῖς εἶχαν καταντήσει σκιαί τῶν ἑαυτῶν των, ἐνῶ ἡ πραγματική ἐξουσία ἐκινεῖτο μεταξύ πεζοδρομίου καί σκοτεινῶν ἄντρων μηχανορραφίας.

Τόσον ὁ Τύπος τῶν ἀστικῶν παραδόσεων ὅσον καί ὁ κεντροαριστερός, ἐπέμεναν καθημερινῶς νά πείσουν τούς πολίτας ὅτι ἡ Χώρα εἶχεν ἐκφύγει ἀπό κάθε συνταγματικήν νομιμότητα καί ἔλεγχον καί ἐκλυδωνίζετο μεταξύ ἀναρχίας καί ἐνάρξεως ἐμφυλίου σπαραγμοῦ, μέ μοιραίαν κατάληξιν τήν μεταβολήν της ἀπό ἀστικήν Δημοκρατίαν εἰς ἀνατολικήν Λαοκρατίαν.(2)

1. ᾿Ιουλιανά ἀπεκλήθησαν τά προκαλέσαντα τήν παραίτησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ Γ. Παπανδρέου ἀπό τήν πρωθυπουργίαν τόν ᾿Ιούλιον 1965 καί τήν ἕνεκεν ταύτης διάλυσιν τῆς Ε.Κ. ῾Η Ε.Κ. ἀπεκάλεσε Βασιλικόν πραξικόπημα τήν παραίτησιν τοῦ ἀρχηγοῦ της. ᾿Επηκολούθησαν πεζοδρόμια καί ἀθλιότητες, πυρπολήσεις ἐφημερίδων κ.λπ....

2. ῎Ωφειλον ἤ ὄχι οἱ ἔνοπλοι πολῖται νά ἀνησυχήσουν διά τά γραφόμενα εἰς τόν Τύπον καί τά συμβαίνοντα εἰς τό Κοινοβούλιον καί τό πεζοδρόμιον; ῞Οταν κατά τήν διάρκειαν τῆς Δίκης τῶν «Πρωταιτίων», οἱ συνήγοροι τῆς ὑπερασπίσεως, ἀνεφέρθησαν εἰς ὡρισμένα τῶν ἀνωτέρω δημοσιευμάτων, διά νά δικαιολογήσουν τήν ψυχολογικήν κατάστασιν εἰς τήν ὁποίαν εὑρέθημεν κατά τήν 21ην ᾿Απριλίου 1967, τούς ἀντετάχθη τό ἀνήκουστον ὅτι τάχα αἱ ἐφημερίδες πού τά ἐδημοσίευον εἶχαν πέσει θύματα «τῶν ἀνθρώπων τῆς Χούντας» οἱ ὁποῖοι μέ ψευδεῖς ἐκθέσεις προητοίμαζον τήν κοινήν γνώμην... Μέ ἄλλους λόγους, αἱ κορυφαῖαι γραφῖδες τῶν: Κωνσταντίνου Τσάτσου, Νικολάου Βεντήρη, ῾Ελένης Βλάχου, Αἰμιλίου Χουρμουζίου κ.λπ. εἶχον καταστῆ πράκτορες τῶν ἀοράτων ὑπηρεσιῶν τῆς ἐπικειμένης Στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως, ὁ δέ Τύπος ὁλόκληρος, γράφων ὅσα ἔγραφεν ἐπί διετίαν ὁλόκληρον, συνέχεε τά πραγματικά μέ τά φανταστικά! ᾿Αφήνω εἰς τούς ἀναγνώστας καί εἰς τόν ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος, νά χαρακτηρίσουν τούς ἰσχυρισμούς αὐτούς τοῦ «Δικαστηρίου» ἐκείνου καί τῶν ὀψίμων ἀντιπάλων τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967.

᾿Αλλά, ἀγαπητοί μου ἀναγνῶσται, σιγά - σιγά οἱ «καλοί μας φίλοι» θά μᾶς φορτώσουν καί τά θλιβερά καί καταστρεπτικά κινήματα τῶν κομμουνιστῶν εἰς Μέσην ᾿Ανατολήν κατά τά ἔτη 1942-1944. ᾿Ιδού ἕνα τούτων: «Τήν 5ην ᾿Απριλίου 1944, ἐξεδηλώθη κομμουνιστική στάσις μεμονωμένων πυρήνων εἰς τά πολεμικά μας πλοῖα τά ναυλοχοῦντα εἰς ᾿Αλεξάνδρειαν. ῾Ομοία τοιαύτη ἐξεδηλώθη ἐπί τοῦ θρυλικοῦ θωρηκτοῦ «᾿Αβέρωφ» εἰς τό Πόρτ-Σάϊδ. Οἱ στασιασταί-κομμουνισταί καθοδηγούμενοι ὑπό τῶν: Καραγιάννη τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Μέσης ᾿Ανατολῆς καί ᾿Αμπατιέλου τῆς Ο.Ε.Ν.Ο Λονδίνου καί Κάρδιφ, ἀπήτησαν τήν παραίτησιν τῆς Κυβερνήσεως ᾿Εμμαν. Τσουδεροῦ καί σχηματισμόν κομμουνιστικῆς Κυβερνήσεως ὑπό τόν γνωστόν τότε ταραξίαν κόκκινον Συν/χην Μπακιρτζῆν. ῾Η Βασιλική Κυβέρνησις Τσουδεροῦ παρητήθη. ᾿Εσχηματίσθη Βασιλική Κυβέρνησις Σοφοκλῆ Ε. Βενιζέλου. Οὔτε αὐτή, ὅμως ἱκανοποίησε τούς κομμουνιστάς, οἱ ὁποῖοι ὅπως πάντοτε σφάλλοντες, συνέχισαν τάς προκλήσεις των. ᾿Αγγλικαί δυνάμεις, μέ μικρά ταχυκίνητα Τεθωρακισμένα μίαν νύκτα συνέλαβον, κυριολεκτικῶς «στόν ὕπνο», τόν Καραγιάννην εἰς τήν ᾿Αλεξάνδρειαν....» Οὕτως ἔληξεν ἀδόξως καί αὐτή ἡ ἀνταρσία τῆς κομμουνιστικῆς ἡγεσίας, ὅπως εἶχον λήξει αἱ ἄλλαι δύο πρό αὐτῆς.... Τά βλακώδη σφάλματα τῆς κομμουνιστικῆς ἡγεσίας τῆς Χώρας μας, μᾶς ἀπήλλαξαν -εὐτυχῶς- ἀπό τήν Τιτοποίησιν....

ΣΥΝΑΔΕΛΦΙΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Εὐθύς ὡς ἀνέλαβον τήν διοίκησιν τῆς εἰς τό Γουδί, Μονάδος, Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων (ΣΥ.Τ), ἀντήλλαξα ἐπισκέψεις μετά τῶν ἀντιστοίχου βαθμοῦ Διοικητῶν Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς. Ἐπίσης καί μετά τῶν προϊσταμένων τῆς Μονάδος μου Διοικήσεων καί μετά τῶν Διοικητῶν μικροτέρου βαθμοῦ τῆς Μονάδος μου, Μονάδων. Αἱ Μονάδες αὐταί ἦσαν: Τό Κέντρον Ἐκπαιδεύσεως Βαρέων Ὅπλων Πεζικοῦ —συντετμημένως Κ.Ε.Β.Ο.Π.— Τό Κέντρον Ἐκπαιδεύσεως Διαβιβάσεων —Κ.Ε.Δ. (Ἀμφότεραι αἱ Μονάδες αὐταί εἶχον ἕδραν τά Στρατόπεδα Χαϊδαρίου.) Τό Κέντρον Ἐκπαιδεύσεως Καταδρομῶν —Κ.Ε.Κ, μέ ἕδραν τήν περιοχήν Μεγάρων. Τό Κέντρον Ἐκπαιδεύσεως Πυροβολικοῦ —Κ.Ε.Π, μέ ἕδραν εἰς Μεγάλο Πεῦκο· Σχολάς καί Μονάδας Ναυτικοῦ καί Ἀεροπορίας, ὡς καί ἄλλας Μονάδας δυνάμεως ἀνεξαρτήτων Συνταγμάτων καί Ταγμάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀποστολή ἦτο διττή:

α. Συνδρομή εἰς τήν προκεχωρημένην ἐκπαίδευσιν τῶν εἰς τά ἀνωτέρω Κέντρα Βασικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐκπαιδευομένων.

β. Ἀσφάλεια τοῦ Καθεστῶτος εἰς τήν Περιοχήν Ἀττικῆς καί Νήσων. Διά τήν β' ἀποστολήν ἁρμοδία Διοίκησις ἦτο ἡ Ἀνωτέρα Στρατιωτική Διοίκησις Ἐσωτερικοῦ καί Νήσων —Α.Σ.Δ.Ε.Ν.—

Διοικηταί τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων Μονάδων ἦσαν:

α. Α.Σ.Δ.Ε.Ν. ὁ Ἀντιστράτηγος ἐκ τοῦ Ὅπλου τοῦ Πεζικοῦ, Παπαδᾶτος Χρῆστος

β. Κ.Ε.Δ., ὁ Ταξίαρχος Διαβιβάσεων Ἀγγελόπουλος Ὀδυσσεύς

γ. Κ.Ε.Β.Ο.Π., ὁ Ταξίαρχος Πεζικοῦ Λατσούδης Εὐστάθιος

δ. Κ.Ε.Π., ὁ Συν/χης Πυρ/κοῦ Θωμόπουλος Γεώργιος

ε. Κ.Ε.Κ., ὁ Διοικητής Διοικήσεως Καταδρομῶν Ταξίαρχος Πεζικοῦ Ζαφειρόπουλος Δημήτριος

στ. Στρατιωτικῆς Διοικήσεως Ἀθηνῶν (Σ.Δ.Α.), ὁ Ταξίαρχος Πεζικοῦ Ζαλαχώρης Ἀπόστολος, καί

ζ. Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων (ΣΥ.Τ.), ὁ Ταξίαρχος Παττακός Στυλιανός.

Ὅλοι οἱ μέχρις ἐδῶ ἀναφερόμενοι Ταξίαρχοι εἴχομεν ἀποφοιτήσει ἐκ τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Εὐελπίδων, τό ἔτος 1937. Ἄλλοι Διοικηταί

Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς ἦσαν:

α. Ὁ Ἀντισυν/χης Πεζ. Ντερτιλῆς Νικόλαος τοῦ εἰς Ἁγ. Παρασκευήν ἑδρεύοντος Τάγματος Πεζικοῦ

β. Ὁ Ἀντισυν/χης Πεζ. Παπαδόπουλος Κων/νος τοῦ εἰς Διόνυσον ἑδρεύοντος Τάγματος Ἀλεξιπτωτιστῶν

γ. Ὁ Ταγματάρχης Πεζ. Κωνσταντόπουλος Γεώργιος τῆς 2ας Μοίρας Ἀλεξιπτωτιστῶν —2ας Μ.ΑΛ.— εἰς Διόνυσον

δ. Ὁ Συν/χης Πεζικοῦ Λαδᾶς Ἰωάννης Διοικητής Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς Ἀστυνομίας Γ.Ε.Σ. – Ε.Σ.Α. καί παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσουν οἱ μή ἀναφερόμενοι ἐδῶ.Ἴσως ἀναφερθοῦν εἰς τήν συνέχειαν, ἄν καί... ἴσως προτιμοῦν τήν ἀφάνειαν.

Ὅλοι οἱ Ἀξιωματικοί Ἀσφαλείας τῶν Μονάδων ἐπεκοινώνουν μεταξύ των τακτικῶς, ὡς καί μετά τοῦ ἁρμοδίου Ἐπιτελικοῦ Γραφείου τοῦ Γ.Ε.Σ., τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν. καί τῆς Σ.Δ.Α., καί ἀλληλοενημερούμενοι, ἐνημέρωνον τάς Διοικήσεις των. Τόσον ἐγώ, ὅσον καί οἱ ἄλλοι Διοικηταί ἐνημερούμενοι ἐπί τῆς γενικῆς καταστάσεως, μέ ὑπευθυνότητα καί ἐνδιαφέρον, ἀνησυχούσαμεν ἐντόνως, καί τήν ἀνησυχίαν μας ἀνεφέραμεν εἰς τούς προϊσταμένους μας ἱεραρχικῶς, ἐνίοτε δέ καί παρατύπως. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν πού περιήρχοντο εἰς γνῶσιν τῶν Διοικήσεων, προέκυπτε τό συμπέρασμα ὅτι: Οἱ Κεντρῷοι ὑπό τήν Ε.Κ. τῶν Γ. καί Α. Παπανδρέου, οἱ τῆς Ε.Δ.Α. ὑπό τούς Ἠλιοῦ καί Πασαλίδην, οἱ ἐκτός νόμου κομμουνισταί καμουφλαρισμένοι ὑπό τήν Ε.Κ., τήν Ε.Δ.Α. καί τούς Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αίους ὑπό τόν Ἀνδρέαν Γ. Παπανδρέου, συνεκρότουν κοινόν «Μέτωπον», σκοπός τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ διά παντός τρόπου, θεμιτοῦ ἤ ἀθεμίτου, κατάληψις τῆς ἐξουσίας. Αὐτή ἦτο ἡ πραγματικότης, σκληρά μέν, ἀλλά πραγματική! Ὅ,τι δέν ἐπέτυχε τό Κ.Κ.Ε., εἰς τούς τρεῖς Γύρους του, θά τό κατώρθωνε τώρα, ἤ μέ τέταρτον αἱματηρόν Γῦρον, ἤ μέ τόν τρόπον πού τό ἐπέτυχεν εἰς τήν μητέρα του Ρωσσίαν, χρησιμοποιουμένων δίκην Κερένσκυ (1) τῶν ὁμοίων του, Παπανδρέου, πατρός καί υἱοῦ.

Εἰς τήν Μονάδα μου μέ ἐπεσκέπτοντο Διοικηταί προϊσταμένων μου Μονάδων, ὡς ὁ Διοικητής τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν., οἱ ἁρμόδιοι ἐπιτελεῖς τοῦ τομέως Ἀσφαλείας τῶν Μονάδων καί σχηματισμῶν Γ.Ε.Σ., Σ.Δ.Α.

1. Κερένσκυ ἦτο ὁ ἀτυχής πρωθυπουργός τῆς Ρωσσίας, ὁ ὁποῖος κατά τόν Νοέμβριον τοῦ 1917 ἀνετράπη εὐχερῶς ὑπό τῶν κομμουνιστῶν τοῦ Τρότσκυ. Οὗτος ἐγεννήθη εἰς τήν Ἁγίαν Πετρούπολιν τό 1881 καί ἀπέθανε δραπέτης εἰς ξένην Χώραν τό 1970. Μέ Παπανδρεϊκούς χειρισμούς ἐκεῖνος ὁ Κερένσκυ ἐβοήθησε τούς Κομμουνιστάς τῆς Πατρίδος του νά ἀνατρέψουν τό δημοκρατικόν Κράτος της καί νά ἐπιβάλουν εἰς τήν Ρωσσίαν τό πλέον τυραννικόν, ἀποτρόπαιον, ἐγκληματικόν, ἀπολυταρχικόν καθεστώς. Τά ἴδια θά ἐπάθαινεν ὁ Γ. Παπανδρέου ἀπό τόν υἱόν του Ἀνδρέαν καί τήν μαρξιστικήν παρέαν του. Καί ὅ,τι ἔπαθεν ἡ Ρωσσία τόν Νοέμβριον τοῦ 1917, θά ἐπάθαινεν ἡ Πατρίς μας Ἑλλάς, μετά τάς ἐκλογάς τῆς 28ης Μαΐου τοῦ 1967, ἄν δέν ἐπενέβαινον αἱ Ε.Δ. τήν 21ην Ἀπριλίου 1967.

κ.λπ., ὡς καί οἱ προαναφερθέντες Διοικηταί τῶν Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς. Τό αὐτό ἐγίνετο καί ἐκ μέρους μου. Τούς ἐπεσκεπτόμην κατά συχνά διαστήματα δι'ἀλληλοενημέρωσιν καί ἀνταλλαγήν ἀπόψεων ἐπί τοῦ τρόπου ἀντιμετωπίσεως τοῦ ραγδαίως ἐπερχομένου κινδύνου κομμουνιστοποιήσεως τῆς Πατρίδος μας. Ὅλοι, ἀπό τοῦ βαθμοῦ τοῦ Στρατηγοῦ μέχρι καί τοῦ ἁπλοῦ Στρατιώτου —μονίμου ἤ κληρωτοῦ— ἀνησύχουν καί ἐπεσήμαινον τόν κίνδυνον. Καί οἱ μέν ἀριστεροί, πάσης μορφῆς, ἦσαν φανατισμένοι καί ἄριστα ὠργανωμένοι, καί προπαρεσκευάζοντο διά τό τελευταῖον ἅλμα πού θά ἐπραγματοποίουν ὀλίγας ἡμέρας πρό τῶν ἐκλογῶν ἤ τήν ἡμέραν τῶν ἐκλογῶν, ἐάν προησθάνοντο ἧτταν τῶν «Μετωπικῶν» δυνάμεων, ἤ εὐθύς μετά τάς ἐκλογάς, οἱονδήποτε καί ἄν ἦτο τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν. Ἐάν ἐκέρδιζον τάς ἐκλογάς, θά ὥρκιζον Κυβέρνησιν εἰς τήν Πλατεῖαν Συντάγματος ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ καί ἐρήμην τοῦ προβλεπομένου ὑπό τοῦ Συντάγματος Ἀνωτάτου Ἄρχοντος, ὡς ἀνευθύνως καί ἀδιστάκτως ἐδήλωνεν ὁ υἱός τοῦ Γ. Παπανδρέου, Ἀνδρέας, οἱ δέ... ἡμεῖς καί οἱ σύν ἡμῖν, ἐκαθεύδομεν ὑπό μανδραγόραν, (1) —τό γνωστόν ἐκεῖνο ὑπνοβόλον φυτόν— πλήν τινῶν, εὐτυχῶς διά τό Ἀστικόν Δημοκρατικόν καθεστώς, καί δυστυχῶς διά τούς τότε ἐχθρούς του... Οἱ «Συνταγματάρχαι» δέν εἶχον καμμίαν διάθεσιν νά παραδώσουν τά ὅπλα τῆς Πατρίδος εἰς τούς ἀπάτριδας καί ξενοκινήτους κομμουνιστάς. Ἡ ἀπόφασίς των ἦτο νά ἐκτελέσουν εὐόρκως τό καθῆκον των ἔναντι τῆς Πατρίδος, τοῦ Ἔθνους καί τοῦ λαοῦ, ὡς οἱ Στρατιωτικοί Κανονισμοί καθώριζον, καί ὅπως τό 114 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 προέβλεπε. Τό ἐπεκαλοῦντο «κελαϊδιστά» οἱ διαδηλωταί 1-1-4 καί ἐζήτουν τήν ἐφαρμογήν του. Αὐτό καί ἐγένετο ὑπό τῶν ὑπευθύνων διά τήν τήρησίν του, Ἐνόπλων Δυνάμεών μας. Ἐπεσκεπτόμην καί ἐγώ τούς ἀνωτέρους μου, τούς ὁμοιοβάθμους μου, ὡς καί τούς κατωτέρους μου. Καί ἀνέφερον εἰς τούς ἀνωτέρους μου, καί ἀντήλλασσον μέ τούς ὁμοιοβάθμους καί τούς κατωτέρους μου τάς ἀπόψεις μου. Ὅλοι συνεφώνουν ὅτι δέν ἦτο ἐπιτρεπτόν νά ἀφεθοῦν τά πράγματα εἰς τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. «Σύν Ἀθηνᾶ, καί χεῖρα κίνει». Ὁ Ἀννίβας εὑρίσκετο πρό τῶν πυλῶν. Αἱματοχυσία ἄσκοπος καί ἐντελῶς ἀπαράδεκτος προπαρεσκευάζετο. Τοῦτο, μόνον τυφλοί δέν τό ἔβλεπον καί κωφοί δέν τό ἤκουον. Δέν τά ἔβλεπεν ἡ ἁρμοδία πολιτική καί στρατιωτική ἡγεσία; Τά ἔβλεπε καί τά ἤκουε. Καί τί ἔκα-

1. «μανδραγόραν πεποκόσιν ἐοίκαμεν» (: ὁμοιάζομεν μέ ἀνθρώπους πού ἔχουν πίει μανδραγόραν) — Δημοσθένης Χ,6 — Τοῦτο σημαίνει ὅτι μανδραγόρας ἐκαλεῖτο τό ἀφέψημα τοῦ φυτοῦ (: βοτάνη, ὑπό τό ὄνομα μανδραγόρας). Ποτόν ἑπομένως ὑπνωτικόν ἐθεωρεῖτο ἀπό τούς ἀρχαίους προγόνους μας καί διά τῆς φράσεως αὐτῆς «: ἐκάθευδον ὑπό μανδραγόραν», ἐπεδιώκετο νά δειχθῆ παραστατικῶς ἡ ἀφελής ἀμεριμνησία καί ἀδράνεια ἐκείνων πού ἐννοοῦσαν... (Ὀδυσσεύς Τζαννετάτος, ὁμοτ. Καθηγ. Πολυτεχνείου).

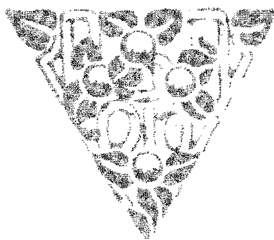
νε; Διατί δέν ἐχρησιμοποίει τά νομίμως εἰς τήν διάθεσίν της εὑρισκόμενα μέτρα καί μέσα; Τί ἐπερίμενε; Δέν ἐγνώριζεν ἐκ τῆς ἱστορίας τί ἔπαθον ἄλλα κράτη εἰς τό παρελθόν καί προσφάτως; Τί ἦτο σοφώτερον; Νά προλάβουν τό κακόν ἀναιμάκτως ἤ νά προσπαθοῦν, κατ'ἐμέ χωρίς ἐλπίδα, νά τό θεραπεύσουν αἱματηρῶς; Προμηθεῖς ἤ 'Επιμηθεῖς; Μόνον οἱ ἀνόητοι, οἱ ἀδρανεῖς, οἱ δειλοί, οἱ ἀδιάφοροι, οἱ ἀνάξιοι ἀποφεύγουν νά προλαμβάνουν καί «ἀπολαμβάνουν», ἐν συνεχεία, «ἄξια ὧν παραλείπουν νά πράξουν.» Δέν εἶναι ἴδιον καί πρέπον τοῦτο διά τούς Στρατιωτικούς, ἐντεταλμένους παντοῦ καί πάντοτε νά φυλάττουν Θερμοπύλας. (1)

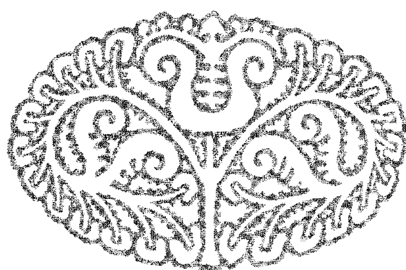
Καί τό καθῆκον των τοῦτο τούς ὑπεχρέωνε νά λάβουν ἐγκαίρως τά κατάλληλα μέτρα, τότε, πρός ἐπιβολήν τῆς τάξεως καί τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ Πολιτεύματος. Μέ ἐπεσκέπτοντο εἰς τήν Μονάδα μου πολλοί, καί συχνά. Μεταξύ τούτων ἦσαν: 'Ο Διοικητής τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν. 'Αντιστράτηγος Παπαδᾶτος Χρῆστος, γνωστός πολεμιστής κατά τό ἔπος 1940-1941, κατά τήν Κατοχήν μέ τάς ἐθνικάς ἀνταρτικάς 'Ομάδας τοῦ ἀξίου τῆς Πατρίδος Στρατηγοῦ Ναπολέοντος Ζέρβα, καί κατά τόν Κομμουνιστοσυμμοριτοπόλεμον τῶν ἐτῶν 1946-1949. Συνεφώνει ὅτι ἡ κατάστασις ἦτο χαώδης. Ἦτο ὅμως βέβαιος ὅτι ἡ τοιαύτη κατάστασις θά ἐθεραπεύετο ὑπό τῶν ὑπευθύνων καί ἁρμοδίων παραγόντων τῆς Πολιτείας. «Ἔχει γνῶσιν ἡ 'Ηγεσία», ἦτο ἡ ἀπάντησις σαφής καί κατηγορηματική. Κάποιαν ἡμέραν μέ ἐπεσκέφθη καί ὁ διευθυντής τοῦ Πολιτικοῦ Στρατιωτικοῦ Γραφείου τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, Ταγ/χης 'Αρναούτης Μιχ., ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἀνίχνευσε τάς ἀπόψεις μου ἐπί τῆς καταστάσεως, μέ ἐβεβαίωσεν ὅτι τά 'Ανάκτορα παρακολουθοῦν ἐπισταμένως τά πράγματα καί δέν θά ἔπρεπε νά ἀνησυχοῦν οἱ 'Αξιωματικοί. 'Εξέθετον, εἰς ὅλους, τάς ἀπόψεις μου, αἱ ὁποῖαι ἦσαν καί εἶναι: 'Η ἐλευθερία εἶναι ὑπέρτατον ἀγαθόν, μαζί μέ τήν ζωήν, τήν ἰδεολογίαν, τήν ἔκφρασιν γνώμης, τήν ἰδιοκτησίαν, τό οἰκογενειακόν ἄσυλον κ.λπ., ἀποτελεῖ τήν πεμπτουσίαν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ὅμως ἐλευθερία δέν εἶναι ἡ ἀσυδοσία, ἡ ἐξαλλοσύνη, ἡ ἀναρχία, ἡ ἀλληλοσφαγή. 'Ελευθερία δέν εἶναι τό νά κάνης ὅ,τι θέλεις, ἀλλά νά κάνης ὅ,τι πρέπει. Ὅ,τι εἶναι νόμιμον, ὅ,τι δέν ἐνοχλεῖ τόν ἄλλον «ὅ σύ μισεῖς, ἑτέρω μή ποιή-

1. «'Εάν ἔχης νεανικήν ψυχήν ὀφείλεις νά προσπαθήσης ἀκόμη καί ἐπαναστατῶν, νά διορθώσης τά κακῶς κείμενα.»
'Ο Δάντης ὑποστηρίζει ὅτι στήν Κόλαση ὑπάρχει μιά χωριστή περιοχή πού λέγεται «ΤΟΠΟΣ ΤΩΝ ΟΔΥΡΜΩΝ». 'Εκεῖ, λέει, στέλνονται οἱ ψυχές ἐκείνων πού ἔμειναν οὐδέτεροι καί ἀμέτοχοι κατά τίς ὧρες τῶν ἐθνικῶν κινδύνων καί κρίσεων. 'Εκεῖ θά ἀναλογίζωνται αἰώνια τό θλιβερό σφάλμα των «νά καιροφυλακτοῦν καί ἐπαμφοτερίζουν.»
Οἱ σοφοί πρόγονοί μας τό ἔλεγον ὡς ἑξῆς: «Ἄτιμον ἐν στάσει τόν μηδετέρας μερίδος γενόμενον. Χρή γάρ συγκινδυνεύειν μᾶλλον ἤ ἀναμένειν ἀκινδύνως τά τῶν κρατούντων.»

σης». «Πάντα οὖν ὅσα ἄν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καί ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. Οὗτος γάρ ἐστίν ὁ νόμος καί οἱ προφῆται.» (Ματθ. Ζ', 12) «Πᾶν μέτρον ἄριστον» ἐδίδασκον οἱ σοφοί ἡμῶν πρόγονοι. Καί μέτρον εἶναι: τό μή ἐπιπλέον τοῦ σωστοῦ, τό μή ὀλιγώτερον τούτου. Τό μετρημένον ὀρθῶς. Κάποτε, κάποιος εἶπεν εἰς τήν καμήλαν «ποιός δρόμος σοῦ ἀρέσει; Ποιόν προτιμᾶς; Τόν ἀνήφορον ἤ τόν κατήφορον;» Κι'ἐκείνη ἀπήντησε: «ἐκτός τῆς ἀνηφόρας καί τῆς κατηφόρας, ὑπάρχει καί ὁ ἴσιος δρόμος, ὁ ἰσόπεδος. Αὐτόν προτιμῶ».

Αὐτή, λοιπόν, εἶναι ἡ ἐλευθερία διά τόν ἔντιμον, τόν εὐγενῆ, τόν πολιτισμένον, τόν σώφρονα ἄνθρωπον, ἀλλά καί τόν Λαόν πού θέλει νά ζήση, νά εὐημερήση, καί νά προκόψη ἐν εἰρήνη.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΝΗΣΥΧΙΑΙ

Ἡ χαώδης κατάστασις ἐνετείνετο ἀπό ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καί ἀπό ὥρας εἰς ὥραν... Συνεχῶς ἐχειροτέρευε. Διάλυσις πλήρης παντοῦ. Ἡ ἀπογοήτευσις ἐξεδηλοῦτο ὁλοέν καί περισσότερον. Καί τόσον εἰς τάς ἰδιωτικάς, ὅσον καί εἰς τάς ὑπηρεσιακάς συζητήσεις, ἅπαντες, κατεχόμενοι ἀπό ἀπελπισίαν, ἐξέφραζον μίαν εὐχήν: Ὁ Θεός νά βάλη τό Χέρι του. Ἤ, ὁ Βασιλεύς θά λύση τό πρόβλημα. Ἤ, ὁ Στρατός δέν θά μᾶς παραδώση εἰς τόν κομμουνισμόν. Αἱ ἀνησυχίαι αὐταί ἦσαν καί ἰδικαί μου, ἐπηρεαζόμεναι ἐντόνως ἀπό αὐτάς τῶν ὑφισταμένων μου καί αὐτάς τῶν ἀνθρώπων μετά τῶν ὁποίων συνεζήτουν, μέ αὐτάς τῶν καφενείων, τοῦ πεζοδρομίου, τοῦ Τύπου. Ὁ Τύπος ὅλων τῶν παρατάξεων, ἀκόμη καί ἐκεῖνος ὁ σοβαρός, ὁ μέτρου ἄριστος ὡς ἡ «ΕΣΤΙΑ», ἔκρουε τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Καί ἐγώ, ἀνησυχῶν, ἀπεφάσισα νά προβῶ εἰς παραστάσεις πρός τούς, ἱεραρχικῶς καί μή, προϊσταμένους μου καί νά εἰσηγηθῶ ὅ,τι ἐθεώρουν ὀρθόν πρός ἀντιμετώπισιν τοῦ πρό τῶν πυλῶν Ἀννίβα. Ἐπεσκέφθην τόν ἄμεσον ἱεραρχικῶς προϊστάμενόν μου διά θέματα ἀσφαλείας, Διοικητήν τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν. Ἐπεσκέφθην καί τούς συναδέλφους μου Διοικητάς Κ.Ε.Β.Ο.Π., Κ.Ε.Δ., Κ.Ε.Κ., Κ.Ε.Π., Σ.Δ.Α., τόν Διοικητήν τοῦ ἀνεξαρτήτου Τάγματος Πεζικοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς, Ἀντισυν/χην Ντερτιλῆν Νικόλαον κ.ἄ. Μέ ἕνα ἕκαστον ἀντήλλαξα ἀπόψεις καί γνώμας. Ἅπαντες συνεφώνουν ὅτι ἡ Πατρίς διέτρεχε τόν ἔσχατον, τόν θανάσιμον κίνδυνον, νά ὁδηγηθῆ εἰς τέταρτον Γῦρον ὑπό τοῦ κομμουνισμοῦ, ἤ διά τῆς ψήφου τῶν ἀπηυδημένων καί ἀφιονισμένων ψηφοφόρων, ὑπό τῶν δημοκόπων Παπανδρέου (πατρός καί υἱοῦ), ὄπισθεν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος, «ἔνθα οὐκ ἔνι φῶς, ἐλευθερία, ψωμί, δικαιοσύνη», ἀλλά σκότος, φρενοκομεῖα, Σιβηρία, Στρατόπεδα Γκουλάγκ, πεῖνα, ἀδικία, χαφιεδισμός,... σιγή τάφου! Καί ὅλοι ἐπίστευον ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος, μόνον μέ δραστικά μέτρα θά ἠδύνατο νά ἀποτραπῆ, καί τά μέτρα αὐτά μόνον αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις τά διέθετον καί ἠδύναντο νά τά διαθέσουν.

Ἐξεφράζοντο γνῶμαι καί ἀπόψεις διάφοροι ὡς πρός τά: Ποῖος; Πότε; Διατί; Ποῦ; καί Τί ἀκριβῶς θά γίνη; Ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη, πρός τήν ὁποίαν ἔκλινον οἱ περισσότεροι καί μετριοπαθέστεροι, ἦτο:

᾿Επέμβασις τῶν ᾿Ενόπλων Δυνάμεων, μέ ἤ χωρίς τήν ἔγκρισιν τῶν ἁρμοδίων πολιτειακῶν παραγόντων, πρό τῶν ἐκλογῶν τῆς 28ης Μαΐου 1967, διά νά εἶναι βεβαία καί ἠτιολογημένη ἡ ἐπιτυχία, καί εἰς τόπον ἤ τόπους πού νά εἶναι ἠγγυημένη ἡ ἀναίμακτος ἐπικράτησις τάξεως καί ἀσφαλείας, εἰς τήν ἐν πλήρει διαλύσει εὑρισκομένην Πατρίδα μας. ᾿Εάν ἀφεθῆ νά γίνη ἀκόμη ἕνα βῆμα, ἡ καταστροφή θά ἐπέλθη ἀνεπιστρεπτί, ἔλεγον ἅπαντες καί προέτεινον ἄμεσον δραστηριοποίησιν. ῎Αλλοι εἶχον τήν γνώμην ὅτι ἡ ἐπέμβασις θά ἔπρεπεν ἀπαραιτήτως νά γίνη κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Βασιλέως. ῾Ημεῖς οἱ ἔχοντες ὑπ'ὄψιν τά θλιβερά γεγονότα τῆς Μέσης ᾿Ανατολῆς τά ὁποῖα ἐδημιούργησαν οἱ Κ.Κ.Ε.δες, διαλύσαντες τάς δύο ῾Ελληνικάς Ταξιαρχίας κατά τήν πλέον ἔνδοξον ἀλλά καί κρίσιμον στιγμήν τῆς Πατρίδος μας, καί τούς τρεῖς καταστρεπτικούς γύρους τοῦ Κ.Κ.Ε., εἴχομεν τήν στερράν γνώμην τῆς ἀμέσου, εἰ δυνατόν, δράσεως, ἀδιαφοροῦντες διά τό ποῖος, πῶς κ.τ.λ.

῾Ο ᾿Αρχηγός τῆς Κ.Υ.Π. ᾿Αντιστράτηγος Παπαγεωργόπουλος Κυριάκος —ἀναμφισβητήτου ἤθους καί κύρους— εἰς τόν ὁποῖον ἀνέφερον τάς ἀνησυχίας ἐμοῦ καί τῶν ἄλλων, μέ ἄφησε νά ἐννοήσω ὅτι ἦτο πλήρως ἐνήμερος καί, ἁπλῶς, θέλων νά ἀκούση καί ἐμέ, μέ ἠρώτησε: «... καί ὕστερα ἀπ'αὐτά πού ἀνεφέρατε, κ. Ταξίαρχε, τά ὁποῖα δέν μοῦ εἶναι ἄγνωστα, τί νομίζετε ὅτι μπορῶ νά κάνω ἐγώ; Τί προτείνετε;» ῎Ημουν βέβαιος ὅτι ἐγνώριζε τά πράγματα καλύτερα ἀπ'ὅλους μας, καθώς καί ὅτι ἤξερε τί πρέπει νά γίνη. Τοῦ ἀπήντησα: «Νά ἐνημερώσετε τόν Βασιλέα καί τήν ἁρμοδίαν Πολιτικήν ῾Ηγεσίαν καί νά εἰσηγηθῆτε νά ληφθοῦν τά κατάλληλα μέτρα πρός ἀντιμετώπισιν τῆς τόσον ἐπικινδύνου παρούσης καταστάσεως.» Καί φυσικά ἀντελαμβάνετο ἤ καί ἐγνώριζεν, ἀπό ἀναφοράς καί εἰσηγήσεις ἄλλων ἁρμοδιωτέρων ἐμοῦ, ὑφισταμένων του, ὅτι ἦτο ἀναγκαία ἡ ἐπιβολή τῆς τάξεως καί τοῦ νόμου, ἐν ἀνάγκη δέ, ἄρσις ἄρθρων τοῦ Συντάγματος ἀφορώντων εἰς τάς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, ἐπί ὅσον χρόνον ἀπαιτηθῆ νά ἠρεμήσουν τά πνεύματα. ᾿Εάν δέ ἡ κρίσις θά συνεχίζετο, τότε, νά κηρυχθῆ ἡ Χώρα εἰς κατάστασιν πολιορκίας, ἤ, ἤ... ᾿Εν πάση περιπτώσει «... τό κατρακύλισμα στοῦ κακοῦ τήν σκάλα...» δέν ἐπέτρεπεν ἄλλα ἐπικίνδυνα διά τό μέλλον τῆς Πατρίδος μας παιγνίδια. ῎Εφυγα ἀπό τό Γραφεῖον του σκεπτόμενος: Τί εἶναι συμφερώτερον, ἐντιμότερον, καί προτιμότερον, νά «παρανομήσουν» οἱ νομίμως ἁρμόδιοι διά τήν ἐπιβολήν τῆς νομίμου τάξεως, ἤ νά ἀφήσουν νά συνεχίσουν τούς δολοφονικούς καί καταστρεπτικούς γύρους των οἱ ἐκτός νόμου ἀναρχικοί πάσης φύσεως;

Διά τό Κ.Κ.Ε. ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἴσχυε τό ἰδιώνυμον τό ὁποῖον ἐψηφίσθη ἐπί Κυβερνήσεως ᾿Ελευθερίου Κ. Βενιζέλου, καθιερωμένου δημοκράτου καί ἐθνάρχου. Βάσει τοῦ ἰδιωνύμου καί ἀπό τοῦ ἔτους 1946, πού τό Κ.Κ.Ε. ἐξαπέλυσε τόν τρίτον Γῦρον, τοῦτο εὑρίσκετο

ἐκτός νόμου. Ὅμως, ἐφεῦρε τόν τρόπον νά δρᾶ συνεργαζόμενον μέ τά συγγενικῶν ἀρχῶν, κόμματα τῆς Ε.Δ.Α. καί τῆς Ε.Κ. ἀμφότερα τῶν ὁποίων ἐτήρουν τά προσχήματα καί ἐνόμιζον ὅτι θά τό ἐποδηγέτουν! 'Εκ τοῦ γραφείου τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κ.Υ.Π. μετέβην εἰς τό γραφεῖον τοῦ ὑποδιευθυντοῦ του, Ταξ/χου Ζαχαράκη 'Εμμ., συμμαθητοῦ μου εἰς τήν Σχολήν Εὐελπίδων, φιλτάτου μου συντοπίτου καί γνωστοῦ μου ἀπό τά μαθητικά μας χρόνια εἰς τό Γυμνάσιον Ρεθύμνης. Συνεζητήσαμεν ἀνέτως, ἐφ'ὅλης τῆς ὕλης. Ὡραῖος Ἄνθρωπος ὁ Μανώλης. Χαρακτήρ ὑπέροχος. 'Αξιωματικός ἄριστος. Πολεμιστής εἰς ὅλα τά μέτωπα ἀπό 28 'Οκτωβρίου 1940 ἕως καί 29 Αὐγούστου 1949. Συνεφώνησεν εἰς ὅλα. Ὅμως μέ προέπεμψε μέ ἕναν καθησυχασμόν: «μήν ἀνησυχεῖς τόσο πολύ... δέν εἴμεθα ἐμεῖς οἱ μόνοι πού ἀνησυχοῦμεν, οὔτε οἱ ἁρμόδιοι νά διορθώσουμε τήν κατάστασιν. Κάνομεν ἐμεῖς οἱ τῆς Κ.Υ.Π. ὅ,τι ὀφείλομεν. Κάνε καί σύ τό ἴδιο. Κάποια μέρα θά σοῦ τηλεφωνήσω νά 'ρθῶ στό σπίτι σου ἤ νά 'ρθῆς στό δικό μου νά τά κουβεντιάσουμε καλύτερα.»

Συνηντώμην καί μέ τόν συμμαθητήν μου, εἰς τήν Σ.Σ.Ε., Ταξίαρχον Πανουριᾶν Π. ὑποδιευθυντήν τοῦ 2ου 'Επιτελικοῦ Γραφείου τοῦ Γ.Ε.Σ., λίαν προσφιλῆ μου συνάδελφον ἐν Ὅπλοις. Μετά τήν ἐπανάστασιν μετετράπη, εἰς φοβερόν πολέμιον... Τόν ἐνημέρωνα καί μέ ἐνημέρωνε. Συνεφώνει μέν, ὡς πρός τήν κρισιμότητα τῆς καταστάσεως, δέν ἐπίστευεν ὅμως ὅτι θά εὑρίσκοντο ἑκατόν ἱκανοί Ἕλληνες νά θεραπεύσουν τά κακῶς κείμενα! Θά τόν συναντήσωμεν εἰς ἑπομένας σελίδας...

Συνέχισα νά ἐνημερώνωμαι καί νά συναντῶμαι μέ ἁρμοδίους παράγοντας. Τά πάντα ἐβάδιζον εἰς τό σκότος. Τυφλοί, ὡδήγουν τυφλούς, καί ὅπως ἀναφέρεται εἰς τό κατά Λουκᾶν Εὐαγγέλιον ΣΤ, 39: «... μήτι δύναται τυφλός τυφλόν ὁδηγεῖν; οὐχί ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;» 'Ιδιαιτέρως οἱ μῆνες Φεβρουάριος μέχρι καί τοῦ 'Απριλίου προοιωνίζοντο θυέλλας καί αἱ συζητήσεις κατά τάς συναντήσεις ἐπυκνώθησαν.

Κατόπιν συνεννοήσεως μετά τῶν ὁμοιοβάθμων μου Ταξιάρχων Διοικητῶν τῶν Μονάδων Κ.Ε.Β.Ο.Π., Κ.Ε.Δ. καί Κ.Ε.Π., συνηντήθημεν μετά τοῦ Διοικητοῦ τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν., εἰς τό Γραφεῖον του ἐπί τῆς ὁδοῦ Πιττακοῦ 1, ἔναντι στύλων 'Ολυμπίου Διός καί τοῦ ἀνεφέραμεν ὅτι οἱ ὑφιστάμενοί μας ἀνησυχοῦν εἰς σημεῖον ἐκρήξεως. Εἰσηγήθημεν δρᾶσιν τό συντομώτερον δυνατόν, πρίν μᾶς πιάσουν ἐν ὕπνω οἱ κομμουνισταί ἤ οἱ ΑΣΠΙΔΑῖοι Παπανδρέου κ.λπ. Ἡ ἀπάντησις ἦτο: «Ἡ κατάστασις παρακολουθεῖται, ἐλέγχεται, μήν ἀνησυχεῖτε...»... «Ξέρουμε τί πρέπει να κάνωμεν, καί πῶς καί πότε». Δέν συνεφωνούσαμεν. Ὁ Τύπος —ἐφημερίδες ὅλων τῶν παρατάξεων— ἐπυροδότει καί ἐκαλλιέργει πάθη, μῖσος, διχασμόν, καί ἐξετόξευεν ἀπειλάς (ἑκάστη παράταξις ἐναντίον τῆς ἄλλης) καί ἐδημιούργει ἀσφυκτικόν πολιτικόν

κλῖμα. Οἱ ἀνταγωνιζόμενοι κομματάρχαι ἠπείλουν ἀλλήλους ὅτι θά τιμωρήσουν «ὑπαρκτούς» ἐνόχους ἀτασθαλιῶν, παρανομιῶν κ.λπ., ἀκόμη δέ καί ἠθικῶν αὐτουργῶν διά φονευθέντας εἰς διαδηλώσεις πολίτας...

Ἐκόμπαζον καί ἐπροφήτευον τήν νίκην τοῦ κόμματός του ἕκαστος καί οἱ Παπανδρέου —πατήρ καί ἰδίως ὁ υἱός— ἐδήλωνεν ὅτι ἐάν ἡττᾶτο τό κόμμα των, δέν θά ἀπεδέχοντο τό ἀποτέλεσμα· θά τό κατήγγελον εἰς τόν Ἑλληνικόν λαόν ὡς ἀποτέλεσμα βίας καί νοθείας, ὡς εἶχον πράξει διά τάς ἐκλογάς τοῦ 1961 καί θά ἤρχιζαν πάλιν «ἀνένδοτον» ἀγῶνα, ὡς ἔπραξαν μετά τάς ἀνωτέρω ἐκλογάς! Δηλαδή; «Μέ τό ζόρι ἔπρεπε νά βγῆ ἐκλογικόν ἀποτέλεσμα αὐτό πού ἤθελαν οἱ Παπανδρέου καί ὄχι αὐτό πού ἤθελεν ὁ λαός.» Ἔ, τότε τί τάς ἤθελον τάς ἐκλογάς; Ἄς ἔκαναν ἐπανάστασιν —ἄν εἶχον τά «κότσια», δηλαδή τόν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α. ἤ τό Κ.Κ.Ε., ἑτοίμους. Τά ἑτοίμαζαν. Προπαρασκευαστικάς ἀσκήσεις καταλήψεως τῆς ἐξουσίας ἔκαμνον. Δι αὐτῶν καί ἄλλων ἐξύψωνον τό ἠθικόν τῶν ὀπαδῶν των καί κατέρριπτον τό ἠθικόν τῶν ἀντιπάλων των «δεξιῶν». Ἀλλά, δέν ἦτο ἀνταρσία, δέν ἦτο ἐπανάστασις, δέν ἦτο τοὐλάχιστον ἐξοργιστική πρόκλησις ἡ ἀπειλή τοῦ Ἀνδρέα ὅτι ὑπό οἱονδήποτε ἐκλογικόν ἀποτέλεσμα αὐτός θά ὥρκιζε Κυβέρνησιν λαϊκήν, καταργῶν τούς Συνταγματικούς θεσμούς; Δέν ἦτο δεινή προσβολή ἐκείνη ἡ συμπεριφορά ἐναντίον τῶν ὑπερηφάνων Ἀξιωματικῶν μας, δημιουργῶν τοῦ Ἔπους τῆς Ἑλλάδος μας κατά τό 1940-1941;

Τότε μάλιστα ἡ ἀριστερά παράταξις εἶχε συμπαραστάτην της τήν πανίσχυρον ὑπερδύναμιν τῶν Σοβιέτ —Σιδηροῦν Παραπέτασμα— εἰς τάς «θερμάς ἀγκάλας» τοῦ ὁποίου θά τήν ὡδήγει!

«Σοφώτερόν ἐστι τό προλαμβάνειν ἤ τό θεραπεύειν». Ὅσοι πιστεύουν εἰς αὐτό, ... προλαμβάνουν. Εἶμαι μεταξύ αὐτῶν. Τί ἐκέρδισεν ἡ Πατρίς μας μέ τό νά ἀφήση τούς κομμουνιστάς νά διαπράξουν τά τόσα ἐγκλήματά των; Καί ποῖα εἶναι αὐτά; Νά τά ἐπαναλάβω; Τά κινήματά τους εἰς Μέσην Ἀνατολήν, μέ τά ὁποῖα διέλυσαν τόν ἐκεῖ νόμιμον Ἑλληνικόν Στρατόν κατεξευτελίσαντες τήν δόξαν τοῦ Ἔπους '40-'41. Ἡ σφαγή τοῦ Συν/ρχου Ψαροῦ καί τῶν 300 ἀνδρῶν τοῦ 5/42. Ἡ κατοχική τυραννία των εἰς βάρος παντός Ἕλληνος μή ὀπαδοῦ των. Ὁ ἀλήσ/του μνήμης «κόκκινος Δεκέμβρης» τοῦ 1944. Ὁ καταστρεπτικός «τρίτος Γῦρος 1946-1949. Αἱ ἐπί χρήμασι ἐρωτοτροπίαι μέ τό Κ.Κ.Σ.Ε., τῆς μητρός των Σλαυΐας .... ἀκόμη καί σήμερον... Εἴχομεν ὑποστῆ αὐτάς τάς φρικτάς ἐμπειρίας ἀπό τοῦ ἔτους 1942 μέχρι καί τοῦ ἔτους 1949. Καί εἴχομεν τήν ἐμπειρίαν τῶν διωγμῶν τούς ὁποίους ὑπέστημεν ἡμεῖς οἱ ἀποκαλούμενοι δεξιοί, ἀπό τοῦ Φεβρουαρίου 1964 μέχρι καί τῶν γεγονότων τοῦ Ἰουλίου 1965: Δυσμενεῖς κρίσεις, ἀποστρατεύσεις, δυσμενεῖς μεταθέσεις, διωγμοί πάσης μορφῆς. Καί ὁ Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α ἐν ὄψει. Καί οἱ Παπανδρέου, πατήρ καί υἱός νά βυσσο-

δομοῦν, νά ἀπειλοῦν καί νά προπαρασκευάζουν ἐκδίκησιν! Γνωστή ἡ τακτική των, γνωστή ἡ λυσσομανία των κατά τῆς δεξιᾶς παρατάξεως, ὡς ἀπεκάλουν πάντας τούς μή ἀριστερίζοντας Ἕλληνας.

Ὑπό τοιαύτας συνθήκας εὑρισκόμενοι, ἦτο φυσικόν νά ἀνησυχῶμεν, νά προβληματιζώμεθα, νά σκεπτώμεθα, νά συσκεπτώμεθα καί νά εἰσηγούμεθα μέτρα... Δέν ἦτο λογικόν καί φρόνιμον νά ἐλέγαμεν τό: «σφᾶξε με ἀγᾶ μου ν'ἁγιάσω», οὔτε νά ἀφήσωμεν τούς σφαγεῖς τοῦ Ψαροῦ, τοῦ Βρεττάκου, τῆς Ἑλένης Παπαδάκη καί τόσων ἄλλων ἀθώων Ἑλλήνων πατριωτῶν νά διαπράξουν τά αὐτά ἐγκλήματα οὔτε πρό παντός νά ἀφήσωμεν τήν Πατρίδα νά ὁδηγηθῆ ὄπισθεν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος. Ἐνίοτε ὑπερέβημεν —ἔνιοι ἐξ ἡμῶν— τά ἐπιτρεπόμενα ὅρια τῆς πειθαρχίας, ἀπαιτοῦντες ἀπό ἱεραρχικῶς προϊσταμένους μας νά ἐνεργήσουν ὅ,τι ἡμεῖς ἐθεωρούσαμεν ἀναγκαῖον. Μερικαί τοιαῦται περιπτώσεις εἶναι: Ἡ παρουσία ἐμοῦ καί τῶν συναδέλφων μου —Ταξιάρχων— Διοικητῶν τῶν ἀντιστοίχων, τῆς ἰδικῆς μου Μονάδος, Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, εἰς τόν Διοικητήν τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν. Ἀντιστράτηγον Παπαδᾶτον Χρῆστον. Ἕκαστος ἐξ ἡμῶν —τῶν πέντε Ταξιάρχων— ἀνέφερεν εἰς τόν ἀνωτέρω Ἀντιστράτηγον τήν ἄποψίν του, τήν πρότασίν του, κατά ἰδικόν του τρόπον. Παρεφέρθην, ὅταν μέ τήν σειράν μου ἀνέπτυξα τάς ἰδικάς μου ἀπόψεις, καί ἐπέμενα:... Ὁ Στρατηγός ἐκνευρισθείς μᾶς ἀπέπεμψε καί μᾶς συνέστησε νά μή ἀνησυχῶμεν, ἀλλά νά προσέχωμεν καί νά ἀγρυπνῶμεν, καί νά εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ἡγεσία τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἰδιαιτέρως δέ ὁ Ἀρχηγός τοῦ Γ.Ε.Σ. Ἀντιστράτηγος Σπαντιδάκης, παρακολουθεῖ τήν κατάστασιν, εἶναι ἐνήμερος καί πράττει ὅ,τι ἀπαιτεῖται.

Κατά μίαν ὑπηρεσιακήν συνάντησίν μου μετά τῶν Διοικητῶν τῶν VI και X Μεραρχιῶν Πεζικοῦ: Ὑποστρατήγων: Βαρδουλάκη Ἀνδρέα καί Κριτσέλη Διονυσίου —εἰς Κιλκίς καί Σέρρας ἀντιστοίχως— διεπίστωσα ὅτι διεπνέοντο ἀμφότεροι ὑπό τῶν ἰδίων ἀνησυχιῶν καί εἶχον τάς αὐτάς ἀπόψεις. Ἐθεώρουν, δηλαδή καί αὐτοί ἀναγκαίαν καί ἐπιτακτικήν τήν ἄμεσον —εἰ δυνατόν— ἐπέμβασιν πρός ἀναχαίτισιν τοῦ ἐπερχομένου κομμουνιστικοῦ κινδύνου. Ἰδιαιτέρως ἐνθουσιώδης καί ἔνθερμος ὑποστηρικτής τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἦτο ὁ Διοικητής τῆς VIης ΜΠ Κιλκίς, συμπατριώτης μου καί φίλτατός μου, ὁ τότε Ὑποστράτηγος Βαρδουλάκης Ἀνδρέας, ὁ ὁποῖος καί ὑπερεθεμάτιζε. Συνεδεόμην φιλικῶς μετ' αὐτοῦ ἀπό τά χρόνια τῆς φοιτήσεώς μου εἰς τήν Σ.Σ.Ε. Προηγεῖτο κατά δύο τάξεις. Κατά τήν Κατοχήν ἀντηλάσσαμεν οἰκογενειακάς ἐπισκέψεις ὡς γείτονες, συμπατριῶται, συνάδελφοι, συμπάσχοντες καί συμμαχηταί. Ἐξεφράσθη ἐλευθέρως καί ζωηρῶς: «Μόνον Στρατιωτική Ἐπανάστασις σώζει τήν κατάστασιν. Ἕνα νέο ΓΟΥΔΙ 1909 ἀλλά βελτιωμένο, στρατιωτικώτερο. Μία ἐπανάστασις ἱεραρχημένη, δηλαδή: Βασιλεύς, Ἀρχηγός Γ.Ε.Εθ.Α, Ἀρχηγοί:

Γ.Ε.Σ, Γ.Ε.Ν., Γ.Ε.Α, Στρατιάρχης, Σωματάρχαι, Μέραρχοι, κ.τ.λ.»

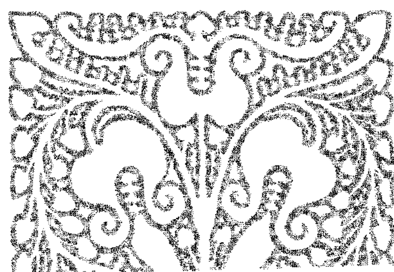
Ἀντέτεινα ὅτι αὐτό δέν εἶναι ἐπανάστασις. Εἶναι «μία ἀπό τά ἴδια». Οἱ Βασιλεῖς δέν ἐπαναστατοῦν. Ἡ ἡγεσία τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἔχει ὅλην τήν εὐχέρειαν, τήν δυνατότητα, τήν εὐθύνην καί μάλιστα τήν ὑποχρέωσιν νά εἰσηγηθῇ τήν λῆψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων ὑπό τῆς Κυβερνήσεως, πρᾶγμα πού θά ἔπρεπε νά εἶχε κάνει πρό πολλοῦ. Ἄν δέν τό κάμη πρό τῶν ἐκλογῶν, θά εἶναι πολύ ἀργά. Ὁ τέταρτος Γῦρος ἔχει ἀρχίσει. Ὁ υἱός Παπανδρέου μέ τόν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α, τούς Κ.Κ.Εδες κ.λπ, ἀπειλοῦν. Θά ἀρχίσουν αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις νά κυνηγοῦν τούς «κατσαπλιάδες» στά ὄρη καί τά Βουνά τῆς Πατρίδος μας ξανά; Θά ἀντιμετωπίσωμεν ἕνα ἄλλον βαρβαρώτερον ἀσφαλῶς «κόκκινο Δεκέμβρη» ἤ θά γίνη ἕνας «Σικελικός Ἑσπερινός(1)» ἤ μία «Νύξ Ἁγίου Βαρθολομαίου(2)»; Μήπως νομίζομεν ὅτι οἱ Κομμουνισταί εἶναι ἄοπλοι ἤ ὅτι κοιμοῦνται; Ὄχι: Εἶναι ἄριστα ὠργανωμένοι, φανατισμένοι, ἀγρυπνοῦν, καιροφυλακτοῦν, προπαρασκευάζονται συνεχῶς, συνασκούμενοι μέ τούς Λαμπράκηδες, τούς ... τούς ... καί μᾶς εἶναι γνωσταί αἱ ἐπιδιώξεις καί αἱ δυνατότητες ἐπιτυχίας των. Εἶναι γνωσταί αἱ καθημεριναί «Μαραθώνιαι» πορεῖαι των, αἱ διαδηλώσεις των, αἱ ἀπεργίαι των καὶ αἱ κηδεῖαι τῶν θυμάτων των, (θύματα τά ὁποῖα οἱ ἴδιοι δι' ἴδιον ὄφελος δημιουργοῦν, διά παντός τρόπου καί μέσου.) «Καί μή μοῦ πῆτε ὅτι δέν ἔχουν ὅπλα.... Ἔχουν ὅ,τι εἶχον καί οἱ τοῦ Σικελικοῦ ἑσπερινοῦ καί τῆς νυκτός τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου. Δέν λείπουν τά κυνηγετικά ὅπλα, οὔτε οἱ λίθοι, οὔτε τά μαχαίρια, οὔτε τά χέρια, οὔτε τά δόντια, οὔτε τά ὅπλα τῶν Τ.Ε.Α ἤ ἀκόμη καί τῶν Στρατιωτῶν ἤ λοστοί ἤ ὁ,τιδήποτε ἄλλο...» Μήπως δέν εἶχον ἀποκόψει διά τῶν ὀδόντων των τό αὐτί τοῦ Ἀνωτάτου Ἀξιωματικοῦ τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων Τασιγιώργου κατά τινα συμπλοκήν διαδηλωτῶν καί Ἀστυνομίας(3); Πολλά ἐλέγοντο ὑπό τῶν ἁρμο-

1. Σικελικός Ἑσπερινός: Οὕτως ἔμειναν ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωσταί αἱ ἐν Σικελίᾳ ταραχαί, αἱ διαρκέσασαι ἀπό 31 Μαρτίου ἕως 28 Ἀπριλίου 1282, κατά τάς ὁποίας ἐσφάγησαν ὅλοι σχεδόν οἱ ἐκεῖ ἄνδρες τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ κατοχῆς. Αἰτία τῶν ταραχῶν ἦτο ἡ γενική δυσφορία τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ κατά τῆς Γαλλικῆς Κατοχῆς. Ἀφορμήν ἔδωσεν ἡ ἐπίθεσις Γάλλου στρατιώτου ἐναντίον νεάνιδος, μεταβαινούσης εἰς τήν ἐκκλησίαν διά νά παρακολουθήση τήν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Δευτέρας τοῦ Πάσχα.
2. Νύξ Ἁγίου Βαρθολομαίου λέγεται ἡ περίοδος 24 Αὐγούστου ἕως καί 30 Σεπτεμβρίου 1572 κατά τήν ὁποίαν, κατ'ἀρχάς εἰς Παρισίους καί ἐν συνεχείᾳ εἰς ὅλην τήν Γαλλίαν, ἔλαβε χώραν μετά φανατισμοῦ σφαγή ἄνω τῶν δέκα χιλιάδων Οὐγενότων ἀπό τούς Καθολικούς Χριστιανούς.
3. Εἰς τόν γενναῖον ἐκεῖνον Ἀξιωματικόν τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων ἀνετέθησαν τά καθήκοντα τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἀστυνομικοῦ Σώματος εὐθύς μετά τήν Ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Τοῦ εἶχεν ἀποκόψει τό αὐτί μέ «δαγκωνιά» του κάποιος ἐκ τῶν διαδηλωτῶν. Διαδηλώσεις συχναί -πυκναί ἐλάμβανον χώραν εἰς ὅλας τάς πόλεις τῆς Χώρας. Αὗται ἀπετέλουν προπαρασκευαστικάς ἀσκήσεις πρός κατάληψιν τῆς

δίων ‘Υπηρεσιῶν ’Ασφαλείας καί πολλά συμπεράσματα ἐδημοσιεύοντο, ὅτι δηλ. οἱ ἐπιδιώκοντες τήν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας Παπανδρεϊκοί, Κομμουνισταί κ.λπ, θά ἠδύναντο νά ἐξοπλισθοῦν ἀφοπλίζοντες ἄνδρας τῶν Τ.Ε.Α, ἤ τῶν ’Ενόπλων Δυνάμεων ἤ τῶν Σωμάτων ’Ασφαλείας ἤ ... ἤ.

‘Ο ἀγαπητός μου, λοιπόν, συμπατριώτης Μέραρχος τῆς VIης ΜΠ Κιλκίς, ὅπως γίνεται ἀντιληπτόν, ἤθελε τήν ’Επανάστασιν. Τήν ἐθεώρει ἀναγκαίαν καί ἀναπόφευκτον. ’Αλλά νά τήν διατάξη ὁ Βασιλεύς, ὁ ἀνεύθυνος κατά τάς ἐπιταγάς τοῦ Συντάγματος τῆς Πατρίδος ’Ανώτατος ῎Αρχων ἤ ἡ Στρατιωτική ‘Ηγεσία, οὕτως ὥστε αὐτός νά ἔχη ἐξησφαλισμένην τήν ἀνέλιξίν του, τήν ζωήν του, τήν ἡσυχίαν του! Δέν ἦτο ὁ μόνος συνάδελφος πού ἐσκέπτετο κατ' αὐτόν τόν τρόπον, ῞Ομως ὁ Κρής λυράρης Μουντάκης συνήθιζε νά λέη τήν «μαντινάδα»: «Φρόνιμοι καί νοικοκυροί δέν ζοῦν στόν Ψηλορείτη / Οἱ κουζουλοί τήν κάμανε ἐλεύθερη τήν Κρήτη.» Τήν μαντινάδα αὐτήν μοῦ τήν ἔδωσεν ὁ λυράρης τῆς Κρήτης Σπυρίδων Σηφογιώργης καί μέ τήν ἐξήγησιν ὅτι τήν Κρήτη τήν ἐλευθέρωσαν οἱ «κουζουλοί» δηλ. οἱ μή ὑπολογίζοντες τήν ζωήν των, οἱ τρελλοί, οἱ παράτολμοι, οἱ ἀνήσυχοι ἀπό γεγονότα ἐπικίνδυνα διά τήν ζωήν καί τήν πρόοδον τῶν ἀνθρώπων. Γεγονότα διά τά ὁποῖα εὐθύνονται οἱ κυβερνῶντες, πού τά δημιουργοῦν καί ὄχι ἐκεῖνοι πού ἐπαναστατοῦν, διά νά τά θεραπεύσουν προλαμβάνοντες τά χειρότερα.

ἐξουσίας. Αὐτήν τήν ἐξήγησιν ἔδιδον αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καθώς καί αἱ ἐπίσημοι ‘Υπηρεσίαι Πληροφοριῶν — Κ.Υ.Π. κ.λπ.

ΕΓΓΥΣ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Εἰς τό Συγκρότημα Τεθωρακισμένων, τήν ἐκλεκτήν αὐτήν Μονάδα τοῦ Ὅπλου μας, τά πράγματα ἐξειλίσσοντο ὁμαλῶς, καί ὑπηρεσιακῶς καί ἐξωϋπηρεσιακῶς. Ὅλοι οἱ Ἀξιωματικοί τῆς Μονάδος διεπνέοντο ὑπό ὑψηλῶν φρονημάτων ἐθνικοφροσύνης, πατριωτισμοῦ καί καθήκοντος. Ὁ Ὑποδιοικητής ἦτο ἄψογος καθ'ὅλα καί ἐκλεκτός συνεργάτης. Ἕνεκεν τῆς ἀνησυχίας πού ἐδημιουργεῖτο ὑπό τοῦ Τύπου καθημερινῶς, καί ἐκ τῶν ἀναταραχῶν ἐν γένει, ἐκαλούμην ὑπό τῶν προϊσταμένων Κλιμακίων εἰς συσκέψεις μέ θέμα τήν τάξιν καί ἀσφάλειαν. Εἶχον, ὡς προανέφερα ἤδη, τακτικήν ἐπικοινωνίαν, προσωπικήν ἤ τηλεφωνικήν μέ τά ἁρμόδια ἐπιτελικά Γραφεῖα τοῦ Γ.Ε.Σ., τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν., τῆς Σ.Δ.Α. καί τῶν ἰσοτίμων Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, ἤ καί ἀπ'εὐθείας μετά τῶν Διοικητῶν τούτων. Μέ τά Α2 καί Α3 τῶν ἰδίων αὐτῶν κλιμακίων ἡ ἐπαφή ἦτο συχνή, ἄλλοτε τηλεφωνική, ἄλλοτε προσωπική καί ἄλλοτε διά τῶν ἀντιστοίχων ἐπιτελῶν τῆς Μονάδος μου: Ἐπιλάρχου Βελισσαρούλη Βύρωνος διευθυντοῦ 3ου Ἐπιτελικοῦ Γραφείου, Ἰλάρχου Ρετζέπη Νικολάου διευθυντοῦ 2ου Ἐπιτελικοῦ Γραφείου καί τοῦ Ἀξιωματικοῦ Ἀσφαλείας τῆς Μονάδος Ἰλάρχου Λαμπρινοῦ Γρηγορίου. Μετά τοῦ ὁμοιοβάθμου μου, Ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Α2/Γ.Ε.Σ., Ταξιάρχου Πανουργιᾶ Π. αἱ ἐπαφαί ἦσαν συχναί καί χρήσιμοι. Ὁμοίως καί αἱ μετά τοῦ Διοικητοῦ τῆς Σ.Δ.Α. Ταξιάρχου Ζαλαχώρη Ἀποστόλου καί τοῦ Διοικητοῦ Καταδρομῶν Γ.Ε.Σ. Ζαφειροπούλου Δημητρίου, κ.λπ. συναδέλφων, κ.ἄ.

Μετά τῶν Συνταγματαρχῶν Πυροβολικοῦ, Παπαδοπούλου Γεωργίου καί Μακαρέζου Νικολάου, ἐκ τῶν συζητήσεων πού ἐγένοντο εἰς τήν Φυλακήν Κορυδαλλοῦ, διεπιστώσαμεν ὅτι εὑρέθημεν εἰς γειτονικά πολεμικά μέτωπα κατά τόν Ἑλληνο—Ἰταλικόν Πόλεμον 1940-1941 καί κατά τόν Κ/Συμμοριακόν ἀγῶνα 1946-1949. Κατά τήν περιγραφομένην ἤδη περίοδον 1966-1967, ὁ μέν Γ. Παπαδόπουλος ὑπηρέτει εἰς τό 3ον Γ.Ε.Σ., τμῆμα Ἐπιχειρήσεων, ὁ δέ Ν. Μακαρέζος εἰς τήν Κ.Υ.Π. Κλάδον Α, Κατασκοπεία κ.λπ.

Μετά τούτων συνηντήθην εἰς Ἀθήνας κατά Ὀκτώβριον 1966. Ἀντηλλάξαμεν ἐπισκέψεις ὑπηρεσιακάς εἰς τά Γραφεῖα ἑνός ἑκάστου ἐξ

ἡμῶν. Ὀλίγον κατ'ὀλίγον αἱ συζητήσεις μας περιεστράφησαν καί ἐπί τῆς χαώδους καταστάσεως πού ἐπεκράτει γενικῶς εἰς τήν Πατρίδα μας. Κατελήγομεν πάντοτε εἰς τό σκληρόν συμπέρασμα ὅτι αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις εἶχον τήν ἱεράν ὑποχρέωσιν καί τό ἐκ τοῦ ὅρκου των καθῆκον νά προστατεύσουν τήν Πατρίδα ἀπό τήν καταστροφήν εἰς τήν ὁποίαν ὡδηγεῖτο. Τοῦτο ἐζητεῖτο ὑπό τοῦ Τύπου μέ πρωτοσέλιδα ὀκτάστηλα ἤ τετράστηλα ἄρθρα. Τό ἐπαναλαμβάνω, θά τό ἐπαναλάβω καί πάλιν — καί πάλιν, ἕως ὅτου πεισθῆ καί ὁ πλέον ἄπιστος, ὅτι ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἦτο θέλημα τοῦ Λαοῦ, ἦτο ἀναπόφευκτος, ἦτο ἐθνική ἐπιταγή νά γίνη, διά νά σωθῆ ἡ Πατρίς, διά νά προληφθῆ μία νέα αἱματοχυσία, ἕνας τέταρτος κομμουνιστικός Γῦρος. Καί ἡ ἐπέμβασις ἔπρεπε νά γίνη πρό τῶν Ἐκλογῶν. Προληπτικῶς καί ὄχι κατασταλτικῶς. Προμηθεῖς πάντοτε καί ὄχι ἐπιμηθεῖς. Αἱ ἀνησυχίαι τοῦ λαοῦ, ἐκδηλούμεναι παντοιοτρόπως, μετεφέροντο καί εἰς τούς Ἀξιωματικούς καί εἰς τάς Στρατιωτικάς Μονάδας καί ἡ διάλυσις τῆς Κρατικῆς Μηχανῆς συνετελεῖτο καί ἠπειλεῖτο κατάρρευσις τῶν πάντων. Ὁ ἐχθρός δέν εὑρίσκετο μόνον ἐντός τῶν τειχῶν, ἀλλά καί ἐντός τῶν τοίχων. Ὁ Ταξίαρχος Π. Πανουργιᾶς, ὡς ἁρμόδιος Ἀξιωματικός ἐπί θεμάτων ἀσφαλείας τῆς Πατρίδος μας, (Δ/ντής 2ου ΕΓ/ΓΕΣ) συνεφώνει ὅτι ἡ κατάστασις ἦτο κρίσιμος. Καί ἀνησύχει... Οἱ προαναφερθέντες Γ. Παπαδόπουλος καί Ν. Μακαρέζος, συνεφώνουν πλήρως, ὅτι δηλαδή ἡ κατάστασις ἀπήτει ἄμεσον θεραπείαν, διότι ἡ παράτασίς της ἐδημιούργει σοβαρούς κινδύνους μέ ἀπροβλέπτους συνεπείας. Εἰς ὅλους αὐτούς τούς ἁρμοδίους παράγοντας, ὑπευθύνους διά τήν ἡσυχίαν καί τήν ἀσφάλειαν τῆς Πατρίδος μας, ἐξέθετον τάς πληροφορίας καί τάς γνώμας πού μοῦ διεμηνύοντο ὑπό ὑφισταμένων μου. Καί ἐπεσημαίνετο ὅτι ἐάν δέν ἐπενέβαινον αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις ἐγκαίρως, ἄμεσος ἐθεωρεῖτο ὁ κίνδυνος νά καταλάβουν τήν ἐξουσίαν ξένα πρός τούς νόμους καί τό ἔθνος μας στοιχεῖα, δηλαδή κομμουνισταί, βοηθούμενοι ὑπό τῶν συνοδοιπορούντων μέ αὐτούς Ε.Δ.Α.ϊτῶν, Λαμπράκηδων, Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αίων, καί τῶν ἐξουσιομανῶν κεντρώων, μέ πρωτοστατοῦντας τούς ὀπαδούς τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου. Ἀκόμη δέ, ὅτι ὑπῆρχε καί κίνδυνος νά καταληφθῆ ἡ ἐξουσία ἀπό ζωηρούς νεαρούς Λοχαγούς. Ἡ ὑπό τῶν κομμουνιστῶν κατάληψις τῆς ἐξουσίας θά ἦτο ἡ χαριστική βολή εἰς τήν ψυχορραγοῦσαν Πατρίδα. Θά ὡδηγούμεθα καί πάλιν ὡς ὅμηροι εἰς τά Κρῶρα ἤ εἰς τήν Πηγάδα τοῦ Μελιγαλᾶ, θά ἡνοῦτο ἡ προλεταριοποιουμένη πλέον Πατρίς μας μετά τῆς μητροπόλεως τῶν προλεταρίων, μητέρας τῶν Κ.Κ. τοῦ κόσμου, τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. Καί... «τά πάντα τετέλεσται».

Σήμερον, μέ τήν διάλυσιν τῆς Κομμουνιστικῆς Ε.Σ.Σ.Δ, ἴσως μερικοί δέν θά κατανοοῦν καί δέν θά δύνανται νά δικαιολογήσουν τήν ἐνέργειαν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών μας κατά τήν 21ην Ἀπριλίου 1967. Ἐάν

ὅμως ἔζων εἰς τό κλῖμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί εἶχον ὑποστῆ τά δεινά τῶν τριῶν Γύρων, καί ἔβλεπον ἐπερχόμενον τόν τέταρτον, εἶναι βέβαιον ὅτι θά τά ἠξιολόγουν καί θά κατέληγον εἰς τά ἴδια συμπεράσματα, ὅπως καί ἡμεῖς οἱ ἐνεργήσαντες τότε. Οἱ ζήσαντες τά γεγονότα τῶν ἐτῶν 1940 ἕως καί 1967 δύνανται νά κρίνουν. Οἱ νεώτεροι ἄς μελετήσουν τά ἐκδοθέντα ἀπό τότε ἕως σήμερον ἱστορικά βιβλία καί θά μάθουν, ἄν θέλουν νά μή πάθουν τά ἴδια. Τότε ὑπῆρχε τό πανίσχυρον καί τρομερόν «Σιδηροῦν Παραπέτασμα» ὅπως λίαν προσφυῶς τό ἐβάπτισεν ὁ πατήρ τῆς νίκης τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὁ Πρωθυπουργός τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, Οὐΐνστον Τσῶρτσιλ. Ἡμεῖς πού ἐζήσαμεν τάς σφαγάς, τάς δηώσεις, τόν Φενεόν, τόν Μελιγαλᾶ, τό Περιστέρι, τήν Καισαριανήν, τήν Οὔλεν, καί τόσα ἄλλα ἐγκλήματα θηριώδους βαρβαρότητος, δέν ἦτο δυνατόν νά ἐπιτρέψωμεν ἐπανάληψίν των. Τότε ἐσπαράσσετο ἡ ἑλληνική κοινωνία, ἀπό τοῦ Κοινοβουλίου μέχρι καί τῶν ἁπλοϊκῶν ἀνθρώπων τοῦ μόχθου. Καί ἐσπαράσσετο ἀπό πάθη, μίση, πικρίας, ὀργήν, κραυγήν, καί κατάραν καί βλασφημίαν. Ἀπό τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος μέχρι καί τοῦ ἁπλοῦ ἐργάτου, ἅπαντες διετέλουν ὑπό βαρύτατον ἄγχος καί ἡ μόνη ἐλπίς ὅλων διατηρουμένη εἰς τήν καρδίαν ἀλλά πολλάκις καί μεγαλοφώνως ἐκδηλουμένη ἦτο: «Θά μᾶς σώση ὁ Στρατός μας!» Εἰς τάς Ἐνόπλους Δυνάμεις συνέβαινε τό αὐτό, ἀλλά ἡ ἀνησυχία καί τό ἄγχος, ἐνεφανίζοντο ἐντονώτερον εἰς τούς μικροῦ βαθμοῦ Ἀξιωματικούς, καί ὀλιγώτερον εἰς τούς ἀνωτέρους. Οἱ κατώτεροι καί κυρίως οἱ πλέον θαρραλέοι καί οἱ ἔχοντες κάποιαν οἰκειότητα μέ ἀνωτέρους των, τούς ἐπλησίαζον καί τούς ἐνημέρωνον ἐπί τοῦ ἐπικρατοῦντος κλίματος, μή διστάζοντες ἐνίοτε νά προτείνουν καί μέτρα πρός θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Διά τοῦ λόγου τό ἀκριβές παραθέτω κατωτέρω ἕν περιστατικόν, ὡς παράδειγμα ἀπό τά πάμπολλα πού ἔζησα: Ὡς Διοικητής Ἱππικοῦ Τεθωρακισμένων τοῦ Β.Σ.Σ. μέ ἕδραν τήν Βέροιαν, ἐπί πλέον τῶν καθηκόντων μου εἰς τά τοῦ «Ὅπλου», εἶχον καί τήν εὐθύνην τῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν Τ.Ε.Α. τῶν Νομῶν Ἠμαθίας, Κιλκίς, Πέλλης καί Πιερίας. Μίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθην Μονάδα τοῦ «Ὅπλου» μου ἐκτελοῦσαν βολήν Πυροβόλου καί πολυβόλου ἁρμάτων εἰς τό πεδίον βολῆς εἰς τό ὄρος Πάϊκον. Μέ ἐπλησίασεν, εἰς μίαν ἀνάπαυλαν ἀσκήσεων, εἷς λοχαγός Πεζικοῦ, διοικητής Λόχου τῆς δυνάμεως Τάγματος Τεθωρακισμένου Πεζικοῦ μέ ἕδραν τό Πολύκαστρον. «Εἶμαι διοικητής τοῦ Λόχου αὐτοῦ, καί ἔχω ἀποστολήν νά συνεργασθῶ καί νά συνεκπαιδευθῶ μέ τήν Τεθωρακισμένην Μονάδα αὐτήν. Ἀλλά, κ. Συνταγματάρχα, τί τίς θέλετε αὐτές τίς ἐκπαιδευτικές βολές τώρα; Ὅπως πᾶνε τά πράγματα, πολύ σύντομα αὐτά τά ἅρματα, καί ὅλα τά ὅπλα μας, θά βρεθοῦν σέ ἄλλα χέρια· στά χέρια τῶν κομμουνιστῶν καί τῶν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Αίων, καί τῶν Λαμπράκηδων ὑπό τήν ἡγεσίαν τοῦ πατρός ἤ τοῦ υἱοῦ Πα-

πανδρέου. Δέν εἴδατε, δέν ἐμάθατε τί ἔγινε στό Γοργοπόταμο (1) τόν Νοέμβριον; Δέν ξέρετε ὅτι κατεξηυτέλισαν οἱ κομμουνισταί τό Κράτος; Ἐξήλωσαν τά γαλόνια τοῦ ἔχοντος τήν εὐθύνην τῆς τάξεως καί ἀσφαλείας Ἀνωτέρου Διοικητοῦ Ἀσφαλείας Στερεᾶς Ἑλλάδος· τοῦ ἐποδοπάτησαν τό πηλίκιον· τοῦ ἐξέσχισαν τό σακκάκι, διέλυσαν τήν τελετήν τῆς ἱερᾶς ἐπετείου. Ἠνάγκασαν τάς ἐπισήμους Ἀρχάς τοῦ Κράτους νά τραποῦν εἰς «ἄτακτον» φυγήν, μέ πρῶτον καί καλύτερον τόν Διοικητήν τῆς Στρατιᾶς Ἀντιστράτηγον Γουλγουτζῆν Γεώργιον, ὅστις ἔσπευσε νά εὕρη καταφύγιον εἰς τά Γραφεῖα του εἰς τήν Λάρισαν, πανικόβλητος;

1. Ὡς προκύπτει ἐκ τῶν οἰκείων πρακτικῶν τοῦ ἐν Λαμία Πρωτοδικείου εἰς τό ὁποῖον διεξήχθη ἡ δίκη τῶν ἐνόχων τῶν αἱματηρῶν γεγονότων τῆς 29ης Νοεμβρίου 1964 εἰς τόν Γοργοπόταμον, ταῦτα συνέβησαν ὡς κατωτέρω. Σημειοῦται ὅτι ἡ δίκη ἤρχισε τήν 26ην Μαΐου 1965 καί ἔληξε τήν 17ην Ἰουνίου 1965. Διά τῆς ἀποφάσεως κατεδικάσθησαν 17 ἐκ τῶν κατηγορουμένων, μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ Στρατηγοί τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. Αὐγερόπουλος Γεράσιμος καί Κοσίγκας Νικόλαος.

Κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καί τῶν παρ'αὐτοῦ παρασχεθεισῶν συναφῶν ὁδηγιῶν, ἡ Νομαρχία Φθιώτιδος εἶχε προβῆ εἰς τήν κατάρτισιν Προγράμματος διά τόν ἐπίσημον ἐπί τόπου ἑορτασμόν τήν 29ην Νοεμβρίου 1964, ἐπέτειον τοῦ ἡρωϊκοῦ κατορθώματος τῆς, κατά τό ἔτος 1942, γενομένης ἀνατινάξεως τῆς γεφύρας τοῦ Γοργοποτάμου ὑπό τῶν Ἐθνικῶν δυνάμεων ἀντιστάσεως.

Δυστυχῶς ἀντί ἑορτασμοῦ, εἶχεν ἐπικρατήσει ὁ ὄχλος, ἀποτελούμενος ἀπό τούς «Λαμπράκηδες» καί τούς λοιπούς κατά χιλιάδας (20.000) περίπου συναθροισθέντας «αὐτοκλήτους» ὀπαδούς τοῦ ἀριστερο-κομμουνισμοῦ.

Οὗτοι, ἀπό ἐνωρίς εἶχον ἀποκλείσει τάς ὁδούς διά τήν ἐπιβράδυνσιν προσελεύσεως τῶν ἐπισήμων εἰς τόν τόπον τοῦ ἑορτασμοῦ, διέκοψαν τήν ἐπιμνημόσυνον δέησιν καί διά φωνασκιῶν, ὕβρεων καί ἀπειλῶν εἶχον καταστήσει ἀδύνατον τήν ἐκφώνησιν τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου, τήν κατάθεσιν στεφάνων, τήν ἀνάκρουσιν τοῦ Ἐθνικοῦ ὕμνου καί, γενικώτερον, τήν ἐφαρμογήν τοῦ ἐπισήμου Προγράμματος τοῦ ἑορτασμοῦ.

Ἐν μιᾶ λέξει, αἱ ὡς ἄνω δυνάμεις τοῦ σκότους, τήν συγκεκριμένην ἡμερομηνίαν (29η Νοεμβρίου 1964), τήν συγκεκριμένην ὥραν, εἰς τόν συγκεκριμένον τόπον (πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Γοργοποτάμου), εἶχον κατ'οὐσίαν καταλύσει τό Κράτος...

Κατά τήν ὥραν τῆς ὀχλοκρατίας, λόγω τοῦ πυκνοῦ πλήθους τῶν συγκεντρωμένων ὀπαδῶν τῶν ἀριστερῶν καί κομμουνιστικῶν δυνάμεων, ἐξερράγη παλαιά νάρκη (ἐξ ἐκείνων τάς ὁποίας εἶχον τοποθετήσει εἰς τήν ἐν λόγω περιοχήν αἱ δυνάμεις Κατοχῆς (Γερμανικαί καί Ἰταλικαί), μέ ἐντεῦθεν ἀποτέλεσμα νά ὑπάρξη τραγικός ἀπολογισμός: Δεκάδες νεκροί καί τραυματίαι (ἔνοχοι, ἀθῶοι, δίκαιοι, ἄδικοι...). Κρῖμα!

Ἐπηκολούθησαν ἄγριαι ἐπιθέσεις ἐκ μέρους τοῦ μαινομένου πλήθους κατά ἀξιωματικῶν τῆς Χωροφυλακῆς καί ἐκπροσώπων τῆς Νομαρχίας καί κακοποίησις αὐτῶν (διά λίθων καί ξύλων, διά χειρῶν, λακτισμάτων κ.λπ.). Ἄλλοι ἐξ αὐτῶν, ἐν τῆ προσπαθεία των νά σωθοῦν, ἐτράπησαν εἰς φυγήν, ἄλλοι ἔπεσαν εἰς τόν ποταμόν καί κολυμβῶντες ἔφθασαν εἰς τήν ἀπέναντι ὄχθην διά νά διαφύγουν τούς διώκτας των, ἄλλοι ἀπεκρύβησαν εἰς θάμνους κ.λπ.

Κατ'αὐτόν τόν τρόπον, ἡ τελετή — ἐλάχιστα μόλις λεπτά τῆς ὥρας ἀπό τῆς ἐνάρξεώς της — εἶχε ἄδοξον τέλος: ἧττα πραγματική τοῦ Κράτους, ἀφοῦ οἱ ἐπίσημοι ἐκπρόσωποι αὐτοῦ ἐξηναγκάσθησαν ὑπό τοῦ μαινομένου ὄχλου νά ἐγκαταλείψουν

Ἔρριψαν χειροβομβίδας, ἰσχυρισθέντες ὅτι ἐπατήθησαν νάρκαι καί ἡ ἱερά τελετή μετετράπη εἰς ἐπονείδιστον αἶσχος εἰς βάρος τοῦ Κράτους! Ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Διοικητής Στρατιᾶς, λοιπαί Ἀρχαί, Νομάρχαι, Δήμαρχοι, καί λοιπαί κατερρακώθησαν, κ. Συνταγματάρχα! Καί δέν εἶναι τό μοναδικόν προσβλητικόν καί ἐξευτελιστικόν περιστατικόν. Εἶναι πολλά. Ὅλοι οἱ συνάδελφοι, μικροί καί μεγάλοι, τά βλέπουμε καί τά λέμε, μεγαλοφώνως μάλιστα, καί τά ἀναφέρομεν ἁρμοδίως καί ντρεπόμαστε ἤ καί μερικοί φοβόμαστε νά κυκλοφοροῦμε μέ τή στολή μας, τήν ἔνδοξη αὐτή στολή πού σεῖς οἱ ἀνώτεροί μας ἐτιμήσατε καί ἐδοξάσατε στούς νικηφόρους πολέμους 40-41 καί 1942-1949 κατά τῶν εἰσβολέων Ἰταλῶν, Γερμανῶν, Βουλγάρων καί Σλαυοκινήτων Κομμουνιστῶν. Κρυβόμαστε, φοβόμαστε, ἀνησυχοῦμε, διερωτώμεθα: ἕως πότε θά ἀνεχόμαστε αὐτήν τήν χαώδη καί πολύ ἐπικίνδυνη γιά τήν Πατρίδα μας, κατάσταση; Ἄν, κ. Συνταγματάρχα, ἀποκαταστήσουν τήν τάξιν οἱ Στρατηγοί μας, φοβοῦμαι, ἢ μᾶλλον πιστεύω ὅτι θά πρέπει νά τό κάμουν κάποιοι ἄλλοι, συνειδητοί πατριῶται, οἱουδήποτε βαθμοῦ. Σεῖς, οἱ Συν/χαι,... οἱ Λοχαγοί ἤ ἀκόμα καί οἱ κατώτεροί μας. Σᾶς τά λέω αὐτά, κ. Συν/χα, ἐγώ ἕνας ἄγνωστός σας Λοχαγός, καί σᾶς βεβαιώνω ὅτι δέν τά λέω μόνον ἐγώ. Τά λένε ὅλοι· Ἀξιωματικοί, Ὑπαξιωματικοί καί Στρατιῶται! Τά λένε οἱ πολῖται πάσης τάξεως, παντοῦ, στίς συγκεντρώσεις των, στό πεζοδρόμιο, στά καφενεῖα, στίς στάσεις μέσων συγκοινωνίας, στούς

προτροπάδην τόν χῶρον τοῦ ἑορτασμοῦ.

Αἱ ὡς εἴρηται σκιαγραφηθεῖσαι δυναμικαί ἀντιδράσεις καί πράξεις τῶν ΕΑΜικῶν καί λοιπῶν ἀριστερο—κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐλέχθη κατέληξαν εἰς τήν ματαίωσιν τοῦ ἑορτασμοῦ, κατέδειξαν περιτράνως ὅτι αἱ σκοτειναί καί ἀμετανόητοι ἐκεῖναι δυνάμεις, τήν 29ην Νοεμβρίου 1964, εἰς τόν συγκεκριμένον χῶρον (πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Γοργοποτάμου):

— Ἠθέλησαν νά ἀντιδράσουν κατά τοῦ «κατεστημένου» τοῦ ἐπισήμου Κράτους,

— Ἠθέλησαν νά ἐντυπωσιάσουν διά τῆς ἐπιδείξεως ἰσχυρᾶς δυνάμεως καί τέλος:

— Ἠθέλησαν νά προβάλουν, κατά τρόπον ἀπειλητικόν, τάς ἀξιώσεις των, ἤτοι τῆς νομιμοποιήσεως τοῦ Κ.Κ.Ε. καί τῆς παροχῆς εἰς τήν ἡγεσίαν τόσον τοῦ ἰδίου, ὅσον καί τῶν λοιπῶν παραφυάδων αὐτοῦ, διαφόρων προνομίων καί ἀντισυνταγματικῶν δικαιωμάτων, προφανῶς διά τά... πλήγματα, τά ὁποῖα κατά καιρούς εἶχον καταφέρει εἰς τό καταπεπονημένον Ἐθνικόν σῶμα τῆς Ἑλλάδος... Πέραν δέ τούτου, εἶναι καί ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ὁ ἀπώτερος σκοπός ἦτο ἡ χρησιμοποίησις τῆς δυνάμεώς των, εἰς δοθησομένων εὐκαιριῶν, πρός ἐπικράτησιν καί βιαίαν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας τῆς χώρας μας. Καί φυσικά, ὅπως βλέπομεν, ἄνευ ὅπλων κατέλυσαν τό Κράτος τοῦ νόμου μόλις 20.000 ἄνδρες! Σκεφθῆτε τί θά μποροῦσαν νά κάμουν δεκαπλάσιοι τούτων...

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω, καθίσταται σαφές — χωρίς τοῦτο νά ἀποτελῇ ὑπερβολήν ἤ σχῆμα λόγου — ὅτι εἰς τήν ματαίωσιν τῶν ὑπούλων σχεδίων τῶν ἀναρχοκομμουνιστῶν καί τῶν συνοδοιπόρων αὐτῶν, σοβαρῶς συνετέλεσε τό «ἀνάχωμα», τό στηθέν πρό αὐτῶν ὑπό τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τήν 21ην Ἀπριλίου 1967, γεγονός πλέον ἀνῆκον εἰς τόν χῶρον τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Σταθμούς... οἱ πάντες ζητοῦν τόν ... κάποιον ἰσχυρόν νά τολμήση. Ἐτόλμησα νά σᾶς ἐξομολογηθῶ τίς ἀνησυχίες μου, διότι ἀκούω ἐπαινετικά λόγια γιά σᾶς, καί βλέπω τό στῆθος σας κοσμημένο μέ ὅλα τά παράσημα πού παίρνουν οἱ γενναῖοι στά πεδία τῶν μαχῶν. Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τήν ὑπομονή πού εἴχατε νά μέ ἀκούσετε, καί δέν θά λυπηθῶ ἄν ὑποστῶ τίς συνέπειες τῆς ἀπειθαρχίας μου, ὅσον θά λυπηθῶ ἄν δέν τά λάβετε ὑπ'ὄψιν σας, κι ἀκόμα περισσότερον ἄν δέν ἐνεργήσετε ὅ,τι ἐπιβάλλεται...»

Αὐτά περίπου, καί ἄλλα, μοῦ εἶπεν ὁ ἀνησυχῶν Λοχαγός. Θά μοῦ ἐπιτρέψη νά τόν παρουσιάσω τώρα. Ἐλπίζω νά μή παριστάνη τόν «ἀντιστασιακόν». Δέν τόν ξαναεῖδα, Παπαδιαμαντόπουλος ἐλέγετο. Ἴσως θά μοῦ ἔλεγε καί ἄλλα, ἀλλά ἀφίχθη ὁ Διοικητής τῆς ΙΙας Μεραρχίας Πεζικοῦ Ὑποστράτηγος Γιαννόπουλος Δημήτριος, εἰς τόν ὁποῖον παρουσιάσθην κατά τούς στρατιωτικούς τύπους καί ὁ Λοχαγός ἀπεσύρθη εἰς τό καθῆκον του. Τόν Ὑποστράτηγον Γιαννόπουλον ἐγνώριζον ἀπό τήν ἐποχήν τοῦ Κ/Συμμοριτοπολέμου. Κατά μίαν μάχην, διά τήν ἐκκαθάρισιν ἀπό τούς συμμορίτας τοῦ ὄρους Κασσιδιάρη τῆς περιοχῆς Ἠγουμενίτσης Β.Δ. Ἰωαννίνων, τόν μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1948, ἐκεῖνος Διοικητής Τάγματος Πεζικοῦ τῆς 75ης Ταξιαρχίας, ἐγώ διοικητής τῆς ΙΧης Ἴλης ἁρμάτων Κένταυρος, συνειργάσθημεν ἁρμονικῶς καί ἐπιτυχῶς. Ὑπεστήριξα διά τῶν ἁρμάτων ἀπό Ζίτσης Ἰωαννίνων, τήν ἐπίθεσιν τοῦ Τάγματός του κατά τοῦ κομμουνιστικοῦ ἐχθροῦ κατέχοντος ὑψώματα τοῦ ὄρους Κασσιδιάρη, Δυτικῶς τοῦ ποταμοῦ Θυάμιδος, κοινῶς Καλαμᾶ.

Μέ τό θάρρος αὐτό τοῦ συμπολεμιστοῦ καί λόγω τῆς προσηνείας τοῦ Στρατηγοῦ πρός ἐμέ, ἀπεφάσισα καί τοῦ ἀνέφερα λεπτομερῶς τά ὅσα — ὡς ἀνωτέρω — μοῦ ἀνέφερεν ὁ Λοχαγός, προσθέσας ὅτι ἔχω ἰδίαν ἀντίληψιν, ὅτι αὐτά εἶναι πραγματικότης καί ἑπομένως ἀπαγορεύεται νά τά παρασιωπῶμεν. Μέ παρετήρησε διά τήν ἀπασχόλησιν εἰς ἀλλότρια τῶν καθηκόντων μου θέματα καί διότι ἐπέτρεψα εἰς τόν Λοχαγόν νά πράξη τό αὐτό μέ ἐμέ πειθαρχικόν παράπτωμα. Ἐν συνεχεία μέ καθησύχασε, διαβεβαιώνων με ὅτι: «ἔχουν γνῶσιν οἱ Φύλακες!». Τοῦ ἀπήντησα ὅτι οἱ φύλακες τοῦ Τσαρικοῦ καθεστῶτος ἐγέμισαν τούς τάφους, τίς φυλακές καί τά Στρατόπεδα τῆς Σιβηρίας μετά τήν Ὀκτωβριανήν μπολσεβικικήν ἐπανάστασιν τό 1917. Τοῦ ἀνέφερα ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι λίαν ἐκρηκτική. Ἔχει ὑπερβῆ τό ὅριον τῆς ἀνοχῆς. «Ὡς ἐδῶ καί μή παρέκει». Ὅλοι ὁμιλοῦν, διατί ὄχι καί οἱ Λοχαγοί καί οἱ Λοχίαι!, εἶπον εἰς τόν φίλον καί ἐκλεκτόν, τότε Ὑποστράτηγον Γιαννόπουλον.

Μετά ἀπό τό περιστατικόν αὐτό, μᾶς ἐπεσκέφθη εἰς τήν Βέροιαν ὁ Ἀρχηγός Γ.Ε.Σ., Ἀντιστράτηγος Γεννηματᾶς Ἰωάννης. Τόν ἐγνώριζα ἀπό τῆς περιόδου τῆς Κατοχῆς 1941-1944. Μέ περιέβαλλε πάντοτε μέ εὐμένειαν. Κατά τήν τυπικήν — συνήθη εἰς τάς τοιαύτας περιστάσεις

— δεξίωσιν εἰς τήν Λέσχην Ἀξιωματικῶν μέ ἐπλησίασε. Μέ ἠρώτησε κατ'ἀρχάς διά θέματα ἀφορῶντα τάς ὑπό τήν ἁρμοδιότητά μου Τεθωρακισμένας Μονάδας καί Τ.Ε.Α. τῆς περιοχῆς, εὐθύνης τοῦ Β.Σ.Σ. Ἐν συνεχεία μέ ἠρώτησεν ἄν εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπό τό ἔργον μου εἰς τό Σῶμα Στρατοῦ καί τελικῶς εἰσῆλθεν εἰς τό κύριον θέμα, διά τό ὁποῖον κυρίως μέ εἶχε πλησιάσει. Μέ ἠρώτησεν ἄν εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπό τήν ἐν γένει κατάστασιν. Ἀπήντησα μέ ὅλον τό θάρρος πού μοῦ ἔδιδεν ἡ εὐμένειά του, καί μέ ὅλην τήν εἰλικρίνειαν πού ἔχω, ὅτι: ...«ἀνησυχῶ πολύ, καί ὄχι μόνον ἐγώ. Ἀνησυχοῦν ἐπικινδύνως οἱ περισσότεροι, ἄν μή ὅλοι οἱ Ἀξιωματικοί». Τοῦ ἀνέφερα ὅσα καί εἰς τόν Ὑποστράτηγον, πού ἀνωτέρω ἐξέθεσα καί προσέθεσα ὅτι: «Οἱ ἐδῶ εἰς Βέροιαν Ἀξιωματικοί ἀγοράζουν ἐφημερίδα δεξιᾶς ἀποχρώσεως καί τήν διπλώνουν, οὕτως, ὥστε νά μή φαίνεται ἡ ταυτότης της. Καί ἠρώτησα Συνταγματάρχην Πυροβολικοῦ, κ. Ἀρχηγέ, εἰπών εἰς αὐτόν «διατί μέ τόσην προκλητικότητα ἐπιδεικνύεις τήν «ΑΘΗΝΑΪΚΗΝ» — ἐφημερίδα τοῦ Κέντρου — καί μέ τόσην φοβίαν ἀποκρύπτεις τήν «ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ» — ἐφημερίδα τῆς δεξιᾶς παρατάξεως — καί μοῦ ἀπήντησε, κ. Ἀρχηγέ, ὁ «γενναῖος» αὐτός Συν/χης: «ξέρεις, ἀγαπητέ Στέλιο, κατ' αὐτάς κρίνομαι γιά τόν ἀνώτερο βαθμό καί θά πρέπει νά παραστήσω τόν Κεντρῶον, ἀφοῦ οἱ Κεντρῶοι θά μέ κρίνουν!»

Τοῦ ἀνέφερα ὅλα ὅσα ἐπίστευον ὅτι ἔπρεπε νά γνωρίζη καί ὅσα ἐπίστευον ὅτι ἔπρεπε νά κάμη ὁ ἴδιος ὡς Ἀρχηγός Γ.Ε.Σ. Μοῦ ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: «Ἔχουν γίνει πολλαί Στρατιωτικαί ἐπεμβάσεις εἰς τά Πολιτικά πράγματα τῆς Πατρίδος μας ἀπό τό 1821 μέχρι σήμερον. Ὅλαι ἔγιναν μέ ἁγνά ἐλατήρια καί μέ ἀγαθόν σκοπόν, ὁσάκις ἡ Πατρίς ὡδηγεῖτο πρός τήν καταστροφήν ἀπό τούς ὑπευθύνους ταγούς της. Ὅλαι προσέφερον εἰς τήν Πατρίδα ἀγαθά ἀποτελέσματα, ἀκόμη καί τό ὅλως ἄνευ λόγου καί αἰτίας ἀποτυχόν — καί καταστρεπτικόν — κίνημα τῆς 1ης Μαρτίου 1935. Ἐκ τούτου καί μέ ἀφορμήν τοῦτο, ἐγένετο ἡ 4η Αὐγούστου ὑπό τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, ὁ ὁποῖος ἀναδιωργάνωσε καί ἀνεσυγκρότησε τάς Ἐνόπλους Δυνάμεις, ὠχύρωσε τά σύνορα, συνήγειρε τό Ἔθνος, καί τό ὡδήγησεν εἰς τήν δόξαν, μέ τό Ἔπος τοῦ 1940-1941. «Μηδέν κακόν, ἀμιγές καλοῦ». Μέ καθησύχασε, βεβαιώσας με ὅτι ἡ Πατρίς μας εὑρίσκεται εἰς καλάς χεῖρας — Παπανδρέου! ...— καί μοῦ συνέστησε νά περιορισθῶ εἰς τά καθαρῶς στρατιωτικά καθήκοντά μου. Καί κατέληξε: «Στήν Πατρίδα μας κανείς δέν μπορεῖ νά κάνη τόν δικτάτορα περισσότερο χρόνο τῆς μιᾶς ἡμέρας, διότι ὅλοι θεωροῦν τόν ἑαυτόν τους καταλληλότερον ἀπό τούς ἄλλους... καί φυσικά κι ἀπό τόν δικτάτορα! Γνωρίζω τήν κατάστασιν — προσέθεσεν — εἶναι, πράγματι, ἄσχημη, ὅμως, σιγά–σιγά ἐλπίζω ὅτι θά διορθωθῆ.»

Θά ἠδυνάμην νά ἀφηγηθῶ πλεῖστα ὅσα τοιαῦτα περιστατικά, ἀλλά θά ἀφηγηθῶ μόνον δύο, ἀποδεικνύοντα χαρακτηριστικῶς τήν εἰς τόν λαόν διαμορφωθεῖσαν ἀντίληψιν περί τῆς καταστάσεως τήν ἐποχήν ἐκείνην: Μίαν ἡμέραν ἀνέμενα εἰς τό καφενεῖον τοῦ Σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ Κιλκίς τήν διέλευσιν τοῦ συρμοῦ διά Θεσσαλονίκην. Παρηκολούθησα ζωηράν συζήτησιν θαμώνων ἤ ἀναμενόντων, ὅπως καί ἐγώ, τό τραῖνον. Ἡ συζήτησις, βροντώδης, ἑλληνικοῦ τρόπου, περιεστρέφετο περί τήν πολιτικήν κατάστασιν καί τάς ἐπικειμένας ἐκλογάς τῆς 28ης Μαΐου 1967. Τό συμπέρασμα ἑνός τῶν ὁμιλητῶν, τό ὁποῖον ἐκάλυψε καί τούς ἄλλους τῆς ὁμάδος του, ἦτο ὅτι: «Ἐδοκιμάσαμε τήν Ε.Ρ.Ε. καί μᾶς ἀπογοήτευσεν. Ἐδοκιμάσαμε τήν Ε.Κ. καί τά ἔκαμε θάλασσα. Τώρα δέν μᾶς μένει, παρά ἡ Ε.Δ.Α. Αὐτήν θά ψηφίσουμε καί ἄν μᾶς ἀπογοητεύση κι αὐτή, τότε πᾶμε γιά... ἐπανάσταση!» Καί τό δεύτερον: Εἰς μίαν οἰκογενειακήν μου ἐπίσκεψιν, εἰς ἑορτάζοντα Καθηγητήν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μοῦ ἐγένετο ἡ ἑξῆς νύξις: «Τί κάνει ὁ Στρατός μας, κ. Ταξίαρχε; Δέν βρίσκεται ἕνας ἐπιλοχίας Πεζικοῦ νά μᾶς βάλη σέ μία τάξι; Νά μᾶς βάλη νά ἐργασθοῦμε... παρατράβηξεν ὁ ἐξευτελισμός τοῦ Κράτους ἀπό τό ἄθλιο κατάντημα τοῦ Κοινοβουλίου καί τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀπεργιῶν, διαδηλώσεων, πορειῶν, ὁδοφραγμάτων κ.λπ. ἀθλιοτήτων πού ἔχουν μετατρέψει τό μέγαρον τοῦ Κοινοβουλίου εἰς ἐλεεινοῦ τύπου χαμαιτυπεῖον.»(1)

1. Ἴσως τεθῆ τώρα (:1992), ὑπό ἀναγνωστῶν, τό ἐρώτημα: Δηλαδή αὐτά τά φοβερά γεγονότα πού καθημερινῶς συμβαίνουν, θά ἐδικαιολόγουν κατά τήν γνώμην σας μίαν ἐπέμβασιν, Ἐνόπλων Δυνάμεων τύπου 21ης Ἀπριλίου 1967 ἤ 1909 ἤ ... Ἀπαντῶ: Αἱ κατά τό 1909, 1967 κ.λπ., συνθῆκαι γενικῶς ἦσαν διαφορετικαί τῶν σημερινῶν. Τά ἱστορικά γεγονότα κρίνονται βάσει τῶν δεδομένων τῆς ἐποχῆς των. Δυνάμεθα π.χ. σήμερον νά φαντασθῶμεν ὑπό ποίας συνθῆκας ὁ μέγας πολιτικός Ἐλευθ. Βενιζέλος εὑρίσκετο ὅταν (: 1916), ἀπεφάσισε τήν ἐπανάστασίν του ἐναντίον τοῦ οὐδετεροφίλου βασιλέως Κωνσταντίνου; Ἄλλοι οἱ ἄνθρωποι, ἄλλα τά δεδομένα ἑκάστοτε. Ὅλα τά κρίνει τό μέλλον... Ὅμως, κάποιαν ἀπάντησιν ἔδωσεν ὁ ἐκλεκτός Ἀρεοπαγίτης Τσεβᾶς δι' ἄρθρου του...

Ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος Παπασπύρου Δημήτριος, ἦτο νοσηλευόμενος τό 1986 εἰς γειτονικόν μου δωμάτιον καί μέ ἐπεσκέφθη. Μάρτυς μου ὁ ζῶν Στρατηγός ἐ.ἀ. Πανουργιᾶς Παν. Μοῦ ἔλεγε τά ἀνωτέρω καί ἄλλα πολλά, ἐδικαιολόγει τήν ἐπέμβασιν τῶν Ε.Δ. τήν 21/4/1967 καί κατηγόρει τήν μεταπολίτευσιν διά τάς ἀντισυνταγματικάς ἐνεργείας της εἰς βάρος μας (: ἐπεσήμανεν ἰδιαιτέρως τήν ἀνάκλησιν τῆς χορηγηθείσης ἀμνηστίας καί τό Δ' Ψήφισμα). «Ἐγώ ὑπῆρξα Ὑπουργός Δικαιοσύνης, Πρόεδρος Βουλῆς... καί γνωρίζω καλῶς τά πράγματα. Κρατεῖσθε παρανόμως φυλακισμένοι. Ὅταν βγῶ ἀπό τό Νοσοκομεῖον θά πάω στόν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς (: Ἀλευρᾶν) καί θά ζητήσω τήν λῆξιν αὐτῆς τῆς παρωδίας.» Αὐτά μοῦ ἔλεγεν ὁ μακαρίτης ἤδη! Ἔχω ἀποδείξεις τάς ἐπιστολάς μου, τήν ἀδελφήν του, τόν ἀνωτέρω συνάδελφον, τόν κ. Ἰωάννην Ἀλευρᾶν κ.ἄ.

ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ

Ἦτο μία ἡμέρα τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ Μαρτίου 1967 ὅταν ἐπεσκέφθην τά 2ον καί 3ον Ἐπιτελικά Γραφεῖα τοῦ Γ.Ε.Σ., κατόπιν προσκλήσεως τῶν εἰς αὐτάς ὑπηρετούντων: Ταξιάρχου Πανουργιᾶ Π. καί Συν/χου Παπαδοπούλου Γ, χωριστά καί τυχαίως. Ἕκαστος τούτων, ἀφοῦ μέ ἐνημέρωσεν ἐπί τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἁρμοδιότητός του, μοῦ ἐζήτησε νά τοῦ ἐκθέσω τήν κατάστασιν τῆς Μονάδος μου ἀπό πλευρᾶς ἠθικοῦ καί ἑτοιμότητος. Ὁ Παπαδόπουλος Γεώργιος, ἔχων τήν εὐθύνην τῆς συντάξεως τοῦ Σχεδίου Ἐνεργείας τῶν Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, συνεζήτησε μαζί μου ἐπί τούτου ἐκτενῶς. Καί τότε, διά πρώτην φοράν, μέ ἐπληροφόρησεν ὅτι κατ' ἐντολήν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. συνέτασσεν, εἰδικώτερον τοῦ Γενικοῦ Σχεδίου, λεπτομερές Σχέδιον Ἐνεργείας καί ὅτι ἐπ'αὐτοῦ συνειργάζετο μετά τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α/Κλάδου τῆς Κ.Υ.Π. Συνταγματάρχου Πυροβολικοῦ Μακαρέζου Νικολάου. Ἀμφότεροι ἦσαν συμμαθηταί εἰς τήν Σχολήν Εὐελπίδων, τῆς τάξεως τοῦ 1940. Καί οἱ δύο ἦσαν ἀριστοῦχοι.

Διά τό Σχέδιον αὐτό, ὁ Γ. Παπαδόπουλος, μοῦ ἐζήτησε νά συντάξω τό μέρος τοῦ Σχεδίου τό ἔχον σχέσιν μέ τήν δύναμιν τῆς Μονάδος μου καί τήν ἀποστολήν ταύτης, ὡς προβλέπεται ὑπό τοῦ Γενικοῦ Σχεδίου ὑπό τόν τίτλον «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ». Τό Σχέδιον ἐκεῖνο, τότε, καί ἀσφαλῶς θά ὑπάρχη καί σήμερον ἀντίστοιχον, προέβλεπε λεπτομερῶς δι' ἑκάστην Μονάδα τό τί θά ἔπραττεν αὕτη εἰς ἑκάστην περίπτωσιν ἀνωμάλων καταστάσεων: Θεομηνιῶν, Ταραχῶν, Πολέμου, κ.λπ. Τά Σχέδια αὐτά τροποποιοῦνται, συμπληροῦνται καί γενικῶς ἀναπροσαρμόζονται κατ'ἔτος ἤ καί ἐνωρίτερον, ἀναλόγως τῶν δημιουργουμένων ἑκάστοτε συνθηκῶν καί καταστάσεων. Ἡ συζήτησις ἐκείνη μᾶς ἔφερε πλησιέστερον, καί μέ τήν πραγματικότητα καί ψυχικῶς, καί σιγά-σιγά ἤρχισαν νά γίνωνται συχνότεραι αἱ ἐπαφαί μας.

Αἱ ὑπηρεσιακαί αὐταί ἐπαφαί μας ὀλίγον κατ'ὀλίγον ἐξειλίχθησαν εἰς ἐξωυπηρεσιακάς.

Εἰς αὐτάς ἐξ ἀρχῆς ἀνῆκον: Ὁ Συν/χης Πυροβολικοῦ Μακαρέζος Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ὡς προανέφερον συνειργάζετο μετά τοῦ συμμαθητοῦ του Γ. Παπαδοπούλου, κατόπιν ἐντολῆς Α/Γ.Ε.Σ. εἰς τήν σύνταξιν τοῦ Σχεδίου.

Ὁ Ἀντισυν/χης Πυρ/κοῦ Μιχαήλ Ρουφογάλης τῆς τάξεως 1943 τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων, ἐπίσης ἐνήμερος εἰς τά ζητήματα ἀσφαλείας, ὡς ὑπηρετῶν εἰς ἀντίστοιχον Κλάδον τῆς Κ.Υ.Π.

Ὁ Συν/χης Πεζικοῦ Λαδᾶς Ἰωάννης ὡς Διοικητής τῆς Ε.Σ.Α., συμμαθητής τῶν Συν/χῶν Γ. Παπαδοπούλου καί Ν. Μακαρέζου, καί ἄλλοι.

Οἱ ὁμοιόβαθμοί μου Διοικηταί Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς εἶχαν μαζί μου ἰδιαιτέρας καί συχνάς συνεργασίας ἐπί τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Εἰς ὅλας αὐτάς τάς συνεργασίας μας, συνεζητοῦντο αἱ πληροφορίαι πού ἕκαστος, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, εἶχε. Καί δυστυχῶς δέν ἦσαν καθόλου εὐχάριστοι. Τό συμπέρασμα κατόπιν ἑκάστης συζητήσεως ἦτο: Ὁ ἔνοπλος λαός ὤφειλε νά ἐκτελέση τό χρέος του ὡς τοῦτο καθωρίζετο ὑπό τῶν ἐν ἰσχύϊ Κανονισμῶν: «... Προστασία τῆς Πατρίδος ἀπό παντός ἐχθροῦ, ἐσωτερικοῦ καί ἐξωτερικοῦ...». Τό σχετικόν τοῦτο ἄρθρον τοῦ τότε Κανονισμοῦ Σωμάτων Στρατιωτικῶν Καταστημάτων, καί τοῦ Κανονισμοῦ Πόλεων καί Φρουρίων, λέγεται ὅτι, ἀφηρέθη ἀπό τούς Στρατιωτικούς Κανονισμούς μετά τήν «μεταπολίτευσιν». (: Ἰούλιος 1974)

Ἐσχολιάζαμεν τάς πληροφορίας, τά δημοσιεύματα τοῦ Τύπου καί ἀνετρέχαμεν εἰς τήν Ἱστορίαν τῆς Πατρίδος μας ἀπό τοῦ 1821 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, καί ἐπεσημαίναμεν ἰδιαιτέρως τάς ἐπεμβάσεις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἰδιαιτέρως τοῦ αἰῶνος μας: α) Τό 1909, Αὐγούστου 15, ὅτε 156 Ἀξιωματικοί, παρακινηθέντες ἀπό ὁμάδα πέντε Λοχαγῶν, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Συν/χην Πυροβολικοῦ Ζορμπᾶν Νικόλαον ἀπεσύρθησαν ἐνόπλως εἰς τό ΓΟΥΔΙ (1) καί ἀπήτησαν ἀπό τήν Κυβέρνησιν νά προβῆ εἰς ἀναδιοργάνωσιν καί ἐξοπλισμόν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων· αὐτοί ἔδωσαν εἰς τόν ἐκ Κρήτης πολιτικόν, ἐπαναστάτην, Ἐλευθέριον Κ. Βενιζέλον, τήν πρωθυπουργίαν. β) Τό 1916 ὁ Ἐλευθέριος Κ. Βενιζέλος μέ τό ἥμισυ σχεδόν τῆς δυνάμεως τῶν Ἀξιωματικῶν ἐδίχασε τήν Πατρίδα εἰς δύο Κυβερνήσεις καί τελικῶς τήν ἔθεσε παρά τό πλευρόν τῶν Συμμάχων Ἄγγλο - Γάλλων νικητῶν τοῦ πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, μέ τά γνωστά κέρδη. γ) Τό 1922 ὁ Συν/χης Πλαστήρας Νικόλαος ἡγήθη ἐπαναστάσεως μετά τήν Μικρασιατικήν καταστροφήν, ἀπήτησε τήν παραίτησιν τῆς Κυβερνήσεως, ὡδήγησε τήν Χώραν εἰς ἀλλεπάλληλα κινήματα μέ πρωταγωνιστάς: Τόν ἑαυτόν του, τούς Δαγκλῆν καί Κουντουργιώτην. Ἠκολούθησαν τότε καί ἀργότερον: Γονατᾶς Στυλ., Κονδύλης Γεωργ., Πάγκαλος Θεόδωρος, Ζέρβας Ναπολ. κ.λπ., κ.λπ.

1. Ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς θέσεως ἐξεκίνησαν τά ἅρματα τοῦ Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων τήν πρωΐαν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Σημειώνω ὅτι ἡ Μονάς αὕτη μετεφέρθη ὑπό τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως εἰς τήν περιοχήν Αὐλῶνος Ἀττικῆς εἰς κτίρια σύγχρονα κατασκευασθέντα ὑπό τῆς ἰδίας Κυβερνήσεως.

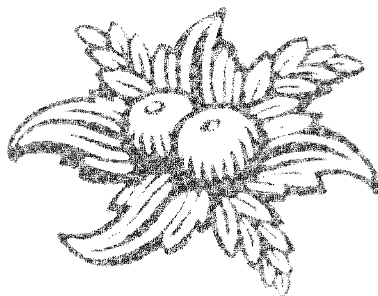
δ) Ὁ Συν/χης Πλαστήρας Νικόλαος τόν Μάρτιον 1933 ἡγήθη κινήματος μέ σκοπόν τήν μή παράδοσιν τῆς ἐξουσίας εἰς τό κερδίσαν τάς ἐκλογάς Λαϊκόν Κόμμα. 'Αποτυχών, αὐτοεξωρίσθη εἰς Γαλλίαν. ε) Τήν 1ην Μαρτίου 1935 καί πάλιν ὁ Πλαστήρας Νικόλαος, ἐκ Γαλλίας, ἡγήθη τοῦ γνωστοῦ καταστρεπτικοῦ κινήματος, μετά τήν ἀποτυχίαν τοῦ ὁποίου ἐξετελέσθησαν οἱ πρωτοστατήσαντες τρεῖς 'Ανώτατοι 'Αξιωματικοί. στ) Τόν 'Οκτώβριον τοῦ 1935 οἱ: Ὑποστράτηγος Παπάγος 'Αλέξανδρος, Ὑποναύαρχος Οἰκονόμου Δημήτριος καί Ὑποπτέραρχος Ρέππας Γεώργιος ἀνέτρεψαν τήν Κυβέρνησιν τοῦ Παναγῆ Τσαλδάρη καί ἐγκαθίδρυσαν 'Αντιβασιλείαν ὑπό τόν Ὑποστράτηγον Γ. Κονδύλην.

ζ) Τήν 4ην Αὐγούστου 1936 ὁ τότε 'Αντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως 'Ιωάννης Μεταξᾶς, μέ τήν βοήθειαν τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων κατέλυσε τό Κοινοβούλιον καί ἐγκαθίδρυσε Δικτατορικόν καθεστώς τό ὁποῖον ἐδημιούργησε τό Ἔπος 1940-41. η) Κατά τήν Κατοχήν τό Κ.Κ.Ε. εὑρίσκετο εἰς μίαν διαρκῆ ἐπανάστασιν εἰς τήν κυρίως Ἑλλάδα, συνειργάζετο μετά τῶν Βορείων γειτόνων εἰς τούς ὁποίους δι'ὑπογραφῆς συμφώνων παρέδιδε τήν Μακεδονίαν μας. Εἰς δέ τήν Μέσην 'Ανατολήν ἐπανεστάτησε κατά τῆς ἐκεῖ ἐξορίστου ἐπισήμου Βασιλικῆς Κυβερνήσεως καί διέλυσε τόν ἔνδοξον Ἑλληνικόν Στρατόν, τήν στιγμήν πού ἐκαλεῖτο νά λάβη μέρος εἰς τήν τελικήν συμμαχικήν νικηφόρον ἀντεπίθεσιν κατά τῶν δυνάμεων τοῦ Ἄξονος: Βερολίνου — Ρώμης — Τόκιο. θ) Τήν 3ην Δεκεμβρίου 1944 τό Κ.Κ.Ε. ἐπανεστάτησε κατά τῆς νομίμου Κυβερνήσεως 'Εθνικῆς Ἑνότητος, εἰς τήν ὁποίαν συμμετεῖχε καί προέβη εἰς σφαγάς, ὁμηρίαν, δηώσεις καί πάσης μορφῆς βαρβαρότητας.'Από 30ης Μαρτίου 1946 ἕως 29ης Αὐγούστου 1949, τό Κ.Κ.Ε. ἐκήρυξεν ἀληθῆ πόλεμον κατά τῆς Ἑλλάδος, τόν γνωστόν Κομμουνιστοσυμμοριακόν. Ὅπως τόν ἐχαρακτήρισεν ὁ 'Οργανισμός Ἡνωμένων 'Εθνῶν.

Αὐτά ἐγνωρίζαμεν οἱ 'Αξιωματικοί καί ἀνησυχούσαμεν σκεπτόμενοι ὅτι τό Κόμμα τοῦτο, ὑπό τήν «ὁμπρέλλαν» τῆς Ε.Δ.Α. καί τήν συνοδοιπορίαν τῶν πάσης φύσεως ἀριστερῶν, ἡτοιμάζετο διά νέαν ἐπίθεσιν χρησιμοποιοῦν ἄλλην, ἀποτελεσματικήν αὐτήν τήν φοράν, μέθοδον. Εἰς ὅλας αὐτάς τάς ἐνεργείας του, τό Κ.Κ.Ε., ὑπεκινεῖτο καί καθωδηγεῖτο ὑπό τῆς Ε.Σ.Σ.Δ καί τῶν Βορείων γειτόνων μας.

Αὐτά ἐσκέπτοντο κατά τάς συνεργασίας των οἱ: Ταξίαρχος Παττακός Στυλιανός, Συν/χαι Πυρ/κοῦ Παπαδόπουλος Γεώργιος, Μακαρέζος Νικόλαος, καί οἱ ἄλλοι. Αἱ ἐν τῇ Βουλῇ ἀπρέπειαι, αἱ ἀλλεπάλληλοι κυβερνητικαί μεταβολαί, ἡ ἀκυβερνησία καί ἡ πρόκλησις ἐνίων Πολιτικῶν, ὡς ἡ προαναφερθεῖσα τοῦ Πρωθυπουργοῦ Στεφ. Στεφανοπούλου πρός τόν Συν/χην Πεζικοῦ Νικ. Γκαντώναν: «ἐλᾶτε νά μᾶς πιάσετε ὅλους, καί τούς τρακόσους, καί 'μένα μαζῆ» καί αὐτός ὁ Τύπος, ὁ ἔξαλλος καί προκλητικός, ὅλα αὐτά συνέτειναν εἰς τήν ὤθησιν

τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων εἰς τήν ἐπέμβασιν. Ἀναπόφευκτον τήν ἐχαρακτήρισαν οἱ πάντες. Τήν ἔβλεπαν ἐπερχομένην. Τήν ὑπεδαύλιζαν. Τήν ἐζητοῦσαν.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ

Μέ τάς σκέψεις αὐτάς, πού ἀνεφέρθησαν εἰς τάς προηγουμένας σελίδας, ἐπρογραμματίσαμεν τάς κάτωθι ἐνεργείας διά νά ἀρχίση μία ἔντονος καί ἀποτελεσματική δραστηριότης:

Ὁ Παπαδόπουλος Γεώργιος, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του εἰς τό Γραφεῖον Ἐπιχειρήσεων τοῦ Γ.Ε.Σ., εἶχεν ὅλην τήν δυνατότητα καί τήν εὐχέρειαν νά ἔρχεται εἰς ἄμεσον ὑπηρεσιακήν συνεργασίαν μετά τῆς κορυφῆς τῆς ἱεραρχίας τοῦ Στρατεύματος, νά ἀναφέρη τήν κατάστασιν, νά ὑποβάλλη προτάσεις καί νά εἰσηγῆται ληπτέα μέτρα. Τοῦτο καί ἔπραττε μέ ζῆλον, μέθοδον καί δεξιοτεχνίαν, καί μᾶς ἐνημέρωνεν ἐπί τῶν ἀπόψεων τῶν προϊσταμένων κλιμακίων. Ἐπί πλέον οὗτος ὡς ἀρχηγός τῆς τάξεώς του εἰς τήν Σχολήν Εὐελπίδων καθ' ὅλην τήν τριετῆ φοίτησίν του, ἔχαιρε ἐκτιμήσεως καί σεβασμοῦ ἐκ μέρους δύο προηγουμένων αὐτοῦ τάξεων καί ἑτέρων δύο μεταγενεστέρων. Αὐταί αἱ πέντε τάξεις Ἀξιωματικῶν (: δύο προηγούμεναι, μία ἡ ἰδική του καί δύο ἑπόμεναι, σύνολον πεντακοσίων καί πλέον Ἀξιωματικῶν, ἀπετέλουν τήν βάσιν τῆς ὠργανωμένης δυνάμεως τῆς Ἐπαναστάσεως· εἰς τούτους προσετέθημεν σύν τῷ χρόνῳ πολλοί ἐξ ἄλλων τάξεων. Ὁ Μακαρέζος Νικόλαος ὁμοίως, ἐκ τῆς Κ.Υ.Π., λίαν ἐνήμερος καί ἁρμόδιος διά τά θέματα ἀσφαλείας τῆς Πατρίδος, συνειργάζετο ἀπ' εὐθείας μετά Ἀνωτάτων Ἀξιωματικῶν καί Πολιτικῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Εἰς μικρότερον βαθμόν ἐγώ, λόγω τῆς θέσεώς μου ὡς Διοικητοῦ Μεγάλης Μονάδος, ἔχων τήν ἁρμοδιότητα τῆς ἀσφαλείας ὁμοῦ μετά τῶν ἀντιστοίχων Διοικητῶν Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, εἶχα τήν εὐχέρειαν τῆς τακτικῆς ἐπαφῆς καί συνεργασίας μετά τῶν Διοικητῶν τῶν Μονάδων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι κατά σύμπτωσιν ἦσαν, ὅλοι των, συμμαθηταί μου εἰς τήν Σχολήν Εὐελπίδων.

Πλέον τούτου, εἶχον γνωριμίαν μετά τοῦ Α/ΓΕΣ Ἀντιστρατήγου Σπαντιδάκη Γρηγορίου. Τόν συνήντησα διά πρώτην φοράν εἰς τό Ἑλληνοϊταλικόν Μέτωπον τόν Ἰανουάριον τοῦ 1941. Ἐκεῖνος ἦτο Διοικητής Μηχανοκινήτου Ἴλης, ἐγώ δέ διοικητής ἐφίππου Ἴλης Πολυβόλων. Κατά τήν κατοχήν ὑπηρέτησα ὡς βοηθός του εἰς ἀντιστασιακήν ὀργάνωσιν ἀντικατασκοπείας ὑπό τό ὄνομα «ΟΜΗΡΟΣ». Ἐκείνου

ἀναχωρήσαντος εἰς Μέσην Ἀνατολήν, διά λόγους ἀσφαλείας, ἀνέλαβον ἐγώ τά καθήκοντά του. Μετά τήν ἀπελευθέρωσιν ὑπηρέτησα ὑπό τάς διαταγάς του ἐπανειλημμένως. Τό γεγονός, ἐπίσης, τῆς καταγωγῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐκ γειτονικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης, συνέτεινεν εἰς τήν ἀνάπτυξιν ἐκ μέρους μου, ἔναντι αὐτοῦ, ἑνός αἰσθήματος σεβασμοῦ, ἐκτιμήσεως ἀλλά καί οἰκειότητος. Κατά τό αἴσιον τέλος τοῦ Κ/συμμοριτοπολέμου ὑπηρέτησα ὑπό τάς διαταγάς του εἰς τήν μάχην «Βίτσι-Γράμμου». Ἰδιαίτερα ὅμως ἡ ὑπηρεσία μου ὑπό τάς διαταγάς του εἰς τήν ὀργάνωσιν ΟΜΗΡΟΣ (1) κατά τήν ΚΑΤΟΧΗΝ μοῦ ἐδημιούργησε στενήν ψυχικήν ἐπαφήν μετ'αὐτοῦ. Αὐτήν τήν σχέσιν μου μετά τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. τήν ἐγνώριζαν οἱ Παπαδόπουλος καί Μακαρέζος, δι'ὅ καί συνεφωνήθη νά ἀναλάβω ἐγώ τήν προσπάθειαν νά τόν παρακαλέσω, τόν Α/Γ.Ε.Σ., νά ἀναλάβη πρωτοβουλίαν ἐπαναστατικῆς ἐνεργείας, ἐάν δέν κατορθώση νά πείση τήν Πολιτικήν ἡγεσίαν νά ὁδηγήση τήν Χώραν εἰς ἀξιοπρεπῆ ὁμαλόν Συνταγματικόν βίον.

1. Ἡ ὀργάνωσις «ΟΜΗΡΟΣ» ἦτο μία ἀπό τάς καλύτερον ὠργανωμένας ἀντιστασιακάς Ὀργανώσεις καί ἀποτελεσματικῶς συνεργαζομένας ἀπ'εὐθείας ὑπό τό Στρατηγεῖον Μέσης Ἀνατολῆς (Σ.Μ.Α.) παρά τοῦ ὁποίου καί ἐξετιμᾶτο δεόντως. Πρῶτος Ἀρχηγός της ἦτο ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος. Τούτου ἀναχωρήσαντος διά Μέσην Ἀνατολήν, τήν διοίκησίν της ἀνέλαβεν ὁ Συν/χης ἐ.ἀ. Ἐπαμεινώνδας Τσέλλος, καί τούτου ἀναχωρήσαντος ἐπίσης εἰς Μέσην Ἀνατολήν διά λόγους ἀσφαλείας, τήν ἀρχηγίαν ἀνέλαβεν ὁ Συν/χης Πυρ/κοῦ Κιτριλάκης Στυλιανός, μέ Ὑπαρχηγόν τόν Ἀντισ/χην Πεζικοῦ Δόβαν Κωνσταντῖνον, ἀπό τό ἔτος 1942 μέ τούς ὁποίους ἔληξεν ἡ ὕπαρξίς της, λήξαντος τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Τήν ἀρχηγίαν αὐτῆς τῆς ὀργανώσεως ἀνέλαβον οἱ δύο ἀνωτέρω Ἀξιωματικοί, θαυμάσιοι ἀμφότεροι, ἐξελιχθέντες εἰς Ἀρχηγούς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Τά καθήκοντα τῆς Ὀργανώσεως αὐτῆς ἦσαν: Συλλογή πληροφοριῶν πάσης φύσεως καί ἄμεσος ἀποστολή των δι'ἀσυρμάτου εἰς τό Σ.Μ.Α. Λῆψις ὁδηγιῶν ἐκδιδομένων ὑπό τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως Καΐρου, πολιτικοστρατιωτικῆς φύσεως. Τά ἰδικά μου καθήκοντα ἦσαν: Συλλογή καί ἐπεξεργασία πληροφοριῶν. Κρυπτογράφησις καί ἀποκρυπτογράφησις ἀποστελλομένων καί παραλαμβανομένων σημάτων. Σύνδεσμος μεταξύ Ἀρχηγοῦ καί ὑφισταμένων κλιμακίων. Ὑποβοήθησις ἀποδράσεως καί μεταφορᾶς καταδιωκομένων Πατριωτῶν εἰς Μέσην Ἀνατολήν καί τάς Ἀνταρτικάς Δυνάμεις, συνήθως τοῦ Ζέρβα. Σπουδαῖοι καί σοβαροί συνεργάται μου εἰς τήν σχετικήν ὁμάδα, ὑπό Ὁμαδάρχην τόν τότε Ταγμ/χην Πυρ/κοῦ Καλλιγέρην Μιχαήλ, ἦσαν οἱ δύο Ἀστυνομικοί ἐν ἐνεργείᾳ Σταμάτιος Τζοῦρος καί Σωτήριος Τσοῦλος, οἱ ὁποῖοι ἀπετέλουν τήν ψυχήν τῆς Ὀργανώσεως, ὁ ἀσυρματιστής τοῦ Π.Ν. Γελαδᾶς Παναγιώτης, εἷς Ὑπαξιωματικός τῆς Πολεμικῆς Ἀεροπορίας Ἀγγελόπουλος, εἷς Ὑπαξ/κός τοῦ Π. Ν. Νίκος κ.ἄ. Ἡ ὀργάνωσις αὐτή ἐφυγάδευσε πολλάς προσωπικότητας, Ἑλλήνων καί Ξένων, μεταξύ τῶν ὁποίων τούς δύο προαναφερθέντας ἀρχικούς Ἀρχηγούς της, τό μέλος της Ἴλαρχον τότε Σπαντιδάκην Γρηγόριον, τόν Γεώργιον Παπανδρέου συνοδευόμενον ὑπό ἄλλων καί μέ εἰδικήν μακροσκελῆ ἔκθεσιν ἐπί τῆς ὑπαρχούσης ἀθλίας καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι. Ἀνεφέρετο ἡ ἀθλία κατάστασις ἡ ὁποία ἐπεκράτει εἰς τήν Χώραν: Ἀλληλοσπαραγμός ἡγετῶν πάσης ἀποχρώσεως. Διωγμοί ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν κατοχῆς. Στερήσεις οὐσιωδῶν ἀγαθῶν διαβιώσεως μέ συνέπειαν νά ἀποθνήσκουν ἀπό πεῖναν καθημερινῶς εἰς τά πεζοδρόμια τῶν ὁδῶν τῆς

῾Η πρόθεσίς μας ἦτο νά γίνουν ἁρμοδίως αἱ κατάλληλοι ἐνέργειαι πρός τάς ἀρχάς τοῦ Κράτους, ὥστε αὗται νά προβοῦν εἰς τούς καταλλήλους χειρισμούς πρός ἐπιβολήν τοῦ Νόμου.

Διά τήν ὑλοποίησιν αὐτῆς τῆς προθέσεώς μας ἐπρογραμματίσαμεν τάς περαιτέρω ἐνεργείας καί κινήσεις μας. Προέβημεν ἕκαστος εἰς συναντήσεις καί ἐπαφάς μετά ὅσων προσωπικοτήτων εἶχε τήν εὐχέρειαν.

Διά τήν σύνταξιν τοῦ Σχεδίου ᾿Ενεργείας «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ» διεπίστωσα ὅτι τότε ὁ Α/Γ.Ε.Σ. ἐπίστευεν ὅτι μόνον οἱ Συν/χαι Γ. Παπαδόπουλος καί Ν. Μακαρέζος, πού τό συνέτασσον, ἐντολῇ του, ἐγνώριζον τοῦτο. ῞Ομως, ἦτο ἀνάγκη νά γίνουν ἐνέργειαι, αἱ ὁποῖαι ἀπήτουν τήν συνεργασίαν καί ἄλλων. Εἷς ἐκ τούτων ἤμουν καί ἐγώ ὡς Διοικητής τῆς οὐσιαστικωτέρας Μονάδος κρούσεως. ᾿Ενημερώθην ἑπομένως ὑπ'αὐτῶν καί μαζί των προέβημεν εἰς τάς ἀπαιτουμένας ἐργασίας διά τόν καταρτισμόν του. Αἱ ἐργασίαι αὐταί ἐγίνοντο εἰς τάς οἰκίας μας, ὡς ἐργασίαι γραφείου, καί ἐπί τοῦ ἐδάφους διά τόν ἀκριβῆ προσδιορισμόν τῶν ζωτικῶν σημείων. Διά τάς ἐπί τοῦ ἐδάφους ἀναγκαίας ἀναγνωρίσεις αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀπαραίτητοι διά τό σύνολον τῶν Μονάδων τοῦ Λεκανοπεδίου ᾿Αττικῆς συνειργάσθημεν οἱ τρεῖς. Διά τάς τοιαύτας τῆς Μονάδος μου συνειργάσθην μετά τῶν ᾿Επιλάρχου Βελισσαρούλη Βύρωνος καί τοῦ ᾿Ιλάρχου Ρετζέπη Νικολάου. ᾿Αμφότεροι οὗτοι ἐνήργουν ἐν ἀγνοίᾳ των, ἐπί τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῶν ἀναγνωρίσεων αὐτῶν.

Μέ τάς ἀναγνωρίσεις αὐτάς καί τάς προπαρασκευαστικάς ἐνεργείας ἐπετυγχάνετο ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ᾿Αξιωματικῶν τῆς Μονάδος μου καί ἡ ἑτοιμότης αὐτῆς διά τήν ἀντιμετώπισιν ἀνωμάλων καταστάσεων. Δύναμαι νά εἴπω ὅτι χάρις εἰς τό ἔργον τοῦτο ἐπετεύχθη

Πρωτευούσης ἑκατοντάδες ἄνθρωποι πάσης ἡλικίας, μέ πλειοψηφίαν γερόντων καί νηπίων. ᾿Επεσημαίνοντο ἰδιαιτέρως οἱ κίνδυνοι ἐκ μέρους τῶν ὑπό τήν σκέπην τοῦ Κ.Κ.Ε. πολυωνύμων ὀργανώσεων: Ε.Α.Μ. (᾿Εθνικόν ᾿Απελευθερωτικόν Μέτωπον) Ε.Π.Ο.Ν. (᾿Εθνική Πολιτική ῾Οργάνωσις Νέων) Ε.Λ.Α.Σ. (῾Ελληνικός Λαϊκός ᾿Απελευθερωτικός Στρατός) Ε.Λ.Α.Ν. (᾿Εθνικόν Λαϊκόν ᾿Απελευθερωτικόν Ναυτικόν) Ε.Λ.Α.Α. (῾Ελληνική Λαϊκή ᾿Απελευθερωτική ᾿Αεροπορία) Ο.Π.Λ.Α. (῾Ομάδες Πολιτικῆς Λαϊκῆς ᾿Αντιστάσεως) κ.λπ. Οἱ σαγηνευτικοί πομπώδεις τίτλοι: ᾿Εθνικός, Λαϊκός, ᾿Αντιστασιακός, ᾿Απελευθερωτικός καί ἄλλα ἠχηρά ἐπίθετα ἦσαν παγίδες, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσαι μέ τήν πραγματικότητα. ῾Ο Ε.Λ.Α.Σ. π.χ. διέλυσε καί κατέσφαξεν ὁμαδικῶς, ἄνευ δίκης, ἀρχηγούς καί ἄνδρας τῶν ᾿Εθνικῶν ᾿Ανταρτικῶν ᾿Οργανώσεων: Συν/χου Γιαννακοπούλου καί ᾿Ιλάρχου Βρεττάκου Τηλεμάχου εἰς Πελοπόννησον. Τῆς Ε.Κ.Α. τοῦ 5/42 τοῦ Συν/χου Ψαρροῦ Δημητρίου εἰς Δωρίδα. ᾿Επετέθη πλειστάκις κατά τῶν δυνάμεων τοῦ Στρατηγοῦ Ζέρβα Ναπολέοντος. ῞Ολαι αὐταί αἱ ἐνέργειαι τοῦ Κ.Κ.Ε., εἶχαν σκοπόν τήν διάλυσιν ὅλων τῶν μή κομμουνιστικῶν ὀργανώσεων ὥστε νά παραμείνῃ αὐτό, καί μόνον αὐτό, κυρίαρχος δύναμις διά νά καταλάβῃ τήν ἐξουσίαν, ἀνενόχλητον, μετά τήν ἀποχώρησιν τῶν Στρατευμάτων Κατοχῆς. Καί λέγω ἀποχώρησιν καί ὄχι ἐκδίωξιν, διότι τά ἄφησαν τελείως ἀνενόχλητα κατά τήν ἀποχώρησίν των ἐκ τῆς ῾Ελλάδος, δι' ἄλλην αἰτίαν καί σκοπόν...

μέ πλήρη ἐπιτυχίαν καί ἀναιμάκτως τό ἐγχείρημα τῆς πρωΐας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

Ὅμως θά ἦτο ἐγωιστικόν δι'ἐμέ καί τήν Μονάδα μου, ἐάν δέν ἀνέφερον ὅτι πλήν ἡμῶν τῶν τριῶν καί πλήν τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Μονάδος μου, πού ἦσαν ἐλάχιστοι, ὑπῆρχε πλῆθος ἄλλων Ἀξιωματικῶν οἱ ὁποῖοι ἐκάλυπτον ὁλόκληρον τόν χῶρον τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Ὅλαι αὐταί αἱ Ὁμάδες καί ὅλοι οἱ Ἀξιωματικοί, μεμονωμένως ἤ καθ'ὁμάδας, συνειργάσθησαν ἁρμονικῶς μέ ζῆλον καί ἐνθουσιασμόν διά τήν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος, τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ἀπ'ἀρχῆς ἕως τέλους.

Εἶναι ἀφελεῖς, ἤ μᾶλλον ἰδιοτελεῖς, αὐτοί πού ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἐκείνη, ἔστω τό κατ'αὐτούς πραξικόπημα, ἦτο ἔργον μιᾶς Ὁμάδος «ὀλίγων ἐπιόρκων Ἀξιωματικῶν»!

Ἐάν οὕτως εἶχον τά πράγματα, θά ἔπρεπε νά ἦσαν: ἤ γίγαντες οἱ «ὀλίγοι» αὐτοί, ἤ ψύλλοι οἱ ἄλλοι ὅλοι, Ἀξ/κοί, Στρατιῶται, πολῖται καί ὅλα τά Κράτη τοῦ Ο.Η.Ε. Ἐκτός καί ἄν θεωρηθῆ ὅτι οἱ «ὀλίγοι» αὐτοί, ἔπραξαν αὐτό τό ἔργον κατ'ἐπιθυμίαν ὅλων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι τό ἀπεδέχθησαν, τό ἠνέχθησαν ἐπί τόσον μακρόν διάστημα χρόνου, καί τό ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον καί ἀναπόφευκτον, ὅπως πράγματι ἦτο. Ὅμως τό ἐξετέλεσαν ὄχι οἱ ὀλίγοι, ἀλλά οἱ πολλοί, οἱ... ὅλοι.

Ἀπό τοῦ μηνός Μαρτίου 1967 αἱ συνεργασίαι ἐνετάθησαν, διότι ἐκορυφώθησαν αἱ πολιτικαί ἀνωμαλίαι. (ὅρα σελίδας 33-65).

Ὡς μέλος τῆς Ὁμάδος σχεδιάσεως, προγραμματισμοῦ καί ἐκτελέσεως ἀνέπτυξα ὅλην μου τήν δραστηριότητα. Ἐξετέλουν τό ἔργον πού ἀνέλαβον, μέ ζῆλον, ἐνθουσιασμόν καί ἐπιμέλειαν.

Ταυτοχρόνως, ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ παραλλήλως μέ ἐμέ ἐπί τῶ αὐτῷ ἐργαζόμενοι, ἐξετέλουν τό ἔργον των μέ τόν ἴδιον ἐνθουσιασμόν.

Αἱ συνεργασίαι μας αὐταί ἤρχισαν νά πυκνοῦνται καί νά αὐξάνουν τόν ἀριθμόν τῶν στελεχῶν τῆς Ὁμάδος, ἐφ'ὅσον καί καθ'ὅσον τά πράγματα εἰς τήν πολιτικήν ἐξετραχύνοντο.

Ἐπίσης ηὐξάνοντο αἱ ἀνησυχίαι τῶν νεωτέρων καί αἱ πιέσεις ἐκ μέρους των πρός τούς ἀνωτέρους των. Ἐκ φύσεως οἱ νεώτεροι εἶναι πάντοτε ζωηρότεροι, ἀπαιτητικώτεροι, ἐνθουσιωδέστεροι καί πλέον ἀνυπόμονοι. Οἱ ἀνώτεροι κατέβαλλον προσπαθείας νά κατευνάζουν τάς ἀνησυχίας τῶν νεωτέρων, ἀλλά δέν κατώρθωνον νά τάς ἐξαλείφουν. Εἰς τό μέσον τοῦ χώρου, μεταξύ τῶν Ἀνωτάτων Ἀξιωματικῶν τούς ὁποίους διακρίνει ἡ νηφαλιότης καί ἡ ὑπευθυνότης, καί τῶν κατωτέρων τούς ὁποίους διακρίνει ὁ ἄκρατος ἐνθουσιασμός, εὑρίσκονται οἱ Ἀνώτεροι Ἀξιωματικοί: Οἱ Συνταγματάρχαι, Ἀντισυνταγματάρχαι καί Ταγματάρχαι. Αὐτοί ἀποτελοῦν τόν ἰσχυρόν συνδετικόν κρίκον μεταξύ τῶν Στρατηγῶν, Ἀνωτάτων καί τῶν Λοχαγῶν, Ὑπολοχαγῶν, Ἀνθυπολοχαγῶν καί Ἀνθυπασπιστῶν, κατωτέρων. Οἱ Κατώτεροι ἐπίεζον ἀνησυχητικῶς τούς Ἀνωτέρους. Οἱ Ἀνώτεροι

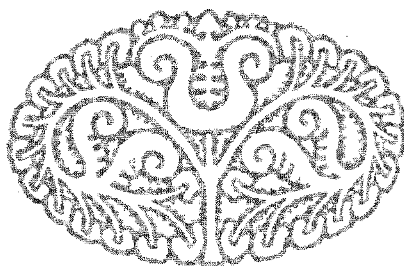
ἀνέφερον εἰς τούς Ἀνωτάτους τάς ἀνησυχίας τῶν Κατωτέρων.

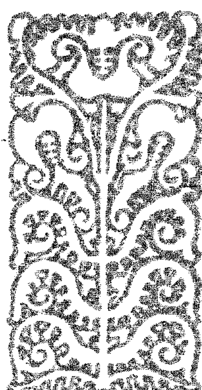
Οἱ Ἀνώτεροι, συνεχῶς ἐντονώτερον πιεζόμενοι ὑπό τῶν Κατωτέρων καί μή κατορθώνοντες νά πείσουν τούς Ἀνωτάτους νά πράξουν αὐτό πού ἐζήτουν οἱ Κατώτεροι, ἐπροβληματίσθησαν:

Ἡ σφοδρότης καί ἡ ἐξαλλοσύνη τοῦ Τύπου, μέ τά πύρινα ἄρθρα του, καί τό Κοινοβούλιον μέ τήν «χαμαιτυπικήν» συμπεριφοράν του, ἔπεισαν τούς Ἀνωτέρους Ἀξιωματικούς νά ταχθοῦν μέ τάς ἀπόψεις τῶν Κατωτέρων Ἀξιωματικῶν, αἱ ὁποῖαι συνέπιπτον καί μέ τάς ἀπόψεις τοῦ λαοῦ καί τῶν ἄλλων...

Οἱ Ἀνώτεροι, κυρίως οἱ ἐπεξεργαζόμενοι τό Σχέδιον ἀντιμετωπίσεως ἐκτάκτων περιστάσεων, ἀπηυθύνθησαν εἰς τήν ὑπεύθυνον ἡγεσίαν, Στρατιωτικήν καί Πολιτικήν. Ἡ ὑπεύθυνος, ὅμως, αὐτή ἡγεσία δέν ἔπραττεν ἐκεῖνο τό ὁποῖον κατά τήν γνώμην τοῦ Λαοῦ, τοῦ Τύπου καί τῶν ὡς ἄνω Ἀξιωματικῶν ἐθεωρεῖτο ἐπιβεβλημένον.

Κατόπιν αὐτῆς τῆς κρισίμου καταστάσεως, τήν λύσιν ἔπρεπε νά δώσουν οἱ ὡρίμως σκεπτόμενοι τολμηρότεροι...

ΑΝΑΒΟΛΑΙ ΤΟΛΜΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑ

«Αἱ τύχαι ὡς ὁ δαίμων διδῷ πάρεισιν».

Ἐπελέξαμεν τήν θυσίαν διά νά προλάβωμεν τήν ἀδελφοκτονίαν. Οἱ δισταγμοί, αἱ διαφοραί ἀπόψεων ὡς πρός τήν ἐφαρμοστέαν μέθοδον ἐνεργείας ἐπολλαπλασίασαν τούς φόβους καί ἐξ αὐτῶν τήν ἔντασιν τῶν δραστηριοτήτων μας. Σοβαρός παράγων, ἀπαραίτητος διά τήν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος, ἐθεωρεῖτο καί πράγματι ἦτο, τό Γ.Σ.Σ. Θεσσαλονίκης. Ὁ Διοικητής τοῦ Σώματος Ἀντιστράτηγος Ζωϊτάκης Γεώργιος ἔπρεπε νά πεισθῇ. Ἀπεφασίσθη συνάντησίς του μέ ἐμέ καί Παπαδόπουλον. Ἡ ἄφιξις τοῦ Ἀντιστρατήγου ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τάς Ἀθήνας ἦτο δυσχερής καί ἐπικίνδυνος. Ἀπήτει σοβαράν ὑπηρεσιακήν αἰτιολόγησιν. Κρυφή ἀπουσία, ἐκ τῆς ἕδρας του καί ἄφιξις εἰς Ἀθήνας θά ἐγίνετο ἀντιληπτή καί ἀντικείμενον ἐρεύνης...

Ἀφοῦ, ἑπομένως, δέν ἦτο δυνατή ἡ ἄφιξις ἐκείνου εἰς Ἀθήνας καί ἡ συνάντησις ἔπρεπε νά γίνῃ ἀπαραιτήτως, ἀπεφασίσθη νά μεταβῇ κάποιος ἐξ ἡμῶν, ἤ κάποιοι, εἰς τήν Θεσσαλονίκην. «Ὅταν δέν πηγαίνει τό βουνό στό Μωάμεθ, πηγαίνει ὁ Μωάμεθ σ'αὐτό!» Καί ἐγίναμε Μωάμεθ, οἱ Παπαδόπουλος Γεώργιος καί ἐγώ. Ἀνεχωρήσαμεν ἐξ Ἀθηνῶν διά Θεσσαλονίκην σιδηροδρομικῶς, νύκτωρ, ἀφοῦ προηγουμένως συνεννοήθημεν τηλεφωνικῶς μετά τοῦ συνεργαζομένου Συν/χου Πεζικοῦ Γκαντώνα, ὑπηρετοῦντος εἰς Γ.Σ.Σ. Ἀμφοτέρους — Ζωϊτάκην καί Γκαντώναν — συνηντήσαμεν εἰς τήν οἰκίαν τοῦ πρώτου. Ὁ Στρατηγός Ζωϊτάκης ἔφερε σοβαράς ἀντιρρήσεις δι'ἐνέργειαν μή ἱεραρχημένην. Ἡμεῖς δέν ἠρνούμεθα τοῦτο καί ἐντόνως εἰργαζόμεθα καί κατεβάλλομεν σοβαράς προσπαθείας νά γίνῃ ἡ ἐνέργεια μέ πᾶσαν δυνατήν νομιμότητα καί μέ ὅλας τάς ὑπό τοῦ Συντάγματος καί τῶν Νόμων προβλεπομένας καί ἐπιτρεπομένας διαδικασίας. Ἐάν ὅμως δέν ἀπετολμᾶτο, ἐάν δέν ἀπεφασίζετο τοῦτο ὑπό τῶν ἁρμοδίων, θά ἀφήνετο ἡ Πατρίς εἰς τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ; Ἡμεῖς εἰλικρινῶς ηὐχόμεθα — καί προσηυχόμεθα πρός τοῦτο — νά γίνῃ ὅ,τι ἔπρεπε, νομοτύπως καί ὑπό τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν. Ἄν ὅμως δέν ἐγίνετο, ἐθεωρούσαμεν ἱερόν καί ἐπιβεβλημένον καθῆκον μας νά τό πράξωμεν ἡμεῖς.

Τοῦτο καί ἐθέσαμεν μετά πάσης εἰλικρινείας καί ἄνευ φόβου ἤ δισταγμοῦ εἰς τόν Στρατηγόν Ζωϊτάκην ὁμοφώνως καί οἱ τρεῖς: Παπαδόπουλος Γ., Γκαντώνας Ν., καί ἐγώ. Καί τελικῶς, ἀφοῦ τοῦ ὑπεσχέθημεν ὅτι θά καταβάλωμεν συνεχεῖς καί ἐντόνους προσπαθείας διά νά πεισθῆ ὁ 'Αρχηγός τοῦ Γ.Ε.Σ. νά ἀναλάβη αὐτός τήν εὐθύνην... καί ὅτι θά προβῶμεν εἰς τάς σχετικάς τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις τοῦ Σχεδίου 'Ενεργείας, πού μᾶς ἐζήτησε καί μᾶς ὑπέδειξεν καί ὅτι θά ἀναβάλωμεν δι'εὐθετώτερον χρόνον τήν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνεργείας, πάντως ἐντός τοῦ μηνός 'Απριλίου, ἐπεστρέψαμεν εἰς τάς 'Αθήνας κάπως ἱκανοποιημένοι. Ἕνα ἀπό τά σημεῖα τοῦ Σχεδίου 'Ενεργείας πού μᾶς ὑπέδειξεν ὁ Στρατηγός Ζωϊτάκης νά τροποποιήσωμεν ἀνεφέρετο εἰς τήν ἐξασφάλισιν τῆς περιοχῆς Πειραιῶς-'Ελευσῖνος διά τήν ὁποίαν ὑπό τοῦ Σχεδίου μας προεβλέπετο διοικητής, τόν ὁποῖον μαζί μέ τήν Μονάδα του ἐζήτει νά ἀντικαταστήσωμεν μέ ἄλλον διοικητήν μετά τῆς Μονάδος του καί τό ἀπεδέχθημεν πεισθέντες ὅτι εἶχε δίκαιον.

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τάς 'Αθήνας, ἐνημερώσαμεν ἐν συσκέψει τούς Μακαρέζον καί Ρουφογάλην καί εὐθύς ἀμέσως προέβημεν εἰς τάς ἀπαραιτήτους ἐνεργείας πρός ἀναθεώρησιν τοῦ Σχεδίου 'Ενεργείας. 'Ανέλαβα τήν εὐθύνην νά διαθέσω ὑπομονάδα τῆς Μονάδος μου ὑπό διοίκησιν τοῦ 'Αντισυν/χου 'Ιππικοῦ Τεθ/νων 'Ηλιάδη Στυλιανοῦ. 'Ως χρόνον ἐφαρμογῆς τοῦ Σχεδίου, συνεφωνήθη μετὰ τοῦ Στρατηγοῦ Ζωϊτάκη νά εἶναι τοὐλάχιστον μίαν ἑβδομάδα ἐνωρίτερον τῆς ἑβδομάδος ἐνάρξεως τῶν προεκλογικῶν συγκεντρώσεων, ὁπωσδήποτε δέ πρό τῶν ἐκλογῶν τῆς 28ης Μαΐου 1967. Ὅλα ὅσα συνεφωνήσαμεν μετά τοῦ Στρατηγοῦ Ζωϊτάκη εἰς τήν Θεσσαλονίκην, ἐδεσμεύθημεν νά τά ἀναφέρωμεν εἰς τόν Α/Γ.Ε.Σ. 'Αντιστράτηγον Σπαντιδάκην Γρ. ὁ ὁποῖος κατά τήν γνώμην τοῦ Στρατηγοῦ Ζωϊτάκη θά ἔπρεπε νά συμφωνήση μέ ὅλα ὅσα συνεζητήσαμεν μετ'αὐτοῦ καί νά δεχθῆ νά ἡγηθῆ ἐκεῖνος, ὡς Α/Γ.Ε.Σ., τῆς ὅλης ἐνεργείας.

Αἱ ἀναβολαί διεδέχοντο ἡ μία τήν ἄλλην, καί τό χάος ἀντί νά κλείῃ, διηυρύνετο. Πρό ἡμῶν, (Παπαδοπούλου καί ἐμοῦ) καί μετά ἀπό ἡμᾶς, ὁ Ν. Μακαρέζος εἶχε συναντηθῆ μετά τοῦ Στρατηγοῦ Ζωϊτάκη καί εἶχε συζητήσει τό θέμα ἐκτενῶς. Καί εἶχε συμφωνήσει ὁ Στρατηγός Ζωϊτάκης νά θέση εἰς κίνησιν — ἐπαναστατικήν — τό ὑπό τήν διοίκησίν του Γ.Σ.Σ., ὑπό τούς προαναφερθέντας ὅρους. «Τίποτε δέν κερδίζεται καί τίποτε δέν δημιουργεῖται μέ τήν ἀδιαφορίαν καί τάς ἀναβολάς».

Ὅταν τά κόμματα ἐκοινοποίησαν τό πρόγραμμα τῶν προεκλογικῶν των συγκεντρώσεων, ἤρχισε νά φορτίζεται ἡ ἀτμόσφαιρα ἀπό ἐντόνους ἀνησυχίας καί φόβους αἱματοχυσίας. Εἰς τό στόμα ὅλων ἦτο τό: «κάτι δέν πάει καλά», «κάτι πρέπει νά γίνη», «τί κάνει ὁ Στρα-

τός;...» «ὄχι πάλι ἐκλογές», «ὄχι ἄλλο αἷμα.» Κάποιαν ἡμέραν συνήντησα ἕνα Ἀντιστράτηγον ἐ.ἀ., εἰς διάδρομον τοῦ Γ.Ε.Σ., ἦτο γνωστός μου καί οἰκεῖος ἀπό τῆς ἐποχῆς τοῦ Κ/Συμμοριτοπολέμου. Τόν ἐχαιρέτησα. Μοῦ εἶπε, μεμφόμενός με: «Καί σεῖς — ἐννοοῦσεν ἡμᾶς τούς ἐν ἐνεργεία — φουστάνια φορᾶτε;» Τόν ἠρώτησα: «Ἐσεῖς οἱ ἀνώτεροί μας, οἱ διδάσκαλοί μας, τί ἐφορούσατε;» Ἐκεῖνος συνέχισε: «Θά ἀφήσετε βρέ, νά γίνουν αὐτές οἱ ἐκλογές στίς 28 Μαΐου 1967; Θά ἀφήσετε νά ἀλληλοσφαγοῦμε; Θά ἀφήσετε τόν Ἀνδρέα Γ. Παπανδρέου νά παραδώση τήν Ἑλλάδα μας στό Παραπέτασμα;» καί ἄλλα πολλά, προσβλητικά, ἀπειλητικά, ἀπογοητευτικά καί προκλητικά ἐλέγοντο παντοῦ καί ἀπό πάντας.

Καί ὁ Τύπος ἐδημοσίευε προβλέψεις καί γνώμας πολύ πιό προκλητικάς ἀπό αὐτάς πού ὁ ἀνωτέρω μοῦ ἀπηύθυνε.(1)

Διά τήν Κυριακήν 24 Ἀπριλίου 1967, ἀνηγγέλλετο ὑπό τῶν ἐφημερίδων, ὅτι θά ὡμίλει εἰς τήν Πλατεῖαν Ἀριστοτέλους εἰς τήν Θεσσαλονίκην, ἐνώπιον παλλαϊκῆς συγκεντρώσεως «ὁ Γέρος τῆς Δημοκρατίας, ὁ Ἀρχηγός τῆς Ε.Κ., ὁ νικητής τοῦ ἀνενδότου ἀγῶνος, ὁ Γεώργιος Παπανδρέου». Ὁ θαλερός Γέρων θά ἀφιχθῆ εἰς τό ἀεροδρόμιον τῆς Μίκρας πού θά τόν ὑποδεχθῆ πλῆθος μέ πάθος καί ἀπ'ἐκεῖ θά ἐπιβιβασθῆ ἐπί ἁμάξης συρομένης ὑπό τεσσάρων ἵππων λευκῶν — λευκόν τέθριππον — καί θά φθάση ραινόμενος καθ'ὁδόν μέ ροδοπέταλλα εἰς τήν πλατεῖαν Ἀριστοτέλους, ὅπου ἡ λαοθάλασσα θά τόν ὑποδεχθῆ μέ τό ὡσαννά...» Αὐτά καί ἄλλα ἠχηρά καί προκαλοῦντα τήν ἡττοπάθειαν τῶν... δεξιῶν τοῦ κόμματος τῆς Ε.Ρ.Ε. ἀνεγράφοντο εἰς τάς πρώτας σελίδας τῶν ἐφημερίδων τοῦ Κέντρου καί τῆς ἀριστερᾶς καί ἠπείλουν ἐκδίκησιν καί: «ὁ λαός σέ δημοψήφισμά του στή Θεσσαλονίκη θά διαδηλώση τήν ἐμπιστοσύνη του στό Γέρο τῆς Δημοκρατίας καί δέ χρειάζονται ἐκλογές... Ὁ λαός ψηφίζει στή Θεσσαλονίκη Ε.Κ.».

Καί ἡ Ε.Ρ.Ε.(;) Αὕτη ἐκάθευδεν ὑπό μανδραγόραν! Μέ τήν ἡττοπαθῆ σεμνοτυφίαν της καί τήν ἀδράνειάν της καί μέ τόν φυσικόν ἀρχηγόν της — Κ. Καραμανλῆν — διατρίβοντα εἰς Παρισίους, ἔδιδε τό δικαίωμα εἰς τούς ὀπαδούς της νά τήν λοιδοροῦν, νά τήν ἐγκαταλείπουν καί νά ἀναζητοῦν τήν σωτηρίαν των ἀπό τόν Θεόν, ἤ ἀπό τόν Βασιλέα ἤ ἀπό τόν Στρατηγόν ἤ ἔστω καί ἀπό τόν... Λοχίαν! Τήν τελευταίαν πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου Κυριακήν, λίαν πρωΐ, ὡς συνήθως μετέβην εἰς τήν Μονάδα μου. Εἶχον προαχθῆ εἰς τόν βαθμόν τοῦ Ταξιάρχου τόν Δεκέμβριον τοῦ 1966. Ἦτο 16 Ἀπριλίου ἡ Κυριακή ἐκείνη! Κατά τήν διαδρομήν ἐκ τῆς οἰκίας μου, περιοχή Ἄνω Πατησίων,

1. Λυποῦμαι διότι εἶναι νεκρός καί δέν μοῦ ἐπιτρέπει ὁ σεβασμός μου πρός τήν ἱεράν μνήμην του νά ἐπικαλεσθῶ τήν μαρτυρίαν του, πού διά μέν τούς ἄνω τῶν 40 ἐτῶν συμπολίτας δέν χρειάζεται διότι τά ἔζησαν, ἐνῶ οἱ νεώτεροι, ἐλπίζω νά μέ πιστέψουν διότι, γέρων ἤδη 80 ἐτῶν, τίνα λόγον θά εἶχον να ψευσθῶ; (: 1977)

ἐπί τοῦ στρατιωτικοῦ ὀχήματος τζίπ, μέχρι τῆς ἀφίξεώς μου εἰς τήν Μονάδα μου εἰς τό Γουδί, ἐδιάβαζα τούς τίτλους ὅλων τῶν ἐφημερίδων. Ὅλων, καί τῆς ΑΥΓΗΣ! Καί ἦσαν τόσον προκλητικοί ὥστε θά ἐσκανδάλιζαν ἀκόμη καί τόν πλέον ἀγαθόν καί ἤρεμον ἱερέα. Μέ ἐξηρέθισαν ὑπερμέτρως. «Ἦτο τό κλῆμα στραβό, τό ἔτρωγε καί ὁ... Τύπος», πῶς νά ἐπρόκοβε!... Ἔφθασα εἰς τήν Μονάδα μου μέ τήν διανομήν τοῦ πρωϊνοῦ ροφήματος, ἀνήσυχος, σκεπτικός καί προβληματιζόμενος. Περιῆλθον τά πλέον ἐνδιαφέροντα σημεῖα τοῦ Στρατοπέδου καί μετέβην εἰς τό Γραφεῖον μου. Ἐσκέφθην πολύ...

Ἀπαιτεῖται ΤΟΛΜΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑ, κατέληξα. Καί μετά τό συμπέρασμά μου αὐτό, προέβην εἰς τήν σύνταξιν μιᾶς περιληπτικῆς ἐκτιμήσεως καταστάσεως, ἐκτάσεως δύο σελίδων κόλλας ἀναφορᾶς, εἰς πενταπλοῦν. Ἀνέλυα τήν ὅλην κατάστασιν καί κατέληγον εἰς τό θλιβερόν συμπέρασμα ὅτι ἡ Κοινοβουλευτική Δημοκρατία εἰς τήν Πατρίδα μας, τήν Πατρίδα πού τήν ἐγέννησεν, ἔκειτο χαμαί, σφαδάζουσα ὑπό τά συνεχῆ καί ἀνελέητα πλήγματα πού ἐδέχετο ἀπό αὐτούς τούς ἰδίους τούς φύλακάς της, τούς κοινοβουλευτικούς ἐκπροσώπους της, τούς Βουλευτάς, τούς ἄρχοντάς της. Καί δέν τήν ἐδολοφόνουν μόνον τώρα ἤ πέρυσι. Ἐδέρετο καί ἐκτυπᾶτο ἀνηλεῶς, ἐπί σειράν ὅλην ἐτῶν, μέ σκληρά καί ἀδυσώπητα κτυπήματα κατά τά τελευταῖα τρία ἔτη τῆς ὀχλοπαπανδρεοκρατίας, ἀπό Νοεμβρίου 1963, μέχρις Ἀπριλίου 1967, ἀλλά καί προηγουμένως ἀπό τοῦ ἔτους 1961 μέ τήν ἔναρξιν τοῦ «ἀνενδότου» ἀγῶνος, πού ἐξεκίνησεν ὁ «Γέρος τῆς Δημοκρατίας» καί ὡδηγεῖτο ἡ Δημοκρατία αὐτή, ὑπό τῶν «ἐθνοπατέρων» της μετά ἀπολύτου βεβαιότητος εἰς ἐκλογάς αὐτοκτονίας! Ἐξέθετα τούς κινδύνους πού πράγματι διέτρεχεν ἡ Πατρίς, κινδύνους καί γεγονότα τά ὁποῖα κατ'ἐπανάληψιν ἔχουν ἴδεῖ τό ἐκτυφλωτικόν φῶς τῆς δημοσιότητος, τά ἔχουν παραδεχθῆ δημόσιοι ἄνδρες τοῦ κύρους Τσάτσου Κων/νου Ἀκαδημαϊκοῦ, τ. Προέδρου Δημοκρατίας, Καραμανλῆ Κων/νου γνωστοῦ τοῖς πᾶσι, Ἕλλησι καί Ξένοις, Ἀνδρ. Γ. Παπανδρέου, Σόλωνος Γκίκα κ.λπ... (Βλέπε πρόλογόν μου καί σελ. 33-65)

Καί ἐν τέλει, προέτεινα: Ἀναβολήν τῶν ἐκλογῶν δι'εὐθετώτερον χρόνον, καί οὐχί ἐνωρίτερον τοῦ ἑνός ἔτους. Ἀναστολήν ὡρισμένων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος πρός ἀναχαίτισιν τῆς ὀχλοκρατίας, τῆς ἀσυδοσίας καί τοῦ κατρακυλίσματος εἰς τόν βυθόν τῆς ἀβύσσου. Καί τήν λῆψιν αὐτῶν τῶν μέτρων ἤ καί ἄλλων, ἀμέσως τώρα, ἐντός τῆς ἑβδομάδος 16 μέ 23 Ἀπριλίου, ὥστε νά ἀκυρωθοῦν καί νά μή πραγματοποιηθοῦν αἱ προγραμματισθεῖσαι προεκλογικαί συγκεντρώσεις τῶν ἡμερομηνιῶν 22 Ἀπριλίου Σάββατον εἰς Πειραιᾶ μέ ὁμιλητήν τόν τοποτηρητήν — ἀναπληρωτήν ἀρχηγόν τῆς Ε.Ρ.Ε. — Παναγιώτην Κανελλόπουλον, καί 23 Ἀπριλίου — Κυριακήν — εἰς Θεσσαλονίκην μέ ὁμιλητήν τόν ἀρχηγόν τῆς Ε.Κ. Γεώργιον Παπανδρέου.

Τήν ἐκτίμησίν μου αὐτήν, τήν δισέλιδον, ἐσκόπευα νά ἀποστείλω

εἰς: Τόν Βασιλέα, τόν Πρωθύπουργόν, τόν Ὑπουργόν Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τόν Ἀρχηγόν Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ καί τήν Ὁμάδα Ἐργασίας ἐπί τοῦ Σχεδίου Ἐνεργείας. Καί πράγματι τό ἔπραξα κατά τήν ἑξῆς μέθοδον. Μετά ἀπό πολλάς προσπαθείας καί δυσκολίας λόγω Κυριακῆς ἀργίας — «Σάββατα τῷ Κυρίω.... καί εὐλόγησεν ὁ Θεός τήν ἡμέραν τήν ἑβδόμην καί ἡγίασεν αὐτήν...» — ἐτηλεφώνησα εἰς τούς :

1. Συν/χην Μπούραν Ἀντώνιον, Διοικητήν Συντάγματος Πεζικοῦ τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς.
2. Ταγματάρχην Κομπόκην Κων/νον, διοικητήν Μονάδος Καταδρομῶν εἰς περιοχήν Μεγάρων, στενώτατον φίλον τοῦ ὁμοιοβάθμου του, συμμαθητοῦ του καί Γραμματέως τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, Ἀρναούτη Μιχαήλ ὁ ὁποῖος ἤθελα νά παραδώση ἕν ἀντίγραφον, εἰς τόν Βασιλέα. Τόν Ταγματάρχην Ἀρναούτην Μιχαήλ δέν κατώρθωσα ν'ἀνεύρω τηλεφωνικῶς.
3. Ἀντισ/χην Πεζικοῦ Ντερτιλῆ Νικόλαον Διοικητήν Τάγματος Πεζικοῦ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς. Τούς παρεκάλεσα νά μέ ἐπισκεφθοῦν αὐτήν τήν πρωΐαν, ἕκαστος εἰς ὥραν συναντήσεως μέ 45΄ χρονικήν ἀπόστασιν.

Μετά ταῦτα μετέβην δι'ἐκκλησιασμόν εἰς τό Κ.Ψ.Μ., τῆς Μονάδος μου. Ἡ αἴθουσα τοῦ Κ.Ψ.Μ. ἐχρησιμοποιεῖτο ἑκάστην πρωΐαν Κυριακῆς δι'ἐκκλησιασμόν, τάς δέ λοιπάς ἡμέρας διά ψυχαγωγίαν τῶν Ὁπλιτῶν, ἀφοῦ ὑφίστατο ὡρισμένας ἀλλαγάς... Παρηκολούθησα τήν λειτουργίαν μέ ὅσην ἠδυνάμην κατάνυξιν, προσπαθήσας νά ἀπαλλάξω ἐμαυτόν ἀπό τάς σκέψεις πού μέ ἐβασάνιζαν πρίν εἰσέλθω εἰς τόν χῶρον τῆς ἱερᾶς τελετουργίας. Προσηυχήθην νά μέ φωτίση ὁ Θεός νά ἐπιλέξω τήν ὀρθήν διά τήν Πατρίδα μου, ἐπιβαλλομένην κατά τήν κρίσιμον αὐτήν περίοδον, πρᾶξιν καί νά μέ ὁπλίση μέ τήν δύναμιν πού ἀπαιτεῖται διά τήν πλήρη ἐπιτυχίας ἐκτέλεσίν της, καί ὁπωσδήποτε, ἡ ἐνέργεια αὕτη νά ἐξυπηρετῆ τήν Πατρίδα.

Μετά τόν ἐκκλησιασμόν ἐπανῆλθον εἰς τό γραφεῖον μου, ὅπου ἤρχισαν νά προσέρχωνται οἱ ἀνωτέρω ἀναφερόμενοι, κληθέντες συνάδελφοι μέ τήν σειράν πού ἀναφέρεται ἀνωτέρω. Ὁ Συν/χης Μπούρας Ἀντώνιος προσῆλθε πρῶτος. Δεύτερος ὁ Ἀντ/χης Ντερτιλῆς Νικόλαος καί τελευταῖος ὁ Καταδρομεύς Ταγματάρχης Κομπόκης Κων/νος. Εἰς ὅλους — κεχωρισμένως — ἀνέπτυξα τήν κατάστασιν ὅπως τήν ἀνέλυσα ἐγγράφως εἰς τήν ἔκθεσιν,πού ἔχω προαναφέρει καί τούς ἐξέθεσα τάς ἀπόψεις μου ἐπί τοῦ πρακτέου... Ὅλοι συνεφώνησαν ὅτι ἡ ἐπέμβασις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἦτο ἐπιβεβλημένη, ἀλλά ὑπῆρχον διαφορετικαί ἀπόψεις ἐπί τοῦ ποῖος, πῶς καί πότε. Ὁ Συν/χης Μπούρας Ἀντώνιος ἐτήρησε θέσιν βασιλικωτέραν τοῦ Βασιλέως. Ἐπ' οὐδενί λόγω θά ἐδέχετο οἱανδήποτε ἐνέργειαν τῶν Ἐνόπλων Δυ

νάμεων ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Βασιλέως.... Ἀντελήφθην ὅτι ἡ μετ'αὐτοῦ συζήτησις θά ἀπέβαινε ματαία, ἴσως δέ καί ἐπικίνδυνος. Προσέκειτο εἰς τά Ἀνάκτορα... Ἦτο κουμπάρος τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. Ὁ Ἀντ/χης Ντερτιλῆς Νικόλαος, γόνος πατρός «βετεράνου» συνεποῦς καί τολμηροῦ, συνεφώνησεν, ἤ μᾶλλον ὑπερεθεμάτισεν, ἐκφρασθείς λίαν ἀποφασιστικῶς: «Ναί, εἶπε, καί εἶμαι ἕτοιμος νά θέσω εἰς κίνησιν τό Τάγμα μου, εὐθύς ὡς ἤθελον διαταχθῆ ἤ ἀκόμη καί ἄνευ διαταγῆς. Ἡ διενέργεια τῶν ἐκλογῶν πρέπει νά ἀποφευχθῆ. Ἡ κομμουνιστική ἀπειλή πρέπει νά ἐκλείψη διά παντός. Δέν εἶναι ἐπιτρεπτή οἱαδήποτε διστακτικότης. Τολμήσατε, κ. Ταξίαρχε καί θά εἶμαι μαζί σας. Τολμῆστε, νά κινηθοῦμε τώρα, πρίν ἀρχίσουν αἱ ἐκλογολογίαι πού θά προκαλέσουν αἱματοχυσίαν...»

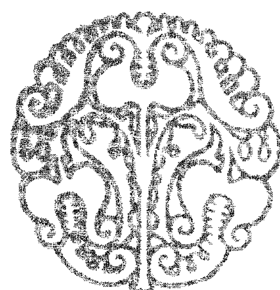
Ὁ ἐκλεκτός καταδρομεύς Ταγματάρχης Κομπόκης Κων/νος, σύζυγος κυρίας τῶν τιμῶν τῆς Βασιλίσσης, δέν ἔφερε σοβαράς ἀντιρρήσεις ἐπί τῆς ἀναγκαιότητος. Αἱ στεναί οἰκογενειακαί του σχέσεις μετά τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου τοῦ ἐδημιούργουν συνειδησιακόν πρόβλημα καί δίλημμα. Μέ παρεκάλεσεν εὐγενῶς, νά τοῦ δώσω χρόνον νά τό σκεφθῆ... Τόν παρεκάλεσα νά λάβη ἕνα τῶν πέντε ἀντιτύπων, τό ὁποῖον νά φθάση εἰς χεῖρας τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, εἰ δυνατόν αὐθημερόν ἤ τό ἀργότερον μέχρι τῆς προσεχοῦς Τετάρτης 19 Ἀπριλίου. Τό παρέλαβε καί μοῦ ὑπεσχέθη ὅτι θά προσεπάθει νά τό παραδώση εἰς τόν Βασιλέα αὐτοπροσώπως ἤ διά τοῦ συναδέλφου του Ἀρναούτη Μιχαήλ. Σπεύδω, ἀπό τώρα, νά βεβαιώσω ὅτι κατά σχετικήν συζήτησιν μετά τοῦ Βασιλέως, μετά τήν Ἐπανάστασιν, ὁ Βασιλεύς μέ ἐβεβαίωσεν ὅτι δέν τό ἔλαβε ποτέ... Ἴσως ἀναφερθῶ ἀργότερον κατά λεπτομερέστερον τρόπον, ἐπ'αὐτοῦ. Πάντως δέν κατέστη δυνατόν οὔτε νά γίνω δεκτός εἰς ἀκρόασιν ὑπό τοῦ Βασιλέως, ὅπως εἶχον παρακαλέσει τόν ἀνωτέρω καταδρομέα νά ρυθμίση.

Τάς ἀνωτέρω ἐνεργείας μου ἔκαμα γνωστάς εἰς τούς Γ. Παπαδόπουλον καί Ν. Μακαρέζον τήν ἰδίαν ἡμέραν Κυριακήν 16 Ἀπριλίου μ.μ. Τάς ἐδέχθησαν μέ ἱκανοποίησιν, διότι, ὡς ἔχω ἐπανειλημμένως τονίσει, ἡ προσπάθειά μας ἦτο νά γίνη, ὅ,τι ἐπιστεύομεν ὅτι ἔπρεπε νά γίνη, ὅσον τό δυνατόν νομίμως ὑπό τῆς νομίμου καί ἁρμοδίας Ἀρχῆς. Τοῦτο τό ἐπεδιώξαμεν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς. Μέ τόν Γ. Παπαδόπουλον, συνηντήθην ὀλίγον μετά τήν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς ἐκείνης, κατόπιν τηλεφωνικῆς συνεννοήσεως, εἰς ἕνα καφενεῖον παρά τήν Λεωφόρον Συγγροῦ τοῦ Δήμου Νέας Σμύρνης. Συνεφωνήσαμεν ὅτι θά ἔπρεπε ἐντός τῆς ἑβδομάδος ἐκείνης καί μάλιστα πρό τοῦ Σαββάτου νά ἐφαρμοσθῆ τό ἕτοιμον Σχέδιον Ἐνεργείας... Συνεφωνήθη νά ἐπιδιώξω συνάντησίν μου μετά τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. ἐντός τῆς ἰδίας ἡμέρας καί μετά τήν συνάντησιν αὐτήν νά συναντηθῶμεν αὐθημερόν καί οἱ τρεῖς μας, ἐγώ δέ νά ἐπιδιώξω ἀκρόασιν παρά τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Παναγιώτη Παπαληγούρα, ἐντός τῆς

ἑπομένης καθώς καί μέ ὅσους ἄλλους ἁρμοδίους πού θά κατώρθωνα νά συναντηθῶ, μέ σκοπόν νά τούς ἐνημερώσω καί νά τούς ζητήσω νά ἀναβληθοῦν αἱ ἐκλογαί κ.λπ...

Τό γεγονός ὅτι ἐπεδιώξαμεν μετά σχολαστικότητος, πείσματος καί ἐντιμότητος νά γίνη νομίμως ὅ,τι ἔγινε, καί ὄχι ὅπως ἔγινε, τό παρεδέχθησαν ἀκόμη καί ἄσπονδοι φίλοι μας συνάδελφοι, καταθέτοντες ὡς μάρτυρες κατηγορίας ἐναντίον μας κατά τήν δίκην μας τοῦ 1975. Συνεπεῖς πρός τό καθῆκον μας, ἀπεφασίσαμεν. 'Ετολμήσαμεν... Παρενομήσαμεν, μέ ἱερόν σκοπόν καί ἀγαθήν πρόθεσιν. Δέν παρενομήσαμεν ἡμεῖς περισσότερον ἀπό ὅσον παρενόμουν, ἀλληλοκατηγορούμενοι διά τοῦτο, οἱ κυβερνῶντες τότε τήν Πατρίδα μας! 'Η Χώρα εὑρίσκετο εἰς πλήρη ἐκτροχιασμόν καί ἀποσύνθεσιν, περικυκλωμένη ἀπό ἐχθρούς γείτονας πού μᾶς ἐχλεύαζαν ἤ καί μᾶς ἐξηυτέλιζαν. Περαιτέρω ἀνοχή αὐτῆς τῆς καταστάσεως θά ἦτο ἀνεπίτρεπτος, θά ἦτο συνεργία τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων εἰς τό ἔγκλημα. 'Η Δημοκρατία ἐν κινδύνω. Ἔπρεπε νά προστατευθῆ. 'Ο λαός ὡδηγεῖτο εἰς ἀλληλοσπαραγμόν. 'Ωφείλαμεν νά τόν ἀποτρέψωμεν. Αἱ ἐκλογαί ἀντί νά λύσουν τό πρόβλημα θά τό ἐπεδείνωναν. Δέν ἔπρεπε νά γίνουν. 'Η πολιτική ἡγεσία εἶχε φθαρεῖ. Ἔπρεπε νά ἀνανεωθῆ. Αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις μας δέν προπαρεσκευάζοντο καί δέν ἀνεφωδιάζοντο ἐπαρκῶς, οὔτε ὑλικῶς οὔτε ψυχικῶς, πρός ἀντιμετώπισιν ἐχθρικῆς προσβολῆς. Ἔπρεπε νά τάς καταστήσωμεν ἀξιομάχους. Καί τί ἵστατο ὄρθιον; Τά πάντα ἔκειντο χαμαί! Ἔπρεπε νά ἀναζωογονηθοῦν. 'Η σωτηρία τῆς Πατρίδος πρέπει νά εἶναι ὁ ὑπέρτατος νόμος. Καί ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις! 'Η μεγάλη ἀπόφασις μέ συνέπειαν, πρός τόν ὑπέρτατον νόμον τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος καί τῆς ἀναγεννήσεως μιᾶς νέας, ἀληθοῦς, ὑγιοῦς καί εὐρώστου Δημοκρατίας. 'Εχρειάζετο ἀποφασιστικότης καί τόλμη.(1)

1. «'Η πεμπτουσία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει κορωνίδα της τόν πατριωτισμόν» ('Αριστοτέλης). «'Ο πατριωτισμός εἶναι τό ὀξυγόνον τοῦ Ἕλληνος» (Γ. Σεφέρης).

ΥΣΤΑΤΑΙ ΕΠΑΦΑΙ

Ἐν συνεχεία τῶν συμφωνηθέντων μετά τοῦ Γ. Παπαδοπούλου τήν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς — 16 Ἀπριλίου 1967 — καί εὐθύς ὡς ἐπέστρεψα εἰς τήν οἰκίαν μου: Ἐπέτυχα — τηλεφωνικῶς — συνάντησίν μου μετά τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. διά τήν 9ην , μ.μ. ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας τῆς ὁποίας προηγήθη συνάντησίς μου καί μετά τοῦ συμμαθητοῦ μου, Διοικητοῦ Καταδρομῶν Γ.Ε.Σ., Ταξιάρχου Πεζικοῦ Ζαφειροπούλου Δημητρίου, τήν 17ην ὥραν. Μέ τόν συμμαθητήν μου, Δ. Ζαφειρόπουλον ἔγινε μακρά, ἤρεμος καί φιλικωτάτη συζήτησις ἐπί τοῦ φλέγοντος θέματος. Τό ἀνελύσαμεν «σφαιρικά». Τό εἴχομεν συζητήσει καί προσφάτως. Συνεδεόμην μετ'αὐτοῦ μέ ἀδελφικήν φιλίαν. Πλήν τῶν δεσμῶν πού εἶχον δημιουργηθῆ καί ὑφίσταντο μεταξύ μας ἀπό τά θρανία τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων, εἴχομεν συμπολεμήσει καί εἴχομεν συνυπηρετήσει εἰς τό Στρατόπεδον Καρατάσου Θεσσαλονίκης, ἀμφότεροι διοικηταί Ὑπομονάδων τῆς ΧΧης Τεθωρακισμένης Μεραρχίας κατά τήν χρονικήν περίοδον Ὀκτώβριος 1965-Ὀκτώβριος 1966.

Συνεφώνησε μέν ὁ φίλτατός μου συνάδελφος, ἀλλά μέ τήν ἑξῆς διαφοράν. Δέν θά μετεῖχεν ἐνεργῶς εἰς τήν ἐκδήλωσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Δέν θά ἀντέδρα, ὅμως, καί θά ἄφηνε τούς ὑφισταμένους του Διοικητάς νά πράξουν κατά τήν κρίσιν των, ἕκαστος. Εἶχε δεσμευθῆ διά λόγου Στρατιωτικῆς τιμῆς ἔναντι τοῦ Βασιλέως, νά μή λάβη μέρος εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἄνευ ἐγκρίσεώς του· «δέν μοῦ ἐπιτρέπεται νά τόν προδώσω», ἦτο ἡ τελευταία του λέξις. Καί ἀπεχωρίσθημεν, ἐμοῦ διερωτωμένου: Ἡ σωτηρία τῆς Πατρίδος, ὁ ὑπέρτατος αὐτός νόμος... εἶναι ἀπό τά κατώτερα θέματα τῆς εὐθύνης μας; Οἱ συναισθηματικοί μας δεσμοί, ἡ εὐγνωμοσύνη μας ἀκόμη πρός οἱονδήποτε πρόσωπον θά πρέπει νά τίθεται ὑπεράνω τοῦ πρός τήν Πατρίδα καθήκοντός μας; Ἡ ἀπάντησις πρός ἐμαυτόν ἦτο, καί εἶναι: Τό χρέος πρός τήν Πατρίδα, εἶναι ὑπέρτατον καθῆκον... Ἀλλά θά ἐπανέλθω εἰς τόν φίλτατόν μου Ταξίαρχον Δ. Ζαφειρόπουλον, κατά τήν περιγραφήν τῶν γεγονότων τῆς πρωΐας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, κατωτέρω.

Ἐν συνεχεία, τήν 9ην μ.μ. ὥραν συνηντήθην μετά τοῦ: Α/Γ.Ε.Σ. Ἐπανέλαβον ὅσα ἔχω, κουραστικά διά τόν κάθε ἀναγνώστην, αναφέρει μέχρι τώρα. Κατέβαλον ἐπί ἀρκετήν ὥραν προσπαθείας νά τόν

φέρω πρός τό μέρος τῶν ἀπόψεών μας, ὅπως ἐκεῖνος κινήση τόν μηχανισμόν δράσεως. Ὑπῆρξεν ἀρνητικός, ἀπολύτως, καί ἀπειλητικός. Μέ διέταξε νά φύγω, μέ τήν ἀπειλήν: «Γιά πρόσεξε.. ἐσύ κι ὅποιος ἄλλος σκέπτεται σάν κι ἐσένα! Μήν πάει καί κάνετε τίποτε χωρίς τήν ἔγκρισίν μου, γιατί θά σᾶς στήσω στόν τοῖχο! Ἐλέγχω τήν κατάστασι, μέχρι Διμοιρίας... Ξέρω τί πρέπει νά κάνω, καί τό κάνω...» Κρίνω χρήσιμον νά προσθέσω ὅτι κατά τήν πρό τῆς ἀποπομπῆς μου συζήτησιν, τόν εἶχον ἐρωτήσει τί θά ἔκαμνεν ἄν κατά τάς προεκλογικάς συγκεντρώσεις ἐχύνετο αἷμα ἤ συνέβαινε κάτι τό πολύ ἐπικίνδυνον, ὅπως π.χ. θά ἦτο μία ἐπαναστατική ἐνέργεια ὑπό τῶν κομμουνιστῶν τοῦ τύπου τῆς Ρωσσικῆς ἐπαναστάσεως, καί μοῦ ἀπήντησε διά τῆς ἐρωτήσεως: «Ἄν συμβοῦν τέτοιας μορφῆς πράγματα, θά διαταχθῆς, σύ καί ὅλες οἱ Μονάδες νά κάμουν χρῆσιν τῶν ὅπλων των. Δέν θά ἐκτελέσης τή διαταγή μου;»

Ἔπρεπε νά τοῦ ἐκμυστηρευθῶ τότε ὅτι ἡ ἐπανάστασις θά ἐξεδηλοῦτο, ἐντός τῆς ἑβδομάδος, ἀκόμη καί χωρίς αὐτόν. Ὅμως, θά ἔπρεπε νά μέ στείλη εἰς τό Στρατοδικεῖον. Ἐν τοιαύτη περιπτώσει θά ἐπρόδιδον τούς συναδέλφους μου. Δέν θά ἐγίνετο ἡ Ἐπανάστασις ἀπό τούς νομίμως κρατοῦντας τά ὅπλα. Θά ἐγίνετο ἀπό τούς παρανόμους. Ἀπό τόν Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α., ἀπό τό Κ.Κ.Ε., ἀπό κάποιους ἄλλους... καί θά ὑφιστάμεθα ὅ,τι ὑπέστησαν οἱ Ρῶσσοι ἀστοί ἀπό τό 1917 ἕως τώρα, ὅ,τι ἐπάθαμεν ἡμεῖς κατά τήν ΚΑΤΟΧΗΝ 1941 ἕως 1944, ὅ,τι ἐπάθαμεν τόν Δεκέμβριον 1944, ὅ,τι ἐπάθαμεν ἀπό τόν Μάρτιον 1946 ἕως καί 29 Αὐγούστου 1949. Ἴσως θά μᾶς ἔδεναν νεώτεροί μας ἐμφορούμενοι ὑπό κάποιων ἄλλων ἰδανικῶν καί θά ἦτο ἐντροπή καί καταισχύνη δι'ἡμᾶς. Οἱ νόμοι δέν ἐλειτούργουν, εἶχον τελειώσει... Καί κατά τήν ἱστορικήν διακήρυξιν τοῦ Pitt,: «ὅπου τελειώνει ὁ Νόμος ἀρχίζει ἡ Τυραννία». Ἔπρεπε νά ἀναζήσουν οἱ Νόμοι, διά νά παύση ἡ τυραννία τοῦ λαοῦ ὑπό μυριάδων τυράννων.

Ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. ἔφυγα συντετριμμένος. Συνήντησα τούς Γ. Παπαδόπουλον καί Ν. Μακαρέζον εἰς τό ἔναντι τῆς οἰκίας τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. καφενεῖον ἐπί τῆς ὁδοῦ Μεσογείων, ὅπου μέ ἀνέμενον. Τούς ἐνημέρωσα ἐπί τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μετά τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. συζητήσεως καί ...«ἐρρίφθη ὁ κύβος». Αἱ προσπάθειαί μας νά πείσωμεν τήν Στρατιωτικήν Ἡγεσίαν ἀπέτυχον. Ἀπέμενεν ἡ Πολιτική Ἡγεσία. Εἶχον γίνει καί πρός αὐτήν τήν κατεύθυνσιν κρούσεις καί ἀνεμένετο ἀπάντησις. Εἶχα ζητήσει συνάντησιν μετά τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης Παναγιώτου Παπαληγούρα,(1) εἰς τόν ὁποῖον θά ὑπέβαλον τό

1. Μέ τοῦτον συνηντώμην εἰς τήν οἰκίαν του, μετά τήν Ἐπανάστασιν, τό ἑσπέρας ἑκάστης Τετάρτης, μέχρι 13/12/67. Ἐκεῖ μέ ... «ἐδούλευε» καί μέ συνεβούλευε. Ἐπρότεινε τήν ἀνάληψιν τοῦ οἰκονομικοῦ τομέως ὑπ' αὐτοῦ: «Μέ τάς γνωριμίας πού ἔχω εἰς Εὐρώπην καί παντοῦ θά ἐπιτύχωμεν ραγδαίαν οἰκονομικήν ἀνάπτυξιν...», μοῦ ἔλεγε.

αἴτημα νά μή χορηγηθοῦν φύλλα πορείας διά τάς Μονάδας εἰς τάς ὁποίας εἶχον τοποθετηθῆ οἱ περίπου δισχίλιοι ὁπλῖται, ληξάσης τῆς Βασικῆς ἐκπαιδεύσεώς των, καί οἱ 15 μόνιμοι Ἀνθυπίλαρχοι ἀπόφοιτοι τῆς Σ.Σ.Ε., ληξάσης τῆς μετεκπαιδεύσεώς των εἰς τά τοῦ Ὅπλου. Ὁμοίως νά παραμείνῃ ἡ ἐκ τῆς Μονάδος Πολυκάστρου Ἴλη Ἁρμάτων, πού εὑρίσκετο εἰς Ἀθήνας διά τήν παρέλασιν τῆς 25ης Μαρτίου.

Δι' ὅλους αὐτούς, ὁπλίτας καί Ἀξιωματικούς, εἰσηγήθην — ἀναρμοδίως μέν, τό κατώρθωσα ὅμως διά τοῦ Ταξιάρχου Πανουργιᾶ Π. τοῦ Α2/Γ.Ε.Σ. — νά παραμείνουν ὑπό τήν διοίκησίν μου μέχρις ὅτου γίνουν αἱ ἐκλογαί καί σχηματισθῆ νέα Κυβέρνησις. Ἐπί τοῦ αἰτήματος αὐτοῦ εἶχα μέν ἐνεργήσει ἱεραρχικῶς, πλήν ὅμως εἶχα ἀποτύχει· ὁπότε προέβην εἰς αὐθαιρεσίαν. Διατί δέν ἐτιμωρήθην; Διότι οἱ Νόμοι ἐκάθευδον, ἀκόμη καί εἰς τό Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Πλῆρες κενόν ἐξουσίας.

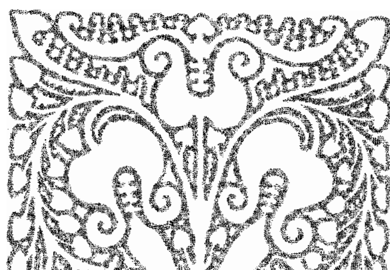
Κατά τάς δοκιμαστικάς παρελάσεις διά τήν ἐθνικήν μας ἐπέτειον τῆς 25ης Μαρτίου, ἀναμένοντες τήν ἔναρξιν τῆς παρελάσεως τῶν Τμημάτων ἐνώπιον Βασιλέως κ.λπ. Ἀρχῶν, εἰς τό ὕψος Χαϊδαρίου τῆς Λεωφόρου Ἀθηνῶν-Ἐλευσῖνος, ἐπλησίασα τόν παρευρισκόμενον Ἀρχηγόν τῆς Ἀστυνομίας Ἀρχοντουλάκην Ἐμμανουήλ, ἐκ Βιάννου Ἡρακλείου. Συνεδεόμην μαζί του ἀπό τό ἔτος 1940. Τήν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 μέ εἶχε παρακαλέσει νά λάβω ὑπό τήν προστασίαν μου, ὡς ἱπποκόμον, ἕνα ἐπιστρατευθέντα ἀδελφόν του, ἔγγαμον καί πατέρα πέντε τέκνων. Τόν ἔλαβα ἱπποκόμον μου καί τόν ἐπανέφερα σῶον εἰς τήν οἰκογένειάν του.

Εἰς τόν ἐξαίρετον ἐκεῖνον Ἀξιωματικόν τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων, Ἀρχηγόν, τότε, τοῦ Σώματος τῆς Ἀστυνομίας, ἔθεσα ἐρωτήματα προκειμένου νά ἐρευνήσω τάς ἀπόψεις του ἐπί τῆς καταστάσεως καί ἐπί τῆς στάσεως αὐτοῦ προσωπικῶς καί τοῦ ὑπό τήν διοίκησίν του Σώματος τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων. Ἡ ἀπάντησίς του ἦτο: «Ἡ Ἀστυνομία, περισσότερον πάσης ἄλλης κατηγορίας πολιτῶν ἤ Στρατιωτικῶν, ὑποφέρει ἀπό αὐτήν τήν ἔξαλλον κατάστασιν. Ἔχει ὑποστῆ ὑπερβολικήν κόπωσιν εὑρισκομένη συνεχῶς ἐν ἐπιφυλακῆ καί εἰς συμπλοκάς ἀγρίας μετά διαδηλωτῶν, ἀπεργῶν κ.λπ., πού εἶναι γνωστά εἰς ὅλους... Ἡ Ἀστυνομία εἶναι αὐστηρῶς προσηλωμένη εἰς τό καθῆκον της καί τό ἐκτελεῖ εὐόρκως. Ἔχει ὑποχρέωσιν νά ἐκτελῆ τάς διαταγάς τῆς Κυβερνήσεως». Ἐκ τοῦ σοβαροῦ τρόπου πού ἔδωσε τήν ἀπάντησιν ἀντελήφθην ὅτι ἦτο ἀνεπαρκής ὁ χρόνος διά περισσοτέραν συζήτησιν καί ὁ τόπος ἀκατάλληλος καί ἐπικίνδυνος...

Ἀπό τάς δύο ἀνωτέρω ἐπαφάς προσπαθειῶν, ἡ μετά τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἦτο ἐπιτυχής. Ἐνεκρίθη νά παραμείνῃ εἰς τό Στρατόπεδον τῆς Μονάδος μου ἡ δύναμις πού προανέφερα. Καί ἡ δύναμις αὕτη συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τήν ἀναίμακτον ἐπιτυ-

χίαν τοῦ ἐγχειρήματος τῆς πρωΐας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Ἐπί τῇ εὐκαιρία, ὅμως, τοῦ εἰσηγήθην τήν ἀκύρωσιν τῶν ἐκλογῶν... Μοῦ ἀπήντησε νά μή ἀνησυχῶ διότι, «ἔχουν γνῶσιν οἱ φύλακες». Δέν μέ ἱκανοποίησεν ἡ ἀπάντησίς του, ἀλλά δέν ἐθεώρησα συνετόν ἐκ μέρους μου νά συνεχίσω... Αὐτή ὅμως, ἡ εἰσήγησίς μου, πρός τόν Ὑπουργόν Ἐθνικῆς Ἀμύνης πιστεύω ὅτι εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νά κληθοῦν εἰς τάς Ἀθήνας ὅλοι οἱ Ἀντιστράτηγοι, διά νά ἀποφασίσουν ἐν συσκέψει τήν περαιτέρω πορείαν, γεγονός τό ὁποῖον πολύ συνετέλεσεν εἰς τήν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων κατ'εὐχήν, ὡς θά ἴδωμεν...

Εἰς τό ἔναντι τῆς οἰκίας τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. καφενεῖον πού συνηντήθην μετά τῶν Γ. Παπαδοπούλου καί Ν. Μακαρέζου συνεζητήσαμεν καί συνεφωνήσαμεν ἐπί τοῦ περαιτέρω ἔργου μας, εἰσερχόμενοι πλέον εἰς τήν τελευταίαν ἑβδομάδα, 16 μέ 21 Ἀπριλίου 1967.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΒΔΟΜΑΣ

'Από τῆς Δευτέρας 17ης 'Απριλίου, μετά τήν λῆξιν τοῦ προγράμματος ἐργασίας τῶν Μονάδων μας, ἤ τῶν Γραφείων των, συνηντώμεθα καθημερινῶς οἱ τρεῖς μας καί ὁ Ρουφογάλης καί τάς δύο τελευταίας ἡμέρας 19ην καί 20ην 'Απριλίου συμμετεῖχον ὅλοι οἱ τῆς 'Ομάδος Διαταγῶν. Σκοπός τῶν πολυώρων αὐτῶν καθημερινῶν συσκέψεων ἦτο ἡ πλήρης καί λεπτομερής, μετά σχολαστικότητος, προσαρμογή τοῦ τελικοῦ Σχεδίου 'Ενεργείας, συμφώνως πρός τά νέα δεδομένα.

῞Ολαι αἱ συσκέψεις ἔγιναν εἰς τό σπίτι μου, πλήν τῆς τελευταίας ὁμαδικῆς πού ἔγινεν εἰς τό σπίτι τοῦ Μπαλοπούλου. Κάποιαν ἀπό αὐτάς τάς ἡμέρας ἀπεφασίσαμεν νά ὁρίσωμεν ἡμέραν «Η» τήν πρωΐαν τῆς 21ης 'Απριλίου καί ὥραν «Ω» τήν 02.00.

Κατά τάς προηγουμένας ἑβδομάδας, εἴχομεν χρησιμοποιήσει διά συσκέψεις καί συζητήσεις ἀπολύτως «ἀθώας», τά σπίτια Ρουφογάλη, Μέξη, Μπαλοπούλου καί 'Ιωαννίδη. Συνηντώμην καί μετά τινων Βουλευτῶν, τόσον ἐντός ὅσον καί ἐκτός τῶν 'Αθηνῶν, π.χ. εἰς Πλαταμῶνα, εἰς Θεσσαλονίκην, εἰς Βέροιαν καί ἀλλαχοῦ.

Εἰς τό σπίτι μου ἔγιναν αἱ τρεῖς συσκέψεις ὁλοκληρώσεως τοῦ Σχεδίου: 17ην, 18ην καί 19ην 'Απριλίου. Κατ'αὐτάς καθωρίσαμεν τάς τελευταίας λεπτομερείας καί τάς ἐναλλακτικάς λύσεις ἑκάστης προβλεπομένης περιπτώσεως, ὡς ἦσαν αἱ: α) ῎Αν ἐν τέλει θά ἐδέχετο ὁ Α/Γ.Ε.Σ. νά διατάξη τήν ἐνέργειαν καί νά ἀναλάβη τήν ἀρχηγίαν. β) ῎Αν δέν ἐδέχετο ἐκεῖνος, θά ἐδέχετο κάποιος ἄλλος ἐκ τῶν ἕνδεκα 'Αντιστρατήγων καί ποῖος;

Εἰς ἑκατέραν τῶν περιπτώσεων αὐτῶν ἡμεῖς θά παρεμέναμεν βοηθοί μέχρι τέλους τῆς διαρκείας τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου, ἡ ὁποία ἐξετιμᾶτο εἰς ἕνα ἕως τρία ἔτη, ἀναλόγως τῶν προβλημάτων πού θά συνηντῶντο καί τῆς διαρκείας ἀντιμετωπίσεως ἑκάστου. Τό σοβαρώτερον πρόβλημά μας ἦτο ἀνεύρεσις 'Αρχηγοῦ. 'Υπῆρξαν δισταγμοί καί ἀμφιταλαντεύσεις πολλαί. 'Απεφασίσθη τελικῶς τήν 18ην τοῦ μηνός, ὅπως μή δεχομένου μέχρι τῆς ὥρας «Ω» μηδενός τῶν 'Αντιστρατήγων νά ἀναλάβη τήν ἀρχηγίαν, τότε, νά προχωρήσωμεν μόνοι. Εἰς τήν δυσμενεστέραν αὐτήν περίπτωσιν ἡ ἐπιτυχία ἀναιμάκτου ἐπικρατήσεως ἐκρίνετο λίαν ἀμφίβολος. Διά τόν λόγον αὐτόν συνεχίσαμεν

τάς προσπαθείας ἀνευρέσεως Ἀντιστρατήγου δεχομένου νά ἡγηθῆ.

Δύο ἦσαν οἱ κρινόμενοι ὡς πλέον ἀποδεκτοί ἀπό τό σύνολον τῶν Ἀξιωματικῶν: οἱ Ἀντιστράτηγοι Ζωϊτάκης Γεώργιος καί Ἀγγελῆς Ὀδυσσεύς, ἐάν ὁ Α/Γ.Ε.Σ. ἠρνεῖτο μέχρι τέλους. Διά τήν βολιδοσκόπησιν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ., εἴχομεν προσπαθήσει καί οἱ τρεῖς καί εἴχομεν ἀποτύχει. Διά τόν Ζωϊτάκην ἀνεφέρθην, εἰς προηγουμένας σελίδας, ὅτι ὁ Γ. Παπαδόπουλος καί ἐγώ εἴχομεν συζητήσει μαζί του. Ἀνέλαβε τώρα καί ὁ Ν. Μακαρέζος νά τόν πλησιάση καί νά προσπαθήση νά τόν πείση, ὅπως ἀναλάβη αὐτός, ἐάν δέν θά ἀνελάμβανεν ὁ Α/Γ.Ε.Σ. Διά τόν αὐτόν σκοπόν ἀνέλαβον ἐγώ νά συζητήσω μετά τοῦ Ἀγγελῆ Ὀδυσσέως. Οἱ τρεῖς: Γ. Παπαδόπουλος, Ν. Μακαρέζος, καί Μ. Ρουφογάλης ἀνέλαβον νά συντάξουν κατάλογον προσωπικοτήτων ὑποψηφίων διά ἀνάληψιν κυβερνητικῶν κ.λπ. πολιτικῆς φύσεως καθηκόντων. Πρωθυπουργόν θά ἠθέλαμεν τόν Α/Γ.Ε.Σ. καί αὐτοῦ μή δεχομένου, ἕνα Ἀντιστράτηγον ἐκ τῶν ἐν ἐνεργεία ἤ ἀποστρατεία, ἤ πολιτικήν προσωπικότητα ἡλικίας οὐχί μεγαλυτέρας τῶν ἑξήκοντα ἐτῶν. Τά ὑπουργεῖα εἰς ἀριθμόν δεκαπέντε ἐπρογραμματίζαμεν νά ἀνελαμβάνοντο ἀπό νέους τεχνοκράτας, ἡλικίας οὐχί ἄνω τῶν ἑξήκοντα ἐτῶν, θά ἠδύναντο δέ νά χρησιμοποιηθοῦν καί Στρατηγοί ἐ.ἐ. ἤ ἐ.ἀ. τῆς ἰδίας ἡλικίας. Μή ἐπιτυγχανομένων τῶν ἐπιδιώξεών μας αὐτῶν διά τήν σύνθεσιν τοιαύτης Κυβερνήσεως, τότε θά ἀπεφασίζετο νά σχηματίσωμεν Κυβέρνησιν ἐκ τῶν ἐνόντων.

Ἀνέλαβα νά ἐπικοινωνήσω μετά τοῦ Στρατηγοῦ Ἀγγελῆ Ὀδυσσέως, ἐντός τῆς 17ης Ἀπριλίου, ἡμέραν Δευτέραν, καί τόν συνήντησα. Διέμενεν εἰς τήν ὁδόν Φαίδρου 2 τοῦ Παγκρατίου εἰς ἕνα μικρόν διαμέρισμα πολυκατοικίας, δύο δωματίων, ἀπέριττον μέ μόνον στόλισμα τήν εἰκόνα τοῦ ἐσταυρωμένου καί μίαν πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην. Ἦτο Ὑπαρχηγός Γ.Ε.Ε.Θ.Α., σεμνός, λιτός, σπαρτιατικῆς ἀρετῆς, ἄριστος καθ' ὅλα Ἀξιωματικός μέ μόρφωσιν ὑπερακαδημαϊκήν. Τά προσόντα του αὐτά τοῦ προσέδιδον αἴγλην καί κῦρος σεβασμοῦ ἀπεριορίστου εἰς ὅλους τούς Ἀξιωματικούς. Θά ἐγίνετο, ὡς ἐκ τούτου, παραδεκτός ἀπό τό Στράτευμα, ἐάν ὁ Α/Γ.Ε.Σ. Ἀντιστράτηγος Γρ. Σπαντιδάκης ἠρνεῖτο μέχρι τέλους νά δεχθῆ. Θά ἀφηγηθῶ ὅσα ἐκ τοῦ τετραδίου, τό ὁποῖον ἔγραφα εἰς τάς φυλακάς τό Φθινόπωρον τοῦ 1977, ἔκαμε δεκτά ὁ Ὀδυσσεύς Ἀγγελῆς ὅταν τότε τά ἐδιάβασε. Τά ὅσα δέν παρεδέχθη ἤ δέν ἐνεθυμεῖτο τά παρέλειψα καί κατέστρεψα τάς σελίδας, εἰς τάς ὁποίας περιείχοντο. Τά ἄλλα, ὅσα ἀναφέρονται εἰς ἐκεῖνο τό τετράδιον ἐκ τοῦ ὁποίου μεταφέρω αὐτά ἐδῶ, δέν τά ἠρνήθη οὐδείς ἐξ ὅσων τά ἀνέγνωσαν.

Ὁ Ἀγγελῆς, μετριόφρων, σεμνός, ἀξιοπρεπής καί συνετός, ἐδέχθη νά ἀναφερθῶ μόνον εἰς αὐτά πού ἀφηγοῦμαι κατωτέρω, ἄν καί θά ἦσαν χρήσιμα διά τούς μεταγενεστέρους καί κολακευτικά διά τήν

ὑστεροφημίαν του τά ὅσα κατόπιν ἐπιθυμίας του παραλείπω. Σέβομαι τήν ἱεράν μνήμην του καί τηρῶ τήν ὑπόσχεσιν πού τοῦ ἔδωσα. Ἦτο φλογερός πατριώτης. Ἐξετιμᾶτο τά μέγιστα τόσον ἀπό τούς Ἕλληνας Ἀξιωματικούς καί τούς Ἕλληνας πού τόν ἐγνώριζον, ὅσον καί ἀπό τούς κύκλους τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. καί τῆς Πολιτικῆς ἡγεσίας τῶν Χωρῶν πού ἐπεσκέφθη. Τοῦ ὑπεσχέθην νά ἀρκεσθῶ εἰς ὅσα ἠθέλησε νά ἀναφέρω. Τό τηρῶ. «Ὅ ἄν ὁμολογήσης, διατήρει». (Περίανδρος) Παραλείπω, ἐπίσης, καί τά σχόλια πού ἔγραφα εἰς τάς σελίδας 67/263 καί 68/264, τά ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τό ἤδη κυκλοφοροῦν, ὅλως παρανόμως ὑπό τρίτου προσώπου, βιβλίον περί τοῦ ὁποίου ἀναφέρομαι εἰς ὑποσημείωσιν ἐν τῇ «ΕΙΣΑΓΩΓΗ» κ.ἄ.

Τόν Στρατηγόν Ὀδ. Ἀγγελῆν ἐνημέρωσα, περιληπτικῶς, ἐπί ὅσων μέχρι τῆς ἡμέρας καί ὥρας ἐκείνης εἶχαν γίνει, καί ἐσχεδιάζοντο. Τοῦ εἰσηγήθην ὅ,τι εἶχε συμφωνηθῆ μεταξύ Γ. Παπαδοπούλου, Ν. Μακαρέζου καί ἐμοῦ: «Στρατηγέ, τοῦ εἶπον, ἡ ἐνέργεια αὐτή χωρίς τήν ἔγκρισιν καί συμμετοχήν τῆς φυσικῆς ἡγεσίας τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, εἶναι καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν καί μάλιστα μέ φοβεράς συνεπείας. Θά χυθῆ αἷμα καί ὑπάρχει κίνδυνος νά ἐκμεταλλευθοῦν τήν ἀποτυχίαν αὐτήν οἱ κομμουνισταί. Ἐάν ὁ Α/Γ.Ε.Σ. ἀρνηθῆ μέχρι τέλους νά ἡγηθῆ καί ἀρνηθῆ καί ὁ Ζωϊτάκης, παρακαλεῖσθε νά ἡγηθῆτε σεῖς...». Ἡ ἀπάντησίς του ἦτο «ΟΧΙ», καί τήν ἠτιολόγησεν ἐπαρκῶς. Ἐτόλμησα τήν ἐρώτησιν — πρότασιν: «Τοὐλάχιστον, θά ἐδέχεσθε τήν Πρωθυπουργίαν μετά τήν ἐπικράτησιν τῆς ἐπαναστάσεως;»

Ἔ, τότε ἐξερράγη! Ἤστραψε καί ἐβρόντησε: «Αὐτό θά ἦτο πρόστυχον καί ἄνανδρον ἐκ μέρους μου... δέν ἐπερίμενα ἀπό σένα αὐτήν τήν πρότασιν...». Τοῦ ἐζήτησα νά μέ συγχωρήσῃ. Ὤφειλον νά κάνω ὅ,τι συνεφώνησα μέ τούς ἀνωτέρω. Δέν κατεβάλαμεν αὐτάς τάς προσπαθείας, διά νά φορτώσωμεν τάς εὐθύνας μας εἰς ἄλλους. Θά ἦτο ἀνέντιμος καί ἀνανδρία μας ἡ τοιαύτη θέσις. Ἐθεωρούσαμεν ὅτι ὁ βαθμός μας καί τό ἄγνωστον ποιόν μας δέν ἀπετέλει ἐχέγγυον ἐπιτυχίας ἑνός τοιαύτης σοβαρότητος ἐγχειρήματος. Αὐτή ἦτο ἡ πραγματικότης. Δέν ἐφοβούμεθα τάς εὐθύνας, αἱ ὁποῖαι θά ἠδύναντο, εἰς περίπτωσιν ἀποτυχίας, νά εἶχον ὡς συνέπειαν τόν θάνατόν μας, διά τό ἀποτυχόν ἔγκλημα τῆς στάσεως — ἐπαναστάσεως. Δέν ἐφοβήθημεν ποτέ τόν θάνατον. Ἔφυγα καί ἀπό τήν οἰκίαν τοῦ Στρατηγοῦ Ἀγγελῆ, καταστενοχωρημένος, ὄχι ὅμως ἀπηλπισμένος. «Ὁ ἐπιμένων ἕως τέλος,... οὗτος νικᾶ». Μετέφερα αὐτήν τήν ἀπογοητευτικήν ἀπάντησιν εἰς τούς συναδέλφους μου.

Θεωρῶ ἀναγκαῖον διά τήν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Ἀγγελῆ, νά βεβαιώσω τούς πάντας καί ἰδιαιτέρως τόν... «ἐθνικόν δικαστήν» κ. Γιάννην Ντεγιάννην ὅτι ὁ Στρατηγός Ἀγγελῆς Ὀδυσσεύς οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν εἶχε μέ τό «στιγμιαῖον» ἔγκλημα, διά τό ὁποῖον κατεδικάσθη εἰς τήν ποινήν τῆς 20ετοῦς καθείρξεως.. Ἀδίκως καί παρανό-

μως κατεδικάσθη καί ἀδίκως ἐχάθη.

Τήν ἄρνησίν του αὐτήν πρός ἐμέ, ὁ Στρατηγός Ἀγγελῆς τήν ἐπανέλαβε καί πρός τούς Γ. Παπαδόπουλον καί Ν. Μακαρέζον, ὅταν ἐν συνεχείᾳ μετά ἀπό ἐμέ τόν παρεκάλεσαν. Τήν συνεζητήσαμεν ἐπί πολύ καί συνδυάσαντες αὐτήν μέ τήν ὁμοίαν τοῦ Γρ. Σπαντιδάκη καί τοῦ Γεωρ. Ζωϊτάκη, κατελήξαμεν μέ δέος, εὐχήν καί προσευχήν, εἰς τήν ἀπόφασιν νά ἀποτολμήσωμεν, ἔστω καί μόνοι, τήν ἐνέργειαν, θέτοντες εἰς ἐφαρμογήν τό Σχέδιον «Προμηθεύς» μέ τάς προσθήκας καί παραλλαγάς πού εἴχομεν προβλέψει, διά τήν τοιαύτην περίπτωσιν. Ἐπιστεύαμεν ὅτι ἔπρεπε νά ἐπιτύχῃ ἡ ἐφαρμογή του καί νά ἐπιτύχῃ χωρίς ἀντιδράσεις, ἄνευ αἵματος. Ἐπρογραμματίσαμεν ὅλας τάς ἀπαιτουμένας ἐνεργείας μας ἀπό τῆς στιγμῆς ἐκείνης, μέχρι καί τῆς τελευταίας πράξεως πού θά ἦτο ἡ ὁρκωμοσία Κυβερνήσεως. Δέν ἀπηλπίσθημεν. Ἠλπίζαμεν ὅτι ὁ Θεός, ὁ πάντοτε συμπαριστάμενος καί προστατεύων τό ἔθνος μας, τό ἁμαρτωλόν, θά τό ἐβοήθει καί τώρα. Θά ἐφώτιζεν ἕνα τῶν ἀξίων τῆς Πατρίδος μας Ἀντιστράτηγον νά τολμήσῃ... «Ἔνιοι τῶν ἀνθρώπων διά φόβον ἐλαττόνων κινδύνων εἰς μείζονα κακά εἰσίασιν» (: Μερικοί ἄνθρωποι, ἀπό τόν φόβον τῶν μικροκινδύνων, ἐμπῆκαν ἔπειτα εἰς μεγαλύτερα δεινά. ΑΙΣΩΠΟΣ). Ἐθεωρούσαμεν τούς κινδύνους τῆς ἐπαναστάσεως μικροτέρους ἀπό τούς κινδύνους, πού θά διέτρεχεν ἡ Πατρίς μας καί φυσικά καί ἡμεῖς, ἄν δέν ἐπαναστατούσαμεν.

Ἠλπίζαμεν μέχρι τέλους, μέχρι τῆς ὥρας «Ω», ὅτι τελικῶς θά ἐδέχετο νά ἀναλάβῃ, εἰς τούς ἐμπειροπολέμους ὤμους του, τάς εὐθύνας αὐτῆς τῆς ἐθνοσωτηρίου ἐνεργείας εἷς τῶν Ἀντιστρατήγων. Ὁ Α/Γ.Ε.Σ. θά ἦτο ὁ πλέον κατάλληλος. Ὅλοι των ἦσαν ἐμπειροπόλεμοι καί ἄξιοι τοῦ βαθμοῦ, πού τούς εἶχεν ἀπονείμει ἡ Πατρίς. Ὅλοι των. Ὄχι μόνον τοῦ Στρατοῦ Ξηρᾶς, ἀλλά καί τῆς Θαλάσσης καί τοῦ Ἀέρος. Τό κῦρος των, ἡ ἔξωθεν καλή φήμη των ἠγγυᾶτο τήν ἀναίμακτον ἐπιτυχίαν. Ἐγένετο κάθε δυνατή προσπάθεια καί νομίζω ὅτι προεβλέφθησαν ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι διά τήν ἀσφαλῆ καί ἀναίμακτον διεξαγωγήν τοῦ Σχεδίου τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ Μονάς μου, π.χ. ἐπολυγράφησε σχέδιον διαταγῆς, τήν ὁποίαν θά παρέδιδε πρός ἕκαστον ὑφιστάμενον, ἔχον περίπου ὡς ἑξῆς: Συ.Τ/ Διοικητής. Πρός τόν... Διοικητήν... Κινηθῆτε μετά... ὡς ἐπικεφαλῆς... τήν ὥραν... ἀπό τῆς... Πύλης τοῦ Στρατοπέδου, ἐπί τοῦ δρομολογίου... ἀχθῆτε εἰς... ὅπου πρέπει νά εὑρίσκεσθε τό ἀργότερον τήν ὥραν... Ἐκεῖ θά ὀργανωθῆτε ἀμυντικῶς — ἤ θά κινῆσθε ὑπό μορφήν περιπόλου ἀπό... ἕως καί τανάπαλιν — καί δέν θά ἐγκαταλείψετε τήν θέσιν σας αὐτήν ἄνευ ἰδικῆς μου διαταγῆς καί αὐτῆς προσωπικῶς καί προφορικῶς παρ'ἐμοῦ διδομένης. Ἀπαγορεύω χρῆσιν πυρῶν, ἐκτός ἐάν δεχθῆτε ἐπίθεσιν ὑπό ὑπερτέρων δυνάμεων τῶν ἰδικῶν σας, ἤ λάβετε ἰδικήν μου διαταγήν καί αὐτήν προφορικήν. Ἐν Ἀθήναις 21η Ἀπριλίου 1967, Ὑπογρα-

φή... Ὁ Διοικητής Παττακός Στυλιανός Ταξίαρχος.»

Κατά τήν στιγμήν τῆς παραδόσεως τῆς διαταγῆς αὐτῆς εἰς ἕκαστον θά τοῦ ἐδίδοντο — καί ἐδόθησαν — προφορικαί ὁδηγίαι, ὅπως ἀποφευχθῆ αἱματοχυσία. **Οὔτε σταγών αἵματος νά χυθῆ.** Τό ἑλληνικόν αἷμα εἶναι εὐλογημένον παρά τοῦ Θεοῦ, καί δέν πρέπει νά χύνεται ἀδελφοκτόνως.

Οἱ Ἕλληνες Ἀξιωματικοί διδάσκονται νά σέβωνται τήν ζωήν τῶν στρατιωτῶν, τούς ὁποίους δίδει εἰς αὐτούς ἡ Πατρίς, καί τήν ζωήν παντός Ἕλληνος. Καί τήν σέβονται μέ λατρείαν καί αὐτοθυσίαν. Καί εἰς τήν προκειμένην περίπτωσιν ἡ διαταγή μας ἦτο σαφής καί κατηγορηματική: ΝΑ ΜΗ ΧΥΘΗ ΟΥΤΕ ΣΤΑΓΩΝ ΑΙΜΑΤΟΣ.

Εὐτυχῶς δέν ὑπῆρξεν ἀνάγκη νά ριφθοῦν πυρά. Ὅλα τά διά τοῦ Σχεδίου Ἐνεργείας προβλεπόμενα: διακοπή ἐπικοινωνιῶν, συλλήψεις ὑπόπτων πολιτῶν Γ κατηγορίας, κ.λπ., χαρακτηρισμένων ὑπό τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας ὡς ἐπικινδύνων διά τήν δημοσίαν τάξιν καί ἀσφάλειαν. Καί μή λησμονῶμεν ὅτι τό Κ.Κ.Ε. εὑρίσκετο ὑπό ἀπαγόρευσιν, ἐκτός Νόμου, μέχρι καί τῆς «Μεταπολίτευσης» τοῦ Ἰουλίου 1974, ὁπότε ἡ Κυβέρνησις Κ. Καραμανλῆ τό ἐνομιμοποίησε. Καί ὅσα προεβλέφθησαν καί διετάχθησαν, ἐξετελέσθησαν μέ θαυμαστήν ἀκρίβειαν. Εἰς τοῦτο συνέβαλε τά μέγιστα ἡ νηφαλιότης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπεδέχθη τήν Ἐπανάστασιν μέ ἀνακούφισιν, εὐθύς ὡς ἐβεβαιώθη ὅτι ἐγένετο ὑπό τῶν ὑγιῶν, νομίμων Ἐνόπλων Δυνάμεών του.

Ἐπανέρχομαι ἐπί τοῦ σοβαροῦ προβλήματος πού μᾶς ἐβασάνιζε. Τό ποῖος θά ἦτο Ἀρχηγός εὐθύς μετά τήν ἔξοδον τῶν Μονάδων ἐκ τῶν Στρατοπέδων των. Ἡμεῖς ἀπεφασίσαμεν. Ἐθέσαμεν εἰς κίνησιν τόν Ἐθνικόν Μηχανισμόν διά τήν σωτηρίαν τοῦ Ἔθνους. Δέν ἐφοβήθημεν. Ἱερόν ἦτο τό χρέος μας πρός τό Ἔθνος καί θεωρῶ ἐπίκαιρον νά θέσω ἐδῶ τά λόγια τοῦ Α. Κάλβου, Ὠδή εἰς Σάμον, Ἅπαντα 1962:.

«... Ὅσοι τό χάλκειον χέρι
βαρύ τοῦ φόβου αἰσθάνονται,
ζυγόν δουλείας ἄς ἔχωσι·
Θέλει ἀρετήν καί τόλμην
ἡ ἐλευθερία»

Καί ὁ Θεός μας, ὁ Θεός τῆς Ἑλλάδος μᾶς ἐβοήθησε καί παλιν.

Ἄλλο σοβαρόν πρόβλημα ἦτο: Πρωθυπουργός, Ὑπουργοί, καί.. ἐξ ἴσου σοβαρόν: Τί θά κάμη ὁ Βασιλεύς; Δι ὅλα αὐτά θά γίνη ἰδιαίτερος λόγος... Ἔγιναν τόσα πολλά κατά τάς τελευταίας αὐτάς ἡμέρας — ἀπογεύματα, νύκτες — Τά καταχωρῶ, ὅπως μοῦ ἔρχονται εἰς τόν νοῦν καί ὁ καθείς ἄς τά φαντασθῆ: Συνεζητήθησαν καί ἐτέθησαν εἰς κατάλογον πρός ὑπ'ὄψιν, ἀνακοίνωσις δι'ὅλων τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως Βασιλικοῦ καί Πρωθυπουργικοῦ Διαγγέλματος πρός

τόν Ἑλληνικόν Λαόν, τακτοποίησις τῶν συλλαμβανομένων, ἐνημέρωσις τῶν Διπλωματικῶν Ὑπηρεσιῶν ὅλων τῶν Κρατῶν, ἐπάνοδος τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων εἰς τούς Στρατῶνας των, ὁμαλοποίησις τοῦ ρυθμοῦ ζωῆς καθ'ἅπασαν τήν Ἐπικράτειαν, σύνταξις καί ἔγκρισις διά Δημοψηφίσματος Νέου Συντάγματος καί πλήρης ἐφαρμογή τούτου, δηλαδή ἐπάνοδος εἰς τήν Κοινοβουλευτικήν Δημοκρατίαν — τήν ἀληθῆ ὅμως Δημοκρατίαν — τήν σύνταξιν τῆς ἐπαναστατικῆς Διακηρύξεως, τήν κατάστρωσιν ἑνός Κυβερνητικοῦ Προγράμματος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

Τό ἑσπέρας τῆς 18ης μετέβημεν εἰς τήν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας Χαλανδρίου καί προσηυχήθημεν, ἕκαστος μέ τά ἰδικά του ὁράματα. Ἐπελέγη τοῦ Χαλανδρίου ὡς πλέον ἀπόμερος καί διότι κάποιος ἐξ ἡμῶν διετήρει φιλικάς σχέσεις μετά τοῦ προϊσταμένου τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ἱερέως, ὁ ὁποῖος θά μᾶς ἐδιάβαζε τήν σχετικήν εὐχήν...

Ἡ προσευχή μου περιεῖχε τάς ἑξῆς περίπου αἰτήσεις: «... Θεέ μου, φώτισέ με νά διακρίνω σωστά τό τί πρέπει νά πράξω· δῶσε μου τήν δύναμιν νά τό ἐκτελέσω μέ ἐπιτυχίαν, ἄν τοῦτο εἶναι καλόν διά τήν γαλήνευσιν, τήν ἐθνικήν ἀναγέννησιν καί τήν ἐν εἰρήνη εὐημερίαν τῆς πατρίδος μου καί ὅλων τῶν Ἑλλήνων».

Εἰς τό τέλος τῆς συσκέψεως τῆς 19ης Ἀπριλίου 1967, ἡμέραν Τετάρτην, ὁ Γ. Παπαδόπουλος ἐξέφρασε τήν ἄποψιν ὅτι δέν θά πρέπει νά παρουσιασθῶμεν εἰς τάς Μονάδας μας τήν ἑπομένην ἡμέραν, Πέμπτην, παραμονήν τῆς ἡμέρας ἐνεργείας, διά δύο λόγους: α) Λόγω ἐντάσεως, μήπως προβῆ κάποιος ἐξ ἡμῶν εἰς κάποιαν σπασμωδικήν κίνησιν, ἐκ τῆς ὁποίας νά προδοθῆ τό Σχέδιον. β) Λόγω ἀναμενομένων ἐντατικῶν ἐνεργειῶν τῆς ἑπομένης νυκτός, θά ἔπρεπε νά ὑπάρξη σχετική ἀνάπαυσις. Ὁ Ν. Μακαρέζος εἶχε τήν ἰδίαν μέ ἐμέ ἄποψιν, καί μερικοί ἄλλοι, ὅτι δηλαδή: ἡ ἰδική μου συγκεκριμένως ἀπουσία ἐκ τῆς Μονάδος μου θά ἐδημιούργει σοβαράς ὑποψίας καί ἐρωτηματικά, διότι δέν ἀπουσίαζα ποτέ. Μέ αὐτήν τήν σκέψιν ἀπήντησα ὅτι «ἐγώ θά εἶμαι εἰς τήν Μονάδα μου ἀπό λίαν πρωΐ ἕως τέλους τοῦ ὡραρίου ἐργασίας, ὅπως τό συνηθίζω...» Καί εὐτυχῶς πού ἐνήργησα οὕτω, διότι, ὅπως θά ἀναφερθῶ ἐν συνεχεία, ἐάν ἀπουσίαζα θά εἶχε προδοθῆ τό πρόγραμμά μας τῆς 21ης Ἀπριλίου.

Ἕνα σημεῖον τῆς συζητήσεως κατά τήν σύνταξιν τῆς Ἐπαναστατικῆς Διακηρύξεως, κατά τάς συσκέψεις 17ης ἕως καί 19ης Ἀπριλίου μᾶς ἀπησχόλησεν ἰδιαιτέρως καί βασανιστικῶς. Ἦτο τό τῆς ΠΑΙΔΕΙΑΣ. Ἐτέθη καί ἀνελύθη λεπτομερέστερον καί μέ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον ὡς βασικός στόχος τῆς Ἐπαναστάσεως, μαζί μέ τό θέμα τῆς ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, τῆς ΤΑΞΕΩΣ καί ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ καί τῆς ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ. Τά σημεῖα αὐτά ἦσαν, πάντοτε, εἰς ὅλας τάς συσκέψεις μας τῶν τεσσάρων τελευταίων ἡμερῶν, πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος καί τά συμπεράσματά μας κατεχωροῦντο εἰς τό πρόχειρον

σχέδιον τῆς συντασσομένης Διακηρύξεως, ἡ ὁποία θά ἀπετέλει — καί ἀπετέλεσε πράγματι, ὡς θά ἐκτεθῆ ἐν συνεχεία — ἕνα εἶδος τῶν προγραμματικῶν μας δηλώσεων. Ὁ Ν. Μακαρέζος ἐπέμεινεν ὅτι κυρία προσπάθεια τῆς Ἐπαναστάσεως θά πρέπει νά εἶναι τό Οἰκονομικόν καί ἡ Παιδεία. Διότι ἄνευ οἰκονομικῶν μέσων οὐδέν τῶν δεόντων δύναται νά γίνη. Συνεφωνήσαμεν ὅλοι. Οἱ Στρατιωτικοί ὅλου τοῦ κόσμου ἀπό ἀνέκαθεν ἔχουν ὡς δόγμα των ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἀποτελεῖ τό Α καί τό Ω τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ καί τῆς ἀποστολῆς τοῦ Στρατεύματος. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶναι γνωστόν ὅτι ἔλεγεν: «εἰς τούς γονεῖς μου ὀφείλω τό ζῆν, εἰς δέ τόν διδάσκαλόν μου τό εὖ ζῆν», πού σημαίνει ὅτι ἡ παιδεία τόν κατέστησε Μέγαν. Ἡ παιδεία, τήν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπό τόν μέγιστον τῶν διδασκάλων, τόν Σταγειρίτην Φιλόσοφον Ἀριστοτέλην.

Διά τήν παιδείαν οἱ στρατιωτικοί ἐπιμένουν δογματικῶς ὅτι: «Ὁ Στρατιώτης πράττει ὅ,τι δύναται. Δύναται νά τό πράξη ἄν τό γνωρίζη. Τό γνωρίζει ἄν τό μάθη. Καί τό μανθάνει ἄν τό διδαχθῆ καλῶς.» Καλήν διδασκαλίαν ἀπό Παιδείαν καλῶς ἀμειβομένην, ἄριστα ὠργανωμένην καί μέ ζῆλον καί ἐνθουσιασμόν ἀπεριόριστον ἐφαρμοζομένην. Κατά τόν Ἕλληνα Φιλόσοφον Ἀριστοτέλην, ὕψιστος σκοπός τῆς Παιδείας εἶναι: «τόν πολίτην γενέσθαι τέλειον, ἄρχειν τε καί ἄρχεσθαι τέλειος, μανθάνων νά διοικῆ καί νά διοικῆται μέ βάσιν τό δίκαιον.» Ἐπίσης ὁ ἄλλος μέγας φιλόσοφος, ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ Πλάτων, εἰς τό ἔργον του ΠΟΛΙΤΕΙΑ κεφ. 613a-b, ἀναφέρει διά τήν παιδείαν: «ὅς ἄν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίγνεσθαι καί ἐπιτηδεύων ἀρετήν εἰς ὅσον δυνατόν ἀνθρώπῳ ὁμοιοῦσθαι Θεῷ.» (Ὅποιος θέλει, προθύμως, νά εἶναι καί νά γίνεται πάντοτε δίκαιος καί νά γίνεται ἐνάρετος τόσον, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τόν ἄνθρωπον νά γίνεται θεϊκός, πρέπει νά εἶναι πεπαιδευμένος.) Ὅλα, διά τῆς παιδείας, ἀκόμη καί ἡ οἰκονομία.

Ἕνα περιστατικόν, πού ἀποδεικνύει καί διαφωτίζει τάς δυσχερείας πού συνηντήθησαν, καί τόν τρόπον τῆς ἀντιμετωπίσεώς των ἦτο ἡ αἰφνιδία διαφοροποίησις τοῦ Ταξιάρχου Ζαλαχώρη Ἀποστόλου. Οὗτος ἦτο σημαίνων παράγων τῆς Ὁμάδος. Σοβαρός, συνετός, ἀξιοπρεπής, συνειργάζετο ἁρμονικῶς μαζί μας. Ἐξῆλθε τῆς Σ.Σ.Ε. τόν αὐτόν χρόνον μέ ἐμέ, αὐτός 4ετοῦς, ἐγώ 3ετοῦς φοιτήσεως, τό ἔτος 1937. Συνεδεόμεθα φιλικῶς. Ἦτο διοικητής Σ.Δ.Α., μέ ἕδραν ἔναντι τοῦ Σιδηροδρομικοῦ Σταθμοῦ Λαρίσης. Εἰς μίαν τῶν συσκέψεων τῆς ὁμάδος, λαβοῦσαν χώραν εἰς τήν οἰκίαν τοῦ τότε Ἀντισυν/χου Πεζικοῦ Μέξη Ἀντωνίου, διοικητοῦ Μονάδος εἰς Κ.Ε.Β.Ο.Π., περιέργως ἐδήλωσεν ὅτι ἀποχωρεῖ καί συνέστησε τήν διάλυσιν καί τήν διακοπήν καί ἀποκλεισμόν πάσης ἐνεργείας ἄνευ ἐγκρίσεως τῶν προϊσταμένων μας Ἀρχῶν. Ἦτο ὡς κεραυνός ἐν αἰθρίᾳ, διότι μέχρι τότε ὄχι μόνον συνεφώνει ἀλλά καί ὑπερεθεμάτιζεν. Ἐμείναμεν ἐμ-

βρόντητοι, καί τό γεγονός αὐτό μᾶς ἔκανε σκεπτικούς. Ἦτο μέχρι τότε καί αὐτός, ὡς καί ἡμεῖς, πεπεισμένος ὅτι ὁλόκληρος ὁ λαός ἐθεώρει ἀναγκαίαν καί ἀναπόφευκτον τήν ἐπανάστασιν.

Ἔμενα πλέον ὁ κατά βαθμόν ἀνώτερος μεταξύ τῶν ἐπί τό αὐτό συνερχομένων. Ἀνέλαβα νά τόν μεταπείσω, ἤ τουλάχιστον ν'ἀποσπάσω ὑπόσχεσίν του ὅτι δέν θά ἀναφέρη τίποτε, εἰς οὐδένα, περί τῆς σχεδιαζομένης ἐνεργείας καί δέν θά ταχθῇ ἀντιμέτωπός μας κατά τήν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνεργείας... Κατέβαλα ὅσας προσπαθείας ἠδυνάμην διά νά τόν μεταπείσω εἰς τήν ἀπόφασίν του νά διακόψη τήν συνεργασίαν του μεθ'ἡμῶν ἀλλά δέν τό ἐπέτυχον. Τόν ἐπεσκέφθην καί εἰς τό Γραφεῖον του τῆς Σ.Δ.Α. Ἄκαρπος ἀπέβη καί αὐτή ἡ προσπάθεια. Προσεπάθησε νά μέ πείση νά ἀποχωρήσω καί ἐγώ. Μοῦ ἐπεσήμανε τούς κινδύνους ἀποτυχίας καί μοῦ ἐξεμυστηρεύθη ὅτι εἰς τήν Ὁμάδα αὐτήν ὑπάρχει συνάδελφος — εἷς τουλάχιστον — ἐπικίνδυνος καί ὅτι ἐφοβεῖτο ὅτι θά μέ ὤθουν εἰς τήν ἐνέργειαν αὐτήν, θά ἀπετύγχανον καί θά μέ ἐγιουχάϊζαν μέ τό γνωστόν: «μπράβο κολονέλο!» Μέ ἐβεβαίωσεν ὅμως ὅτι δέν θά προέβαινεν εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν οὔτε ἀναφορᾶς, οὔτε ἀντιδράσεως καί πρός τιμήν του ἐτήρησε τόν λόγον του. Ἦτο ἐνάρετος, ἔντιμος καί γενναῖος Ἀξιωματικός. (1)

Μοῦ ὑπενθύμισε τάς θλιβεράς συνεπείας τοῦ ἀποτυχόντος κινήματος τῶν Βενιζέλου – Πλαστήρα τῆς 1ης Μαρτίου 1935, μέ τάς ἑκατόμβας τῶν νεκρῶν καί τήν καταδίκην εἰς θάνατον τῶν πρωταιτίων, τριῶν ἐκ τούτων ἐκτελεσθέντων. Δέν συνεφώνησα μαζί του, δέν τόν ἔπεισα, ἕκαστος ἔπραξεν ὅ,τι τοῦ ἔλεγεν ἡ φωνή τῆς συνειδήσεώς του. Ἡ ἀδέκαστος Ἱστορία θά κρίνη. «Τά λάθη τῶν ἀντιπάλων, συχνά κάμνουν τούς μετρίους, σπουδαίους!»

1. Δυστυχῶς, κατά τό ἀποτυχόν ἀντεπαναστατικόν ἐγχείρημα τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1967, διέλυσε τήν καλήν μέχρι τότε φήμην του. Ἐμιμήθη τούς ἀρχαίους προγόνους μας: Θεμιστοκλῆν, Παυσανίαν, Ἀλκιβιάδην, Δημάρατον κ.λπ. καί διοικητής τῆς Μεραρχίας Ἕβρου ὤν Ὑποστράτηγος ἔνστολος καί ἔνοπλος, παρεδόθη, εὐτυχῶς ἄνευ ἄλλου, εἰς τόν προαιώνιον ἐχθρόν μας τόν Τοῦρκον! Καί ἐν συνεχεία εἰς τόν ἄλλον «φίλον» μας, τόν Ἰταλόν. Αὐτά κάμνει τό μῖσος, ὁ φθόνος καί τό προαιώνιον ἐλάττωμα τῆς φυλῆς μας. Θυσιαζόμεθα μετ'αὐταπαρνήσεως ὑπέρ τῆς Πατρίδος μας, ἀλλά καί τήν προσβάλλομεν ἀναισχύντως καί εὐκόλως, εὐθύς ὡς στερηθῶμεν τῆς πρωτοκαθεδρίας. Γινόμεθα «θλιβεροί ὁδοιπόροι πρός τά Σοῦσα», ὅπως μέμφεται ὁ Καβάφης τούς πρός τήν πρωτεύουσαν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, τά Σοῦσα, ὁδοιπόρους, προγόνους μας... Θλιβερούς ὁδοιπόρους πρός τήν Δύσιν ἀπεκάλεσα ἐγώ δημοσία ἐκ τοῦ Δεσμωτηρίου μέ δημοσίευμά μου εἰς τήν ΕΣΤΙΑΝ, ἐκείνους πού κατέφευγον εἰς τό Κογκρέσσον τῶν Η.Π.Α., εἰς τά Κοινοβούλια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν καί τούς ὀργανισμούς τῆς Ε.Ο.Κ. καί κατηγόρουν τήν Κυβέρνησιν τῆς Πατρίδος των ζητοῦντες νά ἐπιβληθοῦν σκληρά μέτρα κατ'αὐτῆς, ὡς: ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς ἀπαραιτήτων ἀγαθῶν — embargo — διά τούς Ἕλληνας, χείριστον παράδειγμα πρός ἀποφυγήν. Πότε θά μιμηθῶμεν τήν Ρώμην, εἰς τήν ὁποίαν τό φαινόμενον τῶν «θλιβερῶν ὁδοιπόρων πρός τά Σοῦσα», τό ἠκολούθησεν εἷς καί μοναδική ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, ὁ Κοριολανός.

19η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

Τάς ἀπογευματινάς ὥρας τῆς 19ης Ἀπριλίου 1967 συνεσκέφθημεν εἰς τήν οἰκίαν μου, διά τελευταίαν φοράν, οἱ Γ. Παπαδόπουλος, Ν. Μακαρέζος καί ἐγώ. Ἡ πρωτότοκος κόρη μου ἐδακτυλογράφησεν ὅσα χειρόγραφα τῆς ἐδώσαμεν. Ἦσαν τά τελικά σημεῖα, πού ἐπρογραμμάτιζαν λεπτομερῶς — κατά λεπτόν — τάς ἐνεργείας ὅλων τῶν παραγόντων τῆς ἐπαναστάσεως ἀπό τῆς ὥρας «Ω» ἕως καί τῆς ὥρας τῆς ὁρκωμοσίας Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ὑπελογίζετο νά εἶναι ἡ Ω+6, ἤτοι ἡ 8η πρωϊνή... Μετά τήν τακτοποίησιν ὅλων τῶν λεπτομερειῶν, μετέβημεν εἰς τήν οἰκίαν τοῦ Ἀντισυν/χου Πυροβολικοῦ Μπαλοπούλου Μιχαήλ, ὅπου συνεκεντρώθημεν — διά τελευταίαν φοράν συνωμοτικῶς — ὅλοι οἱ τῆς Ὁμάδος Διαταγῶν. Ἀνεπτύχθησαν ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ὑφ'ἑκάστου ἐξ ἡμῶν ἐκτελεστέου ἔργου κατά τήν νύκτα τῆς ἐπομένης — 20 πρός 21 Ἀπριλίου — καί ἐδόθη ἡ εὐχέρεια εἰς ἕκαστον νά ζητήση ἐπεξηγήσεις ἤ καί νά προτείνη συμπληρώσεις ἤ ἄλλο τί. Μετά καί ἀπό αὐτά, μερικοί πού εἶχον ὡς ἀποστολήν τήν ἐκτέλεσιν ἔργου πού ἐχρειάζετο ἔναρξιν λεπτῶν χειρισμῶν πρό τῆς ὥρας «Ω», καί συνεννοήσεις ἐπικινδύνους μετ'ἄλλων, ἀπῆλθον μέ αὐστηράν σύστασιν νά ἀρχίσουν τό ἔργον των βάσει τοῦ ἀνά χεῖρας των προγράμματος καί μέ τήν εὐχήν: Καλήν ἐπιτυχίαν. Συνάντησις εἰς τό Στρατηγεῖον τοῦ Γραφείου τοῦ Α/ΓΕΣ τήν «Ω»+30 λεπτά τῆς 21ης Ἀπριλίου. Αὐτοί, ὡς ἐπληροφορήθην ἀργότερον εἶχον καί ἄλλην συνάντησιν μετά τοῦ Γ. Παπαδοπούλου, τήν 20ην Ἀπριλίου, κάποιαν ὥραν, διά συντονισμόν καί ἐπίλυσιν τυχόντων προβλημάτων κατά τήν ἐξέλιξιν τοῦ ἔργου ἑκάστου τούτων. Ἡμεῖς οἱ ὑπόλοιποι παρεμείναμεν διά συζήτησιν καί ἐπίλυσιν προβλημάτων.

Ἐκ τῆς οἰκίας Μπαλοπούλου ἀνεχωρήσαμεν κεχωρισμένως καί κατά διαφορετικήν ὥραν ἕκαστος, ἀπό 21ης ὥρας, μέ συμφωνίαν νά συναντηθῶμεν ἐκ νέου τό ἑσπέρας τῆς 20ης Ἀπριλίου περίπου ὥραν 18ην, μόνον οἱ τῆς κεντρικῆς Διοικήσεως τῆς Ὁμάδος Διαταγῶν.

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι αἱ προεκλογικαί συγκεντρώσεις ὡρίσθη νά ἀρχίσουν ἀπό τῆς 22ας Ἀπριλίου 1967 καί ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο φοβερά ἠλεκτρισμένη.

Εἶχαν περάσει μόλις δεκαοκτώ ἔτη ἀπό τῆς συντριβῆς τῶν ἀνταρτικῶν Σλαβοκινήτων Κομμουνιστικῶν δυνάμεων. Αἱ δυνάμεις αὐταί δέν ἀνεγνώρισαν ποτέ τήν ἧτταν των, οὔτε ἐζήτησαν συγχώρησιν διά τά

ἀποτρόπαια ἐγκλήματά των εἰς βάρος τοῦ λαοῦ καί τῆς Πατρίδος. Ἀντιθέτως ὠργανοῦντο μεθοδικῶς, ἐπληρώνοντο δαψιλῶς ἀπό τό Κ.Κ.Σ.Ε καί προπαρεσκευάζοντο διά τήν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας. Θά ἐφήρμοζον εἰς τήν Πατρίδα τό προσφιλές εἰς τό Κόμμα των καί τόν Ἀνδρέα Γ. Παπανδρέου Σταλινικόν «μοντέλον» καί θά ἐνέτασσον τήν Ἑλλάδα μας εἰς τάς «τρυφεράς» ἀγκάλας τοῦ «Σιδηροῦ Παραπετάσματος». Ὁ πείσμων «ἀνένδοτος ἀγώνας» πού εἶχεν ἐξαπολύσει ὁ «Γέρος τῆς Δημοκρατίας», Γεώργιος Παπανδρέου, εὐθύς μετά τήν ἧτταν του εἰς τάς ἐκλογάς τοῦ 1961, εἶχε φθάσει εἰς τό ἀπόγειον τῆς τροχιᾶς του. Εἶχε δημιουργήσει μίση καί πάθη ἀγεφύρωτα. Ἠπειλοῦντο διωγμοί, δίκαι, καταδίκαι, ἐκδικήσεις καί... ὁ φόβος τῶν νικητριῶν ἐθνικῶν δυνάμεων κατά τούς τρεῖς κομμουνιστικούς γύρους, τάς ὡδήγει εἰς ἀπελπισίαν. Ἄς ἐπαναλάβω δι' ἄλλην μίαν φοράν τήν ἀγωνιώδη κραυγήν τοῦ ἐθνικόφρονος Λαοῦ ἐκφραζομένην διά τοῦ Τύπου: «Ἄχ! δέν βρίσκεται ἕνας Λοχίας νά μᾶς σώση;» Τά ὀλίγα 24ωρα πού ἔμεναν —δύο μόλις— δέν ἐπέτρεπον περαιτέρω σκέψεις, ἀμφιταλαντεύσεις καί δισταγμούς. Καί ἦλθον εἰς τήν σκέψιν μου οἱ λόγοι τοῦ Ψαλμωδοῦ: «Ἐγώ δέ εἶπον ἐν τῇ ἐκστάσει μου... ἐπιλαβοῦ ὅπλου καί θυρεοῦ...» «περίζωσαι τήν ρομφαίαν σου ἐπί τόν μηρόν σου δυνατέ... καί ἔντεινον καί κατευοδοῦ καί βασίλευε ἕνεκεν ἀληθείας καί πραότητος καί δικαιοσύνης...» «ἠγάπησας δικαιοσύνην καί ἐμίσησας ἀνομίαν...» (Ψαλμ. (45 44, 4-18) (: Ἐγώ δέ εὑρισκόμενος εἰς κατάστασιν ἀμηχανίας καί ἀπορίας ἐπί τοῦ τί πρέπει νά πράξω διά τήν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος μου, ... ἀπεφάσισα...»: ...«ἀνάλαβε τά ὅπλα σου καί τά ἐμβλήματά σου...» «κρέμασε στή μέση σου τήν ἀμφίστομον σπάθην σου καί αὔξησε τάς προσπαθείας σου καί τράβηξε τόν δρόμον σου καί κάνε ὅ,τι ὑποχρεοῦσαι διά νά ἔχης ἥσυχον τήν συνείδησίν σου χάριν τῆς ἀληθείας, τῆς γαλήνης καί τῆς δικαιοσύνης...» ...«ἔχεις ἀγαπήσει τήν ἀγαθότητα καί ἀποστρέφεσαι τήν παρανομίαν...» (μετάφρασις - παράφρασις ἰδική μου). Καί τί ἄλλο νά ἐσκεπτόμουν εἰς τήν δεινήν αὐτήν κατάστασιν πού ἔβλεπα τήν Πατρίδα μου; Εἶπον: «ὑπεράνω τοῦ ὅρκου σου ὁ ΥΠΕΡ ΠΑΝΤΩΝ ΑΓΩΝ ΚΑΤ' ΑΥΤΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ, «τῶν χρημάτων καί τῆς Πατρίδος ἐνδεῖκται γεγόνασι». (Β' Μακκαβαίων, Δ' 1..) παράφρασις ἰδική μου (: Εἶπα «πάνω καί πέρα ἀπό τόν ὅρκο σου ὑπάρχει ἡ ὑποχρέωσις νά ἀγωνισθῇς ἐναντίον αὐτῶν οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταντήσει χρηματόδουλοι καί προδόται»...) Ἐξηγοῦμαι. Χρηματόδουλοι ἦσαν οἱ Βουλευταί ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐδωροδοκοῦντο διά νά φύγουν ἀπό τό Κόμμα διά τό ὁποῖον ἐξελέγοντο ὑπό τῶν ψηφοφόρων των καί ἐνετάσσοντο εἰς ἄλλο. «Πόσα; πόσα;» Προδόται (: ἐνδεῖκται) ἦσαν οἱ Κομμουνισταί ἡγέται οἱ ὁποῖοι ἀνῆκον εἰς τό Κόμμα «τῆς προδοσίας καί τοῦ ἐγκλήματος», τό κόμμα τό ὁποῖον λ.χ. συνυπέγραφε κατά τήν ΚΑΤΟΧΗΝ σύμφωνα παραδόσεως τῆς Μακεδονίας μας εἰς τούς Βουλγάρους ἤ καί τούς Γιουγκοσλάβους.

20ή ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

Τήν πρωΐαν τῆς 20ῆς Ἀπριλίου, παραμονήν τῆς ἡμέρας τοῦ ἐγχειρήματος, μετέβην εἰς τήν Μονάδα μου ἀκολουθήσας τό τυπικόν σύνηθες πρόγραμμα. Δέν παρεξέκλινα οὔτε κατά κεραίαν τῶν συνήθων καθ'ἑκάστην ἐνεργειῶν μου μέχρι τῆς 9ης ὥρας. Τήν 9ην ὥραν ἐζήτησα συνεργασίαν μετά τοῦ Ὑποδιοικητοῦ τῆς Μονάδος. Ἡ ἀρετή του, ἡ ἐντιμότης του, ἡ ἀρίστη κατάρτισίς του εἰς τά καθήκοντά του μοῦ ἦτο χρήσιμος διά τήν περίπτωσιν, καί ἡ σοβαρότης καί ἀξιοπρέπειά του δέν μοῦ ἐδημιούργουν φόβον ἤ δισταγμόν διά πλήρη ἐνημέρωσίν του ἐπί τῆς ἐπικειμένης κατά τήν νύκτα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐνεργείας. Εἴχομεν προηγουμένως, πολλάκις, συζητήσεις ἐπί τῆς καταστάσεως. Δέν διεφώνει διά τήν θεραπείαν τῆς βαρέως ἀσθενούσης Δημοκρατίας. Προέβαλλεν ὅμως πάντοτε τήν ἀντίθεσίν του ἐπί βασικοῦ θεσμικοῦ θέματος, τοῦ ὁποίου τήν τακτοποίησιν ἐθεώρει ἄμεσον, ἀπό τῆς πρώτης ὥρας τῆς ἐπικρατήσεως. Παρεδέχθη, κατόπιν ἀναπτύξεως τοῦ θέματος, ὅτι τοῦτο δέν ἦτο ἐφικτόν καί ἐδέχθη ὑπό τόν ὅρον ὅτι τό θέμα αὐτό θά τό ἔφερεν εἰς τήν ἐπιφάνειαν μεταγενεστέρως...

Κατόπιν ἐπελθούσης συμφωνίας, τοῦ ἀνέπτυξα τό πρόγραμμα πού ὑπεχρεοῦτο νά ἐκτελέση ἡ Μονάς μας ἀπό τῆς ὥρας «Ω», τῆς 21ης, λήγοντος τοῦ μεσονυκτίου τῆς 20ῆς... Τόν παρεκάλεσα νά συντάξη τήν διαταγήν, πού θά ἐδίδετο εἰς ἕκαστον βαθμοφόρον δεκαπέντε λεπτά πρό τῆς ἀνωτέρω ὥρας «Ω», μέ κενά τά στοιχεῖα πού δέν ἔπρεπε νά γίνουν γνωστά ἐνωρίτερον, διά πᾶν ἐνδεχόμενον. Ὑπόδειγμα τοῦ σχεδίου αὐτῆς τῆς διαταγῆς ἀνέφερα εἰς προηγουμένην σελίδα. Ἐξετύπωσε διά τοῦ πολυγράφου ὅσα ἀντίτυπα ἐχρειάζοντο καί τά ἐκλείδωσεν εἰς τό συρτάρι τοῦ γραφείου μου.

Κατά τήν 11ην ὥραν π.μ. ἐκλήθην τηλεφωνικῶς ἀπό τόν συνάδελφον ἐν ὅπλοις Ταξίαρχον Πανουργιᾶν Π. νά μεταβῶ εἰς τό Γραφεῖον του —Α2/Γ.Ε.Σ.— ἀμέσως διά σοβαρόν θέμα. Εἶναι εὐνόητον ὅτι, ἡ τηλεφωνική αὐτή πρόσκλησις εἰς αὐτό τό Γραφεῖον καί αἰφνιδίως, μέ ἀνησύχησε καί καθ' ὁδόν πρός τό Α2/Γ.Ε.Σ., ἐσκεπτόμην τόν τρόπον μέ τόν ὁποῖον θά ἀντεμετώπιζον τάς ἐρωτήσεις τοῦ συναδέλφου, βέβαιος ὅτι κάτι δέν ἐπήγαινε καλά. Εὐτυχῶς πού εὑρέθην εἰς τήν Μο-

νάδα μου! Ἀσφαλῶς θά ἀντετίθετο ἡ Διοίκησις τῆς Μονάδος εἰς ἄλλον καί αἱ συνέπειαι θά ἦσαν λίαν δυσμενεῖς διά τό πρόγραμμα.... Ἔφθασα πρό τοῦ Γραφείου τοῦ συμμαθητοῦ μου· ἔκρουσα... ἤκουσα τό «ἐμπρός», εἰσῆλθον, ἐχαιρέτησα μειδιῶν· ὄρθιος μέ μειδίαμα μέ ὑπεδέχθη ὁ Πανουργιᾶς, ἀλλά ἐπηκολούθησε καταιγισμός ἐρωτημάτων εἰς ὕφος διερευνητικόν, πονηρόν, «δευτερογραφίτικο», ἀλλά καί φιλικόν. «Κάθησε», μοῦ εἶπε. «Θέλεις καφέ ἤ πορτοκαλάδα; Συνέβη τίποτε τό ὕποπτο εἰς τήν Μονάδα σου χθές ἤ σήμερα»; μέ ἠρώτησεν. «Ὄχι» ἀπήντησα, ψύχραιμος πλέον· «Γιατί ρωτᾶς;» ἀντηρώτησα.

Τότε μοῦ διηγήθη: «Κάποιος, πού δέν ἔδωσε τά στοιχεῖα του, τηλεφώνησεν εἰς τήν γυναῖκα τοῦ Λάζαρη κατά τήν ἐνάτην πρωινήν σήμερον στό Γραφεῖο της στήν Τράπεζα πού ἐργάζεται. Τῆς εἶπεν ὅτι ἀπόψε θά μᾶς κτυπήσουν. Θά πιάσουν, λέει, τόν ἄνδρα της(1) τόν Α/Γ.Ε.Σ κ.ἄ!» Ψύχραιμος, πλέον, τελείως, ἐμειδίασα καί εἶπον: «Ποιοί; Μακάρι! Ἐπί τέλους, καλά θά μᾶς κάμουν. Ἀφοῦ δέν τούς κτυποῦμεν ἐμεῖς, ἄς μᾶς κτυπήσουν αὐτοί...» Μέ διέκοψε καί μοῦ ἐξήγησε τί ἀκριβῶς συνέβη καί μοῦ εἶπεν: «Μπά, μᾶλλον περί φάρσας πρόκειται...» Τότε ἀντεπετέθην: « Καί ἄν εἶναι ἀλήθεια καί μᾶς δέσουν κάποιοι...., ἐρυθροί, πού μᾶς τό φυλάγουν, καί μᾶς πρέπει, τέτοιοι κοιμισμένοι καί καλοπερασάκηδες πού εἴμαστε, τί θά πῆ γιά μᾶς ἡ Ἱστορία;» Μοῦ εἶπεν ὅτι «δέν πιστεύω νά συμβαίνη τίποτε τέτοιο, ἀλλά διά πᾶν ἐνδεχόμενον ὁ κ. Α/Γ.Ε.Σ, εὐθύς ὡς ἐπληροφορήθη τό περιστατικόν, διέταξε νά τεθοῦν ὅλαι αἱ Μονάδες τοῦ Στρατοῦ, εἰς ἐπιφυλακήν. Γι' αὐτό σ' ἐκάλεσα νά σοῦ δώσω τή διαταγή αὐτή, γιά τή Μονάδα σου καί τίς ὑπαγόμενες σέ σένα, βάσει τοῦ Σχεδίου ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Μονάδες». Αὐτή ἦτο μία οὐρανοκατέβατη βοήθεια, ἐξυπηρετοῦσα τό πρόγραμμά μας τό ἐπαναστατικόν κατά τρόπον θαυμάσιον. Ὁ Ὅμηρος θά τό ἔλεγεν «ἀπό μηχανῆς θεόν». Αὐτό πού δέν εἴχομεν ἡμεῖς τό δικαίωμα νά πράξωμεν, παρά μόνον αὐθαιρετοῦντες καί μέ κίνδυνον νά μή μᾶς ὑπακούσουν, ὅλοι ἤ μερικοί, τό ἔπραξεν ἡ νόμιμος ἐξουσία καί μᾶς ἀπήλλαξεν ἀπό κάθε κίνδυνον ἀποτυχίας. Ἡ πρώτη φάσις ἡ ὁποία ἦτο καί ἡ δυσκολωτέρα —ἡ ἀρχή εἶναι τό πᾶν...— ἐπετυγχάνετο χάριτι θεία! Εὐτυχής ἀπό τήν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων, ἐζήτησα καί μοῦ ἐπετράπη νά τηλεφωνήσω εἰς τόν Ὑποδιοικητήν τῆς Μονάδος μου, νά θέση τήν Μονάδα εἰς ἐπιφυλακήν καί νά εἰδοποιήση τάς ὑπό τήν διοίκησίν μας Μονάδας τοῦ λεκανοπεδίου Ἀττικῆς νά πράξουν ὁμοίως.

Οὐσιαστικῶς, ἀπό τῆς στιγμῆς αὐτῆς, μέ τά νόμιμα αὐτά μέτρα, ἐτίθετο εἰς ἐφαρμογήν τό Σχέδιον ἐνεργείας διά Ἐπανάστασιν. Ὅ-

1. Ὁ Ἀντισ/χης Ἱππ/Γθ Λάζαρης Ἰωάννης ἦτο Ὑπασπιστής τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. Ἡ σύζυγός του ἦτο Ὑπάλληλος Τραπέζης.

μως, καί αὐτήν ἀκόμη, τήν τελευταίαν στιγμήν, ἠθέλησα νά κάμω ὅ,τι ἦτο δυνατόν διά νά διαταχθῆ καί νά πραγματοποιηθῆ ἡ Ἐπανάστασις ἀπό τήν Ἡγεσίαν, ὁπότε εἶπα εἰς τόν συνάδελφόν μου, μέ ἱκεσίαν εἰλικρινῆ: «δέν πᾶμε εἰς τόν Α/Γ.Ε.Σ, νά τοῦ εἰσηγηθοῦμε νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τούς δισταγμούς του καί νά ἀναλάβη τάς εὐθύνας ἐπαναστάσεως τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων; Ἐδῶ πού ἔχουν φθάσει τά πράγματα δέν ἐπιτρέπεται νά ἀδρανήση κανείς μας καί ἰδιαιτέρως ἡ Ἡγεσία μας». Μοῦ ἀπήντησεν ὅτι «εἶχον γίνει πολλαί προσπάθειαι πρός τήν κατεύθυνσιν αὐτήν ἐκ μέρους πολλῶν, ἀλλά ὁ Α/Γ.Ε.Σ, τάς ἀπορρίπτει, πεισμόνως. Δέν πρόκειται νά πεισθῆ οὔτε ἀπό ἡμᾶς τούς δύο. Ἀλλά καί ἄν ἐπείθετο, ποῖον θά ἦτο τό ἀποτέλεσμα; Θά ἐπετύγχανον αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις αὐτό πού δέν κατορθώνει ἡ Πολιτική Ἡγεσία;» Προσέθεσεν ἀκόμη, ὁ ἀνωτέρω, ὅτι «αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις δέν ἦσαν ἕτοιμοι νά ἐπωμισθοῦν ἕνα τόσον σοβαρόν ἔργον», καί συνέχισε· «δέν ὑπάρχουν, δέν μποροῦμε νά βροῦμε ἑκατό ἀνθρώπους νά ἀναλάβουν ἕνα τέτοιο ἔργον καί νά τό φέρουν εἰς πέρας ἐπιτυχῶς». Τοῦ ἀπήντησα: «Ἐσύ καί ἐγώ παρουσιάσθημεν τό 1955, μετά τόν θάνατον τοῦ Στρατάρχου Παπάγου, ἀρχηγοῦ τοῦ Κόμματος «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ» καί Πρωθυπουργοῦ, εἰς τόν τότε Α/Γ.Ε.Σ Γκίκαν Σόλωνα καί τοῦ εἰσηγήθης σύ, νά ἀναλάβουν αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις τήν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας, ἐπαναστατοῦσαι. Τότε εἶχες ἑκατό ἀνθρώπους διά τό ἔργον αὐτό· τώρα δέν τούς βρίσκεις; Πότε ὑπολογίζεις νά τούς εὕρης;»(1).

Μετά τήν ἀνεπιτυχῆ προσπάθειάν μου νά πείσω τόν Πανουργιᾶν νά παρουσιασθῶμεν εἰς τόν Ὑπουργόν Ἐθνικῆς Ἀμύνης Παπαληγούραν Παναγιώτην καί τόν Α/Γ.Ε.Σ Ἀντιστράτηγον Σπαντιδάκην Γρηγόριον, ἀπεχώρησα ἐκ τοῦ Γραφείου του, στενοχωρημένος· ἤθελα ἀκόμη καί μετά ἀπό αὐτά, νά ἀποφευχθοῦν αἱ ἐκλογαί καί νά γίνουν νομοτύπως αἱ ἀναγκαῖαι πρός τοῦτο ἐνέργειαι. Ἀπεχαιρετήθημεν φιλικῶς. Συνηντήθημεν τήν πρωΐαν τῆς ἑπομένης ὑπό συνθήκας πού θά ἀφηγηθῶ ἐν συνεχείᾳ. Μόλις ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Πανουργιᾶ συνήντησα τόν τότε Ὑποστράτηγον Πεζικοῦ Περίδην

1. Ὁ συνάδελφός μου «ἐν Ὅπλῳ» κ. Πανουργιᾶς ἔχαιρεν ἐκτιμήσεως καί φήμης, εὐρέως. Ἦτο φίλος μου ἀκόμη ἀπό τά συμμαθητικά θρανία τῆς Σ.Ε. Ὡς Ὑπίλαρχος κατέφυγεν εἰς Μέσην Ἀνατολήν. Ἐκεῖ μετ' ἄλλων συναδέλφων ὠργανώθη εἰς τήν παραστρατιωτικήν ὀργάνωσιν Ι.Δ.Ε.Α (Ἱερός, Δεσμός, Ἑλλήνων, Ἀξιωματικῶν). Ἐπιστρέψας εἰς τήν Πατρίδα, μετά τήν ἀπελευθέρωσίν της ἐκ τῶν εἰσβολέων Γερμανο-Ιταλο-Βουλγάρων, συνεδέθη καί μετ' ἄλλων συναδέλφων τούς ὁποίους καί ἐμύησεν εἰς τόν Ι.Δ.Ε.Α., μεταξύ αὐτῶν καί ἐμέ. Ὁ Πανουργιᾶς ἀπετέλει κορυφαῖον στέλεχος τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς μέχρι τῆς διαλύσεώς της ὑπό τοῦ Στρατάρχου Παπάγου, τό ἔτος 1951, ὕστερα ἀπό τό ἀποτυχόν κίνημά της τοῦ Μαΐου. (: Χριστέας, Ἀναγνωστόπουλος, Γωγούσης κ.ἄ)
Ὀφείλω νά ὁμολογήσω ἐδῶ τώρα, ὅτι ὁ τότε Α/Γ.Ε.Σ Ἀντιστράτηγος Γκίκας Σόλων μᾶς ἀπέπεμψε, μέ στρατιωτικόν ἦθος.

Γεώργιον, Διοικητήν τῆς Σ.ΔΙ, Ἕβρου. Ἦτο ἀρχαιότερός μου κατά δύο τάξεις, μέ ἕν ἔτος διαφοράν ἐξόδου ἐκ τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων. Τό 1936 ἐκεῖνος, τό 1937 ἐγώ. Ἦτο συμπαθής Ἀξιωματικός καί ἔχαιρε καλῆς φήμης. Αἱ πληροφορίαι τόν ἔφερον ὀπαδόν καί μάλιστα ἐνθουσιώδη, τῆς γνώμης ὅτι ἔπρεπε νά ἐπαναστατήσουν αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις. Μετά τά τυπικά, δέν ἐδίστασα νά τόν ἐρωτήσω: «Θά ἐτίθεσθε ἀλληλέγγυος τυχόν ἐκδηλουμένης ὑπό τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων Ἐπαναστάσεως, θέτοντας τήν Μονάδα σας ὑπό τάς διαταγάς της;» Μέ ἠρώτησε: «Τί λέει ὁ Πανουργιᾶς ἐπ' αὐτοῦ;» Τοῦ ἀπήντησα ὅτι, «αὐτά τά πράγματα δέν ἐπαναλαμβάνονται. Αὐτό πού ἀντελήφθην, ἐκ τῆς συζητήσεως πού εἶχα μαζί του, ὁ Πανουργιᾶς συμφωνεῖ ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι τραγική, ἀλλά διστάζει, ἀμφιβάλλων διά ἐπιτυχῆ λύσιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Χώρας μέ στρατιωτικήν ἐπανάστασιν». Πρίν τόν ἀποχωρισθῶ τόν ἠρώτησα: «Νομίζετε ὅτι θά ὑπάρξουν ἀντιδράσεις στρατιωτικῶν Μονάδων, ἤ πολιτῶν, ἐναντίον τυχόν ἐκδηλωθησομένης ἐπαναστάσεως;» Μοῦ ἀπήντησεν: «Ὄχι. Ὅλος ὁ κόσμος τήν θέλει. Τήν περιμένει. Εἰς τήν περιοχήν εὐθύνης τῆς Μονάδος μου, οἱ πάντες, Στρατός καί λαός, θά τήν δεχθοῦν μέ ἀνακούφισιν...»

Ἐπέστρεψα εἰς τήν Μονάδα μου περί τήν 14ην ὥραν (: 2μ.μ.) Συνειργάσθην μετά τοῦ Ὑποδιοικητοῦ· μέ ἐβεβαίωσεν ὅτι μετά τό τηλεφώνημα πού τοῦ ἔκαμα πρό μιᾶς ὥρας ἐκ τοῦ Α2/Γ.Ε.Σ, προέβη εἰς τάς δεούσας ἐνεργείας καί ἡ Μονάς εὑρίσκεται ἐν πλήρει ἑτοιμότητι διά τήν ἐκπλήρωσιν τῆς οἱασδήποτε ἀποστολῆς, ἀπό τῆς στιγμῆς αὐτῆς. Ἀνεχώρησα διά τήν οἰκίαν μου, διά τοῦ τζίπ τῆς Μονάδος, ἐσταμάτησα εἰς τήν πύλην τῆς Κ.Υ.Π. Πρίν ἀφιχθῆ ἡ κόρη μου,(1) ἐξήρχετο ὁ Ταξίαρχος Πυρ/κοῦ Ζαχαράκης Ἐμμανουήλ, συμμαθητής μου καί συμπατριώτης μου, Ρεθύμνιος. Ἀντηλλάξαμεν φιλικώτατον χαιρετισμόν καί «στά πεταχτά» συνεζητήσαμεν· ἡ κατάστασις, τότε, ἦτο τό κύριον θέμα συζητήσεως καί ἀνησυχίας. Τοῦ διηγήθην ἐν περιλήψει τήν συζήτησιν πού εἶχα πρό ὀλίγης ὥρας μετά τοῦ συμμαθητοῦ καί φίλου μας Πανουργιᾶ Π. καί ἄλλα... Μέ τήν ἄφιξιν τῆς θυγατρός μου, μοῦ εἶπε: «Κάποια ἀπ' αὐτές τίς μέρες νά τά κουβεντιάσωμε· θά σοῦ τηλεφωνήσω, ἤ θά σέ εἰδοποιήσω μέ τήν κόρη σου...» καί ἐχωρίσθημεν.

Μόλις ἔφθασα εἰς τήν οἰκίαν μου ἐνημέρωσα τηλεφωνικῶς τούς Γ. Παπαδόπουλον καί Ν. Μακαρέζον, ἐπί τοῦ περιστατικοῦ τῆς μετά τοῦ Πανουργιᾶ ἐκτάκτου συναντήσεώς μου, ὅπως περιέγραψα ἀνωτέρω. Ὁ Γ. Παπαδόπουλος, ψύχραιμος, ὅπως πάντοτε, μοῦ εἶπε:

1. Ἡ πρωτότοκος κόρη μου, φοιτήτρια τῆς Παντείου Σχολῆς τότε, εἰργάζετο εἰς τήν Κ.Υ.Π. ὡς ἰδιαιτέρα Γραμματεύς τοῦ Διευθυντοῦ, Ἀντ/γου Παπαγεωργοπούλου Κυριάκου.

«Τά ξέρω ὅλα. Ἔχω ἤδη ἐξακριβώσει περί τίνος πρόκειται· ἔχω λάβει τά ἀναγκαῖα μέτρα· μήν ἀνησυχῆς· θά τά ποῦμε τό ἀπόγευμα στή συνάντησί μας τῆς 18ης ὥρας». Πράγματι, τήν 18ην ὥραν, συνηντήθημεν εἰς τήν οἰκίαν τοῦ Μ. Μπαλοπούλου. Ἦσαν ὅλοι οἱ τῆς Ὁμάδος Διοικήσεως πλήν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκοντο εἰς εἰδικήν ἀποστολήν, πού τούς εἶχεν ἀνατεθῆ ἀπό τῆς προηγουμένης ἑσπέρας. Μετ' ἐκπλήξεως εἶδον μεταξύ αὐτῶν καί τόν Ἀντισυν/χην Πεζικοῦ, Ὑποδιοικητήν τῆς Διοικήσεως Καταδρομῶν Γ.Ε.Σ., Ἀσλανίδην Κων/νον, γνωστόν μου μέν καί πολύ ἐκτιμώμενον παλαιόθεν, ἀλλά δέν ἐγνώριζα ὅτι εἶχε μυηθῆ καί ἀπό ποῖον εἰς τήν ὑπόθεσιν. Ἐχάρην πολύ. Εἴχομεν συνυπηρετήσει εἰς τό Γραφεῖον Α2 τοῦ Γ.Ε.Εθ.Α, τό ἔτος 1956, καί ὑπῆρξεν ἐκπαιδευτής μου εἰς τήν Ἀνωτέραν Σχολήν Πολέμου ἐπί 18μηνον. Ἀνεκουφίσθην, διότι ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἔβλεπον βεβαίαν τήν συμμετοχήν τῶν Δυνάμεων Καταδρομῶν εἰς τήν ἐνέργειαν τῆς πρωΐας, ἀμφισβητουμένην, προηγουμένως, λόγω τῆς διστακτικῆς θέσεως πού εἶχε λάβει ὁ Διοικητής των Ζαφειρόπουλος Δημήτριος, ὡς ἔχω προαναφέρει. Ἐκάθησα πλησίον τοῦ Γ. Παπαδοπούλου. Μοῦ διηγήθη χαμηλοφώνως ὅτι πλήν τοῦ περιστατικοῦ, πού μοῦ εἶχεν ἐπισημάνει ὁ Πανουργιᾶς, εἶχε συμβῆ καί ἄλλο, παρόμοιον, καί ὅτι εἶχεν ἤδη ἀνακαλύψει τόν δράστην Ἀξιωματικόν πού εἶχε προσπαθήσει, μέ αὐτόν τόν τρόπον, νά προδώσῃ καί νά ἀποτρέψῃ τήν ἑτοίμην πλέον ἐνέργειαν Ἐπαναστάσεως. Μοῦ ἐξήγησεν ὅτι εἰς αὐτόν τόν ἀξιωματικόν μετέδωσε τήν ψευδῆ πληροφορίαν ὅτι: Ἡ ἐνέργεια ἐπαναστάσεως, πού ἐγνώριζε, δέν θά πραγματοποιηθῆ, «ὅπως δέν εἶχε πραγματοποιηθῆ καί ἄλλοτε» καί ἦτο γνώστης τούτου ὁ συνάδελφος καί συνεργαζόμενος ἐκεῖνος Ἀξιωματικός. Εὑρισκόμεθα, ἡ Διοίκησις τῆς Ὁμάδος Διαταγῶν, εἰς τόν χρόνον «Ω» μεῖον ὀκτώ ὥρας εἰς τό προκεχωρημένον Στρατηγεῖον, ἐκδόσεως τῶν τελικῶν διαταγῶν ἐξορμήσεως. Ὁ Γ. Παπαδόπουλος μέ ἐπληροφόρησεν, ἐπίσης, ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι διά τήν ἐκτέλεσιν μέρους τοῦ Σχεδίου Ἐνεργείας, εὑρίσκοντο ἤδη εἰς τάς θέσεις των, ἕτοιμοι δι' ὅλα. Καί ὅτι τά πάντα ἐξειλίσσοντο μέ τούς συνεργάτας μας ἐκείνους ἐπί τῆς Γραμμῆς Ἐφόδου, ἐγγύτατα τοῦ στόχου των, μέ ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν, κάλυψιν καί ἀσφάλειαν εὑρισκομένους καί ἐγγυωμένους τήν πλήρη ἐπιτυχίαν. Μετά ἀπό αὐτά εἰσήλθομεν εἰς λεπτομερῆ συζήτησιν ἐπί τῶν τελικῶν σημείων τοῦ Σχεδίου Ἐνεργείας, τῶν ἀφορώντων ἕκαστον ἐξ ἡμῶν.

Δέν δύναμαι νά βεβαιώσω ποῖος, ποῦ, πότε καί πῶς, ἔθεσε τό θέμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τήν Κυβέρνησιν ἡμῶν τῶν τριῶν. Ἠρώτησα περί τούτου τόν Ν. Μακαρέζον καί ἄλλους, κατά τάς συζητήσεις μας εἰς τό Δεσμωτήριον. Ὁ Ν. Μακαρέζος μοῦ εἶπεν ὅτι οὔτε αὐτός ἐνθυμεῖται, τόν ἐβεβαίωσεν ὅμως ὁ Γκαντώνας ὅτι τό θέμα τοῦτο ἐτέθη κατά μίαν ἐκ τῶν τελευταίων συσκέψεων εἰς τήν οἰκίαν του εἰς τόν Δῆμον

Παπάγου, καί ἐκεῖ ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις. Δύναμαι νά βεβαιώσω ὅτι εἰς τοιαύτην συνάντησιν, εἰς τήν οἰκίαν τοῦ Ν. Μακαρέζου, δέν εἶχον λάβει μέρος ποτέ πρό τῆς 21ης 'Απριλίου 1967. Βεβαιώνω, ἐπίσης, ὅτι συνάντησιν μετά τοῦ Γκαντώνα Ν. δέν εἶχον ποτέ πρό τῆς 21ης 'Απριλίου 1967 εἰς οἰκίαν τῶν 'Αθηνῶν. 'Αποκλείω νά συνεζητήθη κατά τήν περιγραφομένην ἐδῶ τελευταίαν συνάντησίν μας εἰς τήν οἰκίαν Μπαλοπούλου, διότι κατ' αὐτήν τά θέματα πού ἔκαιον, ἦσαν ἄλλα, πολύ κρισιμώτερα. 'Αφεώρων εἰς τήν πλήρη καί λεπτομερῆ ἐξέτασιν ἑκάστου σημείου τοῦ ὑπό ἐξέλιξιν Σχεδίου 'Ενεργείας.

'Επ' αὐτῶν καί μόνον ἠσχολήθημεν, καί μάλιστα περί τήν 7ην ἤ 8ην μ.μ. ὥραν συνέβη τό ἑξῆς περιστατικόν: 'Ο 'Αντιστράτηγος Γ. Ζωϊτάκης, εὑρισκόμενος εἰς τήν οἰκίαν τοῦ Μακαρέζου, ἐζήτησε τηλεφωνικῶς νά μεταβῆ ἐκεῖ ὁ Ν. Μακαρέζος διά νά συζητήση μετ' αὐτοῦ σοβαρόν θέμα.

'Ο Μακαρέζος ἔφυγεν ἐσπευσμένως, καί ἐπανῆλθε μετά παρέλευσιν περίπου ὥρας, ἀνήσυχος, μέ καταφανῆ τά σημεῖα τῆς στενοχωρίας του. Μᾶς ἐνημέρωσεν ὅτι ὁ Ζωϊτάκης συνέστησεν ἀναβολήν πάσης τυχόν σχεδιαζομένης ἐνεργείας. Τί εἶχε συμβῆ; 'Ολίγον μετά τήν σύσκεψιν τῶν ἕνδεκα 'Αντιστρατήγων ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ, ἐγένετο ἰδιαιτέρα συζήτησις μεταξύ Α/Γ.Ε.Σ, καί ἀριθμοῦ 'Αντιστρατήγων, ὄχι ὅλων, κατά πληροφορίας πού μᾶς ἐδόθησαν τότε. 'Ο Σπαντιδάκης, ἀργότερον, διέψευσε τοῦτο, βεβαιώνων ὅτι: 'Ενημέρωσεν ὅλους τούς 'Αντιστρατήγους· καί τούς ἕνδεκα, οἱ ὁποῖοι τόν ἐξουσιοδότησαν νά ἐνημερώση τήν ἁρμοδίαν πολιτικήν 'Ηγεσίαν καί τόν 'Ανώτατον Ἄρχοντα ἐπί τῶν ἀνησυχιῶν τοῦ Στρατεύματος, ἐντός ταχυτάτου χρόνου, εἰ δυνατόν ἐντός τῆς ἑβδομάδος, ἤ τό ἀργότερον τῆς ἑπομένης καί νά εἰσηγηθῆ τήν ματαίωσιν τῶν ἐκλογῶν, ἤ καί ἐκτροπήν Συνταγματικήν. 'Επί τοῦ θέματος αὐτοῦ ἐλέχθησαν μέχρι σήμερον πολλά καί ποικίλα. Τήν ἀλήθειαν τήν γνωρίζει ὁ Σπαντιδάκης καί οἱ 'Αντιστράτηγοι οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τήν ὑπό τήν Προεδρίαν του σύσκεψιν. 'Εδῶ ἐκτίθενται ὅσα ἐγώ εἶδον, ὅπως τά εἶδον, ἤκουσα, ὅπως τά ἤκουσα καί ἔπραξα, ὅπως τά ἔπραξα.

Μετά τήν ἐνημέρωσίν μας ὑπό τοῦ Μακαρέζου, ὅτι ὁ Ζωϊτάκης ἐζήτησεν ἀναβολήν καί ἑπομένως δέν θά συμμετάσχη εἰς τήν ἐνέργειαν τῆς καθορισθείσης ὥρας «Ω», διημείφθη ἡ ἑξῆς στιχομυθία: Γ. Παπαδόπουλος ἀπευθυνόμενος πρός ἐμέ: «Καί τώρα, κ. Ταξίαρχε, τί γίνεται;» Σ. Παττακός: «Δέν ὑφίστανται πλέον περιθώρια σκέψεων δι' ἀναβολήν. Ἤδη εὑρίσκονται συνάδελφοί μας εἰς τάς θέσεις ἐκτελέσεως τῆς ἐντολῆς πού τούς ἐδώσαμεν. Οὔτε εὔκολον εἶναι νά ἀνακληθοῦν ἄνευ κινδύνου λάθους ὀδυνηροῦ, οὔτε ἐπιτρέπεται νά ματαιωθῆ ἡ μελετηθεῖσα καί ἀποφασισθεῖσα ἐνέργεια. Ποῖος σοβαρός λόγος μᾶς ἐπιβάλλει τήν ματαίωσιν; 'Εγώ θέτω εἰς κίνησιν τήν Μονάδα μου, ὡς ἀπεφασίσαμεν. Ὅποιος θέλει συμμετέχει. Ὅποιος δέν

θέλει ἄς κάμῃ ὅ,τι νομίζει πώς μπορεῖ νά κάμη! Τά ἅρματα θά ἀπλωθοῦν εἰς ὅλην τήν Ἀθήνα ἀπό τῆς ὥρας «Ω»...». Παπαδόπουλος, Μακαρέζος ταὐτοχρόνως, καί ὅλοι μαζί ὁμοφώνως συνεφώνησαν νά γίνῃ ὅ,τι εἴχομεν ἀποφασίσει καί θά δοῦμεν ἐν τῇ ἐξελίξει τί θά γίνῃ μέ τούς Ἀντιστρατήγους.

Μετά τήν ὁλοκλήρωσιν τῆς συζητήσεως πού ἐκράτησε πολύ, ηὐχήθημεν ὅλοι νά μᾶς βοηθήση ὁ Θεός νά ἐπιτύχωμεν ὅ,τι Ἐκεῖνος κρίνῃ καλόν διά τήν Πατρίδα μας, καί ἐφύγαμεν ἕκαστος διά τήν οἰκίαν του, συμφωνήσαντες νά συναντηθῶμεν μετά ταῦτα εἰς τήν οἰκίαν τοῦ Ἰωαννίδη Δημητρίου: Ὁ Γ. Παπαδόπουλος, Ν. Μακαρέζος καί Σ. Παττακός. Ὁ Ν. Μακαρέζος μέ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἦσαν καί ἄλλοι, ὡς οἱ Λαδᾶς Ἰωάννης, Μπαλόπουλος Μιχαήλ, Ἀσλανίδης Κων/νος. Ὁ Ν. Μακαρέζος, ἐπίσης, βεβαιώνει ὅτι εἰς τήν οἰκίαν αὐτήν, τοῦ Ἰωαννίδη Δημ., διεξήχθη ὀξεῖα συζήτησις ἐπί τεθέντος θέματος ἀπό τρεῖς ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅπως συγκροτηθῆ καί λειτουργήση Ἐπαναστατικόν Συμβούλιον μέ ἁρμοδιότητας καθοριζομένας ἀπό τώρα. Ἠπειλήθη, λέγει ὁ Ν. Μακαρέζος, διάλυσις ἤ ἀποχώρησις τῶν εἰσηγηθέντων τήν λῆψιν αὐτοῦ τοῦ μέτρου, ὁπότε ἠναγκάσθη ὁ Γ. Παπαδόπουλος νά ὑποσχεθῆ ὅτι θά ἐδέχετο. Τοῦτο, εἶπαν, θά ἀπετέλει ἀσφαλῆ δικλεῖδα διά τήν ὁμαλήν καί ἐπιτυχῆ λειτουργίαν τοῦ Καθεστῶτος μετά τήν ἐγκαθίδρυσιν καί νομιμοποίησίν του.

Μετά ἀπό τήν μικράν αὐτήν πρωθύστερον παρένθεσιν, ἐπανέρχομαι εἰς τό σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Μ. Μπαλοπούλου. Ἀνεχώρησα καί ἔφθασα εἰς τήν οἰκίαν μου, διά τοῦ τζίπ τῆς Μονάδος μου καί ἔδωσα ἐντολήν εἰς τόν ὁδηγόν νά περιμένη. Ἐδείπνησα μετά τῆς οἰκογενείας μου· ἐνεδύθην τήν στολήν ἐκστρατείας καί, φεύγων, ἐδικαιολόγησα τήν ἀναχώρησίν μου διά τήν Μονάδα μου, εἰς τήν ἐρωτήσασαν σύζυγόν μου, ὡς ἑξῆς: Ἔχομεν νυκτερινήν ἄσκησιν. Θά διαρκέση ὅλην τήν νύκτα. Θά σέ ἐνημερώσω τηλεφωνικῶς αὔριον, ὅταν θά τελειώση ἡ ἄσκησις(1). Ἡ σύζυγός μου, διηρωτήθη, ἔκπληκτη. Καί ἐγώ ἐξεπλάγην. Μοῦ ἔκανεν ἐντύπωσιν ἡ ἀσυνήθης αὐτή «ἀνάκρισις» καί τό ἐπίσης ἀσύνηθες ἐρευνητικόν βλέμμα της. Νά διησθάνθη τό μελλούμενον; Λέγεται ὅτι αἱ γυναῖκες ἔχουν εἰς ὑψηλόν βαθμόν ἀνεπτυγμένον τό ὄργανον τῆς 6ης αἰσθήσεως, τό τῆς διαισθήσεως. Μέ βεβαιώνει ἔκτοτε, ἐρωτωμένη, ὅτι πράγματι διησθάνθη ἀπό τήν ὅλην ἐκείνην ἀσυνήθη στάσιν μου, ὅτι κάτι τό ἀνώμαλον εὑρίσκετο ἐν ἐξελίξει.

Ἔφυγα καί μετέβην εἰς τήν οἰκίαν τοῦ Ἰωαννίδη, ὡς περιέγραψα

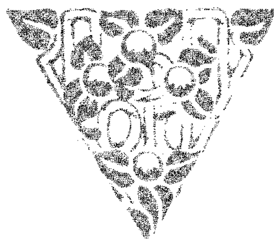
1. Ὁ Κάτων πρεσβύτερος, κατά Πλούταρχον, μετενόησε διά τρία σφάλματα τῆς ζωῆς του: α) ἐταξίδευσεν διά θαλάσσης ἐνῶ ἠδύνατο νά ταξιδεύση διά ξηρᾶς, μετά ἀπό ἐπιχείρησιν... β) Ἔμεινεν ἀδρανής ἐπί μίαν ἡμέραν, καί γ) Ἀνεκοίνωσεν εἰς τήν σύζυγόν του ὑπηρεσιακόν μυστικόν. Ἐγώ δέν ἐνθυμοῦμαι νά ὑπέπεσα ποτέ εἰς τό γ' σφάλμα τοῦ Κάτωνος.

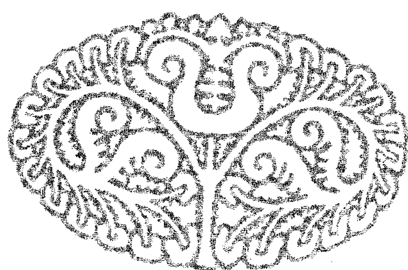
προηγουμένως. Ἐκεῖ συνήντησα αὐτούς πού ἐνθυμεῖται ὁ Ν. Μακαρέζος. Ἔγινεν ἐκεῖ ὅ,τι ἐνθυμεῖται καί μοῦ εἶχεν ἀφηγηθῆ ὁ Ν. Μακαρέζος καί ἔχω ἀναφέρει ἀνωτέρω. Περί τήν 23ην ὥραν —μίαν ὥραν πρό τοῦ μεσονυκτίου— ἀνεχώρησα διά τήν Μονάδα μου. Ἐνήργησα ἔφοδον είς τά πλέον ζωτικά σημεῖα τοῦ Στρατοπέδου, ὡς συνήθιζα νά πράττω συχνά. Τοῦτο, ἑπομένως, δέν ἐδημιούργησεν ὑπονοίας. Μετέβην είς τό γραφεῖον μου καί προέβην είς σειράν, προγραμματισμένων ἀπό τῆς πρωίας ἐν συνεργασίᾳ μετά τοῦ Ὑποδιοικητοῦ, ἐργασιῶν. Μαζί μέ τόν Ὑποδιοικητήν τῆς Μονάδος ἐκαλέσαμεν εἰς τό Γραφεῖον τόν Ἀξιωματικόν Ἀσφαλείας τῆς νυκτός ἐκείνης, καί τοῦ ἐδώσαμεν τόν σχετικόν Φάκελλον ἐνισχυμένου Συναγερμοῦ, γνωστοῦ ὑπό τόν τίτλον «DROWSY Dog» (Ντρόουζυ-Ντόγκ), εἰς ὅλας τάς Χώρας τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. καί ἐντός τοῦ ὁποίου περιείχοντο ὁδηγίαι λήψεως μέτρων, ἵνα τεθῆ ἡ Μονάς ὁλόκληρος εἰς κατάστασιν ἑτοιμότητος.

Ἀπό τῆς στιγμῆς πού ἐδίδετο τό σύνθημα αὐτοῦ τοῦ εἴδους τοῦ Συναγερμοῦ, οἱ πάντες τῆς δυνάμεως τῆς Μονάδος ἔπρεπε νά λάβουν γνῶσιν, ὁπουδήποτε εὑρίσκοντο, καί νά θέσουν τό ὑπ' αὐτῶν διοικούμενον τμῆμα, ἤ ὑπηρεσίαν, εἰς κατάστασιν πλήρους ἑτοιμότητος, εἰς ὅσον τό δυνατόν σύντομον χρόνον. Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι οἱ πάντες συνηγωνίζοντο νά ἐπιτύχουν τόν ὀλιγώτερον χρόνον ἑτοιμότητος, νά σπεύσουν νά ἀναφέρουν εἰς τόν Διοικητήν καί νά λάβουν τήν περιπόθητον ἀπάντησιν τό «εὖγε». Σημειώνω ἐδῶ ὅτι ὁ διατασσόμενος συναγερμός αὐτοῦ τοῦ εἴδους διετάσσετο μόνον ὑπό ἁρμοδίου πρός τοῦτο Ἀνωτάτου Διοικητοῦ, π.χ. Ἀρχηγοῦ τοῦ Γ.Ε.Σ, ἤ Διοικητοῦ Α.Σ.Δ.Ε.Ν. καί ὁ Διοικητής τῆς Μονάδος πού ἐλάμβανε τό σχετικόν σῆμα, ὑπεχρεοῦτο νά ἀναφέρη ἑτοιμότητα, εἰς αὐτόν πού τοῦ ἔδωσε τό σῆμα. Αἱ διαδικασίαι ἀναφέρονται σαφῶς εἰς τάς ὁδηγίας πού περιέχονται εἰς τόν Φάκελλον καί δέν εἶναι δυνατόν νά γίνουν σφάλματα. Μετά τήν ἔκδοσιν παρ' ἐμοῦ, ἀναρμοδίως, τοῦ σήματος τοῦ συναγερμοῦ, περιῆλθον τούς χώρους προετοιμασιῶν τῶν Ὑπομονάδων, ὄχι ὅλους καί ἐπανῆλθον εἰς τό Γραφεῖον μου ἐν ἀναμονῇ συγκεντρώσεως τῶν ἀναφορῶν λήξεως τῶν προπαρασκευῶν ἑτοιμότητος ἐξ ὅλων τῶν Διοικητῶν τῶν Ὑπομονάδων τοῦ Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων, πού εἶχον τήν τιμήν νά διοικῶ.

Εἰς τό ἔργον αὐτό συνειργάσθησαν μαζί μου μέ ἐνθουσιασμόν καί ἐπιτηδειότητα ἄψογον: ὁ Ὑποδιοικητής τῆς Μονάδος, οἱ Ἀξιωματικοί τοῦ 3ου Γραφείου Ἐκπαιδεύσεως καί Ἐπιχειρήσεων καί κυρίως ὁ Δ/ντής αὐτοῦ Ἐπίλαρχος Βελισσαρούλης Βύρων, ὁ Δ/ντής τοῦ 2ου Γραφ. Ἀσφαλείας Ἴλαρχος Ρετζέπης Νικόλαος καί ὅλοι οἱ ἄριστοι κατά πάντα Ἀξιωματικοί καί λοιποί βαθμοφόροι τῆς δυνάμεως τῆς Μονάδος αὐτῆς. Ἕνας — ἕνας, ἕκαστος, διοικητής Ὑπομονάδος, προσήρχετο εἰς τό Γραφεῖον καί ἀνέφερεν: «... εἶμαι ἕτοιμος καθ' ὅλα

δι’ ἐκτέλεσιν οἱασδήποτε ἀποστολῆς.» Ὅταν ἐτελείωσεν αὐτή ἡ διαδικασία, τῶν ἀναφορῶν ἑτοιμότητος, ἡ ὥρα ἦτο ὀλίγα λεπτά μετά τό μεσονύκτιον, καί ὀλίγα λεπτά πρό τῆς πρωΐας τῆς 21ης ’Απριλίου 1967, ἤτοι εξημέρωνεν ἡ 21η ’Απριλίου 1967.

21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

«Θαρσεῖν χρή...»

Τά πρῶτα λεπτά τῆς ἡμέρας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ἐτελείωσεν ἡ τυπική διαδικασία ἀναφορῶν ἑτοιμότητος, πού μόνον ὁ Ὑποδιοικητής καί οἱ δύο Ἐπιτελεῖς τῶν Γραφείων Α2 καί Α3, ἐγνώριζον τήν πραγματικότητα. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐξετέλουν, ὅ,τι κατά μῆνα, ἐπί τῶν ἡμερῶν ἰδικῆς μου διοικήσεως, ἐξετέλουν ὡς ἄσκησιν. Ἀφῆκα εἰς τό Γραφεῖον μου τόν Ἐπόπτην Ἀσφαλείας, καί συνοδευόμενος ὑπό τῶν ἀνωτέρω τριῶν Ἀξιωματικῶν, μετά πλήρους στολῆς ἐκστρατείας, περιώδευσα τούς χώρους ἀναμονῆς τῶν ἑτοιμοκινήτων τμημάτων. Συνεχάρην ἕνα ἕκαστον διοικητήν καί τούς ὑπό τάς διαταγάς του ὁπλίτας, διά τήν ταχύτητα καί πληρότητα μέ τήν ὁποίαν ἐξετέλεσαν τήν «ἄσκησιν», ὡς μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐνόμιζαν, ὡς ἄσκησιν. Διέτασσα ἕνα ἕκαστον διοικητήν νά παραμείνη μετά τοῦ τμήματός του εἰς αὐτήν τήν θέσιν καί κατάστασιν μέχρι νεωτέρας διαταγῆς μου. Φυσικά οὔτε χρόνος, οὔτε ἀνάγκη ὑπῆρχε διά ἐπιθεώρησιν ὅλων τῶν τμημάτων. Δειγματοληπτικῶς, καί μόνον διά τόν τύπον ἐπεθεώρησα ὀλίγα, καί συνοδευόμενος ὑπό τῶν ἰδίων Ἀξιωματικῶν, ἐπέστρεψα εἰς τό Γραφεῖον μου.

Ἀμέσως, θά ἦτο πλέον ἡ ὥρα 00.45′ διέταξα συγκέντρωσιν Ἀξιωματικῶν καί μονίμων Ὑπαξιωματικῶν, ἐκπαιδευτῶν καί ἐκπαιδευομένων, εἰς τήν αἴθουσαν συγκεντρώσεων Ἀξιωματικῶν. Ὅταν μοῦ ἀνεφέρθη ἀπό τόν Ἐπόπτην Ἀσφαλείας ἐπίλαρχον Θεοδωρόπουλον Ἠλίαν, ὅτι εἶχαν συγκεντρωθῆ, μετέβην εἰς τήν αἴθουσαν. Μέ ποῖα συναισθήματα ἀγωνίας, ἀμφιβολιῶν, βεβαιότητος, δισταγμοῦ ἤ ἀποφασιστικῆς πεποιθήσεως, ὅτι ἡ ἐνέργεια πού μετ' ὀλίγον θά ἐξετελεῖτο, ἀφήνω ἕκαστον νά τό φαντασθῆ. Αἱ στιγμαί ἦσαν κρίσιμοι, ἀγωνιώδεις καί οἱ δεῖκται τοῦ ὡρολογίου ἔτρεχον μέ ρυθμόν ταχύτητος τῶν παλμῶν τῆς καρδίας ἐκείνων πού εὑρίσκοντο εἰς αὐτήν τήν κατάστασιν ἐκτελέσεως μιᾶς τοιαύτης πράξεως.(1)

1. Λέγεται εἰς τούς Στρατιωτικούς κύκλους ὅτι Στρατηγός τοῦ Ναπολέοντος, εἰς κάποιαν μάχην, πρό τῆς ἐφόδου, ἤρχισε νά τρέμη. Θεωρήσας ἑαυτόν δειλόν, ἠθέλησε νά μεμφθῇ τό συναίσθημά του αὐτό καί εἶπεν εἰς φωνήν μή ἀκουομένην: «τρέμε σαρκίον μου, τρέμε· θά ἔτρεμες πολύ περισσότερον ἐάν ἤξερες ποῦ σέ ὁδηγῶ». Ἐ-

Μέ αὐτά τά συναισθήματα, εἰσῆλθον εἰς τήν αἴθουσαν συγκεντρώσεως. Ὁ Ὑποδιοικητής, κατά τό τυπικόν, μοῦ ἀνέφερεν ἑτοιμότητα τῆς Μονάδος, ἀριθμόν παρόντων, ἀπόντων καί μοῦ ὑπέβαλε τό ἔγγραφον δελτίον... Ἀνῆλθα εἰς τό βῆμα καί ἀφοῦ ἐκάθησαν — ὅσοι ηὗραν κάθισμα — ἀπηύθυνα ὀλίγα λόγια, εὐχαριστήσας ὅλους διά τήν εἰς τόν ἐλάχιστον χρόνον θέσιν τῶν τμημάτων τῆς Μονάδος εἰς ἑτοιμότητα. Ἐν συνεχεία, ἀνέλυσα τήν Πολιτικήν κατάστασιν, ὡς εἶχον κάμει τοῦτο ἐγγράφως τήν Κυριακήν 16 Ἀπριλίου καί ἔχω ἤδη ἀναφέρει. Δέν εἶχα συντάξει ὁμιλίαν. Δέν τό συνήθιζα. Πάντοτε ὡμιλοῦσα προχείρως καί ἔλεγα ὅ,τι ὁ νοῦς, ἡ ψυχή καί ἡ περίστασις ἐνόμιζα ὅτι ἐδικαιολόγει. Φυσικά τούς ἐπήνεσα, τούς συνεχάρην καί ἐξέφρασα τήν ὑπερηφάνειάν μου, διότι εἶχον τήν τιμήν νά διοικῶ τοιοῦτον ἐκλεκτόν σύνολον ἀνδρῶν ὑψηλοῦ πατριωτικοῦ φρονήματος καί ἀρετῆς. Καί ἀνεφέρθην εἰς τήν γνωστήν εἰς πάντα Ἕλληνα κρισιμότητα τῆς καταστάσεως, εἰς τάς ὁρατάς προπαρασκευάς ἀλληλοσπαραγμοῦ ὑπό τῶν Κομμουνιστῶν, τῆς Ε.Δ.Α., τῶν πάσης φύσεως ἀριστερῶν, καί τῶν πατρός καί υἱοῦ Παπανδρέου. Ἀνεφέρθην εἰς τάς ὕβρεις καί ἀπειλάς ἐναντίον τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος ἐκ μέρους Πολιτικῶν ἀνδρῶν φιλοδοξούντων νά διοικήσουν τήν Χώραν ἀκόμη καί χωρίς τήν θέλησιν τῆς πλειονοψηφίας. Εἶπον ὅτι οἱ κομμουνισταί προπαρασκευάζονται δι'ἔναρξιν τετάρτου Γύρου, αἱ ἐκλογαί πού ἑτοιμάζονται νά διεξαχθοῦν μετά ἕνα μῆνα δέν πρόκειται νά λύσουν τό πολύπλοκον πρόβλημα, εἰς τό ὁποῖον ἔχει περιπλέξει τήν Πατρίδα μας ἡ ἀλληλοσπαρασσομένη Πολιτική ἡγεσία μας καί πουθενά δέν διακρίνεται τρόπος ἐξόδου ἀπό τήν χαώδη αὐτήν κατάστασιν. Κατόπιν αὐτῆς τῆς καταστάσεως, αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις τῆς Πατρίδος μας ἀπεφάσισαν νά ἐπέμβουν θέτουσαι τέλος εἰς αὐτό τό χάος...

Εἰς τό σημεῖον αὐτό οἱ πάντες ἐξέσπασαν εἰς ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα καί ζητωκραυγάς. Ζήτω ἡ Πατρίς, ζήτω ἡ Ἐπανάστασις, ζήτω ὁ Βασιλεύς... Ἐζήτησα ἡσυχίαν καί ψυχραιμίαν.(1) Ἦτο δύσκο-

---

γώ, δέν ὡδηγοῦσα τόν ἑαυτόν μου εἰς μάχην. Ἡ Μονάς μου ὡδηγεῖτο ὑπ'ἐμοῦ εἰς μίαν, πολύ χειροτέραν τῆς μάχης, περιπέτειαν. Περιπέτειαν ἡ ὁποία θά ἠδύνατο νά ὁδηγήση εἰς αἱματοχυσίαν ἑλληνο-ελληνικήν, ἐάν ἐφανατίζοντο ὑπό τῆς ἡγεσίας των ἔξαλλα στοιχεῖα τῶν γνωστῶν τῆς εποχῆς ἐκείνης ἀριστερῶν ὀργανώσεων καί ἐπετίθεντο ἐναντίον τῶν Στρατιωτῶν, ἐνόπλως ἤ καί δι'ἄλλων μέσων. Θά ωδηγει την Πατρίδα εἰς τήν εὐημερίαν ἤ τήν καταστροφήν.

1. Εἰς τόν Στρατόν ἀπαγορεύονται τά χειροκροτήματα, δέν εἶμαι δέ οὔτε ρήτωρ, οὔτε κἄν καλός ὁμιλητής, ὥστε νά ἐξηγηθοῦν τά χειροκροτήματα ὡς λαϊκιστική πρόκλησις. Αὐτό πού συνέβη τότε, αὐτό τό ἀπηγορευμένον χειροκρότημα καί ἡ θύελλα ζητωκραυγῶν, ἦτο τό αὐθόρμητο ξέσπασμα, τό ξεχείλισμα ἐνθουσιασμοῦ πού ἔβγαινεν ἀπό τά βάθη τῶν ψυχῶν γενναίων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπαν, ἐπί τέλους, νά πραγματοποιοῦνται οἱ πόθοι των καί τά ὄνειρά των. Εἶχαν κουρασθῆ νά βλέπουν τήν ἐπερχομένην καταστροφήν καί νά μή βλέπουν πουθενά ἐπέμβασιν διά τήν ἀποτροπήν τοῦ κινδύνου. Τό ξέσπασμα αὐτό τό τόσον ἔντονον, σύντομον, αὐθόρ-

λον νά κρατηθῆ ἡ ἐκδήλωσις, τό ξέσπασμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Συνέχισα, καί ἐν τέλει ἠρώτησα: Μήπως ὑπάρχει κανείς ἀπό σᾶς πού δέν θεωρεῖ ἀναγκαίαν τήν ἐπανάστασιν; Μήπως ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι; Μήπως ὑπάρχει κρίσις συνειδήσεως εἰς κάποιον ἤ κάποιους λόγω δεσμεύσεως ἰδεολογικῆς ἤ οἱασδήποτε αἰτίας; Οὐδείς ἀντέδρασεν, ἀντιθέτως ἅπαντες ἐζητωκραύγαζον! Ἦτο δυνατόν νά τηλεφωνήση κάποιος ἐκ τῶν γειτόνων εἰς τήν 'Αστυνομίαν, ὅτι ἐδῶ κάτι τό ὕποπτον συμβαίνει, καί θά ἀνετρέπετο τό σχέδιόν μας.

'Επέβαλα ἡσυχίαν καί συνέχισα τήν πρόκλησιν: «Θά ἦτο πολύ χρήσιμος μία ἀντίθεσις. Θά συνεζητεῖτο καί θά ἐξήγετο θετικωτέρα ἄποψις. Θά τήν ἤθελα τήν ἀντίθετον ἄποψιν. Βεβαιῶ ἐπί τῷ λόγω τῆς στρατιωτικῆς μου τιμῆς ὅτι οὐδένα κίνδυνον θά διατρέξη ὁ οἱοσδήποτε ἀντιτιθέμενος. Θά τόν συγχαρῶ διά τό θάρρος τῆς γνώμης του καί διά τήν εἰλικρίνειάν του καί ἴσως — ἴσως ἡ πιθανῶς ὀρθή καί λογική γνώμη του ἀποβῆ ὠφέλιμος διά τήν Πατρίδα. Ἔχομεν ἀκόμη χρόνον ματαιώσεως τῶν σχεδίων μας. Παρακαλῶ νά ἔλθη εἰς τό βῆμα ὅποιος ἐπιθυμεῖ νά ἐκθέση τάς ἀπόψεις του». Οὐδείς ἐκινήθη πρός τό βῆμα. 'Αντιθέτως νέαι ζητωκραυγαί... Κατόπιν, ηὐχαρίστησα καί συνεχάρην ὅλους διά τά Πατριωτικά των αἰσθήματα, τήν ἀποφασιστικότητά των καί τήν ἐμπιστοσύνην των πρός τήν Διοίκησίν των. 'Επεσήμανα τούς φοβερούς κινδύνους πού θά διέτρεχεν ἡ Πατρίς μας εἰς περίπτωσιν ἀποτυχίας μας, ἤ εἰς περίπτωσιν χρήσεως πυρῶν τά ὁποῖα θά ἐδημιούργουν θύματα... Τέλος, τούς ἐβεβαίωσα ὅτι τήν εὐθύνην διά τήν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς πού μετ'ὀλίγον θά ἀναθέσω εἰς ἕκαστον θά τήν ἀναλάβω ἐγώ ἐξ ὁλοκλήρου καί θά δηλώσω ὅτι «σεῖς ἐξετελέσατε διαταγήν μου ἀγνοοῦντες ὅτι αὐτή ἦτο αὐθαίρετος». Ἔδωσα ὁδηγίας, καί ἀφοῦ ἐπανέλαβον ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐγχειρήματος ἐξαρτᾶται ἀπό αὐτούς, αἱ δέ εὐθῦναι — ἀπιθάνου — ἀποτυχίας θά βαρύνουν ἐμέ, ἀνεφώνησα: Ζήτω ἡ Πατρίς, ζήτω ἡ 'Επανάστασις, ζήτω ὁ Βασιλεύς. Ὅλοι ἐπανέλαβον τάς ζητωκραυγάς.

Συνέστησα αὐστηράν πειθαρχίαν, ἀποφυγήν ἐκτελέσεως πυρῶν καί ἐζήτησα νά προσέλθουν εἰς τό Γραφεῖον μου ἀνά εἷς, «μέ τήν σειράν πού θά καθορίση ὁ 'Υποδιοικητής... 'Ο Θεός μαζί μας». Μετά, διέταξα νά μεταβῆ ἕκαστος εἰς τήν θέσιν του καί ἐγώ μετέβην εἰς

μητον, δέν ἦτο μόνον τῶν ἀνδρῶν τοῦ Συγκροτήματος Τεθωρακισμένων, ἦτο ξέσπασμα Πανελλήνιον. Ἦτο ἡ ψυχή τοῦ Ἔθνους, ἡ φωνή τοῦ Λαοῦ, ὁλοκλήρου τοῦ 'Ελληνικοῦ Λαοῦ πού ἦτο κατάκοπος ἀπό τάς συνεχεῖς διαδηλώσεις, ἀπεργίας, ὁδομαχίας, πυρπολήσεις, νεκρούς, κρατήσεις χρηματικάς ὑπέρ κομματικῶν σκοπῶν, ὑποχρεωτικάς, ὑποσχέσεις ψευδεῖς, κ.τ.λ., κ.τ.λ. 'Ο λαός, σύμπας ὁ λαός ὅλων τῶν ἰδεολογιῶν ἤθελεν, ἐπόθει καί ἐπεδίωκε νά εὑρεθῆ τρόπος ἀποκαταστάσεως τῆς τάξεως, τῆς ἀσφαλείας, τοῦ νοικοκυρεύματος, τῆς ὁμοψυχίας, τῆς 'Εθνικῆς ἑνότητος. «Ἄχ... δέν βρίσκεται ἕνας λοχίας!...», ἠκούετο καί ἐγράφετο...εἰς τόν Τύπον.

τό Γραφεῖον μου. Ἐκεῖ μέ ὑπεδέχθη χαρίεις καί μέ ἐνθουσιασμόν ὁ τότε Συν/χης Πυρ/κοῦ Τσιλιόπουλος Ὀδυσσεύς, πού εἶχεν ὁρισθῆ σύνδεσμος μεταξύ Παπαδοπούλου-Μακαρέζου-καί ἐμοῦ. Μοῦ ἐξέφρασε τήν ἀπορίαν του διά τάς ζητωκραυγάς, τόν ἐνθουσιασμόν του διά τήν μέχρι στιγμῆς ἐπιτυχῆ ἐξέλιξιν τοῦ προγράμματος καί μέ ἐπληροφόρησεν ὅτι εἰς ὅλας τάς Μονάδας τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδία μέ τῆς Μονάδος μου ἐνθουσιώδης ἀτμόσφαιρα καί ὅτι μετ'ὀλίγον θά εὑρίσκωνται κοντά μας οἱ Παπαδόπουλος, Μακαρέζος καί Ρουφογάλης. Οἱ δεῖκται τοῦ ὡρολογίου ἐκινοῦντο πρός τήν ὥραν «Ω», μέ ταχύτητα πού ἡ ἀγωνία δέν ἐπέτρεπε νά γίνῃ ἀντιληπτή. Ἴσως ἦτο ὥρα 01.30 ὅταν ἤρχισεν ὁ Ὑποδιοικητής τῆς Μονάδος νά ἐφαρμόζῃ μέ τήν μεθοδικότητα καί τήν ἐπιδεξιότητά του, τό τελικόν στάδιον τοῦ προγράμματος. Τά πάντα ἐξειλίσσοντο ἄριστα. Ἕνας-ἕνας εἰσήρχετο εἰς τό Γραφεῖον, τοῦ ἔδιδα τήν ἔγγραφον διαταγήν, τήν ἐμελέτα, ἠρωτᾶτο καί τοῦ ἐδίδοντο διευκρινήσεις ἐάν ἐξεδήλου ἀπορίας· τοῦ ἔδιδα εὐχήν διά καλήν ἐπιτυχίαν καί τήν ἐντολήν ὅπως ἄνευ ἑτέρας διαταγῆς ἀναχωρήσῃ τήν 02.00 ὥραν (:«Ω») πρός ἐκτέλεσιν τῆς ἐγγράφως διδομένης ἀποστολῆς του.

Ὀλίγα λεπτά πρό τῆς ὥρας «Ω» ἀφίχθησαν εἰς τήν Μονάδα μου οἱ Παπαδόπουλος, Μακαρέζος, Ρουφογάλης. Δέν ὑπῆρχε χρόνος διά συζητήσεις. Αἱ τρεῖς πύλαι τοῦ Στρατοπέδου ἤνοιξαν καί ἡ ροή τῶν Τμημάτων ἤρχισεν ἐξ αὐτῶν μέ ἐξαιρετικήν τάξιν καί ἀκρίβειαν χάρις εἰς τόν συντονισμόν πού ἐνήργει πρός τοῦτο ὁ Ὑποδιοικητής καί οἱ ἐπιτελεῖς τῆς Μονάδος, μετά τῶν Διοικητῶν τῶν Ὑπομονάδων: Ἀντισυν/χῶν Θεοχάρη Δημητρίου καί Ἠλιάδη Στυλιανοῦ, τοῦ πρώτου ὡς Διοικητοῦ τοῦ Συν/τος Ἐκπαιδεύσεως Ὁπλιτῶν Τεθωρακισμένων (Σ.Ε.Ο.Τ.) τοῦ δέ δευτέρου ὡς Διοικητοῦ τῆς Σχολῆς Ἀξιωματικῶν Τεθωρακισμένων (Σ.Α.Τ.). Ὁ Ἀντ/χης Ἠλιάδης, ὡς προανεφέρθη, ἐτέθη ἐπικεφαλῆς Ἐπιλαρχίας ἐξ Ὁπλιτῶν καί Ἀξιωματικῶν τῆς Μονάδος μου, πού εἶχον τελειώσει τήν βασικήν των ἐκπαίδευσιν καί ἀνέλαβε τήν ἀσφάλειαν τῆς δυσκόλου περιοχῆς Πειραιῶς-Ἐλευσῖνος.

Οὕτως ἔληξεν ἡ πρώτη φάσις τοῦ Σχεδίου ἐνεργείας. Ἡ ἀρχή τοῦ τέλους. «Ἡ ἀρχή εἶναι τό ἥμισυ τοῦ παντός». Ἄλλοι πιστεύουν ὅτι «ἡ ἀρχή εἶναι τό πᾶν». Καί αἱ δύο ἐκδοχαί εἶναι ὀρθαί. Τήν 02.15 ὥραν, ἡ διοίκησις τῆς Μονάδος μου, οὐσιαστικῶς, ἀνελήφθη ἀπό τόν Ὑποδιοικητήν. Ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος ἐμοῦ, ἐπαξίως. Τήν αὐτήν ὥραν ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τῆς Μονάδος μου, ἀπό Γουδί, διά τό Γ.Ε.Σ., μέ τήν ἑξῆς σειράν: Παπαδόπουλος, Ρουφογάλης καί ἐγώ ἐπί τζίπ τῆς Μονάδος μου, ἐφθάσαμεν εἰς τό Γ.Ε.Σ., ὅπου τά πάντα εὑρίσκοντο εἰς τήν διάθεσίν μας χάρις εἰς τήν κατάληψιν τούτου ὑπό τοῦ Συν/χου Λαδᾶ. Παρέλειψα νά ἀναφέρω ὅτι καθ'ἥν ὥραν ἐξηρχόμεθα ἐκ τῆς Δυτικῆς Πύλης τοῦ Στρατοπέδου τῆς Μονάδος μου, ἔφθανεν ἐκεῖ τό πρῶτον ὄχημα 3 τόννων τύπου ΡΕΟ πλῆρες συλληφθέντων

Πολιτικῶν. Εἰδικήν ἀναφοράν περί τούτων, ἐν συνεχεία.

Εἰς τήν Νοτίαν πύλην τοῦ Γ.Ε.Σ., τήν ἐπί τῆς ὁδοῦ Μεσογείων, μᾶς ὑπεδέχθη 'Αξιωματικός τῆς 'Ομάδος τοῦ Λαδᾶ 'Ιωάννου. Οὗτος μέ ἀνάλογον τῆς ἀποστολῆς του δύναμιν 'Αξιωματικῶν καί ὁπλιτῶν τῆς Μονάδος του (Ε.Σ.Α.), εἶχε γίνει κύριος τῆς καταστάσεως, πρό ἡμισείας καί πλέον ὥρας. Οὐδείς πυροβολισμός ἐρρίφθη διά τήν ἐκτέλεσιν αὐτῆς τῆς ἐνεργείας, καταλήψεως τοῦ Στρατοπέδου ΠΑΠΑΓΟΥ (Γ.Ε.Σ.) πού ἀπετέλει τήν καρδίαν τῆς ὅλης ὑποθέσεως, τήν οὐσιαστικήν κατάληψιν τῆς 'Εξουσίας. Πῶς τό κατώρθωσεν ὁ Συν/χης Πεζικοῦ Λαδᾶς 'Ιωάννης, ἄς τό ἀφηγηθῆ ὁ ἴδιος. Εἶχεν αὐτήν τήν ἀποστολήν καί τήν ἐξετέλεσεν ἄριστα, χωρίς καθυστέρησιν οὔτε λεπτοῦ καί κυρίως ἄνευ αἵματος. 'Ημεῖς, ἀφιχθέντες ἐκεῖ μετά ἡμίωρον, περίπου, ἀπό τῆς στιγμῆς πού αὐτός ἐγένετο κύριος τοῦ Στρατοπέδου, εὕρομεν ἀνοικτήν τήν Πύλην, τήν κυρίαν εἴσοδον καί τήν Φρουράν φιλικήν. Μᾶς ὑπεδέχθη ὡς προϊσταμένους της. 'Ολόκληρος ἡ δύναμις τοῦ Στρατοῦ ἐπεθύμει τήν ἐπανάστασιν, ὅπως καί ὁλόκληρος ὁ λαός. Οὐδείς πυροβολισμός ἐχρειάσθη νά ριφθῆ ἐναντίον οὐδενός, διότι οὐδείς ἀντέστη. 'Ερρίφθησαν ἀπό μερικούς, ἐλαχίστους, ἐνθουσιῶντας ὁπλῖτας ὀλίγοι ἄσκοποι πυροβολισμοί. Τοιαύτης μορφῆς κρούσματα ἐνθουσιασμοῦ εἶναι ἀναπόφευκτα καί πάντοτε τιμωροῦνται.

Εἰσήλθομεν εἰς τό Στρατόπεδον καί ἀκριβῶς εἰς τό ἰσόγειον τοῦ κτιρίου ἀντίκρυσα τό πρῶτον σύμπτωμα ἀπειθαρχίας. 'Ο 'Αντισυν/χης Πυροβολικοῦ Μπαλόπουλος Μιχαήλ, συνοδευόμενος ἀπό ὁμάδα ὀλίγων ἀνδρῶν, εἶχε συλλάβει τέσσαρας 'Ανωτάτους 'Αξιωματικούς ἀνήκοντας εἰς διάφορα Ὅπλα καί τούς ὡδήγει εἰς χῶρον προκαθωρισμένον. Εἷς ἐκ τούτων, 'Αντιστράτηγος, διεμαρτύρετο μεγαλοφώνως καί ἀπειλητικῶς. «Θά σᾶς στήσω στόν τοῖχο γι'αὐτά πού κάνετε...» τόν ἤκουσα νά λέγη. Διέταξα τόν Μπαλόπουλον νά τηρῆ τόν ὀφειλόμενον σεβασμόν πρός πάντα συλλαμβανόμενον, ἰδιαιτέρως δέ πρός τούς κατά βαθμόν ἀνωτέρους του. Βεβαίως, οἱ τυχόν ἀντιδρῶντες ἐπικινδύνως, θά ὑφίστανται τόν ἀπαραίτητον πειθαναγκασμόν, πάντοτε ὅμως ἐντός τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας καί τῶν καθοριζομένων ὑπό τῶν Στρατιωτικῶν Κανονισμῶν, τῶν νόμων τῆς Πατρίδος καί τῶν διεθνῶν συνθηκῶν, μέτρων γνωστῶν εἰς ἅπαντας τούς 'Αξιωματικούς. Παρεκάλεσα τόν ἐκνευρισμένον καί ἀπειλοῦντα 'Αντιστράτηγον νά ἠρεμήση καί νά ἀκολουθήση τήν φρουράν του μέχρι τοῦ τόπου, ὅπου θά τοῦ δοθῆ ἡ εὐχέρεια νά ἐπιλέξη τήν θέσιν του εἰς τήν 'Υπηρεσίαν τῆς Πατρίδος, ἤ τήν ἀποστρατείαν του... Τοῦτο ἀκριβῶς συνέστησα εἰς τόν συνεπαναστάτην μου: «Νά ὁδηγηθοῦν εἰς τό Γραφεῖον ἀσφαλείας νά ἐρωτηθοῦν ἄν ἀποδέχωνται τήν ἐπανάστασιν. 'Εάν ναί, θά συνεχίσουν νά ἐκτελοῦν τά καθήκοντά των, ὡς μέχρι χθές. 'Εάν ὄχι, τότε νά τεθοῦν ὑπό φρούρησιν». 'Ο

᾽Αντιστράτηγος, ἐκνευρισμένος, μέ ἠπείλησε λέγων: «Θά σέ στήσω στόν τοῖχο...».

Δέν τό κατώρθωσε, τότε. Συνέχισεν, ἀποστρατευθείς κανονικῶς ἀργότερον. Τό κατώρθωσαν ἄλλοι μετά ὀκταετίαν. Συμβαίνουν αὐτά εἰς πολεμικάς καταστάσεις καί ἡ ἐπανάστασις εἶναι ἕνα εἶδος πολέμου χειροτέρας μορφῆς. ᾽Εφθάσαμεν εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Α/Γ.Ε.Σ.. ὅπου ἔκπληκτος εὑρέθην πρό τοῦ ᾽Αρχηγοῦ, ᾽Αντιστρατήγου Σπαντιδάκη Γρηγορίου, καθημένου εἰς τήν θέσιν του, ἐν πολιτικῇ περιβολῇ. Ἦτο αὐστηρός, συνωφρυωμένος καί μέ ἐκοίταζεν ἀπειλητικῶς. Τόν ἐχαιρετήσαμεν κανονικῶς. Προσωπικῶς ἐχάρην, διότι ἤλπισα ὅτι κατ' αὐτήν τήν τελευταίαν καί πολύ δύσκολον φάσιν θά ἀπεφάσιζε νά τεθῆ ἐπικεφαλῆς. Καί ἡ ἐλπίς μου ἐδικαιώθη. Μοῦ ἀπηύθυνεν αὐστηράς παρατηρήσεις καί προσβολάς: «Αὐτή εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῆς εὐγνωμοσύνης σου γιά τήν ἐμπιστοσύνη καί εὔνοιάν μου πρός ἐσένα;» καί ἄλλα. ᾽Απήντησα ὅτι αἱ στιγμαί εἶναι κρίσιμοι. Ἡ ἐπανάστασις εὑρίσκεται εἰς τό πλέον κρίσιμον σημεῖον της. Συναισθηματισμοί αὐτήν τήν ὥραν μποροῦν νά ὁδηγήσουν εἰς καταστροφήν. ᾽Εναπόκειται εἰς σᾶς νά ὁδηγήσετε τήν ᾽Επανάστασιν εἰς πλήρη καί ἀναίμακτον ἐπιτυχίαν. ᾽Εξηκολούθησε νά μέ παρατηρῇ ἐπ'ὀλίγον καί κατέληξεν: «... ὅπως τά κάματε, δέν μοῦ μένει ἄλλη ἐκλογή. Δέν μοῦ ἐπιτρέπεται νά σᾶς ἀφήσω νά ἀλληλοσκοτωθῆτε. Ἔχω στείλει στό σπίτι μου... νά μοῦ φέρουν τή στολή μου... ᾽Αναλαμβάνω ἀπ'αὐτῆς τῆς στιγμῆς τήν εὐθύνην τῆς ᾽Επαναστάσεως». Παπαδόπουλος, Μακαρέζος καί ὅλοι οἱ ἄλλοι πού εὑρίσκοντο ἐκεῖ ἐχαιρετήσαμεν αὐτήν τήν πατριωτικήν καί γενναίαν ἀπόφασίν του, τήν ὁποίαν ὁμολογῶ ὅτι τήν ἀνέμενον, τήν ἤλπιζον, τήν ηὐχόμην, τήν ἐθεώρουν ἀπολύτως ἀναγκαίαν. Πράγματι, ἡ ἀπόφασίς του αὐτή ὑπῆρξε σωτηρία, ἀποτελεσματική, πατριωτική. Τοῦ ὀφείλεται τιμή...

Τόν ἐνημερώσαμεν ἐπί τῶν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης πεπραγμένων ἐκ τοῦ ὅλου προγράμματος, τοῦ ἐτέθη ὑπ'ὄψιν τό ὑπόλοιπον τούτου. Τό υἱοθέτησε καί ἀνέλαβε τήν εὐθύνην τῆς περαιτέρω ἐκτελέσεώς του, ἔχων ὡς ἀμέσους βοηθούς του ὅλους ἡμᾶς καί όρθῶς τήν ἐδέχθημεν μέ ἐνθουσιασμόν ἅπαντες.

Ὡς πρώτην ἐνέργειαν τοῦ εἰσηγήθημεν νά συντάξῃ ἐπιστολήν ἀπευθυνομένην πρός τήν Α.Μ. τόν Βασιλέα καί νά τήν μεταφέρωμεν οἱ τρεῖς εἰς αὐτόν. Περιεχόμενον ἐπιστολῆς λακωνικόν: Αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις, συνεπεῖς πρός τάς ὑποχρεώσεις των ἔναντι τῆς Πατρίδος... ἐπανεστάτησαν ἀπό τῆς 02.00 ὥρας τῆς σήμερον, μέ σκοπόν... Παρακαλεῖσθε ὅπως... Περιείχοντο λίαν περιληπτικῶς, οἱ λόγοι πού προεκάλεσαν τήν ᾽Επανάστασιν, ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός καί, τέλος, ἐζητεῖτο ἡ υἱοθέτησίς της καί ἡ ὁρκωμοσία Κυβερνήσεως ἐκ προσώπων τά ὁποῖα θά τοῦ εἰσηγούμεθα ἀργότερον, διά καταλόγου περιέχοντος τριπλάσιον ἀριθμόν τῶν ἀπαιτουμένων, ἐκ τῶν ὁποίων θά

ἠδύνατο νά ἐπιλέξη ὅσους θά ἔκρινε καταλληλοτέρους, ἤ καί ἄλλους ἰδικῆς του προτιμήσεως, ἐφ'ὅσον αἱ Ἀρχαί Ἀσφαλείας δέν θά εἶχον στοιχεῖα εἰς βάρος των.

Μέχρις ὅτου συνταχθῆ ἡ ἐπιστολή συνέβησαν πολλά περιστατικά, τά ὁποῖα παρατίθενται κατωτέρω, ὅπως ἀκριβῶς τά ἔζησα: Εἷς ἐκ τῶν συνεργατῶν, μοῦ ἀνέφερεν ὅτι ὁ Ἐπιτελάρχης τοῦ Γ.Σ.Σ. Θεσσαλονίκης Ταξίαρχος Βιδάλης Ὀρέστης ἐζήτει νά συνομιλήση μετά τοῦ ὑπευθύνου τῆς ἐκδόσεως τῆς Διαταγῆς διά τήν ἐφαρμογήν τοῦ Σχεδίου «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ». Ἔπιασα τό τηλέφωνον καί εἶπα εἰς τόν συνάδελφον, συμμαθητήν μου: «Ναί, Ὀρέστη, ἔχομεν Ἐπανάστασιν, ὅλα ἐξελίσσονται καλῶς, ἐνέργησε καί σύ ὅπως προβλέπει τό Σχέδιον...» Μοῦ ἀντέτεινεν. «Ὄχι, Στέλιο, σέ παρακαλῶ δῶσε μου τόν κ. Α/Γ.Ε.Σ. Τό θέμα εἶναι σοβαρόν, δέν ἔχω ἀντίρρησιν ἀλλά πρέπει νά μιλήσω μέ τόν κ. Α/Γ.Ε.Σ.» Ἦτο εὔκολον νά ἐκπληρώσω τήν ἐπιθυμίαν τοῦ συναδέλφου πού ἤθελε νά «δέση τό γάϊδαρό του». Ἔδωσα τό τηλέφωνον εἰς τόν Α/Γ.Ε.Σ., καί ὁ συνάδελφος ἐξασφαλισθείς... ἐξετέλεσε τήν Διαταγήν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. (1). Ἕτερος συνεργάτης, Ἐπιτελής καί αὐτός, μοῦ εἶπεν ὅτι ἀπό τά Χανιά Κρήτης ὁ συμμαθητής μου Ταξίαρχος Πυρ/κοῦ Χατζηπέτρος Ἀλέξανδρος ἐζήτει ἐνημέρωσιν. Ἔγινεν ὅ,τι καί μέ τό προηγούμενον περιστατικόν. Οὗτος ὑπηρέτησε τήν Ἐπανάστασιν μέχρι τέλους καί ἐφυλακίσθη... Ἕνα ἄλλο ἐπεισόδιον, ἦτο τό ἀκόλουθον: Ὁ συμμαθητής μου Ταξίαρχος Τεθ/νων Πανουριᾶς Π. εὑρίσκετο εἰς τό Γραφεῖον του ὑπό φρούρησιν. Εἶχε τραυματισθῆ ἐλαφρῶς κατά τήν σύλληψίν του. Μοῦ ἀνεφέρθη ὅτι εὑρίσκετο εἰς ἔξαλλον κατάστασιν. Τόν ἐπεσκέφθην. Μέ ὑπεδέχθη δι'ὕβρεων... «εἶσαι προδότης» καί ἄλλα. Τοῦ ἀπήντησα ἠρέμως: «Πᾶνο, ξέρεις πόσον σέ ἐκτιμῶ...» Δέν μέ ἄφησε νά συνεχίσω. «φύγε, προδότη...», συνέχισε νά ὑβρίζη..., ὁπότε τοῦ εἶπα, ἀπολύτως ἤρεμος: «Ὅταν ἠρεμήσης, ἄν θέλης, ζήτησέ με νά τά ποῦμε.»

Τό χειρότερον ἦτο αὐτό πού συνέβη μέ τόν συμπαθέστατον φίλον μου καί συμμαθητήν μου ἐπίσης, Ταξ/χον Πεζικοῦ — γνωστόν ἀπό προηγουμένην περιγραφήν — Ζαφειρόπουλον Δημήτριον, Διοικητήν Καταδρομῶν Γ.Ε.Σ. Μοῦ ἀνεφέρθη ἀπό τόν Ἐπιτελάρχην του Ἀντισυν/χην Καταδρομέα Ἀσλανίδην Κων/νον ὅτι ὁ ἀνωτέρω, προϊστάμενός του, εὑρίσκετο εἰς τό Γραφεῖον του, ἄνευ περιοριστικῶν μέτρων,

1. Ὑπηρέτησε τήν Ἐπανάστασιν μέχρι 13ης Δεκεμβρίου 1967. Συμμετασχών ἐνεργῶς εἰς τό ἀποτυχόν Βασιλικόν πραξικόπημα, ἀπετάχθη. Κατόπιν αἰτήσεώς του διά τῆς ὁποίας προέβαλε σοβαρούς λόγους ὑγείας τῆς συζύγου του, τόν ἐκάλεσα εἰς τό Γραφεῖον μου, ὡς Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν. Μέ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ σύζυγός του πρέπει νά πάη εἰς Η.Π.Α. διά λόγους θεραπείας ἀπό γνωστόν του ἰατρόν, ἐκεῖ. Μὲ ἐβεβαίωσεν ἐπίσης ὅτι εἰς Η.Π.Α. θά διαβιώνη καί θά διάγη μετά τῆς οἰκογενείας του, ὡς καλός Ἕλλην Ἀξιωματικός. Τοῦ ἐχορήγησα οἰκογενειακόν Διαβατήριον ὅπως καί εἰς κάποιον ἄλλον... Κατωτέρω ... Εἰς Η.Π.Α. παρέβη τήν ὑπόσχεσίν του, καί τοῦ ἀφηρέθη ἡ ἰθαγένεια, συμφώνως τῶ νόμω, τῆς Ἐπαναστάσεως.

ἀλλά ἐδείκνυε τάσιν αὐτοκτονίας καί μοῦ εἰσηγήθη νά τόν ἐπισκεφθῶ. Ἐγνώριζεν ὁ Ἀσλανίδης τήν φιλίαν πού συνέδεεν ἐκεῖνον μετ' ἐμοῦ καί διά τοῦτο μέ παρεκάλεσεν ἰδιαιτέρως. Ἔσπευσα ἀμέσως, τόν ἐπεσκέφθην καί συνεζήτησα μαζί του. Μοῦ εἶπεν ὅτι διακατείχετο ἀπό ἔντονον κρίσιν συνειδήσεως, διότι εἶχε δώσει τόν λόγον του εἰς τόν Βασιλέα ὅτι αἱ ὑπό τήν διοίκησίν του Δυνάμεις Καταδρομῶν δέν θά μετεῖχον ἐνεργείας ἄνευ τῆς βασιλικῆς ἐγκρίσεως. Διηρωτᾶτο πῶς θά ἀντεμετώπιζε τόν Βασιλέα. Τί νά τοῦ ἔλεγε; Δέν ἔδωσεν αὐτός τήν διαταγήν, ὡραῖα! Διατί ὅμως δέν ἀντέδρασεν, ἀφοῦ ἦτο ἐλεύθερος εἰς τό Γραφεῖον του; Καί ἔλεγεν εὑρισκόμενος εἰς κατάστασιν καταθλίψεως: «Νά ἀντιδράσω! Δηλαδή νά κτυπήσω!... Ποίους; Τούς συμμαθητάς μου, τούς συναδέλφους μου, τά ἀθῶα φανταράκια...» Αὐτά καί ἄλλα πολλά, συνεπῆ πρός τήν ἀρετήν καί τήν λεβεντιάν του ἐσκέπτετο καί ἔλεγε. Κατώρθωσα νά τόν ἠρεμήσω κάπως, νά τόν πείσω νά μοῦ δώση τό περίστροφόν του καί νά πράξη τό καθῆκον του πρός τόν Θεόν, τήν Οἰκογένειαν καί τήν Πατρίδα.(1)

Ἐν τῷ μεταξύ, ἤ καί ἐνωρίτερον τοῦ τελευταίου, ἤ τῶν δύο τελευταίων, ἀνωτέρω, περιστατικῶν, εἰδοποιήθην ὅτι ἡ ἐπιστολή τοῦ Α/Γ.Ε.Σ ἦτο ἑτοίμη καί ἀνεχωρήσαμεν διά τά ἀνάκτορα Δεκελείας, οἱ τρεῖς: Παττακός, Παπαδόπουλος, Μακαρέζος.... Εἶχε παραβιασθῆ τό πρόγραμμά μας εἰς τό θέμα αὐτό κατά δύο περίπου ὥρας, λόγω συνεχῶν περιστατικῶν τῆς μορφῆς τῶν περιγραφέντων ἀνωτέρω καί μέχρις ὅτου βεβαιωθῶμεν ὅτι ἡ Ἐπανάστασις εἶχε γίνει ἀποδεκτή εἰς ὅλην τήν Ἐπικράτειαν, μή προβληθείσης ἀντιδράσεως οὐδαμοῦ. Αὐταί ἦσαν αἱ ἀναφοραί πού μᾶς εἶχον ὑποβληθῆ μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης πέμπτης πρωϊνῆς. Βάσει τοῦ προγράμματος ἡ ἀναχώρησίς μας διά τά ἀνάκτορα, ἡ ὁποία ἔπρεπε νά εἶχε πραγματοποιηθῆ τήν 03.30, ἐπραγματοποιεῖτο τήν 05 καί 30' περίπου. Ἐπεβιβάσθημεν ὀχήματος Ι.Χ. ἀνήκοντος εἰς τόν Παπαδόπουλον Γεώργιον. Εἰς τό αὐτοκίνητον αὐτό ἐπεβιβάσθημεν οἱ: Παπαδόπουλος Γ., ὁδηγῶν, ὁ Μακαρέζος Ν. καί ἐγώ, μεταφέροντες τήν ἐπιστολήν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. Εἰς τό Γ.Ε.Σ παρέμεινεν ὑπεύθυνος διά τήν ἐξέλιξιν τοῦ προγράμματος ὁ Α/Γ.Ε.Σ μέ ἀμέσους καί ἀφωσιωμένους βοηθούς τούς ἄλλους τῆς Ὁμάδος Διαταγῶν, Λαδᾶν, Ἀσλανίδην, Μπαλόπουλον, Γ. Ρουφογάλην καί ἀρκετούς ἄλλους ἀφανεῖς γενναίους τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τῶν ὁποίων δέν ἔχω τήν ἔγκρισιν νά ἀναφέρω τά ὀνόματα.

Ἐφθάσαμεν, ἄνευ ἐπεισοδίου τινός, εἰς τό Φυλακεῖον τῆς εἰσόδου τοῦ κτήματος τοῦ Βασιλέως, πού εὑρίσκεται πολύ πλησίον τοῦ ἐξοχι-

1. Δυστυχῶς καί αὐτός ἀπεστρατεύθη ὡς συμμετασχών εἰς τό ἀποτυχόν βασιλικόν πραξικόπημα τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1967 καί αὐτός, ὅπως ὁ Βιδάλης, παρέστη εἰς τήν δίκην καί καταδίκην μου, ὡς μάρτυς κατηγορίας. Δέν τοῦ κρατῶ κακίαν. Δέν μετέβαλον τά πρός αὐτόν αἰσθήματά μου. «Οὔτοι τοῦ συνέχθειν, τοῦ συμφιλεῖν ἔφυν.»

κοῦ κέντρου «Λεωνίδα» τῆς Βαρυμπόμπης, ὅπου καί μᾶς ἐσταμάτησεν ὁ σκοπός Χωροφύλαξ. Τοῦ εἴπαμε νά ἀνοίξη τήν πύλην καί τόν ἐπληροφορήσαμεν περί τῆς προθέσεώς μας. Μᾶς ἔδωσε τό τηλέφωνον καί συνωμιλήσαμεν μετά τοῦ 'Υπασπιστοῦ 'Υπηρεσίας τοῦ Βασιλέως, τῆς νυκτός ἐκείνης. Ἦτο ὁ 'Αντισμήναρχος Παπαγεωργίου, ὁ μεταπολιτευτικῶς Α/Γ.Ε.Α. Τοῦ εἴπαμεν ποῖοι εἴμεθα καί ὅτι θέλομεν νά ἐπισκεφθῶμεν τόν Βασιλέα ἀμέσως τώρα, ἐν ὀνόματι τῆς 'Επαναστάσεως, πού ἤδη ἔχει ἐπικρατήσει καθ' ἅπασαν τήν ἐπικράτειαν. 'Απήντησεν ὅτι ὁ Βασιλεύς, ὁ ὁποῖος παρηκολούθει ἀπό ἄλλου τηλεφώνου, ἐσωτερικοῦ, τήν στιχομυθίαν, τοῦ εἶπεν ὅτι θά δεχθῆ μόνον τόν ἕνα ἐκ τῶν τριῶν, τόν ἀρχαιότερον, ἐκ τῶν τριῶν. Τοῦ ἀπήντησα ὅτι οἱ ἐπαναστάται δέν συζητοῦν, ἀπαιτοῦν· καί ν' ἀναφέρη εἰς τόν Βασιλέα ὅτι θά περάσωμεν καί οἱ τρεῖς καί θά μᾶς δεχθῆ καί τούς τρεῖς καί πρέπει νά γνωρίζῃ ὅτι ἐντός τῆς αὐλῆς τῶν ἀνακτόρων του εὑρίσκονται ἰσχυραί δυνάμεις τῶν 'Ενόπλων μας Δυνάμεων ἀποφασισμέναι δι' ὅλα. Τό πρόγραμμα τῆς 'Επαναστάσεως ὀφείλομεν νά ἐκτελέσωμεν ὅλοι, καί ὁ Βασιλεύς. 'Ο Βασιλεύς προσεπάθησε νά κερδίση χρόνον. Δι' ἄλλων μέσων μυστικῶν, ἴσως, συνεννοεῖτο μέ Πολιτικούς παράγοντας ἐπί τῆς τηρητέας στάσεως ἔναντι ἡμῶν. Κατέβαλεν ὅσας ἠδύνατο προσπαθείας νά ἀποφύγη τήν ἐπαφήν μαζί μας. Ὅταν ἀντελήφθη ὅτι τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, ἐδοκίμασε τήν διάσπασιν τῶν τριῶν. Ὅταν ἀπέτυχε καί εἰς τοῦτο, ἐπέτρεψε τήν εἴσοδόν μας, καί ὁ σκοπός μας ἐπετεύχθη ἄνευ χρησιμοποιήσεως βίας. «Μή μεταχειρίζεσθε βίαν», εἶναι ὁ χρυσοῦς κανών διά τήν λύσιν καί ἁρμολόγησιν ὁπλομηχανημάτων! 'Ισχύει ὅμως καί διά τήν λύσιν.... πολιτικο-στρατιωτικῶν προβλημάτων, ἤ ἀκόμη καί διά προβλήματα μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἔστω καί ἄν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν εἶναι Βασιλεύς.

Προχωροῦντες εἰς τό ἐσωτερικόν τῆς τοποθεσίας, ἐφθάσαμεν εἰς ἕτερον φυλακεῖον, ὁ σκοπός τοῦ ὁποίου ἤνοιξε τήν πύλην ἄνευ καθυστερήσεως. Προφανῶς, εἶχε λάβει ἐντολήν παρά τοῦ 'Υπασπιστοῦ 'Υπηρεσίας. 'Απ' ἐκεῖ μᾶς παρέλαβεν 'Αξιωματικός Χωροφυλακῆς, ὁ ὁποῖος μᾶς ὡδήγησεν εἰς τόν, προαναφερθέντα, 'Υπασπιστήν 'Υπηρεσίας, ὁ ὁποῖος παρεκάλεσε νά ἀφήσωμεν εἰς τό Γραφεῖον του, κατ' ἔθιμον, τά περίστροφά μας!

Τό πρᾶγμα μᾶς ἐφάνη ἀστεῖον, ἀφοῦ κοντά μας εὑρίσκοντο ἐπαναστατημέναι δυνάμεις, πάνοπλοι μέ πάσης φύσεως καί διαμετρήματος ὁπλισμόν, τυχόν δέ προσπάθεια ἐξουδετερώσεώς μας, ἤ καί μόνον παραβιάσεως τοῦ προγράμματός μας πέραν ὡρισμένης ὥρας, θά εἶχεν ὡς συνέπειαν τήν ἄνευ ἡμετέρας ἐπεμβάσεως, δυναμικήν ἐπέμβασιν αὐτῶν, ἱκανῶν καί ἀποφασισμένων νά συντρίψουν πᾶσαν ἀντίδρασιν. 'Αφήσαμεν τά περίστροφα καί ὡδηγήθημεν πεζῇ εἰς τόν Βασιλέα. Μᾶς ὑπεδέχθη μέ ὕφος βασιλικόν, ἀγέρωχον, αὐστηρόν, αἰνιγματικόν, διερευνητικόν, θά ἠδυνάμην νά τό χαρακτηρίσω βλοσυ-

ρόν, ἤ καί ἀλαζονικόν, περιέχον τήν ἔννοιαν τῆς ἀποστροφῆς. Ἀρχή μας: «Μή μεταχειρίζεσθε βίαν»...

Τί θά συνέβαινεν ἐάν ὁ Βασιλεύς διέτασσε τήν φρουράν του νά ἀντιστῆ, ἤ νά μᾶς συλλάβη; Ἠρωτήθην πολλάκις καί ἀκόμη καί τώρα, μετά παρέλευσιν εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν, διερωτῶμαι. Ἀπαντῶ: Οἱαδήποτε ὑπόθεσις, σήμερον θά ἀπετέλει προφητείαν ἐκ τῶν ὑστέρων. Ἡ στάσις τοῦ Βασιλέως δέν μᾶς ἠφνιδίασεν. Ἐγνωρίζαμεν ὅτι ἦτο πιστός εἰς τό Σύνταγμα καί ὡς ἐκ τούτου θά ἀντέδρα. Ὅμως εἴχομεν λάβει τά μέτρα μας. Ἐλάβομεν θέσιν ἐνώπιόν του, ἐν προσοχῇ παρατεταγμένοι, εἰς τό μέσον ἐγώ, δεξιά μου ὁ Παπαδόπουλος Γ., ἀριστερά μου ὁ Μακαρέζος Ν. Ὡς κατά βαθμόν ἀνώτερος ἔλαβον πρῶτος τόν λόγον, ἀλλά μοῦ τόν ἀφήρεσεν ὁ Βασιλεύς, ἐπιβλητικός καί ἀπειλητικός: «Γιατί ξεσηκώσατε τίς Ἔνοπλες Δυνάμεις, γιατί διεκόψατε τίς τηλεπικοινωνίες μου, γιατί βάλατε στρατεύματα στίς πόρτες μου, γιατί μοῦ στερεῖτε τό δικαίωμά μου νά ἐπικοινωνήσω μέ τόν Πρωθυπουργό μου...». Θά συνέχιζε τάς ἠτιολογημένας — δι'ἄλλην περίπτωσιν — ἐρωτήσεις του ἐάν δέν τόν διέκοπτα, παραδίδων τήν ἐπιστολήν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ.: «Μεγαλειότατε, σᾶς ὑποβάλλω αὐτήν τήν ἐπιστολήν τοῦ κ. Α/Γ.Ε.Σ. εἰς τήν ὁποίαν περιέχονται αἱ ἀπαντήσεις εἰς τάς ἐρωτήσεις σας...». Παρέλαβε τήν ἐπιστολήν, ἤρχισε τήν ἀνάγνωσιν, δέν νομίζω ὅτι ἔφθασεν εἰς τό τέλος... Ἦτο ἐπιθετικός. «Δέν εἶναι γνησία ἡ ἐπιστολή. Γιατί δέν ἦρθεν ὁ ἴδιος...;» Τόν διέκοψα ἀποφασισμένος νά δώσω τέλος εἰς τήν ἐπιβράδυνσιν τοῦ προγράμματος καί τήν τυπικότητα. «Μεγαλειότατε, ἡ ἐπιστολή εἶναι γνησία. Ἡ προσβολή πού μᾶς κάνετε εἶναι βαρυτάτη. Ἐκτελοῦμεν ὑπέρτατον πρός τήν Πατρίδα μας καθῆκον...» Καί πάλιν μέ διέκοψεν ἀποφασιστικώτερος: «Νά φύγετε καί νά ἐπανέλθετε μαζί μέ τόν κ. Σπαντιδάκην...».

Ἐπενέβησαν οἱ Παπαδόπουλος καί Μακαρέζος, ἀλληλοδιαδόχως καί εἰς τόνον ἠπιώτερον καί μέ ἐπιχειρήματα πειστικώτερα προσεπάθησαν νά τόν πείσουν νά δεχθῆ ὡς τετελεσμένον τό γεγονός τῆς ἐπελθούσης ἤδη μεταβολῆς εἰς τά πολιτικά πράγματα τῆς Πατρίδος μας. Ὁ Βασιλεύς παρέμενε Βασιλεύς, πεισμόνως! «Νά φύγετε καί νά ἐπανέλθετε καί οἱ τρεῖς μέ τόν κ. Σπαντιδάκην». Ἀπήντησα: «Μεγαλειότατε, ἡ κατάστασις δέν ἐπιτρέπει χρονοτριβάς. Κάθε στιγμή πού παρέρχεται ἄνευ πραγματοποιήσεως προγραμματισμένου ἔργου, ἐγκυμονεῖ σοβαρωτάτους κινδύνους, καί τυχόν αἱματοχυσία θά βαρύνη ὅλους μας, **καί** ὑμᾶς...». «Νά φύγετε...», ἐπανέλαβεν ἐπιτακτικῶς ὅ,τι καί προηγουμένως. «Μεγαλειότατε, θά φύγωμεν, ἀλλά δέν θά ἐπιστρέψωμεν. Τοὐλάχιστον ἐγώ δέν θά ἐπιστρέψω. Τό καθῆκον μου μοῦ ἐπιβάλλει νά εὑρίσκωμαι εἰς ἄλλην θέσιν».

Ἤμουν ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἔπρεπε νά γίνη, εἶχε γίνει ἡ ἀρχή, πρό ὀλίγων ὡρῶν, ὑπό ἀρίστους οἰωνούς καί οὐδεμίαν

ἀμφιβολίαν εἶχα ὅτι θά λήξη ἐπιτυχῶς. Μέ ἐστενοχώρει, ὅμως, ἡ μή αὐστηρά τήρησις τοῦ ὡραρίου ὡς εἶχε προγραμματισθῆ. Ἀνεχωρήσαμεν· καθ'ὁδόν ἀπεφασίσθη νά γίνη ἡ ἐπιθυμία τοῦ Βασιλέως κατά τά 3/4! Νά παραμείνω ἐγώ εἰς τό Γ.Ε.Σ. ὡς συντονιστής καί ἐπόπτης τῶν περαιτέρω προγραμματισμένων ἐνεργειῶν καί νά ἐπανέλθουν εἰς τόν Βασιλέα οἱ Παπαδόπουλος Γ., Μακαρέζος Ν., μετά τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. Σπαντιδάκη. Ὁμολογῶ ὅτι δέν ἤμουν ἱκανοποιημένος· ἡ παραβίασις τοῦ προγράμματος δέν ἁρμόζει εἰς Στρατιωτικούς· δέν δικαιολογεῖται, ἰδιαιτέρως διά μίαν περίπτωσιν τοιαύτης σοβαρότητος. Συνεμορφούμην πάντοτε μέ τήν ἀπόφασιν τῆς πλειονοψηφίας, ἴδιον τῆς Δημοκρατίας.

Ἐφθάσαμεν εἰς τό Γ.Ε.Σ. περίλυποι, ἀλλ'ὄχι ἀπογοητευμένοι. Ἐνημερώσαμεν τόν Α/Γ.Ε.Σ., συνεφώνησε καί ἄνευ χρονοτριβῆς ἀνεχώρησε μετά τῶν δύο ἀνωτέρω ἀναφερομένων διά τά ἀνάκτορα. Ἐγώ ἐνημέρωσα τό στενόν Ἐπιτελεῖον τῆς Ὁμάδος καί ἐνημερώθην ἐπί τῆς πορείας τοῦ προγράμματος εἰς ὅλην τήν Χώραν. Παντοῦ ἡ κατάστασις ἠλέγχετο πλήρως ὑπό τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Μετά ἀπ'αὐτήν τήν αἰσιόδοξον ἐξέλιξιν, πού μοῦ ἀνεφέρθη, ἀπεφάσισα νά ἐπισκεφθῶ τμήματα τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν, τόσα ὅσα θά εἶχα τόν χρόνον νά ἐπισκεφθῶ καί νά προλάβω τήν ἐπιστροφήν τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. μέ τούς ἄλλους δύο, ἐκ τῶν ἀνακτόρων. Ἐπεσκέφθην ὀλίγας φρουράς τοῦ Στρατοπέδου Παπάγου ἐσωτερικῶς καί ἐξωτερικῶς· τάς περιπόλους ἐπί τῆς Λεωφόρου Μεσογείων, Βασιλίσσης Σοφίας, Βουλῆς, Ζαππείου, Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, Πλατείας Κλαυθμῶνος κ.α. Ὑπεύθυνος φρουρήσεως ὅλης αὐτῆς τῆς περιοχῆς, ἄμεσος, ἦτο ὁ Διοικητής τοῦ Τάγματος Πεζικοῦ πού εἶχεν ἕδραν του τήν Ἁγίαν Παρασκευήν Ἀττικῆς, ὁ Ντερτιλῆς. Μοῦ ἀνέφερεν ὅτι ὅλα ἐξελίσσονται βάσει τοῦ προγράμματος καί οὐδεμία ἀντίδρασις ἐσημειώθη μέχρις ὥρας.

Ὁ ρόλος του καί ἡ ἄψογος ἐκτέλεσις τῆς ἀποστολῆς του συνετέλεσαν ἀποφασιστικῶς εἰς τήν ἐπιτυχίαν τῆς ἀναιμάκτου ἐπικρατήσεως τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τήν ζώνην εὐθύνης του. Καί διά νά ἀποφευχθοῦν αἱ ἐξαιρέσεις, ὀφείλω νά εἴπω ὅτι τό σύνολον τῶν Ἀξιωματικῶν καί Ὁπλιτῶν συμμετεῖχε καί συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τήν ἀναίμακτον ἐπικράτησιν. Τιμή καί δόξα ἀξίζει εἰς ὅλους. Τό καθῆκον των ἔπραξαν ἅπαντες μέ ἀπαράμιλλον ζῆλον καί ἐνθουσιασμόν, ἡνωμένοι εἰς μίαν ἀρραγῆ ἰσχύν, ἀποφασισμένοι νά δώσουν τέλος εἰς τόν διχασμόν τῶν Ἑλλήνων. Διχασμόν, ὁ ὁποῖος διήρκει ἀπό τοῦ 1915 καί συνεχίζετο ἐπί ἥμισυν αἰῶνα μέ καταστρεπτικά ἀποτελέσματα. Τόν ἐδημιούργησεν ἡ Πολιτική ἡγεσία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τόν συνέχιζον αἱ διάδοχοί της καί δυστυχῶς τόν συνεχίζουν...

Ἀφοῦ ἐβεβαιώθην ὅτι ὅλα ἐξειλίσσοντο καλῶς καί οὐδείς κίνδυνος διεφαίνετο διά τό αἴσιον τέλος, ἐπέστρεψα εἰς τό Στρατηγεῖον τῆς

'Επαναστάσεως. Δέν ἠδυνήθην μέχρι σήμερον νά ἐξακριβώσω, πότε ἐπανῆλθον ἐκ τῶν ἀνακτόρων ὁ Α/Γ.Ε.Σ. μετά τῆς συνοδείας του, πού εἶχον ἀναχωρήσει ἐκ τοῦ Γ.Ε.Σ. περί τήν ὀγδόην ὥραν π.μ., τόσον ἀργά! Αὐτήν τήν ὥραν ἔπρεπε, κατά τό πρόγραμμα, νά ὡρκίζετο παρά τοῦ Βασιλέως ἡ 'Επαναστατική Κυβέρνησις. Τί ἔπταιε; Ποῖος καί διατί, εἰς τίποτε δέν ὠφελεῖ τώρα νά τό διαλαλήσω. Θά τό εἴπω ὅμως πρός ἄρσιν πάσης ὑπονοίας διά φιλοκατηγορίαν ἤ εὐθυνοφοβίαν. Θά ἐπαναλάβω τό τοῦ Χαριλάου Τρικούπη: «πταίω, πταίεις, πταίει, πταίομεν, πταίετε, πταίουσι, καί ἐάν δέν ἐπταίομεν δέν θά εἴμεθα Ἕλληνες!» Εἰς τήν παροῦσαν **περίπτωσιν πρέπει νά ὁμολογήσω ὅτι ἔπταιον ἐγώ.** Τοῦτο νομίζω ὅτι **προκύπτει, σαφῶς, ἐξ ὅσων ἔχω διηγηθῆ ἕως ἐδῶ.**

Τά περιστατικά, ἡ ὑπόθεσις, ἡ ἀγωνία, ἡ κόπωσις, ἡ ἀϋπνία, ὁ ἐκνευρισμός, εἶχον κουράσει ὅλους μας. Οἱ νεώτεροί μου, καί ἰδία οἱ Ταγματάρχαι καί οἱ τούτων νεώτεροι ἦσαν πολύ ζωηροί καί διετέλουν εἰς κατάστασιν ἐνθουσιασμοῦ. 'Ωμίλουν ζωηρά, ἐζητωκραύγαζον ζωηρότερον τούς ἐμφανιζομένους πρό αὐτῶν ἀνωτέρους των καί ἰδιαίτερα τήν ἄφιξιν τοῦ Βασιλέως, ὅταν εἰς κάποιαν ὥραν, π.μ., ἀφίχθη εἰς τό Στρατόπεδον Παπάγου. Τόν ὑπεδέχθησαν, αὐθορμήτως, μέ οὐρανομήκεις ζητωκραυγάς καί τόν συνώδευσαν «ὀχλοειδῶς» ἐντός τοῦ κτιρίου. 'Από τῆς εἰσόδου του εἰς τό κτίριον τόν περιεκύκλωσαν 'Αξιωματικοί διαφόρων βαθμῶν καί ζητωκραυγάζοντες, τόν συνώδευσαν μέχρι τοῦ Γραφείου τοῦ Α/Γ.Ε.Σ. Εἰσῆλθε φανερά συγκεκινημένος, ἐκνευρισμένος καί στενοχωρημένος. 'Η θερμή ὑποδοχή ἀσφαλῶς τόν ἐκολάκευσε καί τοῦ προσέδιδε δύναμιν διά περαιτέρω διαπραγματευτικά ἐπιχειρήματα. 'Η ἀπειθαρχία ὅμως καί αἱ ὀχλοκρατικαί ἐκδηλώσεις ἀγάπης τόν ἐστενοχώρουν ὑπερβολικῶς.

Μᾶς ἀπηύθυνε χαιρετισμόν σύνοφρυς καί βαρύθυμος. 'Εξέφρασε τήν δυσφορίαν του διά τήν ἀπείθαρχον αὐτήν συμπεριφοράν τῶν 'Επαναστατῶν, καί διετύπωσε θυμωμένος τάς ἀνησυχίας του διά τήν ἐπικίνδυνον κατάστασιν πού, κατά τήν γνώμην του, θά ὡδηγεῖτο ἡ Χώρα. 'Αργότερον, εἰς κάποιαν συζήτησιν ὑπηρεσιακήν, μοῦ ἀπεκάλυψεν ὅτι καθ'ὅλην τήν διάρκειαν τῶν συζητήσεών του, μεθ'ἡμῶν, τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνεζήτει εὐκαιρίαν καί τρόπον νά μᾶς ἐξουδετερώση. Καί μέ ἠρώτησε, τί θά ἐγίνετο ἐάν τό ἀπεφάσιζε. Τοῦ ἀπήντησα: «εὐτυχῶς, ἰδιαιτέρως γιά σᾶς, πού δέν τό ἐκάματε».(1) Δέν εἶχεν

1. 'Ασφαλῶς δέν εἶχε μελετήσει ἱστορίαν. Δέν εἶχεν ὑπ'ὄψιν του τί ἔγινεν εἰς τήν Γαλλίαν κατά τήν 'Επανάστασιν τοῦ 1789, καί μεταφέρω ἐδῶ μερικά ἀπό ὅσα ἀναφέρει ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος εἰς τό σύγγραμμά του: 'Ιστορία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πνεύματος, Γ Μέρος, Τεῦχος Β, σελ. 113-114. «Μοῦ φαίνεται ὅτι τό συναθροισμένο Ἔθνος — La Nation assemblée — δέ μπορεῖ νά δέχεται διαταγές...» Ἔτσι ἀπήντησεν εἰς τόν Λουδοβῖκον 16ον (: ΙΣΤ') ὁ Bailly ὅταν διετάχθη ἀπ'αὐτόν νά διαλυθοῦν καί νά φύγουν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἔθνους πού εἶχαν συγκεντρωθῆ... «οἱ σφαγεῖς εἶχαν μεθύσει ἀπό τό αἷμα καί ἀπό τό κρασί, πού εἶχε δοθῆ ἄφθονο στά ἀποσπά-

ὑπ'ὄψιν του τά φρικτά καί ἀπερίγραπτα καί ἀπίστευτα ἐγκλήματα πού ἔχουν γίνει κατά τάς διαφόρους, πολυπληθεῖς ἐπαναστάσεις; Δόξα τῷ Θεῷ, δέν μᾶς ἐδόθη ἀφορμή νά πυροβολήσωμεν, οὔτε δέ καί ἡμεῖς ἐδημιουργήσαμεν ἤ προεκαλέσαμεν τοιαύτην.

Μετά τήν ἄφιξιν τοῦ Βασιλέως εἰς τό Στρατόπεδον Παπάγου συνέβησαν πολλά. Ἦτο φυσικόν νά παρακολουθοῦνται στενῶς ὅλαι αἱ κινήσεις του καί νά σχεδιάζεται καί ἑτοιμάζεται ἡ ἀντιμετώπισις πάσης ἀντιδράσεώς του, κατόπιν τῆς ἀντιστάσεως πού προέβαλε κατά τήν πρωϊνήν συνάντησίν μας. Τόν συνώδευον εἰς πᾶσαν μετακίνησίν του, ζητωκραυγαί καί συνθήματα. Δέν γνωρίζω ἄν ἦσαν κατευθυνόμενα ἤ αὐθόρμητα. Δέν γνωρίζω, ἀκόμη καί τώρα, ποῖος τούς κατηύθυνε νά ἀπαιτοῦν ὁρκωμοσίαν Κυβερνήσεως «Τώρα» καί μάλιστα προτείνοντες ὀνόματα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦσαν τά κάτωθι:
Σπαντιδάκη, Παπαδοπούλου, Μακαρέζου καί ἐμοῦ. Εἰς κάποιαν αὐτῆς τῆς μορφῆς ὀχλαγωγίαν, μέ ἐπλησίασεν ὁ Βασιλεύς καί μέ καταφανῆ ὀργήν μοῦ εἶπε: «κ. Ταξίαρχε, δέν εἶναι αὐτή ἡ κατάστασις παραδεκτή, ὀφείλετε νά ἀποκαταστήσετε τήν πειθαρχίαν καί τήν τάξιν...» Ἀπό κάποιο κεφαλόσκαλον, ἔδωσα τό παράγγελμα τῆς προσοχῆς· Ἐπῆλθε σιγή καί ἀπηύθυνα παρατηρήσεις· ἐζήτησα νά τηρῆται ἡ τάξις, ἡ πειθαρχία καί ὁ σεβασμός παντός κατωτέρου πρός πάντα ἀνώτερον. Ἐπεκράτησεν ἐπ'ὀλίγην ὥραν ἡσυχία καί τάξις, πολύ σύντομα, ὅμως, ἐπανελήφθη ἡ συνθηματολογία μέ κύριον καί ἐπιτακτικόν τό αἴτημα: «Κυβέρνησις τώρα».

Ὁ χρόνος ἔτρεχε, δι'ἐμέ ἦτο ἀκίνητος· αἱ στιγμαί μοῦ ἐφαίνοντο αἰῶνες! Ἔβλεπα νά περνοῦν αἱ ὧραι χωρίς νά πραγματοποιοῦνται οἱ προγραμματισθέντες στόχοι καί ἡ ἀγωνία μου ἐκορυφοῦτο. Εἶχον συμβῆ πολλά. Μετά τήν ἀνάληψιν τῆς εὐθύνης τῆς Ἐπαναστάσεως

σματα τῶν ἐκτελεστῶν. Σ'ἕνα δρόμο τοῦ Παρισιοῦ —Rue Parre— στραγγαλίσθηκεν ἡ ἀφωσιωμένη φίλη τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας, πριγκίπισσα de Lambale, πού γεννήθηκε τό 1749 καί στραγγαλίσθηκε τό 1792». Ὁ Μισέλ — Michelet, livre vii, Chapitre vi, περιγράφει τήν μορφήν της καί τήν φρικτήν δοκιμασίαν της μέ πολλήν συμπάθειαν: «Δέν εἶχε φταίξει σέ τίποτε. Ἡ δοκιμασία της συνεχίστηκε, κι ἀφοῦ εἶχεν ἐκπνεύσει. Τήν κεφαλή της τήν πῆγεν ὁ μεθυσμένος ὄχλος σ'ἕνα κομμωτήριο γιά νά τήν ξυρίσουν καί ἀφοῦ τήν τοποθέτησαν πάνω σέ μιά ξιφολόγχη, σ'ἕνα δόρυ (pigue) ἔγινε ἡ περιφορά της γύρω ἀπό τόν πύργο τοῦ Temple, γιά νά ἀντικρύση, αὐτό τό ξυρισμένον καί ξεβαμμένον κεφάλι, τῆς φίλης της ἡ Βασίλισσα Μαρία Ἀντουανέττα. Ὁ Βασιλεύς ἐμπόδισε τή Βασίλισσα νά κυττάξη ἀπό τό παράθυρο». Ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος ἀναφέρει ὅτι αὐτά τά ἔλαβεν ἀπό τό κεφάλαιον ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ Σιεγές Μιραμπώ καί συνιστᾶ νά διαβασθῆ καί ἡ σελίς 1197 τῆς Σαρλόττας Κορνταί Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΑ. «Ὅταν ἔπεσε τό ὡραῖο κεφάλι της, ἕνας ὀπαδός τοῦ Mara πού ἦταν βοηθός τοῦ δημίου τό ἄρπαξεν, τό σήκωσε ψηλά, καί δείχνοντάς το στά πλήθη, τό χαστούκισε!...» Καί εἰς σελ. 1214 τοῦ ἰδίου βιβλίου γράφει: «μπροστά του ἦταν μόνο τό πτῶμα τοῦ Βαλαζέ... Ὁ Φουκιέ Τενβίλ πρότεινε νά παραδοθῆ στή λαιμητόμο καί ὁ νεκρός!»

ὑπό τοῦ Α/Γ.Ε.Σ., ἐζήτησεν οὗτος σύν τοῖς ἄλλοις νά τοῦ παρουσιάσουν εἰς τό Γραφεῖον του ὅλους τούς Ἀνωτάτους Ἀξιωματικούς — Στρατηγούς, Ναυάρχους, Πτεράρχους καί Ταξιάρχους, οἱ ὁποῖοι εἶχον συλληφθῆ ἤ ἦσαν ἀμφιβόλου θέσεως — μέ σκοπόν νά τούς πείση νά ἀποδεχθοῦν τό γεγονός τῆς Ἐπαναστάσεως ὡς δυνάμει καί συνεπῶς νόμω ἐπικρατῆσαν. Διερχόμενος ἀπό τό Γραφεῖον ὅπου εὑρισκόμουν μετά τῶν ἄλλων, μέ ἐκύτταξε μέ ἀποστροφήν ὁ Ταξίαρχος Πανουργιᾶς καί μοῦ ἀπηύθυνε βαρυτάτην μομφήν: «εἶσαι ὀκτώ φορές προδότης!» Τοῦ ἀπήντησα μέ φιλικόν χαμόγελον, σκεπτόμενος τό δύσκολον τῆς θέσεώς του καί τό ἀστεῖον τῆς ὕβρεως. Δηλαδή τί ἤθελεν ὁ ἐκλεκτός μου φίλος καί λαμπρός κατά τά ἄλλα Ἀξιωματικός; Νά τοῦ ἀπεκάλυπτα χθές εἰς τό Γραφεῖον του τό πρόγραμμα τῆς σήμερον; Ἔ, τότε θά ἤμουν προδότης! Ἔπρεπε νά μέ εἶχεν ἀκούσει προσεκτικώτερον χθές, καί ἔπρεπε νά εἶχε συμφωνήσει εἰς ὅσα τοῦ προέτεινα ἤ τουλάχιστον ἄς ἀντελαμβάνετο, ἀπό τήν ἐπιμονήν μου, ὅτι ἡ ἀπόφασις δι'ἐπανάστασιν εἶχε ληφθῆ καί ἄς ἐλάμβανε τά ἀπαραίτητα διά τήν ἀποτροπήν της μέτρα. Ἀξιωματικός ἀνωτάτου βαθμοῦ ἦτο, λίαν ὑψηλήν θέσιν ἁρμοδιότητος ἀσφαλείας τοῦ Κράτους κατεῖχε καί συνεπῶς, δέν δικαιολογεῖται νά προβάλη λόγους ἐξαπατήσεώς του ἀπό ἐμέ.

Θά ἐπλησίαζε δωδεκάτη μεσημβρινή, ὅταν ἐκλήθην νά παρουσιασθῶ εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Α/Γ.Ε.Ε.Θ.Α. Ἐκεῖ εὑρέθην ἐνώπιον τῶν Ἀντιστρατήγων: Δόβα Κων/νου Ἀρχηγοῦ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου, Παπαρόδου Νικολάου Ἀρχηγοῦ τοῦ Στρατιωτικοῦ Οἴκου τοῦ Βασιλέως, Παπάγου Λεωνίδα, Πρέσβεως, Πολιτικοῦ Συμβούλου τοῦ Βασιλέως. Ἀντίκρυσα ἐπίσης ἕνα ἄλλον μέ πολιτικήν περιβολήν, ἄγνωστόν μου, καί τόν Ἀντιστράτηγον Παπαγεωργόπουλον Κυριᾶκον. Ποῖος τούς ἐκάλεσε, πῶς εὑρέθησαν ἐκεῖ δέν γνωρίζω, οὔτε ἐνδιεφέρθην ποτέ μέχρι σήμερον νά μάθω. Εἶχον τόν Βασιλέα εἰς τό μέσον τῆς ἐφ'ἑνός ζυγοῦ παρατάξεώς των. Ἔστην ἔναντι αὐτῶν μόνος, καθ'ὑπόδειξιν τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Βασιλεύς ἐξηκολούθει νά συμπεριφέρεται ἔναντί μου σκαιῶς. Μοῦ συμπεριεφέρθησαν ὡς ἐάν ἤμουν κατηγορούμενος. Πιθανῶς εἶχον ἀντιληφθῆ, ἤ κάποιος τούς εἶχε πληροφορήσει ὅτι ἄν κατώρθωναν νά μέ ἀπομονώσουν ἀπό τούς ἄλλους, ἴσως θά ἀπεσύροντο εἰς τό Στρατόπεδόν των αἱ ὑπό τάς ἀμέσους διαταγάς μου Τεθωρακισμέναι δυνάμεις, ὁπότε... Ἴσως ἐσκόπευον νά κερδίσουν χρόνον ἐπιτυγχάνοντες, διά τῆς κοπώσεώς μας, τήν ὑποχώρησιν, ἤ πιθανῶς ἀνέμενον ἀντεπανάστασιν. Κατεβλήθησαν ἔντονοι προσπάθειαι νά διαγνώσουν τάς ἱκανότητάς μου δι'ἀντίστασιν καί ἀντίδρασίν μου εἰς τά ἐπιχειρήματά των, τά θεωρούμενα παρ'αὐτῶν σοβαρώτερα τῶν ἰδικῶν μου τοιούτων. Ἐπρωτοστάτει ὁ σοφός καί καθ'ὅλα σεβαστός μου καί γνωστός μου — φιλικῶς — ἀπό τῆς Κατοχῆς, ὡς προϊστάμε-

νός μου εἰς τήν ἀντιστασιακήν 'Οργάνωσιν «ΟΜΗΡΟΣ» Δόβας Κων/νος, τέως Α/Γ.Ε.Ε.Θ.Α., τέως ὑπηρεσιακός Πρωθυπουργός. Ὅλοι των κατέβαλον ἐντόνους καί συντόνους προσπαθείας νά μέ πείσουν νά παραιτηθῶ τῶν περαιτέρω ἐνεργειῶν· τό σοβαρώτερον κατά τήν ἄποψιν τοῦ Βασιλέως ἐπιχείρημά του, ἦτο ἡ βεβαιότης ὅτι οἱ Σύμμαχοί μας, Η.Π.Α., Ν.Α.Τ.Ο., θά ἐπέβαλον «embargo» εἰς τήν Πατρίδα μας, μέ ἰδιαιτέραν συνέπειαν νά ἐξασθενήση ἡ ἰσχύς πυρός τῶν 'Ενόπλων μας Δυνάμεων. Οὐδείς μέ διέταξε νά καταθέσω τά Ὅπλα. Συνεπῶς δέν στοιχειοθετεῖται τό ἔγκλημα τῆς Στάσεως, διά τό ὁποῖον μοῦ ἐπεβλήθη ἡ ποινή τοῦ θανάτου. Κατεβλήθη προσπάθεια μέ σωρείαν ἐπιχειρημάτων νά μέ πείσουν ὅτι ἡ 'Επανάστασις τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων δέν ἀπετέλει διέξοδον εἰς τό Πολιτικόν ἀδιέξοδον-χάος.

'Η ὑπομονή ὅσον 'Ιώβειος καί ἄν εἶναι ἔχει καί αὐτή τά ὅριά της. Εἰς κάποιαν στιγμήν τοῦ εἶπα: Οὐδέν τῶν ἐπιχειρημάτων σας εἶναι τόσον πειστικόν ὅσον εἶναι ἡ πεποίθησίς μου ὅτι ἡ 'Επανάστασις ἔχει ἤδη γίνει ἀποδεκτή ἀπό τό σύνολον τοῦ Λαοῦ καί οἱ πάντες, Λαός καί Ἔνοπλοι Δυνάμεις, ἀναμένουν ἀπό τῆς πρωΐας νά ἀκούσουν ἀπό τά Μέσα Μαζικῆς 'Ενημερώσεως τήν ὁρκωμοσίαν 'Εθνικῆς 'Επαναστατικῆς Κυβερνήσεως. 'Ακοῦτε τάς ἀγωνιώδεις κραυγάς τῶν ἐπαναστατημένων 'Ενόπλων Δυνάμεων. 'Ικανοποιήσετε τόν δίκαιον πόθον των. Μή παρατείνετε τήν ἀγωνίαν των. Μή τάς ἀναγκάσετε νά προβοῦν εἰς χρησιμοποίησιν βίας. Εἶναι ἀποφασισμέναι δι'ὅλα. Μή περιμένετε ὑποχώρησιν ἤ κάμψιν τοῦ ἠθικοῦ των. 'Από τῆς δευτέρας πρωϊνῆς ὥρας ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι κρεμασμένοι εἰς τά ραδιόφωνά των καί ἀκούουν νά ἐπαναλαμβάνεται τό ἴδιο καί τό ἴδιο κουραστικό μήνυμα: «'Εντός ὀλίγου ἀνακοινοῦνται τά ὀνόματα τῶν ὁρκισθησομένων ὑπό τοῦ Βασιλέως 'Υπουργῶν τῆς 'Επαναστατικῆς Κυβερνήσεως μέ Πρωθυπουργόν...» Πότε θά τελειώση αὐτό τό «μετ'ὀλίγον»; Εἰς ἔντονον συνεχιζομένην κωλυσιεργίαν ἠπείλησα ὅτι «θά καλέσω Δεσπότην, ἤ Πρεσβύτερον, ἤ ἀκόμη καί Διάκονον νά ὁρκίση Κυβέρνησιν... Αἱ εὐθῦναι δι' ὅ,τι συμβῆ θά βαρύνουν σᾶς...». 'Απηυθυνόμουν πρός ὅλους.

'Απεχώρησα κατά τό δυνατόν κοσμίως καί μετέβην εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Α/Γ.Ε.Σ., ὅπου συνήντησα ἐκεῖνον καί τούς ἄλλους συνεπαναστάτας. Αἱ φωναί εἰς τούς διαδρόμους καί εἰς τήν αὐλήν τοῦ Στρατοπέδου συνεχίζοντο ἐντονώτερον. Πρωθυστέρως ἐκθέτω ἐδῶ τήν μετά τοῦ Παναγιώτου Κανελλοπούλου συζήτησίν μου. Ὅπως ἐνθυμούμεθα, τήν πρωΐαν ἀντεμετώπισα τά περιστατικά: συλληφθέντων 'Ανωτάτων 'Αξιωματικῶν, Πανουργιᾶ, Ζαφειροπούλου, Γραμματέως τοῦ Βασιλέως 'Αρναούτη, κ.ἄ. Εἰς κάποιαν ὥραν, μεταξύ τῶν ἀνωτέρω περιστατικῶν ἤ τό πιθανώτερον μετά τήν ἐπιστροφήν μου ἐκ τῶν ἀνακτόρων, μοῦ ἀνεφέρθη ὅτι ὁ μέχρι πρό ὀλίγων ὡρῶν Πρωθυπουργός Παναγιώτης Κανελλόπουλος, εἶχε συλληφθῆ καί ἐφρουρεῖτο

εἰς Γραφεῖον τοῦ ἰδίου ὀρόφου μέ τό Γραφεῖον τοῦ Α/Γ.Ε.Σ., καί ὅτι εὑρίσκετο εἰς ἔξαλλον κατάστασιν ὑβρίζων καί ἀπειλῶν. Τόν ἐπεσκέφθην· συνεστήθην καί προσεπάθησα νά τόν ἠρεμήσω καί νά συζητήσω ὡς εἷς ἐπαναστάτης Ἀξιωματικός μέ ἕνα φιλοσοφοῦντα Ἀκαδημαϊκόν καί ἔμπειρον, ὡς τόν ἐθεώρουν, πολιτικόν. Μέ ἀπεγοήτευσεν ἡ νευρικότης του καί αἱ ἀπειλαί του. Εἰς τήν ἐκτοξευθεῖσαν προφητείαν του ὅτι «... θά καταστρέψετε τήν Πατρίδα,» τοῦ ἀπήντησα: «Δέν ἔχετε ἀφήσει, σεῖς οἱ ἡγέται μας, τίποτε ὄρθιον. Τί λοιπόν θά καταστρέψωμεν; Ἴσως ἐννοεῖτε ὅτι θά καταστρέψωμεν τήν καταστροφήν. Ναί, θά ἀναζωογονήσωμεν τήν Δημοκρατίαν καί τήν Πατρίδα εἰς ὅλους τούς τομεῖς, ἀπό τά ἐρείπια εἰς τά ὁποῖα τήν ὡδηγήσατε, σεῖς ὅλοι, οἱ ἀλληλομισούμενοι καί ἀλληλοκατηγορούμενοι...». Μή ὑπαρχούσης ἐλπίδος συνεννοήσεως μαζί του, τόν παρεκάλεσα νά ἠρεμήσῃ, νά μή μᾶς δημιουργῇ προβλήματα, νά μᾶς βοηθήσῃ μέ τάς ἐμπειρίας του εἰς τήν πολιτικήν καί τόν ἐβεβαίωσα ὅτι τόσον αὐτός, ὅσον καί οἱ ἄλλοι πολιτικοί τῆς ἰδίας μέ ἐκεῖνον περιπτώσεως δύνανται νά εἶναι ἥσυχοι ὅτι εὑρίσκονται ὑπό τήν προστασίαν τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐπανέρχομαι καί πάλιν εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Α/Γ.Ε.Σ.

Προσκληθείς ὁ Α/Γ.Ε.Σ. ὑπό τοῦ Βασιλέως, μετέβη εἰς συνάντησίν του καί μετά ἀπό ὀλιγόλεπτον μετ'αὐτοῦ συνεργασίαν ἐπέστρεψε καί μᾶς ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ Βασιλεύς ἀπεφάσισε νά δεχθῇ ὡς τετελεσμένον γεγονός τήν Ἐπανάστασιν καί ὅτι θά ὥρκιζε τήν 17ην ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας Κυβέρνησιν εἰς τά ἀνάκτορα Ἀθηνῶν μέ Πρωθυπουργόν τόν Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐ.τ. Κόλλιαν Κων/νον γνωστόν ἀπό τήν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως Λαμπράκη. Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως τόν Α/Γ.Ε.Σ. Σπαντιδάκην Γρηγόριον καί Ὑπουργούς: Ἐθνικῆς Ἀμύνης Σπαντιδάκην Γρ., Προεδρίας Κυβερνήσεως τόν Συν/χην Πυρ/κοῦ Παπαδόπουλον Γεώργιον, Συντονισμοῦ τόν Συν/χην Πυρ/κοῦ Μακαρέζον Νικόλαον καί Ὑπουργόν Ἐσωτερικῶν καί Δημοσίας Τάξεως, ἐμέ· τελικῶς ὡρκίσθην μόνον ὡς Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν.

Οὐσιαστικῶς τό κύριον ἔργον τοῦ προγράμματος διά τήν ἡμέραν αὐτήν θά ἔπρεπε νά λήγῃ εἰς τό σημεῖον αὐτό. Ἐν τούτοις συνέβησαν ἀκόμη πολλά τά ὁποῖα τήν ἐπιμηκύνουν καί τήν καθιστοῦν μεγαλυτέραν τοῦ μεγέθους της. Ἡ ἱστορία θά τῆς δώσῃ τό πραγματικόν της μέγεθος, ἤ θά τήν στιγματίσῃ. Παρέμειναν εἰς τό Γ.Ε.Σ. οἱ ἀπαραίτητοι Ἀξιωματικοί διά τήν ἀσφάλειαν καί τήν συνέχισιν τῆς ἐπαφῆς μετά τῶν ἐπαναστατημένων δυνάμεων ὅλων τῶν Φρουρῶν τῆς Χώρας. Ἐδόθησαν αἱ ἀναγκαῖαι ὁδηγίαι εἰς ὅλους διά τό ὑπόλοιπον μέρος τῆς ἡμέρας καί τῆς ἑπομένης, καί ἕκαστος ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Γ.Ε.Σ. διά τά καθ'ἑαυτόν. Ἔφυγα ἀπό τό Γ.Ε.Σ. περί τήν 14.30 ὥραν. Ἔφθασα εἰς τήν Μονάδα μου μετά δεκάλεπτον περίπου. Μέ ὑπεδέχθη ὁ Ὑποδιοικητής μέ ἀγάπην καί συγχαρητήρια καί εὐχάς. Ἡ μετριοφροσύνη του, ἡ σεμνότης του καί ἡ ἀρετή του μέ ὑποχρεώνει νά

σεβασθῶ τήν ἐπιθυμίαν του, νά παραμείνῃ ὡς «ἄγνωστος Στρατιώτης». Τόν τιμῶ ἰδιαιτέρως. Τόν τιμοῦν καί ὅλοι οἱ συνάδελφοι καί... «οὐδέν κρυπτόν... ὅ μή γίνεται φανερόν...» Ἡ ἱστορική παράδοσις ἀπαθανατίζει τά πάντα.

Εἶχα ἀναχωρήσει ἀπό τήν ἀγαπημένην μου αὐτήν Μονάδα πρό δώδεκα ὡρῶν περίπου, μέ αἰσθήματα ἀνάμικτα ἀμφιβολιῶν, δυσκολιῶν, καί μέ πυξίδα τήν βεβαιότητα ὅτι ἐκτελῶ καθῆκον ἱερόν. Καί μέ τήν ἐλπίδα ὅτι **καί** θά «πετύχω» **καί** θά δικαιωθῶ. Ὁ Ὑποδιοικητής μέ ἐνημέρωσεν ἐπί τῶν συμβάντων τοῦ δωδεκαώρου πού μᾶς ἐχώριζε καί ἐπί τοῦ ὅτι τά πάντα ἐξειλίχθησαν βάσει τοῦ προγράμματος κατά τρόπον ἐξαίρετον. Μοῦ ἀνέφερεν ὅτι οἱ συλληφθέντες Πολιτικοί ἐστρατωνίζοντο εἰς τούς θαλάμους τῶν Ὑποψηφίων Ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν τῆς Σ.Α.Τ. καί ὅτι πλήν ἐκείνων πού μετεφέρθησαν μέ τό ΡΕΟ, πού συνηντήσαμεν ἐξερχόμενοι τήν «Ω» ὥραν, μετεφέρθησαν καί ἄλλοι ἀργότερον.

Μοῦ εἰσηγήθη νά τούς ἐπισκεφθῶ. Συνεφώνησα καί τόν παρεκάλεσα νά μέ συνοδεύσῃ μετά τῶν Ἐπιτελῶν 2ου καί 3ου Γραφείων. Παρέδωσα τό περίστροφον πού μέχρι τῆς ὥρας αὐτῆς ἔφερα, καί μετέβην μαζί μέ τούτους, εἰς τόν θάλαμον τῶν κρατουμένων Πολιτικῶν. Ἦσαν οἱ: Παπανδρέου Γεώργιος, Ἀρχηγός τῆς Ε.Κ. Ὁ υἱός του Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου ἀρχηγός τῆς ὀργανώσεως Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α., Παπαληγούρας Παναγιώτης Ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ε.Ρ.Ε., Ράλλης Γεώργιος Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν καί Δημοσίας Τάξεως τῆς Ε.Ρ.Ε., Κατσώτας Παυσανίας Ἀντιστράτηγος ἐ.ἀ., τέως Δήμαρχος Ἀθηνῶν Κεντρῶος, Κατσώτας Σπυρίδων, υἱός τοῦ ἀνωτέρω, Βουλευτής τῆς Ε.Κ. τοῦ Νομοῦ Αἰτωλοακαρνανίας, Ψαθᾶς Δημήτριος, Δημοσιογράφος, Ράλλης Κων/νος Βουλευτής Ε.Ρ.Ε., Σταμάτης Γεώργιος, Βουλευτής Ε.Ρ.Ε., Ἀλευρᾶς Ἰωάννης, Βουλευτής Ε.Κ., Γλέζος Ἐμμανουήλ πολιτευτής ἀριστερᾶς ἰδεολογίας, Πουρνάρας Δημήτριος Δημοσιογράφος καί ὁ Μητσοτάκης Κωνσταντῖνος, ὁ νῦν (: 1992) Πρωθυπουργός.

Ἦτο τότε Κεντρῶος ἀπό τά σημαίνοντα στελέχη τῆς Ε.Κ., Ὑπουργός Συντονισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως Ε.Κ., ἀπό Νοεμβρίου 1963 ἕως καί Ἰουλίου 1965. Τελευταίως ἐπληροφορήθην ὅτι πλήν τῶν ἀνωτέρω, ἦσαν καί οἱ Ἠλιοῦ Ἠλίας ἀρχηγός τῆς Ε.Δ.Α. καί ὁ Κύρκος Λεωνίδας, Κομμουνιστής. Ἄλλος μέ ἐπληροφόρησεν ὅτι οἱ δύο τελευταῖοι ἐκρατοῦντο εἰς τόν Ἱππόδρομον Φαλήρου. Δέν ἔχει, νομίζω, σημασίαν τό ποῦ, ἀλλά τό ὅτι ἐκρατοῦντο.

Τούς ἀπηύθυνα χαιρετισμόν. Συνωμίλησα μαζί των μέ εἰλικρινῆ κατανόησιν τῆς θέσεώς των! Συνεζήτησα ἰδιαιτέρως μέ μερικούς, ὅπως μέ τούς Παπανδρέου, πατέρα καί υἱόν. Ὁ πατήρ ἦτο ψύχραιμος καί ἡ συζήτησις μαζί του ἦτο κάπως εὐτράπελος. Διετήρει ἀκμαῖον ἠθικόν καί μᾶλλον ἐφαίνετο ἱκανοποιημένος, ἴσως εὐχαριστημένος διότι

ἀπηλλάσσετο τῶν περαιτέρω ταλαιπωριῶν του νά ἀπασχολῆται μέ τά δύσκολα καθήκοντα τοῦ κομματάρχου. Μοῦ εἶπε χαριτολογῶν: «Τό ἐπερίμενα, καί ἰδού, ἐγένετο. Σᾶς εὔχομαι καλήν ἐπιτυχίαν». Τοῦ εἶπον ὅτι συνέβαλεν αὐτός καί ὁ υἱός του μέ ὅλας των τάς δυνάμεις εἰς τήν πρᾶξιν μας αὐτήν. Ναί, μοῦ εἶπε, «ὅλοι πταίομεν καί περισσότερον ὅλων μας αὐτός ἐδῶ». Μοῦ ἔδειξε τόν υἱόν του Ἀνδρέαν ὁ ὁποῖος ἦτο ἐπί παραπλεύρου κλίνης. Ὅλοι των εὑρίσκοντο ἐπί κλινῶν τῶν Υ.Ε.Α. καί... ποῖος δύναται νά μαντεύση τάς σκέψεις των.

Ἐβεβαίωσα ὅλους ὅτι εὑρίσκονται ὑπό τήν προστασίαν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Πατρίδος μας, ὅτι οὐδένα κίνδυνον διατρέχουν, ὅτι συντόμως θά ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι καί ὅτι θά ἔχουν καλήν περιποίησιν ἀπό τήν Διοίκησιν τῆς Μονάδος πού θά παραμείνουν ἐπ'ὀλίγον. Δύνανται νά ζητοῦν καί θά ἔχουν ὑγειονομικήν φροντίδα, τροφήν καί ἄνετον ὕπνον εἰς κοινόν θάλαμον. Ἰδιαιτέρως ἔδωσα ὁδηγίας νά γίνη ὅ,τι ἔπρεπε διά τήν περιποίησιν τοῦ ἐλαφροῦ τραύματος τοῦ Παπανδρέου υἱοῦ, περί τοῦ ὁποίου θά γίνη περαιτέρω λόγος. Τούς Παπαληγούραν Παναγιώτην καί Ράλλην Γεώργιον προσεκάλεσα καί μέ ἐπεσκέφθησαν εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Διοικητοῦ, ὅπου τούς παρέθεσα «τσάϊ», καί συνεζήτησα οἰκείως.(1)

Μέ τόν Ράλλην εἶχα συνυπηρετήσει καί συμπολεμήσει. Ἀμφότεροι ἐξεδήλωσαν τήν ἀντίθεσίν των μέ τό γενόμενον, ὅμως, «ἀνάγκα καί θεοί πείθονται». Μοῦ ἄφησαν σημείωμα διά τήν σύζυγόν του ἕκαστος καί μοῦ ἔδωσαν τάς κατά τήν γνώμην των ὀρθάς συμβουλάς διά τήν ἐξέλιξιν. Ἀφοῦ, ὅμως, ἐγνώριζαν τί ἔπρεπε νά γίνη διά τό καλόν τῆς Πατρίδος, διατί δέν τό ἔπραττον αὐτοί; Τούς παρεκάλεσα νά μοῦ ὑποδείξουν πρόσωπα πού κατά τήν γνώμην των θά ἦσαν κατάλληλα νά ἐπανδρώσουν ἡγετικάς θέσεις εἰς τήν Ἐπανάστασίν μας. Δέν ἀρνοῦμαι τήν ἀντιστασιακήν των δραστηριότητα ὅπως αὐ-

1. Ὁ Γ. Ράλλης, ὡς υἱός Κατοχικοῦ Πρωθυπουργοῦ, κατεζητεῖτο ὑπό τῶν Κομμουνιστῶν μετά τήν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν. Θά τόν ἐδολοφόνουν; Τόν ἀπέκρυψεν εἰς τήν Μονάδα του ὁ Ἰωαν. Λαδάς, ὡς μοῦ τό διηγήθη εἰς τάς φυλακάς οὗτος. Γνωρίζω ὅτι ὁ Γ. Ράλλης ἔλαβε μέρος εἰς τόν Ἑλληνο—Ἰταλικόν Πόλεμον ὡς ἔφεδρος Ἀνθυπίλαρχος, Οὐλαμαγός ἐφίππου Ἴλης, νεαρός Δικηγόρος, μόλις ἀποφοιτήσας ἐκ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐπίσης ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω ὅτι τό ἔτος 1948, ὑπηρετῶν εἰς τό Κ.Ε.Τ. παρά τό Μενίδι, ὡς Ὑπασπιστής τοῦ Διοικητοῦ τῆς Σχολῆς Ἐκπαιδεύσεως Γρηγ. Σπαντιδάκη, ἐζήτησε καί ἐτοποθετήθη εἰς Μονάδα Τεθ/νων τῶν πρόσω. Τοῦτον συνήντησα τόν Σεπτέμβριον 1948 εἰς Ζίτσαν Ἰωαννίνων, ὡς Οὐλαμαγόν Ἴλης Ἀναγνωρίσεως καί συνεπολεμήσαμεν, τότε, ἐναντίον κομμουνιστοσυμμοριτῶν εἰς τήν δοθεῖσαν μάχην διά τήν κατάληψιν τῶν ὑψωμάτων τοῦ ἔναντι Ὄρους ΚΑΣΣΙΔΙΑΡΗ τῆς ὀροσειρᾶς ΜΟΥΡΓΚΑΝΑΣ παρά τά Ἑλληνο-Ἀλβανικά σύνορα. Ἤμουν διοικητής Ἴλης Ἁρμάτων τύπου Κένταυρος, Ἀγγλικῶν, καί ἐτέθη ὁ Γ. Ράλλης μετά τοῦ Οὐλαμοῦ ὑπό τήν διοίκησίν μου διά τήν ἐπιχείρησιν αὐτήν, μόνον. Ὡς Βουλευτής τῆς Ε.Ρ.Ε., μετά τόν κομμουνιστοσυμμοριτοπόλεμον, ἐδέχθη εἰς τήν Βουλήν βολάς ἐκ μέρους

τοί τήν διηγοῦνται καί ὑπερηφανεύονται, ἀλλά ὁμολογῶ ὅτι δέν τήν ἀντελήφθην, διότι εἰς οὐδέν ἐπηρέασε τό ἔργον τῆς 'Επαναστάσεως. Γεγονός — ἀποδεδειγμένον, ἐκ τῶν ὑστέρων — εἶναι ὅτι ὁ κ. Ράλλης ὡς 'Υπουργός ἀκόμη, κατά τήν ὥραν «Ω», ἔκαμεν ὅ,τι ἠδύνατο διά τήν ἀποτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος. Δηλαδή τί ἔκαμε; Προσεπάθησε νά ἐπικοινωνήση μέ τό Γ.Σ.Σ., Θεσσαλονίκης καί, διά σήματος, τό διέτασσε νά κινηθῆ ἐναντίον τῆς 'Επαναστάσεως. Αὐτό διεδόθη μετεπαναστατικῶς. Τό κατέθεσεν, ὡς μάρτυς κατηγορίας κατά τήν στημένην ἐκείνην δίκην μας καί ὁ τότε 'Επιτελάρχης τοῦ Γ.Σ.Σ. Ταξ/χος Βιδάλης 'Ορέστης εἰς τήν αὐτήν δίκην. Πιστεύω ὅτι λέγουν τήν ἀλήθειαν. Οἱ φιλαλήθεις δέν πιστεύουν τά ψεύδη.

Νομίζω ὅτι προτοῦ ἀναφερθῶ εἰς τήν ὁρκωμοσίαν τῆς Κυβερνήσεως, καλόν εἶναι νά τελειώσω τό θέμα τῶν συλλήψεων, ἀφηγούμενος ὅσα μοῦ ὑπενθύμισαν καί ὅσα προσέθεσαν — ἄγνωστα εἰς ἐμέ πρίν — συνάδελφοί μου, αὐτόπται ἤ αὐτήκοοι μάρτυρες. Μοῦ τά διηγήθησαν τηλεφωνικῶς ἀπό 'Οκτωβρίου 1990 πού διεκόπη ἡ ποινή μου, μέχρι σήμερον, χωρίς ν'ἀποκλείεται πρόσθεσις καί ἄλλων στοιχείων. Τά μέχρι τώρα ἐκτεθέντα τά ἔχουν διαβάσει ἀρκετοί συνάδελφοι, συνεπαναστάται καί συνεφώνησαν. Τοῦτο τά καθιστᾶ πλέον ἔγκυρα. Διηγοῦμαι ἀμέσως κατωτέρω αὐτά πού μοῦ ἀφηγήθη ὁ καθ'ὅλα ἐνάρετος, φιλαλήθης καί ἀξιόπιστος, συνεπαναστάτης καί συνέγκλειστος εἰς τάς φυλακάς Κορυδαλλοῦ, ἐκτίσας καί τό τελευταῖον λεπτόν τῆς δεκαετοῦς εἱρκτῆς του, γενναῖος Συνταγματάρχης Παπαποστόλου Δημήτριος: «'Υπηρετοῦσα εἰς τήν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου Μελετῶν καί σχεδίων 'Ανορθοδόξου Πολέμου, τῆς Διοικήσεως Καταδρομῶν τοῦ Γ.Ε.Σ., τῆς ὁποίας προΐσταντο: 'Ο Ταξίαρχος Πεζικοῦ Ζαφειρόπουλος Δημήτριος, καί ὡς 'Υποδιοικητής του ὁ 'Αντισυν/χης Πεζικοῦ 'Ασλανίδης Κων/νος. 'Ολίγας ἡμέρας πρό τῆς 21ης 'Απριλίου 1967, μέ ἐμύησεν εἰς τό σχεδιαζόμενον ἐγχείρημα τῆς 'Επαναστάσεως ὁ ἀνωτέρω ἀναφερόμενος 'Αντ/χης 'Ασλανίδης.

ἀντιπάλων του τῆς Ε.Κ., ὅτι δῆθεν ἦτο ἀπόλεμος. 'Υπό τοῦ ἰδιαιτέρου του, τότε, ἐφ. 'Ανθυπιλάρχου Κονδύλη Νικ. παρεκλήθην νά τοῦ στείλω βεβαίωσιν περιέχουσαν τά ἀνωτέρω στοιχεῖα τῆς δράσεώς του. Τό ἔπραξα εὐχαρίστως, βεβαιώσας τήν ἀνωτέρω ἀλήθειαν.

'Ο Γ. Ράλλης δέν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἰδικῆς μου συστάσεως. Εἶναι γνωστός καί δικαίως ὑπερηφανεύεται διά τήν οἰκογενειακήν του καταγωγήν, ἀπόγονος πάππου προσπάππου πρωθυπουργῶν, καί ὁ ἴδιος πρωθυπουργός ἐπί ἕν ἔτος.

'Ολίγας ἡμέρας πρό τῆς 'Επαναστάσεώς μας ἐζήτησα νά μέ δεχθῆ, ὅπως εἶχα κάμει καί διά ἄλλους, ὡς ἔχω προαναφέρει. Σκοπός ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπαφῶν μου καί τῶν ἄλλων συνεργαζομένων ἐπί τά ἴδια ἦτο ἡ ἀναβολή τῶν ἐκλογῶν καί ἡ λῆψις μέτρων τάξεως, ἀσφαλείας καί ἀνασυντάξεως τῆς Πολιτείας, ὑπό τῆς Πολιτικῆς καί Στρατιωτικῆς ἡγεσίας. Τό Κ.Κ.Ε. ἐνισχυόμενον ἀπό τήν Ε.Σ.Σ.Δ., προπαρεσκεύαζεν ἀνατροπήν τοῦ Καθεστῶτος καί κατάληψιν τῆς 'Εξουσίας. 'Εάν τόν εἶχον συναντήσει, ἴσως θά εἶχεν ἀποφευχθῆ ὅ,τι ἐπηκολούθησε.

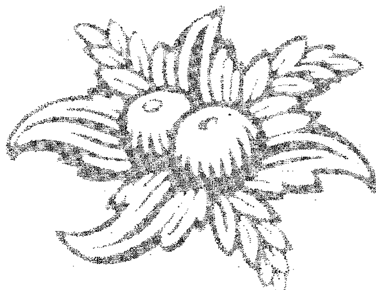
Ἡ μοναδική Μονάς πού ἔλαβε μέρος εἰς τήν ἐνέργειαν τῆς δευτέρας πρωϊνῆς ὥρας τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἦτο ἡ 2α ΜΑΛ. (: Μοῖρα Ἀλεξιπτωτιστῶν), ἐξ ὅλων τῶν Μονάδων Ἀλεξιπτωτιστῶν τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς. Ἕδρα τῆς 2ας ΜΑΛ, ἦτο ὁ Διόνυσος Ἀττικῆς καί διοικητής της ὁ τότε Ταγμ/χης Πεζικοῦ Κωνσταντόπουλος Γεώργιος. Τμῆμα αὐτῆς τῆς 2ας ΜΑΛ., μέ διοικητήν τόν τότε Λοχαγόν Πεζικοῦ Ροϊδοδῆμον Ἰωάννην, συνέλαβε τόν Παπανδρέου Ἀνδρέαν, ὑπό τάς ἑξῆς συνθήκας τάς ὁποίας μοῦ διηγήθη τότε, ὁ ἴδιος ὁ Ροϊδοδῆμος: Περί τήν δευτέραν ὥραν τῆς πρωΐας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἐκτυπήσαμε τήν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, τό ὁποῖον ἦτο διώροφος ἔπαυλις ἐπί τῆς ὁδοῦ Γύζη, ἀριθμός 58, τοῦ Παλαιοῦ Ψυχικοῦ. Ὁ σκοπός Χωροφύλαξ ἄνοιξε τό παραθυράκι τῆς πόρτας, εἶδε καί ἐξηφανίσθη. Δέν παρεβιάσαμεν τήν πόρτα. Ψάχνοντες, βρήκαμε ξεκλείδωτη τήν πόρτα τῆς κουζίνας καί μπήκαμε μέσα. Ἐψάξαμε παντοῦ. Βρήκαμε κάτω ἀπό τό προσκέφαλό του ἕνα περίστροφο. Εἴδαμε μία φορητή σκάλα στηριγμένη σ'ἕνα τοῖχο. Ἀνέβηκαν δύο καί εἶδανε τόν Ἀνδρέα ξαπλωμένο στό δάπεδο τοῦ πλυσταριοῦ. Τόν διετάξαμε νά σηκωθῆ καί νά κατεβῆ. Ὑπήκουσεν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιδράσεως. Κατεβαίνοντας, ἄτεχνα, πήδησε κάτω πρίν ἀπό τό τελευταῖο σκαλοπάτι καί στραμπούλιξε τόν ἀστράγαλο τοῦ δεξιοῦ του ποδιοῦ. Τόν ἐβοηθήσαμε καί ἐμπῆκε στό Ρέο· ἦτο τό μοναδικό ὄχημα πού εἴχαμε, καί μοναδικός ὁ στόχος μας: Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου. Ὅταν τόν ἐπηγαίναμε πρός τό Γ.Ε.Σ., ἦτο πολύ τρομαγμένος. Ἀπό τή στιγμή πού τόν ἐπιάσαμε, ἔλεγε καί ξανάλεγε: «Μπράβο σας. Μπράβο στό Στρατό. Ἦταν ὁ μόνος τρόπος νά σωθῆ ὁ τόπος». Λέγοντας καί ξαναλέγοντας αὐτά, κτυποῦσε τά χέρια του πάνω στά γόνατά του. Ὁ μόνιμος Λοχίας πού καθόταν πλάϊ του, ἀγουροξυπνημένος καί ἐνοχλημένος ἀπ'αὐτήν τήν φλυαρίαν, δέν ἄντεξε καί ξέσπασε λέγοντάς του: «σκάσε ρέ, σκάσε πιά!» Κι'ὁ Ἀνδρέας, πειθαρχικώτατα καί φοβισμένα, ἀπάντησε κτυπῶντας πάλι τά χέρια του στά γόνατά του: «Σκάω, σκάω, σκάω». Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τό Γ.Ε.Σ., ἀνεφέραμεν εἰς τόν διοικητήν μας τόν Ἀσλανίδη, ὁ ὁποῖος ἐφώναξε: «Ἀνδρέα!» Καί ὁ Ἀνδρέας ἀπήντησε ζωηρά: «Παρών». Τότε ὁ κ. Ἀσλανίδης τόν ἐπλησίασε καί κτυπῶντας τον στόν ὦμο χαϊδευτικά καί χαμογελαστά τοῦ εἶπεν: «Ἀνδρέα, εἶναι ἡ μόνη φορά πού δίδεις τό «παρών» σου στόν Ἑλληνικόν Στρατό».

Ὁ αὐτός, ἀνωτέρω, Συν/χης ἐ.ἀ. Παπαποστόλου Δημήτριος μοῦ διηγήθη τόν τρόπον ἀντιδράσεως τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου κατά τήν σύλληψίν του, ὡς ἑξῆς: «Τόν πατέρα τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, Γεώργιον, συνέλαβεν ἄλλο τμῆμα τῆς ἰδίας ΜΑΛ, ὁμοίας δυνάμεως τοῦ προηγουμένως ἀναφερθέντος, δηλαδή δεκατριῶν ἀνδρῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λοχαγόν Πεζικοῦ, τότε, Δαδιώτην Χρῆστον, ὁ ὁποῖος μοῦ τά διηγήθη ὡς ἑξῆς: «Μόλις εἶδεν ὁ Γέρος τό Στρατιωτικό Τμῆμα,

ἀτάραχος εἶπεν: «Ἀνεμένετο καί ἐγένετο». Τά ὑπόλοιπα πού μοῦ διηγήθη ὁ Παπαποστόλου, δέν διαφέρουν ἀπό αὐτά πού διηγήθην εἰς τήν περιγραφήν τῆς μετ'αὐτοῦ συζητήσεώς μου εἰς τόν θάλαμον τῶν Υ.Ε.Α....

Μετά τήν μακράν αὐτήν παρένθεσιν, ἐπανέρχομαι εἰς τήν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων ἀπό τό σημεῖον τῆς παραθέσεως τοῦ «τσαγιοῦ» εἰς τό Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως τῆς Μονάδος μου. Θά ἦτο ἡ ὥρα 3 μ.μ., ὅταν ἐξεκίνησα διά τήν οἰκίαν μου μέ τό τζίπ τοῦ Διοικητοῦ. Ἔφθασα κατάκοπος, ὄχι τόσον πολύ ἀπό σωματικήν, ὅσον ἀπό ψυχοπνευματικήν 48ωρον περίπου ταλαιπωρίαν. Τά μέσα ἐνημερώσεως εἶχον κοινοποιήσει τήν συμμετοχήν μου εἰς τήν Κυβέρνησιν. Ἀστυνομική φρουρά εἶχε τοποθετηθῆ εἰς τήν αὐλήν τῆς οἰκίας τῆς οἰκογενείας μου.

Φυσικόν ἦτο νά ἐκπλαγῆ, νά αἰφνιδιασθῆ καί νά ἀνησυχήση ἡ οἰκογένειά μου. Μόλις ἐμπῆκα εἰς τήν οἰκίαν μου ἐδέχθην ὁμαδικά πυρά ἀπό: τήν πενθεράν, τήν σύζυγον καί τάς δύο θυγατέρας μου. Ἐρωτήσεις βροχηδόν. «Τί... γιατί..., πῶς...;» Ἰδιαιτέρως ἡ πενθερά, ἔμπειρος ἀπό τοιαύτας καταστάσεις, ἐξέφραζε Κασσανδρικάς προφητείας... Ἐγευμάτισα, ἀπέβαλα τήν στολήν ἐκστρατείας, ἐνεδύθην τήν μεγάλην Στολήν τοῦ Ταξιάρχου καί μέ τάς εὐχάς τῆς οἰκογενείας μου ἀνεχώρησα, διά τά ἀνάκτορα Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, μέ τό τζίπ τῆς Μονάδος. Ἐπήγαινα ἐγκαίρως διά νά λάβω μέρος εἰς τήν ὁρκωμοσίαν... Μίαν πρᾶξιν ἀγνώστων συνεπειῶν...

Ἕνα ἐκ τῶν πρώτων Ὑπουργικῶν Συμβουλίων εὐθύς μετά τήν 21ην Ἀπριλίου. Διακρίνονται: Ἐξ ἀριστερῶν, Τσαντήλας Ὑπουργός Συγκοινωνιῶν, Παττακός Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν, Κόλλιας Πρωθυπουργός, Παπαδόπουλος Ὑπουργός Προεδρίας, Τσαρούχης Ὑπουργός Δημοσίων Ἔργων, Ροζάκης Ὑπουργός Δικαιοσύνης, Πουλαντζᾶς Ὑγείας καί ὄπισθεν ὁ ἀπαραίτητος...

ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Εἰς τήν οἰκίαν μου εἶχεν ἀποσταλῆ ὑπουργικόν αὐτοκίνητον ὑπηρεσιακόν. Τό ἔδιωξα μή ἐπιθυμῶν νά ἐθισθῶ εἰς πολυτέλειαν, τοὐλάχιστον τόσον ἐνωρίς. Ἐπεβιβάσθην τοῦ στρατιωτικοῦ τζίπ καί ἔφθασα εἰς τήν πύλην τῶν ἀνακτόρων τῆς ὁδοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Μέ ὑπεδέχθη πρόσωπον τῆς Αὐλῆς, καί κατά τούς ἀγνώστους εἰς ἐμέ τύπους τῶν ἀνακτόρων, ὡδηγήθην εἰς τήν αἴθουσαν τελετῶν. Εὗρῆκα καθημένους τούς κ.κ. Κόλλιαν Κων/νον, Σπαντιδάκην Γρηγόριον καί Παπαδόπουλον Γεώργιον. Ἐντός ὀλίγου ἔφθασε καί ὁ Μακαρέζος Νικόλαος καί ὀλίγα λεπτά κατόπιν εἰσῆλθεν εἷς ἱερεύς καί ὄπισθεν αὐτοῦ, εὐθύς ἀμέσως, ἐνεφανίσθη ὁ Βασιλεύς, κάπως χαμογελαστός, πού ὡς ἀπεδείχθη τήν 13ην Δεκεμβρίου 1967, μέ τήν ἀποτυχοῦσαν ἀνατρεπτικήν ἐνέργειάν του, ἦτο χαμόγελον περιστασιακόν.

Δύναμαι νά ὑποπτεύωμαι ὅτι ὁ Βασιλεύς ἔκαμε τό πᾶν ἀπό τῆς ὥρας «Ω» διά νά ἀποφύγη τήν πρᾶξιν τῆς 17ης ὥρας. Δέν ἐπεθύμει νά γίνη συνένοχος μιᾶς πράξεως πού οἱ σύμβουλοί του καί ὁ ἴδιος ἐθεώρουν ἀσύμφορον κατά τόν ἐπιεικέστερον χαρακτηρισμόν. Πιστεύω λοιπόν ὅτι τό χαμόγελόν του ἦτο ἀπατηλόν ἤ εἰρωνικόν.. Μᾶς ἐχαιρέτησε τυπικῶς, καί εὐθύς ἀμέσως ἐπηκολούθησεν ἡ ὁρκωμοσία μας. Ἡ ὁρκωμοσία τοῦ Κόλλια ὡς Πρωθυπουργοῦ προηγήθη τῆς ἰδικῆς μας κατά τόν τύπον. Δέν παρέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διότι ἦτο ἀσθενής ἀπό μακροῦ χρόνου. Ἦτο ὁ προβεβηκυίας ἡλικίας Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος καί ἀντικατεστάθη παρ'ἡμῶν εὐθύς ἀπό τῶν πρώτων ἑβδομάδων, κατά λίαν ἄκομψον τρόπον, ὡς διεπίστωσα βραδύτερον.

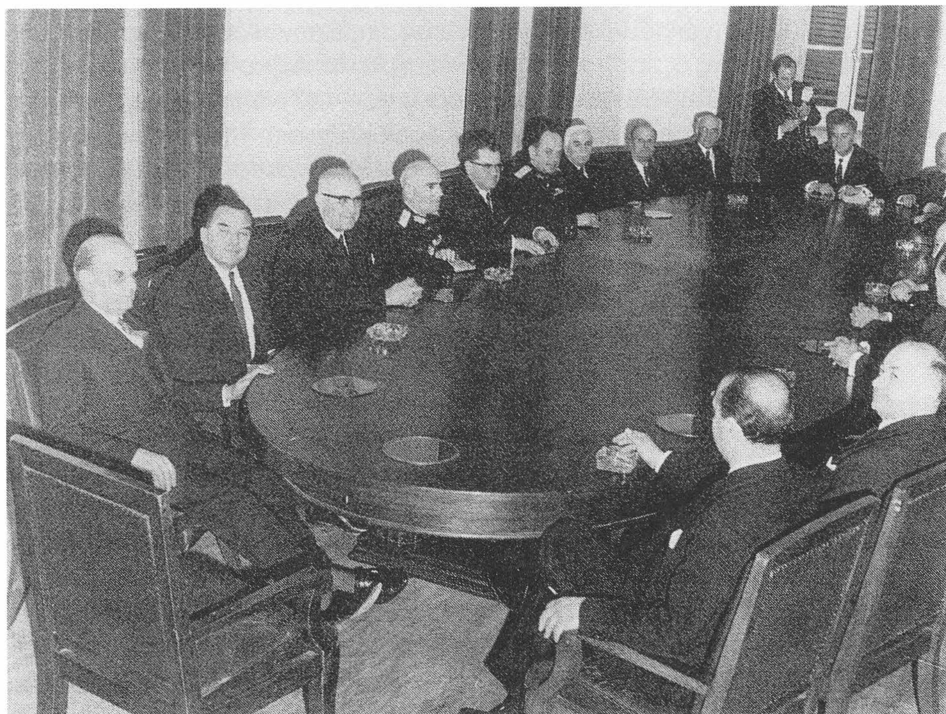
Ἡ τελετή τῆς ὁρκωμοσίας δέν διήρκεσε περισσότερον τῶν 10 λεπτῶν. Ὑπεγράψαμεν τό σχετικόν πρακτικόν ὁρκωμοσίας εἰς τά καθήκοντα πού ἔχω προαναφέρει, πλήν ἐμοῦ, πού ὡρκίσθην ὡς Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν μόνον καί ὄχι καί ὡς Ὑπουργός Δημοσίας Τάξεως, ὡς εἶχεν ἀνακοινωθῆ ἀρχικῶς. Μετά τήν ὁρκωμοσίαν καί τήν

ὑπογραφήν τοῦ πρακτικοῦ, μᾶς συνεχάρη ὁ Βασιλεύς καί μᾶς ηὐχήθη καλήν ἐπιτυχίαν. Ἀλληλοσυνεχάρημεν «ἑαυτούς καί ἀλλήλους». Προσεφέρθη τό κατ'ἔθιμον τῶν ἀνακτόρων ἀναψυκτικόν, καί προεπέμφθημεν! Τό ὀρθόν θά ἦτο νά εἴπω ὅτι ἀπεπέμφθημεν! διά τό ἔργον του ἕκαστος. Αὐτοί ἀπετέλεσαν τό πρῶτον Ἐπαναστατικόν Ὑπουργικόν Συμβούλιον πού προέκυψε μετά ἀπό τόσην ἐπίπονον δυστοκίαν πού θά ἠδύνατο νά χαρακτηρισθῆ ὡς τοκετός διά καισαρικῆς τομῆς, πού εὐτυχῶς, ἤ δυστυχῶς δέν ἐγέννησε Καίσαρα.

Οἱ ἄλλοι, πού ἀπετέλεσαν τό πλῆρες πρῶτον Ἐπαναστατικόν Ὑπουργικόν Συμβούλιον, ὡρκίσθησαν τήν ἑπομένην, ἀλλά περί αὐτῶν, κατωτέρω, διότι ἐδῶ πρέπει νά τελειώσω τήν ἀφήγησιν τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἀπό τοῦ σημείου πού τήν ἀφῆκα μετά τήν λῆξιν τῆς ὁρκωμοσίας τῶν πρώτων πέντε μελῶν της, ἐκ τῶν ὁποίων τό πρῶτον, ὁ Κόλλιας, ἦτο τῆς ἐπιλογῆς, ἐκλογῆς καί ἐπιθυμίας τοῦ Βασιλέως. Οἱ Ἐπαναστάται ἤθελον Πρωθυπουργόν τόν Α/Γ.Ε.Σ. Σπαντιδάκην Γρηγόριον καί αὐτόν προέτεινον εἰς τόν Βασιλέα κραυγάζοντες συνεχῶς. Πῶς ἐπῆλθεν ὁ συμβιβασμός καί ποῖος ἤ ποῖοι τόν ἔκαμαν δέν γνωρίζω. Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν πολιτικῶν πού ἀπετέλεσαν κατά καιρούς τάς Ἐθνικάς Ἐπαναστατικάς Κυβερνήσεις, ἐγώ οὐδένα ἄλλον ἐκτός τῶν Στρατιωτικῶν ἐγνώριζα. Ἔχω, ὅμως, δηλώσει ὅτι θά εἴπω μόνον ἀλήθειαν. Ὀφείλω νά δηλώσω ὅτι ὅλοι των ἦσαν ἐξαίρετοι ἄνθρωποι, ἔπραξαν τό καθῆκον των μέ ζῆλον, ἀφοσίωσιν, αὐταπάρνησιν, ἐντιμότητα, ἀρίστην ἐπίδοσιν καί ἀπόδοσιν. Τάς ἀντικαταστάσεις των — ἀναδομήσεις τάς βαπτίζουν τώρα οἱ νεολόγοι — τάς ἐνήργει ὁ Παπαδόπουλος, διά λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητος καί ὄχι λόγω παραλείψεων ἤ μή ἀποδόσεως. Ὅλοι των εἶχον ἐπιλεγῆ μέ ἀξιοκρατικά κριτήρια καί ὅλοι των εἶχον ἰδανικόν των τό «δοῦναι μᾶλλον, ἤ λαμβάνειν...». Τούς ἐκτιμῶ ὅλους καί τούς ἀγαπῶ, ὡς ἀδελφούς μου. Παραθέτω ἀμέσως κατωτέρω τήν πλήρη σύνθεσιν τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως μετά τήν ὁρκωμοσίαν τῶν ὑπολοίπων πού ἐτελέσθη τήν ἑπομένην. Ἡ Ἐπανάστασις τούς ὀφείλει εὐγνωμοσύνην, νομίζω δέ καί ἡ Πατρίς ὅταν κοπάση τό πάθος τῆς μισαλλοδοξίας πού σπείρει καί καλλιεργεῖ ἡ συνδικαλιστικῶς ἐνεργοῦσα καί διαβιοῦσα Πολιτική Ἡγεσία, διά λόγους πού αὐτή γνωρίζει καί σεῖς ὡς καί ἡμεῖς, ἀντιλαμβανόμεθα. Τά ὀνόματά των εἶναι: 1) Πρωθυπουργός ὁ τ. Εἰσαγγελεύς Ἀρείου Πάγου Κόλλιας Κων/νος, 2) Ἀντιπρόεδρος Κυβερνήσεως καί Ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης ὁ Α/Γ.Ε.Σ. Ἀντιστράτηγος Σπαντιδάκης Γρηγόριος, 3) Ὑπουργός Προεδρίας Κυβερνήσεως ὁ Συν/χης Πυρ/κοῦ Παπαδόπουλος Γεώργιος, 4) Ὑπουργός Συντονισμοῦ, ὁ Συν/χης Πυρ/κοῦ Μακαρέζος Νικόλαος, 5)Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν ὁ Πρέσβυς ἐ.ἐ. Οἰκονόμου-Γκούρας Παῦλος, 6) Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν ὁ Ταξίαρχος Τεθ/νων, Παττακός Στυλιανός, 7) Ὑπουργός Παιδείας καί Θρησκευμάτων ὁ Ἀρεοπαγίτης Καλαμποκιᾶς

Κων/νος, 8)Ὑπουργός Δικαιοσύνης ὁ Ἀρεοπαγίτης Ροζάκης Κων/νος, 9) Ὑπουργός Γεωργίας ὁ καθηγητής Μέσης Παιδείας Ματθαίου Ἀλέξανδρος, 10) Ὑπουργός Ὑγείας καί Προνοίας ὁ Γενικός Διευθυντής τοῦ ἰδίου Ὑπουργείου Πουλαντζᾶς Εὐστάθιος, 11) Ὑπουργός Δημοσίας Τάξεως ὁ Οἰκονομολόγος Τοτόμης Παῦλος, 12) Ὑπουργός Ἐμπορίου ὁ Χημικός, Βιομήχανος, Πρόεδρος τοῦ Ε.Β.Τ.Ε., Παπαδημητρακόπουλος Γεώργιος, 13) Ὑπουργός Ἐργασίας ὁ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας Λέκκας Ἀλέξανδρος, 14) Ὑπουργός Οἰκονομικῶν ὁ Δικηγόρος Ἀνδρουτσόπουλος Ἀδαμάντιος, 15) Ὑπουργός Δημοσίων Ἔργων ὁ Ἀντεισαγγελεύς Ἀρείου Πάγου Τσαρούχης Παῦλος, 16) Ὑπουργός Συγκοινωνιῶν, ὁ Εἰσαγγελεύς Ἐφετῶν Τσαντίλας Ἰωάννης — οὗτος πρό τῆς ὁρκωμοσίας του ἐξετέλει καθήκοντα Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Φορολογικῆς Δικαιοσύνης — 17) Ὑπουργός Βιομηχανίας ὁ Ἀρεοπαγίτης Οἰκονομόπουλος Νικόλαος, 18) Ὑπουργός Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ὁ Ἀντιναύαρχος ἐ.ἀ., Ἀθανασίου Ἀθανάσιος, 19) Ὑπουργός Βορείου Ἑλλάδος ὁ Ὑποστράτηγος ἐ.ἀ., Πατίλης Δημήτριος.

Ταὐτοχρόνως μέ τήν ὁρκωμοσίαν τῶν ἀνωτέρω Ὑπουργῶν, ὡρκίσθησαν ὡς Ὑφυπουργοί οἱ ἑξῆς: 1) Ἐθνικῆς Ἀμύνης ὁ Ἀντιστράτηγος Ζωϊτάκης Γεώργιος, 2) Συντονισμοῦ ὁ Οἰκονομολόγος Ροδινός Ὀρλάνδος Ἰωάννης, 3) Οἰκονομικῶν ὁ Γενικός Διευθυντής Δημοτικῆς Ἐπιχειρήσεως Φωταερίου Λιζάρδος Σπυρίδων, 4) Ἐμπορίου ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Γεωργακέλος Γεώργιος, 5) Προεδρίας ὁ Δημοσιογράφος-Συγγραφεύς Παπακωνσταντίνου Θεοφύλακτος. Μία λεπτομερής ἐξέτασις τῆς συνθέσεως τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου θά ἀποδείξη ὅτι τό ἥμισυ τῶν προσώπων πού τό συνεκρότει ἦσαν Δικαστικοί ἐ.ἐ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἀπό τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ζωῆς της ἐνομιμοποιήθη. Διότι θά ἦτο ἀστεῖον νά γνωρίζουν οἱ Δικαστικοί ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἦτο ἔγκλημα καί νά συνεργήσουν εἰς τοῦτο. Ἄρα, οἱ ἁγνοί αὐτοί Πατριῶται καί ἄριστοι Δικαστικοί ἦσαν βέβαιοι ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἦτο νόμιμος, ἀναγκαία καί συμφέρουσα διά τήν Πατρίδα καί δι'αὐτόν τόν λόγον προσέφερον τάς πολυτίμους ὑπηρεσίας των μέσω αὐτῆς εἰς τήν Πατρίδα καί τόν λαόν.

Τό πρῶτον Ὑπουργικόν Συνέδριον, τήν ἑπομένην τῆς ὁρκωμοσίας τῶν μελῶν του, ὡς ἀναφέρονται τά ὀνόματά των εἰς προηγουμένην σελίδα.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Κατά τήν ἔξοδόν μου ἐκ τῶν ἀνακτόρων, μετά τήν ὁρκωμοσίαν μου τάς μ.μ. ὥρας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, μέ ὡδήγησεν ὁ ἀνακτορικός τελετάρχης — ὅπως ἔκαμε καί διά τούς ἄλλους, κατά τήν τάξιν βαθμοῦ — εἰς ἕνα αὐτοκίνητον Ὑπουργικόν· ἤνοιξε τήν θύραν, ἐχαιρέτησε κατά τήν ἐπιβίβασιν καί ἐκκίνησιν καί ἀνεχώρησα. Μόλις ἐξῆλθον ἐκ τῆς αὐλῆς τῶν ἀνακτόρων, εἶδα μέ ἔκπληξιν, συγκίνησιν καί χαράν τό τζίπ τῆς τ. Μονάδος μου, καί τόν ὁδηγόν του παραπλεύρως ἱστάμενον νά μέ χαιρετᾶ. Διέταξα τόν ὁδηγόν τοῦ ὑπουργικοῦ ὀχήματος νά σταματήση. Ἀπεβιβάσθην καί ἐπλησίασα τόν ὁδηγόν τοῦ τζίπ, στρατιώτην. Τόν ἐχαιρέτησα καί τόν ἠρώτησα διατί εὑρίσκετο ἐκεῖ. Μοῦ ἀπήντησεν ὅτι ἤθελε νά μέ ἐρωτήση ἄν τόν ἐχρειαζόμουν καί νά μέ χαιρετήση. Τί ὑπέροχα εἶναι τά «φανταράκια» μας ὅταν ἀντιληφθοῦν τήν ἀγάπην πού τρέφουν πρός αὐτά οἱ ἀνώτεροί των! Πρός στιγμήν ἐσκέφθην νά ἐγκαταλείψω τό ὑπουργικόν ὄχημα καί νά ἐπιβιβασθῶ ἐπί τοῦ τζίπ. Ἡ μεγάλη στολή πού ἔφερον καί ἡ ζαλάδα ἐκ τῆς 48ώρου περίπου ἐντατικῆς ἀπασχολήσεως μέ παρέσυραν εἰς τό νά παραιτηθῶ τῆς σκέψεως αὐτῆς. Κατόπιν αὐτοῦ τόν ἐχαιρέτησα, τοῦ εἶπα ὅτι θά ἤμουν πρόθυμος νά τοῦ φανῶ ἐξυπηρετικός ὅταν ἔχη ἀνάγκην· τοῦ ηὐχήθην τό συνηθισμένον διά τούς ὑπηρετοῦντας τήν θητείαν των στρατιώτας: «Καλός Πολίτης»... καί εἰσῆλθον εἰς τό κτίριον τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, εὑρισκομένου εἰς τήν γωνίαν τῶν ὁδῶν: Σταδίου καί Δραγατσανίου, μέ πρόσοψιν πρός τήν Πλατεῖαν Κλαυθμῶνος.

Ἀξιωματικός Πεζικοῦ Διμοιρίτης Λόχου τοῦ Τάγματος Ντερτιλῆ μέ ὑπεδέχθη ἐνθουσιασμένος. Μέ τόν αὐτόν ἐνθουσιασμόν μέ ὑπεδέχθησαν καί οἱ Στρατιῶται τῆς Διμοιρίας του... Ὁ Διμοιρίτης ἐκεῖνος μέ ὡδήγησε μέχρι τῆς πύλης τοῦ Γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἐκεῖ μέ ἀνέμενε μία ἔκπληξις. Μέ ὑπεδέχθη ἐνθουσιωδῶς, πειθαρχικῶς καί εὐγενικῶς ὁ Μοίραρχος Ἰωάννης Ντότσικας. Ποῖος τόν ὥρισε διευθυντήν τοῦ Γραφείου Ὑπουργοῦ δέν ἠρώτησα ποτέ. Τό ἐθεώρησα ὑπηρεσιακήν ἐνέργειαν. Ἡ ἔκπληξις ἔγκειται εἰς τό ὅτι ὁ Μοίραρχος αὐτός ἦτο γνωστός μου ἀπό τά ἔτη 1964 ἕως 1965 ὅτε ἀμφότεροι ὑπηρετούσαμεν εἰς τήν Βέροιαν· ἐγώ ὡς Διοικητής Ἱππικοῦ/Τεθωρακισμέ-

νων καί Ἐπιθεωρητής Τ.Ε.Α.τοῦ Β.Σ.Σ., ἐκεῖνος ὡς διευθυντής Ἀσφαλείας τῆς Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Βεροίας. Οὗτος ἦτο εἷς ἐκλεκτός Ἀξιωματικός τῆς Χωροφυλακῆς μας, ἀλλά ἀσφαλῶς μετά τήν «μεταπολίτευσιν» θά ὑπέστη τούς διωγμούς τούς ὁποίους ὑπέστησαν ὅσοι ἐτόλμησαν νά... μέ χαιρετήσουν!

Μοῦ ἀνέφερεν ὅτι ὡρίσθη ὑπό τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς ὡς Ἀξιωματικός Ἀσφαλείας τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν καί ταυτοχρόνως Διευθυντής τοῦ Γραφείου τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπί θεμάτων προσωπικῆς ἀσφαλείας καί σχέσεων μετά τῆς Χωροφυλακῆς καί τῶν Πολιτῶν. Συνειργάσθη ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐπί μακρόν, μέ ἀφοσίωσιν, εὐγένειαν, εὐπρέπειαν καί ἄψογον τρόπον. Τόν ηὐχαρίστησα καί τοῦ ἔδωσα ὁδηγίας διά τήν λῆψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων ἀσφαλείας Ὑπουργείου καί γύρω χώρου. Τόν παρεκάλεσα νά εἰδοποιήσῃ τούς: Γενικόν Γραμματέα καί Γενικόν Διευθυντήν τοῦ Ὑπουργείου νά προσέλθουν τό συντομώτερον, εἰ δυνατόν ἐντός τῆς ἑσπέρας εἰς τό Γραφεῖον, ἐξασφαλίζων εἰς αὐτούς τήν ἐλευθέραν καί μέ μέσον τῆς ὑπηρεσίας κίνησίν των. Μετά παρέλευσιν ὥρας, περίπου, μοῦ ἀνεφέρθη ὅτι ὁ Γενικός Διευθυντής τοῦ Ὑπουργείου ἀφίχθη καί ἀναμένει τήν πρόσκλησίν μου. Τόν ἐκάλεσα. Τόν ἐνημέρωσα ἐπί τοῦ τί εἶχε συμβῆ, καί ἐπί τῶν ἐπιδιώξεων τῆς Ἐπαναστάσεως καί τόν ἠρώτησα ἄν εἶναι πρόθυμος νά ὑπηρετήσῃ τήν Πατρίδα ὑπό τήν εὐθύνην τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, ἄλλως νά μοῦ εἰσηγηθῇ κατάλληλον ἐκ τῶν συναδέλφων του διά τά καθήκοντα αὐτά.

Ἐδήλωσεν ὑπακοήν εἰς τήν νόμιμον πλέον Κυβέρνησιν — νόμιμον ἀφοῦ ὡρκίσθη ὑπό τοῦ Βασιλέως, βάσει τῶν νομίμων διαδικασιῶν — καί ὑπεσχέθη νά ὑπηρετήσῃ μέ ἀφοσίωσιν, εἰλικρίνειαν καί μέ ὅλας τάς δυνάμεις του τήν Ἐπανάστασιν. Ἐτήρησε τήν ὑπόσχεσίν του τιμίως καί ἀποδοτικῶς, μέ ἀρίστην ἐπίδοσιν καί ἀπόδοσιν. Ἀπεχώρησε μέ τήν συμπλήρωσιν τῆς 35ετίας, ὡς ὁ νόμος ὁρίζει δι'ὅλους τούς Δημοσίους Ὑπαλλήλους, πάσης κατηγορίας. Δέν ἀναφέρω τήν ταυτότητά του διότι, ἴσως, σήμερον δυνατόν νά παριστάνῃ τόν «ἀντιστασιακόν» καί δέν θέλω νά τοῦ στερήσω τό προνόμιον πού ἀπονέμει ἡ «ἀποκατασταθεῖσα δημοκρατία» εἰς ὅσους παραμένουν τόσον σταθεροί εἰς τάς πεποιθήσεις των καί ἰδεολογικούς προσανατολισμούς των, ὅσον σταθερά παραμένουν τά νερά τοῦ Εὐρίπου.

Ὁ Γενικός Γραμματεύς ἀντιθέτως Ταξίαρχος Πολεμικῆς Διαθεσιμότητος, Καραμπότσος Ἰωάννης, ἐκλεκτός συνάδελφος καί φίλος, καί φίλα πρός τήν ἰδέαν τῆς Ἐπαναστάσεως προσκείμενος, ἀπό ἐτῶν πολλῶν, μέ εἰδοποίησεν ὅτι λόγοι εὐπρεπείας, ἔναντι ἐκείνων πού τόν εἶχον τιμήσει μέ τήν ἀνάθεσιν αὐτῶν τῶν καθηκόντων, τοῦ ἐπέβαλλον νά παραιτηθῇ, καί οὕτως ἐστερήθη ἡ Ἐπανάστασις ἑνός ἐκλεκτοῦ στελέχους. Ἡ παραίτησίς του τόν τιμᾶ διά τούς λόγους πού τήν

ὑπέβαλε, καί ἀποτελεῖ μοναδικόν παράδειγμα, πρός τιμήν καί δόξαν ἐκείνων πού δέν τόν ἐμιμήθησαν. ῞Ολοι ἔχουν δίκαιον, ἐφ᾿ὅσον ἐπιτυγχάνουν τιμίως αὐτό πού ἐπιδιώκουν, καί δέν βλάπτουν ἄλλους.

᾿Εδῶ ἐτελείωνα τήν περιγραφήν τῶν γεγονότων τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967, ἀπό ὥρας «Ω» ἕως βαθείας νυκτός, εἰς τό τετράδιον τό ὁποῖον ἐξεμεταλλεύθη κατά τρόπον ἀπαράδεκτον τρίτον πρόσωπον ὅλως παρανόμως καί ἐν ἀγνοίᾳ μου.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Τά τέσσερα Στρατιωτικά μέλη τῆς ᾿Εθνικῆς ᾿Επαναστατικῆς κυβερνήσεως μετά τοῦ Πρωθυπουργοῦ Κ. Κόλλια, εἰσαγγελέως τοῦ ᾿Αρείου Πάγου, συσκέπτονται τήν πρωΐαν τῆς 22/4/1967 διά τήν σύνταξιν τοῦ διαγγέλματος... Εἰς τήν φωτογραφίαν: παραπλεύρως τοῦ Πρωθυπουργοῦ ὁ Στυλ. Παττακός καί ἔναντι οἱ: Γρηγ. Σπαντιδάκης, Νικ. Μακαρέζος καί Γεώρ. Παπαδόπουλος.

Ὁ πρωθυπουργός Κ. Κόλλιας ἀπευθύνων τό διάγγελμα τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως πρός τόν Ἑλληνικόν λαόν, τό ἑσπέρας τῆς 22/4/1967.

ΤΟ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΟΝ

Ὡς ἀνεφέρθη ἤδη, τήν 19ην Ἀπριλίου συνεζητήθη τό τί θά ἔπρεπε νά περιλαμβάνη ἡ διακήρυξις τῆς Ἐπαναστάσεως πρός τόν Ἑλληνικόν Λαόν καί τά κατεχωρήσαμεν προχείρως εἰς σημείωμα. Τήν πρωΐαν τῆς 22ας Ἀπριλίου 1967 συνεκεντρώθημεν εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Πρωθυπουργοῦ οἱ τέσσαρες: Ἀντιπρόεδρος Κυβερνήσεως Σπαντιδάκης Γρηγόριος, Ὑπουργός Προεδρίας Παπαδόπουλος Γεώργιος, Ὑπουργός Συντονισμοῦ Μακαρέζος Νικόλαος, καί ἐγώ Ὑπουργός Ἐσωτερικῶν. Παρεδώσαμεν τό σημείωμά μας, οἱ τρεῖς, εἰς τόν Πρωθυπουργόν. Ἔγιναν σχόλια ἐπ'αὐτοῦ. Καί ἡ γνῶσις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ συνέβαλεν ἀποφασιστικῶς εἰς τήν σύνταξιν τοῦ κατωτέρω κειμένου, ἐπί τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε πλήρης ὁμοφωνία καί τό ὁποῖον ἀνεκοινώθη εἰς τόν Ἑλληνικόν Λαόν ὑπό τοῦ ἰδίου διά τοῦ Ἐθνικοῦ Ραδιοφωνικοῦ Δικτύου (τότε δέν ὑπῆρχε Τηλεόρασις) καί ἀναμετεδόθη δι'ὅλων τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως. Ἰδού τοῦτο:

«Ἑλληνικέ Λαέ

Ἀπό μακροῦ παριστάμεθα μάρτυρες ἑνός ἐγκλήματος, τό ὁποῖον διεπράττετο εἰς βάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καί τοῦ Ἔθνους μας. Ἡ ἀδίστακτος καί ἀθλία κομματική συναλλαγή, ὁ ἐκτραχηλισμός μεγάλης μερίδος τοῦ Τύπου, ἡ μεθοδική ἐπίθεσις ἐναντίον ὅλων τῶν θεσμῶν, ἡ διάβρωσίς των, ὁ ἐξευτελισμός τοῦ Κοινοβουλίου, ἡ κατασυκοφάντησις τῶν πάντων, ἡ παράλυσις τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἡ πλήρης ἔλλειψις κατανοήσεως πρός τά φλέγοντα προβλήματα τῆς νεολαίας μας, ἡ κακομεταχείρισις τῶν φοιτητῶν καί σπουδαστῶν μας, ἡ ἠθική κάμψις, ἡ σύγχυσις καί ἡ θολότης, ἡ μυστική καί φανερά συνεργασία μέ τούς ἀνατροπεῖς καί τέλος τά συνεχῆ ἐμπρηστικά κηρύγματα ἀσυνειδήτων δημοκόπων κατέστρεψαν τήν γαλήνην τοῦ τόπου, ἐδημιούργησαν κλῖμα ἀναρχίας καί χάους, ἐκαλλιέργησαν συνθήκας μίσους καί διχασμοῦ καί μᾶς ὡδήγησαν εἰς τό χεῖλος τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς. Δέν ἀπέμεινε πλέον ἄλλος τρόπος σωτη-

ρίας ἀπό τήν ἐπέμβασιν τοῦ Στρατοῦ μας. Ἡ ἐπέμβασις αὕτη βεβαίως ἀποτελεῖ ἐκτροπήν ἐκ τοῦ Συντάγματος, ἀλλά ἡ ἐκτροπή αὕτη ἦτο ἐπιβεβλημένη διά τήν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος. Ἡ σωτηρία τῆς Πατρίδος εἶναι ὁ ὑπέρτατος νόμος. Αἱ ἐκλογαί, αἱ ὁποῖαι προεκηρύχθησαν, δέν ἦτο δυνατόν νά δώσουν τήν λύσιν εἰς τό ὑφιστάμενον ἀδιέξοδον. Πρῶτον, διότι, ὑπό τάς παρούσας συνθήκας, ἦτο ἀδύνατος ἡ ὁμαλή διεξαγωγή των καί, δεύτερον, διότι οἱονδήποτε καί ἄν ἦτο τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν, θά ὡδηγούμεθα μοιραίως εἰς τήν αἱματοχυσίαν καί τό χάος.

Δι'αὐτό ἐπενέβη ὁ Στρατός. Διά νά ἀνακόψη τήν πορείαν πρός τήν καταστροφήν, ἕνα βῆμα πρό τῆς ἀβύσσου. Εἰς ὁλόκληρον τήν Χώραν ἐπικρατεῖ ἀπόλυτος γαλήνη καί τάξις. Ὁ πρόεδρος καί τά μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἐστρατεύθησαν πρός ἐκτέλεσιν τοῦ πρός τήν Πατρίδα καθήκοντος. Ποῖοι εἴμεθα: Δέν ἀνήκομεν εἰς οὐδέν πολιτικόν κόμμα καί οὐδεμίαν πολιτικήν παράταξιν εἴμεθα διατεθειμένοι νά εὐνοήσωμεν εἰς βάρος τῆς ἄλλης. Δέν ἀνήκομεν οὔτε εἰς τήν οἰκονομικήν ὀλιγαρχίαν, τήν ὁποίαν ὁμοίως δέν εἴμεθα διατεθειμένοι νά ἀφήσωμεν νά προκαλῆ τήν πενίαν. Ἀνήκομεν εἰς τήν τάξιν τοῦ μόχθου. Καί θά σταθῶμεν εἰς τό πλευρόν τῶν πτωχῶν ἀδελφῶν μας Ἑλλήνων. Ἐλαυνόμεθα ἀποκλειστικῶς ἀπό πατριωτικά κίνητρα καί ἐπιδιώκομεν νά καταργήσωμεν τήν φαυλοκρατίαν. Νά ἐξυγιάνωμεν τόν δημόσιον βίον. Νά ἀπομακρύνωμεν ἀπό τόν ὀργανισμόν τῆς Χώρας τήν σῆψιν ἀπό τήν ὁποίαν ἐκινδύνευε. Νά ἀποτρέψωμεν τόν διχασμόν καί τήν ἀλληλοσφαγήν πρός τήν ὁποίαν μᾶς κατηύθυναν κακοί Ἕλληνες καί νά δημιουργήσωμεν ὑγιεῖς βάσεις διά τήν ταχεῖαν ἐπάνοδον τῆς Χώρας εἰς τόν ἀληθῶς ὀρθόδοξον κοινοβουλευτικόν βίον. Κηρύσσομεν τήν συναδέλφωσιν. Ἀπό τῆς στιγμῆς αὐτῆς δέν ὑπάρχουν Δεξιοί, Κεντρῶοι, Ἀριστεροί. Ὑπάρχουν μόνον Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν εἰς τήν Ἑλλάδα, εἰς ἕνα εὐγενές, ἀνώτερον, καί πλῆρες ἰδεῶδες τῆς ἀληθοῦς Δημοκρατίας καί ὄχι τῆς Δημοκρατίας τοῦ πεζοδρομίου, τῆς ὀχλοκρατίας καί τῆς ἀναρχίας. Ὅταν οἱ Ἕλληνες εἶναι ἡνωμένοι, θαυματουργοῦν. Ὑπάρχουν βεβαίως, καί ἐλάχιστοι ἐφιάλται δημαγωγοί, ἀσυνείδητοι καιροσκόποι καί κατ'ἐπάγγελμα ἀναρχικοί. Αὐτοί ἐπεδίωξαν νά μᾶς διχάσουν! Καί μᾶς ὀνομάζουν ἀριστερούς, κεντρώους, κεντροαριστερούς καί δεξιούς. Ἐπεδίωξαν γά ἐνσταλάξουν εἰς τήν ψυχήν μας, μέ κάθε τρόπο, τό μῖσος τῶν μέν πρός τούς δέ. Ἐπεδίωξαν νά μᾶς φανατίσουν καί νά μᾶς ἐξωθήσουν εἰς τόν ἀλληλοσπαραγμόν. Αὐτούς τούς ἐμπρηστάς θά ἀπομονώσωμεν καί ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, ἡνωμένοι, θά βαδίσωμεν ἐμπρός τήν ὁδόν τοῦ πρός τήν Πατρίδα καθήκοντος καί τῆς ἀρετῆς. Πρός τήν ριζικήν ἀλλαγήν. Πρός τήν εὐημερίαν καί τήν πρόοδον. Ὁ βασικός μας στόχος εἶναι δικαιοσύνη. Ἡ δικαία κατανομή τοῦ εἰσοδήματος. Ἡ ἠθική καί ὑλική ἐξύψωσις τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καί ἰδιαιτέρως τῶν ἀγρο-

τῶν, τῶν ἐργατῶν, καί τῶν πενεστέρων τάξεων. Ἡ στοργή τῆς Κυβερνήσεως θά στραφῆ ἀμέριστος πρός τήν νεολαίαν καί τά προβλήματά της. Μετά τήν παγίωσιν ὁμαλοῦ ρυθμοῦ καί τήν δημιουργίαν τῶν καταλλήλων πρός τοῦτο συνθηκῶν, τό ταχύτερον δυνατόν θά ἐπανέλθη ἡ Χώρα εἰς τόν Κοινοβουλευτισμόν ἐπί ὑγιοῦς βάσεως. Τότε ἡ ἀποστολή τῆς Κυβερνήσεως θά ἔχη λήξει. Πρός ἀποτροπήν τοῦ διχασμοῦ καί τῆς ἑτοίμου νά ἐκσπάση ἐμφυλίου συρράξεως, ἡ ὁποία ὡδήγει εἰς αἱματοχυσίαν καί κοινωνικήν καί ἐθνικήν καταστροφήν, ἡ Κυβέρνησις προέβη εἰς τήν κήρυξιν τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου καθ'ἅπασαν τήν Χώραν. Ἡ Κυβέρνησις δηλοῖ κατηγορηματικῶς, ὅτι εἶναι ἀποφασισμένη νά φέρη εἰς πέρας διά παντός μέσου καί μέ ταχύν ρυθμόν τήν βαρεῖαν ἀποστολήν τήν ὁποίαν ἀνέλαβεν. Εἶναι ἀποφασισμένη νά ἐκπληρώση εἰς τό ἀκέραιον τάς ὑποχρεώσεις της ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐπικαλεῖται τήν καθολικήν συμπαράστασιν τοῦ λαοῦ διά τήν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ της. Ζητεῖ πλήρη πειθαρχίαν πρός τόν Νόμον τοῦ Κράτους. Ὅπως συμβαίνει εἰς ὅλας τάς πολιτισμένας Χώρας. Διότι πραγματική ἐλευθερία ὑπάρχει ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει Νόμος. Ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἐλευθερία τοῦ ἑνός φθάνει μέχρι τοῦ σημείου, εἰς τό ὁποῖον ἀρχίζει ἡ ἐλευθερία τοῦ ἄλλου. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νά προειδοποιήση κατά τόν πλέον κατηγορηματικόν τρόπον, ὅτι οἱαδήποτε ἀντίδρασις εἰς τό ἐθνικόν της ἔργον τῆς ἀλλαγῆς, ὁποθενδήποτε προερχομένη, θά παταχθῆ πάραυτα διά παντός εἰς τήν διάθεσίν της μέσου.»

«Ζήτω τό Ἔθνος»
«Ζήτω ὁ Βασιλεύς»
«Ζήτω ἡ Αἰωνία Ἑλλάς»

«Ἀθῆναι τῆ 22α Ἀπριλίου 1967.
Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως Κωνσταντῖνος Κόλλιας
τ. Εἰσαγγελεύς Ἀρείου Πάγου».

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΠΛΗΡΕΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Τήν 26ην Ἀπριλίου 1967 ἐπραγματοποιήθη συνεδρίασις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως. Ἀμέσως μετά ὁ Βασιλεύς φωτογραφεῖται ἐν μέσῳ τοῦ Προέδρου καί τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τά Ἀνάκτορα.

Δεξιά τοῦ Βασιλέως ὁ πρωθυπουργός κ. Κ. Κόλλιας καί ὁ ὑπουργός Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως συνταγματάρχης κ. Γ. Παπαδόπουλος. Ἀριστερά τοῦ βασιλέως, ὁ ἀντιπρόεδρος καί ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἀντιστράτηγος Γρ. Σπαντιδάκης, ὁ ὑπουργός Δικαιοσύνης ἀρεοπαγίτης Κ. Ροζάκης καί ὁ ὑπουργός Συντονισμοῦ (μόλις διακρινόμενος) συνταγματάρχης Ν. Μακαρέζος. Ὄπισθεν τοῦ Βασιλέως (δεξιά) ὁ ὑφυπουργός Ἀμύνης ἀντιστράτηγος Γ. Ζωϊτάκης καί (ἀριστερά) ὁ ὑπουργός Ἐσωτερικῶν ταξίαρχος Σ. Παττακός. Εἰς τήν δευτέραν καί τάς ἄλλας σειράς διακρίνονται ἐπίσης ὁ ὑπουργός Γεωργίας Ἀ. Ματθαίου, Προνοίας καί Ὑγιεινῆς Εὐ. Πουλαντζᾶς, Δημοσίας Τάξεως Π. Τοτόμης, Ἐμπορίου Γ. Παπαδημητρακόπουλος, Παιδείας, Κ. Καλαμποκιᾶς, Ἐργασίας Ἀ. Λέκκας.

ΕΥΘΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 21ην ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

Εὐθύς μετά τήν 21ην Ἀπριλίου 1967, ἤρχισαν νά λειτουργοῦν τά πάντα, ἤρεμα, ἥσυχα, ὁμαλά, ὡς νά μή εἶχε συμβῆ τίποτε τό ἀνώμαλον. Ἡ ἐπομένη ἡμέρα μιᾶς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως δέν ὑπῆρξε πάντοτε ἡ ἰδία. Ἐκείνην φέρ'εἰπεῖν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1909 περιέγραψεν ὁ ἴδιος, ὁ δοτός Πρωθυπουργός, Ἐλευθέριος Κ. Βενιζέλος.

Εἰς προεκλογικόν λόγον του πρός τόν Λαόν τῆς Πρωτευούσης τόν Μάρτιον 1912 ἔλεγεν ἐν ἐπιλόγω: «Ἀπέναντι τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος, ὁ Ἑλληνικός Λαός ἔχει τό δικαίωμα καί τό καθῆκον νά ἀμυνθῆ, ν'ἀμυνθῆ ὑπέρ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, εἰς τό ὁποῖον τόν ἤγαγεν ἡ ἐξέγερσις τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1909. Ἐάν δέ ὑπάρχη τί διά τό ὁποῖον τό παλαιόν καθεστώς δύναται αὐστηρότερον νά ἐπικριθῆ, εἶναι τό γεγονός ὅτι, καθ' ἥν στιγμήν ὁ Ἑλληνικός λαός, ἔμπλεως αἰσιοδοξίας καί μεστός ἐλπίδων διά τό μέλλον, ὁρμᾶ πρός νέαν πολιτικήν ζωήν, ἔρχεται τό παλαιόν καθεστώς νά ἐνσπείρη εἰς αὐτόν καί πάλιν τήν ἀποθάρρυνσιν, καί πάλιν τήν ἀπαισιοδοξίαν. Ἔρχεται νά πείση αὐτόν, ὅτι δέν εἶδεν ἡμέρας βελτιώσεως τῶν δημοσίων πραγμάτων, ὅτι εὑρίσκεται ὑπό ψευδαισθήσεις, τάς ὁποίας γεννᾶ ἡ χασισοποσία. Ἀλλ'ὄχι, Κύριοι, ἄνω σχῶμεν τάς καρδίας. Ἄς ἔχωμεν πλήρη τήν πεποίθησιν εἰς τό μέλλον... Ζήτω ἡ Ἀνόρθωσις!» (ΕΣΤΙΑ 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 1912)

Ἡμεῖς, μή ὄντες Βενιζέλοι, δέν ἐλέγομεν ὅ,τι ἔλεγεν ἐκεῖνος, εἴχομεν, ὅμως, καί τήν πρόθεσίν του καί τόν ρεαλισμόν του καί τόν ρομαντισμόν του, καί ἐπράττομεν, ἐπράττομεν ὅ,τι ἠδυνάμεθα διά νά δώσωμεν αἰσιοδοξίαν καί ἐλπίδα εἰς τόν λαόν διά νά ὁρμήση πρός μίαν νέαν ζωήν, ζωήν ἀπηλλαγμένην παθῶν, μίσους, ἀπαισιοδοξίας καί ἀπογοητεύσεως. Αἱ κατωτέρω δημοσιευόμεναι φωτογραφίαι, ὡς καί ἡ ἀρθρογραφία τῶν ἐφημερίδων εὐθύς μετά τήν 21ην Ἀπριλίου 1967, ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ Λαός ἀπεδέχθη τήν Ἐπανάστασιν μέ ἀνακούφισιν καί αἰσιοδοξίαν διά τό μέλλον, ἀκριβῶς ὅπως ἀνεκουφίσθη καί αἰσιοδόξως ἐξώρμησε πρός τό μέλλον μετά τήν Ἐπανάστασιν τῶν ὀλίγων, τήν 15ην Αὐγούστου 1909. Τόσον ὁ Ἑλληνικός, ὅσον καί ὁ Ξένος Τύπος ἐσχολίασαν τό γεγονός, ἄλλος εὐμενῶς, ἄλλος δυσμε-

Ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεύς Κων/νος μίαν ἡμέραν πρό τῆς δεξιώσεως εἰς τά Ἀνάκτορα, συζητεῖ μετά τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Κ. Κόλλια, παρισταμένων τῶν Στρατιωτικῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως: Σπαντιδάκη, Ζωιτάκη, Παττακοῦ, Παπαδοπούλου, Μακαρέζου, τήν 20ην Μαΐου 1967.

νῶς, ὅλοι ὅμως τό ἀνέμενον. Αἱ δημοσιευόμεναι, ἐν συνεχεία, φωτογραφίαι, ληφθεῖσαι ἀπό ἐφημερίδας ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, εἶναι πολύ διαφωτιστικαί τοῦ κλίματος πού ἐδημιουργήθη. Ὁ Στρατιωτικός Νόμος ἀπετέλεσεν ἕνα εἶδος-μέσον-καταστολῆς τῶν παθῶν πού ἐπεκράτουν ἀπό μακροῦ καί ἐταλαιπώρουν τόν Λαόν. Δέν ἐχρειάζετο πιθανῶς ἡ ἐφαρμογή του. Μέ τό διάγγελμα τῆς ἐπαναστάσεως ὅλοι ἐπείσθησαν ὅτι, «τά ποντίκια, ἔπρεπε νά παύσουν τόν χορόν των! Ὑπῆρχε... γάτος. Κάθε κατεργάρης στόν πάγκο του». Ὁ Ἀνώτατος Ἄρχων ἀπηλλάγη ἐκ τῶν ἐνοχλήσεων τῶν κομματαρχῶν, πού ἕκαστος τόν ἤθελε «δικό του καπέλλο». Ὁ Πρωθυπουργός καί οἱ Ὑπουργοί «ἔπεσαν μέ τά μοῦτρα στή δουλειά», διά νά ἀνασύρουν τό πτῶμα τῆς Δημοκρατίας ἀπό τήν ἄβυσσον εἰς τήν ὁποίαν ἀπό μακροῦ ἔκειτο ἡμιθανής. Καί τήν ἀνέστησαν καί τῆς ἔδωσαν πνοήν ζωῆς, οἱ Ἐπαναστάται. Τῆς ἔδωσαν ζωήν, τῆς Δημοκρατίας μας αὐτῆς πού ὅλοι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, μέ παχεῖς λόγους τῆς λέγομεν ὅτι τήν ἀγαπῶμεν, μέ ἔργα, ὅμως, ἀποτρόπαια ἀποδεικνύομεν... πόσον τήν ἐξαπατῶμεν.

Εἰς τό Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, τοῦ ὁποίου τήν ἀποστολήν ἀνέλαβον νά ἐκπληρώσω, ὑπηρέτει προσωπικόν περισσότερον εἰς ἀριθμόν ἀπό τό ἐκ τῆς ὀργανικῆς του συνθέσεως προβλεπόμενον. Ἐδῶ ἐπλεόναζε τό προσωπικόν, διότι αἱ Ἀθῆναι εἶναι ὁ τόπος πού ἑλκύει τό ἐνδιαφέρον ὅλων· καί **οἱ** ὅλοι εὑρίσκουν τόν τρόπον νά κατορθώνουν νά τοποθετῶνται εἰς κάποιαν ὑπηρεσίαν ἔστω καί ὡς ὑπεράριθμοι· προσωρινή ἀπόσπασις, συνήθως μεταβαλλομένη εἰς μόνιμον... Εἰς τήν περιφέρειαν ἡ δύναμις τῶν ὑπηρετούντων ἦτο ἠλαττωμένη κατά τόν ἀριθμόν τῶν πλεοναζόντων εἰς τήν κεντρικήν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου. Μέλημά μου ἐξ ἀρχῆς ἦτο νά χορηγηθοῦν φύλλα πορείας εἰς τούς οὕτω «λαθροβίους» διά τάς φρουράς ἐκ τῶν ὁποίων εἶχον ἀποσπασθῆ αὐτοί. Τό προσωπικόν τοῦ Ὑπουργείου ἀπετελεῖτο ἐν τῷ συνόλῳ του ἐξ ἐκλεκτῶν ὑπαλλήλων καλῶς κατηρτισμένων. Ἦσαν πρόθυμοι καί ἱκανοί ἀλλά παρηνοχλοῦντο διά διάφορα μικροκομματικά «ρουσφέτια» καί τοιουτοτρόπως ἡ ἀπόδοσίς των ἐμειώνετο. Φροντίς μου ἄμεσος ὑπῆρξε νά καταργήσω τό καταστρεπτικόν αὐτό διά τήν ἀπόδοσιν τῶν ὑπαλλήλων μειονέκτημα.

Εἰς τό ἔργον μου μέ ἐβοήθησαν οἱ, ἀντάξιοι τῆς ἀποστολῆς των, πέντε Γενικοί Ἐπιθεωρηταί Διοικήσεως καί ὁ Γενικός Διευθυντής τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Τά ὀνόματα τῶν Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Διοικήσεως ἦσαν: Παπαδάκος Νικόλαος, Κουκουρίδης Κων/νος, Βλα-

Δεξίωσις εἰς τά Ἀνάκτορα μετά τήν Βάπτισιν τοῦ Διαδόχου Παύλου - 21/5/1967.

χογιάννης Νικόλαος, Βασιλειάδης Ἰωάννης, Τσαρμακλῆς Ἀθανάσιος καί Σκανδάλης Στυλιανός. Ὅλοι των ἦσαν Δικηγόροι, πλήν τοῦ τελευταίου, ὁ ὁποῖος ἦτο Συν/χης ἐ.ἀ., ἀπόφοιτος τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου, τῆς Σχολῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, καί τῆς Σχολῆς Ἀμύνης τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. Εἶχεν ἐπιτύχει εἰς διαγωνισμόν διά Νομαρχιακήν θέσιν μέ ἄριστα, εἶχεν ὑπηρετήσει ὡς Νομάρχης ἐπί 5ετίαν μέ ἀρίστην ἀπόδοσιν καί ἐπελέγη διά τά καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Διοικήσεως εἰς τά ὁποῖα διεκρίθη.

Αὐτοί οἱ Γενικοί Ἐπιθεωρηταί Διοικήσεως, ἀπαλλαγέντες τῶν ρουσφετολογικῶν δεσμεύσεων ἔναντι τῶν Ὑπουργῶν, Βουλευτῶν καί κομματαρχίσκων τῆς Χώρας, ἀφωσιώθησαν μετά ζήλου εἰς τό ἔργον των, τό ὁποῖον συνίστατο εἰς: Ἐποπτείαν, διεύθυνσιν, ἔλεγχον, συντονισμόν, καί ἀναφοράν ἐπί τοῦ ἔργου τῶν Νομαρχῶν. Ἕκαστος εἶχε τήν εὐθύνην ἐπί δέκα, ἤ καί ἕνδεκα Νομαρχιῶν. Τάς ἐπεθεώρει τακτικῶς κατά μῆνα καί ἐκτάκτως κατά περίπτωσιν. Εἰς ἀμφοτέρας τάς περιπτώσεις ὑπέβαλλον ἔκθεσιν, διά τῆς ὁποίας ἐνημεροῦτο ὁ Ὑπουργός ἐπί τῆς παρούσης καταστάσεως, λεπτομερῶς ὡς ἑξῆς: Τί ἔπρεπε νά ἔχη γίνει, τί εἶχε γίνει, τί δέν ἐγένετο, διατί δέν ἐγένοντο, προτάσεις διά ἔλεγχον καί τιμωρίαν καί πρότασιν τρόπου δι'ἐκτέλεσιν ὅσων δέν ἐγένοντο καί προτάσεις διά περαιτέρω πρόγραμμα. Ἡ ἔκθεσις αὐτή ἐκοινοποιεῖτο εἰς τόν Πρωθυπουργόν καί τόν Ὑπουργόν Συντονισμοῦ αὐτουσία καί μέ σχόλια, εἰς δέ τούς Ὑπουργούς ἀποσπασματικῶς διά τόν τομέα ἑκάστου, μέ σχόλια... Αἱ ἐκθέσεις ἐκεῖναι ἦσαν σπουδαῖαι διότι ἀπετέλουν τόν καθρέπτην ἐπί τοῦ ὁποίου παρουσιάζετο ἡ μορφή τῆς ὅλης πορείας τοῦ ἔργου τῆς δημοσίας διοικήσεως, καί τῆς Κυβερνήσεως. Εἰς αὐτήν ἐφαίνοντο τά σύν καί τά πλήν, καί διά μέν τά σύν κατεβάλλοντο προσπάθειαι πολλαπλασιασμοῦ, διά δέ τά πλήν,... ἀφαιρέσεως καί μομφῆς...

Παραθέτω κατωτέρω κείμενον ὑποβληθείσης μοι ἐκθέσεως, συνταχθείσης ἀπό κοινοῦ ὑπό τῶν ἀνωτέρω Γ.Ε.Δ., συνεργασθέντων καί μετά τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, εὐθύς ἀπό τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων μου:(1)

1. Ὅλοι αὐτοί οἱ Γ.Ε.Δ. ἦσαν ἄριστοι καί μέ ἐβοήθησαν λίαν ἀποτελεσματικῶς. Τούς ὀφείλω εὐγνωμοσύνην καί ἀγάπην.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

«Ἀπό τῆς ἐποχῆς τῆς Παλιγγενεσίας ἡ Ἑλλάς εἶχεν Ὑπουργεῖα, Ὑπαλλήλους, Νόμους, Πιστώσεις, κ.λπ. Ταυτοχρόνως διέθετε καί Διοίκησιν, μέ πενιχράν ἤ καθόλου ἀπόδοσιν. Καί δέν ἀποδίδει, μέχρι καί σήμερον, διότι δέν λειτουργεῖ. Καί δέν λειτουργεῖ διότι εἶναι ἀσθενής, πάσχουσα ἀπό χρονίαν νόσον, τήν ἀσθένειαν τοῦ κομματισμοῦ. Καί ἠρωτᾶτο: Μία Κυβέρνησις, οἱαδήποτε, δημοκρατική, ἤ μή, ἰσχυρά, συγκεκροτημένη, καλοπροαίρετος, δύναται νά ἐπιτύχη ὅταν διαθέτη τοιαύτην Διοίκησιν; Ὄχι· ἀσφαλῶς ΟΧΙ!

Ποῖος πταίει; Τί πταίει; Καί πῶς θά θεραπευθῆ αὐτή ἡ κατάστασις; Πταίουν ἀσυζητητί οἱ πάτρωνες: Πολιτικοί καί ἄλλοι κατά καιρούς παράγοντες τῆς Πολιτείας, οἱ κακόφημοι «ἐργατοπατέρες» κ.λπ. Οἱ ὅροι λειτουργίας τοῦ Δημοσίου βίου καί αἱ συνθῆκαι τῆς πολιτικῆς δράσεως καί τό ἐν γένει ἐπίπεδον τῶν δημοσίων Ὑπαλλήλων ἔχουν δηλητηριάσει σύν τῷ χρόνῳ τόν ὀργανισμόν τῆς Διοικήσεως εἰς τό σύνολόν του. Οὕτως, ἡ ταλαίπωρος Διοίκησις ἐπί ἑνάμισυ καί πλέον αἰῶνα μέ δακρυβρέκτους ὀφθαλμούς ἀντικρύζει: Τήν σύνθεσιν καί λειτουργίαν της νά διαφεύγουν τῶν ἀρχῶν ἐκείνων, ἐπί τῶν ὁποίων θά ἔπρεπε νά θεμελιωθῆ. Τάς σποραδικάς προσπαθείας διά μεταρρυθμίσεις εἰς τόν χῶρον της, ἔστω καί ὑποτονικάς, νά μή ἐπιτυγχάνουν. Ἐπίσης βλέπει τήν ἀνεπάρκειάν της πρός ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ της νά γίνεται συνεχῶς καί χειροτέρα. Καί ὅλα αὐτά, ἐπειδή ἡ ἐξελικτική γραμμή, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τήν τελειοποίησιν τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς ζωῆς καί τῶν συστημάτων ἐξυπηρετήσεώς της δέν εἶναι εἰς θέσιν νά ἐπικρατήση τῶν ἀντιθέσεων καί νά ὁδηγήση τήν Διοίκησιν εἰς ἀνωτέραν μορφήν. Ἡ Διοίκησις κινεῖται ὑπό τήν ἐπιρροήν τοῦ ἑκάστοτε κρατοῦντος παράγοντος καί πρός τήν κατεύθυνσιν πού τῆς δίδει καί ὄχι ὑπό τοῦ ἀντικειμενικοῦ δικαίου ὅπως ὀφείλει καί πρέπει καί δύναται νά συμβῆ ἄν θεραπευθῆ. Διά τήν στελέχωσιν τῆς Διοικήσεως ἡ ἀτυχής Πατρίς μας εἶδε καί βλέπει νά ἀνατίθενται ἀξιώματα εἰς ἄτομα μειωμένης καταλληλότητος ἤ μέ μόνον προσόν τήν ἱκανότητα νά... λείχουν τά πόδια τῶν ἑκάστοτε κρατούντων». Καί ἡ ἔκθεσις κατέληγεν εἰς τάς ἑξῆς δύο ἀντιτιθεμένας, ὑπό τύπον διλήμματος, προτάσεις: «Νά προχωρήση ἡ Ἐπανάστασις, ἐκ βάθρων, εἰς τήν ἀναδιάρθρωσιν καί μεταρρύθμισιν τῆς Διοικήσεως, ἤ νά περιορισθῆ εἰς τήν λῆψιν τῶν ἀναγκαίων βελτιωτικῶν μέτρων ἐπί τοῦ παρόντος, ἐκσυγχρονίζουσα σταδιακῶς καί κατά περίπτωσιν ὁλόκληρον τό οἰκοδόμημα τῆς Δημοσίας Διοικήσεως».

Ἡ Ἐπανάστασις ἀφοῦ ἐμελέτησε τά ὑπέρ καί τά κατά ἑκάστης τῶν ἀνωτέρω δύο προτάσεων, κατέληξεν εἰς τήν ἀπόφασιν νά προτιμήση

τήν δευτέραν, πρός ἀποφυγήν ἀπωλείας χρόνου ἀναγκαίου καί πολυτίμου διά τήν ἄμεσον ἐφαρμογήν τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Προγράμματος. Ἐπίστευον ὅλοι οἱ παράγοντες τῆς Ἐπαναστάσεως ὅτι μέ τόν συγκλονισμόν πού ἦτο φυσικόν νά ἐπέλθη, εἰς ὁλόκληρον τόν μηχανισμόν τοῦ Κράτους ἐκ τῆς Στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως καί μέ τήν γνωστήν εἰς ὅλους πειθαρχίαν, μέθοδον καί τάξιν, πού ἀπαιτοῦν οἱ Στρατιωτικοί, ἡ νόσος θά ἐθεραπεύετο. Καί πράγματι ἡ Κρατική Μηχανή ἐν τῶ συνόλω της, ἤρχισε νά παρουσιάζη ἀλλοῦ σταδιακήν καί ἀλλοῦ ἄμεσον βελτίωσιν τῆς εἰκόνος καί τοῦ ἔργου αὐτῆς ἀπό ἀπόψεως ποιοτικῆς καί ποσοτικῆς. Ἐπρόκειτο περί μιᾶς ἐλευθέρας ἐκτιμήσεως καί ἐπιλογῆς τῆς Κυβερνήσεως, πολύ ἀντικειμενικῆς καί ὡς ἐκ τούτου καί αἱ δύο λύσεις δύναται νά ἀξιολογηθοῦν ἐν σχέσει μέ τά προηγούμενα. Διότι ἐξ ἀντικειμένου ἄλλη ἄμεσος λύσις καί μάλιστα πρός ἀναπροσαρμογήν, ἐκσυγχρονισμόν καί μεταρρύθμισιν, δέν ὑπῆρχεν.

Ἀπό τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἕως καί τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1967, ἐξετέλουν τά καθήκοντα τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν. Ἀπό τῆς 14ης Δεκεμβρίου 1967 ἀνέλαβον καί τά καθήκοντα τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ἐξ ἀρχῆς ἀντέδρασα εἰς τά ἀσθενῆ σημεῖα τῆς ὑπό στενήν ἔννοιαν διοικήσεως — Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν — καί ταχέως προέβην εἰς τήν λῆψιν διαφόρων μέτρων προωθήσεως καί ἐπιλύσεως θεμάτων καί προβλημάτων τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν καί:

Μέ ἐπιμονήν, ὑπομονήν, μεθοδικότητα καί στρατιωτικόν πεῖσμα, ὡς καί μέ τήν πολύτιμον βοήθειαν καί συμβολήν τῶν, Γενικοῦ Γραμματέως, Γενικῶν Ἐπιθεωρητῶν Διοικήσεως καί τῶν ἱκανῶν στελεχῶν τοῦ Ὑπουργείου τούτου, κατηρτίσθη ταὐτοχρόνως ἕν γενικόν στοχοδιάγραμμα καί ἕν χρονοδιάγραμμα. **Προμετωπίς** τοῦ στοχοδιαγράμματος **ἐτέθη** ὅτι ἡ διοικητική δρᾶσις — Τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιῶν καί τῶν Νομαρχιῶν — **πρέπει** νά ἐμπνέεται ἀπό τά ἰδανικά τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἰσονομίας, τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς, τῆς προθύμου ἐξυπηρετήσεως τοῦ πολίτου, ἵνα οὕτως ἡ Δημοσία Διοίκησις ἀποβῆ ἀποτελεσματική. Αὐτός εἶναι ὁ προορισμός τῆς Δημοσίας Διοικήσεως: Ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ. Τρόπος ἐνεργείας τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι αὐτός πού ἐξυπηρετεῖ ταχύτερον καί καλύτερον τάς ἀνάγκας τοῦ πολίτου. Ὁ πολίτης πάντοτε ζητεῖ καί ἀξιώνει καί σπανίως δέχεται νά προσφέρη. Ἡ Πολιτεία παρέχει ἀφειδῶς, ἀλλά, **ὄχι** σπανίως, ἀπαιτεῖ ἐνοχλητικῶς. Πρέπει ἡ Διοίκησις νά ὠφελῆ τόν πολίτην, χωρίς αὐτός νά αἰσθάνεται τό βάρος τῶν ὀχλήσεων.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω σκέψεων, πού συνεζητήθησαν ὑπό τήν προεδρίαν μου ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, παρισταμένων τῶν: Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Συν/χου Πεζικοῦ Κωτσέλη Πέτρου, τῶν προαναφερθέντων πέντε Γ.Ε.Δ. καί τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ

Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν συνετάχθη ἕν στοχοχρονοδιάγραμμα τό ὁποῖον περιέλαβε τά ἑξῆς:

A. Τήν προώθησιν καί ἐπίλυσιν τῶν ἀπό μακροῦ χρονιζόντων προβλημάτων καί πάσης φύσεως θεμάτων ἀφορώντων εἰς ὅλους τούς τομεῖς, ἰδιαιτέρως δέ τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως. Πρός τοῦτο, ἐξεχωρήθησαν οὐσιαστικαί καί ἀποφασιστικαί ἁρμοδιότητες εἰς τούς Νομάρχας, οἱ ὁποῖοι ἐχρηματοδοτοῦντο συνεχῶς διά ἱκανῶν πιστώσεων τοῦ Δημοσίου, τάς ὁποίας αἱ Νομαρχίαι ὤφειλον νά ἀπορροφήσουν ἐξ ὁλοκλήρου ἐντός τοῦ ἐτησίου προγράμματος. Οὕτω, τά Νομαρχιακά Προγράμματα Ἔργων μετέτρεψαν τήν Χώραν μας εἰς ἕν ἀπέραντον Ἐργοτάξιον. Ἐπελύθησαν ἤ ἐρρυθμίσθησαν τά ἀπό πολλῶν ἐτῶν ἐκκρεμοῦντα θέματα τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, κατηρτίσθη σύγχρονος Κῶδιξ τῶν Δημοτικῶν καί Κοινοτικῶν Ὑπαλλήλων καί ἐπηνδρώθησαν αἱ Περιφερειακαί Ὑπηρεσίαι δι'ἱκανοῦ ἀριθμοῦ μορφωμένων καί ἀξίων Ὑπαλλήλων.

B. Τήν ὀργάνωσιν τῶν Ὑπηρεσιῶν, ἡ ὁποία ἀφεώρα: 1)Τήν πλήρη καί ἀντικειμενικήν ἀξιολόγησιν τῶν ὑπαλλήλων, μέ τήν αὐστηράν ἐφαρμογήν τῶν κειμένων διατάξεων τοῦ Ὑπαλληλικοῦ Κώδικος καί κατόπιν ἐντίμου διαγωνισμοῦ. Αὐστηρῶς ἐφηρμόσθη καί ἡ ἀξιοκρατική ἐξέλιξις εἰς τήν ἱεραρχίαν τῆς ὑπαλληλικῆς Πυραμίδος. Ἡ ἀξιοκρατία, ἡ ἐμπέδωσις τῆς ἱεραρχίας, ἡ διαδικασία τῆς συνεχοῦς ἐνημερώσεως καί μετεκπαιδεύσεως τοῦ Ὑπαλλήλου, τά ἰσχυρά βαθμολογικά καί οἰκονομικά κίνητρα προσείλκυσαν ἀρίστους εἰς πνεῦμα, ἦθος καί μόρφωσιν νέους, οἱ ὁποῖοι ἐπλαισίωσαν τήν Δημοσίαν Διοίκησιν καί ἰδίως τάς Νομαρχίας. 2)Τήν εἰσαγωγήν τῆς μηχανοργανώσεως. 3)Τήν ἀξιοποίησιν εἰς τό ἔπακρον τοῦ χρόνου ἐργασίας καί τήν ὑποχρέωσιν τοῦ Προσωπικοῦ νά διεκπεραιώνη τήν ὑπόθεσιν ἐντός τριῶν ἡμερῶν ἀπό τῆς ἡμερομηνίας χρεώσεώς της. Εἰς μερικάς διευθύνσεις καθιερώθη χρόνος διεκπεραιώσεως τῶν ὑποθέσεων αὐθημερόν, ἤ ἐντός ὀκτώ ὡρῶν ἀπό τῆς ὑποβολῆς τοῦ αἰτήματος. Φυσικά, ὀκτώ ἐργασίμων ὡρῶν. (1)

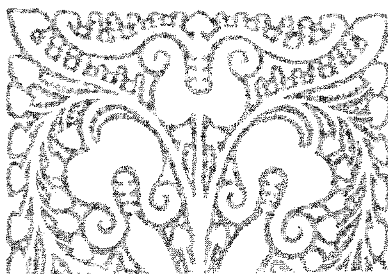
Γ. Τήν ἀνάληψιν ὑπευθύνου πρωτοβουλιακῆς δράσεως εἰς ὡρισμένους τομεῖς τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν διά τῆς κινητοποιήσεως τῶν ἐμψύχων καί ἀψύχων μέσων τά ὁποῖα ἦσαν εἰς τήν διάθεσιν συγκεκριμένων, καλῆς καταρτίσεως, ὑπαλλήλων τῶν ἑξῆς τομέων: 1)Ἐπεξεργασίας Νομοσχεδίων 2)Ἰθαγενείας 3)Ἀποδημίας-Μεταναστεύσεως 4)Τῶν Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν Δήμων καί Κοινοτήτων.

1. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρω τήν χορήγησιν διαβατηρίου ἡ ὁποία ἐπετεύχθη νά ἐκτελῆται ἐντός ὀκτώ ἐργασίμων ὡρῶν ἀπό τῆς ὥρας πρωτοκολλήσεως τῆς σχετικῆς αἰτήσεως. Ὁ ἁρμόδιος Διευθυντής ἠρνεῖτο νά συμμορφωθῆ εἰς τήν διαταγήν μου, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογή τοῦ μέτρου. Τόν ἤλεγξα, τόν ἀντικατέστησα καί ὁ ἀντικαταστάτης του τό ἐφήρμοσεν ἄριστα...

5)Τοῦ Μηχανολογικοῦ Ἐξοπλισμοῦ τῶν Ὀργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως=Ο.Τ.Α. 6)Τῶν Νομαρχιακῶν Ταμείων. 7)Τῶν Ληξιαρχείων κ.λπ.

Δ. Τούς συχνούς καί τακτικούς ἐλέγχους. Καθιερώθη νά ἐπισκέπτωμαι πρός ἔλεγχον τοῦ συντελουμένου ἔργου τῶν πεντήκοντα δύο Νομαρχιῶν κατά μίαν Κυριακήν (:Μίαν Κυριακήν δι' ἕκαστον νομόν ἐκ τῶν 52 τοῦ ἔτους.)

Μέ αὐτάς τάς νέας βάσεις, νέας ἰδέας, νέας ἀρχάς, νέας ἐλπίδας καί τά ριζικά ἐπαναστατικά μέτρα, ὡδηγήθη ἡ Δημοσία Διοίκησις εἰς τήν ἁπλούστευσιν τῆς γραφειοκρατίας, τῆς λερναίας αὐτῆς ὕδρας πού ἐταλαιπώρει τόν πολίτην ἐπί ἑνάμισυ αἰῶνα! Ἀπηλλάγη ὁ Ἑλληνικός λαός ἀπό τήν πολιτικήν, κοινωνικήν, καί πνευματικήν δουλείαν πού τόν ἐκράτουν οἱ πολιτικοί συνασπισμοί τῶν κομμάτων, μέχρι χθές. Ὁ Νόμος καί τό Κράτος, ὁ ἐξοπλισμός τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἡ ἀπελευθερωθεῖσα Δικαιοσύνη, ἡ ἐξύψωσις τῆς πίστεως εἰς τό Ἐσωτερικόν καί τό Ἐξωτερικόν καί συνωδά τούτοις ἡ πλήρης οἰκονομική ἀνάπτυξις. Θά ἦτο πολύ τολμηρόν νά θεωρηθῆ τοῦτο ὡς «ἀνάστασις» ὁμοία πρός ἐκείνην τοῦ Λαζάρου... Ἦτο ὅμως μία ἀναγέννησις, μία ρωμαλέα ἐξόρμησις. Ἄν δέν ἐξηλείφθησαν τελείως τά παράπονα τῶν πολιτῶν, τοὐλάχιστον ἐμειώθησαν σημαντικῶς. Ὁ ἀσθενής «Δημοσία Διοίκησις» ἤρχισε νά ἀναρρωνύῃ. Ἄξιον ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι τό γεγονός ὅτι ἐδημιουργήθη καί ἐπεκράτησε πνεῦμα συμπνοίας καί συνεργασίας μεταξύ πολιτικῆς ἡγεσίας καί ὑπαλλήλων, ἡ ὁποία σύν τῷ χρόνῳ κατέληξεν εἰς μίαν κοινήν προσπάθειαν, ὁδηγήσασαν τήν Χώραν εἰς πλήρη ἀνόρθωσιν καί οἰκονομικήν ἄνθησιν.

Η ΑΠΗΧΗΣΙΣ

Τό ὅτι ὁ Λαός ὑπεδέχθη τήν Ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 μέ ἐνθουσιασμόν, κατανόησιν καί ἀνακούφισιν τό ἀποδεικνύουν τά γεγονότα: Ἡ ἀνταπόκρισις τοῦ ἁπλοῦ πολίτου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ μόχθου, ὁ ὁποῖος ἐχαιρέτα μέ χαμόγελον, ἐζητωκραύγαζε καί ηὔχετο. Τά δημοσιεύματα τοῦ Τύπου. Μερικοί ἰσχυρίζονται ὅτι ὑπῆρχε λογοκρισία καί ὡς ἐκ τούτου, τί ἠδύνατο νά γράψη ὁ Τύπος, ἄλλο ἀπό αὐτό πού ἤθελεν ἡ Ἐπανάστασις! Παραθέτω κατωτέρω ἄρθρον δημοσιευθέν εἰς τήν ἐφημερίδα «ΒΡΑΔΥΝΗ» — «ἀντιστασιακήν» μεταπολιτευτικῶς — μετά μίαν μόλις ἑβδομάδα ἀπό τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ὑπογραφόμενον ἀπό τόν Δημοσιογράφον, ἀείμνηστον, Νικόλαον Ἀντ. Βεντήρην, ἄνδρα ἀνεγνωρισμένου κύρους, δημοκράτην ἀναμφισβήτητον, Πατριώτην ἐνάρετον καί οἰκογενείας γνωστῆς διά τήν ἀφοσίωσίν της εἰς τόν Ἐθνάρχην Ἐλευθέριον Κ. Βενιζέλον. Ὁ ἀδελφός του Κωνσταντῖνος Ἀντ. Βεντήρης, Ἀντιστράτηγος, διεδραμάτισε σημαίνοντα ρόλον εἰς πολλά ἱστορικά γεγονότα τῆς Πατρίδος, πάντοτε δημοκρατικός.

Ἰδού τό ἄρθρον τῆς Βραδυνῆς τῆς 27-4-1967:

«Ο ΛΟΧΙΑΣ

Η ΑΣΤΡΑΠΗ ΤΟΥ ΞΙΦΟΥΣ

Προχωρεῖτε! Προχωρεῖτε!

Τό θούριον

Παρέρχεται ἡ ὄψις τοῦ κόσμου τούτου...

Ἕνας κόσμος ἔφυγεν ὄντως χθές. Οὔτε δάκρυα τόν συνώδευσαν. Οὔτε ἡ ἐλαχίστη νοσταλγία τόν ἀναζητεῖ. Δέν ἀρεσκόμεθα δέ εἰς τήν πτωματολογίαν. Οὔτε θεωροῦμεν γενναίαν, τώρα, τήν ἀναψηλάφησιν εὐθυνῶν εἰς βάρος τῶν ἐν μέσω καθολικοῦ μυκτηρισμοῦ καταπεσόντων. Ἡ ἀπαθής ἱστορία, ὅμως, σημαίνει ὅτι σύστημα καί ἄνθρωποι εἶχον φθάσει καί ἴσως ὑπερβῆ τήν μέχρι δυσωδίας ὀργανικήν ἀποσύνθεσιν. Βουλευτοκρατία ὠνομάζοντο. Περιβεβλημένοι διά προκλητικῶν προνομίων, οἰκονομικῶν καί ἀσυδοσίας, τῶν ὁποίων ἐποιοῦντο ἀπεχθῆ κατάχρησιν, κατήσχυναν ὁριστικῶς ἑαυτούς πρό τριῶν ἐτῶν: Ἀθετοῦντες πρόσφατον βεβαίωσιν πανηγυρικῶς δοθεῖ-

σαν, ἐδιπλασίαζαν — χωρίς οὔτε μίαν κραυγήν διαφωνίας — τήν ἀποζημίωσίν των, ὅταν τήν ἰδίαν στιγμήν ἔρριπταν εἰς τόν ταχυδρομικόν διανομέα αὔξησιν (!) ἑνός 50 δράχμου μηνιαίως! Ἔτσι ἐθριάμβευεν ἡ δημοκρατία! Μέ καμμίαν θετικήν ἀπόδοσιν δέν ἐδικαίωναν τήν λιπαρῶς προνομιοῦχον ὕπαρξίν των. Ἔλειπεν ἀκόμη ἡ φιλοτιμία, ὅπως προσέρχωνται εἰς τάς συνεδριάσεις. Ἡ ἀπαρτία εἶχε καταντήσει μόνιμον πρόβλημα. Ἡ σκηνή κατεκλύσθη ἐπί ἔτη ἀπό λόγους μεγάλους, πράξεις μικράς, ψεύδη καί ἀπάτας, παχυλήν ἀνικανότητα, ὕβρεις χαμαιτυπείων, διαπληκτισμούς παλαιῶν καραγωγέων. Ὡς κακόν ὄνειρον σκιάζει τήν μνήμην ἡ χθές. Ἕνας εὐγενής, σφύζων ἀπό ζωτικότητα, λαός ἐβυθίζετο εἰς τό τέλμα τῆς στασιμότητος. Ἀσφυκτιῶν· κλειστός ἐκύκλωνεν ὁ ορίζων τό Ἔθνος. Ἕνα μόνον ἄνοιγμα ἔχαινεν ὡς στόμιον Ἅδου: Ἐκεῖνο διά τοῦ ὁποίου ἐπήρχετο ὁ ἐρυθρός ὄλεθρος, ἡ φωτιά καί ἡ σφαγή. Ὁ ἐρυθρός ὄλεθρος κραταιωμένος γαυριῶν, χάρις εἰς τήν ἐγκληματικήν ἀβελτηρίαν ἤ καί ὑπόθαλψιν τῶν μέν, εἰς τάς θωπευτικάς «κατανοήσεις» τῶν δέ καί εἰς τόν ἐμφύλιον πόλεμον τόν ὁποῖον εἶχον ἐξαπολύσει εἰς τάς τάξεις τῆς ἀστικῆς κοινωνίας διά τάς παρωνυχίδας των. Ἐνῶ τό χεῖλος τῆς ἀβύσσου δέν ἀπεῖχε περισσότερον ἀπό ἕνα βῆμα, μερικοί ἐφθάναμεν εἰς τήν ἀπόγνωσιν νά κραυγάζωμεν — τό ἐγράφαμεν δέ ἐνίοτε: Δέν βρίσκεται ἕνας Λοχίας; (1)

» Τότε, εἰς τόν πνιγηρόν ζόφον τῆς ἐθνικῆς νυκτός, ἔλαμψεν ἐξαφνικά τό φῶς πολλῶν ἡλίων. Ἦτο ἡ ἀστραπή τοῦ σπαθιοῦ! Ἡ ἔνοπλος ἀλκή τοῦ Γένους ἐπήδησεν εἰς τόν στίβον. Τό χακί. Ἦτο ἡ ἀποφασιστική ἐφεδρεία τήν ὁποίαν πολλοί εἶχον λησμονήσει. Ἔδιδε βροντωδῶς τό «παρών» εἰς τήν ἱστορίαν. Ἤνοιγε, πάλιν, εὐρεῖαν τήν λεωφόρον, ἐνῶ μέ τήν στίλβουσαν λεπίδα ἀριστοτέχνου χειρουργοῦ ἀπέκοπτε συντόνως τά καρκινώματα καί τάς σηπεδόνας. Τό νέον Γουδί ἐγεννήθη. Καί μάλιστα ἀπό τήν ἰδίαν θέσιν, τήν γνώριμον, τοῦ 1909. Ἀνέλπιστος στροφή — καί ἀνύψωσις — εἰς τάς κοινάς τύχας συνετελέσθη, ἐντός ὀλίγων ὡρῶν δι᾽ἐνεργείας, ἡ ὁποία, ὡς σύλληψις, ἐκτέλεσις, ἀκαριαία ἐπιβολή, παριστᾶ πρότυπον. Καί ἐγένετο Κράτος ἐν βραχίονι αὐτῶν. Σιδηραῖ χεῖρες ἔδραξαν ἀποτόμως τά ἡνία. Ἄφθοροι δυνάμεις, σφριγῶσαι, ζωτικαί ὁρμαί γονιμότητος, ἀνεβαίνουν εἰς τήν πυραμίδα. Τό μυστικόν καί τό ἐλπιδοφόρον νόημα τῆς δραματικῆς, ἐπικῆς μεταβολῆς, συνίσταται εἰς τήν νεότητα, μετά παντός ὅ,τι ὁ ὅρος περικλείει· ἡρωικῆς θελήσεως, εὐγενοῦς ὁραματισμοῦ, ἐκθύμου ἀνιδιοτελείας, ἐνθουσιώσης αὐτοθυσίας. — Εὔδαιμον τό ἐλεύθερον, τό δ᾽ἐλεύθερον τό εὔψυχον κρίναντες!... Ἡ ἰσχύς της συγκροτεῖται ὡς χάλυψ ἀπό τήν ἄρρηκτον ἑνότητα, τήν ἱπποτικήν ἀδελφοσύνην, τῶν νέων αὐτῶν στερεῶν Ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι ἠρ-

1. Βλέπε ἄρθρον ΒΡΑΔΥΝΗΣ 11 Ἰουνίου 1966, σελίς 39

νήθησαν μετ'ἀγανακτήσεως νά ἀναγνωρίσουν τήν κατάπτωσιν, τήν ἧτταν τοῦ Ἔθνους πού τούς ἠτένιζεν ὡς θάνατος κατά πρόσωπον, ἐπίστευσαν ἀδιαλλάκτως εἰς τήν ἀξίαν του καί τό ἤγειραν πάλιν ὄρθιον τήν παραμονήν τοῦ Λαζάρου. Ἑνότητα, ἡ ὁποία θά διαφυλαχθῆ μέχρι πέρατος ἄθικτος ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ καί ὡς τό ἱερώτατον ὅλων τῶν καθηκόντων. Τό Ἔθνος δέν ἐδέχθη τήν μεταβολήν μέ τήν ἀνακούφισιν μόνον τοῦ ἀποσοβηθέντος φρικαλέου κινδύνου, τοῦ ὁποίου τώρα εὐκρινέστερον ἀναμετρᾶ τήν ἔκτασιν, τήν ἀμεσότητα, τήν βεβαίαν ὑπόστασιν. Ἐνστερνίζεται τήν στροφήν μέ ἀμέτρους ἐλπίδας. «Ἐπέβαλες τά ὄνειρά σου εἰς τήν ἐποχήν σου!» Ἔγραφεν ἄλλοτε εἰς μεγάλον ἄνδρα ὁ Ντ''Ανούντσιο.(1) Καί οἱ νέοι ἐδῶ Ἀξιωματικοί ἤνοιξαν εἰς τήν φαντασίαν τῆς αἰωνίας φυλῆς μεγάλα ὄνειρα... Αἱ πρῶται κινήσεις τῆς ἐπαναστατικῆς ἐξουσίας μαρτυροῦν τήν πρόθεσιν — καί τήν δύναμίν της — ὅπως, ὄχι ἁπλῶς ἀνεγείρη τό ἐξηρθρωμένον χθές καί ἀνυπόληπτον κράτος εἰς ἀποτελεσματικότητα καί ἐπιβολήν, ἀλλ'ὅπως καί ἰδίως διανοίξη ἐλευθέρους τούς δρόμους εἰς τάς ἱκανότητας, τάς ἀξίας, τά τάλαντα, τόν δημιουργικόν οἶστρον μιᾶς προικισμένης κοινωνίας πού ἐφθείρετο καί ἀσφυκτιοῦσε καί ἠχρηστεύετο εἰς τό τέλμα. Ἡ βάσις δέ εἶναι — ἄς μή τό λησμονοῦμεν — ἡ ἀποκατάστασις τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς προσωπικότητος τοῦ ἔθνους, τῆς παραδόσεως, τῆς ἐνδοξοτέρας ἀπό ὅλας τάς ἱστορίας τῶν λαῶν, ἡ ἄλυτος ἀνασύνδεσις μέ τήν κληρονομίαν τριάντα αἰώνων ἀπό τήν ὁποίαν ἀναδύει ὁ ἥλιος τοῦ μέλλοντος, τῆς γνωρίμου Ἑλληνικῆς Μεσημβρίας: τό ζενίθ.

» Ἐπ'αὐτῆς τῆς κρηπῖδος αἴρεται ὁ νέος Ἑλληνικός οἶκος. Οἱ γενναῖοι Ἀξιωματικοί, πού ἔκοψαν μέ τά ξίφη των τόν Γόρδιον Δεσμόν, ἔταξαν εἰς ἑαυτούς μίαν ἀποστολήν, ΟΧΙ μονιμότητος. Δραστικῆς ὅμως ἀναμορφώσεως δι'ὅσον χρονικόν διάστημα ἀπαιτήση τό ἡράκλειον ἔργον. Οἱ οἰωνοί μαρτυροῦν, ὅτι θά ἀνταποκριθοῦν πλήρως εἰς τήν θερμήν ἐμπιστοσύνην καί ἄμετρον προσδοκίαν τήν ὁποίαν ἤναψαν, ὡς δημιουργικόν πῦρ, εἰς τό στέρνον τῆς φυλῆς. Ἡ σημαία κυματίζει ἀπό χθές ὑπερήφανος εἰς τάς ἐπάλξεις — εἰς τό ξανθόν φῶς τοῦ ἔαρος — ἔμβλημα καί ἄγγελμα ἐθνικῆς ἀναστάσεως. Ἄς ἐλπίζωμεν, ἄς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι θά ἔλθη ἡ ἡμέρα καθ'ἥν θά κληθῶμεν, ὅλοι ἡνωμένοι, νά μετάσχωμεν εἰς τήν ἑορτήν τῆς εὐημερίας καί τῆς τιμῆς νά ροφήσωμεν εἰς διάχρυσον ἀμφορέα, τόν οἶνον τοῦ θριάμβου, τῆς νέας νικηφόρου Ἑλλάδος, τῆς νέας ἐποχῆς...

Ὁ στρατός περνάει... Τό χακί προχωρεῖ.»

ΝΙΚ. ΑΝΤ. ΒΕΝΤΗΡΗΣ

1. Ὁ ἀρθρογράφος ἀναφέρεται εἰς τόν Ἰταλόν συγγραφέα καί ποιητήν Γαβριήλ Ντ''Ανούντσιο (1863-1938). Τό 1924 ἀπηύθυνεν εἰς τόν δικτάτορα — φασίσταν — Μπενίτο Μουσσολίνι, αὐτήν τήν φράσιν. Ὁ Μουσσολίνι, εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν, τόν ἀνεκήρυξε Πρίγκηπα. Ὁ ἀρθρογράφος δέν ἦτο Μουσσολινικός. Ἀντιθέτως, ἦτο δημοκρατικώτατος.

Ἐπί τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου δέν θά ἐχρειάζετο σχολίασμα ἐάν τά πράγματα ἐξειλίσσοντο ὅπως τά προέβλεπε, τά ηὔχετο καί τά ἤλπιζεν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος καί εὐγενής Δημοσιογράφος. Αἱ ἐλπίδες του δέν διεψεύσθησαν συνολικῶς. Ἐντός ἑξήμισυ ἐτῶν ἔγιναν πολλά. Δέν ἔγιναν ὅσα αὐτός, καί τό σύνολον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὡραματίσθη καί ἤλπιζε καί ἡ Ἐπανάστασις προσεπάθησε... Τόσα ἠδυνήθη νά πράξῃ· θά ἠδύνατο νά πράξῃ περισσότερα ἐάν δέν ἀντέδρα, τόσον λυσσωδῶς, ὁ παλαιοκομματισμός καί ἄλλοι παράγοντες. Τό ἐμπάργκο πού εἶχον ἐπιτύχει οἱ παλαιοπολιτικοί νά μᾶς ἐπιβληθῇ ἀπό τάς Χώρας τῆς Δύσεως καί ἰδιαιτέρως ἀπό τάς Η.Π.Α., ἐφρέναρεν ἀπό τῆς ἀρχῆς καί συνεχῶς τήν ὁρμήν καί τάς προσπαθείας καί τάς ἐπιδιώξεις τῆς Ἐπαναστάσεως. Δέν ἦτο, φυσικά, μόνον τό ἐμπάργκο. Ἦσαν καί ἄλλα πολλά· ἦσαν αὐτοί οἱ παράγοντες πού ἀνεφέρθησαν εἰς σελίδας ἄλλας, καί ἦτο καί ὁ πάντοτε τά πάντα ἐπηρεάζων, ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλά τό ἄρθρον αὐτό τά λέγει ὅλα, λέγει πολύ περιληπτικῶς καί λίαν σαφῶς πῶς ἦτο ἡ πρό τῆς Ἐπαναστάσεως κατάστασις, τί ἔπρεπε νά γίνῃ, δικαιολογεῖ καί ἐπικροτεῖ αὐτό πού ἔγινε καί ὁραματίζεται τό τί ἐπεθύμει νά πράξῃ ἡ Ἐπανάστασις.

Ὁ ἀρθρογράφος — Δημοσιογράφος — καθώς καί ὅλοι οἱ δημοσιογράφοι, συνέβαλον τά μέγιστα εἰς τήν προπαρασκευήν, ἐκτέλεσιν καί ἐπικράτησιν τῆς Ἐπαναστάσεως. Αὐτοί τήν ἐνέπνευσαν, αὐτοί προδιέθεσαν εὐνοϊκῶς τήν κοινήν γνώμην, αὐτοί τήν ἐχειροκρότησαν, αὐτοί τήν ὡδήγησαν ὥστε νά καταστῇ ἀναπόφευκτος. Δέν ἦσαν μόνοι των. Δέν ἐπρωτοστάτησαν αὐτοί. Πρωτοστάται καί πρωταίτιοι ἦσαν οἱ πολιτικοί, οἱ Βουλευταί μέ τήν συμπεριφοράν των, ὅπως τήν περιγράφει ὁ ἀρθρογράφος εἰς τό ἀνωτέρω ἄρθρον.

Δέν θά ἦτο ἄδικος ὁ χαρακτηρισμός των, ὡς αὐτουργῶν, ἤ ὑπαιτίων, ἤ πρωταιτίων, ἤ ἔστω καί ὡς ἀναγκαίων συνεργῶν. Αὐτοί πού κατεδικάσθησαν ὡς «πρωταίτιοι», ἁπλῶς ἔδωσαν εἰς τήν ἀσπαίρουσαν Δημοκρατίαν «τήν χαριστικήν βολήν», εἶπεν ὁ Κ. Καραμανλῆς. Θά ἦτο δικαιότερον νά ἔλεγεν ὅτι τῆς ἔδωσαν «τό φιλί τῆς ζωῆς», καί ὁπωσδήποτε δέν εἶναι πρωταίτιοι· εἶναι πρωτεργάται. Πρωτεργάται μιᾶς Ἐπαναστάσεως πού ἦτο ἀναπόφευκτος, ὅπως τό ἔλεγαν, τό λέγουν, θά τό λέγουν καί θά τό διαλαλοῦν εἰς τό διηνεκές ὅλοι οἱ καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι. Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν πολιτικῶν, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού ἀνεγνώρισεν καί ἐπεβεβαίωσεν τοῦτο ἦτο ὁ Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος ἀπό τῆς ὥρας «Ω» πού συνελήφθη, κουραστικά ἐπανελάμβανεν εἰς τόν Λοχίαν πού τόν μετέφερεν ἐπί ὀχήματος εἰς τό Γ.Ε.Σ., τό «μπράβο στό Στρατό... μπράβο σας...» κ.τ.λ., (βλέπε προηγουμένας σελίδας). Ὁ δεύτερος ἦτο, ὁ πατήρ τοῦ ἀνωτέρω, Γεώργιος Παπανδρέου, πού εἶπεν εἰς τόν συλλαβόντα αὐτόν Λοχαγόν Καταδρομῶν Δαδιώτην, τό «ἀνεμένετο καί ἐγένετο», ὡς προανέφερα. Ἰδού ὅμως καί μία ἄλλη μαρτυρία, ἐπαρχιακῆς ἐφημερίδος, ἐκ συ-

ΝΕΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΝ ΧΑΡΤΗΝ ΘΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗ Η ΧΩΡΑ

Τό πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος συμφώνως πρός ἀντικειμενικήν διαπίστωσιν δέν ἐλειτούργει ὁμαλῶς. Καί τό γεγονός αὐτό ἐδημιούργει προϋποθέσεις αἱματηρῶν ταραχῶν, ἐπιβολῆς ἀντιδημοκρατικοῦ καθεστῶτος, καί ἀκόμη παραδόσεως τῆς χώρας εἰς τόν κομμουνισμόν.

Ἤδη ἡ Ἐθνική Κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα νά προσφέρη εἰς τήν χώραν νέον καί σύγχρονον βασικόν νόμον λειτουργίας τοῦ Κράτους προέβη εἰς τήν κατάρτισιν ἐπιτροπῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἐπιτροπή ἥτις κατηρτίσθη, ἀπό γνωστούς νομομαθεῖς, ἐπιστημονικάς κορυφάς τῆς χώρας εἶναι ἡ ἑξῆς:

1. Πρόεδρος: Χ. Μητρέλλιας, ἐπίτιμος πρόεδρος Συμβουλίου Ἐπικρατείας. 2. Γ. Μαριδάκης, Ἀκαδημαϊκός, ἐπίτιμος καθηγητής πανεπιστημίου. 3. Δημ. Κιουσόπουλος, ἐπίτιμος εἰσαγγελεύς Ἀρείου Πάγου, τέως πρωθυπουργός. 4. Κ. Καυκᾶς, ἐπίτιμος πρόεδρος Ἀρείου Πάγου. 5. Ι. Μανιάτης, ἐπίτιμος πρόεδρος Συμβουλίου Ἐπικρατείας. 6. Α. Τοῦτσος, σύμβουλος Ἐπικρατείας, ὑφηγητής Πανεπιστημίου. 7. Η. Κυριακόπουλος, καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. 8. Μ. Δένδιας, καθηγητής Πανεπιστημίου. 9. Χ. Βασιλακόπουλος, ἐπίτιμος πρόεδρος Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους. 10. Μ. Σταυρόπουλος, ἐπίτιμος πρόεδρος Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους. 11. Δ. Μαγγιῶρος, ἐπίτιμος πρόεδρος Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους. 12. Ι. Παπαβλαχόπουλος, πρόεδρος Α.Σ.Δ.Υ. 13. Κ. Γεωργόπουλος, ὑφηγητής Πανεπιστημίου. 14. Τσάτσος, ὑφηγητής Πανεπιστημίου 15. Γ. Οἰκονομόπουλος, δικηγόρος 16. Π. Ζήσης, δικηγόρος 17. Δ. Ἀποστολίδης, δικηγόρος 18. Α. Τσουκαλᾶς, δικηγόρος 19. Α. Κουκλέλης, δικηγόρος 20. Ε. Πετραλιᾶς, δικηγόρος

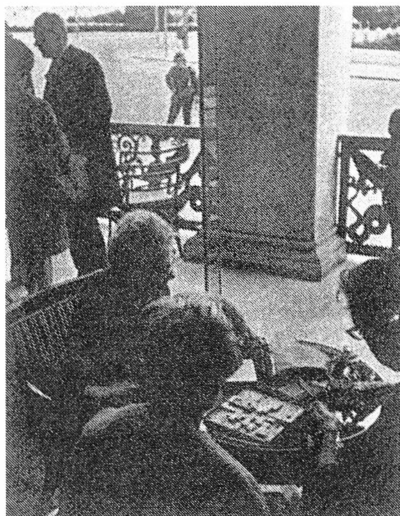
Εἰς τήν φωτογραφίαν: Τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, μετά τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως Κ. Κόλλια, τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως Γρ. Σπαντιδάκη καί τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Κ. Ροζάκη. Ἡ ἐπιτροπή αὐτή εἰργάσθη ἐπιμελῶς ἐπί ἕν δεκάμηνον διά τήν σύνταξιν τοῦ νέου Συντάγματος. Τό κείμενον ἐτέθη ὑπ' ὄψιν τοῦ Λαοῦ διά τῶν μέσων ἐνημερώσεως καί ὑπό μελῶν τῆς Κυβερνήσεως. Τελικῶς, ἐνεκρίθη διά δημοψηφίσματος τήν 28/7/1968.

στήματος μεμψιμοιρούσης, γκρινιάρας καί ἀντιπολιτευομένης, τῆς εἰς τόν Νομόν τῆς γενετείρας μου ἐκδιδομένης, ἐγκρίτου ἐφημερίδος: «ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» τῆς 9ης Δεκεμβρίου 1972, πού καί τό γεγονός μόνον ὅτι κατά τό ἕκτον ἔτος τῆς 'Επαναστατικῆς περιόδου λέγει αὐτά... ἀποδεικνύει τήν πεποίθησιν, τήν ἀσάλευτον πεποίθησιν, πού εἶχεν ὁ λαός ὅτι ἡ 'Επανάστασις τῆς 21ης 'Απριλίου τόν ὡδήγει εἰς μίαν ἀφάνταστον, καταπληκτικήν μεταβολήν εἰς ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς του, μεταβολήν ἐξυπηρετοῦσαν τά συμφέροντά του, προσωπικά καί ἐθνικά.

'Ιδού τό ἄρθρον της, εἰς τήν 1ην σελίδα, μέ τίτλον: «ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ-ΠΑΤΤΑΚΟΣ-ΚΡΗΤΗ». Δέν θά μεταφέρω ὁλόκληρον, διότι εἶναι ὁλόκληρος ἡ ἡμίσεια κατά τό μῆκος της σελίς. Μεταφέρω ἀποσπάσματα: «... πέραν τῶν ὑφισταμένων καί διατηρουμένων πάντοτε ἰδεολογικῶν ἀντιθέσεών μας... καί ἐπειδή ἀκόμη εἴμεθα ἀπό τάς ἐλαχίστας ἐφημερίδας αἱ ὁποῖαι ἔχουν τό θάρρος καί τήν ἀντοχήν νά διακηρύττουν ὅτι δέν εἶναι οὔτε παριστάνουν τάς φιλοκυβερνητικάς,... ἔχομεν, φρονοῦμεν, τό δικαίωμα ἀλλά καί τό χρέος νά ἐκφράσωμεν τήν γνώμην μας ἐπί τοῦ τεχνηέντως δημιουργηθέντος θορύβου ἐκ τῆς ἐπιθέσεως ἐναντίον τοῦ Α 'Αντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως συμπολίτου μας κ. Παττακοῦ... Φυσικόν, λοιπόν, φίλοι καί μή τῆς Κυβερνήσεως νά αἰσθανθοῦν ἔκπληξιν, δι'αὐτήν τήν ἐκ τῶν ἔνδον ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ κ. Παττακοῦ... ἕνα ἐκ τῶν τριῶν προσώπων τῆς ἐπαναστατικῆς τριανδρίας, ὁ ὁποῖος μέχρι προχθές ἐδέχετο τόν μέχρις ἀσφυξίας πυκνόν λιβανωτόν τόν ὁποῖον καθημερινῶς ἀνέπεμπε καί πρός αὐτόν ὁ ἀρθρογράφος — ποταμός... Καί τό πόσον ἄνανδρος, ἀναίτιος καί ὕπουλος εἶναι αὐτή ἡ ἐπίθεσις, ἀποδεικνύεται καί μόνον ἐκ τοῦ «κατηγορητηρίου» τό ὁποῖον δίκην ἐπαναστατικῆς καταδίκης, εὗρε νά ἀπαγγείλη ἡ δημοσιογραφική ἐπαναστατική μαινάς,... εἶναι τέλος ἀδιανόητον ὅτι ἔγιναν τώρα ἐνοχλητικαί αἱ ἐπισκέψεις τοῦ κ. Παττακοῦ εἰς τήν ἀγοράν καί τούς σταθμούς τῶν λεωφορείων καί ἀποροῦμεν διότι πρότερον τάς ἐθαύμαζε καί τάς ἐχειροκρότει... οὔτε οἱ ἀντιφρονοῦντες οἱ ὁποῖοι εὐχαρίστως θά ἔβλεπαν περιορισμόν τῶν κυβερνητικῶν πρωτοβουλιῶν καί ἐνεργειῶν ἐνοχλοῦνται τόσον ἀπό τάς ἐνεργείας καί κινήσεις τοῦ κ. Παττακοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπιτέλους ὡς 'Αντιπρόεδρος ἔχει τό δικαίωμα νά πηγαίνη ὅπου ἐπιθυμεῖ ἀφοῦ μάλιστα δι'αὐτῶν τῶν πρωτοβουλιῶν του, δέν βλάπτει ἄλλον, πλήν τῆς ὑγείας του».

»... Αὐτή ὅμως ἡ ἐναντίον τοῦ κ. Παττακοῦ ἐπίθεσις... γεννᾶ ἀναποφεύκτως ὡρισμένας σκέψεις εἰς ἡμᾶς τούς Κρῆτας... ἐκείνους οἱ ὁποῖοι καίτοι μή φίλοι τῆς Κυβερνήσεως καί τοῦ κ. Παττακοῦ... καίτοι μή ἰδόντες συμπαθῶς τήν συμμετοχήν του εἰς τήν ἐπανάστασιν, δέν ἔπαυσαν νά τόν βλέπουν ὡς Κρητικόν, καί δή ἔντιμον, γενναῖον, εἰλικρινῆ, ἠθικόν, εὐθύν καί ἐπιτέλους ῎Ανδρα τόν ὁποῖον πᾶς τις δύ-

ΕΧΟΥΝ ΚΑΜΜΙΑ ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ ΟΙ ΔΥΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ;

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967

Ἀμέριμνοι οἱ Ξένοι, στὸ Ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἀπολαμβάνουν τὸν Ἀθηναϊκὸ ἥλιο Κι᾽ ὅμως, τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἔγινε ἐπανάστασις...

6 ΜΑΡΤΙΟΥ 1933

Προσβάλλουν τὴν ἱστορικὴν μνήμην καὶ τὴν λαϊκὴν νοημοσύνην ὅσοι προσπαθοῦν νὰ ἐμφανίσουν τὴν ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου ὡς ἀναβίωσιν τῶν προπολεμικῶν κινημάτων. Διότι ὡς ἐνθυμοῦνται ὅλοι οἱ Ἕλληνες ποὺ ἔζησαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὰ προαναφερθέντα κινήματα ἦσαν ἡ στρατιωτικὴ ἀπόφυσις τῶν κομμάτων, τῶν καπετανάτων καὶ τῶν φατριῶν ποὺ ἐξεπορεύοντο ἀπὸ τὴν κάμινον τῶν παλαιοκομματικῶν παθῶν καὶ τοῦ ἐθνικοῦ διχασμοῦ. Εἶχον δὲ πάντοτε δραματικὰ ἀποτελέσματα καὶ δυσαρέστους συνεπείας διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν λαόν της. Μία χαρακτηριστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὸ κίνημα τῆς 6ης Μαρτίου 1933. Μόλις ἠκούσθησαν οἱ πυροβολισμοί, τὰ πλήθη ποὺ κατέκλυζαν τὴν ὁδὸν Ἀκαδημίας, ἤρχισαν νὰ τρέχουν πανικόβλητα.

ναται νὰ ὑπολογίζῃ ὡς εἰλικρινῆ φίλον ἢ ἔντιμον ἀντίπαλον... ὁ ἴδιος ὁ κ. Παττακὸς ἐδήλωσε καὶ μετὰ τὴν ἐπίθεσιν ὅτι «τὰ μέλη τῆς Ἐπαναστάσεως παραμένουν ἡνωμένα ὡς μία σταγὼν ἐλαίου..» νὰ τονίσωμεν πρὸς τὸν ἀρθρογράφον — ποταμὸν — καὶ πρὸς πάντα τυχὸν ὄπισθεν αὐτοῦ κρυπτόμενον, ὡρισμένα πράγματα ἀφορῶντα τὸ

τρίπτυχον Κυβέρνησις — Παττακός — Κρήτη, ἡ παρουσία τοῦ κ. Παττακοῦ εἰς τήν παροῦσαν Κυβέρνησιν ἐθεωρήθη καί θεωρεῖται ὡς ἡ μοιραία ἄν ὄχι ἱστορικῶς ἀναγκαία συμμετοχή τῆς Κρήτης εἰς τήν παρένθεσιν. Ἴσως νά μή μᾶς ἠρώτησε διά τοῦτο, ἴσως νά μή μᾶς ἐπέτρεψεν ἡ ὑπερβάλλουσα εὐθιξία του καί ἡ προσβάλλουσα ἀνέκαθεν πάντας τούς εὑρισκομένους εἰς τήν ἐξουσίαν Κρῆτας ἀσθένεια τοῦ φόβου τῆς παρεξηγήσεως μεροληπτικῆς μεταχειρίσεως τῆς Νήσου, νά αἰσθανώμεθα ὅτι ἔχομεν «μπάρμπα εἰς τήν Κορώνη», ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ Ἐπανάστασις διά τήν Κρήτην συνεταυτίσθη μέ τόν κ. Παττακόν καί διά τήν Ἐπανάστασιν ὁ κ. Παττακός εἶναι ὁ μόνος σύνδεσμος μέ τό Φρούριον Κρήτη. Ἀναμφιβόλως δέ εἰς τό πρόσωπον τοῦ κ. Παττακοῦ ἀποβλέπει καί ὑπολογίζει, πρωτίστως, πάντοτε ἡ Κρήτη διά τήν ἐπίλυσιν παντός δικαίου αἰτήματός της καί πρός αὐτόν ἀπευθύνονται τά διά τήν Κυβέρνησιν παράπονα τῶν Κρητῶν. Διότι «σάρκα ἐκ τῆς σαρκός των» εἶναι ὁ Κρής Ἀντιπρόεδρος, αὐτόν αἰσθάνονται καί αὐτός γνωρίζει τήν ἰδιαιτέραν ψυχοσύνθεσίν των, ἀκόμη δέ μέ αὐτόν ἔχουν τό θάρρος νά εἴπουν καί μίαν κουβέντα παραπάνω, νά «τσακωθοῦν», ἀλλά «νά μείνη καί ἡ φιλία στόν τόπο της». Ἄν δέ κάτι θεωροῦν ἀσυγχώρητον εἰς τόν κ. Παττακόν οἱ Κρητικοί καί τό ὁποῖον καλῶς γνωρίζει ὁ ἴδιος — εἶναι πώς δέν ἀφωσιώθηκεν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τήν Κρήτην,... τοῦτο ὅμως δέν σημαίνει ὅτι ὁ κ. Παττακός ἔπαυσε νά εἶναι Κρητικός. Ὅτι οἱ Κρῆτες δέν τόν αἰσθάνονται αἷμα των. Καί ὅτι δέν ἐξύπνησαν πάλιν εἰς τήν εὐγενῆ Κρητικήν ψυχήν τά ζωηρότερα αἰσθήματα συμπαθείας καί συμπαραστάσεως μόλις ὁ Κρής Ἀντιπρόεδρος ἐδέχθη τήν ἄνανδρον ἐπίθεσιν ἐκ τῶν ἔνδον... ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΟΥΜΕΝ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝ τούς πάντας ὅσοι ἐνδιαφέρονται διά τάς σχέσεις Κρήτης καί Κυβερνήσεως. Διά τούς Κρητικούς, ἡ σημερινή Κυβέρνησις δέν δύναται νά ἐννοηθῆ χωρίς τόν κ. Παττακόν, χωρίς τόν ἐκπρόσωπον τῆς Κρήτης. Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ εὔχεται νά ἴδη τήν Κυβέρνησιν ἀποχωροῦσαν, παραχωροῦσαν τήν θέσιν της εἰς μίαν δημοκρατικήν Κυβέρνησιν τῆς Χώρας. Μαζί μέ αὐτήν ἄς ἀποχωρήση καί ὁ κ. Παττακός. Ποτέ ὅμως δέν θά ἀνεχθῆ καί δέν θά συγχωρήση νά ἀποχωρήση ὁ κ. Παττακός πρό τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως...»

Τό ἄρθρον αὐτό τό ὑπογράφει ὁ ἐκδότης καί διευθυντής τῆς ἐφημερίδος Στυλιανός Καλαϊτζάκης, ὁ ὁποῖος τά πάντα ζητεῖ διά τήν Κρήτην καί τό καλύτερον πάντοτε δι'αὐτήν ἐπιδιώκει. Ἡ ἀντίθεσίς του πρός τό Στρατιωτικόν Καθεστώς μοῦ ἦτο γνωστή. Τό ἄρθρον του τοῦτο, κατά τό 6ον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀποδεικνύει τήν ἀντιπάθειάν του πρός τήν Ἐπανάστασιν καί χωρίς φόβον, ὅμως, μέ πάθος καί παρρησίαν, ἐκφράζει διά τούτου τάς ἀντιθέσεις του καί τάς συνεχεῖς ἀπαιτήσεις του· ὅλο καί περισσότερα διά τήν Κρήτην.

Δύο φωτογραφίες!

Δύο κόσμοι!

Δύο νοοτροπίες!

Ἀπὸ τὴν μία ἡ ἄρνησις, τὸ μῖσος, ἡ ἐπιθυμία τοῦ κακοῦ. Ἡ συντριβή, ὁ πόνος, τὸ κουρέλιασμα. Ὁ τραυματισμός, τὸ «κυνηγητό», τὸ ψυχικὸ ἄγχος, τὸ νοσοκομεῖον, ὁ θάνατος.

Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς. Ἡ χαρὰ τῶν νειάτων μετὰ τὴν 21ην Ἀπριλίου. Ἡ χαρὰ τῶν νέων ἀνθρώπων γιατὶ ἐπιτέλους κάποια ἰδανικὰ ἀρχίζουν νὰ ἀναπτεροῦνται κάποια ὁράματα καὶ ἐλπίδες.

Κοιτᾶξτε τὶς δύο φωτογραφίες.

Ἀπὸ τὴν μία τὸ ἄγριο μῖσος, τὸ αἷμα, ὁ πόνος.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἡ χαρά, ἡ ἐλπίδα, ἡ ζωή.

Δύο χαρακτηριστικὲς φωτογραφίες.

Ἡ μία ὁ κόσμος ποὺ ἔφυγε!

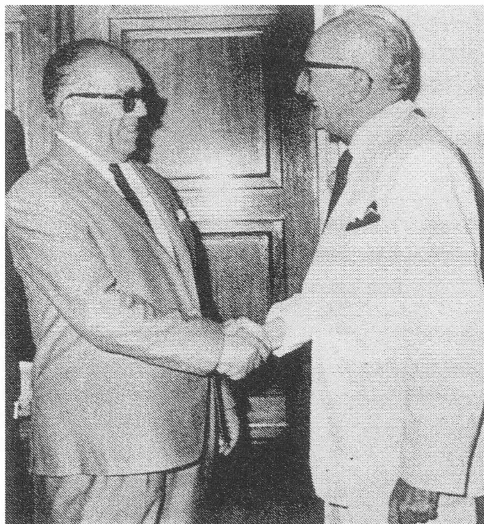
Ἡ ἄλλη ὁ κόσμος ποὺ ἦλθε μὲ τὸ γλυκοχάραμα τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

ΔΥΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΙ:

Μέ τό πεῖσμα του καί τήν ἀντίδρασίν του ἔβλαψε τοὐλάχιστον δύο φοράς, τά συμφέροντα τῆς Κρήτης καί μάλιστα τοῦ Νομοῦ μας, Ρεθύμνης. Τό ἕν εἶναι ἡ παρακαμπτήριος Ἐθνικῆς ὁδοῦ Γάλλου-Ρεθύμνης-Περβόλια, πού παραμένει ἀκόμη ἐν ἐκκρεμότητι. Τό ἄλλο εἶναι τό τῆς διατηρήσεως ὡς ἱστορικῶν μνημείων μερικῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως Ρεθύμνης. Δέν ἀντιλέγω ὅτι ἠδύνατο νά γίνουν καί ἄλλα πολλά ἔργα εἰς τήν Κρήτην. Ἔγιναν ὅμως ἀρκετά, ἴσως περισσότερα ἀπό ὅσα ἔγιναν εἰς ἄλλας περιφερείας τῆς Χώρας, ἐν ἀναλογία ἀναγκῶν. Ἔγιναν βασικά ἔργα οἰκονομικῆς καί πολιτιστικῆς καί κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ὡς: Ἡ Ἐθνική ὁδός Χανίων-Ρεθύμνης-Ἡρακλείου-Σητείας. Τό Κέντρον Ἀνωτέρας Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως (: Κ.Α.Τ.Ε.) εἰς Ρέθυμνον, τό ὁποῖον ἐπί 20ετίαν περίπου χρησιμοποιεῖται δι'ἄλλον σκοπόν... Τό Πανεπιστήμιον Κρήτης (1) τά κτήρια τοῦ ὁποίου δέν κατεσκευάσθησαν ἀκόμη καίτοι ἡ Ἐπαναστατική Κυβέρνησις παρέδωσεν οἰκόπεδον καί μελέτην! Ἡ Σχολή Ἐμποροπλοιάρχων εἰς Σούδαν, Γυμνάσια εἰς πλείστας κωμοπόλεις τῆς Κρήτης καί Σχολικά κτήρια εἰς ἱκανοποιητικόν ἀριθμόν. Ἡ Ἀνώνυμος Ναυτιλιακή Ἑταιρεία Κρήτης (= Α.Ν.Ε.Κ.) (2), ἡ ὁποία παρ' ὀλίγον θά διελύετο ἄν δέν ἐπέμενον

1. Ἰδού τί μοῦ γράφει εἰς ἐπιστολήν του ὁ φίλτατός μου τ. Πρόεδρος τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως, Βογιατζάκης Γεώργιος.
«...Τό θέμα ἱδρύσεως Πανεπιστημίου στήν Κρήτη μᾶς ἔκαιγε ὅλους, ἀπό χρόνια. Ὑπῆρχε μία διαρκής ἐπιτροπή ἀπό ὅλους τούς Κρῆτες Καθηγητές Πανεπιστημίου μέ τή συμμετοχή τοῦ Γεωργίου Στεργίου κι ἐμένα πού μελετοῦσε καί προωθοῦσε συνεχῶς τό ζήτημα, μά καμμιά Κυβέρνηση δέν τό ἔκανε. Ἐπί Ἑνώσεως Κέντρου, ζῶντος τοῦ Σοφοκλῆ Βενιζέλου, τό θέμα εἶχε πολύ προχωρήσει. Μετά τόν θάνατο τοῦ Σοφοκλῆ, τό Πανεπιστήμιο ἔγινε στήν Πάτρα, ἀπό τόν Πατρινό Γεώργιο Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος ὑποσχέθηκε στήν Κρήτη ὅτι θά ἔκανε σ'αὐτήν ἕνα ἄλλο μέ ἕδρα τό Ἡράκλειο, ἀλλά ἔγινε ... ΘΑ! Τό ζήτημα ὅμως ἡ ὡς ἄνω ἐπιτροπή δέν τό ἄφηνε. Ἀποταθήκαμε στόν ἀντιπρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως Στυλιανό Παττακό, ὁ ὁποῖος μετά ἀπό προσπάθειες πολλῶν μηνῶν, μοῦ ἀνήγγειλε ἕνα πρωΐ ὅτι τό Πανεπιστήμιο γίνεται, μέ ἕδρα τό Ρέθυμνο.
Καθένας μπορεῖ νά φανταστεῖ τή συγκίνηση καί τόν ἐνθουσιασμό μου. Ὁ Παττακός κατήρτισε ὑπό τήν προεδρία του ἐπιτροπή μέ τούς καθηγητές Γ. Κουρμούλη, Γ. Στεργίου καί ἐμένα ὡς Πρόεδρο τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως, οἱ ὁποῖοι ἀσχοληθήκαμε μέ τήν ὀργάνωση τοῦ ὑπό ἵδρυση Πανεπιστημίου.
Στό Ρέθυμνο, στήν τοποθεσία Γάλου, τήν ὁποίαν ἐπέλεξαν οἱ Παττακός καί Ἀσλανίδης, ὕστερα ἀπό ἀναγνώριση πού ἔκαμαν δι' ἑλικοπτέρου, ὅλης τῆς Κρήτης..., ἀγοράστηκε μέ εἰσφορές Ρεθυμνιωτῶν μία τεράστια ἔκταση ὅπου ἐπρόκειτο νά γίνει τό Πανεπιστημιακό συγκρότημα.
Ἡ συνέχεια εἶναι γνωστή!... Ἐπέρασαν 20 χρόνια καί τό Πανεπιστήμιο Κρήτης... κοιμᾶται... ἀκόμα σήμερα (: 1991), ὡς πρός τήν οἰκοδόμησίν του.
2. Διά τήν ἵδρυσιν καί ἀνάπτυξιν τῆς Ἀνωνύμου Ναυτιλιακῆς Ἑταιρίας Κρήτης — : Α.Ν.Ε.Κ. —, ὁ τότε (:1967) Πρόεδρος τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως Βογιατζάκης Γεώργιος μοῦ ἔστειλεν τώρα (: 1993) ἐνημερωτικήν ἐπιστολήν... Ἰδού ἀπόσπασμά της:
«...Μέ ἐπισκέφθηκε στό γραφεῖο μου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κισσάμου καί Σελίνου κ. Εἰρηναῖος καί μοῦ εἶπε ὅτι ἕνας μέτοχος τῆς ΑΝΕΚ θέλει νά τοῦ ἐπι-

ΤΑΦΦΑΛ: ΕΞΑΙΡΕΤΟΣ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Π. Οἰκονόμου-Γκούρας ἐνῶ ἀνταλλάσσει θερμὴν χειραψίαν μετὰ τοῦ κ. Ρ. Ταφφὰλ εἰδικοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ ΟΗΕ κ. Θάντ. εἰς Ἑλλάδα πρὸς ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ.
Ὁ κ. Ταφφάλ, ὅπως ὅλοι οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Ἑλλάδα ξένοι ἐπίσημοι καὶ μή, ἀνεγνώρισεν τὴν ἐξαίρετον κατάστασιν ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Χώραν μας ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὴν διακυβέρνησιν ἀνέλαβεν ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις.

στραφεῖ τό 1.000.000, διότι δέν ἔχει ἀκόμα ξεκινήσει ἡ κατασκευή τοῦ πλοίου πού εἶχεν ἀγορασθῆ ἀπό τό 1965 ὡς σκελετός καί ἐπί τόσα χρόνια δέν ἔχει γίνει τίποτα. Τοῦ ἐξήγησα ὅτι δέν ἐπιτρέπει ὁ νόμος ἐξαγορά ἀπό τήν ἑταιρία ἰδίων μετοχῶν.

Τηλεφώνησα στόν Ἀντιπρόεδρο τῆς κυβερνήσεως Στυλιανό Παττακό καί τοῦ ἐξέθεσα τά πράγματα. Ἐκεῖνος μᾶς κάλεσε στό γραφεῖο του νά τόν ἐνημερώσωμε. Πράγματι πήγαμε καί ὁ Παττακός εἶπε στόν Σεβασμιώτατο ὅτι εἶναι ντροπή μία τέτοια πρωτοβουλία νά ναυαγήσει, τοῦ ἔδωσε δέ ἐντολή τήν ἐρχόμενη Κυριακή (:ἦταν Τετάρτη) νά συγκαλέσει Γενική Συνέλευση στήν ὁποία θά παρίστατο καί ὁ ἴδιος. Ἦτο τό ἔτος 1971.

Στή Γενική Συνέλευση ὁ Παττακός ἐνεθάρρυνε τούς μετόχους, ὑποσχέθηκε ὅτι θά βοηθήσει τό σκοπό καί ὁ ἴδιος ἔδωσε συμβολικά 1.000 δρχ. γιά μιά μετοχή, κι ἐδήλωσε πώς δέν θά μετέχη στά κέρδη, ἀλλά μόνο στίς χασοῦρες πού σίγουρα δέ θά ὑπάρχουν. Ἔτσι προχώρησε τό ζήτημα.

Ἀγοράστηκε ἕνα πετρελαιοφόρο καί ὁ Παττακός τούς συνέστησε νά τό δώσουν στά ναυπηγεῖα Ἀνδρεάδη ἀπό τόν ὁποῖο εἶχε πάρει τίς συμφερώτερες προτάσεις γιά ἐπισκευές, τίς ὁποῖες καί παρακολουθοῦσε προσωπικά καί συνεχῶς ἐνοχλοῦσε τόν Ἀνδρεάδη μέχρις ὅτου δρομολογήθηκε στά Χανιά τό πρῶτο πλοῖο τῆς ΑΝΕΚ μέ τό ὄνομα ΚΥΔΩΝ. Χωρίς τόν Παττακό, τό πλοῖο δέν θά ἐτελείωνε τότε καί δέν ξέρω πότε θά ἐδρομολογεῖτο καί μέ πόσες ἐπί πλέον δαπάνες θά ἐπεβαρύνετο.

Μετά πάροδο 2 ἐτῶν, ἄν καλά ἐνθυμοῦμαι, μοῦ τηλεφώνησε ὁ ἐφοπλιστής Ἀνδρέας Ποταμιάνος ὅτι μία ναυτική ἑταιρία στήν Ἰαπωνία πουλάει 5 ὀχηματαγωγά καί καλό θά ἦταν νά πάρει ἡ ΑΝΕΚ 2-3.

Μετά ἀπό πολλές συζητήσεις στό συμβούλιο τῆς ΑΝΕΚ —τότε ἤμουν μέλος— ἀπεφασίσθη ἡ ἀγορά 2 πλοίων.

Προσφύγαμε πάλι στόν Παττακό. Ἐκεῖνος κάλεσε κατ' ἀρχήν τόν Ἰάπωνα πρέσβυ καί τοῦ εἶπε ὅτι πρόκειται νά ἀγοράσει ἡ ΑΝΕΚ 2 πλοῖα, ἀλλά θά πρέπει ἡ Ἰαπωνία νά πάρει ἑλληνικά προϊόντα.

Ὁ Παττακός μεσολάβησε στήν Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος καί ἡ ΑΝΕΚ πῆρε 10 ἑκ. δολλάρια (τό χρέος ἦταν σέ δραχμές) καί μέ αὐτά ξεκίνησε ἡ γραμμή μέ τά 2 ὡραιότατα πλοῖα τῆς ΑΝΕΚ, «ΡΕΘΥΜΝΟ» καί «ΚΑΝΤΙΑ». Γιά τό ἀστεῖο τοῦ πράγματος, ὁ διευθύνων σύμβουλος τῆς ΑΝΕΚ Ἐμμ. Μαριακάκης ὑπέγραψε ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένος νά φέρει 10 ἑκατ. δολλάρια σέ συνάλλαγμα.»...

πεισμόνως ὁ Ἐπίσκοπος Κισσάμου καί Σελίνου Εἰρηναῖος, ὁ Πρόεδρος, τότε, τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως Βογιατζάκης Γεώργιος και κάτι συνέβαλε καί ἡ ἰδική μου μετριότης. Ὁ ἀνδριάς τοῦ Ἐθνάρχου Ἐλευθερίου Κ. Βενιζέλου εἰς τήν πλέον περίοπτον θέσιν τῶν Ἀθηνῶν μέ τήν τεραστίαν συμβολήν τῶν: Πρωθυπουργοῦ, τότε, Γεωργίου Παπαδοπούλου, Ὑπουργοῦ Δημοσίων Ἔργων Κων/νου Παπαδημητρίου, Προέδρου τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως, τότε, Βογιατζάκη Γεωργίου, καί τῶν καθηγητῶν Πανεπιστημίου, Κουρμούλη Γεωργίου καί Στεργίου Γεωργίου καί Μαρινάτου Σπυρίδωνος, ὡς καί τοῦ δημοσιογράφου Ζαφειροπούλου Κωνσταντίνου. (1)

1. Ἰδού καί ἐπ' αὐτοῦ ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ φιλτάτου μου, ἐπαναλαμβάνω, τ. Προέδρου τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως, Βογιατζάκη Γεωργίου, ἐκλεκτοῦ τέκνου τῆς ὡραίας πολίχνης τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης Χρωμοναστήρι, κειμένης εἰς τήν κορυφήν περίπου τοῦ ξακουστοῦ γιά τίς πολλές πηγές (: βρύσες), Βρύσινα:
«...Στά τέλη Δεκεμβρίου 1967 συγγενικό μου πρόσωπο μοῦ εἶπε ὅτι εἶναι εὐκαιρία νά στηθεῖ τό ἄγαλμα τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. (Ἕως τότε καμμιά πολιτική κυβέρνηση δέν τό ἔκανε ἄν καί ὁ ἀνδριάντας ἦταν ἕτοιμος καί πληρωμένος, ἀπό πολλά χρόνια καί συνεχῶς οἱ ἁρμόδιοι ἄρχοντες ἀνέβαλλαν...)
Ἡ ἰδέα μέ ἐνθουσίασε. Ἤμουν πρόεδρος τῆς Παγκρητίου Ἑνώσεως πού υἱοθέτησε τήν πρόταση καί ὅλοι μαζί ἐπισκεφθήκαμε τόν τότε Ὑπουργό Ἐσωτερικῶν Στυλιανό Παττακό. Ἐκεῖνος εὐχαρίστως δέχθηκε νά προωθήσει τό θέμα. Κατηρτίσθη μία ἐπιτροπή γιά νά διαλέξει τόν κατάλληλο χῶρο. Ἡ ἐπιτροπή ἀποτελέστηκε ἀπό τόν καθηγητή Σπ. Μαρινάτο, τόν γλύπτη Γιάννη Παππά (δημιουργό τοῦ ἀνδριάντος), τόν Π. Τσιμπιδάρο πρώην διευθυντή τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου, τόν Δήμαρχο Ἀθηναίων Ρίτσο Δημ., τόν Πρόεδρο τοῦ Δικηγορικοῦ συλλόγου, τούς πρυτάνεις τῶν ἀνωτάτων σχολῶν, τόν δημοσιογράφο Κων. Ζαφειρόπουλο καί ἐμένα. Ὁ κ. Παττακός ὡρίσθη ἀπό τόν κ. Παπαδόπουλο πρόεδρος καί συντονιστής τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς καί ἐξεπλήρωσε τήν ἀποστολήν του, ἄριστα.
Ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ ἐπιτροπή ἐπέλεξε τόν χῶρο τῶν παραπηγμάτων, ὕστερα ἀπό εἰσήγηση τοῦ Κώστα Ζαφειρόπουλου, πού ὑπεστήριξε ὅτι ἀπό αὐτό τό χῶρο ξεκίνησε τό 1912 ὁ Ἐλ. Βενιζέλος γιά τόν ἔνδοξο καί νικηφόρο Βαλκανικό πόλεμο τοῦ 1912, φίλησε ἀξιωματικούς καί στρατιῶτες καί ὡς γνωστόν ἐμεγάλωσε τήν Ἑλλάδα, ἀπό τή Μελούνα ὥς τήν Θράκη, καί παρ' ὀλίγον νά κάμη τό ὄνειρο τῆς μεγάλης Ἰδέας πραγματικότητα. «...πάλι μέ χρόνια μέ καιρούς πάλι δικά μας θά 'ναι.»
Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή, σημειώνω ὅτι στήν πρωτοβουλία τοῦ ἴδιου συγγενικοῦ μου προσώπου, ὀφείλεται ἡ ὀνομασία τοῦ διεθνοῦς ἀεροδρομίου τῶν Σπάτων σέ ἀεροδρόμιο «Ἐλ. Βενιζέλου».

Τό προεδρεῖον τῶν Μακεδονομάχων τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ: «Σᾶς στέλνομε τή φωτογραφία κ. Ὑπουργέ, μέ τήν ἀγάπη μας καί τή διαβεβαίωση ὅτι εἴμαστε οἱ καλύτεροι σωματοφύλακές σας» Ἰούνιος 1967, ἀπό ἐπίσκεψιν εἰς χωρίον Παῦλος Μελᾶς.

Τό συμπέρασμά μου ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου εἶναι ὅτι: Ὁ Τύπος δέν ἐφοβεῖτο. Ἔγραφεν ὅ,τι ἤθελεν, ἀρκοῦσε νά ἦτο ἀληθές καί νά μή ἐδημιούργει ἀνησυχίας. Ἀκόμη καί μετά πεντέμισυ ἔτη ἀπό τῆς ἐπιβολῆς του, τό Στρατιωτικόν Καθεστώς ἦτο συμπαθές, ἤ τοὐλάχιστον ἀνεκτόν. Ἐνθυμοῦμαι τί μοῦ ἔλεγεν ὁ Ἐπίσκοπος Κισσάμου καί Σελίνου Εἰρηναῖος, τό ἴδιον ἐκεῖνο ἔτος πού ἐδημοσιεύθη τό ἀνωτέρω ἄρθρον: Εὑρισκόμην εἰς τά Χανιά ὅπου ἐδεχόμην αἰτήματα συγκεντρωμένων εἰς μίαν αἴθουσαν κινηματογράφου. Εἰς τό τέλος ὁ Σεβασμιώτατος Εἰρηναῖος μοῦ εἶπε: «κ. Ἀντιπρόεδρε, πράγματι, κάνετε πολλά ἔργα, μέ τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καί δίδετε τά πάντα εἰς τόν Λαόν. Ἕνα πρᾶγμα δέν τοῦ δίδετε... Ψυχή» Ἀντελήφθην τί ἤθελεν νά εἴπη· δέν ἀπήντησα, τότε. Τοῦ ἀπαντῶ τώρα: Διά τά τῆς Ψυχῆς, ἁρμοδία εἶναι ἡ Ἐκκλησία καί ἰδιαιτέρως διά τούς Ἑλληνορθοδόξους Χριστιανούς, τήν εὐθύνην ἔχει ἡ μήτηρ Ἐκκλησία καί ἕκαστος τῶν Χριστιανῶν ὀφείλει νά μεριμνᾶ διά τήν ψυχήν του. Ὡς πρός τό ἀγαθόν τῆς ἐλευθερίας, πού ἤθελε νά εἴπη, νομίζω ὅτι ὑπῆρχε καί ἐκεῖνος καί ὅλοι οἱ διαβιοῦντες, τότε, εἰς τόν εὐλογημένον, τότε, αὐτόν τόπον, πού λέγεται Ἑλλάς, ἐκινοῦντο καί ὡμίλουν ἐλευθέρως. Οἱανδήποτε ὥραν τοῦ 24ώρου ἠδύνατο νά κυκλοφορῆ οἱοσδήποτε, θῆλυς

ἤ ἄρρην, οἱασδήποτε ἡλικίας, ἄνευ φόβου ὅτι θά... τήν βιάσουν, ἤ θά τῆς ἁρπάξουν τήν τσάνταν, ἤ θά τήν - τόν - σκοτώσουν «μέρα μεσημέρι!» ἤ θά τοῦ κλέψουν τό αὐτοκίνητόν του, ἤ θά τοῦ κλέψουν ὁλόκληρο τό «κουράδι (: κοπάδι)» ὅπως συνέβαινε πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 καί συμβαίνει καί σήμερον.

Θά πρέπει νά προσθέσω ἀκόμη διά τόν κ. Σ. Καλαϊτζάκην, ὅτι ἔπρεπε νά ἐνθυμῆται τήν εἰς τήν Νομαρχίαν Χανίων γενομένην σύσκεψιν τῶν παραγόντων τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Κρήτης ὑπό τήν προεδρίαν τῶν δύο Ἀντιπροέδρων τῆς Κυβερνήσεως, Μακαρέζου καί ἐμοῦ. Ἐνθυμεῖται τά τεράστια ποσά πού ἐδόθησαν διά ἀναπτυξιακά ἔργα εἰς τήν Κρήτην; Ἄν ὄχι, ἄς τά εὕρη ἀπό τά πρακτικά τῆς συσκέψεως πού ἐλπίζω νά εὑρίσκωνται εἰς τήν Νομαρχίαν Χανίων ἤ καί εἰς ὅλας τάς Νομαρχίας τῆς Κρήτης, ἄν δέν τά κατέστρεψαν ὡς «χουντικά» οἱ τῆς «μεταπολιτεύσεως» διά λόγους πού αὐτοί ξέρουν, καί ἡμεῖς ἐννοοῦμεν! Ἤ ἄν δέν ἔχουν καταστραφῆ αἱ ... Νομαρχίαι!

Διά νά βεβαιωθῆ ὁ ἀρθρογράφος τῆς ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἐνδιεφέρθη δαψιλῶς διά τήν Κρήτην, ἄς διαβάση τό ἑπόμενον κεφάλαιον: ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ καί θά ἴδη ὅτι ἐπί συνολικοῦ ὁδικοῦ δικτύου πού κατεσκευάσθη εἰς τήν χώραν κατά τήν διάρκειαν τοῦ Στρατιωτικοῦ καθεστῶτος, ἡ Κρήτη ἔλαβε τήν μερίδα τοῦ λέοντος: Σύνολον ὁδῶν νέων 1.428 χλμ. ἐκ τῶν ὁποίων εἰς Κρήτην, 340 χλμ, ἤτοι περίπου τό 1/4. Εἶναι ἡ Κρήτη τό 1/4 ὅλης τῆς Ἑλλάδος; Ὁ φίλος μου ὁ Στυλιανός Ι. Καλαϊτζάκης θά μᾶς τό εἴπη!(1)

Τά γεγονότα, ὅμως, πού ἀποδεικνύουν τόν ἐνθουσιασμόν μέ τόν ὁποῖον ὑπεδέχθη ὁ Λαός τήν Ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, δέν τελειώνουν.

Παραθέτω κατωτέρω μερικά ἀποδεικτικά στοιχεῖα ληφθέντα ἀπό ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης:

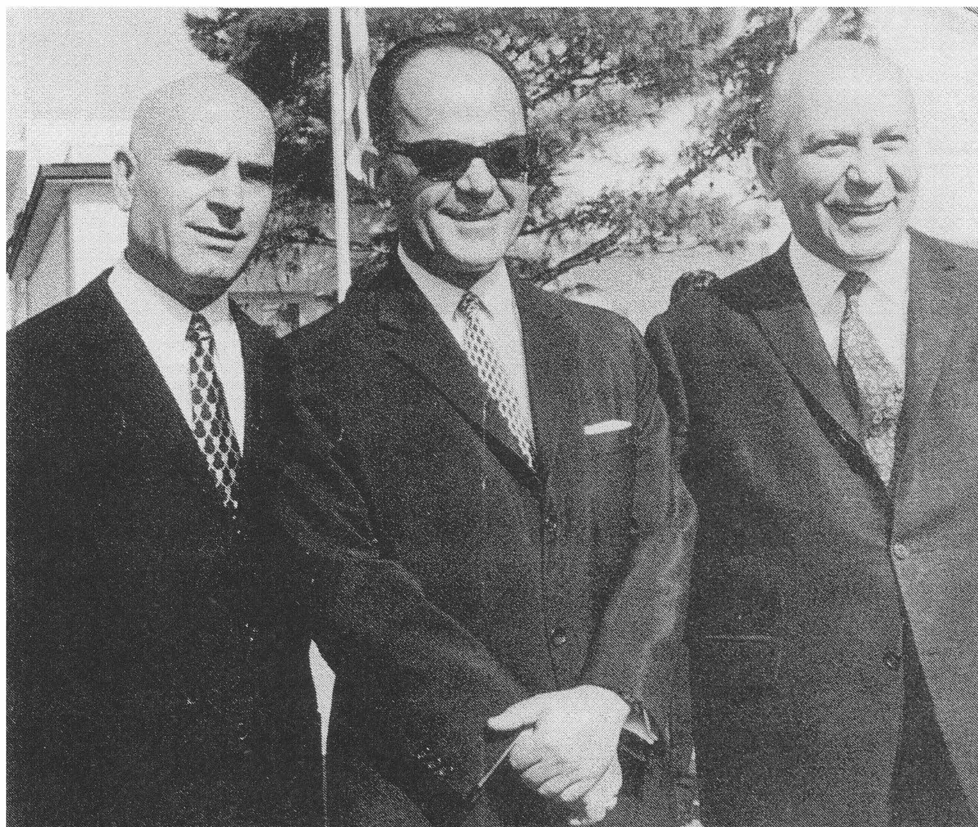
Ἡ ἐφημερίς «Ἡ βραδυνή» 5 Ἰουνίου 1967 ἔγραφε καί τί δέν ἔγραφε (!) Τρεῖς ὁλόκληρες σελίδες της εἶχε γεμίσει μέ περιγραφάς, φωτογραφίας καί σχόλια εὐμενῆ διά τόν ἐνθουσιασμόν, μέ τόν ὁποῖον ὑπεδέχθη ὁ Κρητικός Λαός, Κυβερνητικόν κλιμάκιον... Ἰδού τίτλοι της κ.λπ.:

1. Ὁλόκληρος ἡ Ἑλλάς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, εὐγνωμονεῖ τήν Ἐπανάστασιν διά τά ἔργα τά ὁποῖα ἔγιναν παντοῦ. Ἔργα πάσης φύσεως εἰς ὅλα τά διαμερίσματα τῆς χώρας.

Ἰδιαιτέρως εἰς τόν Ἕβρον καί γενικῶς τήν Βόρειον Ἑλλάδα ἐδόθη ἰδιαιτέρα προσοχή καί οἱ εὐγενεῖς καί γενναῖοι ἀκρῖται μας τό ἀναγνωρίζουν. Διά ἄλλα ζητήματα δυνατόν νά κατηγορῆται τό στρατιωτικόν καθεστώς· ὄχι ὅμως διά ρουσφέτια τοπικιστικά ἤ μή ἐκτέλεσιν πληθώρας ἔργων. Τό γεγονός καί μόνον ὅτι ἀνεβίβασε τό κατά κεφαλήν εἰσόδημα ἀπό 450 περίπου δολλάρια εἰς 2.500 ἐντός ἑξαετίας και ἐξήλειψε παντελῶς τήν ἀνεργίαν, εἶναι ἀρκετόν νά πείση πάντα... ἀντιτιθέμενον εἰς τό καθεστώς, ὅτι, τοὐλάχιστον ἔργα ἔκαμε πολλά...

«Ἡ περιοδεία τοῦ κυβερνητικοῦ κλιμακίου εἰς τήν Κρήτην ἀπέβη ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ. Δέν εἶναι δικτατορία ΕΙΝΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ. ΠΡΩΤΟΦΑΝΕΙΣ ΕΙΣ ΑΥΘΟΡΜΗΤΙΣΜΟΝ ΚΑΙ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ. Ἡ Κρήτη πρωτοπορεῖ εἰς τό ἐθνικόν ἔργον. ΘΥΕΛΛΑ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΥ. Ὁ λόγος τοῦ κ. Σπαντιδάκη εἰς Ἡράκλειον... ΕΣΩΘΗ Η ΠΑΤΡΙΣ... ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ... ΠΛΗΡΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ... ΑΛΗΘΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑ... ΜΙΑ ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ... ΠΕΡΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ... Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΓΙΝΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ... Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. Παπαδοπούλου...Ὁ λόγος τοῦ κ. Παττακοῦ... Ὁ λόγος τοῦ κ. Γεωργακέλου...»

Καί ἀπό τήν Κρήτην, τοῦ πρώτου μηνός ἐπαναστατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, πού μπορεῖ νά ἰσχυρισθῆ κανείς ὅτι ἦτο ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἡ περίοδος ὀνείρων, ὁραμάτων, ἐλπίδων καί ἐπί πλέον εἰς τό κυβερνητικόν κλιμάκιον μετεῖχον δύο Κρῆτες ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἦτο Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἄς μεταφερθῶμεν κάπου ἀλλοῦ, καί εἰς ἄλλον χρόνον!.

Οἱ 3 πρωτεργάται τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἱκανοποιημένοι ἀπό τήν ἀνταπόκρισιν τοῦ Λαοῦ Ἰωαννίνων, ἀνταποδίδουν χαμόγελον εὐχαριστιῶν - 21/2/1973.

Εἰς τά Ἰωάννινα, τήν 21ην Φεβρουαρίου 1973, μέ Πρωθυπουργόν τόν Γ. Παπαδόπουλον, μή Ἠπειρώτην καί τά ἄλλα μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἐπίσης ὄχι Ἠπειρῶτας. Ἰδού τί ἔγραφεν ἡ ἐφημερίς «ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ» 22 Φεβρουαρίου 1973:

«Στό πλευρό τοῦ Πρωθυπουργοῦ 3 πρώην βουλευταί. ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ. Τρεῖς ἀκόμη πρώην βουλευταί ἐδήλωσαν ὅτι συμπαρίστανται στήν κυβέρνησιν... καί οἱ τρεῖς, διαφορετικῶν παρατάξεων, παρέστησαν στή δεξίωσι πού ἔδωσεν ὁ δήμαρχος Ἰωαννιτῶν... ἐδήλωσαν εἰς τόν πρωθυπουργόν ὅτι τίθενται παρά τό πλευρόν του ὡς στρατιῶται γιά τό γενικόν καλόν...»

Ὁ Παττακός χαιρετῶν τόν Λαόν πού τόν ὑποδέχεται μέ ἐνθουσιασμόν...

Αὐτά κ.λπ., εἰς τήν 1ην σελίδα. Εἰς τήν 2αν: Μία φωτογραφία μέ ἕνα πλῆθος πού θά τό ἐζήλευε καί ὁ πλέον ἐνθουσιασμένος κομματάρχης. Ὁ ὑπότιτλος τά λέγει ὅλα: «Ἐντυπωσιακή σέ ὄγκο καί θερμή σέ ἐκδηλώσεις ἦταν ἡ λαϊκή συγκέντρωση στά Ἰωάννινα, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὡμίλησεν ὁ πρωθυπουργός κ. Γ. Παπαδόπουλος. Χαρακτηριστικό εἶναι τό στιγμιότυπο αὐτό. Στήν ὁμιλία του ὁ κ. πρωθυπουργός ἐτόνισεν, ὡς γνωστόν, ὅτι ἡ χώρα μέ τούς Ἕλληνες ἀδελφωμένους θά συνεχίση τήν ἀδιατάρακτη πορεία της πρός τήν προκοπή καί τό μεγαλεῖο τῆς Πατρίδος... Τά Ἰωάννινα ἀπεθέωσαν τόν πρωθυπουργό...»

Ἀλλά δέν ἀποκρύπτω τήν ἀλήθειαν... ὑπεσχέθην νά εἴπω μόνον τήν ἀλήθειαν, ἔστω καί ἄν αὕτη εἶναι δυσάρεστος. Ἰδού λοιπόν μία ἄλλη ὄψις τῆς ἰδίας ὡς ἄνω ἐφημερίδος, εἰς τήν 1ην σελίδα της:
«ΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ὅλη νύκτα οἱ φοιτηταί προβάλλουν αἰτήματα καί ἀπειλοῦν νά μή φύγουν ἀπό τό κτήριο. Οἱ ΦΟΙΤΗΤΑΙ τῆς Νομικῆς καί τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατέλαβαν χθές τό κτήριο τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπί τῶν ὁδῶν Σίνα - Σόλωνος καί Μασσαλίας καί κατὰ μία πληροφορία ἐκήρυξαν ἀπεργία πείνης ἀπό τῆς 8ης ἑσπερινῆς... Ζητοῦν: Ν' ἀνασταλῇ τό Διάταγμα περί στρατεύσεως. Νὰ καταργηθοῦν οἱ κυβερνητικοί ἐπίτροποι τῶν Σχολῶν...»

Καί θά τελειώσω τήν παρουσίασιν τῶν ἀποσπασμάτων τῆς ἰδίας ἐφημερίδος μέ τά κατωτέρω τῆς 3ης σελίδος της:
«Τό φοιτητικό ἀπησχόλησε χθές τήν Συμβουλευτικήν.
ΠΑΤΤΑΚΟΣ: ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΟΙΝΗ Η ΣΤΡΑΤΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
...οἱ στρατευθέντες φοιτηταί θὰ ὑπηρετήσουν τήν θητείαν των... δέν τούς ἀποκλείεται ἐνῶ θὰ ὑπηρετοῦν εἰς τόν Στρατόν νὰ παρακολουθοῦν δι' ἀλληλογραφίας τά μαθήματά των, νὰ λαμβάνουν ἐκπαιδευτικήν ἄδειαν, νὰ λαμβάνουν τό πτυχίον των... καί ὡς ἐκ τούτου δέν εἶναι ποινή ἡ στράτευσις...»
Καί μία θλιβερά οἰκογενειακή τραγωδία... «Οἱ καμπάνες κτύπησαν πένθιμα στόν Σκορπιό. Δίπλα στό ἐκκλησάκι τοῦ νησιοῦ ἔγινε ἡ ταφή τοῦ ἀδικοχαμένου Ἀλέξανδρου Ἀ. Ὠνάση...»
Ἄν καί θεωρῶ περιττόν κάθε εἴδους σχόλιον, δέν δύναμαι νά τό ἀποφύγω, διότι μέ τά συμβαίνοντα αὐτά τό ἕκτον ἔτος τῆς Ἐπαναστατικῆς μεταβολῆς ἀποδεικνύεται ἡ δύναμίς της, ἡ λαϊκή παραδοχή της καί ἡ βεβαιότης τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κόσμου ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἔγινεν ἀναμφισβήτητα κατάστασις. Τρεῖς παλαιοί Βουλευταί, ἐξ ἑνός Νομοῦ δυνάμεως τεσσάρων Βουλευτῶν, τάσσονται παρά τό πλευρόν τῆς Ἐπαναστάσεως τό ἕκτον ἔτος τῆς ζωῆς της. Ὁ τέταρτος εἶχε πρό πολλοῦ ἀγκαλιάσει τήν Ἐπανάστασιν μέ τόν ἰδικόν του τρόπον,... «γεφυροποιός».
Δέν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος εἰς τόν κόσμον ὁλόκληρον πού νά πιστεύῃ τά φληναφήματα τῆς μεταπολιτευτικῆς ὑστερίας, ὅτι δῆθεν ὁ λαός οὐδέποτε ἀπεδέχθη τό Στρατιωτικόν Καθεστώς, ὅτι αἱ κυβερνήσεις τῆς ἑπταετίας ἦσαν κυβερνήσεις βίας!

Οὔτε βία, οὔτε λογοκρισία ὑπῆρχε τοὐλάχιστον ὑπό τήν μορφήν πού τήν ἐμφανίζουν αἱ μαινάδες καί οἱ ἀπό ἴδιον συμφέρον κινούμενοι καί δημαγωγοῦντες ἐξ ἐπαγγέλματος.

Τό Στρατιωτικόν Καθεστώς ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ὑπηρέτης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τόν ὁποῖον ἀπήλλαξεν ἀπό τά κομματικά πάθη καί τόν ἀλληλοσπαραγμόν καί τόν ἐβοήθησε νά ἀναρρώσῃ καί

νά προοδεύση. Οὐδείς ἐδιώχθη διά τά ἰδεολογικά του φρονήματα μετά τήν ἑδραίωσιν τοῦ καθεστῶτος.

Μετά ἀπό ἐπιτυχῆ καί ἀδιατάρακτον διακυβέρνησιν ἕξ ἐτῶν καί ἕξ περίπου μηνῶν, ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἐθεώρησε λήξασαν τήν ἀποστολήν της καί:

Παρέδωσε τήν ἐξουσίαν εἰς ἀνεγνωρισμένην πανελληνίως καί διεθνῶς προσωπικότητα, τόν ἀρχηγόν τοῦ Κόμματος τῶν Προοδευτικῶν Σπυρ. Μαρκεζίνην, τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1973.

Τό σχέδιον ἀποχωρήσεως τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 προέβλεπε πλήρη ἐφαρμογήν τοῦ ὑπό τοῦ Λαοῦ ψηφισθέντος διά Δημοψηφίσματος Συντάγματος, ἐντός τοῦ 1973 ἤ τό ἀργότερον ἐντός τοῦ πρώτου τριμήνου τοῦ ἑπομένου ἔτους.

Τά ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, θλιβερά καί καταστρεπτικά, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μέ τήν Ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 καί συνεπῶς ἀδίκως διά θηριώδους νόμου ἐσύρθησαν εἰς τάς φυλακάς οἱ πρωτεργάται της, καί ἀποτελεῖ ἀπανθρωπίαν ἡ ἐπί 18ον ἔτος παραμονή των εἰς τάς φυλακάς. (:1992)

Οἱ πολιτικοί οἱ ὁποῖοι συνέταξαν τόν ἀναδρομικῆς ἰσχύος ποινικόν νόμον ὑπό τόν τίτλον Δ′ Ψήφισμα, καί οἱ τριακόσιοι πού τόν ἐψήφισαν, ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ Ἀξιωματικοί στεροῦνται τοῦ δικαιώματος νά ἀσχολοῦνται μέ τά κοινά! Ὅμως Πλάτων καί Ἀριστοτέλης ἀποφαίνονται ὅτι «... οἱ μή ἀσχολούμενοι μέ τά κοινά δέν εἶναι ἄνθρωποι ἀλλά ἀνδράποδα.» (Οἱ Ἀξ/κοί, εἶναι ἀνδράποδα;)

Αὐταί αἱ ἀκρότητες, εἰς τάς ὁποίας ρέπομεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, αὐτή ἡ φιλαρχία, αὐτή ἡ Ἀχίλλειος ὀργή, ἡ ὁποία μαστίζει τήν εὐλογημένην κατά τά ἄλλα φυλήν μας ἀπό τά πανάρχαια χρόνια τῆς ἱστορίας μας... πότε θά λείψουν; Πότε θά ἀπαλλαγῶμεν ἀπό τήν μανίαν τοῦ ὕψους ἤ τοῦ βάθους; Τοὐλάχιστον κατά τάς κρισίμους περιπτώσεις καί περιστάσεις τῆς Πατρίδος μας, ἄς ἐνθυμούμεθα νά λέγωμεν καί νά πράττωμεν ὅ,τι εἶπεν ὁ Εὐρυβιάδης εἰς τόν Θεμιστοκλέα: «Ἡμεῖς, Θεμιστόκλεις, ἄς ἀφήσωμεν τάς φιλονικίας μας καί ἄς προσπαθήσωμεν νά σώσωμεν τήν Πατρίδα μας.»

Ἡ ὁμόνοια σώζει καί δημιουργεῖ· ἡ διχόνοια φθείρει καί καταστρέφει. Ὅλοι τά λέμεν, ἄς τά ἐφαρμόσωμεν.

«Κι ἄν μισοῦντ' ἀνάμεσό τους
δέν τούς πρέπει λευτεριά.»

Καί τελειώνω τήν ἀφήγησιν, μέ τήν ρῆσιν τοῦ Εὐαγγελίου κατά Ματθαῖον ιβ′ 25: «...πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτήν ἐρημοῦται· καί πᾶσα πόλις ἤ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτήν οὐ σταθήσεται.» (: κάθε κράτος τό ὁποῖον ἐδιχάσθη εἰς ἀλληλοσπαρασσόμενα κόμματα καταστρέφεται, τό ἴδιο συμβαίνει καί εἰς τάς πόλεις καί εἰς τάς οἰκογενείας ὅταν ἀλληλομισοῦνται.)

ΚΥΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ

Μεταφέρω ἀπό τήν ἐφημερίδα «ΕΣΤΙΑ» τῆς 22ας Δεκεμβρίου 1990 ἄρθρον τοῦ ἐπί Ἐπαναστατικοῦ Καθεστῶτος Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων Ἰωάννου Γ. Κασσιοῦ:

«ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΔΗΜΑΓΩΓΟΥΣ. ΤΟ ΘΕΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΕΠΤΑΕΤΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΡΙΛΙΑΝΩΝ. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ».

«Μαίνονται οἱ «προοδευτικοί» καί «ἀνθρωπισταί» τοῦ ἀριστεροῦ χώρου διά τό ἐνδεχόμενον τῆς ἀποφυλακίσεως τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Καί μέ περισσήν ὑποκρισίαν, χαρακτηρίζουν τούτους ὡς ὀλετῆρας τοῦ Κράτους. Ἐν τούτοις τά τόσα μεγάλα ἔργα, πού ἐξετέλεσε τό Στρατιωτικόν Καθεστώς τῆς ἑπταετίας, ἡ ἐπακολουθήσασα ἐξαντλητική πολυχρόνιος ἔρευνα ὑπό τῆς Μεταπολιτεύσεως ἀπέδειξεν ἄψογα! Μολονότι τά ἔργα αὐτά δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναφερθοῦν εἰς τό στενόν πλαίσιον ἑνός ἄρθρου, ἴσως θά πρέπει νά ὑπομνησθοῦν μερικά διά τούς στερουμένους μνήμης:

ΘΕΣΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ: Ἀπελευθέρωσις κλειστῶν ἐπαγγελμάτων, νομοθεσία ἐπαναπατρισμοῦ ἐμπορικῆς ναυτιλίας καί ναυτιλιακῶν Γραφείων, κωδικοποίησις εἰσαγομένων εἰδῶν, ἐτήσιον πρόγραμμα προμηθειῶν ἐσωτερικοῦ, Στεγαστικοῦ Ταμιευτηρίου Ἑλλήνων Ἐξωτερικοῦ, θεσμός ἐπιτρόπου Διοικήσεως κ.λπ.

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ: Ἀποκέντρωσις καί μεταβίβασις ἁρμοδιοτήτων εἰς τούς νομάρχας, κωδικοποίησις ἀλληλογραφίας καί καθιέρωσις ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας, μετεκπαιδεύσεως δημοσίων ὑπαλλήλων, ἔκδοσις διαβατηρίων καί πιστοποιητικῶν ληξιαρχείου αὐθημερόν, μονιμοποίησις 20.000 ἐκτάκτων ὑπαλλήλων, πληρωμή συντάξεων δι'ἐπιταγῶν, κ.λπ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΜΕΤΡΑ: Χαρισμός ἀγροτικῶν χρεῶν, χορήγησις χαμηλοτόκων στεγαστικῶν δανείων, χάρις εἰς τά ὁποῖα ἀνενεώθη ὁ οἰκιστικός πλοῦτος τῶν χωρίων, καθορισμός τιμῶν ἀγροτικῶν προϊόντων ἀπό τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἐπέκτασις ἀσφαλίσεως καί ὑγειονομικῆς περιθάλψεως εἰς τούς ἀγρότας, πρόγραμμα ἱδρύσεως μεγάλων πανεπιστημιακῶν νοσηλευτικῶν μονάδων τῶν χιλίων κλινῶν εἰς τάς πρωτευούσας τῶν ἑπτά διαμερισμάτων τῆς Χώρας: Καβάλα, Κοζάνη, Λάρισα, Ἰωάννινα, Πάτραι, Ἡράκλειον, Θεσσαλονίκη.

ΠΑΙΔΕΙΑ: Καθιέρωσις δωρεάν παιδείας καί δωρεάν χορηγήσεως συγγραμμάτων καί βιβλίων, ἵδρυσις φοιτητικῶν ἑστιῶν — ὅπου δέν ὑπῆρχον — ἔναρξις κατασκευῆς πανεπιστημιουπόλεων: Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης καί Πατρῶν, ἵδρυσις ἐργοστασίου ἐποπτικῶν ὀργάνων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, προμήθεια παιγνιδιῶν διά νηπιαγωγεῖα, κατασκευή χιλιάδων αἰθουσῶν διδασκαλίας στοιχειώδους καί Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, καθιέρωσις μειωμένου εἰσιτηρίου διά τούς φοιτητάς εἰς μεταφορικά μέσα καί θεάματα, ὑγειονομική ἀσφάλισις φοιτητοῦ, χορήγησις σπουδαστικῶν δανείων. (σ.σ.: Δέν ἐνθυμοῦμαι τό ὕψος. Ἦτο μηνιαῖον, ἄτοκον, μέ ἔναρξιν ἐξοφλήσεως, διά μικρῶν μηνιαίων δόσεων, πέντε ἔτη μετά τήν ἀποφοίτησίν των.)
ΓΕΩΡΓΙΑ-ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ: Χορήγησις καλλιεργητικῶν δανείων, ἐπιδότησις ἐκτροφῆς ζώων ἐπιχειρηματικῆς καί οἰκοσίτου κτηνοτροφίας ἐπί σκοπῷ κλεισίματος ψαλίδος μεταξύ παραγωγῆς καί καταναλώσεως, ἐκστρατεία ἀγορᾶς ἐγχωρίων προϊόντων, κ.λπ.

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Καθιέρωσις κινήτρων καί χορήγησις δανείων εἰς ἐπιχειρήσεις ἰδιωτικοῦ τομέως, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀνατραπῆ, ὑπέρ τῆς Βιομηχανίας, ἡ ποσοστιαία ἀναλογία εἰσαγωγῆς συναλλάγματος, ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων ἔναντι τῶν γεωργικῶν, ἵδρυσις βιομηχανικῶν συγκροτημάτων κ.λπ.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ: Ἐκτεταμέναι ἔρευναι πρός ἀνεύρεσιν καί ἐκμετάλλευσιν πηγῶν ἐνεργείας, ἀνακάλυψις καί ἐκμετάλλευσις πετρελαίου εἰς Θάσον, ἀνακάλυψις νέων λιγνιτοφόρων περιοχῶν, κατασκευή φραγμάτων ἠλεκτροπαραγωγῆς: Καστρακίου, Ἁλιάκμονος, Πολυφύτου, ἐπέκτασις θερμοηλεκτρικῶν Μονάδων εἰς Πτολεμαΐδα καί Ἐρέτριαν, ἐπέκτασις τοῦ ἠλεκτροφωτισμοῦ ἀκόμη καί εἰς τά μικρότερα καί τά πλέον ἀπομεμακρυσμένα χωρία τῆς Χώρας. Ἡ αὔξησις τῆς ἠλεκτρικῆς ἰσχύος ἀπό τό 1967 μέχρι τοῦ 1973 ἦτο τῆς τάξεως τῶν 2300 Μεγαβάτ, ἤτοι ἀπό 1700 Μεγαβάτ τό 1967, εἰς 4000 Μεγαβάτ τό 1973.
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΙ: Τό 1967 ὁ Ο.Τ.Ε. εἶχε 400.000 τηλεφωνικάς παροχάς. Τό 1973 παρέδωσεν 1.900.000. Ἀπό τοῦ ἔτους 1969 ἡ Χώρα μας ἐπροικίσθη μέ κεραίαν ἐδάφους διά δορυφόρους. Αἱ τηλεφωνικαί παροχαί ἐξυπηρέτησαν κυρίως τήν ὕπαιθρον, τά χωρία...
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Κατασκευή μεγάλου ἀριθμοῦ ξενοδοχειακῶν μονάδων, πού ἐν συνδυασμῷ καί πρός τήν ἀνάπτυξιν καί βελτίωσιν τοῦ ὁδικοῦ δικτύου συνετέλεσεν εἰς τόν δεκαπλασιασμόν, σχεδόν, τῆς τουριστικῆς κινήσεως καί τοῦ ἐξ αὐτῆς συναλλάγματος.
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ: Κατασκευή διά πρώτην φοράν, ἑκατοντάδων γυμναστηρίων καί ἀθλητικῶν κέντρων, ἐν οἷς καί τοῦ Γηπέδου Καραϊσκάκη.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ: Ὅ,τι ἔγινεν εἰς τόν τομέα αὐτόν ἐπί στρατιωτικοῦ καθεστῶτος, δέν ἔχει προηγούμενον. Ἡ Ἑλλάς εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἕνα ἀπέραντον ἐργοτάξιον. Ἐπειδή τά δημόσια ἔργα εἶναι πολλά, θά ἀνα-

ΠΛΗΡΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ

Ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως τῆς διακυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως οἱ ξένοι κεφαλαιοῦχοι ἐπέδειξαν πλήρη ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας μας καὶ ἐπεζήτησαν τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν εἰσαγωγὴν κεφαλαίων πρὸς ἀνάπτυξιν διαφόρων τομέων τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Παραλλήλως ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις ἐπεδίωξε τὴν προσέλκυσιν τοῦ ξένου παραγωγικοῦ κεφαλαίου εἰς ἐπενδύσεις αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπαυξήσουν τὸ Ἐθνικὸν εἰσόδημα.

Ἀνωτέρω ὁ ὑπουργὸς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως κ. Παπαδόπουλος συνομιλεῖ μετὰ τοῦ ἐκπροσώπου καὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀντιπροσώπου τοῦ Γερμανοῦ μεγαλοεπιχειρηματία βαρώνου Φον Τύσσεν κ.κ. Μπέντεκερ καὶ Πετροπούλου διὰ τὴν διάθεσιν παρὰ τοῦ ἄνω ἐπιχειρηματίου ποσοῦ 375.000.000 δρχ. διὰ τὴν Τουριστικὴν ἀξιοποίησιν τῆς Ρόδου

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ

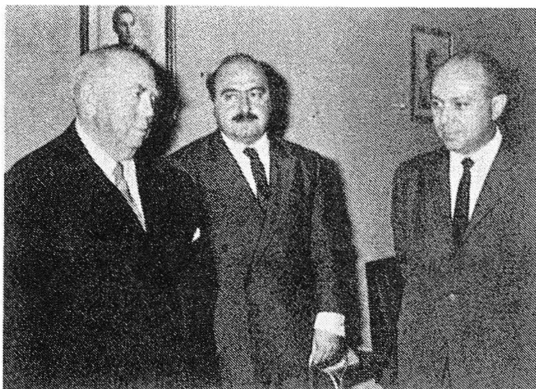
ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΣ

Ἡ σταθερότης τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ γαλήνη ἥτις ἐξησφαλίσθη εἰς τὴν χώραν μας μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τῆς 21ης Ἀπριλίου, εἶχον ἀμέσους καὶ εὐσταστικὰς εὐνοϊκὰς οἰκονομικὰς ἐπιπτώσεις [illegible] ὁ Πρόεδρος τοῦ Κονσόρτσιουμ κ. Κόχραν ὅστις ἐπεσκέφθη μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τὴν χώραν μας καὶ διεπίστωσεν τὰ ἀνωτέρω ὑπεσχέθη εὐνοϊκὴν εἰσήγησιν διὰ τὰς Ἑλληνικὰς θέσεις εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ Κονσόρτσιουμ. Οὕτω θὰ ἀπορροφηθῇ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 20 ἑκατομμυρίων δολλαρίων διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ προγράμματος τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε χρησιμοποιηθῆ λόγῳ ἀδρανείας τῶν προηγουμένων Κυβερνήσεων. ἐκτὸς δὲ τούτου θὰ ὑποβληθοῦν καὶ νέαι προτάσεις διὰ τὴν περαιτέρω χρηματοδότησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας

Τὸ ὡς ἄνω θετικὸν ἀποτέλεσμα τῶν συνομιλιῶν μετὰ τοῦ κ. Κόχραν καταδεικνύει τὴν ἐμπιστοσύνην μετὰ τῆς ὁποίας περιβάλλουν τὴν νέαν ἐν Ἑλλάδι πολιτικὴν κατάστασιν οἱ διεθνεῖς πολιτικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ κύκλοι.

Ἔναντι ὁ κ. Κόχραν φωτογραφούμενος μὲ τὸν Ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Σπαντιδάκην καὶ κάτωθι με τὸν Ὑπουργὸν Συντονισμοῦ κ. Μακαρέζον

φερθοῦν ἐδῶ τὰ σημαντικώτερα κατὰ κατηγορίας:

Συγκοινωνίαι: α) Νέαι ὁδοί: Κορίνθου-Πατρῶν, 136 χλμ. Ἡγουμενίτσης-Πρεβέζης 83 χλμ, Κατερίνης-Θεσσαλονίκης 68 χλμ. Θεσσαλονίκης-Εὐζώνων 62 χλμ. Κιλκὶς-Δοϊράνης 35 χλμ. Ὁδικὸν κύκλωμα Χαλκιδικῆς 390 χλμ. Ὁδικὸν κύκλωμα Κερκύρας 56 χλμ. Ὁδικὸν κύκλωμα

Ρόδου 25 χλμ. Ὁδικόν κύκλωμα Κρήτης 340 χλμ. Ὁδός Θερμοπυλῶν-Ναυπάκτου 138 χλμ. Λιλαίας-Ἀραχώβης 35 χλμ. Ζεμενοῦ-Ἀραχώβης 10 χλμ. Ἀντιρρίου-Ἰωαννίνων παραλλαγή 25 χλμ. Παραλλαγαί ὁδοῦ Λαρίσης-Κοζάνης 30 χλμ. Σύνολον νέων ὁδῶν 1.428 χλμ. β) Ἀνακαινίσεις, διαπλατύνσεις ὁδῶν: Παρεγνατία Κοζάνης-Τσοτυλίου-Ἑπταχωρίου-Κονίτσης 158 χλμ. Ἀντιρρίου-Ἰωαννίνων, 205 χλμ. Λαρίσης-Κοζάνης 51 χλμ. Ἄργους-Τριπόλεως-Καλαμῶν 134 χλμ. Λαρίσης-Τρικάλων 61 χλμ. Ἀθηνῶν-Σουνίου 10 χλμ. Σύνολον 619 χλμ. γ) Διαπλατύνσεις ἀστικῶν ὁδῶν: Πατησίων, Βασιλίσσης Σοφίας, Ἀθηνῶν, Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης, Τσιμισκῆ Θεσσαλονίκης, Παραλιακή λεωφόρος Θεσσαλονίκης, δ) Κατασκευή μεγάλων γεφυρῶν: Ἐντός παρενθέσεως τά ἀνοίγματα αὐτῶν: Σερβίων, ἐπί τοῦ ἐκεῖ φράγματος τοῦ Ἁλιάκμονος (1350 μ.). Ρυμνίου ἐπί τοῦ Ἁλιάκμονος (350 μ.) Ταtάρνας (150+197+97=444) Μέγδοβα (702 μ.), ἤτοι μεγάλαι γέφυραι συνολικοῦ ἀνοίγματος 2846 μέτρων! ε) Κατασκευή ἀεροδρομίων: Ρόδου, Καβάλας, Σάμου, Χίου, Λήμνου, Πάρου, Σκιάθου, Κυθήρων, Ζακύνθου, Μυκόνου. στ) Κατασκευή καί ἐπέκτασις λιμένων: Ἡρακλείου, Θεσσαλονίκης, Πειραιῶς, Τήνου, Μυκόνου, Πατρῶν, Ἡγουμενίτσης, Καβάλας κ.λπ.

ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ ΕΡΓΑ: α) Ὑδρεύσεις: Εἶναι τόσα πολλά τά ἔργα αὐτά εἰς τήν ὕπαιθρον χώραν, χάρις εἰς τά ὁποῖα τό καθαρό καί ὑγιεινό νεράκι ἐπῆγε καί στό τελευταῖο χωριό, ὥστε εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀπαρίθμησις. (σ.σ.: Τό σπουδαῖον εἶναι ὅτι αὐτό τό νεράκι ἐμπῆκε μέσα στό σπίτι τῆς νοικοκυρᾶς καί τήν ἀπήλλαξεν ἀπό τό πήγαινε-ἔλα εἰς τήν κοινήν βρύσιν τοῦ χωριοῦ ἐπί αἰῶνας φορτωμένη τήν στάμναν ἐπί τοῦ ὤμου ἤ ἐπί τῆς κεφαλῆς καί καταναλίσκουσαν χρόνον καί κόπον εἰς τήν «οὐρά» τῆς, συνήθως σταγόνας ἀφηνούσης, βρύσεως...) Μεγαλύτερα ἔργα ἀναφέρονται τά τῆς ὑδρεύσεως Ἀθηνῶν ἐκ τοῦ Μόρνου, τῆς Θεσσαλονίκης ἐκ τῶν πηγῶν Ἀραβυσοῦ καί τοῦ συνδέσμου Κοινοτήτων Ἀνατολικῆς Φθιώτιδος μήκους 25 χλμ. β) Ἐνεργειακά: Φράγμα Ἁλιάκμονος παρά τά Σέρβια καί τοῦ Ἀχελώου, διά τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή φθηνῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ηὐξήθη κατά 300 MW γ) Ἀποστραγγιστικά-Ἀρδευτικά:
Ἀναφέρονται τά τεράστια ἀρδευτικά ἔργα τοῦ Πηνειοῦ Ἠλείας, τοῦ Ἀγρινίου-Μεσολογγίου, τῶν Σερρῶν, τοῦ Νέστου, τοῦ Ἕβρου, τό ἔργον συλλήψεως τῶν πηγῶν τοῦ Ἀναβόλου Ἀργολίδος διά τήν ἄρδευσιν τῆς εὐφόρου πεδιάδος τοῦ Ἄργους. (σ.σ.: Προφανῶς ἐλησμόνησε τά σπουδαῖα ἔργα ἀρδεύσεως: Μεσαρᾶς, Λασιθίου Κρήτης, Πρεσπῶν Δυτικῆς Μακεδονίας, Παμέσεως Καλαμῶν, κ.λπ.) δ) Ἀναφέρονται αἱ μελέται καί τά ἀποχετευτικά ἔργα: Λαρίσης, Βόλου, Ἰωαννίνων, Θεσσαλονίκης, Δειλινῶν Ἡρακλείου Κρήτης, καί ὁ κεντρικός ἀποχετευτικός ἀγωγός Ἀθηνῶν-Βαρκίζης μέχρι Κερατσινίου.

Ὁ Μουφτής Κομοτινῆς μέ Μουσουλμάνους τῆς μειονότητος ἐκφράζει τήν εὐγνωμοσύνην του εἰς τήν Ἐθνικήν Ἐπαναστατικήν Κυβέρνησιν διά τό στοργικόν ἐνδιαφέρον της πρός τήν πόλιν καί τό Μουσουλμανικόν στοιχεῖον.

ΚΤΗΡΙΑΚΑ ΕΡΓΑ: Εἶναι τόση ἡ πληθώρα τῶν ἔργων, ὥστε δέν εἶναι δυνατόν νά ἀναφερθοῦν ὀνομαστικῶς. Ἀναφέρεται μόνον ὅτι κατεσκευάσθησαν πάρα πολλά ἔργα στεγάσεως τῶν δημοτικῶν καί νομαρχιακῶν ἀρχῶν καί πολλά Δικαστικά Μέγαρα, ἐκ τῶν ὁποίων τά κυριώτερα εἶναι τῶν Ἀθηνῶν — τοῦ ὁποίου καί μόνον ὁ καθορισμός τῆς θέσεώς του συνεζητεῖτο ἐπί 25 ἔτη — τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Λαρίσης, τῶν Ἰωαννίνων, τῶν Πατρῶν καί ἡ συνένωσις ὅλων τῶν ἀσφαλιστικῶν Ταμείων τῶν Κλάδων τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καί ἡ συγκρότησις ἑνός ταμείου ὑπό τήν ἐπωνυμίαν «Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Χρημάτων Δικαστικῶν Κτηρίων καί συντετμημένον ΤΑΧΔΙΚ».

Ἐπίσης ἐγένετο ἡ ἐπέκτασις τοῦ ἀντικαρκινικοῦ Νοσοκομείου ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ, τοῦ Γενικοῦ Κρατικοῦ Νοσοκομείου, τοῦ Βενιζελείου Νοσοκομείου κ.ἄ. Ἄλλα ἔργα ἦσαν: τά Διοικητήρια τῶν προαναφερθέντων ἀεροδρομίων, ἡ ἐπέκτασις τοῦ κτηρίου τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀεροσταθμοῦ Ἀθηνῶν, τά κτήρια τοῦ νέου συνοριακοῦ Σταθμοῦ Εὐζώνων, ἡ ἔναρξις ἀνεγέρσεως τοῦ Μεγάρου Μουσικῆς Ἀθηνῶν κ.ἄ. Μνημεῖα: Ἀναφέρονται εἰς ἐπανάληψιν, οἱ ἀνδριάντες τοῦ Ἐλευθε-

ρίου Κ. Βενιζέλου εἰς 'Αθήνας καί Χανιά, τούς ὁποίους καμμία Κυβέρνησις πρό τοῦ 1967 δέν ἐσκέφθη καί δέν ἠσθάνθη τήν ὑποχρέωσιν νά ἀνεγείρη!

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ: Ταῦτα εἶναι, ἐπίσης, πάρα πολλά, συνιστάμενα εἰς: ἔργα ὁδοποιΐας, κτηριακά, ὑδρεύσεως, ἀρδεύσεως, ἀποχετεύσεως κ.λπ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ: Διά πρώτην φοράν ἐγένετο νοικοκύρευμα εἰς τήν διαχείρισιν τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν τῆς Χώρας, μέ ἀποτέλεσμα τό ἐξ 750.000.000 δρχ. ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ πού παρελήφθη τόν 'Απρίλιον τοῦ 1967, νά μεταβληθῆ εἰς πλεόνασμα 500.000.000 δρχ. τόν 'Οκτώβριον τοῦ 1973, ὅταν ἡ 21η 'Απριλίου ἐτελείωσε τήν ἀποστολήν της καί ἀπεχώρησε τῆς ἐξουσίας. Περί τῆς ἐπιτυχοῦς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ καθεστῶτος ὁμιλοῦν ἅπασαι αἱ ἐκθέσεις τοῦ Οἰκονομικοῦ 'Οργανισμοῦ Συνεργασίας καί 'Αναπτύξεως (= ΟΟΣΑ) καί τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου (= Δ.Ν.Τ.) Τά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τῆς ἐπιτυχοῦς οἰκονομικῆς πολιτικῆς του εἶναι: α)Ἔγκαιρος κατάθεσις τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ του — 1967 ἕως καί τοῦ 1974 — ἔκλειαν μέ πλεόνασμα 1,5 ἕως 4,7 δισεκατομμυρίων δραχμῶν. β)Οἰκονομική σταθερότης μέ ἐτήσιον συντελεστήν τιμαρίθμου 2,6%, ἔναντι 4 ἕως 13 τοῖς ἑκατόν τῶν ἄλλων Δυτικο Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν... γ)Αὔξησις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατά 8,5% κατά μέσον ὅρον ἐτησίως. δ)Αὔξησις τοῦ κατά κεφαλήν εἰσοδήματος ἀπό 450 δολλάρια πού τό παρέλαβεν, εἰς 2500 ὅταν παρέδωσε τό 1974. ε)Λόγω πληθώρας ἐπενδύσεων, ὑπῆρξε πλήρης ἀπασχόλησις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. στ)'Επαναπατρισμός ἐμπορικῆς ναυτιλίας, ἀπό 8.000.000 τόννους, εἰς 24.000.000 τόννους ζ)Αὔξησις τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἀπό ἑκατοντάδας τινάς χιλιάδων, εἰς 5.000.000 τουριστῶν τό ἔτος 1973. Ὅλα τά ἀνωτέρω, καί ἄλλα πολλά, κατωρθώθησαν παρά τήν τεραστίαν ἀφαίμαξιν διά παραγγελίας πολεμικοῦ ὑλικοῦ —τάνκς, ἀεροπλάνων, πολεμικῶν πλοίων νεωτάτου τύπου,— κ.λπ. καί τοῦτο χωρίς κανέναν ἐξωτερικόν δανεισμόν, τό ὕψος τοῦ ὁποίου παρέδωσεν εἰς τά 1.500.000.000 δολλάρια, πού σήμερον αἱ μεταπολιτευτικαί Κυβερνήσεις τό ἔχουν φθάσει εἰς τό δυσθεώρητον ὕψος τῶν 18.000.000.000 δολλαρίων, μή ὑπολογιζομένου τοῦ ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ, ὁ ὁποῖος μετρεῖται πλέον εἰς τρισεκατομμύρια. Εἰς 15 τρισεκατομμύρια τά ἀναβιβάζει ἀρθρογράφος οἰκονομολόγος εἰς τήν ΕΣΤΙΑΝ τῆς 18-10-1991. Κατά τό διάστημα 1967-1974 διετέθησαν διά τόν ἐξοπλισμόν τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεών μας τρία — 3 — δισεκατομμύρια δολλάρια. Αὐτήν τήν τεραστίαν πρόοδον εἰς ὅλους γενικῶς τούς τομεῖς — μηδέ τῆς Διοικήσεως ἐξαιρουμένης — παρέλαβεν ἡ πρώτη μεταπολιτευτική Κυβέρνησις καί αὐτή ἔδωσε τήν δυνατότητα εἰς τόν Κ. Καραμανλῆν νά ζητήση ἀμέσως μετά τήν μεταπολίτευσιν καί νά ἐπιτύχη, τελικῶς, τήν ἔνταξιν τῆς Χώρας εἰς τήν Ε.Ο.Κ.»

Ὁ Παττακός ... θεμελιώνει...

Αὐτά ἀνέφερεν εἰς τό ἄρθρον του ὁ θαυμάσιος αὐτός κρατικός λειτουργός, Ἰωάννης Κασσιός, ὅμως ἔγιναν καί ἄλλα πολλά, πάρα πολλά πού ὁ λαός τά ἐνθυμεῖται μέ νοσταλγίαν. Καί δέν εἶναι δυνατόν νά λησμονήσουν οἱ Ἀθηναῖοι τήν λάμπουσαν ἀπό καθαριότητα καί εὐπρεπισμόν καί ἔργα πάσης φύσεως πόλιν των, τήν Πόλιν τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, τάς Ἀθήνας, τάς ὁποίας ὁ ἀείμνηστος, τώρα, ἐκεῖνος Δήμαρχός των, τότε, Δημήτριος Ρίτσος, ἐξεκαθάρισεν ἀπό τάς ἀκαθαρσίας δεκαετιῶν καί τήν ἐκόσμησε μέ ἔργα πού θά μείνουν ἀθάνατα ὡς εἶναι τό πνευματικόν Κέντρον Ἀθηνῶν, τά ἀλσύλλια, αἱ παιδικαί χαραί, οἱ νηπιοσταθμοί, τό νέον Δημοτικόν Νοσοκομεῖον εἰς τήν

περιοχήν ᾽Αμπελοκήπων, πού ἀπό τῆς ἐποχῆς τῶν ἐνδόξων πολέμων τῆς πατρίδος μας 1912-1922 εἶχε παραχωρηθῆ εἰς τάς ᾽Ενόπλους Δυνάμεις μας διά νά στεγάση τούς τραυματίας καί ἀναπήρους τῶν πολέμων ἐκείνων καί ἐπί ἥμισυ αἰῶνα παρέμενεν εἰς χεῖρας τοῦ «ἀναπήρου», ἀπό πολλάς ἀσθενείας, Κράτους. Θά λησμονήσουν οἱ Πειραιεῖς τά ἔργα τοῦ ἀκαταβλήτου ἐκείνου Δημάρχου των ᾽Αριστείδου Σκυλίτση; Δημοτικόν Θέατρον, πού τό ἀνεκαίνισεν ἐξ ὑπαρχῆς, τό Θέατρον εἰς Καστέλλαν Πειραιῶς, πού τό κατεσκεύασεν ἐξ ὑπαρχῆς καί κοσμεῖ τόν Πειραιᾶ· τό ἐμπορικόν Κέντρον εἰς τήν θέσιν τῆς μέχρι τότε ἀπό αἰώνων ἀγορᾶς, βριθούσης ἀρουραίων, ποντικῶν, σκωλήκων, καί πάσης φύσεως ἀκαθαρσιῶν! Τά Βοτσαλάκια, τούς δρόμους, τά ἀλσύλλια, τάς παιδικάς χαράς, τάς πλατεῖας, κ.λπ.

Θά λησμονήσουν οἱ ῾Ηρακλειῶται τά ἔργα ᾽Αεροδρομίου, Λιμένος, Πλατειῶν, καταργήσεως σπηλαίων τρωγλοδυτῶν, τήν δημιουργίαν ἐξ ὑπαρχῆς ὁλοκλήρου οἰκισμοῦ ὑπό τήν ὀνομασίαν Δειλινά, τήν κατεδάφισιν τοῦ ἐπικινδύνου διά τήν ζωήν τῶν πολιτῶν, παμπαλαίου κτηρίου ὑπό τό κακόφημον ὄνομα Βαλιδέ Τζαμί, εἰς τήν θέσιν τοῦ ὁποίου ἐδημιουργήθη ὡραιοτάτη πλατεῖα κοσμοῦσα τήν ὡραίαν πόλιν τῶν Μινώων...

Θά λησμονήσουν οἱ τρωγλοδῦται τῶν οἰκισμῶν ᾽Αθηνῶν, ἀκόμη καί εἰς τάς ὄχθας τοῦ ᾽Ιλισοῦ ὄπισθεν τοῦ τουριστικοῦ ξενοδοχείου ΧΙΛΤΟΝ, τήν ἀποκατάστασίν των εἰς εὐπρεπεῖς οἰκίας; Ἤ θά λησμονήσουν οἱ ἄλλοι τρωγλοδῦται ᾽Αθηνῶν, Πειραιῶς, ῾Ηρακλείου, Βόλου, Καρδίτσης κ.λπ., τήν στέγασίν των εἰς εὐπρεπῆ κτήρια;

Οἱ πολῖται τῶν Δήμων καί τῶν Κοινοτήτων εἶδαν, βλέπουν καί λέγουν: Μᾶς ἐγέμισε, τό Στρατιωτικόν Καθεστώς, μέ ἐκκλησίας, Πλατεῖας, Σχολεῖα, Νοσοκομεῖα, δρόμους, λιμάνια, τηλέφωνο, φῶς, νερό, κ.λ. Εἷς φίλος μου Πρεβεζᾶνος μοῦ διηγήθη τά ἑξῆς: «Πρό 4μήνου εἶχεν ἐπισκεφθῆ τήν Πρέβεζαν ὁ Πρωθυπουργός Μητσοτάκης ὁ ὁποῖος ἐδέχθη τό κοινόν εἰς τό Δημαρχεῖον καί εἶπεν ὅ,τι εἶπεν. Πρίν φύγη, τοῦ εἶπεν ὁ Δήμαρχος, ἀριστερός, μάλιστα: «κ. Πρωθυπουργέ,... εἶναι ἀλήθεια, ὅτι στό Νομό Πρεβέζης καί ἰδιαιτέρως στήν πόλι μας, ὅσα ἔργα ἔχουν γίνει στήν τελευταία 20ετία, ἔγιναν ἐπί Χούντας. Ἔκτοτε, τίποτε δέν ἔχει γίνει». Καί ὁ κόσμος ἐχειροκρότησε τόν Δήμαρχον, καί ἐγώ τοῦ ἔστειλα συγχαρητήριον ἐπιστολήν, εἰς τήν ὁποίαν δέν ἀπήντησεν. ῾Επομένως ἡ σιωπή του σημαίνει παραδοχήν.

Προσθέτω καί τό γεγονός ὅτι κατεδαφίσθησαν πλῆθος παραγκοκατοικιῶν αἱ ὁποῖαι εἶχον στεγάσει προχείρως τούς ἐκριζωθέντας ἐκ τῶν προαιωνίων ῾Ελληνικῶν Πατρίδων των μετά τήν Μικρασιατικήν καταστροφήν ἀδελφούς μας (: πρόσφυγας). Αὐτοί ξέρουν. Ἄς ὁμολογήσουν τό πόσα χρόνια ἐπερίμεναν τήν ἀποκατάστασίν των.... ἀπό τοῦ ἔτους 1922! ΠΟΛΥΓΩΝΟ, ΤΑΥΡΟΣ, ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ, ΠΕΡΑΜΑ κ.λπ....

ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ἀντιλαμβάνομαι ὅτι ἔχει καταπονηθῆ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἀναμείκτου καί ἄνευ ἑνιαίας ροῆς ἀφηγήσεώς μου· ζητῶ συγγνώμην καί θά κλείσω, ἐδῶ, κάπως ἀποτόμως, ὑποσχόμενος νά ἀφηγηθῶ ἄλλα, ἐξ ἴσου ἤ καί περισσότερον ἐνδιαφέροντα, ἀργότερον. Δέν θά ἤθελα ὅμως νά ἀφήσω παραπονουμένους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κατά καιρούς μοῦ ἔχουν θέσει ἐρωτήματα, ὡς τά κατωτέρω, καί διά τοῦτο, καί ἀντί ἐπιλόγου, θά ἀπαντήσω εἰς τά ἑξῆς, ὅπως μοῦ τά ἔθεσαν ἐγγράφως φερέλπιδες νεαροί, θήλεις καί ἄρρενες, φοιτήτριαι, φοιτηταί καί κολλεγιόπαιδες. Τούς συγχαίρω διά τό ἐνδιαφέρον των πρός μάθησιν καί τούς εὔχομαι νά τούς βοηθήση ὁ Θεός νά ζήσουν καλύτερον ἡμῶν... Θά γράψω τά ἐρωτήματα εἰς τήν γλῶσσαν πού μοῦ τά ἔθεσαν καί μέ τήν ἔνδειξιν: «Ε». Θά τούς ἀπαντήσω εἰς τήν γλῶσσαν πού ἔχω διδαχθῆ, ὅσον τήν γνωρίζω, καί μέ τήν ἔνδειξιν: «Α».

«Ε: *Ποιά τα αίτια της Επανάστασης της 21ης Απριλίου 1967;*

Α: Ἄν διαβάσετε προσεκτικῶς ὅσα ἀφηγοῦμαι εἰς τάς προηγουμένας σελίδας αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, θά εὕρητε τήν πλήρη ἀπάντησιν. Διά νά σᾶς ἀπαλλάξω ἀπό τόν κόπον, συνοψίζω: Τά αἴτια ἦσαν πολλά καί ποικίλα. Ὅλα τά ἐδημιούργησαν οἱ ἡγέται τῶν Κομμάτων: «ἀπό τό κεφάλι βρωμάει τό ψάρι!» Ἐξηγοῦμαι: Τό Κράτος ὁλόκληρον, ἡ Πατρίς, μήτηρ ὅλων μας, ἐβασανίζετο ἀπό ἕνα σύστημα σάπιο· ἕνα καθεστώς συναλλαγῆς ἀνηθίκου, ρεμούλας, ἀπραξίας, ἀκυβερνησίας, φαυλότητος. Εἷς φοβερός κίνδυνος ἐπεκρέματο ὡς δαμόκλειος σπάθη ἐπί τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἔθνους: Ὁ Κομμουνισμός! Τό κομμουνιστικόν Κόμμα «Τό Κόμμα τοῦ ἐγκλήματος καί τῆς προδοσίας», ὅπως τό ἐβάπτισεν ὁ Γεώργιος Παπανδρέου προπαρεσκεύαζε τόν Τέταρτον Γῦρον, ἕνα νέον αἱματοκύλισμα· ἕνα αἱματοκύλισμα πού θά ἦτο χειρότερον ἀπό τά τρία προηγούμενα· νά σᾶς τά ἱστορήσω; Ναί, νά σᾶς τά ἱστορήσω· δέν λέγω νά σᾶς τά ὑπενθυμίσω διότι σεῖς δέν ἐζούσατε τότε, τά ἔχω ὅμως ἀφηγηθῆ εἰς προηγουμένας σελίδας. Τό πρῶτον ἦτο ἡ περίοδος τῆς Κατοχῆς 1941 ἕως 1944. Τό δεύτερον ἦτο ὁ «Κόκκινος Δεκέμβρης» (3 Δεκεμβρίου 1944 μέχρι 12 Φεβρουαρίου 1945), καί τό τρίτον, 30 Μαρτίου 1946 μέ 29 Αὐγούστου 1949! Καί ξέρετε τί κάνει τό πεῖσμα! Τό γινάτι, βγάζει μάτι! Καί θά ἔβγαζαν ὄχι

μόνον μάτια, ἀλλά καί αὐτιά καί ἔντερα καί θά μᾶς ἔβαζαν νά φᾶμε τά σηκώτια τῶν παιδιῶν μας(1)... Ξέρετε τί εἶχε πῆ ἕνας ἰδικός των προφήτης; Τό ἀστικόν καθεστώς θά σβήση, ὅταν ὁ τελευταῖος παπάς ἀπαγχονισθῆ, ἀπό τόν Κομμουνισμό, μέ χρησιμοποίησιν ἀντί σχοινιοῦ, τά ἔντερά του! Ἦταν ὁ Μπακούνιν. Ἐζήσαμεν εἰς τήν περίοδον τοῦ «Κόκκινου Δεκέμβρη» καί τῆς κατοχῆς παρομοίας σκηνάς. Ναί δυστυχῶς... «homo homini lupus» (: ὁ ἄνθρωπος διά τούς ἀνθρώπους εἶναι λύκος).

Ε: *Ποιοί λόγοι σας ωδήγησαν στην απόφαση να πρωτοστατήσετε στήν Επανάσταση;*

Α: Δέν ἐπρωτοστάτησα ἐγώ. Ὁ Τύπος ἐπρωτοστάτησεν. Ὁ Τύπος ἐξήγειρε τόν Ἑλληνικόν Λαόν καί τοῦ ἔβαλε τήν ἰδέαν ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας καί τόν ἔκανε νά ἀναζητῆ, ἔστω καί Λοχίαν, δηλαδή τάς Ἐνόπλους Δυνάμεις νά τόν σώσουν. Ἔχω ἀφηγηθῆ προηγουμένως ὅτι Καθηγητής Πανεπιστημίου, ἐνώπιον συναδέλφων του, τήν 1ην Ἰανουαρίου 1967, ἐχάρη πού μέ ἐγνώρισε καί ἀμέσως μετά μοῦ εἶπε: «Τί θά γίνη μ'αὐτήν τήν κατάστασι, κ. Ταξίαρχε; Θά ἀφήση ὁ Στρατός νά φαγωθοῦμε μεταξύ μας; Θ'ἀφήσετε τούς κομμουνιστάς νά

1. Ἰδού ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἐφημερίδα «ΦΡΟΥΡΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1991 ἀρ. φύλλου 160-161

«Τόν Δεκέμβριον τοῦ 1944 οἱ μητραλοῖαι τοῦ Ε.Α.Μ - ΕΛΑΣ - ΟΠΛΑ, δέν προέβησαν μόνον εἰς παντοειδεῖς καταστροφάς,... ἀλλά καί μέ θηριώδη μανίαν ἐστράφησαν ἐναντίον ὅλων τῶν τάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. ...κατεκρεούργησαν μέ ἀγριότητα ἐκλεκτούς πολίτας τῶν Γραμμάτων καί τῆς Τέχνης, ὅπως τήν μεγάλην τραγωδόν ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ, τόν προπρύτανιν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου ΙΩΑΝΝΗΝ ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΝ, τόν Ὑφηγητήν τοῦ Πανεπιστημίου Ν. ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΟΝ... Ἐπίσης κατέσφαξαν μέ σαδιστικήν ἱκανοποίησιν ἀναριθμήτους Στρατιωτικούς καί Ἀναπήρους πολεμιστάς τοῦ ΕΠΟΥΣ 1940-41... Μεταξύ τῶν ὁμήρων ἦτο καί ὁ ἐ. ἀ. βετερᾶνος Στρατηγός ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΜΕΤΑΞΑΣ μέ τόν υἱόν του ΝΙΚΟΛΑΟΝ 22 ἐτῶν, φοιτητήν Ἰατρικῆς... Κατά τήν πορείαν ἐχώρισαν τούς ἄνδρας ἀπό τάς γυναῖκας καί τούς νέους ἀπό τούς μεγάλους... Ἕνας βαθμοφόρος ΕΛΑΣίτης ἐπλησίασε τόν ἀνωτέρω Στρατηγόν ΑΓ. ΜΕΤΑΞΑ καί μέ... βάρβαρη φρασεολογία... τόν ἠρώτησε: «Κουράστηκες, γέρο; ... Πεινᾶς; ... Θέλεις νά φᾶς; ...» Ἄν σᾶς περισσεύη τίποτε, παιδί μου, εἶπεν ὁ Ἀγ. Μεταξᾶς... ἔφεραν εἰς τόν Στρατηγόν... σηκώτια ψημένα. Ὁ Στρατηγός τά ἔφαγεν. Ὁ ΕΛΑΣίτης τόν ἠρώτησε: Καλός ὁ μεζές, γέρο; Καλός, παιδί μου, εὐχαριστῶ, ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ Στρατηγοῦ. Τότε δύο ἄλλοι ΕΛΑΣίτες, ἐγκληματικά ἀποβράσματα, σέρνοντας τό νεανικό καταματωμένο πτῶμα τοῦ φοιτητοῦ υἱοῦ του Νικολάου, τό πέταξαν στά πόδια τοῦ πατέρα του Στρατηγοῦ Ἀγ. Μεταξᾶ, λέγοντάς του μέ ἠλίθιο βάρβαρο σαρκασμό: Σκ...τόγερε, ἔφαγες τά σηκώτια τοῦ γυιοῦ σου... Ὁ δύσμοιρος πατέρας, εἰς τό ἀντίκρυσμα τοῦ ἀγρίως κατακρεουργημένου παιδιοῦ του, σύρθηκε ὡς τό ἄψυχο σπλάχνο του, τό ἀγκάλιασε... καί θρηνῶν γοερά... ἄφησε τήν τελευταίαν του πνοήν...».

Τό ἄρθρον ὑπογράφει ἡ ἐκδότις τῆς ἐφημερῖδος «ΦΡΟΥΡΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» ΤΕΛΕΣΙΛΛΑ ΛΑΜΠΕΑ, γνωστή διά τήν ἐθνικήν δρᾶσιν της, εἰς ὅλους τούς Στρατιωτικούς, ὡς καί διά τήν ἐντιμότητα καί τήν ἀρετήν της. Γνησία Ἑλληνίς. Διά τό ἀπάνθρωπον, ἀπίστευτον ἀνοσιούργημα,... συμπεράνετε τήν ... προοδευτικότητα τοῦ Κ.Κ.Ε.

μᾶς ὁδηγήσουν πίσω ἀπό τό Παραπέτασμα, θά τούς ἀφήσετε νά μᾶς ξανασφάξουν; Δέν βάνετε ἕναν ᾿Επιλοχία νά μᾶς βάλη σέ μιά τάξι, νά μᾶς σώση! Ὅλες μας τίς ἐλπίδες στό Στρατό μας τίς στηρίζουμε.» Δέν ἐπρωτοστάτησα, παιδιά μου. ᾿Επαναστάτησα ἐναντίον τῶν καπηλευομένων τά ἱερά καί τά ὅσια τῆς Πατρίδος μας, δηλ. τήν Δημοκρατίαν. Δέν ἐπαναστάτησα μόνος· ἐπαναστάτησα μαζί μέ ἄλλους, πού ἀναφέρονται εἰς τήν Εἰσαγωγήν, καί μέ ἄλλους πολλούς, καί μέ ὁλόκληρον τόν ῾Ελληνικόν Λαόν. Ναί, ὁλόκληρον, ἀφοῦ κανείς δέν ἀπήντησεν εἰς τόν Τύπον: «Ὄχι! Δέν μᾶς χρειάζεται.... Λοχίας!..» Οὐδείς ἀντέστη δραστηρίως καί ἀποτελεσματικῶς ἐναντίον μας.

Ε: *Ποιά τα όνειρα, οι προσδοκίες καί οι στόχοι της Επανάστασής σας;*

Α: Τά ἴδια ὄνειρα πού ἔχετε καί σεῖς, ἤ πού πρέπει νά ἔχετε, διότι μόνον οἱ μπροστά εἰς τόν τάφον, λόγω ἡλικίας 969 ἐτῶν(1), εὑρισκόμενοι δέν ἔχουν, δέν κάνουν ὄνειρα. Αἱ προθέσεις μας, πέστε τις ὄνειρα, ἦσαν ν'ἀποκαταστήσωμεν τήν Δημοκρατίαν εἰς τόν Θρόνον της, ἀρχόντισσαν ἑνός ἀξίου τῆς Δημοκρατίας ἀρχοντικοῦ Λαοῦ. ῾Ενός Λαοῦ πού νά σέβεται ἑαυτόν καί τούς ἄλλους. ῾Ενός λαοῦ πού νά ζῇ ἐν εἰρήνῃ καί ἐλευθερία,... εὐημερῶν. ῾Ωραματιζόμεθα μίαν ἀληθῆ Δημοκρατίαν εἰς τήν Πατρίδα πού τήν ἐγέννησε πρό δυόμισυ χιλιάδων ἐτῶν, τήν Πατρίδα μας ῾Ελλάδα. ᾿Ωνειρευόμεθα μίαν ριζικήν ἀλλαγήν, μίαν πρόοδον, μίαν ἀνάπτυξιν πολιτιστικήν, οἰκονομικήν, κοινωνικήν, μίαν ζωήν Χριστιανικήν. Τά «ὄχι» μας ἦσαν: «Ὄχι στόν ἀθεϊστικό καί μονολιθικό Κομμουνισμό. Ὄχι στήν ἀναρχία. Ὄχι στή φαυλότητα. Ὄχι στήν καπηλεία. Ὄχι στή ραστώνη. Ὄχι στόν εὔκολο καί προκλητικό πλουτισμό. Ὄχι στήν ἀσυδοσία. Ὄχι στό μῖσος. Ναί στήν ὁμοψυχία».

Ε: *Πιστεύετε πως η Επανάστασή σας πέτυχε σέ κάποιο βαθμό τα όνειρά της, τους σκοπούς της;*

Α: Δέν εἶμαι ἐγωϊστής, ἤ τουλάχιστον δέν θέλω νά εἶμαι. Ἄς ἀφήσωμεν αὐτήν τήν ἀπάντησιν εἰς τόν ἀδέκαστον, τόν ἀμερόληπτον ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος, ἤ ἀκόμη εἰς σᾶς! Διαβάσετε ἀπό τά ἀρχεῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀπό τά πρακτικά τῶν ῾Υπουργικῶν Συμβουλίων, τῆς Συμβουλευτικῆς ᾿Επιτροπῆς, ἀπό τάς ἐφημερίδας — «ἀντιστασιακάς» καί φιλικάς,— ἀπό βιβλία πού κυκλοφοροῦν. Τά βιβλία αὐτά εἶναι ἐπηρεασμένα ἀπό συναισθηματισμούς καί σκοπιμότητας, ἀλλά περιέχουν καί τινα στοιχεῖα ἀπό τά ὁποῖα ἴσως δυνηθῆτε νά κρίνετε, ἤ νά συγκρίνετε. Διαβάσετε τό Σύνταγμα πού συνέταξεν ἡ ᾿Επανάστασις καί ἐψήφισεν ὁ ῾Ελληνικός Λαός, μέ Δημοψήφισμα τήν 29/9/1968 καί 29ην ᾿Ιουλίου 1973. ᾿Ερωτήσατε τούς ψηφοφόρους ἐκείνης τῆς ἐποχῆς: «᾿Εψήφισαν ἐλευθέρως;» Εἰς σᾶς, ἐκεῖνο τό Σύνταγμα δέν εἶ-

1. Τόσα ἔτη ἔζησεν ὁ Μαθουσάλας. (Γένεσις Ε, 27)

ναι δημοκρατικόν; Εἶναι· περιεῖχε τόν θεσμόν τῆς Ἐπαναστάσεώς μας... Ἄς ὄψωνται ἐν ἡμέρα κρίσεως οἱ αἴτιοι τῆς μή ἐφαρμογῆς του.

Ε: *Υπήρξαν περιπτώσεις που η Επανάστασή σας επιβλήθηκε με βία; Εννοούμε: Σκοτώσατε, εβασανίσετε; κ.λπ.;*

Α: Ἐκ τῶν ἐξετάσεων πού ἔκανα τότε, αὐτεπαγγέλτως, ἐπί φημῶν ἤ δημοσιευμάτων διά βασανισμούς, ἐβεβαιωνόμουν ὅτι δέν ἐγίνοντο βασανισμοί. Συνέχισα ὅμως τάς ἐξετάσεις ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ καί ἐπί 17 ἔτη κρατούμενος εἰς τάς Φυλακάς Κορυδαλλοῦ, ἐρωτῶν τούς ἀποκαλουμένους «ἀρχιβασανιστάς» κ.λπ. Μέ βεβαιώνουν ὅτι οὐδέποτε καί οὐδένα ἐβασάνισαν. Ἐρωτήσατέ τους καί σεῖς. Εἶναι καλοπροαίρετοὶ ἄνθρωποι. Ἕλληνες Ἀξιωματικοί μέ σκληράν στρατιωτικήν ἀγωγήν εἶναι, οὐδένα λόγον ἔχουν πλέον ν'ἀποκρύψουν τήν ἀλήθειαν. Ἔχουν καταδικασθῆ μέ βαρυτάτας ποινάς, στηριχθείσας ἐπί ψευδομαρτυριῶν καί ἀνιέρων σκοπιμοτήτων τῆς ἐποχῆς. Σκοτωμοί δέν ἔγιναν. Εἶπεν ὁ Δημ. Μπέης, Δήμαρχος Ζωγράφου, ὅτι ἔγιναν «μυριάδες» σκοτωμοί εἰς τό Πολυτεχνεῖον, ἀλλά τόσον ὁ ἴδιος, ὅσον καί κανείς ἄλλος κατώρθωσε νά ἀναφέρη ἔστω καί ἕναν! Οὔτε καί εὑρέθη κανείς νά ζητήση τήν σύνταξιν πού δικαιοῦται ἡ οἰκογένεια φονευθέντος, βάσει Νόμου τόν ὁποῖον διά τόν σκοπόν αὐτόν ἐψήφισεν ἡ «μεταπολιτευτική» Πολιτεία. Εὑρέθη κάποιος εὐφάνταστος φοιτητής πού παρουσίασε φωτογραφίαν «φίλης» του ὑπό τό ὄνομα Ἠλένια, φονευθείσης δῆθεν εἰς τό Πολυτεχνεῖον, ἀλλά έκ τῶν ἀνακρίσεων ἐξηκριβώθη ὅτι ἡ φωτογραφία πού παρουσίαζεν ὁ «φίλος» τῆς... φωτογραφίας ἀνῆκεν εἰς Λονδρέζαν διαφημίστριαν «σαμπουάν» καί ὁ φοιτητής αὐτός κατεδικάσθη ὡς ψευδομάρτυς καί ψευδομηνυτής! Τήν ὑπόθεσιν αὐτήν ἀνεκάλυψεν ἡ εὐσυνείδητος καί καθ'ὅλα ἀξία τῆς ἀποστολῆς καί τοῦ λειτουργήματός της Δημοσιογράφος Ἀλεξάνδρα Στεφανοπούλου, δίδουσα πάντοτε ὑπέροχον παράδειγμα ἐναρέτου κατά πάντα λειτουργοῦ τῆς δημοσιογραφίας καί τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματείας ἐν γένει. Ὄχι, ὄχι καλά μου παιδιά· οἱ Ἕλληνες Ἀξιωματικοί δέν εἶναι οὔτε βασανισταί, οὔτε δολοφόνοι. Εἶναι ὅ,τι εἶσθε καί σεῖς,... ἄν γίνετε Ἀξιωματικοί. Δέν ὑπῆρξεν ἀνάγκη νά χρησιμοποιηθοῦν πυρά διά τήν ἐπιβολήν τῆς τάξεως, μηδέποτε κατά τήν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως διαταραχθείσης. Τόσον κατά τήν εἴσοδόν της εἰς τήν Ἐξουσίαν, ὅσον καί κατά τήν ἔξοδόν της, οὐδέ σταγών αἵματος ἐχύθη, δόξα τῷ Θεῷ.

Ε: *Πως ξεκίνησε και από ποιούς μοχλούς ενεργοποιήθηκε η αντιδραστική κίνηση στο Πολυτεχνείο;*

Α: Ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, δέν ἔχει καμμίαν, ἀπολύτως καμμίαν σχέσιν μέ τόν μῦθον «Πολυτεχνεῖον». Ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἐπεράτωσε τόν σκοπόν της καί ἀπεχώρησεν ἐκ τῆς ἐξουσίας τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1973. Τό «Πολυτεχνεῖον» ἔγινε

μετά ἀπό ἑνάμισυ μῆνα — τήν 17ην Νοεμβρίου 1973 — μή φορτώνετε τήν 21ην 'Απριλίου μέ γεγονότα ξένα πρός αὐτήν. 'Ερωτήσατε τήν κ. Μαρίαν Δαμανάκη. Αὐτή ξέρει πῶς καί ποῖοι ἐδημιούργησαν αὐτό τό «ἔπος (= παραμύθι»). Τήν ἤκουσα ἀπό ραδιοφώνου νά τό διηγῆται, ὅταν ἤμουν εἰς τήν φυλακήν.... 'Ερωτήσατε καί τούς Πολιτικούς ἐκείνους πού τό ἔκαμαν, ἄν τό ἔκαμαν, ἤ ἄν τό πιστεύουν πώς τό ἔκαμαν· ἐγώ, ἁπλῶς διηρχόμην ἐκεῖνο τό μεσονύκτιον ἀπό ἐκεῖ καί... ἐχειροκροτήθην, μετ'ἐκπλήξεως! Διατί ἄρα γε μέ ἐχειροκρότησαν οἱ καλοί ἐκεῖνοι φοιτηταί; Εἷς ἁπλοῦς πολίτης ἤμουν, ἀκριβῶς ὅπως εἶσθε σεῖς τώρα. Αἱ συνάδελφοι τῆς Δαμανάκη, ὡς καί ἡ ἰδία, ἄς τό διηγοῦνται εἰς τά ἐγγόνια των νά τά νανουρίζουν!.... ἄν ποτέ κάμουν ἐγγόνια.

Ε: *Γιατί δέν πήγατε σε εκλογές όταν είχατε τήν δύναμη καί τήν ευκαιρία, και τη λαϊκή υποστήριξη καθώς ακούμε νά λένε οι σύγχρονοί σας;*

Α: 'Η 'Επανάστασις ἔκαμε τό πρόγραμμά της. Παρέδωσε τήν ἐξουσίαν ὅπως σᾶς εἶπα παραπάνω εἰς τήν προηγουμένην ἐρώτησιν, τήν 8ην 'Οκτωβρίου 1973 εἰς Πολιτικόν ἡγέτην Κόμματος, μέ πρόγραμμα νά προβῆ εἰς ἐκλογάς ἐντός τοῦ ἔτους ἐκείνου ἤ τό ἀργότερον ἐντός τοῦ α' 3μήνου τοῦ 1974. 'Ηγέτης τοῦ Πολιτικοῦ κόμματος ἦτο ὁ Σπυρίδων Β. Μαρκεζίνης, ἀνήρ ἔμπειρος εἰς τά τῆς Πολιτικῆς, ἐγνωσμένου κύρους καί ἀναμφισβητήτου ἀρετῆς. Γνωστότατος διά τό οἰκονομικόν θαῦμα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Στρατάρχου Παπάγου 1953, θαῦμα, τό ὁποῖον ὀφείλεται εἰς τά οἰκονομικά μέτρα πού ἔλαβεν ὁ Μαρκεζίνης ὡς 'Υπουργός Συντονισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης. Δέν νομίζω ὅτι ἠδύνατο νά διενεργηθοῦν ἐκλογαί ἐνωρίτερον τοῦ 1973, ἀφοῦ, οὔτε καί τό 1973 ἀφέθη νά τάς διεξαγάγη! 'Ο νοῶν, νοείτω!

Ε: *Γιατί, προσωπικώς σεις, ο Στυλιανός Παττακός, φύγατε από τήν Κυβέρνηση όταν φύγατε; Ποιά σκοπιμότητα τό επέβαλε; Μήπως μυριστήκατε τήν άσχημη εξέλιξη των πραγμάτων και το βάλατε στα πόδια;*

Α: Τίποτε, ἀπό αὐτά τά πονηρά πού τό ἐφηβικόν μυαλουδάκι σας ὑποψιάζεται, δέν συνέβη. 'Απλῶς ὑπήκουσα εἰς τό πρόγραμμα τῆς λήξεως τῆς 'Επαναστάσεως, εἰς τήν σύνταξιν τοῦ ὁποίου συμμετεῖχον καί συνεφώνουν. 'Εφύγαμεν ὅλα τά Στρατιωτικά μέλη τῆς Κυβερνήσεως, διά νά πεισθοῦν, φίλοι καί ἐχθροί — ντόπιοι καί ξένοι — ὅτι αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις ἐπανῆλθον εἰς τά καθαρῶς Στρατιωτικά καθήκοντά των, καί ἡ Πατρίς εἰσέρχεται εἰς πλήρη Συνταγματικήν ὁμαλότητα. Ἔμειναν εἰς τήν ἐξουσίαν μόνον δύο ἐκ τοῦ Στρατοῦ προερχόμενοι, πολιτικοί πλέον, ὁ Πρόεδρος καί ὁ 'Αντιπρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, παραδεκτοί ὑπό τοῦ Λαοῦ διά δημοψηφίσματος ἀπολύτως καθαροῦ, τῆς 29ης 'Ιουλίου 1973.

Ε: *Ποιά η στάση τη̣ς Κυβέρνησής σας απέναντι στον αντιστασιακό Αλέκο Παναγούλη μετά τη σύλληψή του για την απόπειρα δολοφονίας εναντίον του Πρωθυπουργού Παπαδόπουλου;*

Α: Ἱπποτικά ἄψογος. Ἡ Δικαιοσύνη ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως καί ὡδήγησε τοῦτον εἰς δίκην. Κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἡ ποινή αὐτή μετετράπη ὑπό τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἰσόβιον κάθειρξιν καί μετά παρέλευσιν πέντε ἐτῶν τόν ἠμνήστευσε. Αὐτή ἦτο ἡ «δικτατορική» καί «τυραννική» συμπεριφορά τοῦ Ἀπριλιανοῦ Καθεστῶτος. Συγκρίνατέ την μέ τήν συμπεριφοράν τοῦ μεταπολιτευτικοῦ δημοκρατικοῦ καθεστῶτος. Οἱ «Συνταγματάρχαι» ἠμνήστευσαν τόν ἐπίδοξον δολοφόνον των μετά ἀπό ἔκτισιν ποινῆς πέντε ἐτῶν ἐκ τῆς ἰσοβίου καθείρξεως. Ἠμνήστευσαν δέ ἅπαντας τούς διά ποινικά — σχέσιν ἔχοντα μέ τήν πολιτικήν — ἀδικήματα. Οἱ «δημοκρατικοί» ἄρχοντες κατεδίκασαν τούς Ἀπριλιανούς, μέ Συντακτικάς Πράξεις καί Ποινικούς Νόμους Ἀναδρομικῆς Ἰσχύος, παγκοσμίως καί αἰωνίως ἀπαραδέκτους καί ἐπιμένουν νά τούς κρατοῦν εἰς τάς φυλακάς ἐπί 18ον ἔτος, μή ἐφαρμόζοντες δι'αὐτούς οὔτε τόν νόμον περί «ὑφ'ὅρον ἀπόλυσιν», ὅταν συμπληρώνουν τά 2/3 τῆς ποινῆς των! Κατά τά λοιπά, εἶναι «δημοκράται!». «Λόγια, λόγια, λόγια». (: 1992)

Ε: *Ποιά η στάση και η δράση των μεγάλων Δυνάμεων Η.Π.Α., Αγγλίας, Ε.Ο.Κ., κ.λπ. απέναντι στήν Επανάσταση. α)Πρίν εκδηλωθεί β)Αφού εκδηλώθηκε;*

Α: Ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις, ὅλων τῶν Χωρῶν τοῦ Κόσμου, μεγάλων καί μικρῶν, α)πρό τῆς ἐκδηλώσεως τῆς Ἐπαναστάσεως, οὐδέν ἐγνώριζον καί ἑπομένως οὐδέν ἔπραξαν! β)Μετά τήν ἐκδήλωσιν, οἱ Πρέσβεις τῶν Δυτικῶν Χωρῶν, ἰδία τῶν Η.Π.Α., Μεγάλης Βρεττανίας, Γαλλίας καί Δυτικῆς Γερμανίας κατέβαλον ἐντόνους καί συντόνους προσπαθείας νά πληροφορηθοῦν: 1)τά φρονήματά μας, 2)τήν ποιότητά μας, 3)τάς προθέσεις μας ἔναντι αὐτῶν 4)τούς σκοπούς καί 5)τό πρόγραμμά μας. Ὑπέστησαν αἰφνιδιασμόν. Ἐξεδήλωσαν τάς ἀνησυχίας των, ἀπορίας καί φόβους. Τινές, ὡς ὁ Πρέσβυς τῶν Η.Π.Α., ἐξεδήλωσεν ἀπειλητικάς διαθέσεις διά ἐπιβολήν «ἐμπάργκο» (διακοπήν ἐμπορικῶν καί στρατιωτικῶν συναλλαγῶν, κ.λπ.) Τό ἴδιον συμπεριεφέρθη καί ἡ Ε.Ο.Κ., ὡς σύνολον. Τήν 12ην Δεκ. 1969, εἰς μίαν συνάντησιν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ., καί εἰδικῶς τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, εἰς τήν ὁποίαν ἔλαβε μέρος καί ὁ ἡμέτερος Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν ἀείμνηστος Παναγιώτης Πιπινέλης,(1) εὑρέθη

1. Ὁ Παν. Πιπινέλης προήρχετο ἐκ τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος τῆς Πατρίδος μας εἰς τό ὁποῖον διέπρεψεν. Ἀνῆλθεν εἰς τήν κορυφήν τῆς ἱεραρχίας. Ἐχρημάτισε κατά περιόδους ὑπουργός Ἐξωτερικῶν εἰς ὑπηρεσιακάς Κυβερνήσεις καί ἅπαξ πρωθυπουργός Ὑπηρεσιακῆς Κυβερνήσεως. Τόν μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1967, μέ ἀφορμήν τήν κρίσιν εἰς τήν Κύπρον μας, μᾶς συνεστήθη παρά τοῦ Βασιλέως νά προσλάβωμεν ὡς Ὑπουργόν Ἐξωτερικῶν, τόν ἔμπειρον περί τήν διπλωματίαν ἄνδρα τοῦτον. Ἐβο-

ἐνώπιον ἀπειλητικῶν διαθέσεων. 'Αντελήφθη ὅτι ἦτο λίαν πιθανή ἡ ἀποπομπή τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς ὁμηγύρεως αὐτῆς καί εἰσηγήθη εἰς ἡμᾶς, τήν Κυβέρνησίν του, νά προτιμήσωμεν τήν προσωρινήν διακοπήν τῶν σχέσεων τῆς Πατρίδος μας μέ τόν ὀργανισμόν αὐτόν, ἀντί τῆς προσβλητικῆς ἀποπομπῆς... 'Εδέχθημεν τήν πρότασίν του καί... τόν ὑπεδέχθημεν εἰς τό ἀεροδρόμιον κατά τήν ἐπιστροφήν του μέ τιμάς νικητοῦ! Διά τήν «ἀποπομπήν» ὅπως τήν ἐχαρακτήρισαν, τότε, γαυριῶντες οἱ «ἀντιστασιακοί» τῆς ἐποχῆς, ἄς εἶναι ὑπερήφανοι διά τό Παυσάνειον κατώρθωμά των! Ἡμεῖς, χάρις εἰς τήν διπλωματικήν εὐελιξίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ ἐκείνου Ἕλληνος, ἐπετύχαμεν τόν στρατηγικόν ἑλιγμόν τῆς ἀποσύρσεώς μας ἐκ τοῦ «Καφενείου ἡ Εὐρώπη» ὅπως τό ἀπεκάλουν χλευαστικῶς, τότε, ἤ καί σήμερον(;), οἱ μή ἀντιστασιακοί! 'Από ὅλας τάς Κυβερνήσεις τοῦ Κόσμου ἡ πλέον ἐχθρική ἐναντίον μας ἦτο ἡ τῶν Η.Π.Α. Τό διατί, τώρα, καί πολύ περισσότερον τότε, τήν κατηγοροῦν ὅτι αὐτή μᾶς ἔβαλε νά κάμωμεν ὅ,τι ἐκάμαμεν, ἐξηγήσατέ το σεῖς! 'Εξηγήσατε καί τό διατί κάθε ἐπέτειον «Πολυτεχνείου» ἐπισκέπτεσθε τήν 'Αμερικανικήν Πρεσβείαν καί τήν λιθοβολεῖτε, μαινόμενοι ἐναντίον της, διότι τάχα μᾶς ὑπεστήριζε καί ἀντιθέτως λατρεύετε τήν Πρεσβείαν τῆς Ἑνώσεως Σοσιαλιστικῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατικῶν Χωρῶν, ἡ ὁποία μᾶς ἐχάϊδευε τρυφερώτερον ὅλων τῶν ἄλλων Πρεσβειῶν. Καλά κάνετε καί πρός τάς δύο. Κατά τόν Ναστραδίν Χότζαν, «ὅλοι ἔχετε δίκιο!» (1).

'Από ἐρίτιμον κυρίαν, καταγομένην ἐκ τοῦ νομοῦ Τρικάλων, σύζυγον 'Ιατροῦ, διαμένουσαν οἰκογενειακῶς εἰς Maxe τῆς Γερμανίας, ἔλαβον τά ἑξῆς ἐρωτήματα:

Ε: *Ποίοι ήσαν οι πραγματικοί λόγοι πού αντικαταστάθηκε ο κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος από τον Ιωαννίδη στις 25-11-1973;*

λιδοσκοπήθη ὑπό τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Κόλλια Κων/νου, ἄν θά ἦτο πρόθυμος νά ὑπηρετήση τήν 'Επανάστασιν ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Ὑπουργοῦ 'Εξωτερικῶν. Δέν ὑπῆρξαν σοβαραί ἀντιρρήσεις, ἐξ οὐδεμιᾶς πλευρᾶς — ἐκείνου καί ἡμῶν — καί τοῦ ἀνετέθησαν αἱ εὐθῦναι τοῦ ζωτικοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου εἰς μίαν πολύ δύσκολον θέσιν της. 'Εξεπλήρωσε τήν ἀποστολήν του μέ ἀξιέπαινον καί ἀξιοζήλευτον, ἐπιτυχῆ τρόπον. 'Αντεμετώπισε, μέ τήν δεξιοτεχνίαν του, τήν εὐφυΐαν καί εὐστροφίαν του, πολλάς δυσκόλους καταστάσεις τῆς Κυβερνήσεώς μας. Ἡ λύσις τοῦ Κυπριακοῦ, μέ τόν τρόπον πού ἐλύθη τότε, ἐστηρίχθη βασικῶς ἐπί τῶν ἰδικῶν του ἀπόψεων καί χειρισμῶν. Ἡ Πατρίς θά τόν εὐγνωμονῆ, ἡ Ἱστορία θά τοῦ δώση τήν θέσιν πού τοῦ ἀνήκει.

1. Ὑπῆρξαν θλιβεραί ἐξαιρέσεις ξένων παραγόντων τῆς πολιτικῆς οἱ ὁποῖοι προσεπάθησαν νά δυσφημήσουν τό καθεστώς τῆς 21ης 'Απριλίου 1967.
Τέτοια ἦτο ἡ περίπτωσις ἑνός Βουλευτοῦ τῆς Ὁλλανδίας ὁ ὁποῖος ἐθορύβησεν εἰς βάρος τοῦ Καθεστῶτος μας. Ἡ «μεταπολίτευσις» τόν ἐπαρασημοφόρησε καί «ἐτίμησε» μέ τό ὄνομά του ὁδούς καί λεωφόρους. Μέ αὐτόν τόν τρόπον παραδέχεται, ἡ «μεταπολίτευσις», ὅτι ἄλλοι εἶναι οἱ... ἡρωικοί «ἀντιστασιακοί»!

Α: Δέν ἀντικατεστάθη ὁ Γ. Παπαδόπουλος ἀπό τόν Ἰωαννίδη. Ὁ Ἰωαννίδης, μέ φιλικῶς πρός αὐτόν προσκειμένους ἀξιωματικούς,ἀνέτρεψε τόν Γ. Παπαδόπουλον, ἀνέθεσε τήν προεδρίαν τῆς Δημοκρατίας εἰς φίλον του Ἀντιστράτηγον, ὑπό τήν σκέπην τοῦ ὁποίου καί ὑπό τήν σκιάν τοῦ Ἰωαννίδη ὡρκίσθη ἡ κυβέρνησις τῆς 24ης Ἰουλίου 1974. Οἱ ὑπό τήν σκιάν τοῦ Ἰωαννίδη ἄρχοντες: Πρόεδρος Δημοκρατίας καί Πρωθυπουργός διά τῶν διαγγελμάτων των πρός τόν Ἑλληνικόν Λαόν ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἀνέτρεψαν τόν Γ. Παπαδόπουλον διά νά ἐπαναφέρουν τήν Ἐπανάστασιν εἰς ....«τήν εὐθεῖαν ὁδόν, ἐκ τῆς ὁποίας τήν εἶχεν ἐκτρέψει ὁ Γ. Παπαδόπουλος.» Λυποῦμαι διότι δέν δύναμαι νά γνωρίζω τούς πραγματικούς λόγους. Εἰκάζω ὅτι ὁ Ἰωαννίδης ἔπεσε θῦμα πιέσεων νεαρῶν θερμοκεφάλων σωβινιστῶν φίλων του... καί ἀντί νά ... εὐθυγραμμίση τήν Ἐπανάστασιν, τήν ... ἐφυλάκισε!

Ε.: Ποίοι ήσαν οι λόγοι που δώσατε, εσείς ο ίδιος προσωπικά, το διαβατήριο στον Ανδρέα Παπανδρέου μετά από οκτώ μήνες προφυλακίσεώς του και εγκατέλειψε την Ελλάδα;

Α: Οἱ λόγοι ἦσαν καθαρῶς ἀνθρωπιστικοί καί νομικοί. Ἀνθρωπιστικοί διότι ἦτο ἄρρωστος, ἦτο ἔγγαμος καί πατήρ τεσσάρων παιδιῶν, καί ἄνευ ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι, ὡς «ἀνειδίκευτος!...» Νομικοί δέ, διότι μετά τήν ἀμνήστευσιν τοῦ ἀδικήματος διά τό ὁποῖον εἶχε κριθῆ προφυλακιστέος ἀπό τάς πρό τῆς Ἐπαναστάσεώς μας Κυβερνήσεις, ἦτο ἐλεύθερος πολίτης νά πάη ὅπου ἤθελε....

Καί φυσικά μετέβη εἰς τήν Ἀμερικήν, τήν ἰθαγένειαν τῆς ὁποίας εἶχεν ἡ οἰκογένειά του. Τό διατί δέν μετέβη εἰς Ἀνατολικήν Χώραν, τό «μοντέλον» τῆς ὁποίας ἦτο σύμφωνον μέ τά ἰδανικά του, αὐτός θά πρέπει νά ἀπαντήση. Μέ ἔχουν ἐρωτήσει: Δεσμοφύλακες κ.λπ. πρόσωπα τῆς Φυλακῆς «διατί δέν ἐσκοτώσατε τόν Ἀνδρέα;...» Μοῦ θέτουν τήν αὐτήν ἐρώτησιν πολλοί ἀκόμη καί τώρα. Ἡ ἀπάντησις ὅλων ἡμῶν, τῶν Ἐπαναστατῶν τῆς 21ης Ἀπριλίου, εἶναι: «Δέν εἴμεθα δολοφόνοι. Πιστεύομεν ὅτι οἱ πολιτικοί πρέπει νά τιμωροῦνται ἤ νά ἀμείβωνται διά τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ καί ὑπό τῆς Δικαιοσύνης». Ὑπάρχει, ὅμως, καί ἄλλο... διότι: Τό ὅτι ἐάν ἐδολοφονεῖτο θά ἀνεκηρύσσετο αἰώνιος ἥρως καί εἴδωλον λατρείας αὐτῶν πού τόν ἐπίστευον ...θεόν των. Αὐτῶν πού ὑπό τήν σκιάν του ἔγιναν γνωστοί ἀκόμη καί ἀπό τούς ...«θυρωρούς τῆς πολυκατοικίας των...» Μή δολοφονηθείς, θά παραμείνη εἰς τήν ἱστορίαν ὅπως ... τήν ἔγραψεν ὁ ἴδιος· καί εἶναι, πιστεύω, καλύτερον. Ἡ πιό ἀποτελεσματική σφαῖρα κατά τῶν πολιτικῶν εἶναι ἡ ψῆφος.

Ε.: *Ποιές είναι οι πραγματικές αιτίες της ετοιμασίας γιά πόλεμο μεταξύ Ελλάδος - Τουρκίας;*

Α: Ἄν καί ἡ ἐρώτησις εἶναι ἐκτός θέματος, σᾶς ἀπαντῶ: Εἶναι γνωστόν ὅτι ἡ Τουρκία καραδοκεῖ, συνεχῶς, καί προπαρασκευάζεται νά

ἁρπάξῃ Ἑλληνικά ἐδάφη. Νήσους τοῦ Αἰγαίου μας, Δωδεκάννησον κ.λπ. Φυσικόν λοιπόν εἶναι νά ἐνισχύωμεν τήν ἄμυνάν μας συνεχῶς, πρός ἀποτροπήν γεγονότων παρομοίων μέ τά τοιαῦτα τῆς Κύπρου μας....

«Σεῖς παιδιά, τῆς Ἑλλάδος παιδιά, μή μιμηθῆτε ἡμᾶς τούς κακούς, μιμηταί γίνετε τοῦ Χριστοῦ. ᾿Αγαπᾶτε, ἀγαπᾶτε καί τούς ἐχθρούς ὑμῶν. ᾿Ελησμόνησα νά σᾶς πῶ ὅτι καί ἡ Σουηδία ἐτήρησεν ἐχθρικήν στάσιν κατά τοῦ καθεστῶτος μας, δέν διέκοψεν ὅμως τελείως τάς διπλωματικάς σχέσεις. ᾿Αφῆκε κοντά μας ἕνα εὐγενέστατον κύριον, ἔγγαμον μετά ἐξαιρέτου Ἑλληνίδος, ὁ ὁποῖος ἀντεπροσώπευε θαυμάσια τήν Πατρίδα του, φιλικώτατα διατεθειμένος μαζί μας. Καί... σᾶς βεβαιώνω ὅτι Διπλωμάτης Χώρας — «ὄνομα καί μή χωριό» — κάποια στιγμή φιλικῶς ἐξομολογούμενος, μοῦ εἶπεν: «ἄν, κ. ᾿Αντιπρόεδρε, ἐδηλώνατε ὅτι θά μονιμοποιήσετε τό Καθεστώς σας αὐτό, σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ἡ Χώρα μου θά ἔκανε τά ἀδύνατα δυνατά νά τά ἔχῃ πολύ καλά μαζί σας, ὅπως τά ἔχει καί μέ τήν Ἱσπανία, μέ τήν Πορτογαλία καί μέ ὅλες τίς Χῶρες... ᾿Εσεῖς ὅμως λέτε ὅτι εἶσθε παρένθεσις! Περιμένουμε νά φύγετε καί τά ἔχουμε καλά μέ ἐκείνους πού μᾶς βεβαιώνουν ὅτι θά σᾶς διαδεχθοῦν, ὅταν κλείσετε τήν παρένθεσιν...» Σᾶς εἶπα πιό πάνω ὅτι τάς σχέσεις μεταξύ τῶν Χωρῶν τάς ρυθμίζουν τά συμφέροντα, τά οἰκονομικά συμφέροντα, πάντοτε... Καί λυποῦμαι διότι, δυστυχῶς, καί μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ὁ ἴδιος κανών ἰσχύει. Συμφωνεῖτε; Πέστε τήν ἀλήθειαν: Συνδέεσθε μεταξύ σας ἀνιδιοτελῶς; Ἄν ναί, μπράβο σας. Ἄν ὄχι, προσπαθήσετέ το, καί θά δῆτε πόσον εὐτυχέστεροι θά αἰσθάνεσθε. Τέλος, σᾶς διαβεβαιώνω δι'ἄλλην μίαν φοράν ὅτι: Οὔτε ὑπήρξαμεν, οὔτε ἐγίναμεν ποτέ, ὄργανα ξένης Χώρας, οὔτε ἐταπεινώσαμεν ἑαυτούς ἤ τήν Πατρίδα μας, ὑποκύψαντες εἰς οἱουσδήποτε ἀναξιοπρεπεῖς ὅρους, ἤ πιέσεις. Αὐτά πού μηρυκάζουν χλευαστικῶς μερικοί εἰς βάρος μας διά τό Κυπριακόν περιστατικόν τοῦ Νοεμβρίου 1967, ἤ ὅτι μᾶς ἔβαλεν ἡ ᾿Αμερική νά κάνωμεν τήν ᾿Επανάστασιν καί ὅ,τι ἄλλες παρόμοιες ἀηδίες ἀκοῦτε, εἶναι ἀποκυήματα τῆς νοσηρᾶς φαντασίας προσώπων πού κρίνουν ἐξ ἰδίων τά ἀλλότρια».

«Δέν νομίζω ὅτι πρέπει νά ἐνδιαφέρεσθε μέ τό ποίαν στάσιν ἐτήρησαν αἱ ξέναι Χῶραι ἔναντι ἡμῶν. Νά ἐνδιαφέρεσθε διά τό τί ἐπράξαμεν ἡμεῖς ὡς Κυβέρνησις ὑπέρ ἤ κατά τοῦ λαοῦ καί ἰδιαιτέρως ὑπέρ, ἤ κατά τῆς Σπουδαζούσης Νεολαίας μας. Θά σᾶς ἐξομολογηθῶ ὅμως καί κάτι ἀκόμη, ὄχι διά τίποτε ἄλλο, ἀλλά ἁπλῶς διά τήν ἱστορίαν καί διά νά μάθετε, ὥστε νά μή πάθετε,... ὅτι τά κράτη δέν ἐνεργοῦν ὅπως τά προτρέπει τό συναίσθημα τῆς φιλίας, ἀλλά ὅπως τά συμβουλεύει ἡ λογική διά τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων των. Καί θά σᾶς εἴπω καί κάτι ἄλλο: Νά μή κάμετε ποτέ εἰς τήν ζωήν σας κακόν εἰς βάρος τῆς Πατρίδος μας Ἑλλάδος, πού εἶναι μητέρα ὅλων

μας. Μή κάμετε ὅ,τι ἔκαμαν οἱ πρόγονοί μας: Ἱππίας, Δημάρατος, Θεμιστοκλῆς, Ἀλκιβιάδης, Παυσανίας, Ἐφιάλτης καί οἱ ἄλλοι μηδίσαντες! Κάνετε πάντοτε ὅ,τι ἐδίδαξε καί ἔκανε πρᾶξιν ὁ «σοφώτερος δ'ἁπάντων ἀνδρῶν» Σωκράτης. Ἐπί πλέον, σᾶς διαβεβαιώνω, ἀγαπητοί μου νεαροί, μαζί δέ μέ σᾶς καί ὅσους ἄλλους νέους ἤ γέροντας, ὅσους ἔχουν τάς αὐτάς μέ σᾶς ἀμφιβολίας, ὅτι: Δέν μᾶς ἔβαλε καμμία, ἀπολύτως καμμία Ξένη Χώρα ἤ Δύναμις, ἤ Ὀργάνωσις, νά κάμωμεν τήν Ἐπανάστασιν, ἐκείνην τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, οὔτε μᾶς ἐβοήθησεν, οὔτε μᾶς ἐπηρέασαν αἱ συνεχεῖς ἐνοχλήσεις τάς ὁποίας οἱ διάφοροι, σύγχρονοι «Παυσανίαι», προέτρεπον τάς ξένας Χώρας νά μᾶς κάνουν· αὐτοί, διά τήν «ἡρωϊκήν» αὐτήν ἀντίστασίν των, ἀπολαμβάνουν, μεταπολιτευτικῶς, ὑψίστων τιμῶν, ἀγαθῶν, ἀμοιβῶν καί... ψήφων σας. Ἡμεῖς, διασώσαντες αὐτούς ἀπό τήν «γκιλοτίναν» πού τούς ἔστηνεν ἡ Κομμουνιστική λαῖλαψ, γνωρίζετε πῶς ἀνταμειβόμεθα;

α. Μέ καθαίρεσιν εἰς τόν βαθμόν τοῦ ἐνδόξου καί τιμημένου Ἕλληνος Στρατιώτου!
β. Μέ ἀφαίρεσιν τῶν ἠθικῶν ἀμοιβῶν πού ἐλάβομεν ἐπί τῶν πεδίων τῶν μαχῶν δεκαετοῦς συμμετοχῆς μας εἰς πολέμους!
γ. Μέ στέρησιν τῶν πολιτικῶν μας δικαιωμάτων — φυσικά καί τῶν ἀνθρωπίνων!
δ. Μέ στέρησιν τῆς συντάξεώς μας — διά τήν ὁποίαν ἐπληρώναμεν κάθε μῆνα ἐπί Τριακονταεπτά συναπτά ἔτη ἐγώ εἰς τόν Στρατόν καί ἑξήμισυ ἔτη εἰς τό Δημόσιον.
ε. Μέ στέρησιν τῆς ὑγειονομικῆς μας περιθάλψεως διά τήν ὁποίαν ἐπλήρωνα ὅπως καί διά τήν προηγουμένην περίπτωσιν.
στ. Μοῦ ἐδήμευσαν ἕνα οἰκόπεδον τό ὁποῖον ἠγόρασα ἐκ τοῦ Οἰκοδομικοῦ Συνεταιρισμοῦ Μονίμων Ἀξιωματικῶν Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ — Ο.Σ.Μ.Α.Ε.Σ. — καί τό φοβερώτερον ὅλων:
ζ. Ἐκτίω ποινήν θανάτου, μετατραπεῖσαν εἰς ἰσόβιον κάθειρξιν· μεγάλη ἡ Χάρις ἐκείνου πού τήν μετέτρεψεν, μέ τήν δήλωσίν του ὅμως «δέν τούς ἐξετέλεσα· τούς ἄφησα νά σήπωνται στή φυλακή οἱ ἄθλιες ὑπάρξεις τους!» Παιδιά μου καλά καί εὐγενικά, δέν παραπονοῦμαι, δέν μισῶ. Ἐγεννήθην διά νά ἀγαπῶ ὅπως διδάσκει ὁ Χριστός: «ἀγαπᾶτε καί τούς μισοῦντας ὑμᾶς», ἤ ὅπως ὁ Σοφοκλῆς εἰς τήν Ἀντιγόνην του, στίχος 523: «Οὔτοι τοῦ συνέχθειν, ἀλλά συμφιλεῖν ἔφυν», (δέν γεννήθηκα γιά νά μισῶ μαζί μέ ἄλλους μονάχα γιά νά ἀγαπῶ γεννήθηκα).

Ε: *Σας κατηγορούν γιατί, λέει, υποκύψατε σε πιέσεις εξευτελιστικές καί αποσύρετε τη Μεραρχία από τήν Κύπρο. Τι ακριβώς έγινε;*

Α: Είς τήν Κύπρον μας εἶχεν ἀποσταλῆ μία ἔνοπλος Ἑλληνική Δύναμις περίπου 5 ἕως 8 χιλιάδων ἀνδρῶν, ὅπως μέ ἐβεβαίωσεν ὁ τότε Α/Γ.Ε.ΕΘ.Α. Αὐτή ἡ δύναμις εἶναι κάτι σχετικό μέ ἥμισυ τῆς δυνάμεως

τῆς μιᾶς Μεραρχίας. ᾽Ασχέτως τούτου, εἶχεν ἀποσταλῆ κρυφά καί παρά τάς σχετικάς συνθήκας καί συμφωνίας. Εὑρίσκετο ἐκεῖ ἀπό τά μέσα τοῦ ἔτους 1964. ᾽Αποστολή της ἦτο διπλῆ:

1. Νά ἐξουδετερώση τούς εἰς τήν Κύπρον Τουρκοκυπριακούς θυλάκους καί
2. Νά ἀποτρέψη Τουρκικήν εἰσβολήν. Τήν πρώτην ἀποστολήν δέν τήν ἐξεπλήρωσεν ἐπί δύο καί ἥμισυ ἔτη πού εὑρίσκετο εἰς τήν Κύπρον. Διατί; Πολλά τά διότι. Τήν δευτέραν ἀποστολήν της, δέν τῆς ἐδόθη ἀφορμή νά τήν δοκιμάση κἂν, κατά τό ἀνωτέρω χρονικόν διάστημα. Κατά τό β΄ δεκαήμερον τοῦ Νοεμβρίου 1967, ἑπτά μόλις μῆνας μετά τήν ἀνάληψιν τῆς διακυβερνήσεως τῆς Πατρίδος μας παρ᾽ἡμῶν, ἡ «Μεραρχία», ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς ῾Ελληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡμῶν δηλαδή, αὐτοβούλως, μέ Διαταγήν τοῦ ἀειμνήστου Στρατηγοῦ Γεωργίου Γρίβα-Διγενῆ, ἐπετέθη κατά Τουρκοκυπριακῶν θυλάκων καί προχωροῦσε νικηφόρως ἐπιφέρουσα σοβαράς ἀπωλείας εἰς τούς Τουρκοκυπρίους. ᾽Εθεωρήθη ὑπό τῆς ᾽Επαναστάσεως ἐσφαλμένη καί ἐπικίνδυνος ἡ ἐνέργεια αὐτή καί διετάχθη ὁ Στρατηγός Γρίβας νά ἐπαναφέρη τήν Μεραρχίαν εἰς τάς θέσεις τάς ὁποίας κατεῖχε πρό τῆς ἐξορμήσεώς της. ᾽Από τῆς ἑπομένης πρωΐας καί ἐπί ἡμέρας, πέντε ἤ ἕξι, διεξήχθησαν ἔντονοι καί σύντονοι διαπραγματεύσεις. ῾Η Τουρκία ἰσχυρίζετο ὅτι ἡ Μεραρχία: α)Εὑρίσκετο παρανόμως εἰς τήν Κύπρον. Τοῦτο ἦτο ἀληθές καί β)Εἶχεν ἐπιφέρει σοβαράς ἀπωλείας εἰς ἄμαχον Τουρκοκυπριακόν πληθυσμόν· εἰς τοῦτο μᾶλλον ἐψεύδοντο οἱ Τοῦρκοι. ᾽Απήτει ἐπιμόνως καί ἀπειλητικῶς νά ἀποσυρθοῦν, ἀμέσως, ἐκ τῆς Κύπρου αἱ ἐκεῖ εὑρισκόμεναι ῾Ελληνικαί Δυνάμεις, αἱ ἐπί πλέον τῶν συνθηκῶν προβλεπόμεναι. ᾽Ηπείλει ὅτι ἐάν δέν ἀπεχώρει ἡ δύναμις ἐκείνη, θά εἰσέβαλεν εἰς τήν Κύπρον μέ ὅσας δυνάμεις ἀπητοῦντο διά νά ἐκδιώξη αὐτάς, «ἐν δικαίω εὑρισκομένη». Τήν θέσιν τῆς Τουρκίας ἔλαβον ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις τοῦ ΝΑΤΟ καί ὁ ΟΗΕ μέ πρωτοστατούσας τάς ΗΠΑ. ῾Ο πόλεμος ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας ἦτο τόσον βέβαιος, ὥστε ὅλαι αἱ ἀνωτέρω Χῶραι εἶχον ἀπομακρύνει ἐκ τῆς Κύπρου ὅλους τούς ὑπηκόους των καί τούς εἶχον διαπεραιώσει εἰς τόν Λίβανον κ.ἀ. ᾽Εγένοντο αἱ ἑκατέρωθεν προσπάθειαι συμβιβασμοῦ· ὁ καλύτερος τρόπος ἀντιμετωπίσεως δυσκόλων καταστάσεων, ὡς ἡ... τότε, εἶναι ὁ ἄνευ ζημιῶν συμβιβασμός! Εὑρέθημεν πρό τοῦ διλήμματος: α)Νά δεχθῶμεν τήν πολεμικήν πρόκλησιν, μέ βεβαίαν τήν ταπείνωσιν χειροτέραν τῆς τοῦ 1897; ῎Η β)νά συμμορφωθῶμεν μέ τούς ὅρους τῶν συνθηκῶν Ζυρίχης-Λονδίνου, ἀποσύροντες ἐκ τοῦ ἀνεξαρτήτου καί κυριάρχου Κράτους τῆς Κύπρου τάς ἐκεῖ παρανόμως εὑρισκομένας Δυνάμεις μας, μή ἐπιθυμητάς οὔτε ὑπό τοῦ ᾽Αρχηγοῦ τοῦ Κράτους αὐτοῦ, Μακαρίου, ὁ ὁποῖος τάς ἐχαρακτήριζε «Δυνάμεις Κατοχῆς» καί ἐζήτει

τήν ἀπομάκρυνσίν των... διότι «τοῦ ἐδημιούργουν προβλήματα»! Ἐπελέγη ἡ δευτέρα ὡς πλέον ἀνώδυνος διά τήν Κύπρον, διότι οὕτως ἀπεφεύχθη ὁ πόλεμος μεταξύ Ἑλλάδος-Τουρκίας καί τό σπουδαιότερον, ἡ Κύπρος δέν ἀπώλεσεν οὔτε ἕν ἑκατοστόν ἐκ τοῦ ἐδάφους της. Τά πράγματα παρέμειναν ἀκριβῶς ὅπως ἦσαν πρό ἡμῶν, μέ μόνην τήν διαφοράν ὅτι ἀπεσύραμεν ἐκεῖθεν τήν «Μεραρχίαν»! Ἀντί ὅμως τῆς Μεραρχίας τῶν 5-8 χιλιάδων ἀνδρῶν ἐδώσαμεν ὁδηγίας εἰς τόν Μακάριον νά κάμη ἰδικόν του Στρατόν, Κυπριακόν. Ἠδύνατο ἡ Κύπρος νά συγκροτήση ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ της τῶν 500 χιλιάδων κατοίκων, δύναμιν 50 χιλιάδων ἀνδρῶν, ἰδικῶν της...

Τοῦ ὑπεσχέθημεν νά τόν βοηθήσωμεν, δαπάναις τῆς μητρός Ἑλλάδος, εἰς ὅλα ὅσα θά ἀπητοῦντο διά τήν ὀργάνωσιν, ἐκγύμνασιν, ἐξοπλισμόν κ.λπ. Καί θά εἶχε Στρατόν τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας του καί νομιμότητος. Ἀλλά, ἀγαπητοί μου νέοι, ἀπευθύνομαι εἰς σᾶς, ἐσᾶς, τήν χρυσῆν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος μας· δέν ἀπευθύνομαι πρός ἡμᾶς, ἡμᾶς, τά θλιβερά ἀπολιθώματα τῆς πάσης ἁμαρτίας καί τῶν ἐγκληματικῶν σφαλμάτων, εἰς σᾶς ἀπευθυνόμενος, θέτω τό ἐρώτημα: Θά ἦτο συμφερώτερον διά τήν Κύπρον μας, διά τήν Ἑλλάδα μας, διά τήν Συμμαχίαν μας, καί ἴσως, διά τόν Κόσμον ὁλόκληρον εἷς βέβαιος πόλεμος μεταξύ μιᾶς Ἑλλάδος σχεδόν ἀόπλου τότε καί μιᾶς Τουρκίας πολλαπλασίως πλεονεκτούσης ἀπό πλευρᾶς δυνατοτήτων ὑποστηρίξεως τῶν, ἐπί Θεάτρου Ἐπιχειρήσεων ΚΥΠΡΟΥ, μαχομένων δυνάμεων; Ὄχι, ἑκατόν φοράς ΟΧΙ! Εἶναι προτιμότερον καί συμφερώτερον νά «ταπεινωθοῦν» ἔστω ὀλίγοι «Συν/χαι», παρά νά ἐξευτελισθῇ μία ὁλόκληρος ἔνδοξος καί πανέντιμος Ἑλλάς σβήνουσα ἕνα πρόσφατον ἀνεπανάληπτον ἔπος 1940-1949, μέ τήν νίκην της κατά Ἰταλῶν φασιστῶν, Γερμανῶν ναζιστῶν καί Σλαυοκομμουνιστῶν. Εἰς τό ἔπος αὐτό συνέβαλον καί οἱ «Συνταγματάρχαι» σας, νεαροί Ὑπίλαρχοι, ἤ Ἀνθυπολοχαγοί τότε. Τότε εἴχομεν τόν ἐνθουσιασμόν πού πρέπει νά ἔχετε σεῖς σήμερον καί ἐκυβερνόμεθα ἀπό συνετούς, σώφρονας, φρονίμους καί γενναίους ἄνδρας. Ἐκεῖνοι πού εἶπον τότε τό ἔνδοξον καί ἐπικόν ΟΧΙ, εἶχον τό ΔΙΚΑΙΟΝ μέ τό μέρος των, διότι ἐδέχθησαν ἀπρόκλητον, βάρβαρον, ἄνανδρον εἰσβολήν εἰς τό ἱερόν πάτριον ἔδαφός μας. Καί ἐνικήσαμεν τότε, διότι, σύν τοῖς ἄλλοις, εἴχομεν τό ΔΙΚΑΙΟΝ μέ τό μέρος μας, καί τό δίκαιον δίδει πτερά Πηγάσου... Ἡμεῖς τόν Νοέμβριον 1967, κατά τήν γνώμην σύμπαντος κόσμου Συμμάχων καί μή, ἀκόμη καί Ἑλλήνων τοῦ παλαιοῦ κατεστημένου, ἐθεωρήθημεν ὡς ἀδικοῦντες, ἀφοῦ ἡμεῖς ἐπετέθημεν «ἀναιτίως» κατά τῶν Τουρκοκυπρίων καί ἑπομένως ἡ Τουρκία θά ἐδικαιολογεῖτο ὑπό πάντων νά εἰσβάλη εἰς τήν Κύπρον διά νά προστατεύση τούς «ἀδελφούς» της Τουρκοκυπρίους, ἐν δικαίω εὑρισκομένη, βάσει τῶν Συνθηκῶν Ζυρίχης-Λονδίνου, καί διότι τότε ἡ Ἑλλάς

ἦτο ἄοπλος, οὐσιαστικῶς, ὡς μᾶς ἐβεβαίωνον οἱ 'Αρχηγοί καί τῶν τριῶν Κλάδων τῶν 'Ενόπλων μας Δυνάμεων, τότε, καί ἡμεῖς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἐγνωρίζαμεν. Θά προσθέσω τάς ἑξῆς ἀπορίας μου: 1)Διατί ὁ Μακάριος ἐδέχθη νά ὑπογράψη τάς Συνθήκας Ζυρίχης-Λονδίνου διά τῶν ὁποίων καθίστατο ἡ Τουρκία συγκυβερνῶσα τήν Κύπρον Δύναμις; 2)Διατί ἔταξε τήν «Πατρίδα» του εἰς τόν Χῶρον τῶν ἀδεσμεύτων καί ὄχι εἰς τόν Χῶρον τῶν Χωρῶν τοῦ Ν.Α.Τ.Ο., εἰς τόν ὁποῖον ἀνῆκε καί ἡ Πατρίς του 'Ελλάς; 3)Διατί δέν ἀπεδέχθη προταθείσας εἰς αὐτόν λύσεις εὐνοϊκάς διά τό μέλλον τῆς Κύπρου, ὡς ἦτο τό Σχέδιον ῎Ατσεσον καί ἄλλα; 4)Διατί κατήγγειλε τῷ 1963 τό ὑπ'αὐτοῦ ὑπογραφέν Σύνταγμα τῆς Κύπρου, δώσας ἀφορμήν εἰς τούς Τουρκοκυπρίους νά ἀποσκιρτήσουν καί νά ἔχουν τώρα, καί ἔκτοτε, τό «ἐπάνω χέρι»; 5)Διατί τόσον ὑβριστικῶς καί ἐγωϊστικῶς συμπεριεφέρετο πρός τήν μητέρα 'Ελλάδα, ἐπαιρόμενος κατά τήν ἐποχήν μας ὅτι «ἔχω ἀνατρέψει 14 ἑλληνικάς Κυβερνήσεις· θά ἀνατρέψω καί ὑμᾶς!» Τήν ἰδικήν μας δέν τήν ἀνέτρεψε. 6)Διατί δέν ἐδημιούργησεν ἀμιγῆ Κυπριακήν ἔνοπλον Δύναμιν ἱκανήν νά ἀποτρέψη εἰσβολήν Τουρκικῶν Στρατευμάτων, ὡς τοῦ ὑπεδεικνύαμεν ἀπό τοῦ Νοεμβρίου 1967 μέχρι καί τῆς ἀποχωρήσεώς μας ἐκ τῆς ἐξουσίας;

7)Διατί εἶπεν αὐτά πού εἶπεν εἰς τόν Ο.Η.Ε., διά τῶν ὁποίων ἐδικαιολόγησε καί ἐνομιμοποίησεν, οὐσία, τήν εἰσβολήν τῆς Τουρκίας εἰς τήν Κύπρον, τόν 'Ιούλιον τοῦ 1974, πού ἡμεῖς, ἡ 21η 'Απριλίου 1967 οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει, ἀφοῦ εἶχεν ἀποχωρήσει πρό ἐννέα μηνῶν ἐκ τῆς ἐξουσίας; 8)καί τελευταῖον, ἀλλ'οὐχί ἔσχατον: Διατί ἡ Κύπρος καί ἡ 'Ελλάς δέν ἔκαμαν, τόν 'Ιούλιον — Αὔγουστον τοῦ 1974, ὅ,τι κατηγοροῦν ἡμᾶς ὅτι δέν ἐπράξαμεν τόν Νοέμβριον τοῦ 1967, δηλαδή, διατί δέν ἐπολέμησαν ἐναντίον τῆς Τουρκίας; Αὐτοί τόν 'Ιούλιον 1974 εἶχον ἐπαρκεῖς δυνάμεις νά ἀντιμετωπίσουν ἐκείνην τήν κατάστασιν, διότι ἡ 'Επανάστασις εἶχεν ἐπαρκῶς ἐξοπλίσει τήν Πατρίδα. Οἱ δυσπιστοῦντες ἤ ἀμφισβητοῦντες ἅς ἀνατρέξουν εἰς τάς ἐποχάς 'Απριλίου 1967 καί 'Ιουλίου 1974.

'Εάν τόν Νοέμβριον τοῦ 1967 εἴχομεν τάς δυνάμεις καί γενικῶς τόν ἐξοπλισμόν πού διέθετεν ἡ Πατρίς τόν 'Ιούλιον 1974, θά ἦτο διαφορετική ἡ κατάστασις, καί συμφωνῶ ὅτι δέν θά ἔπρεπε νά ἀπεσύραμεν τήν «Μεραρχίαν» ἔστω καί παρά τάς συμφωνίας εὑρισκομένην ἐκεῖ. Τά μετά... εἶναι τά χειρότερα! Καί νά μᾶς βοηθήση ὁ καλός πάντοτε Θεός τῆς 'Ελλάδος νά μή ἴδωμεν ΧΕΙΡΟΤΕΡΑ! Κράτος ἐν Κράτει οἱ Τοῦρκοι εἰς τήν Κύπρον μας, τήν ὁποίαν εἶχον πωλήσει εἰς τήν 'Αγγλίαν πού εὑρίσκετο... «πλησιέστερον» ἀπό ὅσον ἡ 'Ελλάς! Καί «ὑλακτοῦν» μερικοί ἀπό τοῦ 1974 καί ἐντεῦθεν, ἰδία δέ ἀπό τοῦ 1981: «Δέν θά δεχθῶμεν τετελεσμένα γεγονότα εἰς τήν Κύπρον! Δέν θά δεχθῶμεν διάλογον ἐάν δέν ἀποχωρήση καί ὁ τελευταῖος Τοῦρκος Στρατιώτης ἀπό τήν Κύπρον! βυθίσατε τό Χόρα!» Καί τά τετελεσμένα παραμέ-

νουν ἐπί δεκαοκτώ σχεδόν ἔτη τετελεσμένα δυνάμει, τό «Χόρα» ἀλωνίζει εἰς τά ἑλληνικά ὕδατα, τά Τουρκικά ἀεροπλάνα «συνασκοῦνται» μετά τῶν Ἑλληνικῶν εἰς τόν Ἑλληνικόν, ὅμως, μόνον Οὐρανόν καί ὁ διάλογος διάλογος! Ὁ δέ «ΦΑΚΕΛΛΟΣ» τῆς Κύπρου «ἑφτασφράγιστος», διατί ἄρα γε; Φοβοῦνται μήπως εὑρεθοῦν ἐπιβαρυντικά κατά τῆς 21ης Ἀπριλίου στοιχεῖα καί τήν παραπέμψουν δικαίως αὐτήν τήν φοράν, εἰς δίκην; Ἀλλ' αὐτή ἔδωσε τό «παρών» της εἰς παράνομον δίκην, στημένην ἐκδικητικῶς, διά νά καταδικασθῆ, ὄχι διά νά δικασθῆ. Καί παρέστη, ὄχι ὅπως ἄλλοι τινές, «γενναῖοι» οἱ ὁποῖοι, καίτοι διά ἐγκλήματα ἀτιμωτικά κατηγορούμενοι, ἀπέφυγον, ἐφυγοδίκησαν καί «ὡσεί παρόντες» ἀπηξιώθησαν ἀκόμη καί ἀπό τηλεοράσεως νά ἀπασχοληθοῦν μέ αὐτήν! Καί διά νά σᾶς ξεκουράσω, τελειώνω μέ τό Κυπριακόν, ὡς ἑξῆς: «Ἰδού ἡ Κύπρος, ἰδού καί οἱ Τοῦρκοι ἐπ'αὐτῆς! Τολμήσατε οἱ «γενναῖοι». Ὁ τολμῶν Ἑλληνικά, νικᾶ...»

Εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως τούς νεαρούς, φιλίστορας, διότι μοῦ ἔδωσαν τήν χαράν νά συνδιαλεγῶ μέ τήν εὐγενικήν Ἑλληνικήν ψυχήν των, νά ἐνθυμηθῶ τήν ἀντίστοιχον μέ τήν ἰδικήν των νεανικήν μου ζωήν, καί νά τούς εὐχηθῶ τό «εὖ ζῆν».(1)

1. «Διά τήν ἀκρίβειαν τῶν ὅσων ἀναφέρονται εἰς τήν ἀνωτέρω ἀπάντησίν μου, παραθέτω κατωτέρω μηνυτήριον ἐξώδικον ἀναγγελίαν τοῦ Δικηγόρου Ἀθηνῶν Γ. Ἀλφαντάκη, ὑπό ἡμερομηνίαν 8/11/1974, ἡ ὁποία τά λέγει ὅλα καί ἐπί τῆς ὁποίας οὐδεμία ἀπάντησις ἐδόθη ἀκόμη. Οὔτε θά δοθῆ... διατί ἄρα γε; Συμπεράνετε!... (: 1992)

ΕΝΩΠΙΟΝ ΠΑΣΗΣ ΑΡΜΟΔΙΑΣ ΑΡΧΗΣ

Ἐξώδικος ἀναγγελία ἀξιοποίνων πράξεων παρά τοῦ κ. Γεωργίου Ἀλφαντάκη, Δικηγόρου Ἀθηνῶν, ὑπερασπιστοῦ κατηγορουμένων ἀξιωματικῶν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, συνεπείᾳ τῶν τελευταίων καταμηνύσεων αὐτῶν, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 40 τοῦ Κ.Π.Δ.

ΠΡΟΣ: Τόν Ἀξιότιμον κ. Προϊστάμενον τῆς Εἰσαγγελίας Πλημ/κῶν Ἀθηνῶν

Κατ' ἐντολήν πελατῶν μου, ἀνωτέρων καί ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν κατηγορουμένων καί συκοφαντουμένων ἐσχάτως, ἐν χορῷ, ἐκ διαφόρων κατευθύνσεων καί συνεπεία τῆς ἀδυναμίας αὐτῶν ὅπως προβῶσιν εἰς δημοσίας δηλώσεις, ἀναγγέλλω ὑμῖν τά κάτωθι:

1. Εἰς προγενεστέρας δηλώσεις μου, δημοσιευθείσας μόνον ἀπό μίαν πρωϊνήν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν, (Ἐλεύθερος Κόσμος, τῆς 27/10/1974), ἀφορώσας τό Κυπριακόν θέμα ἐζήτησα ἀπό τήν Κυβέρνησιν νά ΕΙΠΗ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ εἰς τόν Ἑλληνικόν Λαόν διά τήν μαρτυρικήν Κύπρον. Ἐζήτησα ἐπίσης ν' ἀπομακρύνη πάραυτα τούς ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικούς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, οἱ ὁποῖοι, κατά τό δεκαήμερον ἀπό 15 ἕως 23 Ἰουλίου 1974, ἐπρόδωσαν τήν Χώραν, κατά τήν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 26 ἐδαφ. ε' τοῦ Στρατιωτικοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, γινόμενοι περαιτέρω ὑπαίτιοι, ὡς κατωτέρω θέλει καταδειχθῆ καί ἄλλων στρατιωτικῶν ἀδικημάτων.

2. Παρῆλθεν ἔκτοτε ἕν δεκαήμερον καί οὐδέν ἠκούσθη εἰς ἀπάντησιν τῶν δηλώσεων αὐτῶν, τόσον ἀπό ἐπισήμου κυβερνητικῆς πλευρᾶς, ὅσον καί ἀπό πλευρᾶς τῶν εὐκρινῶς διαφαινομένων ἔκτοτε ὡς καταγγελλομένων, οἵτινες ἐπιθυμοῦν καταδήλως τήν συσκότισιν περί τό Κυπριακόν καί τήν παραπλάνησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

3. Ὑπεσχέθην τότε, ὅτι θά ἐπανέλθω, μέ πλήρως ἀποκαλυπτικά στοιχεῖα, ἐαν δέν ἐτύγχανον προσοχῆς. Ἐδέχθην ἀνωνύμους ἀπειλάς καί πιέσεις ν' ἀπόσχω πάσης περαιτέρω συνεχείας. Μοί ἐδημιούργησαν τήν αἴσθησιν κινδύνου καί δι' αὐτό θεωρῶ πλέον ἱεράν ὑποχρέωσίν μου ν' ἀποκαλύψω τά ὅσα αὐτήν τήν στιγμήν δύνανται νά λεχθοῦν. Καί ΕΙΔΙΚΩΤΕΡΟΝ:

Α. Μετά τήν ἐνέργειαν κατά τοῦ Μακαρίου, ὁ 'Αρχηγός τῶν 'Ενόπλων δυνάμεων στρατηγός Γρηγόριος Μπονάνος, προειδοποιήθη καί ἐνημερώθη ἀρκούντως διά τήν ἐπικειμένην τουρκικήν εἰσβολήν καί δή:
α.) Δι' ἐπανειλημμένων σημάτων τοῦ βοηθοῦ Στρατιωτικοῦ 'Ακολούθου τῆς 'Ελληνικῆς Πρεσβείας τοῦ Λονδίνου (ἀπό 15 ἕως 19 'Ιουλίου 1974) ταγ/χου κ. 'Αθανασίου Περδίκη.
β.) 'Υπό τοῦ Ἕλληνος ταξιάρχου κ. Σωτηριάδη, ὑπηρετοῦντος εἰς τό 'Αρχηγεῖον τοῦ ΝΑΤΟ Σμύρνης, ὅστις ἐνημερώθη ὑπό τοῦ 'Αμερικανοῦ Στρατηγοῦ - Διοικητοῦ τῶν Δυνάμεων ΝΑΤΟ Νοτίου Εὐρώπης, περί τῆς πραγματοποιήσεως τουρκικῆς εἰσβολῆς εἰς Κύπρον, ἐντός 48 ὡρῶν, μέ τήν ἐντολήν ὅπως ἐνημερώσῃ τόν Ἕλληνα 'Αρχηγόν τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων. 'Ο Ταξίαρχος κ. Σωτηριάδης ἔσπευσεν εἰς τήν 'Ελλάδα καί ἐνημέρωσε τήν 18/7/1974 τόν κ. Μπονάνο.
γ. 'Υπό τοῦ Γεν. 'Επιτ. 'Εθνοφρουρᾶς, ὅπερ ἀπό τοῦ παρελθόντος ἔτους εἶχεν ἐνημερωθεῖ λεπτομερῶς ὑπό Βρεταννοῦ ἀνωτάτου ἀξιωματικοῦ, περί τοῦ τουρκικοῦ σχεδίου εἰσβολῆς, ὅπερ καί πράγματι ἐφηρμόσθη ὑπό τῶν εἰσβολέων τελικῶς.
δ. 'Από τήν Ναυτικήν Διοίκησιν Κύπρου, ἀπό τῆς 10ης νυκτερινῆς τῆς 19ης 'Ιουλίου 1974, ἥτις διά τοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς ἀντιπλοιάρχου κ. Γ. Παπαγιάννη, εἰδοποίησε τόν κ. Μπονάνο, περί κατευθύνσεως τῆς τουρκικῆς ἀρμάδας πρός τάς ἀκτάς τῆς Κυρηνείας.
ε. 'Από τό γεν. 'Επιτ. 'Εθνοφρουρᾶς καί τήν ναυτικήν Διοίκησιν Κύπρου τάς πρώτας πρωϊνάς ὥρας τῆς 20ῆς 'Ιουλίου 1974, μέ τήν πολεμικήν κραυγήν: «Εὑρίσκονται εἰς ἀπόστασιν 20 μιλλίων, πλησιάζουν 15... 10... 5 ἔφθασαν».
Β. Παρά ταῦτα τό 'Αρχηγεῖον 'Ενόπλων Δυνάμεων (: Α/Γ.Ε.ΕΘ. Α. Μπονᾶνος) ἠγνόησε τήν προειδοποίησιν καί δέν ἐνίσχυσε τήν Κυπριακήν 'Εθνοφρουράν κατά τό πενθήμερον, ἀπό 15 ἕως 20 'Ιουλίου 1974 καί ΕΔΕΧΘΗ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ 700 ἐμπείρων ἀνδρῶν τῆς ΕΛΔΥΚ, τήν 18 ἕως 19 'Ιουλίου 1974, ὑπό ἀπείρων κληρωτῶν, ἀγνοούντων καί τάς τοπικάς κυπριακάς συνθήκας.
Γ. Οἱ ἀρχηγοί 'Ενόπλων Δυνάμεων καί 'Αρχηγείου Στρατοῦ κ.κ. Μπονάνος καί Γαλατσάνος, ὅτε, πέραν τῶν ὡς ἄνω προενημερώσεων, εἰδοποιήθησαν τήν πρωΐαν τῆς 20ῆς 'Ιουλίου 1974 παρά τοῦ Γεν. ἐπιτ. 'Εθνοφρουρᾶς, ὅτι ρίπτονται Τοῦρκοι ἀλεξιπτωτισταί καί ἐνῶ προηγουμένως ἡ τουρκική ἀεροπορία εἶχε βομβαρδίσει ἀγρίως τό στρατόπεδον τῆς ΕΛΔΥΚ, δέν διέταξαν τάς 'Ελληνοκυπριακάς Δυνάμεις ν'ἀρχίσουν τό πῦρ. Δέν διέταξαν πῦρ μέχρι τῆς 8.50' πρωϊνῆς τῆς 20/7/1974.

Τήν 8.50', ὡς ἄνω πρωϊνήν, ὁ μόλις ἀφιχθείς εἰς τήν αἴθουσαν ἐπιχειρήσεων τοῦ 'Αρχηγείου 'Ενόπλων Δυνάμεων ἀντ/χης ΛΟΥΚΟΥΤΟΣ, προσωπικῶς, εἶπε τηλεφωνικῶς εἰς τόν Διοικητήν τοῦ ΓΕΝ. ΕΠΙΤ. 'Εθνοφρουρᾶς ταξίαρχον κ. Γεωργίτσην: «Κτυπᾶτε δι' ὅλων τῶν μέσων». Ἔτσι ἐπρόλαβαν νά προγεφυρωθοῦν ἔνιαι μονάδες τῶν ριφθέντων Τούρκων ἀλεξιπτωτιστῶν.
Δ. 'Επίσης, ἰδίᾳ πρωτοβουλίᾳ τῶν 'Ελληνοκυπριακῶν μονάδων Κυρηνείας, ἐπλήγη τό πρῶτον κῦμα τῆς τουρκικῆς ἀποβάσεως, μέ ἀποτέλεσμα οἱ Τοῦρκοι νά ἔχουν 2 - 3.000 νεκρούς καί τραυματίας.
Ε. 'Η Κυβέρνησις καί ἡ «'Επανάστασις τῆς 25ης Νοεμβρίου 1973» ἀπεφάσισαν καί διέταξαν μερικήν ἐπιστράτευσιν, τήν 20ήν 'Ιουλίου 1974, ἥτις ἤρξατο ἐφαρμοζομένη ἀπό τῆς 9ης πρωϊνῆς ὥρας. Αὐτήν ἀπήτουν αἱ περιστάσεις καί τά στρατιωτικά δεδομένα. 'Ο στρατηγός Μπονάνος, μετά τῶν ἐπιτελῶν του, τήν 11ην πρωϊνήν, τῆς αὐτῆς ἡμέρας (20/7/1974) ΑΠΕΦΑΣΙΣΕ τήν γενικήν ἐπιστράτευσιν, Δι' ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ.
ΣΤ. Τήν 21ην 'Ιουλίου 1974, ἡμέραν Κυριακήν, συνῆλθεν, ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Γκιζίκη, τό Συμβούλιον 'Εθνικῆς 'Ασφαλείας τῆς Χώρας. 'Η ἡγεσία τοῦ Ἔθνους, κατά τάς στιγμάς ἐκείνας. Συμμετέσχον: οἱ κ.κ. Γκιζίκης, 'Ανδρουτσόπουλος, Μπονάνος, Γαλατσάνος, 'Αραπάκης, Παπανικολάου καί ὁ ταξίαρχος τότε κ. Δημήτριος 'Ιωαννίδης.
'Ενημερώθησαν:
α. 'Υπό τοῦ 'Αρχηγοῦ τοῦ Ναυτικοῦ ἀντιναυάρχου. 'Αραπάκη, εἰπόντος: «Εὑρίσκομαι

πρό τῶν ἀκτῶν τῆς Κυρήνειας μέ δύο ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ (τσέπης, γερμανικά), ἐξοπλισμένα διά 24 τορπιλλῶν-πῦραύλων ἕκαστον. Ἔχω τά ΙΙ τουρκικά πλοῖα τῆς ἀποβάσεως εἰς τά περισκόπια καί τά σκόπευτρα. Λογικῶς καί μαθηματικῶς δέν δύναται νά ἐκφύγῃ οὐδέν τουρκικόν πλοῖον. (Κυβερνῆται τῶν ὑποβρυχίων γνωστοί πλωτάρχαι τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ). Ἔχω λάβει πρόνοιαν καί διά τόν ὑπόλοιπον τουρκικόν στόλον».
β. Ὑπό τοῦ Ἀρχηγοῦ Ἀεροπορίας κ. Παπανικολάου, εἰπόντος: Τά «Φάντομς» εὑρίσκονται εἰς τήν Κρήτην καί φέρουν βόμβας - πυραύλους, ἐκ τῶν ὁποίων δέν δύνανται νά γλυτώσουν τά τουρκικά πλοῖα:
ΔΥΟ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΙ:
Οἱ Τοῦρκοι δέν εἶχον τά μέσα ἀνασχέσεως οὔτε τῶν δύο ὑποβρυχίων, οὔτε τῶν «ΦΑΝΤΟΜΣ», ΔΙΟΤΙ:
1. Τά ἐν λόγῳ ὑποβρύχια, πλέοντα εἰς βάθος 200 μέτρων καί μέ ταχύτητα 21-22 μίλλια ὡριαίως ὑπό τήν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης - κοινόν μυστικόν - δέν δύνανται νά ἐπισημανθοῦν ὑπό τῶν τουρκικῶν ἀντιτορπιλλικῶν - καταστροφέων. Διότι τά ἠχοληπτικά ὄργανα αὐτῶν, μετά τήν ταχύτητα τῶν 18 μιλλίων ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ.
2. Οἱ Τοῦρκοι ἐστεροῦντο «Φάντομς» καί ΟΥΔΕΝ ΕΤΕΡΟΝ ΜΕΣΟΝ ΑΝΑΣΧΕΣΕΩΣ τῶν ἑλληνικῶν «Φάντομς» διέθετον.
γ. Ὑπό τοῦ Ἀρχηγοῦ Στρατοῦ κ. Γαλατσάνου εἰπόντος: «Εἰς τόν Ἕβρον εἴμεθα ἕτοιμοι διά βολάς πυροβολικοῦ. Ἡ ἄμυνα αὐτοῦ εἶναι πλήρως καί μαθηματικῶς ἐξησφαλισμένη. Οἱ Τοῦρκοι δέν δύνανται νά περάσουν»
Ζ. ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΓΗ τῆς ἡγεσίας τοῦ Ἔθνους: «Κύριε Ἀραπάκη, τήν πρωΐαν τῆς Δευτέρας 22 Ἰουλίου 1974, ὅτε θέλει ἀρχίσει ἡ κυρία ἀπόβασις τῶν Τούρκων, βυθίσατε τά πρό τοῦ λιμένος τῆς Κυρηνείας, εὑρισκόμενα εἰς συγκέντρωσιν, τουρκικά ἀποβατικά καί λοιπά σκάφη τοῦ ἐχθροῦ». «Κύριε Παπανικολάου, κατά τήν αὐτήν ὥραν ἀποστείλατε ἕξ (6) «Φάντομς» ἀπό Κρήτης εἰς Κυρήνειαν (Διάρκεια πτήσεως ἀπό Κρήτης εἰς Κύπρον: 9′) καί πλήξατε τά τουρκικά σκάφη». «Κύριε Γαλατσάνε, ἀρχίσατε βολάς πυροβολικοῦ εἰς τόν Ἕβρον, δι' ἀντιπερισπασμόν. Ὄχι ΑΛΛΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ κατά τοῦ τουρκικοῦ ἐδάφους». «Κύριε Μπονάνε ἐποπτεύσατε τήν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν».
Η. Μετά ταῦτα ἐλύθη ἡ συνεδρίασις τοῦ Ἔθνους ΧΩΡΙΣ ΟΥΔΕΜΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗ Ν'ΑΛΛΑΞΗ.
Θ. Τήν πρωΐαν τῆς Δευτέρας 22 Ἰουλίου 1974:
α. Ὁ κ. Ἀραπάκης διέταξε ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΣ ΤΑ ΔΥΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΟΥΝ ἐκ Κύπρου, καταλείποντα τόν ἐχθρόν ἐλεύθερον καί ἀνενόχλητον νά πραγματοποιήσῃ τήν -στρατιωτικῶς ἀστείαν- ἀπόβασίν του.
β. Ὁ κ. Παπανικολάου ἐσταμάτησε τά 6 «Φάντομς» εἰς τήν Κρήτην, μέ ἀποτέλεσμα αἱ Ἑλληνοκυπριακαί δυνάμεις νά σφυροκοποῦνται ἀνηλεῶς ὑπό τῆς ἀπαιδεύτου τουρκικῆς ἀεροπορίας, λέγων, ἀπευθυνόμενος καί πρός κατωτέρους ἀξιωματικούς: «Πῶς νά στείλω «Φάντομς»; Οἱ Βούλγαροι εἶναι ἕτοιμοι νά μᾶς ἐπιτεθοῦν, ἔχουν συγκεντρωθεῖ εἰς τά σύνορα. Θά πάθωμεν συμφοράν». ἐνῶ τοῦτο ΗΤΟ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΑΝΑΚΡΙΒΕΣ.
γ. Ὁ κ. Γαλατσάνος δέν ἐπέτρεψε τάς βολάς πυροβολικοῦ.
δ. Ὁ κ. Μπονάνος συνετόνισε τάς ἐνεργείας τῶν τριῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἐπιτελείων του διά νά ... προληφθῇ ἡ ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΔΙ' ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΘΥΣΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΕΙΣΒΟΛΗΣ.
Ι. ΜΕΡΙΚΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΒΑΡΥΣΗΜΑΝΤΟΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑΙ:
α. Ὁ Ἑλληνικός Στρατός οὐδέποτε ἦτο καλύτερον ἐξωπλισμένος παρ' ὅσον μέχρι τῆς 20ῆς Ἰουλίου 1974.
β. Πολεμοφόδια καί ὑλικά ὑπῆρχον ἄφθονα, παρά τάς ἀντιθέτους πληροφορίας ΤΑΣ ΕΧΟΥΣΑΣ ΕΧΘΡΙΚΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΠΗΓΑΣ.
γ. Οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἀεροναυμαχήσει μεταξύ των καί εἶχον: 1) Καταβυθίσει ἕν ἀντιτορπιλλικόν, 2) Ἀχρηστεύσει ἕτερα δύο. 3) Δύο ἀεροσκάφη κατερρίφθησαν ἀπό μέρους

τῶν πλησσομένων ἀντιτορπιλλικῶν. 4) Τό ἑλληνικόν πυροβολικόν -ὄχι ἐπάκτιον- εἶχεν ἀχρηστεύσει ἕτερα δύο τουρκικά ἀντιτορπιλλικά, εἰς τήν Κυρήνειαν.
δ. 'Ο 'Αμερικανός ὑφυπουργός κ. Σίσκο, τόν ὁποῖον ἠρνοῦντο πλέον νά δεχθοῦν, ἀπό τήν 20ήν 'Ιουλίου 1974 καί ἐντεῦθεν, οἱ κ.κ. Γκιζίκης & 'Ανδρουτσόπουλος, ὡς ἐπιτηρητήν τῶν Τουρκοαμερικανῶν, συνηντᾶτο τήν 21ην 'Ιουλίου 1974, καί μετά τήν προαναφερθεῖσαν σύσκεψιν τῆς 'Ηγεσίας τοῦ Ἔθνους, ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΜΕΤΑ ΤΩΝ κ.κ. ΜΠΟΝΑΝΟΥ ΚΑΙ ΑΡΑΠΑΚΗ.
Εἰς τό γραφεῖον τοῦ κ. Μπονάνου -ἄγνωστον ποῖος τόν ἐπῆγεν- ἠκούσθη λέγων: «Σταματήσατε τόν στόλον καί τήν ἀεροπορίαν σας καί ΣΑΣ ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ ΝΑ ΥΠΟΧΡΕΩΣΩΜΕΝ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΟΥΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ».
ε. 'Ο ἀντιστράτηγος κ. Λάμπρος Σταθόπουλος, Διοικητής τῆς ΚΥΠ τότε, ἀνέφερε εἰς τήν 'Ηγεσίαν ὅτι εἶχε τήν πληροφορίαν ὅτι ὑπῆρχε συγκέντρωσις βουλγαρικοῦ στρατοῦ εἰς τά 'Ελληνοβουλγαρικά σύνορα καί ἀεροσκαφῶν τύπου «ΜΙΓΚ». Οἱ ἐπιτελεῖς τοῦ στρατηγοῦ κ. Γαλατσάνου, ὑποψιασθέντες δολίαν προέλευσιν τῆς πληροφορίας, ἠρώτησαν σχετικῶς τά ἁρμόδια κλιμάκια τῆς ΚΥΠ, τά ὁποῖα τήν διέψευσαν. 'Επεκοινώνησαν ἀκολούθως μέ τά 2α γραφεῖα τῶν Ταγμάτων τῆς 'Ελληνοβουλγαρικῆς μεθορίου καί ταῦτα ὄχι μόνον διέψευσαν τήν πληροφορίαν τοῦ κ. Σταθοπούλου, ἀλλά εἶπον ὅτι οἱ Βούλγαροι εἶχον ἀραιώσει ἐσχάτως τάς μεθοριακάς φρουράς των. (Πρόσθετος λεπτομέρειαι: 'Ο κ. Σταθόπουλος εἶχε τήν πληροφορίαν ἀπό ἀγγλοαμερικανικάς πηγάς).
στ. 'Ο ἀντιστράτηγος κ. 'Αγαμέμνων Γκράτσιος, Διοικητής ΑΣΔΕΝ συνέδραμε τότε τούς κ.κ. Σταθόπουλον καί Παπανικολάου εἰς τό θέμα τῶν Βουλγάρων, λέγων ἐνώπιον ἀξιωματικῶν, κατά τάς 21ην καί 22αν 'Ιουλίου 1974: «Οἱ Βούλγαροι θά μᾶς πάρουν τήν Θεσσαλονίκην. 'Ο Στρατός μας δέν ἀντέχει. Οἱ ἐπίστρατοι εἶναι διαλελυμένοι καί δέν ἔχουν ἠθικόν».
Ὅτε ἠρωτήθη ὑπό ταγματαρχῶν τοῦ Γεν. 'Επιτελείου πῶς δύναται νά λέγη τοιαύτας ἀνακριβείας ὅταν ἔχη καί ὁ ἴδιος ἐπιστράτους εἰς τήν ΑΣΔΕΝ καί γνωρίζει ὅτι πάντα ταῦτα ἦσαν ἀνακριβῆ.
Κ. Διά τῶν πράξεών των οἱ μνημονευόμενοι 'Αρχηγοί τουλάχιστον ἐπραγμάτωσαν τήν ἀντικειμενικήν ὑπόστασιν τῶν ἐγκλημάτων:
α. Τῆς προδοσίας κατά τῆς Χώρας (ἄρθ. 26 ἐδάφ. ε τοῦ Στρατ. Ποιν. Κώδικος).
β. 'Εγκαταλείψεως ὁρισθείσης θέσεως, ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ (ἄρθρ. 81 Στρατ. Π.Κ.)
γ. Παραβάσεως στρατιωτικῆς ἐντολῆς (ἄρθ. 72 Στρατ. Ποιν. Κώδικος).
δ. Στάσεως (ἄρθ. 63 Στρατ. Ποιν. Κώδικος).
Λ. ΤΟΝΙΖΩ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΟΤΙ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΩ ΕΙΣΙΝ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΑΚΡΙΒΗ.
Τήν ἀλήθειαν καί ἀκρίβειαν αὐτῶν, πέραν τῶν λοιπῶν στοιχείων καί ἀνεξαρτήτως τῶν ἐχόντων κατά τό παρελθόν συναφῆ ἁρμοδιότητα ἑκατοντάδων μαρτύρων γενναίων ἀξιωματικῶν, ΔΥΝΑΤΑΙ ΑΣΦΑΛΩΣ ΝΑ ΒΕΒΑΙΩΣΗ καί ὁ ἔντιμος στρατιώτης Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας στρατηγός κ. Φαίδων Γκιζίκης.
'Επειδή κλ.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Γνωστοποιῶ τά ἀνωτέρω ὑπό τήν ἐπιφύλαξιν παντός ἐν γένει δικαιώματός μου ὡς Ἕλληνος πολίτου.
'Αρμόδιος δικαστικός ἐπιμελητής ἐπιδότω νομίμως τήν παροῦσαν πρός τόν ἀξιότιμον κ. Προϊστάμενον τῆς Εἰσαγγελίας Πλημμελειοδικῶν 'Αθηνῶν, πρός γνῶσιν του καί διά τήν διενέργειαν τῶν νομίμων.

'Εν 'Αθήναις τῇ 8η Νοεμβρίου 1974
Ο ΑΝΑΓΓΕΛΛΩΝ
Γ. 'Αλφαντάκης
Δικηγόρος 'Αθηνῶν

Καί τώρα μετά άπό τήν άρκούντως μακράν παρένθεσιν έπανέρχομαι είς τήν τελευταίαν έρώτησίν σας ή όποία είναι καί ή δυσκολωτέρα, άφοῦ άναφέρεται είς τό (πλέον ώραῖον, άλλά καί εὐπαθέστερον καί δυσκολώτερον) Πολίτευμα... τήν Δημοκρατίαν.

«Ε: *Ποιό πολίτευμα κατά τη γνώμη σας είναι το καλύτερο;*
Α: Τηλεγραφικῶς άπαντῶ: Ἡ Δημοκρατία. Ὅμως τό θέμα είναι δύσκολον, διότι ἔχει άποδειχθῆ ὅτι ἡ Δημοκρατία είναι τόσον εὐπαθές πολίτευμα ὥστε σπανίως διαρκεῖ έπί πολύν χρόνον, καί συνήθως όδηγεῖ είς τήν όχλοκρατίαν, όπότε ἔχομεν έκτροπήν.... ᾽Από τήν Ἱστορίαν τῆς Δημοκρατίας τῶν ᾽Αθηνῶν μέχρι σήμερον ἔχομεν τά έξῆς -όλίγα έπί πληθύος- παραδείγματα: Ἡ Δημοκρατία τοῦ Περικλέους (: 490-429 π.Χ.), ώδήγησεν είς τόν Πελοποννησιακόν 30ετῆ καταστρεπτικόν πόλεμον καί άργότερον, ὅταν....«Τό δέ πλῆθος έβόα· δεινόν ἤ, εί μή τις έάσῃ τόν δῆμον πράττειν ὅ ἄν βούληται» (Θουκυδίδου Ι,7,12) (= Ὁ δέ ὄχλος «έγκάριζεν»· είναι τρομερόν έάν κάποιος —κυβερνήτης προφανῶς— δέν άφήσῃ τόν ὄχλον νά κάνῃ ὅ,τι τοῦ γουστάρει....) δηλαδή νά καίῃ, νά πετροβολῇ, νά δέρνῃ, νά σκοτώνῃ καί... καί... καί. Καί είς τό τέλος ώδήγησεν είς τήν κατάκτησιν τῶν πόλεων ὑπό τῶν Ρωμαίων, τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ὑπό τῶν Τούρκων, είς δικτατορίας κ.λπ. Κατά τούς Πλάτωνα, ᾽Αριστοτέλην κ.ἄ.: Τό καλύτερον πολίτευμα είναι έκεῖνο, είς τό όποῖον κυβερνοῦν οἱ ἄριστοι τῶν πολιτῶν, οἱ δίκαιοι, οἱ σοφοί, οἱ σώφρονες, οἱ σταθεροί, αὐτοί πού ένδιαφέρονται καί έργάζονται διά νά κάνουν εὐτυχεῖς ὅλους τούς πολίτας. ᾽Εάν, ἔστω καί εἷς πολίτης, δυστυχῇ, όλόκληρος ἡ Πολιτεία δυστυχεῖ. Καί θά έπιτευχθῇ αὐτό «Ὅταν οἱ Βασιλεῖς φιλοσοφήσουν, ἤ ὅταν οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσουν.» δηλαδή.... ποτέ!

᾽Αφῆκα είς τό τέλος τά δύο τελευταῖα έρωτήματά σας, άγαπητοί μου νεαροί. Λυποῦμαι δι᾽ έκείνους πού σᾶς παρέσυραν νά μοῦ θέσετε τοιαύτας έρωτήσεις. Πρός στιγμήν έσκέφθην νά τάς άγνοήσω, άλλά δέν εἶμαι δειλός! Θέτω λοιπόν τά έρωτήματά σας, ὑπ᾽ άριθμόν 12 καί 13:

Ε: *Είναι αλήθεια ότι είστε μέτοχος στην Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία Κρήτης — Α.Ν.Ε.Κ; —*
Α: Ναί, μέ μία μετοχή πού ήγόρασα τότε πού ἤμουν ᾽Αντιπρόεδρος Κυβερνήσεως. Μέ εἶχε παρακαλέσει ὁ Πρόεδρος καί ἱδρυτής της ᾽Επίσκοπος Κισσάμου καί Σελίνου Εἰρηναῖος νά προεδρεύσω συσκέψεως τῶν τότε μετόχων, οἱ όποῖοι διαμαρτυρόμενοι, ήπείλουν νά άποσύρουν τά χρήματά των, διότι δέν έπροχώρει ἡ κατασκευή τοῦ πρώτου πλοίου πού εἶχεν άγορασθῆ ώς σκελετός. Προήδρευσα, ἤκουσα τάς άπειλάς καί άπαιτήσεις τῶν μετόχων καί άπήντησα: ᾽Αναλαμβάνω τήν εὐθύνην καί έγγυῶμαι ὅτι είς χρόνον πού θά σᾶς άνακοινώσω αὔριον - μεθαύριον θά τεθῇ είς κυκλοφορίαν τό πλοῖον. Γίνομαι μέτο-

χος μέ μίαν μετοχήν — χιλίας δραχμάς ἦτο ἡ ἀξία της τότε, δέν γνωρίζω τήν σημερινήν της τιμήν! — μέ τήν δήλωσιν ὅτι θά μετέχω μόνον εἰς τάς ζημίας. Ἡ Α.Ν.Ε.Κ, ἔχει ἤδη ἀναπτυχθῆ εἰς μίαν ἀπό τάς πρώτας, ἄν μή ἡ πρώτη Ναυτιλιακή Ἑταιρεία. Τό ἔτος 1982 ἔλαβα ἐπιστολήν ἀπό τόν ἀδελφόν μου Ἀλέξανδρον — ἐν φυλακῇ εὑρισκόμενος ἐγώ — διά τῆς ὁποίας μοῦ ἐζήτει ἐξουσιοδότησιν διά νά εἰσπράξη ὑπέρ ἐμοῦ τά ἕως τότε κέρδη τῆς μετοχῆς μου ἀνερχόμενα εἰς τό ποσόν τῶν εἴκοσι χιλιάδων δραχμῶν, ὡς τόν εἶχεν εἰδοποιήσει ὁ ἁρμόδιος Ὑπάλληλος τῆς Α.Ν.Ε.Κ., τότε. Ἡ ἀπάντησίς μου ἦτο σκληρά , ὑβριστική, προσβλητική. Τοῦ ζητῶ συγγνώμην. Εἶναι ὁ μόνος Ἕλλην πού ἔχει ταλαιπωρηθῆ ὑπαιτιότητί μου. Σᾶς ἱκανοποιεῖ αὐτή ἡ ἀπάντησίς μου; Ἄν ὄχι, ἀπευθυνθῆτε εἰς τήν Α.Ν.Ε.Κ. Οἱ ἁρμόδιοι τῆς Α.Ν.Ε.Κ. ἀναγνωρίζουν ὅτι ἄνευ τῆς συμβολῆς μου δέν θά ἐπραγματοποιεῖτο, τότε, ἡ ἵδρυσίς της. Ἐρωτήσατέ τους.

Ε.: *Ποιά είναι τα περιουσιακά σας στοιχεία τα δικά σας, της γυναίκας σας και αν θέλετε και γνωρίζετε των παιδιών σας, δύο κόρες αν δεν κάνουμε λάθος έχετε!*

Α: Στεροῦμαι παντελῶς παντός περιουσιακοῦ στοιχείου, τόσον ἐγώ ὅσον καί ἡ σύζυγός μου. Τοῦτο δύνασθε νά τό ἐξακριβώσετε ἀπό τά Ὑποθηκοφυλακεῖα καί τάς Τραπέζας ὅλων τῶν Χωρῶν τῆς Γῆς, καί ὄχι μόνον.... Εἶμαι πτωχός ὡς ὁ Ἰώβ: «ἀργυρίου ἤ χρυσίου οὐδενός ἐπεθύμησα...»

Εἰς τάς θυγατέρας μου ἔδωσα, ἡ σύζυγός μου καί ἐγώ, τήν ἐπί τῆς ὁδοῦ Σεβρῶν 15 Ἄνω Πατήσια, οἰκίαν, τήν ὁποίαν εἶχον δώσει οἱ γονεῖς τῆς συζύγου μου εἰς αὐτήν καί ἐμέ ὡς προικῶον ἀδιατίμητον. Ἐπί πλέον ἔδωσα εἰς τήν πρωτότοκον θυγατέρα μου τό οἰκόπεδον πού, διά κλήρου, ἔλαβον παρά τοῦ Α.Ο.Ο.Α., ὅπως ὅλοι οἱ Ἀξιωματικοί λαμβάνουν. Ἱκανοποιεῖσθε ἀπό τά πλούτη μου; Δέν σᾶς εὔχομαι νά ζήσετε τόσον πτωχικά, ὅσον ἔζησα καί ζῶ ἐγώ. Προφανῶς, νεαροί μου, ἔχετε πέσει θύματα ἐκείνων πού ἰσχυρίζονται ὅτι «ὅλοι κλέβουν»! Δηλαδή ψάχνετε ΚΑΙ σεῖς γιά οἰκονομικά σκάνδαλα τῆς ἑπταετίας «τῶν Συνταγματαρχῶν!» Ἄδικα κοπιάζουν ἐδῶ καί δεκαοκτώ χρόνια αἱ «μεταπολιτευτικαί» Κυβερνήσεις, ἄδικα κουράζεσθε ΚΑΙ σεῖς, διότι **δέν** ἔκλεψαν οἱ «Συνταγματάρχαι»!

Ε: *Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος στις 13 Δεκεμβρίου 1967 επαναστάτησε εναντίον σας. Ποιά η θέση σας η θέση η δικιά σας και των άλλων επαναστατών απέναντι στο βασιλικό θεσμό, πριν την ενέργειά του εκείνη, ποιά κατά τη διάρκειά της και ποιά η θέση σας τώρα;*

Α: Πράγματι, ὁ Βασιλεύς ἐπανεστάτησε τήν 13ην Δεκεμβρίου 1967. Τούς λόγους τούς ξέρει ὁ ἴδιος. Αἱ πληροφορίαι μου εἶναι ὅτι ἐπανεστάτησε, διότι ἐπείσθη ὑπό συμβούλων του ὅτι α) Ἠδύνατο νά ἀνατρέψη τήν ἐπαναστατικήν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία δέν ἦτο, κατά τήν γνώμην τῶν συμβούλων του, ἀρεστή εἰς τόν λαόν τῆς Πατρίδος καί

εἰς τάς Χώρας τῶν Συμμάχων κ.ἄ. β) Ἤθελε νά ἀποδείξη εἰς τόν Ἑλληνικόν Λαόν ὅτι ἦτο μαζί του καί ὄχι μέ μίαν Κυβέρνησιν, τήν ὁποίαν ὥρκισε μέν, δέν ἦτο ὅμως τῆς ἐκλογῆς τοῦ Λαοῦ καί ἑπομένως, οὔτε τῆς ἰδικῆς του ἐπιλογῆς καί ἐπιθυμίας. Ἡ θέσις τῆς Ἐπαναστάσεως ἔναντι τοῦ Βασιλέως καί ἑπομένως, καί ἔναντι τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλευομένης Δημοκρατίας ἦτο, τόσον κατά τήν ἐνέργειάν της, ὅσον καί πρό αὐτῆς, σύμφωνος μέ τόν Συνταγματικόν θεσμόν. Δέν ἐπενέβημεν διά τῆς Ἐπαναστάσεώς μας μέ πρόθεσιν νά καταλύσωμεν θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἀφοῦ ἐγνωρίζαμεν ὅτι τόν θεσμόν τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας τόν εἶχε θεσμοθετήσει διά δύο Δημοψηφισμάτων του ὁ Ἑλληνικός Λαός: Τό πρῶτον διεξήχθη τό 1935 καί τό δεύτερον τό 1946, καί ἄλλων προηγουμένων ἐποχῶν... Ἐγνωρίζαμεν ἀκόμη ὅτι μόνον οἱ Κομμουνισταί καί ἐλάχιστοι ἀριστερισταί, δηλαδή μία πολύ μικρά μειοψηφία, ἦτο ἡ μαχομένη ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ. Πρό τῆς ἐπεμβάσεώς μας εἶχον διεξαχθῆ ἔρευναι ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ, κυρίως εἰς τόν χῶρον τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καί εἴχομεν βεβαιωθῆ ὅτι ἐλάχιστοι Ἀξιωματικοί ἦσαν ἀντίθετοι μέ τόν θεσμόν τῆς βασιλευομένης Δημοκρατίας. Ἡ συντριπτική πλειονοψηφία εὑρίσκετο μέ τήν πλευράν τῆς βασιλευομένης Δημοκρατίας καί μάλιστα· ἠγάπα ἰδιαιτέρως τόν νεαρόν Ὀλυμπιονίκην Βασιλέα Κωνσταντῖνον. Εἶχον ἰδίαν ἀντίληψιν ἀπόψεων Ἀξιωματικῶν. Σπάνιαι ἦσαν αἱ περιπτώσεις κατά τάς ὁποίας κάποιος διοικητής Μονάδος ἔδιδεν ἀπάντησιν: «δέν ἀκολουθῶ τήν ἐπανάστασιν ἐάν δέν μέ βεβαιώσετε ὅτι ἡ πρώτη πρᾶξις της θά εἶναι ἡ κατάλυσις τοῦ θεσμοῦ τῆς βασιλευομένης Δημοκρατίας. Δέν πρόκειται ὅμως νά ἀντιταχθῶ, ἄν ἐκδηλωθῆ ἐπανάστασις, παρά μόνον ἄν εἶναι κομμουνιστική.» Οἱ ἄλλοι, οἱ πολλοί, ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν Ἀξιωματικῶν ἐτάσσετο ὑπέρ τοῦ θεσμοῦ καί ἠπείλει ὅτι ἐν περιπτώσει καταργήσεώς του: «ἐγώ θά πάρω τή Μονάδα μου καί θά πολεμήσω ἐναντίον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀκόμη καί στά βουνά τῆς Πατρίδος μας...» Ἀντιλαμβάνομαι ὅτι ἐπιθυμεῖτε νά πάρετε προσωπικήν μου ἄποψιν, ἤ καί θέσιν, ἐπί τοῦ θεσμοῦ. Ἡ ἀπάντησίς μου ἔπρεπε νά εἶναι: «Δέν εἶμαι Συνταγματολόγος». Ὅμως θά ἐξελαμβάνετο ὡς προσπάθεια ἀποφυγῆς ἀποκαλύψεως τῶν προτιμήσεών μου, ὑπέρ ἤ κατά τοῦ θεσμοῦ. Δέν θά ἤθελα νά θεωρηθῶ δειλός, ἤ καιροσκόπος, ἤ ... ἀναποφάσιστος. Θά ἀπαντήσω ὡς ἑξῆς: Ὁ θεσμός τῆς βασιλευομένης, Συνταγματικῆς Δημοκρατίας, εἶναι μία δημοκρατική ἐξέλιξις τοῦ θεσμοῦ τῆς Μοναρχίας, ἤ ἄλλως Βασιλείας.

Θά ἔλεγα λοιπόν ὅτι ἡ βασιλευομένη Δημοκρατία ἐδοκιμάσθη εἰς τήν Πατρίδα μας καί ἡ ἱστορία τήν ἔχει κρίνει. Τούς πολιτειακούς θεσμούς τούς περιγράφουν μέ ὅλα τους τά πλεονεκτήματα καί μειονεκτήματα οἱ Ἕλληνες σοφοί καί φιλόσοφοι τόσον τῆς ἀρχαιότητος

ὅσον καί τῆς συγχρόνου ἐποχῆς: Ὁ Πλάτων — 428 μέ 347 π.Χ — ὁ Ξενοφῶν — 430 μέ 354 π.Χ. — ὁ Ἀριστοτέλης — 384 μέ 322 π.Χ. — ὁ Θουκυδίδης — 470 μέ 395 π.Χ.-καί ἄλλοι πολλοί, καθώς καί ἐκ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς οἱ Τσάτσος Κων. χρηματίσας Πρόεδρος Δημοκρατίας, ὁ Μαρκεζίνης Σπυρίδων χρηματίσας Ὑπουργός Συντονισμοῦ, Πρωθυπουργός καί Συγγραφεύς τῶν ὀκτώ τόμων τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας καί πολλοί ἄλλοι Ἕλληνες καί ξένοι. Ὅλοι ἀποφαίνονται ὅτι, ὅλα τά εἴδη τῶν πολιτευμάτων εἶναι καλά πολιτεύματα. Τά χαρακτηριστικά των εἶναι αὐτά πού τά καθιστοῦν εὐχάριστα καί ὠφέλιμα, ἤ δυσάρεστα καί ζημιογόνα. Ἔχω ἀναφερθῆ ἀκροθιγῶς εἰς προηγουμένας σελίδας ὅτι «τό καλύτερον πολίτευμα εἶναι ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου ἄρχων ἤ ἄρχοντες εἶναι οἱ καλύτεροι τῶν πολιτῶν». Μετά ἀπό τήν μακράν παρένθεσιν ἀπαντῶ: Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι ἡ βασιλευομένη Δημοκρατία: α) Ὑπερτερεῖ τῆς Προεδρευομένης εἰς τά ἑξῆς σημεῖα: 1) Ἀπέχει ἀπό τάς κομματικάς, πολιτικάς, κοινωνικάς καί πάσης μορφῆς διενέξεις. 2) Ἀποτελεῖ μίαν μόνιμον, σταθεράν, συνεχῆ, ἀταλάντευτον Ἀρχήν, μέ ὅλα τά πλεονεκτήματα καί ὅλα τά μειονεκτήματα τῆς ἀταραξίας. 3) Δέν ταλαιπωρεῖται ἡ Πολιτεία ἀπό τάς ἀνά διαστήματα ἐκλογάς Ἀνωτάτου Ἄρχοντος, πού καί χρῆμα, καί χρόνον καί ψυχάς φθείρουν. β) Μειονεκτεῖ τῆς Προεδρευομένης Δημοκρατίας εἰς τό ὅτι ἡ κληρονομική διαδοχή τοῦ Βασιλέως εἶναι δυνατόν νά ὁδηγήση εἰς τόν Θρόνον ἕνα πρόσωπον ἀνάπηρον πνευματικῶς ἤ ἀκατάλληλον διά τήν ὑψηλήν αὐτήν θέσιν, ἀπό πολλάς αἰτίας. Προσωπικῶς προτιμῶ τήν μόνιμον καί ἀναλλοίωτον πρόοδον τῆς ἐξελίξεως τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους, στηριζομένου ἐπί τῆς παραδόσεως, ἀπό τήν συχνήν καί ἄτακτον ἀλλαγήν, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς χάος. Προτιμῶ ἕνα μόνιμο ἄρχοντα ἀπό ἕνα... ἰδιόρρυθμον, ἰδιότροπον Πρόεδρον Δημοκρατίας, ἐκλεκτόν ἑκατόν πεντήκοντα καί ἑνός ἀκριβῶς Βουλευτῶν, μέ ἤ χωρίς χρῶμα ψηφοδέλτια ριφθέντα εἰς ψηφοδόχον κατ' ἐντολήν ἑνός καί μόνον ἀτόμου καί τούτου ἀμφιλεγομένου, ἤ ἀπαραδέκτου, ἀπό ἕνα ποσοστόν ψηφοφόρων κυμαινόμενον ἀπό ἕνα ἕως καί 99%. Θά προσθέσω, τελευτῶν, καί τό ἑξῆς: Οἱ Ἄγγλοι, οἱ Δανοί, οἱ Σουηδοί, οἱ Νορβηγοί, οἱ Ἱσπανοί, οἱ Βέλγοι, οἱ Ὀλλανδοί, τό Μονακό κ.ἄ., πού ἔχουν κληρονομικόν Ἀνώτατον Ἄρχοντα, εἶναι ὀλιγώτερον δημοκρατικοί, ἤ ὀλιγώτερον εὐφυεῖς ἤ ὀλιγώτερον πολιτισμένοι ἀπό ἡμᾶς τούς Ἕλληνας, πού ἔχομεν ἐκλεγόμενον ἀνά τετραετίαν Ἀνώτατον Ἄρχοντα, πού τόν ἐκλέγει τό 51% τῶν βουλευτῶν καί δέν τόν ἐγκρίνει σίγουρα —νομικῶς— τό 49%, εἰς δέ τήν πραγματικότητα εἶναι ἄγνωστον τό ποσοστόν πού δέν θά τόν ἐψήφιζεν ἄν ἡ ἐκλογή του ἦτο ἄμεσος — ὑπό τοῦ λαοῦ. Εἰς σᾶς παραδίδεται ἡ σκυτάλη τοῦ μέλλοντος τῆς Πατρίδος μας. Συγκρίνοντες τάς χώρας τῆς Εὐρώπης αἱ ὁποῖαι τελοῦν ὑπό τό πολίτευμα τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας, μέ ἐκείνας πού τελοῦν ὑπό Προεδρικήν Δη-

μοκρατίαν, βλέπομεν ὅτι αἱ πρῶται προηγοῦνται σταθερῶς καί μάλιστα καταφανῶς ὅλων τῶν ἄλλων Χωρῶν εἰς ὅλους τούς τομεῖς. Σεῖς ἐπιλέξατε τό πολίτευμα τῶν ὁραμάτων καί ὀνείρων σας. Ἀπό ἐμέ ἔχετε τάς ἀπείρους καί διαπύρους εὐχαριστίας διά τήν εὐκαιρίαν πού μοῦ ἐδώσατε νά ἐξομολογηθῶ.... καί τάς πατρικάς εὐχάς μου ὅπως σεῖς ὁδηγήσετε τήν Πατρίδα μας εἰς ἕνα μέλλον ἀντάξιον τοῦ ἐνδόξου παρελθόντος της. Ἔρρωσθε ἐν Κυρίῳ. (1)

Νομίζω ὅτι ἦτο κοπιαστικός ὁ δι' ἐρωταποκρίσεων διάλογός μου μέ τά ἀνήσυχα νιάτα, ζητῶ τήν συγγνώμην. Ἔπρεπε νά ἀπαντήσω, διότι συχνάκις καί ἀπό πλῆθος Ἑλλήνων καί ξένων μοῦ τίθενται τοιαύτης μορφῆς ἐρωτήσεις, πού σημαίνει ὅτι ὑπάρχει ἐνδιαφέρον ἐνημερώσεως ἐπί τοῦ ἱστορικοῦ αὐτοῦ γεγονότος... Ἀκόμη καί Τελειόφοιτος Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Στοκχόλμης μέ ἐπεσκέφθη οἴκοι πρό τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1991 μετά τοῦ Σπυρ. Ζουρνατζῆ. Μέ ἠρώτησεν ὡς κάτωθι καί ἀπήντησα:

1η Ε: *Ποία τα αίτια της Επαναστάσεώς σας;* Α: Ὑπῆρχεν ἀνώμαλος κατάστασις εἰς ὅλους τούς τομεῖς τῆς Πατρίδος μας. Ἀναρχία, ἀκυβερνησία καί ἀσέβεια τῶν Κυβερνώντων ἔναντι τῶν κυβερνωμένων. Οἱ ἡγέται τῆς Πολιτείας ἐξώθουν τό Κράτος εἰς ἐμφύλιον αἱματοχυσίαν. Τό ἔχουν δηλώσει οἱ ἴδιοι καί ὑπῆρχεν ὁρατός κίνδυνος ἐντάξεως τῆς Πατρίδος μας ὄπισθεν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος.

2α Ε: *Ποία ήσαν τα αίτια του Φοιτητικού Κινήματος;* Α: Μόνον πολιτικά, εἰς τά ὁποῖα ἐξωθοῦντο ὑπό τῶν πολιτικῶν πού εἶχον τεθῆ ὑπό τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς «ἀγρανάπαυσιν».

3η Ε: *Αποκατεστήσατε αληθή Δημοκρατίαν ως ανεφέρετο εις το διάγγελμά σας, που απηυθύνθη προς τον Ελληνικόν Λαόν διά του Πρωθυπουργού σας;*

Α: Μελετήσατε τό Σύνταγμά μας τό ὁποῖον περιέχει τά στοιχεῖα τῆς ἀληθοῦς Δημοκρατίας ὅπως τήν ὡραματιζόμεθα ἡμεῖς καί τήν ἐψήφισεν ὁ Ἑλληνικός Λαός διά δύο Δημοψηφισμάτων· τό ἕνα τήν 29 Σεπτεμβρίου 1968, ἐπικυρωθέν διά τῆς ὑπ' ἀριθ. 2468/24-9-68 ἀποφάσεως τοῦ Σ.τ.Ε, τῆς ὑπ' ἀριθμόν 512 τῆς 7ης Νοεμβρίου 1968 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου καί τό ἕτερον τήν 29ην Ἰουλίου 1973 ἐπικυρωθέν ὁμοίως, ἐντός τοῦ ἔτους 1973. Τό πῶς τήν ἐκτελοῦν οἱ ἀναδε-

1. Φυσικά ὀφείλω νά ἀπολογηθῶ δι' ὅσα ἀντίθετα τῶν ὅσων πρεσβεύω σήμερον, διεδήλωνα ἀπό τούς ἐξώστας ὅταν ἐμαχόμην ὑπέρ τῆς ψηφίσεως τοῦ Συντάγματος τοῦ Ἰουλίου 1973. Ναί τότε ἐτασσόμην ὑπέρ τοῦ θεσμοῦ τῆς προεδρευομένης Δημοκρατίας. Τότε αἱ συνθῆκαι ἦσαν πολύ διαφορετικαί ἀπό τάς σημερινάς. Τότε, ὅλοι μας εὑρισκόμεθα ὑπό τήν ἐπήρειαν τῆς διαρκοῦς προσπαθείας τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου νά μᾶς ἀνατρέψη. Τότε ἤμουν 62 ἐτῶν. Σήμερον εἶμαι 80 ἐτῶν. Λέγεται ὅτι μόνον οἱ τρελλοί δέν μεταβάλλουν ἀπόψεις ἐπί σοβαρῶν θεμάτων. Ὁ μέγας Ἐλευθέριος Βενιζέλος εξεδίωξε τόν Βασιλέα τό 1916. Ὁ ἴδιος τό 1936 πρίν ἀποθάνη ἀνεφώνησε: Ζήτω ὁ Βασιλεύς.

χθέντες αὐτήν, τήν 24ην ’Ιουλίου 1974, ἐρωτήσατε αὐτούς καί τούς Ἕλληνας... Αὐτοί πού ἀποκατέστησαν τήν Δημοκρατίαν, συνέταξαν καί ἐψήφισαν νέον Σύνταγμα. Συγκρίνατε τά δύο καί συμπεράνετε....

Ε: *Τα μέλη των Κυβερνήσεών σας ήσαν όλα εκ του Στρατού;*
Α: «Ὄχι» τό πλεῖστον ἦσαν τεχνοκράται, ἐπιστήμονες. Στρατιωτικοί, μονίμως, ἦσαν μόνον οἱ τρεῖς πού κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον. Ὅμως διά νά εἶμαι σαφέστερος εἰς τό ἐρώτημά σας περί τοῦ ἄν ἀποκατεστήσαμεν ἀληθῆ Δημοκρατίαν, σᾶς ἀπαντῶ ὅτι, λέγεται ἀπό πολλούς ἀσχολουμένους μέ τά εἴδη τῶν πολιτευμάτων, ὅτι· ἡ Δημοκρατία εἶναι τό καλλίτερον ἐξ ὅλων· καί συμπληρώνουν: ὅλοι ψάχνουν νά τήν εὕρουν, τήν ἀληθῆ Δημοκρατίαν, κανείς ὅμως δέν τήν ἀνεῦρεν ἕως σήμερον. Ἔχουν εὕρει ὅλοι, μόνον τήν ... λέξιν. Ἴσως καί τήν θεωρίαν. Τήν πρᾶξιν, ὅμως; Ἄς ἐρευνήσωμεν. Ποῖον κράτος τῶν «Ἡνωμένων» ’Εθνῶν ἔχει ἀληθῆ Δημοκρατίαν, ἤ λέγει ὅτι δέν ἔχει Δημοκρατίαν; Μήπως ὁ Στάλιν δέν ἔλεγεν ὅτι εἶχε Δημοκρατίαν; Διαβάσετε ὅμως αὐτά πού τοῦ «ψάλλει» ὁ Σολτζενίτσιν καί ἄλλοι πολλοί, ἀκόμη δέ καί οἱ διάδοχοί του, παρατηρήσατε τά ἀποτελέσματα τοῦ τύπου αὐτῶν τῶν Δημοκρατιῶν καί ... φρίξετε! Τό «δημοκρατικόν» ἐκεῖνο, ἀλήστου μνήμης, καθεστώς, κατέρρευσεν εἰς σωρόν ἐρειπίων... Μελετήσατε, ἐρευνήσατε εἰς ὅλον τόν κόσμον καί ἐάν εὕρετε εἰς κάποιον κράτος τήν ἀληθῆ Δημοκρατίαν, «πῆτε» μου ποῖον εἶναι, νά τήν γνωρίσω καί ἐγώ. Θά σᾶς ἔλεγον: «Νά προσπαθήσωμεν νά γίνωμεν ἄνθρωποι, διά τόν Ἄνθρωπον, ὅπως τόν θέλει ὁ Ἱδρυτής τῆς Θρησκείας μας, ὁ γλυκύς Ναζωραῖος, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ. Τότε, καί μόνον τότε, θά ζήσουν οἱ ἄνθρωποι ἐπί τῆς Γῆς ἐν εἰρήνη, ἐν ὁμονοία, καί ἐν εὐλογημένη εὐημερία. Τό θέλομεν; Ἄν ναί, ἄς γίνωμεν «πίστει καί ἔργω» ὀπαδοί τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος».

῾Ο εὐθύς μετά τήν 21/4/67 ὁρκισθείς ὡς ᾽αντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως Α/ΓΕΣ, Αντιστράτηγος Γρηγ. Σπαντιδάκης χαριτολογεῖ μέ μέλη τοῦ ῾Υ-πουργικοῦ Συμβουλίου...

ΓΕΝΙΚΟΤΗΤΕΣ

Μετά τήν «μεταπολίτευσιν τῆς 24ης Ἰουλίου 1974 «δρυός πεσούσης, πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται», πολλοί εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀλαζονικῶς ἰσχυρίζονται ὅτι ἔκαναν ἀντίστασιν... Δέν ἔχουν δίκαιον. Ἐάν ἀντέδρων θά ἀνέτρεπον τό Καθεστώς μας, τό ὁποῖον δέν ἀνέτρεψαν. Ἄρα;

Οὐδείς ἀντέδρασεν ἀποτελεσματικῶς. Ἀντίστασις ὑπῆρξε μόνον εἰς τήν σκέψιν τινῶν, ἐπαγγελματιῶν τῆς πολιτικῆς, καί τούτων ἐκ τῶν ὑστέρων!

Πρός τιμήν του εὑρέθη εἷς ἐκ τῶν πολλῶν ψευδομαρτύρων κατηγορίας, κατά τήν «στημένην» ἐκείνην δίκην, ὁ ὁποῖος κατέθεσεν εὐθαρσῶς καί ἐντίμως ὅτι «...κανείς δέν διέταξε τούς στασιαστάς νά καταθέσουν τά ὅπλα...» Αὐτός ἦτο ὁ Ἀντιστράτηγος ἐκ τοῦ Ὅπλου Ἱππικοῦ - Τεθωρακισμένων Κατσαδήμας Ἰωάννης.

Ἡ δίκη ἐκείνη ἐστήθη μέ ἀντισυνταγματικούς Νόμους τούς ὁποίους ἐθωράκισεν ἡ «μεταπολίτευσις» συνταγματικῶς, διά τοῦ ἄρθρου 111, πού ὅμως διά τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἰδίου ἄρθρου, ἀναμένεται ἡ τροποποίησις ἤ κατάργησίς των, ἔχει δέ ὡς ἑξῆς: «Ἄρθρον 111.1..., 2. Συντακτικαί πράξεις, ἐκδοθεῖσαι ἀπό τῆς 24ης Ἰουλίου 1974 μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Ε΄ Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς ὡς καί ψηφίσματα ταύτης, ἐξακολουθοῦν νά ἰσχύουν καί κατά τάς ἀντιτιθεμένας πρός τό Σύνταγμα διατάξεις αὐτῶν, ἐπιτρεπομένης τῆς διά νόμου τροποποιήσεως ἤ καταργήσεως αὐτῶν.»

Παραδέχεται ὡς ἐκ τούτου ἡ Πολιτεία ὅτι διατηρεῖ ἀντισυνταγματικάς πράξεις καί ψηφίσματα, βάσει τῶν ὁποίων κρατεῖ εἰς τάς φυλακάς ἐπί 18ον ἤδη ἔτος τούς πρωτεργάτας τῆς Ἐπαναστάσεως. Αἱ ἀντισυνταγματικαί αὐταί διατάξεις εἶναι:

1. Ἡ ἀπό 3-10-1974 Συντακτική Πρᾶξις, Φ.Ε.Κ.Α 277, διά τῆς ὁποίας **ἀνεκλήθη** ἡ διά τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 519/26-7-1974 Προεδρικοῦ Διατάγματος χορηγηθεῖσα ἀμνηστία. Τό ἰσχῦον ὅμως παγκοσμίως καί προαιωνίως δόγμα εἶναι ὅτι **ἀμνηστία ἅπαξ χορηγηθεῖσα οὐδέποτε ἀνακαλεῖται**. Τοῦτο ἐδέχθη καί ὁ Ἄρειος Πάγος διά τῆς ὑπ' ἀριθμόν 672/1982 ἀποφάσεως τῆς ὁλομελείας του ὁμοφώνως ληφθείσης.
2. Τό Δ΄ ψήφισμα τῆς 18ης Ἰανουαρίου 1975, τῆς Ε΄ Ἀναθεωρητικῆς

Βουλῆς, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ Ποινικόν νόμον ἀναδρομικῆς ἰσχύος. Ὅμως, ἀρχή τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, παγκοσμίως καί προαιωνίως ἰσχύουσα, εἶναι: οὐδέν ἔγκλημα, οὐδεμία ποινή ἄνευ νόμου — nulla crimen nula poena sine lege — Μία συνέπεια τῆς ἀρχῆς αὐτῆς εἶναι ὅτι ἀποκλείεται ἡ ἀναδρομική ἰσχύς νόμου θεμελιοῦντος ἤ ἐπαυξάνοντος τό ἀξιόποινον. Αὐτά λέγουν καί πρεσβεύουν οἱ νομοδιδάσκαλοι.

Ἐγένοντο καί ἄλλαι πολλαί παρανομίαι καί αὐθαιρεσίαι, ὑπό τῆς μεταπολιτευτικῆς Πολιτείας, προκειμένου νά ἐξοντωθοῦν οἱ πρωτεργάται τῆς Ἐπαναστάσεως. Τοῦτο βεβαιοῦται ὑπό ἐγκύρων παραγόντων τῆς πολιτείας, ὅπως π.χ. Ὁ εἰσηγητής τῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς Κων. Τριανταφύλλου, μεταξύ ἄλλων ἔλεγε κατά τήν εἰσήγησίν του διά τήν ψήφισιν τοῦ Δ' ψηφίσματος: «... ὡς πρός δέ τό ζήτημα ἐάν διεπράχθησαν ἐγκλήματα ἤ ὄχι, διετυπώθη ἡ παράδοξος ἄποψις ὅτι τοῦτο θά ἔπρεπε νά τό λύση ἡ Βουλή καί τά δικαστήρια ἁπλῶς θά ἐκαλοῦντο νά ἐπιβάλουν τήν προσήκουσαν ποινήν...» Παρόμοια περίπου ἐλέχθησαν καί ὑπό τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς μειοψηφίας Σεργάκη Ἰωάννου. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ε.Δ.Α. Ἠλίας Ἠλιοῦ, κατά τήν αὐτήν ὡς ἄνω συζήτησιν εἰς τήν Βουλήν διά τήν ψήφισιν τοῦ Δ' Ψηφίσματος ἔλεγε: «... Ὡραῖα, δέν εἶναι ἐπανάστασις, εἶναι πραξικόπημα. Μᾶς ἀνησυχεῖ ὅμως κάτι ἄλλο. Ἠμνηστεύθη! Εἶτε ἠμνηστεύθη τό 1973 ἀπό τήν ἰδίαν τήν πραξικοπηματικήν Κυβέρνησιν... ἤ ἀπό τήν ἀμνηστίαν, τήν ἀναπόφευκτον νά ποῦμε ἀμνηστίαν τῆς 26-7-1974, μετά τήν ἀποχώρησιν τῶν πραξικοπηματιῶν. Ἀλλά, ἀφοῦ ἀμνηστεύθηκε, εἶναι δυνατόν νά δοθῆ ἑρμηνευτική ἔννοια καί ἑπομένως ἀναδρομή ἰσχύος εἰς τόν κανόνα τοῦ ἄρθρου 5; Εἶναι ἀμφίβολον. Ἑρμηνευτικός νόμος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος πράγματι ἑρμηνεύει κάτι τό ἀσαφές καί ὄχι τό σαφές....»

Ὥστε λοιπόν οἱ «πατέρες» τοῦ ἔθνους προσεπάθουν νά ἑρμηνεύσουν αὐτά πού οἱ ἴδιοι σαφῶς εἶχον εἴπει. Τί δηλαδή; Ὅτι μέ τό 519/26-7-1974 Π.Δ. εἶχον χορηγήσει ἀμνηστίαν, πού πράγματι τήν εἶχον χορηγήσει.

Δέν ἐχρειάζετο, ὅμως, χορήγησις ἀμνηστίας, ἀφοῦ δέν ὑφίστατο ἔγκλημα· καί δέν ὑφίστατο ἔγκλημα διότι, τό πραξικόπημα, ὅπως θέλουν νά ὀνομάζουν τήν ἐπανάστασιν ὅπως καί ἄν τό βαπτίζουν, ἐπεκράτησεν ἐπί ὁλόκληρον ἑπταετίαν, ἐδημιούργησε δίκαιον, καί ἄρα ἐγκληματίαι εἶναι ἐκεῖνοι πού τό ἐχαρακτήρισαν ἔγκλημα καί ὄχι ἡμεῖς πού ἐδικαιώθημεν...

Ὁ ἴδιος ὁ τότε Ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης Κων. Στεφανάκης, διά νά στηρίξη τό χωλόν κατ' ἀμφοτέρους τούς πόδας Δ' Ψήφισμα, κατά τήν εἰσήγησίν του ἐπεκαλέσθη τήν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 21, παρ. 3 τῆς οἰκουμενικῆς διακηρύξεως τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Κατ' αὐτήν, ἡ βούλησις τοῦ λαοῦ εἶναι τό θεμέλιον τοῦ κύρους

πάσης ἐξουσίας... Μέ αὐτήν ὅμως τήν τοποθέτησιν, παρεγνώρισε πλέον γενικῶς ἀνεγνωρισμένην ἀρχήν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, ἀλλά καί τοῦ ἐσωτερικοῦ δημοσίου δικαίου κατά τήν ὁποίαν: «τά κράτη καί ὅταν ἀκόμη ὑποστοῦν κλυδωνισμόν τινά, δέν παύουν νά ὑφίστανται, ἀλλά συνεχίζουν τήν ζωήν των.» Συνεπῶς ἡ διά τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων κατάληψις τῆς ἐξουσίας τήν 21ην Ἀπριλίου 1967 ἐδημιούργησε δίκαιον «καί δή τοιοῦτον ὅπερ δικαιώνει κυρίως καί προεχόντως τούς πραγματοποιήσαντας τήν μεταβολήν...» Ὁ αὐτός ὑπουργός, εἰς ἀντίθεσιν πρός τό ἄρθρον 7 τοῦ Δ' Ψηφίσματος, κάμνει δεκτόν ὅτι «...πράξεις τῶν δικτατορικῶν κυβερνήσεων νομοθετικοῦ περιεχομένου, ὑπό οἱονδήποτε τύπον ἤ τίτλον, ἐκδοθεῖσαι ἀπό τῆς 21-4-1967 ἕως 23 Ἰουλίου 1974, ἰσχύουν προσωρινῶς,... δυνάμεναι νά τροποποιηθοῦν, καταργηθοῦν, ἤ ἀκυρωθοῦν ἐξ ὑπαρχῆς διά νόμου...»

Εἰς ἐν συνεχεία διάλογόν του μεταξύ αὐτοῦ, Κων. Στεφανάκη, καί Ἀνδρέου Παπανδρέου, εἰς τήν Βουλήν κατά τήν συζήτησιν τοῦ ὑπό ψήφισιν Δ' Ψηφίσματος, ὁ τελευταῖος, εἶπε μεταξύ ἄλλων: «...Ὅλοι ἐννοοῦμεν εἰς τήν αἴθουσαν αὐτήν, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν νά κρίνωμεν ἐνώπιον τῆς Δικαιοσύνης τούς σφετεριστάς τῆς ἐξουσίας ὄχι μέ βάση νόμον καινούργιον, ἀλλά μέ βάση νομοθεσίαν πού ἴσχυεν εἰς αὐτόν τόν τόπον ὅταν καταλύθηκεν ἡ ἔννομος τάξις...» Ἀλλά τότε, ἀφοῦ τοιαύτη ἦτο ἡ ἐπιθυμία των, διατί κατεσκεύασαν καί ἐψήφισαν νόμον, ἤτοι τό Δ' Ψήφισμα, διά τοῦ ὁποίου «ἔλυσαν τά χέρια τῆς Δικαιοσύνης» διά νά ἐπιβάλη τάς κατά τόν «καινούργιον» αὐτόν νόμον ποινάς; Ἀδιστάκτως ἀπαντῶ ὅτι ἡ καταδίκη μας ἐστηρίχθη ἐπί σειρᾶς παρανομιῶν, αὐθαιρεσιῶν, μίσους, ἐκδικητικοῦ μένους... καί πολιτικῶν σκοπιμοτήτων. Διότι εἴτε πραξικόπημα, εἴτε ἐπανάστασιν τήν ὀνομάσωμεν, ἡ ἐνέργεια τῆς ἐνόπλου Δυνάμεως τοῦ Ἔθνους τήν 21ην Ἀπριλίου 1967 ἐπεκράτησε καί ἀπετέλεσεν ἰδίαν νομιμότητα, τό ἔργον τῆς ὁποίας εἰς τήν σφαῖραν τοῦ δικαίου ἐξακολουθεῖ νά ἀναγνωρίζεται μέχρι σήμερον καί μάλιστα δικάζουν ἑαυτούς οἱ δικάσαντες ἡμᾶς, διά νόμου τῆς ἰδικῆς μας ἐπαναστάσεως, τοῦ ἰδικοῦ μας Δικαίου....

Ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου, ἐκτός ἀπό τάς ἀνωτέρω διατυπωθείσας ἀπόψεις του εἰς τήν Βουλήν, ἀπαντῶν εἰς κυβερνητικήν ἀνακοίνωσιν, περί «πρωταιτίων», ἐδήλωσεν ὅτι «Ἡ κυβέρνησις τῆς μεταπολίτευσης, ἡ Κυβέρνησις Καραμανλῆ ἀμνήστευσε τή Χούντα λίγες ὧρες ὕστερα ἀπό τήν ὁρκωμοσία της, μέ τό 519/74 Π.Δ. Στίς 3 Ὀκτωβρίου 1974 ἀπεφάσισε νά ἀνακαλέση τήν ἀμνηστία αὐτή...»

Τό Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ μετά τήν ἀποχώρησιν τῆς ἐπαναστάσεως Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Μιχαήλ Στασινοπούλου, ἐδέχθη διά τῶν ὑπ' ἀριθμόν 2468/1968 καί 503/1969 ἀποφάσεών του, ὅτι «... ἡ παροῦσα Κυβέρνησις διωρίσθη ἀπό τόν κατά τό Σύνταγμα Ἀνώτατον Ἄρχοντα καί ὡρκίσθη ἐνώπιόν του προσλαβοῦσα τόν τύπον συνταγματικῶς νομίμου Κυβερνήσεως,

ἵδρυσε νέαν νομιμότητα καί δι' αὐτῆς ἐτέθη ἡ Χώρα ὑπό καθεστώς Κράτους νόμου δικαίου...» Ἐξ αὐτοῦ καί μόνον τοῦ γεγονότος, καθίσταται πρόδηλον ὅτι καί χωρίς νά ὑπάρξη τό Προεδρικόν Διάταγμα 519/74, ἦτο νόμω ἀδύνατος ἡ ἄσκησις οἱασδήποτε ποινικῆς διώξεως τῶν πρωτεργατῶν, «πρωταιτίων» κατά τούς μεταπολιτευτικούς ἐπί τό ποιητικώτερον, τοῦ ἐγχειρήματος τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ὀνομαζομένων.

Μέ αὐτά καί πολλά ἄλλα ἀποδεικνύεται περιτράνως ὅτι ἡ καταδίκη καί ἡ ἐπί 18ον ἔτος συνεχιζομένη φυλάκισίς μας ἀποτελεῖ κραυγαλέαν ἐγκληματικήν πρᾶξιν, τήν ὁποίαν θά στιγματίζη ἡ Ἱστορία εἰς τόν αἰῶνα τόν ἅπαντα.

Ἡ ἀδέκαστος Ἱστορία ἔχει στιγματίσει δύο παρομοίας περιπτώσεις ἐγκληματικῆς παρανομίας. Ἡ μία συνέβη τό ἔτος 406 π.Χ., ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι, μέ παρόμοιον Ψήφισμα, κατεδίκασαν εἰς θάνατον τούς νικητάς Στρατηγούς τῆς ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίας. Ἡ ἄλλη συνέβη τό ἔτος 1793 μ.Χ., εἰς Παρισίους, ὅπου ἡ Ἐπανάστασις διά τῆς Συμβατικῆς Συνελεύσεώς της κατεδίκασε, μέ παρόμοιον ψήφισμα, εἰς θάνατον πλῆθος ἀντιπάλων της. Καί αἱ δύο αὐταί πράξεις ἐστιγματίσθησαν ὑπό τῆς Ἱστορίας. Τό αὐτό θά συμβῆ καί διά τήν ἰδικήν μας περίπτωσιν.

Τό ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα ἄρθρον 111 παρ. 2 ἀναγνωρίζει τήν παρανομίαν αὐτήν καί προβλέπει τήν κατάργησίν της διά νόμου. Ἡ Πολιτεία μας, ἡ «Δημοκρατία» μας ὀφείλει νά τό πράξη ἤ μᾶλλον ἔπρεπε νά τό εἶχε πράξει πρό πολλοῦ ἐάν ἦτο Δημοκρατία δικαία. «Τό ἁμαρτάνειν, ἀνθρώπινον. Τό συγχωρεῖν, θεῖον!» (1).

1. Παραθέτω κατωτέρω ἄρθρον τῆς σοβαρωτέρας τῶν ἐφημερίδων «ΕΣΤΙΑ», τῆς 15 Ἰαν. 1975 τό ὁποῖον ἀποδεικνύει τά τέρατα καί τά σημεῖα τῆς Κυβερνήσεως Κ. Καραμανλῆ «Μεταπολίτευσης» καί τῆς πρώτης μεταπολιτευτικῆς Βουλῆς, κατά τήν συζήτησιν τοῦ θηριώδους Δ' Ψηφίσματος, διά νά ἐξοντώσουν τούς πρωτεργάτας τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Ἰδού τοῦτο: «ΣΚΕΨΕΙΣ - ΓΝΩΜΑΙ. Η ΣΥΓΚΕΚΑΛΥΜΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΩΞΙΣ» γραφέν ὑπό τοῦ κ. Σπ. Ζουρνατζῆ:

«Πολλά καί διάφορα σχόλια διατυποῦνται σχετικῶς μέ τά κατατεθέντα εἰς τήν Βουλήν σχέδια ψηφισμάτων, διά τῶν ὁποίων ζητεῖται νά χαρακτηρισθῇ ἡ 21η Ἀπριλίου ὡς «στυγνόν πραξικόπημα» καί τιμωρηθοῦν οἱ πρωταίτιοι αὐτῆς, μετά τῶν συνεργῶν των ὅλης τῆς ἑπταετίας, ὡς πραξικοπηματίαι. Τό ἐγκριθέν μάλιστα, κυβερνητικόν σχέδιον ἀποτελοῦν -ὡς λέγει ἡ αἰτιολογική ἔκθεσις- «τήν ἔξαρσιν τοῦ ἐμπράκτως ἐκδηλωθέντος ἀδουλώτου φρονήματος τοῦ λαοῦ μας», στηρίζεται «εἰς τάς δημοκρατικάς ἀρχάς, εἰς ἅς ὁ Ἑλληνικός λαός ἐνέμεινεν ἀπαρασαλεύτως, μή ἐνδώσας οὐδ' ἐπί στιγμήν εἰς τήν τυραννίαν».

Ἡ ἐπιμονή, ὅμως νά βαπτισθοῦν ὀκτώ ἑκατομμύρια Ἑλλήνων εἰς «ἀντιστασιακούς», ἀποτελεῖ μᾶλλον δημοκοπικήν ὑπερβολήν. Διότι καί ἡ μεταχιτλερική Γερμανία εἶχε τύψεις συνειδήσεως διά τήν ἀπουσίαν λαϊκῆς ἀντιστάσεως κατά τοῦ ἀπαισίου «ναζισμοῦ», ἀλλ' οὐδέποτε ἀπετόλμησε νά τάς κατασιγάση ἀνακηρύσσουσα τόν χιτλερισμόν εἰς πραξικόπημα καί τά ἑκατομμύρια τῶν Γερμανῶν «ὡς οὐδ' ἐπί στιγμήν ἐνδώσαντα» εἰς τό καθεστώς. Ὁμοίως, ἀντίθετος πρός τήν ἱστορικήν ἀλήθειαν εἶναι καί ἡ ἑτέρα διάταξις, διά τῆς ὁποίας εἰσάγεται τό πλάσμα δικαίου ὅτι τό Σύνταγμα

Ὅ,τι ἀρχίζει, τελειώνει! Τελειώνει καί ἡ ἀφήγησίς μου, ἀρκετά ἐταλαιπώρησα ὅσους εἶχον τήν καλωσύνην νά μέ τιμήσουν ἤ τήν περιέργειαν νά μέ γνωρίσουν, ὡς «συγγραφέα!» καί τήν ὑπομονήν νά μέ διαβάσουν!... Ἴσως εἶναι χρήσιμον νά προσθέσω μερικά ἀκόμη. Ἀρ-

---

τοῦ 1952 «οὐδέποτε κατελύθη» καί ὅτι αἱ ἀπορρεύσασαι ἐκ τῆς 21ης Ἀπριλίου κυβερνήσεις ἦσαν κυβερνήσεις «βίας». Βεβαίως ὅμως μέ «πλάσματα δικαίου» δέν θεμελιοῦται ἡ δημοκρατία. Διότι ὑπό οἱανδήποτε νομικήν κατασκευήν, τό γεγονός εἶναι ἕν: ὅτι τό Σύνταγμα τοῦ 1952 ὄχι μόνον δέν ἴσχυε κατά τήν ἑπταετίαν, ἀλλ' εἶχε πρό πολλοῦ καταλυθῆ ἀπό τούς ἰδίους τούς βουλευτάς καί τάς κυβερνήσεις των. Προσφάτως, ἀκόμη εἰς τήν Βουλήν, ὁ κ. Καραμανλῆς διεξετραγώδησεν πῶς καί τά τρία Συντάγματα «1911, 1927 καί 1952» ἐψηφίσθησαν «ἀνωμάλως» καί πῶς τό τελευταῖον (τοῦ 1952) πολύ πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου «εἶχε παύσει νά λειτουργῇ, διότι τό Κοινοβούλιον μετεβάλλετο εἰς ἀρέναν». Ἐφ' ᾧ καί ἡ πρώτη Συντακτική Πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεώς του τῆς 24ης Ἰουλίου 1974, δημοσιευθεῖσα τήν 1ην Αὐγούστου 1974, φέρει ὡς τίτλον «περί ἀποκαταστάσεως τῆς δημοκρατικῆς νομιμότητος» καί ὁρίζει ἐν ἄρθρῳ 1 ὅτι «ἐπανατίθεται ἐν ἰσχύι τό Σύνταγμα τῆς 1-1-1952», ἤτοι, ἡ αὐτή περίπου Κυβέρνησις ἀνεγνώρισε διά τῆς Συντακτικῆς Πράξεώς της ὅτι τό Σύνταγμα τοῦ 1952 οὐδόλως ἴσχυσε κατά τό ἀπό 21-4-1967 καί ἐντεῦθεν διάστημα.

Ἐν τούτοις, ἡ 21η Ἀπριλίου δέν δύναται, κατά τό Ποινικόν μας Δίκαιον, νά ἀποτελέσῃ ποινικόν ἀδίκημα καί δή ἐσχάτης προδοσίας, διά τόν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἀπό τῆς πρώτης στιγμῆς κατέλαβεν ἁπάσας τάς Ἀρχάς καί ἤσκησεν ἀδιατάρακτον ἐξουσίαν ἐπί ὅλην τήν ἑπταετίαν. Ὁρίζων, συνεπῶς, ὁ Ποινικός Νόμος τήν ἐσχάτην προδοσίαν ὡς «ἀπόπειραν μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος», εἶναι φανερόν ὅτι δέν δύναται νά περιλάβῃ καί τήν πρᾶξιν τήν συνεχιζομένην ἐπί ὅλην τήν ἑπταετίαν! Ἐπ' αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ κανόνος ὅτι ὁ ἐπιτυχών τήν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας σταθερῶς καί ὁριστικῶς οὐδέν ἀδίκημα διαπράττει, στηρίζεται καί ὁ διεθνής κανών, παραδεδεγμένος ἀπό αἰώνων ἁπανταχοῦ τοῦ κόσμου, ὅτι «ἐπικρατήσασα ἐπανάστασις δημιουργεῖ δίκαιον». Καί αὐτόν τόν διεθνῆ κανόνα ἐφήρμοζε τό ἀνώτατον Διοικητικόν Δικαστήριόν μας, προεδρευόμενον ὑπό τοῦ νῦν Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὅταν, εἰς σειράν ἀποφάσεών του τῷ 1968, ἔκρινεν τήν 21ην Ἀπριλίου ὡς «ἐπαναστατικήν μεταβολήν ἀσκοῦσαν ἔκτοτε τήν πολιτικήν ἐν τῇ Χώρᾳ.»

Ἀλλά καί αὐτό τοῦτο τό ἐρώτημα ἄν ἡ 21η Ἀπριλίου ἦτο ἐπανάστασις ἤ πραξικόπημα δέν δικαιολογεῖται. Διότι οἱονδήποτε ξένον ἐγχειρίδιον πολιτικῆς ἐπιστήμης ἄν συμβουλευθῇ τις (βλ. τό γνωστότερον τούτων τοῦ Ἔντ. Λύττβακ, «Τό πραξικόπημα» ἔκδ. Fawcett, δημοσιευθέν μόλις τό 1968, ἔνθα καί ἐκτενής ἀναφορά εἰς τήν 21ην Ἀπριλίου), θά διαπιστώσῃ ὅτι πρόκειται περί ἀσχέτων καί ὄχι ἀντιθέτων πραγμάτων. Διότι πραξικόπημα εἰς τήν ἐποχήν μας εἶναι εἷς τῶν τρόπων καταλήψεως τῆς ἐξουσίας ἐνῶ ἐπανάστασις ὑπάρχει ὅταν κατά τήν ἄσκησιν τῆς ἐξουσίας ἀνατρέπεται ἡ κοινωνική πυραμίς. Εἰς τάς 70 χώρας, τάς ὁποίας ἐρευνᾶ ὁ ρηθείς συγγραφεύς καί εἰς τάς ὁποίας ἐγένετο ἀνώμαλος ἐναλλαγή ἐξουσίας τήν τελευταίαν 50ετίαν, αἱ μέθοδοι καταλήψεως αὐτῆς ἦσαν ἤ τό πραξικόπημα ἤ ὁ ἀνταρτοπόλεμος. Ἀκόμη καί ἡ Ὀκτωβριανή Ἐπανάστασις τοῦ 1917, διά τήν Πολιτικήν Ἐπιστήμην ἀποτελεῖ πραξικόπημα, διότι τήν ἐξουσίαν κατέλαβον ὄχι αἱ μᾶζαι, ἀλλά μία μικρά δυναμική ὁμάς ἐπαγγελματιῶν ἀνατροπέων. Ἄλλο τό θέμα ἄν ἡ οὕτω καταληφθεῖσα ἐξουσία εἰσήγαγε πλέον, κατά τήν ἄσκησίν της, τήν ἐπαναστατικήν μεταβολήν τοῦ κομμουνιστικοῦ δόγματος.

Ἐάν ὑπῆρξαν ποινικά ἀδικήματα κατά τήν ἄσκησιν τῆς ἐξουσίας ὑπό τοῦ στρατιωτικοῦ καθεστῶτος ἐπί ἑπταετίαν, ἰδού ὁ Ποινικός Κῶδιξ καί ὁ Εἰσαγγελεύς, διά νά ὑποβληθοῦν αἱ ἀναγκαῖαι ἀποδείξεις καί νά γίνῃ ὁ κολασμός. Πᾶσα ἄλλη γενίκευσις ἀποτελεῖ συγκεκαλυμμένην πολιτικήν δίωξιν!»

χίζω μέ ἀποσπάσματα ἐπιστολῆς τοῦ Ἀντιστρατήγου ἐ.ἀ. Χριστοπούλου Παναγιώτου ἐκ Ναυπλίου. Τήν ἐπιστολήν του αὐτήν μοῦ ἀπηύθυνεν, ἀφοῦ ἐδιάβασε τό κλεψιτύπως κυκλοφοροῦν βιβλίον περί τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς τήν ΕΙΣΑΓΩΓΗΝ. Μοῦ γράφει λοιπόν, εἰς τήν ἀπό 30 Ἰανουαρίου 1991 ἐπιστολήν του, μεταξύ ἄλλων: «... σοῦ ὑπενθυμίζω μερικά πράγματα πού ἀντελήφθην κατά τήν πρωΐαν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, πού σύ δέν εἶδες, ἤ ἐλησμόνησες νά περιλάβης εἰς τό βιβλίον σου... Ὅπως ξέρεις, ὑπηρετοῦσα ὡς ἔφεδρος ἐκ μονίμων εἰς τό Γ.Ε.Σ., ὡς Ἀρχηγός τῶν Τ.Ε.Α. (Τάγματα Ἐσωτερικῆς Ἀσφαλείας). Τήν πρωΐαν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ἐπληροφορήθην ὅτι κάτι ἔγινεν εἰς τό Γ.Ε.Σ. Εἰδοποίησα τόν Ταγ/χην Πεζικοῦ Ζουλίνον Χάρην νά ἔλθη εἰς τό σπίτι μου, νά μέ πάρη μέ τό αὐτοκίνητόν του νά πᾶμε εἰς τό Γ.Ε.Σ.... Ἐπεράσαμεν ἀπό τήν πλατεῖαν Ἀττικῆς. Εἴδαμεν τμήματα Στρατιωτικά ἀποτελούμενα ἀπό Πεζικόν καί Τεθωρακισμένα... Περνῶντας ἀπό τήν Σχολήν Εὐελπίδων, συνήντησα τόν Ἀντισυν/χην Πεζικοῦ Ἰωαννίδην. Τόν ἔβλεπα διά πρώτην φοράν... Ἐφθάσαμεν εἰς τό Γ.Ε.Σ., ὅπου ἐνημερώθημεν ἀπό τούς ἐπιτελεῖς τοῦ Γραφείου μου, καί ἀπό ἄλλους, τό τί μέχρις ὥρας εἶχε γίνει καί τόν σκοπόν... Συνεφώνησα, διότι ἡ πολιτική κατάστασις ἦτο ἀθλία καί ὡδηγούμεθα εἰς κομμουνιστοποίησιν... Ἔμαθα ὅτι εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης Παπαληγούρα ἐκρατεῖτο ὁ Πρωθυπουργός κ. Παναγιώτης Κανελλόπουλος. Τόν ἐπεσκέφθην. Μόλις μέ εἶδε, σηκώθηκε, μέ ἀγκάλιασε, μέ ἐφίλησε καί μοῦ εἶπε: Τά βλέπεις, Στρατηγέ, πῶς μᾶς κατήντησαν; Τοῦ ἀπήντησα: Σᾶς τά εἶχα πεῖ, κ. Πρωθυπουργέ, καί δι'ἀναφορᾶς μου σᾶς τά εἶχα ἐκθέσει, διότι ὡς Ἀρχηγός Τ.Ε.Α., ἐγύριζα ὅλὴ τήν Ἑλλάδα καί τά ἔβλεπα...

»Ὁ λαός ἀγωνιοῦσε καί ζητοῦσεν ἔστω ἕνα Λοχίαν... Ὅλος ὁ Λαός τό ἤθελε, τό ζητοῦσε, τό περίμενε... Σέ λίγο ἦρθεν εἰς τό Γ.Ε.Σ. ὁ Βασιλεύς. Συνεκεντρώθημεν οἱ Ἀξιωματικοί εἰς μίαν αἴθουσαν, ὅπου μᾶς ὡμίλησε δι'ὀλίγων ὁ Βασιλεύς. Ὅλοι τοῦ εἴπαμεν ὅτι εἴμεθα μέ τήν Ἐπανάστασιν! Κάποιαν ὥρα μέ ἐπεσκέφθης καί ἐπήγαμε μαζί εἰς τόν κ. Κανελλόπουλον... Τοῦ εἴπατε μεταξύ ἄλλων: Γιατί δέν ἐλαμβάνατε τά μέτρα πού σᾶς εἰσηγεῖτο ἡ Στρατιωτική Ἡγεσία ὁλόκληρη, ἤ γιατί δέν ἐφύγετε ἀπό τήν Κυβέρνησιν ὅπως σᾶς παρήγγειλαν ἄλλοι;... Ὁ κ. Κανελλόπουλος περίλυπος σοῦ εἶπε, μεταξύ ἄλλων: Καλή ἐπιτυχία κ. Ταξίαρχε, καί προσέξετε μήπως αὐτά πού ἐκάματε σεῖς εἰς ἡμᾶς, τήν νύκτα, τά κάμουν εἰς σᾶς λοχαγοί... Ἐφύγαμεν ἀπό τόν κ. Κανελλόπουλον εὐδιάθετοι. Ὁ κ. Κανελλόπουλος εἶδε καί τόν Βασιλέα καί τόν κ. Κόλλιαν πού τόν ὥρκισε τό ἀπόγευμα Πρωθυπουργόν. Ὁ κ. Κανελλόπουλος μοῦ ἔδωσεν ἕνα γράμμα γιά τήν γυναῖκα του. Τῆς τό ἐπῆγα καί μοῦ ἔδωσε μιά τσάντα γιά τόν ἄνδρα της... Ὅλη ἡ ἡμέρα τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 διῆλθεν μέ ἀπόλυτον τάξιν καί ἠρεμίαν... Κατόπιν ἰδικῆς σας προσωπικῆς παρακλήσεως, ὡρκίσθην Νομάρχης

καί ἐτοποθετήθην εἰς Χῖον μέχρι Σεπτεμβρίου 1967, ὅτε μέ μετεθέσατε εἰς Εὔβοιαν καί τόν Ὀκτώβριον 1968 ἀπελύθημεν ὅλοι οἱ ἔχοντες συμπληρώσει 35ετίαν... Ἡ ἑπταετία τοῦ Στρατιωτικοῦ Καθεστῶτος προσέφερε τεραστίας ὑπηρεσίας εἰς τήν Πατρίδα καί ἄς λέγουν ὅ,τι θέλουν οἱ πάντοτε δημαγωγοῦντες... Ἡ ἱστορία θά κρίνη ὅλους μας.»

Κατεχώρησα τά ἀνωτέρω ἀποσπάσματα ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ σεβαστοῦ μου Στρατηγοῦ, διότι ἀποδεικνύουν καί ἐπιβεβαιοῦν ὅσα ἀφηγοῦμαι περί τῆς συνομιλίας μου μετά τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Παναγιώτη Κανελλοπούλου εἰς τό Γραφεῖον τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης ὅπου ἐκρατεῖτο. Τά καταχωρῶ ὅμως καί διότι ἀποδεικνύουν ὅτι δέν εἴμεθα μόνον ἡμεῖς πού ἀνησυχούσαμεν καί ἀνεφερόμεθα εἰς τήν ἁρμοδίαν ἡγεσίαν τήν λῆψιν τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων. Ἦσαν καί ἄλλοι. Θά ἔλεγα ὅλοι. Ὁ Στρατηγός κ. Χριστόπουλος ἦτο ὁ ἁρμοδιώτερος νά γνωρίζη καί νά εἰσηγῆται λόγω τοῦ ὅτι ἦτο ὑπεύθυνος διά τά Τ.Ε.Α. Καί τά Τ.Ε.Α. ἦσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες πολῖται ἡλικίας 22 ἕως 60 ἐτῶν ἔνοπλοι καί ὑπεύθυνοι διά τήν τάξιν, ἀσφάλειαν καί τήν ὁμαλήν ὑπό δημοκρατικάς συνθήκας διαβίωσιν καί πρόοδον τοῦ λαοῦ. Καί οἱ πολῖται αὐτοί, ὁ Ἑλληνικός λαός ἐν τῶ συνόλω του, ἀνέφεραν εἰς τόν Στρατηγόν των τάς ἀνησυχίας των καί τάς προτάσεις των. Ὁ Στρατηγός τά ἀνέφερεν εἰς τούς ἁρμοδίους παράγοντας καί μάλιστα εἰς τόν ἁρμοδιώτερον ὅλων, εἰς τόν Πρωθυπουργόν. Ἄς μή αἰτιῶνται, ἑπομένως, οἱ καλοί μου φίλοι, ἡμᾶς διά τήν ἀνατροπήν των, διότι, ἄν δέν ἀνετρέποντο τότε, δέν θά εἶχον ἀνορθωθῆ ἤ, τό χειρότερον, θά εἶχον πάθει, ὅ,τι ἔπαθεν ἡ Αὐτοκρατορική οἰκογένεια τῶν Τσάρων τῆς Ρωσσίας... Καί νομίζω ὅτι ταιριάζει νά ἐπαναλάβω ἐδῶ τό ὑπό τοῦ Χαριλάου Τρικούπη λεχθέν: «Τήν εὐθύνην τῶν ἐπαναστάσεων φέρουσιν οὐχί οἱ ἐκτελοῦντες, ἀλλ'οἱ καθιστῶντες αὐτάς ἀναποδράστους.»(1)

1. Ἐδημοσιεύθη εἰς ἄρθρον του ὑπό τόν τίτλον «ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΕΝΕΣΤΩΣ» εἰς τήν ἐφημερίδα τῆς γενετείρας του Μεσολλογγίου, «ΚΑΙΡΟΙ» τῆς 9-7-1874

'Από ἐπίσκεψίν μου εἰς τά σεισμόπληκτα χωρία τῆς 'Ηπείρου, ἀρχάς Μαΐου 1967, εὐθύς ἀπό τήν ἡμέραν τοῦ σεισμοῦ. Καί αἱ καταστροφαί ἀποκατεστάθησαν ἐντός τοῦ ἔτους, ὅπως ἀπεκαθιστῶντο ὅλαι αἱ σεισμικαί καταστροφαί (: Λήμνου, 'Αγ. Εὐστρατίου κ.λπ.)

'Ανωτέρω: Εἰς τήν φωτογραφίαν ὁ... Παττακός, συνοδευόμενος ἀπό πλῆθος... «ἀντιστασιακῶν!»

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ

Τά περιλαμβανόμενα εἰς τό βιβλίον τοῦτο ἔγραφα κατά τούς μῆνας Αὔγουστον ἕως καί Ὀκτώβριον 1978. Τά ἔγραφα εἰς τό ὑπ' ἀριθμόν 68 κελλί τῶν φυλακῶν Κορυδαλλοῦ. Δέν ἐσκόπευον νά τά δημοσιεύσω. Τά ἔγραφα διά ψυχαγωγίαν τοῦ ἀκινήτου χρόνου, προχείρως καί μέ μόνην φιλοδοξίαν νά τά διαβάσουν οἱ οἰκεῖοι μου μετά τόν θάνατόν μου... ἀφοῦ ἰσοβίως θά παρέμενον δεσμώτης.

Τά νήπια ἐγγόνια μου μέ ἐπεσκέπτοντο εἰς τήν φυλακήν καί μέ ἠρώτων: γιατί, παππού, κάθεσαι σ'αὐτό τό ...σπίτι; γιατί αὐτοί οἱ ἄνθρωποι δέν σ' ἀφήνουν νά κάθεσαι πλάϊ μας, νά σ' ἀγκαλιάσουμε, νά σέ φιλήσουμε νά... νά... Φυσικά ἔβλεπαν γύρω τούς δεσμοφύλακας μέ συμπεριφοράν ἀνοίκειον καί διηρωτῶντο... ἤκουον εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον ἤ τά νηπιαγωγεῖα «πράγματα καί θαύματα» γιά τόν παππού τους καί ...ἔκλαιγαν! Διηρωτῶντο καί ἠρώτων! Ποῖος ἔπρεπε νά τούς δώση ἀπάντησιν, ὅταν θά ἐμεγάλωναν, ὅταν ὁ παππούς των θά εὑρίσκετο εἰς τήν ἄλλην ζωήν; Ὁ παππούς των. Διατί ὅμως ἡ ἀπάντησις νά ἀπευθύνεται μόνον πρός τά ἐγγόνια καί ὄχι πρός πάντα ἐνδιαφερόμενον διά τήν ΑΛΗΘΕΙΑΝ μετά τόν θάνατόν μου; Ἔγραφα προχείρως καί ἀνάκατα. Χωρίς τεκμήρια ἄλλα ἀπό τά ἰδικά μου στοιχεῖα, ὅπως τά ἐνεθυμούμην. Τά ἐχαρακτήριζα ἀπόρρητα καί ἐσημείωνα: «Ἀπαγορεύω τήν δημοσίευσιν ἔστω καί μιᾶς φράσεως... πρό τοῦ θανάτου μου...».

Κάποτε, δέν ἐνθυμοῦμαι πότε, ἔδωσα τό τετράδιον ἐκεῖνο εἰς φίλον μου δικηγόρον νά τό παραδώση εἰς τήν γυναῖκα μου, φοβηθείς τήν τύχην τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ἀειμνήστου συνεγκλείστου Μιχαήλ Μπαλοπούλου. Τέλη τοῦ ἔτους 1990, εὑρισκόμενος ἀκόμη φυλακισμένος, εἶδον δημοσιευόμενον τό περιεχόμενον τοῦ τετραδίου... Ὁ φίλος δικηγόρος, ἔγινε «φίλος».

Καί ὁ φίλος ἐκδότης, ἔγινε... ἀφήνω τόν χαρακτηρισμόν εἰς τόν ἴδιον τόν ἑαυτόν του καί εἰς ἐσᾶς. Ἀλλ' «οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ»... Μέ ὑπεχρέωσε νά ἐκδώσω τήν παροῦσαν αὐθεντικήν ἀφήγησιν, ἐμπλουτισμένην μέ ὅσα ἀποδεικτικά στοιχεῖα κατώρθωσα νά συγκεντρώσω. Τοῦ ὀφείλω... εὐχαριστίας.

Ἡ Ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967: Ἀπέτρεψε τόν ἀλληλοσπαραγμόν καί τήν ἀδελφοκτονίαν ὅπου ὡδηγεῖτο ἡ Πατρίς διά τῶν

ἐκλογῶν τῆς 28ης Μαΐου 1967· διέλυσε τά σχέδια τῶν σλαβοκινήτων κομμουνιστῶν διά τῶν ὁποίων ὡδήγουν τήν Χώραν εἰς τέταρτον γῦρον αἱματοκυλίσματος καί τήν ἔνταξίν της εἰς τό «Σιδηροῦν Παραπέτασμα»· κατεσίγασε τά ψυχοφθόρα καί ἐθνοφθόρα πολιτικά πάθη· ἀπετέλεσεν ὁρόσημον καί ἀπαρχήν διακυβερνήσεως τῆς Χώρας μέ χρηστότητα, ἰσονομίαν, ἀξιοκρατίαν καί δικαιοσύνην.

Οἱ πρωτεργάται τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 εἰς ἀνταμοιβήν διά τά ὡς ἄνω «ἐγκλήματά» των: Στεροῦνται τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων των, ἔγκλειστοι ἐπί 18ον ἔτος... (:1992).

Ἐπανεστάτησα μετά τῶν ἄλλων συνεπαναστατῶν προτιμήσας τήν θυσίαν προκειμένου ν' ἀπαλλάξω τήν πατρίδα μου ἀπό τήν ἀδελφοκτονίαν καί τήν ἔνταξίν της ὑπό τήν στυγνήν Σταλινικήν τυραννίαν.

Ὅ,τι ἔπραξα, τό ἔκαμα μέ τήν πεποίθησιν ὅτι ἦτο καλόν ὠφέλιμον καί ἀπαραίτητον διά τήν Πατρίδα μου, τότε.

Κατά τήν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων μου δέν ἀποκλείεται νά ἐπίκρανα ἤ καί νά ἔβλαψα ὀλίγους ἤ καί πολλούς. Οὐδείς ἀναμάρτητος. Ὅμως, καμμίαν πρόθεσιν πικρίας ἤ ζημίας συνέλληνος εἶχον. «Οὐδείς ἑκών κακός».

Αἱ περιστάσεις ἤ αἱ συμπτώσεις τῆς στιγμῆς κατά περίπτωσιν ἦσαν τά αἴτια τῶν τυχόν σφαλμάτων μου.

Πρό ὀφθαλμῶν μου εἶχον πάντοτε, ἔχω καί θά ἔχω τό καλόν καί τό συμφέρον τῆς Πατρίδος μου.

Εἶμαι πάντοτε πρόθυμος νά ζητήσω συγγνώμην ἀπό ὅποιον ἤ ὅσους καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἐπίκρανα ἤ ἔβλαψα.

Συγχωρῶ ὅσους καθ' οἱονδήποτε τρόπον μέ ἐπίκραναν ἤ με ταλαιπωροῦν ἐπί δεκαοκτώ ἤδη ἔτη (:1992).

Θά ἀκολουθήση ἀφήγησις τῶν κατωτέρω:

Ἡ κάτωθι ἐπιστολή μοῦ παρεδόθη τήν 24ην Ὀκτωβρίου 1992 παρά τοῦ Ἀντιστρ/γου ἐ.ἀ. Βαγενᾶ Γεωργίου συμμαθητοῦ τῶν Παπαδοπούλου Γ., Μακαρέζου Ν. κ.λπ. ἀποφοίτων ἐκ τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων τό ἔτος 1940.

Ἐκ τῆς ἀφηγήσεώς του αὐτῆς διευκρινίζονται τά ἑξῆς περιστατικά τά ὁποῖα περιέλαβον εἰς τό κεφάλαιον «21η Ἀπριλίου 1967»:

Πρῶτον: Τό γεγονός ὅτι οἱ: Α/Γ.Ε.Σ. Σπαντιδάκης Γρηγ., Συν/χαι Παπαδόπουλος Γεώργ. καί Μακαρέζος Νικ., ἐγένοντο δεκτοί παρά τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τάς πρωινάς ὥρας τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ὀλίγας ὥρας μετά τήν μετ' ἐμοῦ καί τῶν δύο ἀνωτέρω Συνταγματαρχῶν συνάντησιν καί ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Βασιλεύς κατέβαλεν ἀπεγνωσμένας προσπαθείας νά ἀνατρέψη τά σχέδια τῶν Ἐπαναστατῶν.

Δεύτερον. Ὁ Βασιλεύς δέν ἀπήτησεν ἀπό τούς ἀνωτέρω τρεῖς νά διατάξουν καί τήν ἰδικήν μου ἐκ νέου παρουσίαν ὡς εἶχε ζητήσει κατά τήν πρώτην συνάντησίν μας.

Τρίτον. Οἱ τρεῖς ἀνωτέρω ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ὑπέβαλον εἰς τόν Βασιλέα τόν Πίνακα τῶν ὀνομάτων τῶν πρός ὁρκωμοσίαν πρώτων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως.

Τέταρτον. Ὁ Βασιλεύς ἤκουσε τάς ἀπόψεις τῶν εὑρισκομένων εἰς τό Γ.Ε.Σ. παραγόντων τῆς Πολιτικῆς καταστάσεως, τόν πρωθυπουργόν κ.λ.π., καί πιεζόμενος ἀσφυκτικῶς ὑπό τῶν ἐπαναστατῶν, ἐδέχθη νά ὁρκίσῃ ὡς Ὑπουργούς τούς εἰς τόν ὑπό τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβληθέντα πίνακα ὀνομάτων.

Δέν ἐδέχθη ὡς Πρωθυπουργόν τόν Α/Γ.Ε.Σ. Ἀντιστρ/γον Σπαντιδάκην Γρηγόριον, ἀντικαταστήσας τοῦτον διά τοῦ Ἀντεισαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου Κόλλια Κωνσταντίνου.

Πέμπτον. Οἱ Ἀντιστράτηγοι, Ἀντιναύαρχοι κ.λπ. πού ἀναφέρονται εἰς τό κεφάλαιον «21η Ἀπριλίου» ὅτι «μέ ἔστησαν εἰς τόν τοῖχον» ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἦσαν οἱ: Α/Γ.Ε.ΕΘ.Α. Ἀντιναύαρχος Αὐγέρης Σπυρ., Α/Γ.Ε.Ν. Ἀντιναύαρχος Ἐγκολφόπουλος, Α/Γ.Ε.Α Ἀντιπτέραρχος Ἀντωνᾶκος Γεώργ., Διευθυντής Κ.Υ.Π. Ἀντιστράτηγος Παπαγεωργόπουλος Κυρ., Ἀντιστρ/γος ἐ.ἀ. Παπαρόδου Νικ., Ἀντιναύαρχος ἐ.ἀ. Λάππας Γεώργ. καί ὁ μέχρι τῆς ὥρας «Ω» Πρωθυπουργός Κανελλόπουλος Παναγ. (1)

Ἕκτον. Τά ἀναφερόμενα εἰς τό τέλος τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς περί ὀξύνσεως τῆς συζητήσεώς μου μετά τοῦ Βασιλέως δέν τά περιέλαβον ποτέ εἰς ἀφηγήσεις μου γραπτάς ἤ προφορικάς. Ἀφήνω τούς ἀναγνώστας καί τόν ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος νά μέ κρίνουν διά τήν σιωπήν μου. Δέν διαψεύδω ὅσα ἀναφέρει εἰς τήν ἀνωτέρω ἐπιστολήν του ὁ ἀγαπητός μου φίλος Ἀντιστρ/γος Βαγενᾶς Γεώργιος, τόν ὁποῖον εὐχαριστῶ θερμότατα διά τήν συμβολήν του αὐτήν εἰς τό ταπεινόν ἔργον μου. Ἰδού τό κείμενον τῆς ἐπιστολῆς του:

Στρατηγέ,

Διά τό χρονικόν τῆς 21ης Ἀπριλίου '67 πού μέ ἐρωτήσατε, ἐγώ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω τά ἑξῆς, τά ὁποῖα καί εἶχα καταχωρήσει εἰς τό Ἀτομικόν μου Ἡμερολόγιον:

Τά ξημερώματα τῆς 21.4.67 ὁ γείτονάς μου Ἀντ/γος ἐ.ἀ. Βερνάρδος Σπ. μέ ἐπληροφόρησεν εἰς τό σπίτι μου, ὅτι παρατηροῦνται ἐπί τῆς ὁδοῦ Μαυρομματαίων, ἀσυνήθεις κινήσεις στρατευμάτων, εὐελπίδων κ.λπ. καί ὅτι κάτι συνέβαινε. Ἀμέσως ἔσπευσα στά Ἀνάκτορα Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, καί ἐκεῖ ἐπληροφορήθην ἀπό τόν Ἀντ/χην Προβατᾶ ὅτι ἔγινε κίνημα καί ὅτι συνέλαβαν τόν συγγενῆ του Ἀντ/γον Ἀρμιπούζην.

Ἐτηλεφώνησα ἀμέσως στόν Βασιλέα ἀπό μίαν ἰδιαίτερη γραμμή πού δέν εἶχε κοπῆ καί τοῦ εἶπα ὅτι εἶμαι εἰς τάς Δ/γάς του.

Μοῦ λέγει: Βρές τόν Μπίτσιο καί ἐλᾶτε γρήγορα ἐδῶ στό Τατόι. Τρέχω στό σπίτι τοῦ κ. Μπίτσιου ἀλλά δέν ἦτο δυνατόν νά εὑρεθῆ. Προφανῶς κάπου ἐκρύπτετο. Παίρνω μαζί μου τόν Ἀντ/χη Προβατᾶ, καί μέ ἀρκετά ἐμπόδια ἐφθάσαμε στό Τατόι. Παρουσιάζομαι στόν Βασιλέα πού περίμενε ἐναγωνίως μαζί μέ τή Βασίλισσα Ἄννα-

1. Δέν ἐνθυμοῦμαι ὅλους αὐτούς. Αἱ στιγμαί ἐκεῖναι, ἡ ἡλικία μου τώρα καί τά χρόνια πού ἔχουν περάσει, συγχωροῦν νομίζω τήν ἀσθενῆ μνήμην... Τά ἀνωτέρω πάντως, ὡς καί τά ἑπόμενα κατετέθησαν ὑπ' αὐτοῦ ὡς μάρτυρος κατά τήν δίκην καί ἑπομένως εἶναι ἀκριβῆ.

Μαρία. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Παπαγεωργίου μοῦ ψυθιρίζει ὅτι στό Ὑπασπιστήριο εὑρίσκονται ὁ Α/ΓΕΣ, ὁ Παπαδόπουλος καί ὁ Μακαρέζος.

Ὁ Βασιλεύς μέ καλεῖ ἰδιαιτέρως καί μέ ἐρωτᾶ:

«Περί τίνος πρόκειται κ. Βαγενᾶ. Τί εἶναι αὐτοί;» τοῦ ἀπαντῶ: «Δέν ξεύρω πολλά πράγματα. Ὅ,τι ἤξευρα τά εἶχα ἀναφέρει πρό μηνῶν μέσω τοῦ Μάκη (Ἀρναούτη). Πάντως ἐκεῖνο πού ξεύρω γι' αὐτούς εἶναι ὅτι εἶναι ἁγνοί πατριῶται ἀφωσιωμένοι στήν πατρίδα καί σέ Σᾶς.»

Μοῦ λέγει: «Ἀφοῦ λές ὅτι μοῦ εἶναι ἀφωσιωμένοι γιατί δέν μοῦ εἶπαν τίποτε;» Τοῦ ἀπαντῶ: «Προφανῶς ἐφοβοῦντο ἀντιθέτους εἰσηγήσεις πρός Ὑμᾶς τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός σας». Μοῦ λέγει:

«Τώρα αὐτοί εἶναι ἐπάνω στό Ὑπασπιστήριο. Τί λές νά κάνωμε;» Τοῦ λέγω: «Κατ' ἀρχήν ἐπιφυλαχθεῖτε. Μήν δώσετε ἀμέσως καμμίαν ἀπάντησιν νά ἰδοῦμε πρῶτα τί αὐτοί θά προτείνουν».

Τότε μέ πλήρη αὐτοκυριαρχίαν καί θαυμαστήν ψυχραιμίαν μοῦ λέγει: «Νομίζω ὅτι πρέπει νά πάρω τήν κατάστασι στά χέρια μου τώρα, διότι μετά θά εἶναι ἀργά. Τί δυνατότητες ἔχομε νά κινήσωμε δικές μας μονάδες»;

Τοῦ ἀπαντῶ: «Ἔστω καί ἐάν μπορούσαμε νά ἐνεργοποιούσαμε ὀλίγες μονάδες, ἡ αἱματοχυσία θά εἶναι βεβαία, διότι αὐτοί εἶναι καλά ὠργανωμένοι καί ἔχουν πλέον τήν δύναμιν στά χέρια τους. Μόνο μέ ἔξυπνο ἑλιγμό καί χωρίς βία εἶναι δυνατόν νά πάρετε τήν κατάστασι στά χέρια σας. Σᾶς ἔχουν ἄλλωστε ἀνάγκην».

Μονολογοῦσε ὁ Βασιλεύς λέγοντας: «Τώρα τί νά τούς εἰπῶ αὐτούς ἐπάνω;»

Τοῦ λέγω: «Προτείνω νά πάω ἐπάνω. Οἱ Παπαδόπουλος καί Μακαρέζος εἶναι συμμαθηταί μου. Νά πληροφορηθῶ τάς προτάσεις των διά νά ἐνημερωθῆτε ἐγκαίρως». «Ναί, Ναί» μοῦ ἀπαντᾶ.

Μπαίνοντας στό Ὑπασπιστήριο περι την 8ην πρωινήν τῆς 21.4.67, εὑρίσκω ὀρθίους τόν Α/ΓΕΣ Ἀντ/γον Σπαντιδάκη, καί τούς Συν/χας Παπαδόπουλον καί Μακαρέζον καί τούς λέγω: «Μά τί εἶναι αὐτά, γιατί δέν ἐνημερώσατε τόν Βασιλέα, ἀφοῦ ξεύρετε πόσο λεβέντης εἶναι. Βρέ Γιῶργο ἐσύ νά μήν πῆς τίποτε σέ μένα;...»

Ἐπεμβαίνει ὁ Σπαντιδάκης καί μοῦ λέγει: «Ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε. Τώρα πές μας εἶσαι μαζί μας ἤ ὄχι;» Τοῦ ἀπαντῶ:

«Πιστεύω ὅτι ἐξακολουθεῖτε νά ἔχετε τὴν ἴδιαν πίστιν στόν Βασιλέα, ὅπως τήν ἔχω ἐγώ, διότι λατρεύει τήν πατρίδα μας, ὄχι λιγώτερον ἀπό ἡμᾶς, καί τώρα κάτω εἶναι ἔξω φρενῶν μέ αὐτά πού ἔγιναν».

Μοῦ λέγει ὁ Γιῶργος: « Ἔχει δίκιο ὁ Μεγαλειότατος, ἀλλά δέν μποροῦσε νά γίνη διαφορετικά καί ὅπως βλέπεις ξεκινήσαμε, καί ἔχομεν ἕτοιμο τό Διάγραμμα, καί τόν πίνακα τῆς Νέας Κυβερνήσεως. Ὅπως καταλαβαίνεις μετρᾶμε καί τά δευτερόλεπτα....»

Κυττάζω τόν πίνακα καί βλέπω: Πρωθυπουργός-Σπαντιδάκης, Προεδρίας-Παπαδόπουλος, Συντονισμοῦ-Μακαρέζος, Ἐσωτερικῶν-

Παττακός, Δικαιοσύνης-Κόλλιας, κ.λπ.

Αὐθόρμητα ἀπευθύνομαι στόν Σπαντιδάκη καί τοῦ λέγω: «Κύριε Ἀρχηγέ νά μήν παραλάβετε πρωθυπουργός. Θά μᾶς ἐξομοιώσουν μέ τούς Ἀφρικανούς καί τούς Νοτιοαμερικάνους. Θά εἰποῦν ὁ Στρατηγός τάδε κατέλαβε τήν ἀρχή κ.λπ.» Τότε μοῦ ἀπαντᾶ: «Ρέ Βαγενᾶ ἐγώ δέν ζήτησα τέτοιο πρᾶγμα. Αὐτοί θέλουν νά μέ βάλλουν σώνει καί καλά». Τότε ἐπεμβαίνουν ὁ Μακαρέζος καί ὁ Παπαδόπουλος λέγοντάς μου:

«Γιῶργο μήν τό συζητᾶς. Πρέπει νά μπεῖ ὁ κ. Α/ΓΕΣ. Τό ἔχομεν ἄλλωστε εἰπεῖ καί στούς μικρούς». Τούς λέγω: «Θά πάω νά ἐνημερώσω τόν Βασιλέα. Παρακαλῶ περιμένετε ἐδῶ.»

Σπεύδω στόν Βασιλέα, καί τοῦ δείχνω τόν πίνακα. Μόλις τόν εἶδε μοῦ λέγει: «Σπαντιδάκη Πρωθυπουργό!... Ὄχι δέν πρέπει Στρατηγός νά ἀναλάβη Πρωθυπουργός. Θά εἶναι χειρίστη ἡ ἐντύπωσις στό ἐξωτερικό. Θά ἐξομοιωθοῦμε μέ τούς ὑποανάπτυκτους λαούς...» Τοῦ ἀπαντῶ:

«Συμφωνῶ ἀπολύτως καί ἤδη τούς τό εἶπα καί ἐγώ. Νομίζω δέ ὅτι ἀπό ὅλους εἰς τόν πίνακα, καταλληλότερος εἶναι ὁ Κόλλιας γιά πρωθυπουργός.»

«Ναί, μοῦ ἀπαντᾶ, μέ ζωηρή χειρονομία, τόν ξεύρω, εἶναι ὁ πλέον κατάλληλος».

Ἀπαντῶ: «Ἐάν ἐπιμείνετε θά τό δεχθοῦν, διότι σᾶς ἔχουν ἀνάγκην»

«Καλῶς» μοῦ ἀπαντᾶ. «Τότε κάλεσε τόν Σπαντιδάκη μόνο νά κατέβη διά νά τόν ἰδῶ».

Πράγματι ἦλθε ὁ Σπαντιδάκης, καί ἐγώ τούς ἄφησα διακριτικά νά τά εἰποῦν ἐπί 20 λεπτά περίπου. Μετά τήν ἀποχώρησι τοῦ Σπαντιδάκη μοῦ λέγει ὁ Βασιλεύς: «Ἀπό ὅ,τι κατάλαβα, ὁ Σπαντιδάκης δέν ἐλέγχει τήν κατάστασι. Ἄν δέν ἁρπάξω τώρα τήν κατάστασι στά χέρια μου, μετά θά εἶναι πολύ ἀργά.» «Πρέπει μᾶλλον νά κατέβωμε στό Πεντάγωνο, διά νά ἀκούσετε καί τάς ἀπόψεις τῶν ἄλλων». Μοῦ λέγει: «Νά ἔλθης ἐσύ μαζί μου. Πές καί τοῦ Σπαντιδάκη νά ἔλθη στό αὐτοκίνητό μου μαζί μας».

Περί τήν 8ην καί 40 ξεκινήσαμε. Εἰς τό αὐτοκίνητο τοῦ Βασιλέως πού ὡδηγοῦσε μόνος του, ὁ Σπαντιδάκης κι ἐγώ. Ἀκολουθοῦσε ὅπως πάντα τό αὐτοκίνητο τῆς Ἀσφαλείας καί ἐν συνεχεία τό αὐτοκίνητο μέ τούς Παπαδόπουλο καί Μακαρέζο.

Ὅταν φθάσαμε στόν φάρο τοῦ Ψυχικοῦ, λέγει ὁ Βασιλεύς: «Ἄς περάσωμε γιά λίγο ἀπό τήν μητέρα μου» Προφανῶς ἤθελε νά τήν καθησυχάση καί νά τήν συμβουλευθῆ.

Περάσαμε πράγματι γιά 10 λεπτά. Οἱ Παπαδόπουλος καί Μακαρέζος συνέχισαν πρός τό Πεντάγωνο. Ὅταν ξαναγυρίσαμε πρός τόν φάρο λέγει ὁ Βασιλεύς:

«Πᾶμε καί στά κάτω Ἀνάκτορα γιά λίγο.» Φθάνοντας ἐκεῖ λέγει

στόν Σπαντιδάκη: «Στρατηγέ περιμένετε γιά λίγο». Πᾶμε μέ τόν Βασιλέα κατ' εὐθεῖαν στό γραφεῖο τοῦ Αὐλάρχου. Οὔτε Αὐλάρχης, οὔτε Μπίτσιος.... 'Αδικαιολογήτως ἀπόντες... Ἦσαν μόνοι ἐκεῖ ὁ 'Αρχηγός Στρατ. Οἴκου Αντ/γος ἐ.ἀ. Παπαρρόδου καί ὁ 'Επίτιμος Ὑπασπιστής Ναύαρχος ἐ.ἀ. Λάππας. Τούς λέγει ὁ Βασιλεύς: «'Ακούω τάς προτάσεις σας, τί νομίζετε ὅτι πρέπει νά γίνη;»

Παπαρρόδου: «Φρονῶ Μεγαλειότατε ὅτι πρέπει νά τούς καλέσετε, νά τούς πῆτε ὅτι τούς συγχωρεῖτε γιά ὅ,τι ἔκαναν, καί νά γυρίσουν στίς μονάδες τους».

Λάππας: «'Εγώ φρονῶ ὅτι πρέπει νά διατάξετε τόν ἀπόπλου τοῦ Στόλου, καί νά μήν δεχθῆτε τίποτε». Κατεπλάγην μέ τίς προτάσεις των καί τούς λέγω:

«Στρατηγέ, ποιός νομίζετε ὅτι θά γυρίση πίσω μέ συγχωροχάρτι; Κε Ναύαρχε στ' ἀλήθεια πιστεύετε ὅτι δέν θά ἔχουν λάβει τά μέτρα τους γιά τόν Στόλο, πού θέλει ἄλλωστε καί τοὐλάχιστον ἕξ ὧρες διά νά ἀποπλεύση;»

Ὁ Βασιλεύς ἀντελήφθη ἀμέσως τήν προχειρότητα καί τό ἀνέφικτον τῶν προτάσεών των καί μοῦ λέγει: «Πᾶμε. Ποῦ εἶναι ὁ Μπίτσιος;» Τοῦ ἐξήγησα ὅτι τό πρωί δέν τόν βρῆκα, ὅτι πιθανόν νά κρύβεται ὁ ἄνθρωπος καί σέ καμμιά ντουλάπα μέσα... ἐμειδίασε λίγο ὁ Βασιλεύς καί μοῦ λέγει «Πᾶμε μαζί σπίτι του»

Παρά τήν ἐπιφύλαξί μου νά μήν τόν ψάχνη ὁ Βασιλεύς, πήγαμε σπίτι του στήν ὁδό Ἡροδότου, ἀλλά δέν ἦτο ἐκεῖ. Ὁ κόσμος ὅπου ἔβλεπε τόν Βασιλέα τόν ἐπευφημοῦσε ζωηρῶς. Γυρίσαμε στά 'Ανάκτορα, παρελάβαμε τόν κ. Σπαντιδάκη καί πήγαμε στό Πεντάγωνο στό Γραφεῖο τοῦ Α/ΓΕΕΘΑ, ὅπου εἰσῆλθον καί οἱ Α/ΓΕΝ καί Α/ΓΕΑ. «Σᾶς ἀκούω» τούς λέγει ὁ Βασιλεύς. 'Εν περιλήψει ἀπήντησαν ὡς ἑξῆς:

Αὐγέρης Α/ΓΕΕΘΑ: 'Αφοῦ ἀφηγήθη τά τῆς συλλήψεώς του, εἶπεν ὅτι δέν συμφωνεῖ μέ ὅ,τι ἔγινε καί ὅτι ὁ κ. Σπαντιδάκης καί οἱ κύριοι αὐτοί πού ἐκινήθησαν ἄς εὕρουν τήν λύσιν.

'Αντωνᾶκος (Α/ΓΕΑ): «Εἴμεθα μαζί χθές βράδυ μέχρι τάς δύο στό σπίτι μου μέ τόν κ. Σπαντιδάκη καί τά πίναμε. Ἔτσι ὅπως ἦλθαν τά πράγματα εὑρισκόμεθα πρό τετελεσμένων γεγονότων». Συνετάχθη μᾶλλον μέ τόν κ. Σπαντιδάκη.

'Εγκολφόπουλος Α/ΓΕΝ: «Εἶναι ἀνήκουστα αὐτά. Μήν δεχθῆτε τίποτε».

Παπαγεωργόπουλος (Αντ/γος Δ/ντής ΚΥΠ) πού προσῆλθε βραδύτερον: «Οἱ κύριοι αὐτοί πού ἐκινήθησαν ἔπαιξαν τά κεφάλια τους. 'Εάν δέν δεχθῆτε νά ὁρκίσετε τήν Κυβέρνησί τους θά σᾶς ἐκθρονίσουν, ἀλλά καί δέν μπορῶ νά εἰσηγηθῶ νά δεχθῆτε τάς ἀπαιτήσεις των. Αὐτό θά τό ζυγίσετε μόνος σας».

'Εν συνεχεία ὁ Βασιλεύς ἐζήτησε νά ἰδῆ τόν Πρωθυπουργό Κανελλόπουλο μέ τόν ὁποῖο συνωμίλησεν ἐπ' ὀλίγον.,

Εἰς τό παρακείμενο δωμάτιο εὑρίσκοντο ἐν συσκέψει οἱ κ.κ. Παττακός, Παπαδόπουλος, Μακαρέζος, Μπαλόπουλος, Ρουφογάλης, Λαδᾶς καί ἄλλοι. Εἰς τούς διαδρόμους ἐκυκλοφόρουν ὡπλισμένοι ταγ/χαι καί Λοχαγοί, ὡς καί μερικοί ἀντίστοιχοι τῶν ἄλλων Κλάδων Ναυτικοῦ & 'Αεροπορίας.

'Ο βασιλεύς ἐζήτησε νά ἰδῆ τόν γενικό Γραμματέα του Ταγ/χη 'Αρναούτη. Μέ τή μεσολάβησι τοῦ κ. Σπαντιδάκη πού πηγαινοήρχετο μεταξύ τῶν δύο δωματίων, τόν ἔφεραν οἱ 'Επισμηναγός Παλαιολόγος καί Ταγ/χης Στειακάκης. 'Εφαίνετο ἀρκετά ταραγμένος, ἴσως τόν εἶχαν κτυπήσει, ἀλλά ἐγώ δέν διέκρινα μώλωπες. Εἰσηγήθη στόν Βασιλέα νά μή δεχθῆ τίποτε ἐπ' οὐδενί λόγω κ.λπ.

Τά ἐν συνεχεία διατρέξαντα ἐκείνην τήν ἡμέραν ἀπό τῆς σκοπιᾶς τοῦ Βασιλέως ἤτοι:

— 'Ομιλία του εἰς τήν μεγάλην αἴθουσαν, πρός 30 περίπου 'Αντ/γους & 'Υποστρατήγους...

— 'Ακρόασις καί ὑποβολή προτάσεων ἑνός ἑκάστου πρός τόν Βασιλέα.

— Παρουσίασίς σας μετά τῶν κ. Σπαντιδάκη, Παπαδοπούλου, καί Μακαρέζου πρός τόν Βασιλέα, εἰς ἥν παριστάμην καί ἐγώ, τοῦ πίνακος τῆς προτεινομένης νέας Κυβερνήσεως, ἡ ὄξυνσις τῆς συζητήσεως ἡ δήλωσίς σας ὅτι θ' αὐτοκτονήσετε, ἐάν ὑπάρξη ἀμφιβολία ὡς πρός τήν ἀγνότητα τῶν πατριωτικῶν προθέσεων καί συναισθημάτων σας κ.λπ, κ.λπ. Τά ἐνθυμεῖσθε ἀσφαλῶς καλλίτερα ἀπό μένα.

'Από τῆς ἰδικῆς μου σκοπιᾶς, ἐστάθηκα συνεχῶς κοντά, καί πιστός στόν Βασιλέα, ἡ δέ εἰσήγησίς μου πρός Αὐτόν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, νά μήν λάβη καμμίαν ἀπόφασιν, πρίν ἤ ἀκούση τάς γνώμας πολλῶν εἶχε πραγματοποιηθεῖ.

24.10.1992

Μετά σεβασμοῦ (: ὑπογραφή)

Κατόπιν τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς, μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νά ἐκθέσω κατωτέρω τά σχόλιά μου ἐπί παρατηρήσεων ἐκλεκτοῦ φίλου μου καί συνεργάτου μου στενοῦ ἐπί ἑξαετίαν εἰς τό 'Υπουργεῖον 'Εσωτερικῶν, Γενικοῦ 'Επιθεωρητοῦ Διοικήσεως, τοῦ κρατίστου ὅλων. 'Ιδού τά σχόλιά μου, ἐκ τῶν ὁποίων γίνονται ἀντιληπταί αἱ ἀντίστοιχοι παρατηρήσεις του:

1ον. Δέν νομίζω ὅτι χρειάζονται περισσότερα διά νά στοιχειοθετηθῆ ἡ αἰτία καί ἡ ἀφορμή τῆς 'Επαναστάσεως. Οὔτε περισσότερα ἀνάπτυξις τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐνεργειῶν, ἐκ μέρους μου, τοὐλάχιστον, ἀπαιτεῖται. 'Αφηγοῦμαι, ὡς γίνεται ἀντιληπτόν, ὅσα ἐγώ ὡς Διοικητής τῶν Τεθωρακισμένων τοῦ Λεκανοπεδίου 'Αττικῆς εἶδον, ἤκουσα, ἔζησα, ἔπραξα καί δι' ἐπιστολῶν φίλων καί συναδέλφων ἐπληροφορήθην μέχρι σήμερον. Τά στοιχεῖα αὐτά εὑρίσκονται εἰς χεῖρας μου καί εἰς τήν διάθεσιν παντός ἐπιθυμοῦντος νά ἴδη διά νά ... πιστεύση. Αἱ προπαρασκευαστικαί, ἐν πάση περιπτώσει, ἐνέργειαι

διά τήν ἐπέμβασιν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τήν πρωΐαν τῆς Παρασκευῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ἔχω τήν γνώμην ὅτι θά πρέπει νά συνταχθοῦν ἀπό ἕτερον πρόσωπον ἔμπειρον συγγραφέα, ἱστοριογράφον ἀφοῦ συγκεντρώση τά παρ' ἑκάστου ἐξ ἡμῶν τῶν πρωτοστατῶν ἐπί μέρους στοιχεῖα.

2ον. Τήν κατάστρωσιν τοῦ τελικῶς ἐφαρμοσθέντος Σχεδίου Ἐνεργείας τήν ἔκαμεν ὁ ἀρχηγεύων τῆς Ὁμάδος Συν/χῶν Παπαδόπουλος Γεώργ., μέ βοηθούς τούς α) Συν/χην Μακαρέζον Νικ. β) Συν/χην Λαδᾶν Ἰωάννην γ) Συν/χην Κωτσέλην Πέτρον, δ) Συν/χην Καρύδαν Κων/νον. ε) Ἀντισυν/χην Λέκκαν Ἀντώνιον στ) Ἀντισυν/χην Μέξην Ἀντώνιον ζ) Ἀντισυν/χην Παπαδόπουλον Κων/νον η) Ἀντισυν/χην Ρουφογάλην Μιχ. θ) Ἀντισ/χην Σταματελόπουλον Δημ. ι) Ἀντισ/χην Ἰωαννίδην Δημ. ια) Ἀντισ/χην Μπαλόπουλον Μιχ. ιβ) Ἀντισ/χην Γαλατσάνον Ἀνδρ. Πλέον τούτων οἱ ὁποῖοι κατά τήν τελικήν φάσιν τῆς προπαρασκευῆς ὑπηρέτουν εἰς τό Λεκανοπέδιον Ἀττικῆς, ὑπῆρχον καί ἄλλοι συνεργάται τοῦ Γ. Παπαδοπούλου ὑπηρετοῦντες εἰς ὅλας τάς φρουράς τῆς Πατρίδος ὡς π.χ.: οἱ Συν/χαι Γκαντώνας Νικ., Καραμπέρης Στέφανος τοῦ Γ' Σ.Σ. καί ἄλλοι πολλοί. Οἱ 12 ἀνωτέρω καί ἐγώ ὑπηρετοῦντες εἰς Ἀθήνας τότε, ἀπετέλουν τήν Ὁμάδα Διαταγῶν, τήν νύκτα τῆς 20/21 Ἀπριλίου 1967 καί ἡ ἰδική μου συμβολή εἰς τήν σύνταξιν τοῦ τελικοῦ Σχεδίου Ἐνεργείας ἀναφέρεται λεπτομερῶς εἰς τό ἀφήγημα τοῦτο:

Προπαρασκευαστικαί ἐνέργειαι ὡς τάς φαντάζεται ὁ φίλος μου σχολιαστής, τόν ὁποῖον θερμῶς εὐχαριστῶ διά τάς ὀρθάς παρατηρήσεις του εἰς τό δοκίμιον, δέν ἐχρειάζοντο. Τήν προπαρασκευήν, κυρίως τήν ψυχολογικήν, τήν ἠθικήν, τήν πνευματικήν, τήν αἰτίαν, καί αὐτήν ἀκόμη τήν ἀφορμήν τήν προπαρεσκεύασε καί τήν ἔδωσεν: Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ κυρίως ἀλλά καί ἡ Πνευματική καί ἡ Ἐκκλησιαστική, Ἡγεσία καί τήν παρώτρυνεν ὁ Τύπος ἰδιαιτέρως καί τό σύνολον τῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημερώσεως μέ πρωτοστατοῦντα τόν Τύπον τῆς Δεξιᾶς καί προκλητικώτατον τόν Τύπον τῆς Ἀριστερᾶς. Τό σῦκον ἦτο ὥριμον. Τό Σχέδιον Ἐνεργείας πρός ἀντιμετώπισιν ἐκτάκτων ἀναγκῶν ἦτο τέλειον, νόμιμον καί ἡ ἐφαρμογή του δέν ἀπήτει παρά μόνον τήν διαταγήν τοῦ ἁρμοδίου ὀργάνου. Ἁρμόδιον Ὄργανον ἦτο ὁ Α/Γ.Ε.Σ. Τούτου διατάξαντος τήν ἐφαρμογήν τοῦ Σχεδίου αὐτοῦ, τά πάντα ἐξειλίχθησαν ἄριστα. Ἐάν δέν ἦτο ὥριμος καί πλήρως προπαρασκευασμένος ὁ Λαός καί τά ὄργανα διοικήσεώς του νά δεχθῆ τήν Ἐπανάστασιν, αὕτη θά κατέρρεεν εὐθύς ἀπό τῶν πρώτων ὡρῶν ἤ τό πολύ-πολύ ἐντός ἡμερῶν, ὅπως συνέβη μέ ἄλλας ἐνεργείας ὡς π.χ. ἦτο τό κίνημα Πλαστήρα τῆς 6ης Μαρτίου 1933, τό κίνημα τοῦ ἰδίου τῆς 1ης Μαρτίου 1935 καί τόσα ἄλλα πρό αὐτῶν. Ἐάν δέν ἱκανοποιῆ ἡ ἀπάντησις αὐτή θά πρέπει νά διευκρινηθῆ ἡ ἀπορία τοῦ φιλτάτου μου...

3ον. Νά τονισθοῦν τά προϋπάρξαντα γεγονότα. Ἐννοεῖ προφανῶς

τάς ἀνωμαλίας τάς ὁποίας ἀποδίδουν εἰς τόν Βασιλέα. Δέν τάς θεωρῶ ἀπαραιτήτους οὔτε διά τόν ἀναγνώστην, οὔτε διά τόν ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος, διότι ἔχουν περιγραφῆ κατά κόρον ὑπό δημοσιογράφων, συγγραφέων κ.λ.π. Ἀναφέρω, ὅμως, τάς πλέον οὐσιώδεις δι' ὅσους δέν τάς ἔζησαν ἤ τάς ἐλησμόνησαν: α) Ἡ ἀνάθεσις σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως εἰς τόν Παπανδρέου Γ., τόν Νοέμβριον τοῦ 1963, παρά τό γεγονός ὅτι δέν συνεκέντρωνε τήν πλειονοψηφίαν τῶν 150 Βουλευτῶν σύν ἕνα, κατά τάς ἐκλογάς τοῦ μηνός ἐκείνου. Ἡ ἐνέργεια ἐκείνη ἐχαρακτηρίσθη ὑπό τῶν Πολιτικῶν κύκλων ὡς Βασιλικόν πραξικόπημα, ἀντισυνταγματική ἐνέργεια κ.λπ. β) Ἡ πολιτεία τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης τοῦ Γ. Παπανδρέου ἐβλήθη ἀγρίως ὡς σπάταλος, ρουσφετολόγος, ἀσυνεπής καί λαϊκιστική, ὅπως φαίνεται πράγματι ὅτι ἦτο, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐνῶ κατά τάς ἐκλογάς τοῦ Νοεμβρίου 1963 μόλις τό 42-43% τῶν ψήφων συνεκέντρωσε, μή ἐπιτυχοῦσα τήν «δεδηλωμένην» πρός σχηματισμόν Κυβερνήσεως, τόν Φεβρουάριον 1964, τρεῖς μῆνας μόνον μετά τήν ἀνάληψιν τῆς ἐξουσίας, διενήργησεν ἐκλογάς κατά τάς ὁποίας συνεκέντρωσε τό καταπληκτικόν ἐκεῖνο ποσοστόν τοῦ 53-54% τῶν ψήφων, σχηματίσας, πλέον, παντοδύναμον νόμιμον Κυβέρνησιν. γ) Ἡ ἀπό Φεβρουαρίου 1964 ἕως καί Ἰουλίου 1965 πολιτική τῆς Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου ὑπῆρξεν ἀπογοητευτικῶς φαύλη καί θά αὐτοδιελύετο, τό κόμμα τῆς Ε.Κ. λίαν συντόμως ἐντός τοῦ ἔτους 1965. δ) Τά γεγονότα τῆς παραστρατιωτικῆς ὀργανώσεως Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α καί αἱ ἐσωτερικαί διενέξεις τῶν «δελφίνων» τοῦ Κόμματος τῆς Ε.Κ. ὡδήγησαν εἰς τήν οὑτωσεί κληθεῖσαν ἀποστασίαν, τήν ἐπέμβασιν τοῦ Βασιλέως μέ συνέπειαν τόν ἐξαναγκασμόν εἰς παραίτησιν ἐκ τῶν καθηκόντων του ὡς Πρωθυπουργοῦ τοῦ Γ. Παπανδρέου. Ἡρωοποίησις αὐτοῦ. Δημιουργία ἀσπόνδου ἀντιβασιλικοῦ μίσους ἐκ μέρους τῶν ὀπαδῶν τῆς Ε.Κ. τῶν ἀριστερῶν πάσης φύσεως κ.λπ. μέ νέαν ἐπίθεσιν κατά τοῦ Βασιλέως ὡς ἀντισυνταγματικῶς, πραξικοπηματικῶς ἐνεργήσαντος κατά συρροήν καί αἱ συνέπειαι: Δημιουργία κλίματος ἐπιθυμίας τοῦ λαοῦ νά εὑρεθῇ «ὁ Λοχίας» νά τόν σώσῃ... ε) Τά ἐπεισόδια τοῦ Ἰουλίου 1965 μέ τάς ἀποστασίας σημαντικοῦ ἀριθμοῦ Βουλευτῶν ἐκ τῆς Ε.Κ. (: τοῦ Γ. Παπανδρέου), ἐδημιούργησαν ἀφόρητον ὄξυνσιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως: Θορυβώδεις προκλητικαί διαδηλώσεις. Ἀπεργίαι. Πορεῖαι μέ προκλητικά ἐπαναστατικά συνθήματα. Πυρκαϊαί ἐφημερίδων ἀνηρτημένων εἰς περίπτερα. Καταστροφαί καταστημάτων, περιπτέρων, λεωφορείων, ὀχημάτων παντός εἴδους, ὕβρεις καί ἀπειλαί τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν κατ' ἀλλήλων καί ὁ νομοταγής λαός ἀπεγνωσμένως ζητεῖ τήν διάσωσίν του ὑπό τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεών του, τήν ἀσφαλῆ σανίδα σωτηρίας του πάντοτε...

Μέ αὐτά καί ἄλλα πολλά ἐδιχάσθη ἤ μᾶλλον «ἐπολυκομματιάσθη» η Πατρίς, ὁ λαός ἐβαπτίσθη ὑπό τῶν ἡγετῶν του διά παρωνυμίων τοῦ τύπου: Βασιλικός, ἀκροδεξιός, ἀκροαριστερός, δεξιός, κεντρῷος, καί

ἕκαστος τῶν πολιτῶν ἐμίσει θανασίμως ὅλους τούς φέροντας τό ανωτέρω παρωνύμιον πλήν τοῦ ἰδικοῦ του. Τό μῖσος αὐτό ἐκαλλιέργει ἡ ἡγεσία τοῦ λαοῦ δι᾽ ἴδιον κομματικόν ἤ ἄλλο ὄφελος βάσει τῆς μακιαβελλικῆς ἀρχῆς τοῦ «διαίρει καί βασίλευε»

Οὕτως ἐπῆλθεν ἡ ρῆξις ἡ ὁποία ὡδήγησε τόν λαόν εἰς προσκυνοῦντας καί λατρεύοντας τόν ἡγέτην εἴδωλόν του ἕκαστος καί ἐλάχιστοι συνετοί καί σώφρονες τόν Θεόν και τήν Πατρίδα. Ὁ Γ. Παπανδρέου ἀπό ἑτοιμόρροπος ἡγέτης λόγω τῆς ἀποτυχημένης ἐπί ἕν καί ἥμισυ ἔτος διακυβερνήσεως τῆς χώρας, διεσώθη καί ὄχι μόνον ἀλλά καί «Γέρος τῆς Δημοκρατίας» ἐβαπτίσθη ὑπό τῶν παθιασμένων θαυμαστῶν του καί κατέστη εἴδωλον πλήθους λαοῦ τό ὁποῖον ἀκολουθεῖ καί ψηφίζει μετά φανατισμοῦ τόν υἱόν του σήμερον καί ἀργότερον τόν ἔγγονόν του.

4ον. Τό ἐξ ὑποκλοπῆς τετράδιόν μου κυκλοφοροῦν ὡς βιβλίον ἐκδοθέν ὑπό τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ» περιέχει αὐτούσια τά κείμενά μου φωτοτυπημένα εἰς τάς σελίδας του, ἐπαναλαμβανόμενα τυπογραφημένα. Παρέλειψε νά περιλάβη τήν εἰς τό τετράδιον ἐκεῖνο περιεχομένην φράσιν - ἐπιθυμίαν, ἐντολήν μου (: «ἀπαγορεύω τήν δημοσίευσιν ἔστω καί μιᾶς φράσεως ἐκ τῶν περιεχομένων εἰς τό τετράδιον τοῦτο ἤ καί ἄλλων, πρό τοῦ θανάτου μου»). Διατί τήν παρέλειψε; Εὔκολος ἡ ἀπάντησις!

Τό περιεχόμενον ἑπομένως τοῦ ἐκδοθέντος ἐκείνου βιβλίου εἶναι ἰδικόν μου. Δέν τό ἀμφισβητῶ. Τό ἐπαναλαμβάνω, ὅμως ὅτι ἦτο προχείρως συντεταγμένον, ἐλλιπές εἰς στοιχεῖα τά ὁποῖα δέν ἦτο δυνατόν νά εὕρω τότε (: 1977), ἔγκλειστος εἰς τό δεσμωτήριον ὑπό λίαν δυσμενεῖς συνθήκας. Τό τετράδιον ἐκεῖνο ἀνεγνώσθη ὑπό συνεπαναστατῶν, συνεγκλείστων καί παρ᾽ οὐδενός ὑπῆρξε διαφωνία.

5ον. Οὐδεμίαν πρόθεσιν εἶχον ἤ ἔχω νά προβάλω ἑαυτόν, διά τῆς ἐργασίας μου αὐτῆς, ὡς συλλαβόντα καί ἐκτελέσαντα τήν ἰδέαν τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967. Τήν ἰδέαν τῆς ἐπεμβάσεως τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Χώρας πρός ἀναχαίτισιν τοῦ ἐν ὄψει 4ου κομμουνιστικοῦ Γύρου καί τελικήν ἀποτροπήν τῆς ἐντάξεως τῆς πατρίδος ὄπισθεν τοῦ «Σιδηροῦ Παραπετάσματος» εἰς τό ὁποῖον ἐσύρετο ὑπό τῶν Πολιτικῶν τῆς Πατρίδος μας, ἄλλων ἀκουσίως καί ἄλλων ἑκουσίως τήν ἐδημιούργησαν, τήν ἐνέπνευσαν καί τήν ἐκαλλιέργησαν οἱ παράγοντες πού ἔχω προαναφέρει. Οἱ ἀρχηγοί τοῦ Κ.Κ.Ε., οἱ ὁποῖοι ἦσαν καί οἱ πλέον δραστήριοι, πείσμονες, ἀποφασιστικοί, καλῶς ὠργανωμένοι καί παντοιοτρόπως ὑποστηριζόμενοι ὑπό τῆς Ε.Σ.Σ.Δ καί ὅλων τῶν Σλαβικῶν γειτονικῶν Χωρῶν ἦσαν οἱ ὑπαίτιοι.

Τήν ἰδέαν αὐτήν τήν ἐνεπνεύσθη καί ἄλλοτε ἡ ἡγεσία τῆς ὀργανώσεως Ι.Δ.Ε.Α ὑπό τόν Ταξίαρχον, τότε (: Μάϊος 1951), Χριστέαν Ἀλέξανδρον δέν ἠδυνήθη ὅμως νά τήν πραγματοποιήση. Τήν ἀπέτρεψεν

ὁ Στρατάρχης Παπάγος Ἀλέξανδρος τότε.

Τήν ἰδέαν αὐτήν πολλοί Ἀξιωματικοί τήν ὡραματίζοντο σκανδαλιζόμενοι ἀπό τήν Ἡγεσίαν ὅλων τῶν τομέων τῆς Χώρας ἀπό μακροῦ.

Τήν ὀργάνωσιν τῆς ὑλοποιήσεώς της τήν ἐσχεδίασεν ἡ Στρατιωτική Ἡγεσία ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἐπί Σχεδίου Ἐνεργείας νομίμως συντασσομένου καί κατ' ἔτος ἀναθεωρουμένου καί τήν ὑλοποίησαν τήν πρωΐαν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 τό σύνολον τῶν Ἀξιωματικῶν τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων μέ διαταγήν τοῦ τότε Α/ΓΕΣ Ἀντιστρατήγου Σπαντιδάκη Γρηγορίου, πεισθέντος πρός τοῦτο, ὑπό τῆς Ὁμάδος Διαταγῶν τῆς νυκτός ἐκείνης.

6ον. Ἐάν ὑπάρξουν ἀντικρουόμεναι ἀπόψεις ἀπό συνεπαναστάτας θά εἶναι βασισμέναι ἐπί ἀτομικῶν των ἐνεργειῶν ἐν ἀγνοία τῶν παραλλήλων ἰδικῶν μου. Ἀφηγοῦμαι τά γεγονότα ὅπως ἐγώ τά ἔπραξα, τά εἶδον, μοῦ τά ἀφηγήθησαν ἄλλοι ἀξιόπιστοι συνάδελφοι ἤ καί ἄλλοι, μέ γνώμονα τήν ἀλήθειαν καί μόνον τήν ἀλήθειαν. Τυχόν διάψευσις δέν θά βασίζεται ἐπί ἀδιασείστων στοιχείων.

7ον. Ὅπου ἀναφέρομαι ἤ «ἰσχυρίζομαι» κατά τόν σχολιαστήν φίλον μου ἀμνησίαν, δεν σημαίνει ὑπεκφυγήν! «Πρός Θεοῦ...» θά εἴπω καί ἐγώ μέ τήν αὐτήν πεποίθησιν τῆς ἰδικῆς του. Νεώτερός μου ἐκεῖνος παρεκλήθη νά μοῦ κατονομάση τούς ἄλλους 5-6 συνεργάτας του Γενικούς Ἐπιθεωρητάς Διοικήσεως καί δέν τούς ἐνεθυμεῖτο! Διατί θά θεωρηθῶ ἐγώ, γεροντώτερός του, ἀναξιόπιστος ἐάν δέν ἐνθυμοῦμαι σοβαρώτερα γεγονότα, συμβάντα πρό εἰκοσιπέντε ἤδη ἐτῶν ἤ καί πρό δέκα μόνον ὅταν αὐτά διεδραματίζοντο ὑπό τόσον δυσχερεῖς περιστάσεις καί μέ τήν συμμετοχήν τόσων πολλῶν γνωστῶν ἤ καί ἀγνώστων! Ἀλλ' ἐν πάση περιπτώσει ὅταν μοῦ ὑποδειχθῆ συγκεκριμένη παράλειψις ὀφείλω νά τήν συμπληρώσω καί τό ἔχω πράξει ἤδη εἰς ὅσας περιπτώσεις μοῦ ἐτέθη τοιοῦτον ζήτημα ἀπό φίλους σχολιαστάς.

8ον. Ὁ ὑπερβολικός τονισμός ἤ χαρακτηρισμός ἐπιεικής ἤ αὐστηρός προσώπων καί γεγονότων, ἄν ὑπάρχη, συμφωνῶ ὅτι θά πρέπει νά ἀποβληθῆ ἀπό τά κείμενά μου καί τό πράττω κατά τό μέτρον τοῦ δυνατοῦ. Τό «πᾶν μέτρον ἄριστον» τό γνωρίζομεν ὅλοι. Ποῖος τό ἐφαρμόζει; «Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τόν λίθον βαλέτω...». Ὅμως, φίλε μου καί σεῖς ὅσοι ἄλλοι φίλοι μου, πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀποφύγω τόν τονισμόν καί τήν ἐπισήμανσιν, ἀκόμη καί καθ' ὑπερβολήν, ὅταν τό πρόσωπον ἤ τό συμβάν διαδραματίζη ὑπερβολικόν ρόλον εἰς τό ὅλον ἀφήγημα;

9ον. Ἡ ἀντεπανάστασις τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου κατά τήν 13ην Δεκεμβρίου 1967, ὀκτώ μόλις μῆνας μετά τήν 21ην Ἀπριλίου ἐάν κριθῆ ἀναγκαῖον καί ἐάν ἐπιζήσω θά περιληφθῆ εἰς ἄλλον τόμον. Ὅμως ἀκροθιγῶς πως ἀναφέρονται σημεῖα αὐτοῦ τοῦ συμβάντος εἰς τό κεφάλαιον «ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ», ὡς ἀπάντησις εἰς τεθέν σχετικόν ἐρώτημα.

10ον. Τά ἐρωτήματα αὐτά μοῦ τά ἔχουν θέσει κατά καιρούς εἰς Νοσοκομεῖα πού ἐνοσηλεύθην ὑπό 'Ιατρῶν, Νοσοκόμων, 'αξιωματικῶν 'Αστυνομίας, ὀργάνων τῶν φυλακῶν Κορυδαλλοῦ καί μοῦ τίθενται καί τώρα ὑπό παντός συναντῶντος με ὁπουδήποτε. Εἰδικῶς τό ἐρωτηματολόγιον τοῦ κεφ. «᾽Αντίλογοι» μοῦ ἐτέθη ὑπό ὁμάδος φοιτητῶν τοῦ Οἰκονομικοῦ Παν/μίου 'Αθηνῶν καί ἄλλων.

11ον. Τά αὐτά ὡς ἀνωτέρω ἀπαντῶ καί διά τήν αἴτησιν τοῦ σχολιαστοῦ φίλου μου εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἀνατροπήν τοῦ Γ. Παπαδοπούλου ὑπό τῆς 'Ομάδος 'Αξιωματικῶν μέ ἀρχηγόν τόν 'Ιωαννίδην. Τά κείμενά μου περιέχουν γεγονότα ἀφορῶντα τήν 21ην 'Απριλίου 1967, καί διά τά ὁποῖα εὐθύνομαι κατά τό ποσοστόν πού μέ ἀφορᾶ. Οὐδεμίαν σχέσιν ἔχω μέ τήν 25ην Νοεμβρίου, πρᾶξιν τοῦ 'Ιωαννίδη ἕνα καί ἥμισυ μῆνα μετά τήν ἀποχώρησιν τῆς 21ης 'Απριλίου, τήν 8ην 'Οκτωβρίου 1973, ἐκ τῆς ἐξουσίας. Οἵαν σχέσιν ἔχει ὁ οἱοσδήποτε ἄσχετος, μέ τήν 25ην Νοεμβρίου 1973, πολίτης, ἔχω καί ἐγώ. Διά τῆς βίας καί τῆς παρανομίας κατεδικάσθην εἰς θάνατον. διά τοῦ αὐτοῦ τρόπου δύναται ὁ οἱοσδήποτε νά μοῦ προσάπτη εὐθύνας καί διά τήν 25ην Νοεμβρίου καί διά τήν 17ην τοῦ ἰδίου μηνός καί διά τό Κυπριακόν καί διά πᾶν ἁμάρτημα ὑφ' οἱουδήποτε ἄλλου πραχθέν, κατά τό ἔθιμον τῶν 'Ισραηλινῶν νά φορτώνουν τά ἁμαρτήματά των εἰς τόν «ἀποπομπαῖον τράγον» (Λευιτικόν κεφ. ιστ' 7-10 καί 21-22).

12ον. Τό ὅτι ἐπιρρίπτω ὅλας τάς εὐθύνας διά τήν πρόκλησιν τῆς 'Επαναστάσεως εἰς τόν 'Ανδρέαν Γ. Παπανδρέου καί τό Κ.Κ.Ε., εἶναι ἰδικόν μου συμπέρασμα, ὑπό τήν κρίσιν οἱουδήποτε... Ἄλλωστε ὁ 'Ανδρέας Γ. Παπανδρέου τό παρεδέχθη τόσον κατά τήν συζήτησίν του μαζί μου ὅταν τοῦ ἐχορήγησα τό οἰκογενειακόν του διαβατήριον ὅσον καί κατά τήν σύλληψίν του. Ὅσον διά τούς ἄρχοντας τοῦ Κ.Κ.Ε, τά σχόλια περιττεύουν...

Κατακλείων τήν ἀφήγησιν σκέπτομαι ὅτι: «γέρων εἰμί καί κακῶν πολλῶν ἴδρις» (:εἶμαι γέρων καί πολλά δεινά ἔχω πάθει», πλήν ὅμως, ἐκ βαθέων δηλώνω ὅτι καί δι᾽ αὐτούς οἱ ὁποῖοι : «ἵσταντ᾽ ἀθέσμως ἀντίοι λαοῦ πρόμοι, ὅπλοις χόλῳ τε καί φθόνῳ πεφραγμένοι, ὕβρει ζέοντες» (« στέκουν ἐνάντιοι ἄνομα τοῦ λαοῦ οἱ πρῶτοι, μέ ὅπλα κατάφρακτοι — πάνοπλοι — ἀπό ὀργήν καί φθόνον, ἀπό ἔπαρσιν ἀναμμένοι), αἰσθάνομαι ἀγάπην καί συγκατάβασιν. 'Αναπαύομαι ὅμως καί γαληνεύω ἐσωτερικῶς διότι πιστεύω ὅτι «τόν ἑαυτόν μή ἀδικοῦντα οὐδείς ἀδικῆσαι δύνητ' ἄν.» (: μή ἀδικῶν τόν ἑαυτόν μου κανείς δέν μπορεῖ νά μέ ἀδικήση) καί παρά τά ἀνθρώπινα ἁμαρτήματά μου, διά τά ὁποῖα ζητῶ καί δημοσία συγγνώμην, ἔχω τήν συνείδησιν ἤρεμον, διότι καί τό χρέος μου ἐξετέλεσα εἰς τό κατά τό δυνατόν ἀκέραιον καί τόν ἑαυτόν μου δέν ἠδίκησα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ
ΣΠ. ΖΟΥΡΝΑΤΖΗ

᾿Ελέχθη ἀπό ἕνα τῶν πρωτεργατῶν τῆς 21ης ᾿Απριλίου, ὅτι «χωρίς τόν Παπαδόπουλον ἡ ᾿Επανάστασις δέν θά ἐγίνετο, ἀλλά χωρίς τόν Παττακόν δέν θά ἐπετύγχανε». Τοῦ λόγου τό ἀληθές, τοὐλάχιστον κατά τό δεύτερον σκέλος, ἐπιβεβαιώνεται τώρα ἀπό τάς ἀνά χεῖρας ᾿Αναμνήσεις τοῦ ἰδίου. Ὁ ἀναγνώστης των καί ἄν ἀκόμη μένη μέ ἀπορίας διά τό ποῖος ἀπό τούς πρωτεργάτας εἶχε τήν ᾿Αρχηγικήν σύλληψιν καί σχεδίασιν τῆς ἐπεμβάσεως, δέν διατηρεῖ καμμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι χωρίς τήν παρουσίαν τοῦ συγγραφέως κατά τάς κρισίμους φάσεις τῆς προπαρασκευῆς καί ἐκτελέσεως, τό ἐγχείρημα ἤ θά ἀνεβάλλετο ἤ θά εἶχεν ἄλλην ἐξέλιξιν.

Αὐτό καί μόνον καθιστᾶ τήν μαρτυρίαν Παττακοῦ μοναδικόν ἱστορικόν «ντοκουμέντο», πέραν τοῦ ὅτι ἀποτελεῖ τήν πρώτην ἕως τώρα ἐξιστόρησιν τῆς ἐπεμβάσεως ἀπό στόματος πρωτεργάτου της. Ὅλα ὅσα ἐγράφησαν μέχρι σήμερον εἴτε ἀπό αὐτοκλήτους δραγουμάνους τῆς ᾿Επαναστάσεως ἤ ἀπό στρατευμένους ἱστορικούς τῆς Μεταπολιτεύσεως περί τοῦ πῶς καί ἀπό ποίους ἔγινε ἡ ἐπέμβασις τῆς 21ης ᾿Απριλίου, πρέπει νά ἀναθεωρηθοῦν τώρα ὑπό τό φῶς τῆς αὐθεντικῆς ἀφηγήσεως ἐκ τῶν ἔνδον. Καί ἐπειδή αὐτή ἡ ἀφήγησις ἔχει ὅλα τά στοιχεῖα λεπτομεροῦς στρατιωτικῆς ἀναφορᾶς - μέ ὀνόματα καί χρονογραφικήν παράθεσιν τῶν γεγονότων - δέν εἶναι ὑπερβολή, ἄν λεχθῆ, ὅτι μόλις τώρα ἄνοιξεν ὁ δρόμος, διά νά γραφῆ ἡ ἀληθινή ἱστορία τῆς ᾿Επαναστάσεως τοῦ 1967.

Διατί, ὅμως, ᾿Επαναστάσεως καί ὄχι Πραξικοπήματος, ὅπως ἐπιμένει ἡ Μεταπολιτευτική νομικοπολιτική φιλολογία; Διότι, ὅποιος ἔχει διαβάσει τά ᾿Απομνημονεύματα τοῦ Στρατηγοῦ Νικ. Ζορμπᾶ, τοῦ ἱστορικοῦ ᾿Αρχηγοῦ τῆς ᾿Επαναστάσεως τοῦ 1909 - ἀλλά καί τά ᾿Απομνημονεύματα τοῦ πρωτεργάτου της Στρατηγοῦ Θεοδ. Παγκάλου - καί διαβάζει, τώρα, τάς ᾿Αναμνήσεις τοῦ στρατηγοῦ Παττακοῦ, δέν εὑρίσκει καμμίαν διαφοράν οὔτε ὡς πρός τό κινῆσαν αἴτιον («ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος»), οὔτε ὡς πρός τήν ἔκτασιν συμμετοχῆς τοῦ Σώματος τῶν ᾿Αξιωματικῶν. ᾿Αντιθέτως, εἰς τήν περίπτωσιν τοῦ 1967 καί τά δύο αὐτά καθοριστικά στοιχεῖα τῆς φύσεως τοῦ ἐγχειρήματος ἐμφανίζονται «ἐπαναστατικώτερα» ἐκείνων τοῦ 1909.

Πράγματι, ἐνῶ τό αἴτιον κατά Ζορμπᾶν ἦτο «ἡ βουλευτοκρατία καί συναλλαγή, ἡ οἰκονομική δυσπραγία, ἡ κακή ἀπονομή τῆς Δικαιοσύνης καί ἔλλειψις δημοσίας ἀσφαλείας», τό 1967 συνέτρεχε, ἐπί πλέον, καί ἡ ἀπειλή τοῦ 4ου Γύρου τοῦ Κομμουνισμοῦ - τήν θηριωδίαν τοῦ ὁποίου εἶχον γνωρίσει ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί κατά τούς τρεῖς προηγηθέντας Γύρους. Ἐξ ἄλλου ἐνῶ τό 1909, τό αἴτημα τῆς ἐπεμβάσεως διετυπώνετο ἀπό «100 ἀξιωματικούς» κατά τόν Ζορμπᾶν (ἤ 400 κατά τόν Πάγκαλον) (1), ὑπηρετοῦντας ὅλους εἰς φρουράς τῶν Ἀθηνῶν, τό 1967 τήν ἀνάγκην τῆς ἐπεμβάσεως ἀνεγνώριζεν **τό σύνολον σχεδόν τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἀσκούντων διοίκησιν καθ' ὅλην τήν ἔκτασιν τῆς χώρας,** ὅπως ἀφηγεῖται μέ κάθε λεπτομέρειαν ὁ συγγραφεύς. Ἀπόδειξις τῆς καθολικότητος τῆς συμμετοχῆς εἶναι καί ἡ ἔλλειψις οἱασδήποτε ἀντιδράσεως τόσον κατά τήν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐγχειρήματος, ὅσον καί κατά τά ἑπόμενα χρόνια, μέ χαρακτηριστικήν ἐξαίρεσιν, ἀπό τήν πρώτην κιόλας στιγμήν τόν τότε Βασιλέα Κωνσταντῖνον, ὅπως ἐξιστορεῖ γλαφυρῶς ὁ συγγραφεύς. Ἄν, λοιπόν, ὁ ἱστορικός στηριχθῆ εἰς τά γεγονότα, ὅπως ἀποτυπώνονται εἰς τό βιβλίον καί δέν παραπλανηθῆ ἀπό τήν νομικοπολιτικήν φιλολογίαν τῆς Μεταπολιτεύσεως, δέν θά ἔχη παρά νά δεχθῆ ὡς αὐθεντικήν ἐπανάστασιν αὐτήν τοῦ 1967, ὅσον καί ἐκείνην τοῦ 1909.

Αὐτή, ἀκριβῶς, εἶναι καί ἡ μεγάλη εἰσφορά Παττακοῦ εἰς τήν ἀληθινήν Ἱστορίαν τῆς ἐπεμβάσεως. Αἱ μαρτυρίαι του, καί μάλιστα μετά λόγου γνώσεως, ὅπως θά ἔλεγον οἱ νομικοί, διά τήν ὁμόθυμον ἀναγνώρισιν τῆς ἀνάγκης ἐπεμβάσεως ἀπό ὁλόκληρον τό Σῶμα τῶν Ἀξιωματικῶν - μέ μόνην διαφοράν μεταξύ τῶν ἐνεργῶς συμμετασχόντων καί ἐκείνων πού ἐπροτίμησαν τήν οὐδετερότητα, τό ἄν τήν εὐθύνην θά εἶχε, ἐν τέλει, ἡ φυσική ἡγεσία τοῦ Στρατεύματος - διαφοροποιοῦν ριζικῶς τήν 21ην Ἀπριλίου ἀπό ὅλα τά στρατιωτικά Κινήματα τοῦ Μεσοπολέμου (Παγκάλου - Πλαστήρα, Λεοναρδοπούλου - Γαργαλίδη, Μεταξᾶ κ.λπ). Καί τήν θέτουν εἰς τήν αὐτήν ἱστορικήν τάξιν μέ τήν Ἐπανάστασιν τῆς 15 Αὐγούστου 1909. Ἐνῶ δηλαδή, ὅλα τά ἄλλα μεσολαβήσαντα Κινήματα ἐχαρακτηρίζοντο ἀπό τήν βοναπαρτικήν φύσιν τοῦ Κινηματίου - διό καί ἐσφραγίσθησαν ἀπό τῆς πρώτης στιγμῆς μέ τό ὄνομά του - μόναι αἱ ἐπεμβάσεις τοῦ 1909 καί 1967 συνελήφθησαν, ὠργανώθησαν καί ἐξετελέσθησαν ὡς **ἑνιαῖον αἴτημα τοῦ ἀπροσώπου στρατεύματος *«πρός τόν ἱερόν σκοπόν τῆς ὑπερασπίσεως τῆς εἰς προφανῆ κίνδυνον διατελούσης πατρίδος, ἤτοι ἔργον σύμφωνον πρός τόν στρατιωτικόν ὅρκον πρός ὅν κατά τύπους μόνον ἐφαίνετο ὅτι ἀντέκειτο»*, κατά τήν ἔκφρασιν τοῦ Στρατηγοῦ Νικ. Ζορμπᾶ.**

Ἀλλά, διατί ἔχει τόσην σημασίαν, ἄν θά χαρακτηρίση ὁ ἱστορικός τήν 21ην Ἀπριλίου Ἐπανάστασιν ἤ Πραξικόπημα; Ὄχι, βεβαίως, διά

1. Ἤ κατά 150 κατά ἄλλους.

τούς λόγους πού ἐνδιέφερον τήν Μεταπολίτευσιν, ἀφοῦ οὕτως ἤ ἄλλως εὗρε τόν τρόπον νά κορέση τήν ἐκδικητικότητά της. 'Αλλά, δι'ἕνα κεφαλαιώδη λόγον, πού ἀφορᾶ τήν τιμήν τοῦ 'Ελληνικοῦ Στρατοῦ. Καί αὐτός εἶναι τό στῖγμα τοῦ «ξενοκινήτου», τό ὁποῖον τά μεταπολιτευτικά κόμματα «ἐκόλλησαν» εἰς τήν 21ην 'Απριλίου, διά νά τήν ἐξουθενώσουν ἠθικῶς εἰς τήν λαϊκήν συνείδησιν. 'Αλλ' εἶναι προφανές ὅτι μία 'Επανάστασις δέν μπορεῖ ἐξ ὁρισμοῦ νά εἶναι ξενοκίνητος, ἐνῶ ἕνα πραξικόπημα ὀλίγων ἐπιόρκων ἀξιωματικῶν μπορεῖ νά νοηθῆ ὡς ἐμπνευσμένον ἀπό ξένας Δυνάμεις. 'Εντεῦθεν καί ἡ φωνογραφική ἐπιμονή τῶν κομμάτων καί τῶν νομικοδημοσιογραφικῶν κονδυλοφόρων των νά παρουσιάζουν τήν ἐπέμβασιν ὡς ἔργον «μιᾶς ὁμάδος πραξικοπηματιῶν κατευθυνομένων ἀπό ξένους», ἀφοῦ καμμία λογική δέν ἀνέχεται ὅτι μία ξένη ὑπηρεσία εἶχε τόν τρόπον νά κινήση τάς χιλιάδας τῶν 'Αξιωματικῶν μας.

Αἱ 'Αναμνήσεις Παττακοῦ εἶναι ἐξαντλητικαί εἰς τήν παρουσίασιν τῆς καθολικότητος τῆς στηρίξεως τοῦ ἐγχειρήματος ἀπό τόν Στρατόν. 'Αλλά ταυτοχρόνως καταλύουν καί τήν τελευταίαν ὑπόνοιαν ὅτι εἰς κάποιαν φάσιν του συνέπραξε καθ' οἱονδήποτε τρόπον ξένος παράγων. 'Η ἐξιστόρησις τοῦ συγγραφέως δέν ἀφήνει χῶρον εἰς τάς ξένας ὑπηρεσίας τῆς ἐποχῆς ὄχι διά «σύμπραξιν» ἀλλ' οὔτε κἄν διά «γνῶσιν» περί τοῦ ἐπικειμένου ἐγχειρήματος. Τά ἀφηγούμενα περιστατικά διά τάς ἀντιδράσεις τῆς 'Αμερικανικῆς Πρεσβείας ἐμφανίζουν καί αὐτήν, ὅπως καί τήν πολιτικήν Κυβέρνησιν, «νά πιάνωνται στόν ὕπνο». Καί ἄν ὑπάρχουν ἀμφιβάλλοντες δέν ἔχουν παρά νά διασταυρώσουν τάς 'Αναμνήσεις μέ τά δημοσιευθέντα εἰς τήν «Μεσημβρινήν» τῆς 21-4-1987 (ἐξ ἀφορμῆς τῆς 20ετοῦς ἐπετείου) σήματα καί ἀναφοράς τῆς Πρεσβείας τῶν 'Αθηνῶν καί τοῦ Στέητ Ντηπάρτμεντ. 'Εκεῖ θά θαυμάσουν πῶς τά τρία πρῶτα σήματα ἐκδηλώνουν ἐπώνυμον ἐνδιαφέρον μόνον διά τήν τύχην τοῦ 'Ανδρέα Παπανδρέου καί τῆς οἰκογενείας του ἀλλά καί πῶς πέμπτην κιόλας ἡμέραν τῆς 'Επαναστάσεως (27-4-67) ὁ 'Αμερικανός 'Υπουργός 'Εξωτερικῶν Ράσκ καλεῖ τήν στρατιωτικήν Κυβέρνησιν «νά ἐπαναφέρη τούς δημοκρατικούς θεσμούς» καί ταυτοχρόνως ἀναγγέλλει τήν ἐπιβολήν «ἐμπάργκο» εἰς τούς ἐξοπλισμούς. Τί «ξενοκίνητος» ἄραγε ἦτο ἡ ἐπέμβασις, ὅταν οἱ δῆθεν ξένοι ἐμπνευσταί της ὄχι μόνον σπεύδουν νά τήν ἀποκηρύξουν ἀλλά καί τῆς ἐπιβάλλουν «ἐμπάργκο»;

Τό προπαγανδιστικόν κατασκεύασμα, ὅμως, περί ξενοκινήτου διαψεύδει πανηγυρικῶς ἡ βοῶσα πραγματικότης τῆς Μεταπολιτευτικῆς 18ετίας. Οἱ δῆθεν «ξενοκίνητοι» πρωταίτιοι τοῦ πραξικοπήματος ἐρρίφθησαν εἰς τάς φυλακάς μέ «νομικά ἐκτρώματα» κατά τήν ἔκφρασιν Λυκουρέζου, τά ὁποῖα δέν ἀπετόλμησαν ὄχι μόνον αἱ ἄλλαι δυτικαί χῶραι μετά τήν ἀποκατάστασιν τῆς Δημοκρατίας (ὅπως 'Ισπανία, Πορτογαλία, 'Αργεντινή) ἀλλ' οὔτε καί αὐταί αἱ ἀποκομμουνιστι-

κοποιηθεῖσαι ᾿Ανατολικαί, παρά μόνον διά κατηγορίας οἰκονομικῶν καταχρήσεων καί ἀνθρωποκτονιῶν. ᾿Εν τούτοις, καθ'ὅλας αὐτάς τάς δεκαετίας οἱ δῆθεν ἐμπνευσταί τοῦ ἐγχειρήματος (ΝΑΤΟ καί ΗΠΑ) δέν προέβησαν οὔτε κἄν εἰς ἀνθρωπιστικόν διάβημα πρός τάς ἑλληνικάς Κυβερνήσεις ὑπέρ τῶν ἐγκαθείρκτων «ἐνεργουμένων» των, ἀκόμη καί ὅταν ὁ τιμηθείς μέ τό ᾿Ανώτατον παράσημον τῆς Συμμαχίας Στρατηγός ᾿Αγγελῆς ηὐτοκτόνησεν εἰς τό κελλί του διά νά εὐαισθητοποιήση τήν κοινήν γνώμην ὑπέρ τῆς τύχης τῶν συγκρατουμένων του. Καί ὅταν τόν ἴδιον καιρόν, εἰς τό Βιετνάμ, τό ᾿Ιράν, τάς Φιλιππίνας, τήν ᾿Αϊτήν κ.λπ κατά τήν πτῶσιν τῶν τοπικῶν «δικτατόρων», ἀμερικανικά ἀεροπλάνα ἔσπευδον νά παραλάβουν τούς προστατευομένους των μετά τῶν οἰκογενειῶν των, διά νά τούς ἐγκαταστήσουν ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς Ν. ῾Υόρκην, Χαβάην, Κυανήν ᾿Ακτήν κ.ἄ. Αὐτή ἡ δυσμενής μεταχείρισις τῶν ῾Ελλήνων ᾿Επαναστατῶν ἀπό ὁλόκληρον τήν πολιτικήν καί στρατιωτικήν οἰκογένειαν τῆς Δύσεως, ἀκόμη καί τώρα πού δέν ἔμεινε πολιτικός κρατούμενος εἰς τάς φυλακάς τῆς Οἰκουμένης, ἀποδεικνύει ἀκριβῶς αὐτό: *ὅτι ἡ 21η ᾿Απριλίου δέν ὑπῆρξε ξενοκίνητος καί δι' αὐτό τιμωρεῖται «ἰσοβίως», ὥστε νά μήν ἀποτολμηθῆ ποτέ εἰς τήν Δύσιν στρατιωτική ἐπέμβασις, ἄνευ τῆς προηγουμένης εὐλογίας της.*

Δέν ἐνέπνευσεν, λοιπόν, «ξένος παράγων» τήν στρατιωτικήν ἐπέμβασιν.᾿Αλλά τότε τί; Τήν ἀπάντησιν δίδουν αἱ ᾿Αναμνήσεις Παττακοῦ κατά τρόπον ἱστορικῶς πλήρη, διότι καλύπτουν τόσον τά ἀντικειμενικά ὅσον καί τά *ὑποκειμενικά* κίνητρα. Τά πρῶτα, χάρις εἰς τήν ἀναδημοσίευσιν τῶν χαρακτηριστικωτέρων δημοσιευμάτων τοῦ ἐγκύρου ἀστικοῦ τύπου τῆς διετίας 1965-1967, τά ὁποῖα ἀπροκαλύπτως ἐζήτουν τήν ἐπέμβασιν τοῦ Στρατοῦ, διά νά ἀποτραπῆ ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός καί ἡ ἐπιβολή Λαοκρατίας. Τά ἀποσπάσματα ἄρθρων τῶν Κων. Τσάτσου, Νικ. Βεντήρη, Αἰμ. Χουρμουζίου καί ἄλλων ἱερῶν τεράτων τῆς ἐποχῆς ἠχοῦν ὡς οἱ εὐγλωττότεροι συνήγοροι τῆς Διακηρύξεως τῶν ᾿Επαναστατῶν. ᾿Αλλ' ὅ,τι ἀποτελεῖ ἱστορικήν συμβολήν τοῦ συγγραφέως εἶναι ἡ ἔκθεσις τῶν ὑποκειμενικῶν κινήτρων τοῦ ἐγχειρήματος. ῾Η ἐξιστόρησις τῶν ἐσωτερικῶν ἐπεξεργασιῶν εἰς τάς ψυχάς τοῦ ἰδίου καί τῶν συναδέλφων του, μέ τούς ὁποίους ἐκοινώνει τήν πατριωτικήν ἀγωνίαν διά τήν κατολίσθησιν τοῦ τόπου ἀλλά καί τῆς ἐμμόνου προσπαθείας μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς νά ἐξασφαλισθῆ ἡ εὐλογία τῆς φυσικῆς πολιτικῆς καί στρατιωτικῆς ἡγεσίας, δέν γελοιοποιεῖ ἁπλῶς τήν μυθολογίαν περί «φιλοδόξων πραξικοπηματιῶν». Τό κυριώτερον εἶναι ὅτι διαγράφει ἐξομολογητικῶς τήν ψυχοσύνθεσιν τοῦ Στρατιώτου - ᾿Επαναστάτου, ὅπως τήν ἀπέδωσαν καί ἄλλοι ᾿Επαναστάται τῆς ῾Ιστορίας μας.

῞Ενας ἀπό αὐτούς ὑπῆρξεν καί ὁ Νικόλαος Πλαστήρας. Εἰς τό δημοσιευθέν τό 1978 ἀρχεῖον του ὑπάρχει καί ἡ διακήρυξίς του διατί ἐπεχείρησε τό ἀποτυχόν κίνημα τῆς 6ης Μαρτίου 1933, ἐπικεφαλῆς

Βενιζελικῶν ἀξιωματικῶν, τό βράδυ τῶν ἐκλογῶν, πού ἐκέρδισε τό Λαϊκόν Κόμμα τοῦ Παν. Τσαλδάρη. Ἰδού μεταξύ ἄλλων πῶς δικαιολογεῖ τό ἐγχείρημά του:

«Ἐτολμήσαμεν ἐν γνώσει τῶν κινδύνων πού παρουσιάζει μία τοιαύτη ἐντελῶς ἀπαράσκευος ἐπιχείρησις, πρός τό συμφέρον τοῦ λαοῦ, διά νά τόν ἀπαλλάξωμεν ἀπό τά κακά μιᾶς κυβερνητικῆς ἀναρχίας, οὐδόλως διαφερούσης μιᾶς τυραννίδος. Βεβαίως διά τήν πρᾶξιν μας αὐτήν δέν ἦτο δυνατόν νά ἔχωμεν ἐκ τῶν προτέρων τήν λαϊκήν ἔγκρισιν. Ἀλλά μήπως εἴχομεν αὐτήν καί τό 1922; Ὁ λαός ἐκ τῶν ὑστέρων μᾶς ἐπεδοκίμασεν καί τότε.

Ἐξ ἄλλου ἡμεῖς οἱ στρατιωτικοί ἔχομεν διάφορον νοοτροπίαν. Τάς πράξεις μας τάς διέπει περισσότερον ἡ λογική τῶν θεσμῶν. Ἡμεῖς ἐξετάζομεν ἄν ἡ πρᾶξις δέν εἶναι ἀνήθικος καί ἄν ἐξυπηρετῆ τό ἑλληνικόν συμφέρον καί ἀδιαφοροῦμεν ἄν συμβιβάζεται ἤ ὄχι μέ τό σύνταγμα καί τούς κειμένους νόμους. Διότι φρονοῦμεν, ὅτι ἕνα καλόν προσγενόμενον ὁπωσδήποτε εὐκόλως καί εὐπροσδέκτως νομιμοποιεῖται, ἐνῶ ἕνα κακόν καί ἐπί ἀρίστου νόμου βασιζόμενον εἶναι πάντα κακόν. Τά μεγαλύτερα καί σπουδαιότερα ἔργα δέν στηρίζονται πάντα ἐπί τῆς νομιμότητος, ἀλλ' ἐπί τῆς ἠθικῆς, τό ὕψος τῆς ὁποίας δέν δύναται νά φθάση πάντοτε ὁ νόμος.

Ὑπάρχουν περιστάσεις κατά τάς ὁποίας, διά νά ἐπιτευχθῆ τό ὠφέλιμον ἐπιβάλλεται ἡ παραβίασις τοῦ νόμου, ὁπότε τό παραβιάζειν καλῶς τόν νόμον εἶναι ἀσυγκρίτως προτιμότερον τοῦ ἁπλῶς ἐφαρμόζειν αὐτόν».

Ἄν παραβληθῆ τό κείμενον Πλαστήρα πρός τήν ἐξήγησιν Παττακοῦ, διατί ἀπεφάσισε νά παραβιάση τόν τύπον τοῦ Συντάγματος προκειμένου νά σώση τήν οὐσίαν του, εἶναι φανερόν ὅτι τό πρῶτον θά ἑρμηνεύετο σήμερον ὡς διακήρυξις Στρατοκρατίας. Διότι σχεδόν ἀναγορεύει τόν Στρατιωτικόν εἰς Ἐγγυητήν τῆς Ἠθικῆς Νομιμότητος καί τοῦ ἀναγνωρίζει ὄχι μόνον δικαίωμα ἀλλά καί *ὑποχρέωσιν ἐπεμβάσεως.* Ἐν τούτοις αὐτόν τόν Πλαστήραν, ὁ ὁποῖος ἡγήθη δύο ἀποτυχόντων κινημάτων (1933-35) ἡ Δημοκρατία τόν ἀμνήστευσε, μετ' ὀλίγους μῆνας καί ἀργότερον τόν ἐδέχθη ὡς Πρωθυπουργόν τόσον αἱρετόν ὅσον καί δοτόν. Διατί αὐτή ἡ διαφορετική μεταχείρησις ἔναντι τῶν Ἐπαναστατῶν τοῦ 1967, οἱ ὁποῖοι ἐκυβέρνησαν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως ἐπί Ἑπταετίαν καί παρήγαγον θεσμικόν ἔργον, ἰσχῦον μέχρι σήμερον; Διότι ἁπλούστατα ὁ Πλαστήρας εἶχε τήν τύχην - ἤ εὐφυΐαν - ὅλας τάς ἐπεμβάσεις του νά συνδυάση μέ τούς πολιτικούς στόχους τῆς κεντροαριστερᾶς Παρατάξεως. Ἐφ' ᾧ καί ἡ Δημοκρατική «Κουλτούρα» τοῦ συνεχώρει τά πάντα. Ἐνῶ οἱ Ἀξιωματικοί τῆς 21ης Ἀπριλίου ἐπενέβησαν, διά νά στηρίξουν τό ἀστικόν καθεστώς, τήν ὥραν τῆς δεινῆς ἀμφισβητήσεώς του ἀπό τήν μαρξιστικήν ἤ μαρξίζουσαν Ἀριστεράν. Δι' αὐτό καί ἡ τελευταία, μέ τήν συμ-

φωνον γνώμην τῆς σάπιας Κεντροδεξιᾶς - τῆς ὁποίας ἐστέρησαν τήν νομήν τῆς ἐξουσίας - δέν τούς συνεχώρησαν ποτέ.

'Αλλ' ἀκριβῶς αὐτή ἡ πεισματική ἐμμονή τῆς Κομματικῆς Δημοκρατίας νά τιμωρῆ τήν 21ην 'Απριλίου «γιά λόγους παραδειγματισμοῦ» δικαιώνει τήν διακήρυξιν τῆς τελευταίας ὅτι ὡδήγει πρός μίαν ὑγιᾶ Δημοκρατίαν καί ἔτσι ἐμμέσως τήν ἀναγνωρίζει ὡς τομήν 'Επαναστάσεως. (1)

1. Εὐχαριστῶ ἐγκαρδίως τόν φίλτατόν μου δικηγόρον κ. Σπ. Ζουρνατζῆν διά τήν θαυμασίαν ἑρμηνείαν τῶν αἰσθημάτων μου, ὡς τήν διατυπώνει εἰς τόν ἀνωτέρω ἐπίλογον.

'Η ὅλη ἀναφορά του εἰς τό κείμενον τῆς ἀφηγήσεώς μου μέ συγκινεῖ βαθύτατα καί μέ ἐνθαρρύνει νά προχωρήσω εἰς τήν παρουσίασίν της, ἐξαλειφομένων τῶν δισταγμῶν μου ὡς ἐκ τῆς τό πρῶτον ἀποτολμουμένης παρουσιάσεώς μου εἰς τόν συγγραφικόν στίβον.

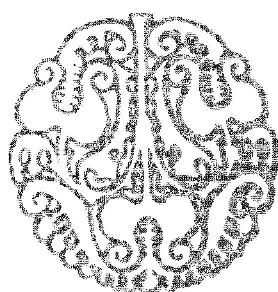
Ὁ Ἀντιστρ/γος Ζωιτάκης Γεώργ. ὡς Ὑφυπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης συζητεῖ οἰκείως μέ τόν Παττακόν εἴς τινα τελετήν...

ʽΟ Πρωθυπουργός Κ. Κόλλιας συνοδευόμενος ὑπό τοῦ ὑπουργοῦ ʼΕσωτερικῶν Ταξ/χου Στυλ. Γ. Παττακοῦ, μεταβαίνει εἰς...

«Αποχαιρετισμός τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 - Ἀποχώρησις ἐκ τῆς Ἐξουσίας οἰκείᾳ βουλήσει τήν 8/10/1973»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

Σχόλια - παρατηρήσεις κ.λ.π. ἀναγνωστῶν τῆς 1ης Ἐκδόσεως

Παραθέτω, ὡς μοί ἀπεστάλη, τήν ἐπιστολήν τοῦ ἐν πᾶσι ἐναρέτου, συμπολεμιστοῦ καί φίλου Ἀντ/γου ἐ.ἀ. Βαγενᾶ Γεωργ. τηρῶν τήν ὑπόσχεσίν μου (πρός πάντας), ὅτι θέλω προβῆ εἰς οἱανδήποτε διόρθωσιν πού θά μοῦ ὑποδειχθῆ, ἐφ᾽ ὅσον αὕτη θά εἶναι ὀρθή, ὡς αὕτη:

Ἀθῆναι 17 Ἀπριλίου 1993

Στρατηγέ,

Παρακαλῶ νά δεχθῆτε τάς θερμάς μου εὐχαριστίας διά τό βιβλίον σας πού εἴχατε τήν καλωσύνην νά μοῦ στείλετε.

Παρακαλῶ ἐπίσης νά δεχθῆτε καί τάς κρίσεις, πού σεῖς μοῦ ζητήσατε.

Λυποῦμαι δέ πολύ, διότι ἀναμφιβόλως χωρίς νά τό θέλετε, καί ἀσφαλῶς χωρίς νά τό καταλάβετε, διετυπώσατε εἰς αὐτό ἀπόψεις σας, ἐπί τοῦ κεφαλαιώδους διά τούς ἐπαναστάτας θέματος, τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ Βασιλέως, ἀπόψεις πού δέν ἀνταποκρίνονται οὔτε εἰς τήν ἱστορικήν ἀλήθειαν, οὔτε εἰς αὐτά πού ἐγώ σᾶς ἀπήντησα διά τῆς ἀπό 24 Ὀκτωβρίου '92 ἐπιστολῆς μου.

Ἐγώ Στρατηγέ, οὐδαμοῦ ἐδήλωσα ἤ ἰσχυρίσθην ποτέ «ὅτι ἤμουν ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατώρθωσε νά πείση τόν Βασιλέα νά συμβιβασθῆ μετά τῶν ἐπαναστατῶν, νά δεχθῆ νά ὁρκίση τήν Κυβέρνησιν πού τοῦ ὑπέδειξαν κλπ».

Μόνον εἰς τό θέμα τῆς καταλληλότητος ἤ μή τοῦ προταθέντος ἀρχικῶς ὡς Πρωθυπουργοῦ κ. Σπαντιδάκη, συνέπεσεν αὐθορμήτως ἡ γνώμη μου μέ τήν γνώμην τοῦ Βασιλέως ὅτι μεταξύ τῶν προταθέντων, προτιμότερος θά ἦτο ὁ Ἀντεισαγγελεύς Ἀρ. Πάγου κ. Κόλλιας Κων..

Ἐγώ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, συναισθανόμενος τό βάρος τῆς εὐθύνης μου ἔναντι τοῦ νεαροῦ τότε Βασιλέως πρός τόν ὁποῖον ὡς ἀρχαιότερος Ὑπασπιστής του ἔσπευσα ὡς ὤφειλα ἀμέσως, τοῦ ἀνέφερα ὅτι κατά πρόχειρον ἐκτίμησίν μου ὅλη σχεδόν ἡ δύναμις θά πρέπει νά εἶναι μέ τό μέρος τῶν ἐπαναστατῶν, καί ἦτο δύσκολος ἡ ἀντίδρασίς μας χωρίς αἱματοχυσίαν, καί τοῦ ὑπέδειξα ζωηρῶς νά μή λάβη καμμίαν ἀπόφασιν, πρίν ἀκούσει τάς γνώμας πολλῶν.

Καί πράγματι ὁ Βασιλεύς ἀφοῦ ἤκουσε τάς γνώμας, τῆς μητρός του Βασιλίσσης Φρειδερίκης, ὅλων τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, τοῦ Δ/ντοῦ τῆς ΚΥΠ, τοῦ πρωθυπουργοῦ του κ. Κανελλόπουλου, τοῦ Γραμματέως του κ. Ἀρναούτη καί 20 ἀκόμη στρατηγῶν εἰς τό ΓΕΣ, τότε μόνον εὑρεθείς πρό τετελεσμένων γεγονότων, ἐδέχθη ἐκ τῶν πραγμάτων νά ὑπογράψη τόν πίνακα τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως πού τοῦ προσεκόμισεν ὁ Α/ΓΕΣ κ. Σπαντιδάκης Γρηγόριος.

Δηλαδή σαφέστατα ἐγώ οὔτε ἐδήλωσα, οὔτε ἤμην ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κατώρθωσε νά πείση τόν Βασιλέα νά συμβιβασθῆ μετά τῶν ἐπαναστατῶν κ.λ.π.

Θά ἦτο δέ ἀκριβές τό τέταρτον συμπέρασμά σας τῆς σελίδος 233 ἐάν διετυπώνετο ὡς ἑξῆς περίπου:

«Τέταρτον. Ὁ ἐ.ά. Ἀντ/γος Βαγενᾶς Γεώργιος, Ὑπασπιστής τοῦ Βασιλέως διευκρινίζει ὅτι ὁ Βασιλεύς ἀφοῦ ἤκουσε τάς γνώμας πολλῶν, ἤτοι τῆς Μητρός του Βασιλίσσης Φρειδερίκης, τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, τοῦ Δ/τοῦ τῆς ΚΥΠ, τού πρωθυπουργοῦ του κ. Κανελλοπούλου, τοῦ Γραμματέως του κ. Ἀρναούτη καί 20 τουλάχιστον άκόμη Στρατηγῶν εἰς τό ΓΕΣ καί τά Ἀνάκτορα, ἐδέχθη τελικῶς ἐκ τῶν πραγμάτων νά ὑπογράψη τόν πίνακα τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως μέ Πρωθυπουργόν τόν κ. Κόλλιαν, ἀντί τοῦ Α/ΓΕΣ κ. Σπαντιδάκη Γρηγ. πού τοῦ ἐζήτησαν οἱ Ἐπαναστάται».

Στρατηγέ, ἐπαφίεμαι εἰς σᾶς, πῶς θά ἦτο δυνατόν χωρίς νά στενοχωρηθῆτε, ἤ νά ὑποβληθῆτε εἰς ἔξοδα, νά ἐπήρχετο αὐτή ἡ διόρθωσις ὑπό μορφήν παροράματος ἴσως, ἤ ὅπως σεῖς κρίνετε καλλίτερον, πρός ἀπάλειψιν ἀντιφάσεων καί ἀποκατάστασιν τῆς ἀκριβείας.

Μετά σεβασμοῦ

ΒΑΓΕΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Ἀντ/γος ἐ.ά.

Ἀπό τόν Δημοσιογράφον Σταματόπουλον Βύρωνα,
τότε Ὑφυπουργόν Προεδρίας Κυβερνήσεως

«... τό μέγιστο ἐπίτευγμα... εἶναι ἡ ἀνατροπή τῆς Μοναρχίας καί ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος...» Μάϊος 1993

Ἀπό τόν Σεβασμιώτατον Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ.κ. Θεόδωρον 22.5.1993

«... ἀποτελεῖ ἔργον περισπούδαστον καί πηγήν ἱστορικῶν σπουδαίων γεγονότων...»

Σμήναρχος ἐ.ἀ. Ντάνος Ἀνδρέας 25 Μαΐου 1993

«... ἐξεπλάγην διά τήν συγγραφικήν ἀρτιότητά του, πρό πάντων ὅμως διά τήν ΑΛΗΘΕΙΑΝ ἡ ὁποία διαχέεται μέσω τῶν σελίδων του... Ἐκ τῶν ἀναφερομένων γεγονότων ἀπέκτησα ἱκανά ἐφόδια διά νά ἀντιμετωπίζω τυχόν ἐπικριτάς τοῦ πράγματι ἐθνοσωτηρίου ἔργου τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967...

Ἀλέξανδρος Περαντωνάκης
μετανάστης, ἐπιχειρηματίας εἰς Καναδᾶ 27 Μαΐου (ἐκ Μοντρεάλ Καναδᾶ)

«... ἰδιαιτέρως μέ συνεκίνησεν ἡ φρᾶσις τοῦ ἀξιοτίμου κ. Τσουκαλᾶ (σελ. 12): — οὔτε μετεμελήθην, οὔτε πρόκειται καί νά μεταμεληθῶ. Διέθεσα ὅσας δυνάμεις ἤμουν εἰς θέσιν νά διαθέσω καί παραμένω μέ τήν ἠθικήν ἱκανοποίησιν ὅτι ἐξετέλεσα τό καθῆκον μου...»

Ἀπό Ἀντιστρ/γον ἐ.ἀ. Προφίλην Δημήτριον 21/6/1993

«... Εἶναι πράγματι ἕνα θαυμάσιο ἔργο πραγματικῶν γεγονότων, μιᾶς ἐποχῆς, πού ἐβοήθησαν τόν τόπον μας διά πρόοδον... εὔχομαι νά τό διαβάσουν οἱ διάφοροι... καί διαστροφεῖς τῆς ἀληθείας, ὥστε νά παύσουν νά ὁμιλοῦν καί νά γράφουν ἀνοησίας...».

Ἀπό κ. Λέλαν Κορρέ 24/6/1993

«... εἶναι πολύ ἐνδιαφέροντα διά τόν ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος ἀλλά καί διά τό εὐρύ κοινόν τῆς ἐποχῆς μας, ὅσα παραθέτετε εἰς τό βιβλίον σας τοῦτο, στοιχεῖα πλήρως τεκμηριωμένα...».

᾿Από τόν Σεβασμιώτατον Κισάμου καί Σελίνου κ. Εἰρηναῖον 26/6/93

«... Βεβαίως ἡ προ τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967 πολιτική κατάστασις στήν ῾Ελλάδα εἶχε προκαλέσει σέ πολλούς ῞Ελληνες, φόβους καί ἀνησυχίες καί πολλοί εἴδαμε τήν πρωτοβουλία τῶν Στρατιωτικῶν σάν ᾿Επέμβασιν ἀνάγκης. ῾Η παράτασις ὅμως τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῆς μέ τίς ὑπερβολές κατάχρησης τῆς ᾿Εξουσίας ὡρισμένων ὀργάνων της καί ἡ εἰσβολή στήν Κύπρο (ἐπί ᾿Ιωαννίδου), δημιουργήσανε μιά τέτοια κατάσταση, ὥστε νά λησμονηθοῦν καί νά ἀνατραποῦνε τά ἀγαθά ἐλατήρια τῶν ᾿Αξιωματικῶν καί νά μείνουν μόνο τά λάθη καί οἱ ζημιές...

῾Οπωσδήποτε ἡ τιμωρία - φυλάκιση τῶν ἀξιωματικῶν ἔπρεπε νά ἔχει λήξει πρό πολλοῦ...».

᾿Από τόν ῾Υποστ/γον ἐ.ἀ. Ντερτιλῆν Νικόλαον
28 ᾿Ιουνίου 1993 (ἐγκλείστου ἀπό 20ετίας)

«... Κυριώτερα σχόλια ἐπ᾿ αὐτοῦ, τά ἀκόλουθα: α) ἐκυκλοφόρησεν εἰς τόν κατάλληλον χρόνον. β) ἐπαρουσίασεν ἐναργῶς τήν εἰκόνα τῆς πρό τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967 ὑφισταμένης εἰς τήν Πατρίδα μας σοβαρωτάτης πολιτικῆς κρίσεως, ἡ ὁποία δεινῶς ἐταλαιπώρει τήν Χώραν, ὡς καί τούς ἐθνικούς κινδύνους τούς ὁποίους αὕτη περιέκλειε... γ) ...ἀπεκάλυψε τήν πλήρη ἀδυναμίαν ἄρσεως αὐτῆς, μέσῳ τῶν κοινοβουλευτικῶν διαδικασιῶν καί τοῦ στέμματος καί τήν ὡς ἐκ ταύτης προκληθεῖσαν παραλυσίαν τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, ἀναμενούσης, μοιρολατρικῶς, νά ἐκσπάσῃ, ἀνά πᾶσαν στιγμήν ἡ ὑπό πάντων θεωρουμένη ὡς βεβαία ἐμφύλιος σύρραξις. δ) κατέστησε κατάδηλον, καί εἰς τόν πλέον ἀδαῆ καί κακόπιστον συζητητήν, ὅτι ἡ ἐπέμβασις τῶν Ε.Δ. ὑπῆρξεν ἡ ὑστάτη καί ἡ μόνη τελεσφόρος καί σωτηρία λύσις. ε) περιελάβατε πλήρως τά ἀπαραίτητα ἀποδεικτικά στοιχεῖα ἐπί τῶν ὁποίων τεκμηριώνονται ἅπαντα τά ἀναφερόμενα κατά περίστασιν συμβάντα. στ) ἀποβαίνει ἄκρως ἐνισχυτικόν τῆς καταβαλλομένης, ἐκ πολλῶν κατευθύνσεων, προσπαθείας διά την δικαίωσίν μας, ἡ ἐπίτευξις τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τήν κυρίαν καί τελευταίαν ἀποστολήν μας...».

᾿Από Κεραμάρην Σοφοκλῆν, Δικηγόρον 28 ᾿Ιουνίου 1993

«... τό βιβλίο σας, πολύ θαυμάσιο ἱστορικό ντοκουμέντο. Τά μεγάλα δραματικά γεγονότα πού περνάει ἡ Πατρίδα μας, μετά τήν περίοδον τῆς ἐθνικῆς Κυβερνήσεώς σας, ἐδικαίωσε καί δικαιώνει τό ἐθνικόν καί κοινωνικόν ἔργον σας...».

᾿Από ᾿Αντιστ/γον ἐ.ἀ. ᾿Αντωνακέαν ᾿Αριστομένην 28/6/1993

«... ἐμελέτησα ἐπισταμένως τό ἐξαιρετικοῦ ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος βιβλίον σας (: ἀναφέρεται ὁ τίτλος), καί ὀφείλω... νά σᾶς συγχαρῶ διά τήν ἀπόλυτον σαφήνειαν καί εἰλικρίνειαν τοῦ περιεχομένου του... ὑπῆρχεν ἕνα σημαντικόν κενόν εἰς τήν ὑπεύθυνον παρουσίασιν αὐθεντικῶν στοιχείων ἐπί τῶν διαδραματισθέντων γεγονότων πρό καί κατά τήν λαβοῦσαν χώραν ᾿Επανάστασιν τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967. Θεωρῶ ὅθεν σημαντικόν τό γεγονός ὅτι... σεῖς, ἔστω καί μετά πάροδον ἐτῶν, παρουσιάσατε εἰς τό εὐρύ κοινόν τήν ἀντικειμενικήν ἀλήθειαν ἐπί τῶν αἰτίων, τά ὁποῖα ὡδήγησαν εἰς τήν ἐκδήλωσιν τῆς ᾿Επαναστάσεως. Αὐτή ἄλλωστε εἶναι καί ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ βιβλίου σας. Οὕτω θά τροφοδοτηθῆ ὁ ἱστορικός τοῦ μέλλοντος μέ ἀληθῆ στοιχεῖα καί οὐχί μέ μύθους καί ἐσκεμμένας διαστρεβλώσεις τῶν γεγονότων, προκειμένου νά καταλήξῃ μετ᾿ ἀμεροληψίας καί ἀντικειμενικότητος εἰς τήν ἀλήθειαν. ... θεωρῶ τό βιβλίον σας, τοῦτο, πολύτιμον ἱστορικόν σύγγραμμα καί ὡς χρήσιμον βοήθημα διά κάθε ῞Ελληνα, διότι δίδονται ἱκανοποιητικαί ἀπαντήσεις εἰς ὅλα σχεδόν τά ἐρωτήματα πού γεννῶνται εἰς τόν μελετητήν τῆς ἱστορίας...».

'Εν 'Αθήναις τῇ 29ῃ 'Ιουνίου 1993

Στρατηγέ,

Θερμῶς εὐχαριστῶ διά τήν ἀποστολήν τοῦ προσφάτως κυκλοφορήσαντος Βιβλίου σας, ὑπό τόν τίτλον «21η 'Απριλίου 1967», τό ὁποῖον διεξῆλθον μετά μεγάλης προσοχῆς καί πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

Εἶναι ἔργον διμερές, ἀναφερόμενον τό μέν εἰς τά διατρέξαντα πρό τῆς 21ης 'Απριλίου 1967, τό δέ εἰς τά ἐπακολουθήσαντα.

'Ως πρός τό πρῶτον, λόγῳ ἡλικίας, ἦτο φυσικόν νά γνωρίσω καί ἐγώ καί νά ζήσω τήν ὅλην κατάστασιν πρό τῆς ἐπεμβάσεως τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων. Φρονῶ, ὅτι δέν παρίσταται ἀνάγκη νά ἀναφερθῶ, μέ λεπτομερείας, εἰς τό πυρακτωμένον «κλῖμα», τό ὁποῖον ἐπεκράτει εἰς τήν ἐν γένει δημοσίαν καί κοινωνικήν ζωήν, κατά τήν περίοδον ἐκείνην. Καί τό ὁποῖον (κλῖμα) — διά νά εἶμαι εἰλικρινής — δέν διαφέρει οὐσιωδῶς τοῦ σημερινοῦ.

'Αναφορικῶς πρός τό δεύτερον (τά ἐπακολουθήσαντα) περιορίζομαι νά ἀναφέρω — μέ μικράν παράφρασιν — τήν γνώμην ἑνός Εὐρωπαίου ἐπιστήμονος: «τά καινουργῆ ὑποδήματα καί αἱ νέαι καταστάσεις, κατά τήν πρώτην χρῆσιν καί ἐφαρμογήν, στενοχωροῦν...». Μετέπειτα, ὡς εἶναι γνωστόν, συνήθως ἀρχίζει ἡ ἀναζήτηση ἀλλαγῆς χάριν τῆς ἀλλαγῆς. Ἔτσι, ὁ ἀνάδελφος Ἕλλην πορεύεται ἀδιακόπως εἰς φανταστικούς κόσμους, μέ «ὑποδήματα» ἤ «ἀνυπόδητος», ἀναζητῶν «νέα καί θαυμαστά», εἰς τά ὁποῖα τόσον πολύ ῥέπει, κατά τόν Λατίνον ἱστορικόν Τάκιτον.

Στρατηγέ,

Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων (ὅπως τό ἄτομον) δέν ἔχει ποτέ ἀπηρτισμένην καί συντετελεσμένην τήν ζωήν της. Εὑρίσκεται συνεχῶς καί ἀδιαλείπτως ἐν τῷ γίγνεσθαι καί διαμορφοῦσθαι, εἰς ἐξέλιξιν καί κίνησιν...

'Ετέρωθεν, ἡ ζωή τοῦ π ο λ ί τ ο υ δέν εἶναι — δέν πρέπει νά εἶναι — κάματος, ἀδράνεια, νωχέλεια καί ἀδιαφορία, ἀλλά συνεχής ὤθησις πρός τά ἐμπρός, ἀγών καί ἀδιάκοπος προσπάθεια διά τήν πρόοδον καί εὐτυχίαν καί τοῦ ἰδίου καί τῆς Πατρίδος του.

'Ο σκοπός αὐτός ἐπιτυχγάνεται, βασικῶς, ὅταν οἱ πολῖται ἀφ' ἑνός βδελύσσονται τούς φαύλους εἰς τήν διαχείρισιν τῶν κοινῶν «αἱ πόλεις ἀφανίζονται ὅταν ἄρχωσιν οἱ φαῦλοι...» ('Αντισθένης), καί ἐξ ἑτέρου καθίστανται ἀποτρεπτικοί καί ἀπωθητικοί εἰς τά πάσης φύσεως ὠργανωμένα συμφέροντα.

Εἰδικώτερον, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τό ἔργον τῆς Κυβερνήσεώς σας (καί γενικώτερον οἱασδήποτε Κυβερνήσεως) πιστεύω, ὅτι ἡ κρίσις τῆς ἐπιτυχίας δέν νοεῖται ἀφηρημένη, ἀλλά κατ' ἐξοχήν συγκεκριμένη, ἐν σχέσει δηλαδή πρός τήν περίοδον, τούς ἀνθρώπους, τάς ποικίλας ἀντιδράσεις urbi et orbi, *τά ποικίλα συμφέροντα, τάς συγκυρίας καί ἄλλα πολλά. Συνεπῶς, ἀδικοῦν ὅσοι κρίνουν μέ βάσιν τήν ἀκραίαν ὠφελιμιστικήν θεώρησιν τῶν πραγμάτων, χωρίς ἐν ταυτῷ νά ἐρευνοῦν καί ἐξετάζουν ἐάν καί κατά πόσον ὑπῆρχον τά μέσα καί αἱ προϋποθέσεις (ἀντικειμενικαί) πρός ἐπίτευξιν καί ὁλοκλήρωσιν τῶν κυβερνητικῶν στόχων καί σκοπῶν. Καί νομίζω ὅτι, κατά περίπτωσιν, αὐτήν τήν βαθυτέραν ἔννοιαν ἔχει ἡ φράσις τοῦ 'Αρχιμήδους «δός μοι πά στῶ καί τάν γᾶν κινήσω».*

'Αλλά, τί λέγω; «'Αδελφή τῆς εὐεργεσίας, ἡ ἀγνωμοσύνη». Κατά κανόνα, οἱ ἄνθρωποι διαθέτουν ἀσθενῆ μνήμην ὅταν πρόκειται διά ἀγαθόν, τό ὁποῖον τούς προσεφέρθη. «'Επιλανθάνονται πάντες οἱ παθόντες εὖ..., ἔνιοι δέ καί μισοῦσι τούς εὐεργέτας» (Μένανδρος). Εἰδικώτερον, ἡ ὁμαδική ἀγνωμοσύνη εἶναι βασικῶς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιβολῆς δημαγωγῶν, δυναμικῶν μειοψηφιῶν ἤ ὁμάδων πολιτικῶν καί οἰκονομικῶν συμφερόντων. 'Εν πάσῃ δέ περιπτώσει, ἔχει ἀποδειχθῆ, ὅτι οἱ διαχειριζόμενοι τά

κοινά συνήντησαν — καί θά συναντοῦν — τήν πλέον ἐκτεταμένην ἀχαριστίαν...

Ἐν ὄψει πάντων τῶν ἀνωτέρω, δέν ἀπομένει εἰ μή ἡ εὐχή ὅλων, ὅπως ἡ νεολαία τῆς Ἑλλάδος (ἡ σημερινή καί αὐριανή), ἀτενίζουσα μέ θάρρος καί αἰσιοδοξίαν τό μέλλον, μή γνωρίση ποτέ τά δεινά τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τό ἀνθρώπινον μῖσος καί τάς καταστρεπτικάς ὀχλοκρατικάς ἀναστατώσεις τῆς κοινωνίας. Ἐπί πλέον, μέ αἰσθητήν καί ἀποφασιστικήν τήν παρουσίαν της καί μέ ἀδιάκοπον σκληρόν ἀγῶνα, νά ἀποτρέψη εἰς τό μέλλον τήν δημιουργίαν ἐργολάβων τοῦ κοινωνικοῦ μίσους, ὁποθενδήποτε προερχομένων, γνωστοῦ ὄντος ὅτι τήν κλασσικήν Ἑλλάδα κατέστρεψεν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὁ ἔνοπλος καί ὁ κοινωνικός...

Περαίνων, ὀφείλω νά ὑπογραμμίσω, ὅτι τό ἔργον σας, πέραν τῶν ἄλλων, μέλλει νά ἀποτελέση χρησιμώτατον βοήθημα διά τόν σημερινόν μελετητήν καί αὐριανόν ἱστορικόν. Ἡ ἱστορία εἶναι πλήρης, ἀκριβής καί ἀληθής, ὅταν γράφεται ὅπως ἡ φυσική ἱστορία, ὅταν ἐξετάζη μέ τό ἴδιον ἐνδιαφέρον καί ἀντικειμενικότητα καί τά μεγάλα γεγονότα καί τά ἀσήμαντα συμβάντα, καί τά ἔνδοξα καί τά θλιβερά, καί τά θετικά καί τά ἀρνητικά, καί τά δίκαια καί τά ἄδικα, καί τά ἰσχυρά καί τά ἀσθενῆ κ.λ.π. στοιχεῖα τῆς ἱστορουμένης περιόδου. Μόνον διά τοῦ τρόπου αυτοῦ, ἡ ἱστορία ἀποβαίνει ὁδηγός τῶν νεωτέρων γενεῶν.

Στρατηγέ, ὀφείλεται ὑμῖν πολύς ἔπαινος διά τήν συγγραφήν τοῦ ἀξιολόγου τούτου Βιβλίου καί θερμά συγχαρητήρια διά τήν εὐσυνείδητον ἐργασίαν καί φιλόκαλον ἐμφάνισιν.

Μετά τιμής

Θεόδωρος Κακαντούσης
π. Γενικός Διευθυντής ΥΠ/ΕΣ

Στρατηγόν
Στυλιανόν Γ. Παττακόν
Σεβρών 15, Ἄνω Πατήσια
Ἐνταῦθα

Ἀπό κ. Κ. Δ. Γαρδίκαν καθηγητήν Παν/μίου, 29/6/1993

«... Ἐμελέτησα μέ προσοχήν τό περιεχόμενον τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος βιβλίου σας, ὑπό τόν τίτλον 21η Ἀπριλίου 1967...»

Ἀπό Σηφογιωργάκην Σπυρίδωνα τραγουδιστήν, λυράρην, καλλιτέχνην Κρῆτα.

«... Τό διάβασα, τό μελέτησα μέ μεγάλη προσοχή κι ἐνδιαφέρον καί δέν βρῆκα τίποτα πού νά μήν εἶν' ἀλήθεια, πού νά μήν εἶναι τίμιο, εἰλικρινές, γενναῖο γεμᾶτο πατριωτισμό, γεμᾶτο μέ ἐθνική ὑπερηφάνεια καί ἀγάπη πρός τήν Πατρίδα μας καί τό λαό μας, πού δέν παρέλειψες νά δηλώσης πώς τόν ἀγαπᾶς. Ἀγαπᾶς ὅλους, ἀκόμη κι' αὐτούς πού σέ μισοῦν. Καί συγχωρεῖς καί ζητᾶς συγχώρησιν, σάν καλός Χριστιανός. Κι ἐδῶ μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νά σοῦ πῶ τή μαντινάδα πού σ' ἀρέσει: «Μέ τήν καρδιά μου ἀγαπῶ αὐτούς πού μέ μισοῦνε, σκεφθῆτε (:τώρα), πόσο ἀγαπῶ, αὐτούς πού μ' ἀγαποῦνε»... δέν εἶμαι, νομίζω, κατάλληλος γιά κρίσεις λαθῶν... ἀκούω πολλούς νά λένε πώς ἔπρεπε νά ἔχετε καταργήσει τή μονιμότητα τῶν Ὑπαλλήλων γιά νά πάη αὐτός ὁ τόπος μπροστά, βέβαια, τότε δούλευαν ὅλοι κι ὅλα, ρολόϊ... Τί νά πρωτοκάνατε; Μακάρι νά 'καναν κι αυτοί πού μᾶς κυβερνοῦν σήμερα τό ἕνα ἑκατοστό ἀπό ὅσα κάματε σεῖς...

Ἀπό Τριανταφύλλην Δημήτριον (εξ Η.Π.Α.) 29/6/1993

«... Ὁμολογῶ ὅτι τό βιβλίον σας αὐτό «21η Ἀπριλίου 1967, Διατί; Ποῖοι; Πῶς;» εἶναι ἱστορικόν ἀριστούργημα. Ἐπιβεβαίωσις Ἀλήθειας. Ὅμως, «Φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ» διότι, ὁ «θεός» πού κυβερνᾶ τήν Ἑλλάδα μας, πάσχων ὁ ἴδιος ἀπό κωφότητα, τήν μετέδωσεν εἰς ὅλους τούς κρατοῦντας σήμερον, τά ἡνία τῆς Πατρίδος μας...».

᾿Από ᾿Αντιστρ/γον ἐ.ἀ. Τάγαρην ᾿Αχιλλέα 1/7/1993

«... Τό ἐδιάβασα μέ μεγάλην ἐμβρίθειαν καί ὑψηλόν ἐνδιαφέρον καί λόγῳ τῆς πολυτίμου ἱστορικότητός του. ... ᾿Αποτελεῖ ἐξαίρετον ἱστορικόν "ντοκουμέντο", ὡς συγγραφέν ὑπό πρωταγωνιστοῦ τῆς ᾿Επαναστάσεως...

᾿Από Τάκην Παπαγιαννόπουλον Δημοσιογράφον-Συγγραφέα 2/7/1993

«... κι ἐδιάβασα τό θαυμάσιον βιβλίον σας... ἐπί τέλους, ὁ ἑλληνικός λαός θά μάθη τήν ἀλήθειαν δι᾿ ἕνα ἀπό τά σημαντικώτερα γεγονότα τοῦ ἐθνικοῦ βίου... νά λάμψη ἡ ἀλήθεια καί νά καταρρεύσουν τά ποικίλης μορφῆς ἀσύστολα ψεύδη τά ὁποῖα βαναύσως ἐσώρευσεν ἡ ἀσύδοτη δημοκοπική θρασύτης. ᾿Αλλά ὑπέρ πᾶν ἄλλο, ὁ τόσον δεινῶς ἐξαπατούμενος ἑλληνικός λαός, θά διαμορφώση, χάρις εἰς τό βιβλίον σας, μίαν αὐθεντικήν εἰκόνα τῶν διαδραματισθέντων κατά τήν περίοδον τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967 καί θά ἀντλήση χρήσιμα διδάγματα διά τήν περαιτέρω ἐθνικήν πορείαν. ... ᾿Ασφαλῶς δέ εἰς τήν ἱστορικήν πραγματικότητα ἀνταπεκρίνετο ἡ περίοδος ἐκείνη ὅταν διέσωζε, τότε, τό ῎Εθνος ἀπό ἕναν ἀναπόφευκτον ὄλεθρον. ... ῾Ωδηγήσατε τήν χώραν εἰς τήν RECTA VIA (:ὀρθήν ὁδόν), τῶν ἐθνικῶν ὀνείρων τήν ὁποίαν καί ἐχαράξατε θαρραλέως, πού. ἤδη, φεῦ(!) ὁλονέν ἀπομακρυνόμεθα... ᾿Ιδού διατί θά πρέπει, τό βιβλίον σας τοῦτο, παρά τάς ὁποιασδήποτε κακοβούλους ἀντιδράσεις τῶν δεδηλωμένων ἐχθρῶν τοῦ λαοῦ καί τοῦ ῎Εθνους, νά γίνη πηγή θεοδότων καί ἐξόχως δημιουργικῶν παρορμήσεων διά τήν χρυσῆν ἐλπίδα μας, τήν ἑλληνικήν νεολαίαν. ... διά τήν ὁποίαν μακαρίως κωφεύει ἡ πνευματική καί πολιτική ἡγεσία τῆς Χώρας...

᾿Από Μάριον Φ. ᾿Αγγελῆν, ᾿Επιχειρηματίαν 5/7/1993

«... κατεβρόχθισα, κυριολεκτικῶς, τό τόσον περισπούδαστον ἱστορικόν περιεχόμενόν του..., ἀποτελεῖ ἱστορικόν "ντοκουμέντο" δι᾿ ὅλας τάς ἡλικίας, διότι ἔχομεν γίνει θύματα τῶν παραχαρακτῶν τῆς ἱστορίας αὐτῶν οἱ ὁποῖοι ἐνόμισαν ὅτι διά τῆς λάσπης των καί τοῦ πρωτογόνου μίσους των, θά «ἐμουτζούρωναν» τά ἔντιμα πρόσωπα τῶν πρωτεργατῶν τῆς ἱστορικῆς περιόδου τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967. ... ῾Η πολιτική μισαλλοδοξία, τά πολιτικά πάθη, τά οἰκονομικά καί κοινωνικά σκάνδαλα, ἡ ρεμούλα, ἡ ἀνασφάλεια καί... ἔχουν ἀδρανοποιήσει, ξανά τήν πρόοδον τῆς Πατρίδος μας καί ὁ λαός εὑρισκόμενος ἐνώπιον τῆς καταρρεύσεως, νοσταλγεῖ ἐκείνην τήν ὡραίαν ἐποχήν καί ἔχει ἀρχίσει νά ζητάει... "ἕναν λοχία"...».

᾿Από ...Πελιγιαννίδην, ἐπιχειρηματίαν μετανάστην εἰς Γερμανίαν 8/7/93

«... Γιά μένα ἡ 21.4.67 ἀποτελοῦσε ἱστορικήν ἀναγκαιότητα, γιατί ζοῦσα στή Θεσσαλονίκη καί ἔβλεπα τά πράγματα ἀπό κοντά..., στά γραφεῖα τῆς Ε.ΔΗ.Ν. (: ῞Ενωσις Δημοκρατικῶν Νέων), συγχρόνως ἐρχόταν καί οἱ Λαμπράκηδες, οἱ ὁποῖοι, ὅλοι μαζί ἦσαν δέκα φορές περισσότεροι ἀπό ἐμᾶς τῆς Ε.Ρ.Ε.Ν. ᾿Εκεῖνοι ἦσαν μαέστροι τοῦ φανατισμοῦ καί τοῦ διχασμοῦ. ... ἔκαναν καλά τό καταχθόνιο ἔργο τους. Δυό ἤ τρεῖς φορές τήν ῾Εβδομάδα νεκρωνόταν γύρω στή διαγώνιο, τά πάντα, ἀλληλοϋβριζόμαστε, ἀλληλοσκοτωνόμαστε, ... Οἱ Λαμπράκηδες... κρατοῦσαν πιστόλια, κλάπες, τοῦβλα, ἀκόμη καί ἡ ΕΔΗΝ ἦτο ἀποφασισμένη..., ἐνῶ ἡ Ε.Ρ.Ε.Ν. ἦτο ἄοπλη, ἀδύναμη, ... πουλοῦσε μαγκές καί ψευτονταηλίκια. ... Καί ἔλεγα δέν θά ἐπέμβη ὁ Στρατός μας νά βάλη μιά τάξη... , ῞Οσα γράφετε, εἶναι, γιά μένα, ὅλα ἀλήθεια... ... ἐγώ, παρ᾿ ὅλο πού ἔκανα χαρτιά νά διοριστῶ στήν Δασική ὑπηρεσία ἤ κάπου ἀλλοῦ, δέν διωρίστηκα. ῎Αλλοι, ἀριστερίζοντες, μάλιστα, διορίζονταν.... Τό 1970 ἦρθα στη Γερμανία καί δουλεύω... ᾿Εκεῖνοι πού διορίζατε σεῖς τότε, εἶναι τώρα Πασοκσίδες καί Νεοδημο-

κράτες... Ἐμεῖς οἱ Κολοκοτρωναῖοι χάνουμε τήν ὑγεία μας ξενητεμένοι στή Γερμανία... Ἂς εἶμαι, ὅμως, ταλαίπωρος, παραμένω Ἕλληνας, πιστός στήν 21η Ἀπριλίου 1967. ... Εἶναι ἡ μοίρα τῶν Κολοκοτρωναίων. ... ὅπως εἶπε καί ὁ ἀείμνηστος Στρατηγός Ἀγγελῆς στόν Εἰσαγγελέα: ... "θεωρῶ τήν ἀξιοπρέπεια, ἀγαθό πάνω κι ἀπό τή ζωή"».

Ἀπό Ἀντιστρ/γον ἐ.ἀ. Πορικόν Νικ. 10/7/1993

«... τό ἄρτι ἐκδοθέν πόνημά σας, ὑπό τόν τίτλον "21η Ἀπριλίου...", κατά κοινήν ὁμολογίαν, εἶναι ἀξιόλογον καί ἀξιοπρόσεκτον...»

Ἀπό Ὑποστρ/γον ἐ.ἀ. Παπαγιαννάκην Ἐλευθέρ. 12/7/93

«Τό... "21η Ἀπριλίου 1967...", περιστρέφεται εἰς τήν ἐξιστόρησιν τῶν ὅσων ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεύς ἀντελήφθη, ἐβίωσε καί ἔπραξεν, παρεπιπτόντως δέ, εἰς τάς ἐνεργείας ἄλλων, ὑπέρ ἢ κατά τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

Πρόθεσίς του, φαίνεται... νά παρουσιάση μίαν ὁλοκληρωμένην καί ὁλόπλευρον εἰκόνα τῆς ἐπαναστάσεως, ὥστε νά δυνηθῇ ὁ ἀναγνώστης νά τήν κρίνη μέ ἀσφαλῆ καί δίκαια κριτήρια τήν κατ᾽ αὐτόν, σκοπίμως καλλιεργηθεῖσαν δυσμενῆ εἰκόνα... Ἐξιστορεῖ τά γεγονότα, ἀπό τῆς ἰδικῆς του πλευρᾶς, ἄνευ μίσους ἢ ἐμπαθείας... πρός ἀδικοπραγήσαντας πρός αὐτόν καί τούς συνεργάτας του, καί τοῦτο καθιστᾶ ἀξιολογώτερον καί πειστικώτερον τό σύγγραμμά του..., σαφές, περιεκτικόν, ἐν τῇ συντομίᾳ του, ἐπίκαιρον καί ἀναλυτικόν εἰς τήν σύνθεσίν του, συγχρόνως δέ, πλῆρες ἀποδεικτικῶν στοιχείων, ἀποτελεῖ πολύτιμον τεκμήριον ἐνημερώσεως καί ἀνεκτίμητον βοήθημα διά τόν ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος...

... διαφαίνεται ἀβιάστως ἡ ἀγωνία διά τό μέλλον τῆς Πατρίδος, λόγῳ τῶν ἐπικρεμαμένων εἰς βάρος της κινδύνων ἐκ τῆς ὀχλοκρατίας καί ἰδία τῆς δράσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τῶν συνοδοιπόρων του. ... εἶναι καταφανής ὁ ἄδολος πατριωτισμός τῶν πρωτεργατῶν...

... Τό σύγγραμμα τοῦτο, ἀδαμαντίνου εἰλικρινείας καί στρατιωτικῆς λιτότητος, περιγράφει μέ χρονολογικήν κατάταξιν τά πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 γεγονότα, τά διαδραματισθέντα κατά ταύτην καί τά μετά ταύτην, διά τήν ἀνακοπήν τῆς πορείας τῆς Χώρας μας πρός τήν ἔνταξίν της ὄπισθεν τοῦ "Σιδηροῦ Παραπετάσματος" καί τήν καταστροφήν... ἀντί δέ τούτου, τήν ὡδήγησεν, ἡ Ἐπανάστασις, εἰς τήν τάξιν, τήν ἀσφάλειαν, τήν Συνταγματικήν νομιμότητα καί τήν εὐημερίαν...

Ἀπό: Γιαννακοβίτου Μαρίαν, καθηγήτριαν φιλολογίας 18 Ἰουλίου 1993

«...Θαυμάσια ἔκδοση μέ μία μάχη πού δίνετε αὐτή τή φορά, στό ἔδαφος τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ καί τήν κερδίσατε.

...Ἡ Ἐπανάσταση... ἦταν... καί ἀπαίτηση ὅλου τοῦ λαοῦ πού πιστοποιεῖται μέ τά λόγια τοῦ Γ. Παπανδρέου, πού ἀναφέρετε στό ἔργο σας (:σελ. 15 καί 151): "... ἀνεμένετο καί ἐγένετο" ...Ναί, ἔπρεπε νά παραβιασθῆ τό Σύνταγμα γιά νά σωθῆ ἡ οὐσία του, ἡ Πατρίς, ἀπό τούς... πού σύμφωνα μέ τό Κομμουνιστικό μανιφέστο, πάντοτε ἐπιδιώκουν τήν διά βιαίας ἀνατροπῆς κατάληψιν τῆς Ἐξουσίας καί τήν καταστροφήν τῆς κάθε παραδοσιακῆς κοινωνικῆς τάξεως...

...Ἐκεῖνο πού πραγματικά μ᾽ ἐντυπωσιάζει, εἶναι τό ὅτι, ἡ μακρόχρονη (:σχεδόν 20ετής), ἄδικη φυλάκισίς σας, δέν ἐπέτυχε νά σᾶς ἀλλοτριώση ἀπό τά ἀξιολογικά στοιχεῖα πού συνθέτουν τόν ὑπεύθυνον πολίτην...

Συνεχίστε τό σημαντικόν συγγραφικόν ἔργον... γιά νά βοηθήσετε τούς νέους μας, τήν χρυσῆν ἐλπίδα μας, νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τήν ἐπήρειαν τῶν κακότεχνων μύθων τῆς μεταπολιτευτικῆς ὑστερίας...

... Το βιβλίον σας ὡς ἔργον πρωταγωνιστοῦ... ἀποτελεῖ ἱστορικόν "ντοκουμέντο"...

χρήσιμον βοήθημα διά τήν διαμόρφωσιν ἐθνικῆς συνειδήσεως ἰδίως τῶν νέων, διότι ὅπως ἔγραψεν ὁ φιλόσοφός μας, Ἀριστοτέλης: "Τό γάρ ὅλον πρότερον ἐστίν ἀναγκαῖον". Πράγματι, τό παρελθόν διδάσκει καί καθοδηγεί διά τό μέλλον...»

Ἀπό Στέφ. Παπαρροδόπουλον,
μετανάστην εἰς Γερμανίαν

Ξενητεύθηκα τό 1947... ὅμως, μέ πατριωτικόν ἐνδιαφέρον παρηκολούθουν τά διαδραματιζόμενα στήν Πατρίδα μας...

Οἱ ὀρθῶς σκεπτόμενοι Ἕλληνες... πιστεύουμε πώς οἱ Ἐπανάστασις τῆς 21ης... ἦτο ἐθνοσωτήρια...

Τά γεγονότα τῆς Κύπρου, δέν σᾶς ἐγγίζουν καί κακῶς σᾶς τά φορτώνουν... Ἄς ἀνοίξουν τό φάκελλο...

Εἶναι λυπηρό καί τραγικό πού οἱ παρά τῆς Κυβερνήσεως Ἀνδρουτσοπούλου κληθέντες νά βοηθήσουν μίαν κατάστασιν ἐθνικῆς ἀνάγκης, ἐστράφησαν θηριωδῶς ἐναντίον σας... γιατί ἐπί μερικά χρόνια τούς ἀφαιρέσατε τό προνόμιον τῆς ἐκμετάλλευσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ κυβερνώντας τον δῆθεν δημοκρατικά.

Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως πού προκάλεσαν τήν ἐπέμβασιν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, εἶναι αὐτοί πού παρήκουσαν τήν ἐντολήν τοῦ λαοῦ νά ἀσκήσουν τά καθήκοντα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὅταν τόν Νοέμβριον 1963 ἡττήθηκαν ἀπό τό Κόμμα τῆς Ἑνώσεως Κέντρου τοῦ Γ. Παπανδρέου... Ἔφυγε στό Παρίσι μέ ψευδώνυμο... Σήμερα ζῇ στά παλάτια καί κρατᾶ στή φυλακή, 20 χρόνια τούς ἁγνούς Ἕλληνες πού τόν ἔσωσαν...

... ντρέπομαι γι' αὐτήν τήν κατάσταση... ἐκεῖ πού φτάσαμε, φταίει τό σύστημα. ἤ αὐτοί πού τό διακονοῦν;

Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες πού ζοῦμε στό ἐξωτερικό συμπεριφερόμαστε πολιτισμένα, ὑπακούομεν στούς νόμους καί προοδεύουμε. Ἡ Πατρίς μας, δυστυχῶς ἔχει καταντήσει ἀνυπόληπτη Χώρα θεωρουμένη ἀπό τήν Εὐρωπαϊκή Οἰκογένεια σάν τό "μαῦρο πρόβατο" της... Ἄς εὐχηθοῦμε νά ξαναγεννηθῇ ὁ Φοῖνιξ ἀπό τήν τέφραν του.

Ἀπό ἐ.ἀ. Ἀντιστράτηγον, ἐπίτ. Ἀρχηγόν Στρατοῦ Μαστραντώνην Μιχ. 12.6.93

«... διεπίστωσα τήν ἀμεροληψίαν, τήν ἀντικειμενικότητα, τήν εἰλικρίνειαν καί τήν σαφήνειαν μέ τήν ὁποίαν περιγράφετε τά γεγονότα...

... Μέ τό βιβλίον σας αὐτό, διά πρώτην φοράν, μετά εἰκοσαετίαν, ἀκούεται ἡ φωνή ἑνός τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ἀφηγουμένη τά αἴτια, τούς συντελεστάς καί τήν μέθοδον ἐνεργείας τῶν ἐκτελεστῶν της...

... Ἐδώσατε ἀληθινῆ εἰκόνα, ἔστω καί ἐν συντομία, τῶν ἔργων τῆς Ἐπαναστάσεως, ἰδία τῶν ἀναπτυξιακῶν, πού εἶναι μία ἀκαταμάχητος ἀπάντησις εἰς τάς σκοπίμους ψευδολογίας τῶν ἀντιφρονούντων κατηγόρων σας...

... Ὀρθῶς ἐπισημαίνετε ὅτι ἡ ἀποστολή καί τό ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἔληξε τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1973, μέ τήν παραίτησιν ὅλων τῶν Στρατιωτικῶν μελῶν τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως καί τήν παράδοσιν τῆς Ἐξουσίας εἰς πολιτικόν ἄνδρα, τόν Μαρκεζίνην Σπυρίδωνα. Οὐδεμίαν, ἑπομένως σχέσιν ἔχει ἡ 21η Ἀπριλίου μέ τάς κατ' αὐτῆς κατηγορίας περί «ἡρωϊκοῦ Πολυτεχνείου, Κυπριακοῦ κ.λ.π.»

... Ὀρθά, ἐπίσης καί τά ἀναφερόμενα περί ἀντισυνταγματικότητος καί παρανομίας τῆς μεταπολιτεύσεως εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ τήν χορήγησιν καί ἀνάκλησιν τῆς ἀμνηστίας, τοῦ Δ΄ Ψηφίσματος κ.λ.π. ποινικοῦ νόμου ἀναδρομικῆς ἰσχύος βάσει τῶν ὁποίων κατεδικάσθητε...

... Ἀπολύτως ὀρθή ἡ ἀπόφασίς σας νά δημοσιοποιήσετε τό ἔργον σας, ἔστω καί

ἀργά. Εἶναι ἡ πρώτη ἔγκυρος φωνή εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐπί εἰκοσαετίαν καί πλέον ἐκτοξευομένης, σκοπίμως, παραπληροφορήσεως τοῦ λαοῦ, εἰς βάρος τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967...

Ἀπό καθ. Παν/μίου καί ἔγκριτον ἱστ. συγ/φέα Τσάκωναν Δημήτριον 13/7/1993

«... τό ἀποκαλυπτικό βιβλίο σας, διεξῆλθον μετά βουλιμίας... νά σᾶς συγχαρῶ διά... καί τήν ἀρχιτεκτονικήν σκέψιν σας... ὅμως, ἐπιζητήσας ἕνα νέο 1909, πρό ὑμῶν μάλιστα, ...κάνω τίς παρακάτω, ἐκ τῶν ἔνδον, μερικές καλοπροαίρετες σκέψεις:

Ἐπανάστασις γίνεται ὅταν ἐπιζητεῖται ἀλλαγή στίς κοινωνικές πολιτικοδιοικητικές δομές. Τέτοιο πρᾶγμα δέν ἔκαμε μόνον ὁ Λένιν ἀλλά καί ὁ Κεμάλ. Τίς κοινωνικές δομές ἡ 21η Ἀπριλίου, ἄφησε ἄθικτες. Στίς Πολιτικές, εὐαγγελίσθηκε διάλυσι τῆς παλαιοκομματικῆς φαυλοκρατίας. Αὐτή ἦταν τό βασικό αἴτημα τῆς Ἐπαναστάσεως, δηλ. ἡ δημιουργία νέας πολιτικῆς καί πνευματικῆς ἡγέτιδος τάξεως.

Εἰς τό βιβλίον σας ἐμφανίζετε ὡς μονοσήμαντον στόχον τῆς Ἐπαναστάσεως τήν ἀποτροπήν πολιτικῆς ἐπιβολῆς τοῦ διογκομένου (:τότε;) κομμουνισμοῦ. Κάτι τέτοιο θά ἐσήμαινε ἀνατροπήν τῆς Συμφωνίας τῆς Γιάλτας (πέραν τούτου ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου ὑπῆρξεν ὁ ἀντικομμουνιστικώτερος ὅλων μας, ὡς ἀφαιρέσας ψήφους τοῦ Κ.Κ.Ε. πρᾶγμα διά τό ὁποῖον πρέπει νά ἔχη τήν εὐγνωμοσύνην τῶν Ἀμερικανῶν. Μέ «ὑπεραριστερή» ἐθνοκεντρική συνθηματολογία καί μέ συντηρητική τελικά κυβερνητική πρᾶξι ἐπιβίωσε τό Ἀθηναιοκεντρικό Πελατειακό κράτος...

Ἡ Ἐπανάστασις θά ἀναπαρῆγε πολιτικήν ζωήν ἐάν π.χ. σχεδίαζε κοινοτικήν ἄμεσον δημοκρατίαν τῆς νέας γενεᾶς ἑλληνοκεντρικῆς διοικητικῆς ἐμπνεύσεως μέ Νομαρχιακά Κοινοβούλια πού θά ἀνέτρεπαν στή βάσι της τήν παλαιοκομματική δημοκρατία καί τούς ἀνεύθυνους μηχανισμούς της.

... Ὑπῆρξαν παρενέργειες στήν ὁπωσδήποτε ἀναγκαία στρατιωτική παρέμβαση...[1)]

Ἀπό Γύφτουλαν Βασίλ. συνταξιοῦχον Ο.Τ.Ε. 18/7/93

«...τό ἐδιάβασα... ἡ προσφορά τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, διά τήν ἀποκατάστασιν τάξεως, ἀσφαλείας καί προόδου ὑπῆρξε τεραστία... Ἡ ἐπέμβασις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἦτο ἀναπόφευκτος... Ἡ ἀναίμακτος ἑδραίωσίς της, ἡ ἀνοχή της ἀπό τό σύνολον τοῦ λαοῦ πού εἶχε κλονισθῆ καί ταλαιπωρηθῆ ἀπό τίς διάφορες φατρίες ἀπέδειξε τήν ἀναγκαιότητά της...

Ἡ περίοδος τῆς διακυβερνήσεως ἀπό τήν Ἐπαναστατική Ἐθνική Κυβέρνηση ἀποκαλεῖται, τώρα, ἀπό τόν σώφρονα λαό ΧΡΥΣΗ ΕΠΟΧΗ... Σεῖς, ὅμως, τώρα, ὑφίστασθε τά πάνδεινα καί μάλιστα ἀπό συναδέλφους σας γαλουχημένους μέ τά ἴδια νάματα...

1. Ὁ ἀγαπητός μου καθηγητής, ὡς καθηγητής διδάσκει μαθήματα πολιτικῆς. Νά μέ συγχωρῆ, ὅμως, πρῶτον διότι δέν ὑπάρχει χῶρος καί κυρίως διότι οἱ ἀναγνῶσται τοῦ βιβλίου μου, πιστεύω ὅτι, ἐνδιαφέρονται διά σχόλια ἀφορῶντα εἰς τό περιεχόμενον καί ὄχι διά μαθήματα πολιτικοκοινωνικά. Καλά καί αυτά, άλλά ἄσχετα μέ τό θέμα μας. Ἐξ ἄλλου, ὁ φίλος μου κ. Τσάκωνας ὑπῆρξεν Ὑπουργός καί ἐπίλεκτον στέλεχος τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅ,τι ἠδύνατο νά προσφέρη μᾶς τό προσέφερεν. Ὅ,τι ἦτο σύμφωνον μέ τούς σκοπούς μας καί ἠδυνάμεθα νά τό ἐφαρμόσωμεν, τό ἐπράξαμεν. Δι᾽ ὅσα δέν ἐσυμφωνούσαμεν δέν τά ἐφηρμόσαμεν· «ἐς αὔριον τά σπουδαῖα», ἤ μᾶλλον, «μέχρις ἐμβάδος», φίλε Δημήτριε. Σᾶς εὐχαριστῶ.

᾽Από Πρωτοπρεσβύτερον Οἰκουμενικοῦ Θρόνου
᾽Εμμανουήλ Κ. Σχοινιωτάκην: 18/7/93

«... Τά έν τῷ βιβλίῳ σας, τούτῳ, μετά γλαφυρότητος, σαφηνείας, ἀμεροληψίας καί πραότητος ἀφηγούμενα. ἀποτελοῦν πηγήν ἱστορικήν ἀρίστην καί διδασκαλίαν ἤθους, ἀρετῆς, Χριστιανικῆς ἀγάπης καί ἀφοσιώσεως εἰς τά ἱερά παραδοσιακά ἰδανικά τῆς φυλῆς μας καί τόν ἄνθρωπον...

Εἶναι ἕνα ἐγχειρίδιον φρονήσεως, συνέσεως καί ταπεινοφροσύνης, ἄριστον..., πλῆρες πραότητος, ἀνεξικακίας καί χριστιανικῆς ἀνοχῆς, δέν τέρπει μόνον καί δέν σαγηνεύει τόν ἀναγνώστην, ἀλλά καί τόν φωτίζει νά μάθη τήν ἀλήθειαν ὡς παραπληροφορημένος νέος, ἤ, μή γνωρίζων αὐτά...

...στοιχεῖα ἀδιάσειστα, ἀπτά καί ἀναμφισβήτητα ἐκ πηγῆς πρωταγωνιστήσαντος εἰς αὐτά προερχόμενα, ἀποτελοῦν πολύτιμον βοήθημα διά τόν ἱστορικόν τοῦ μέλλοντος... ᾽Αποκαλύπτουν τό μέτρον τοῦ αἰσθήματος εὐθύνης, ἔναντι τῆς Πατρίδος μας, τῶν πρωτεργατῶν τῆς ᾽Επαναστάσεως, ἀποδειχθέντων ἀξίων τέκνων της...

῾Η σχολαστική, προσεκτική καί ἐξονυχιστική διερεύνησις, ἡ κατά χρονογραφικήν κατάταξιν τῶν "ντοκουμέντων", ὡς θαυμασίως καί γλαφυρῶς περιγράφονται, ἀποδεικνύουν ὅτι τό ἐγχείρημα ἦτο ἐπιθυμητόν ἀπό τό σύνολον τοῦ λαοῦ, ἀόπλου καί ἐνόπλου. ῏Ητο ἀναγκαιότατον καί ἀναπόφευκτον, ἐπιτακτικόν καί ἐπιβεβλημένον ἐγχείρημα διά τήν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος ἀπό τόν ὄλεθρον εἰς τόν ὁποῖον ὡδηγεῖτο ὑπό ἀλληλοσπαρασσομένων πολιτικάντηδων...

Τό ὅτι ἡ πίστις σας αὐτή δέν στερεῖται ἀληθείας, τό ἀποδεικνύουν τά γεγονότα, ἤτοι: ἡ ἀναιμάκτως ἐπικρατήσασα ἐπέμβασις, ἡ ἑπταετής ἀπρόσκοπτος διακυβέρνησις τῆς Χώρας ὑπ᾽ αὐτῆς καί... ἀλλοίμονον! ἡ σημερινή κατάστασις ἡ ὁποία μᾶς ἐνθυμίζει: τά προηγηθέντα τῆς 21ης ᾽Απριλίου 1967 θλιβερά γεγονότα, ἐπαναλαμβανόμενα ὁμοιοτρόπως. Τήν προηγηθεῖσαν χειμαρρώδη (σ.σ. θά τήν ἔλεγα βορβορώδη), δημοσιογραφίαν... τήν κατακλεῖδα τῆς συζητήσεως ὅλων τῶν ῾Ελλήνων: «ἄχ!, δέν βρίσκεται ἕνας λοχίας νά μᾶς σώση;...

Διευκρινίζετε, μέ ἀδιάσειστα στοιχεῖα τά: Διατί ἐγένετο ἡ ᾽Επανάστασις τήν 21ην ᾽Απριλίου 1967. Ποῖοι οἱ ἐκτελεσταί της. Πῶς ἐξετελέσθη....

...ἤδη, μέ πίστιν εἰς τόν Θεόν, μέ ἀποδεδειγμένην ἀρετήν ἀνδρός σώφρονος Χριστιανοῦ ἀνέρχεσθε, ἀγογγύστως τόν Γολγοθαῖον δρόμον σας, ἔχων ὡς πρᾶξιν τῆς ζωῆς σας τήν προτασσομένην εἰς τό βιβλίον σας θεόπνευστον φρᾶσιν τοῦ ᾽Εθναποστόλου Παύλου: "Πᾶσα πικρία καί θυμός καί ὀργή καί κραυγή καί βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽ ἡμῶν σύν πάσῃ κακίᾳ" (᾽Εφεσ. Δ΄, 31)

Σᾶς συγχαίρω ὅθεν, ...καί σᾶς εὔχομαι... τήν εὐχήν τοῦ Αὐτοῦ ᾽Αποστόλου: "ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ πάντοτε" (᾽Εφεσ. ΣΤ΄, 6)...»

᾽Από τόν τ. ῾Υπαρχηγόν ᾽Αστυνομίας Πόλεων Βασ. Λάμπρου 9/8/93

«... τό περιεχόμενον τοῦ πονήματός σας, ἀξιόλογον, γλαφυρόν, συναρπαστικόν, πλῆρες ἀληθινῶν ἱστορικῶν γεγονότων καί μοναδικόν, θά ἀποβῇ λίαν ὠφέλιμον βοήθημα δι᾽ ἕνα ἀμερόληπτον ῾Ιστορικόν τοῦ μέλλοντος...».

᾽Από ᾽Αλέξανδρον Βουνάσην, ἐκ Montreal 10/8/93

«... βρῆκα ὅλες τίς ἀλήθειες τοποθετημένες ἄριστα: τώρα, ὅσοι δέν θέλουν νά ἰδοῦν τό φῶς, ἄς μείνουν στό σκότος...

Οἱ γενναῖοι καί ἔντιμοι ᾽Αξιωματικοί τῆς 21ης ᾽Απρ. 1967 ἔγκλειστοι τώρα στίς φυλακές, δέν ἔχουν κατοικίαν᾽ ἔχουν, ὅμως, θρόνον ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἐντίμων καί ἐθνοπρεπῶς σκεπτομένων ῾Ελλήνων...»

᾿Από Εὐλάμπιον ᾿Ιούλιον, Συγγραφέα, ἔγκριτον καί λογιώτατον 10/8/1993

«῎Ελαβα τό βιβλίο σου...
῎Ανοιξα τήν πρώτη σελίδα,
διάβασα τήν ἀφιέρωση
καί τό δάκρυ...
πλημμύρησε ξάφνου,
μάτια μου πού δέν μπόρεσαν
νά ξεχάσουνε τ᾿ ὅραμα πού ᾿σβυσε...
νά ξεχάσουν "Πατρίδα μου"!
... τό πιστεύω

Κάποτε ἡ ᾿Επανάσταση
μ᾿ ἐτίμησε μέ παράσημο...
(τό πῆραν ἔπειτα πίσω
οι "ἄλλοι")

... κι ἐγώ κουνοῦσα πικρά
τό κεφάλι.

Καί ξάφνου... καλοκαίρι,
εἴκοσι χρόνια μετά,
διαβάζω,
ξαναδιαβάζω...
τά λόγια Σου, Στρατηγέ! (Παττακέ),
τήν ἀφιέρωσι στό βιβλίο Σου... Νά!
.... τό παράσημο πάλι.

Μοῦ τόδωσες τώρα ᾿Εσύ!
— μεγάλη καρδιά ἀπ᾿ τ᾿ ᾿Αμάρι —
μέ τά τρία ἀριστεῖα ἀνδρείας!
Καί αὐτά πού μοῦ γραψες,
πού πήγασαν στήν καρδιά,
κανείς δέ μπορεί πιά νά πάρη!

Εἶναι σκέψεις...
τό "Πιστεύω"
μιᾶς ἡγεσίας... Τιμή!
πού μπῆκε καί βγῆκε φτωχή
... ἐξαίρεση τόσο μοναδική,
σ᾿ ἕνα κόσμο... μιά ἐποχή,
πού τά πάντα βρωμᾶνε σαπίλα!

Εὐχαριστῶ, Στρατηγέ, γιά τό δάκρυ...
Σκέπτομαι τό δικό σου Γολγοθᾶ
...μ᾿ ἀνατριχίλα.

᾿Από: Καζάκην Φοῖβον Δικηγόρον ἐ.Α.Π. 25/8/1993

«... τό σημαντικόν βιβλίον σας... τό πρῶτον αὐθεντικόν κείμενον, πρωταγωνιστοῦ, μέ τήν ἁπλῆν ἀφηγηματικήν δύναμιν, ἀποτελεῖ, πράγματι, πολύτιμον ἱστορικόν κείμενον...»

᾿Από ᾿Αντιστράτηγον ἐ.ἀ. Μαυροειδῆν Κων/νον 26/8/1993

«... τό ἐδιάβασα... τό διακρίνει πληρότης, σαφήνεια, καί ἀντικειμενικότης, εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ τά πρό, κατά καί μετά τά γεγονότα τῆς 21ης ᾿Απριλίου 1967, πού μέ τήν ἰδίαν ἀβεβαιότητα καί ἀγωνίαν ἐζήσαμεν ὅλοι μαζί. Πιστεύω ἀπολύτως ὅτι, ὅταν οἱ παραπλανημένοι, νεώτεροι καί οἱ κακόβουλοι ὥριμοι τήν ἡλικίαν, διαβάσουν τό σύγγραμμά σας καί τά μελετήσουν προσεκτικά καί ἀπροκατάληπτα, θά δικαιώσουν, τήν ᾿Επανάστασιν, ἀπολύτως.

... Δυστυχῶς μερικά σφάλματα ἐνίων ἐξ ἡμῶν καί ἡ ἐπιπολαιότης ὡρισμένων ἐπέτρεψεν εἰς τούς ἰδίους ἀνθρώπους πού ἐδημιούργησαν, τότε, τά πρό τῆς ᾿Επαναστάσεως αἴτια νά μᾶς κυβερνοῦν, πάλιν, σήμερον, νά μᾶς χλευάζουν καί νά μᾶς λοιδοροῦν ἀντί νά εὑρίσκωνται εἰς τά περιθώρια τῆς δημοσίας ζωῆς...

᾿Ενθυμοῦμαι μέ πόσην ἀγάπην μέ ἐδέχεσο, συχνά, ... καί μέ πόσην στενοχωρίαν μέ προέπεμπες, ... ᾿Από ἐμένα δέν ἤκουες κολακείας ἤ ἄλλα, ὅπως ἐπαίνους κ.τ.λ... Σοῦ μετέφερα μέ εἰλικρίνειαν ὅσα δυσμενῆ ἐλέγοντο ἀπό τούς κριτάς τῶν ἔργων καί ἡμερῶν τῆς ᾿Επαναστάσεως, πού σεῖς, οἱ ὑπεύθυνοι οὔτε τόν χρόνον οὔτε τήν εὐκαιρίαν εἴχατε.. σᾶς ἐστενοχώρησα πολλές φορές.

... ποῖος, ὅμως, δέν διαπράττει σφάλματα; Μόνον ὅποιος δέν κάνει τίποτε! (: Τοῦ Ἱππικοῦ εἴμεθα καί οἱ δύο καί ὅπως ἐνθυμεῖσαι, ἐλέγαμεν ὅτι, μόνον ὅποιος δέν καβαλάει ἄλογο, δέν πέφτει...)
Τά ἴδια ἔλεγα καί εἰς τόν ἀγαπητόν μου συμμαθητήν Γεώργιον Παπαδόπουλον, ὥσπου κάποιος, πολύ "κολλητός" του μοῦ εἶπε: "Στρατηγέ" στενοχωρεῖς πολύ τόν Πρόεδρο καί... θά τερματίσης, γρήγορα, τήν "καρριέρα" σου... Τοῦ ἔδωσα τήν δέουσαν ἀπάντησιν καί συνέχισα τήν ἰδίαν τακτικήν καί εὐτυχῶς καί τήν "καριέραν" μου...[1]

Ἀπό τόν Πρίγκηπα τῆς Ἑλλάδος, Μιχαήλ
Ἱστορικόν, Συγγραφέα διεθνοῦς κύρους 5/10/93

«...Πραγματικά τό βιβλίο σας, παρά τήν σοβαρότητα τοῦ συγγραφέως, διαβάζεται σάν μυθιστόρημα. Εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι θά ἔπρεπε νά γράψετε καί ἄλλα.
Τά γεγονότα πού περιγράφετε τά ἔζησα, γι αὐτό καί μπορεῖτε νά φαντασθῆτε μέ πόσο ἐνδιαφέρον τά διάβασα, καί εἰλικρινά δέν βρῆκα τίποτα πού νά μήν εἶναι ἀλήθεια...».

Ἀπό Ὑποστ/γον ἐ.ἀ. Ἠλιόπουλον Ἰωάννην 6/10/1993

«... τό ἐδιάβασα μέ τό ἐνδιαφέρον καί τήν ἀγάπη πού τρέφω πρός ἐσέ, ἕνα τῶν ἐκλεκτῶν συμπολεμιστῶν μου στό ἔπος 1940 - 1941
...πιστεύω ὅτι ἡ ἱστορία, τήν κακόφημον "Χούντα", θά τήν ὀνομάση ἐθνικήν Ἀντίστασιν κατά τῆς φαυλοκρατίας».

Ἀπό Ἀντιστ/γον ἐ.ἀ. Ἀντωνακέαν Ἰωάννην 23/10/93 (ἐλήφθη 3/12/93!)

«... Ὀρθῶς ἐπράξατε καί προέβητε εἰς τήν συγγραφήν καί ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου σας "21η/4/1967..."
Μέσα εἰς αὐτό βλέπει ὁ ἀναγνώστης τήν πρόθεσίν σας νά δώσετε ὅλα τά ἀπαραίτητα στοιχεῖα διά τήν ἀντικειμενικήν κρίσιν του καί διά τήν κρίσιν τοῦ Ἱστορικοῦ τοῦ μέλλοντος πού θά θελήση νά γράψη τήν ἱστορίαν κατά τρόπον ἀντικειμενικόν...
Τά γεγονότα πρέπει νά κρίνωνται ὑπό τό φῶς τῶν συνθηκῶν ὑπό τάς ὁποίας ἔλαβον χώραν...»

Ἀπό τόν νεαρόν φοιτητήν 4ου ἔτους Παν/μίου Θεσσαλονίκης
Λάμπρον Λαμπρινόπουλον 2/11/1993

«... Τόσα χρόνια, διάβαζα καί ἄκουγα γιά κάποια χούντα "μπαμπούλα", φοβερή καί ἀποκρουστική... — φάε παιδί μου τό φαγητό σου, ἀλλιῶς θά φωνάξω τή χούντα... — βασανιστές, προδότες, μυριάδες νεκρούς στό ἡρωϊκό Πολυτεχνεῖο, ἐξορίστους κ.λ.π., κ.λ.π. Ἤθελα, δέν ἤθελα, ἔπρεπε κάθε χρόνο νά γιορτάσω τήν "17 Νοέμβρη" ὡς ἐθνική γιορτή, τήν 21η Ἀπριλίου σάν ἀποφράδα ἡμέρα... τήν 24η Ἰουλίου σάν ἡμέρα ἀναγέννησης τῆς Ἑλλάδος... καί τήν ἐπάνοδο τῆς Δημοκρατίας στό λίκνο της... Μέ μάθαιναν πώς ἡ Κύπρος χάθηκεν ἐξ αἰτίας τῆς Χούντας, πώς ξεπουλήσατε τήν Πατρίδα μας γιά ξένα καί δικά σας συμφέροντα... τά ἔλεγαν ξένοι καί δικοί μου

1. Ὁ λίαν ἀγαπητός μου συνάδελφος, ἐπίτιμος Διοικητής Σώματος Στρατοῦ, πού τόσον ἁρμονική ὑπῆρξεν ἡ συνεργασία μας κατά τήν συνυπηρέτησιν εἰς Μονάδας Ἱππικοῦ - Τεθωρακισμένων, λέγει πάντοτε τά πράγματα μέ τό ὄνομά των. Ἀποδεικνύεται καί αὖθις ὅτι ἡ ἐπανάστασις εἶχε γνῶσιν τῶν σφαλμάτων της, ἴσως, καλύτερον ἀπό τούς κοινοβουλευτικῶς κυβερνῶντας. Καί μάλιστα ἡ γνῶσις προήρχετο ἀπό ἔντιμα, ἐνάρετα καί, δυναμικά στελέχη τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων τά ὁποῖα ἐτόλμων νά μᾶς πληροφοροῦν καί δή μέ τήν ἀπειλήν: «ἐάν ἀποδειχθοῦν αὐτά πού σᾶς καταμαρτυροῦν, ἤ ἐάν... θά σᾶς δέσωμεν...».

τόσο ὄμορφα, τόσο πιστευτά... Μοῦ ἔλειπεν ἡ ἀντίθετη ἄποψις...

Ὅποιος τολμοῦσε νά ἐναντιωθῆ, κατεκεραυνοβολεῖτο...

...ὀλιγαρχία, αὐταρχισμός, τυραννία, φίμωσις τοῦ Τύπου, παραπληροφόρησις τοῦ λαοῦ κ.λ.π., κ.λ.π, ἡ Χούντα...

Τώρα τελευταία ἀκούω πολλούς νά μιλοῦν γιά χρυσῆ ἐποχή γιά ἔργα πού δέν εἶχε δεῖ ποτέ ἡ Ἑλλάδα, γιά τάξι, γιά ἀσφάλεια, γιά νοικοκύρεμα γιά δραχμή δυνατή καί σταθερή... 108 δρχ., τό 100ρικο στήν Ἑλβετία, τότε, μιάμισυ δραχμή ἡ ἐφημερίδα, ὄχι κλεψιές, ὄχι σκάνδαλα, κ.λ.π., κ.λ.π.

Ὅλα αὐτά δημιούργησαν μιά σύγχυσι, μιά ἀντίδρασι μέσα μου... Ἐδιάβασα, λοιπόν, τό βιβλίο σας... Τώρα, λέω: Χούντα ἴσον Ἐπανάστασις. Προδότες Χουντικοί, ἴσον Ἄνθρωποι Σύμβολα, ἥρωες γενναῖοι Ἕλληνες Ἀξιωματικοί!... Γιατί σᾶς κρατοῦν στή φυλακή; Γιατί δέν ἀνοίγουν τό φάκελλο τῆς Κύπρου; Γιατί δέν ἔδωσαν καμμιά σύνταξι σέ κανέναν ἀπό τούς μυριάδες σκοτωμένους τοῦ Πολυτεχνείου, σύμφωνα μέ τό νόμο πού ψήφισαν στή Βουλή;...

Ἔχω ἀκόμη πολλά ἐρωτηματικά... Ὅμως μέ τή μελέτη τοῦ βιβλίου σας, πιστεύω πιά ὅτι γιά αὐτά πού σᾶς κατηγοροῦν, εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἑαυτοί τους κατηγορούμενοι... Τό λέν οἱ ἴδιοι... ὁ Καραμανλῆς λέει: "Φρενοκομεῖο ἡ Χώρα...", ἀηδιάζω... ἔξω πᾶμε καλά... Ὁ Παπανδρέου λέει: Ἡ δεξιά ἦτο ξεπουλημένη..., πελατειακή στούς Ἀμερικανούς,... ὁ Μητσοτάκης εἶναι ἀποστάτης, ἐφιάλτης, ... ἀρχαιοκάπηλος, ὑποκλέπτης... Ὁ Μητσοτάκης λέει: ὁ Ἀνδρέας είναι κλέφτης, ... ὑποκλέφτης, ... τόν ἔστειλε στό Εἰδικό Δικαστήριο, τόν ἀθώωσε ... καταδικαστικά...».[1]

Ἀπό Πρεσβύτερον (Ιερέα) Φάτσην Παντελεήμονα ἐξ Η.Π.Α. 3/11/1994

«... το βιβλίον σας ἀποτελεῖ μνημειῶδες ἔργον... Ἡ ἐπανάστασις τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967 ἔσωσε τήν Πατρίδα μας ἀπό ἕνα βέβαιον 4ον γῦρον πού προπαρεσκεύαζαν οἱ ἄθεοι Σλαυοκίνητοι κομμουνισταί μέ τούς ἀφελεῖς ἤ καί δόλιους συνοδοιπόρους των... Καί τώρα, ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ἔχει προφητεύσει ὅτι "οἱ Τοῦρκοι θά ξαναγυρίσουν..."... δυστυχῶς ἡ παροῦσα Ἡγεσία τῆς Πατρίδος μας δέν φαίνεται ν' ἀντιλαμβάνεται τόν κίνδυνον...».

Δέν προχωρῶ..., παραλείπω, μετά λύπης μου ὑπερδεκαπλασίους σχολιαστάς. Ἐλπίζω νά μέ συγχωρήσουν, ὑποσχόμενος ὅτι ἐάν ἀκολουθήση τρίτη ἔκδοσις, θά προσθέσω μερικά, ἐάν δεχθῶ... ἐπίθεσίν τινα. Διαφυλάττω εἰς τό ἀρχεῖον μου τάς ἐπιστολάς ὅλων, μέ εἰλικρινῆ ἀγάπην καί εὐγνωμοσύνην.

Ἔγραφον 16 Νοεμ. 1994

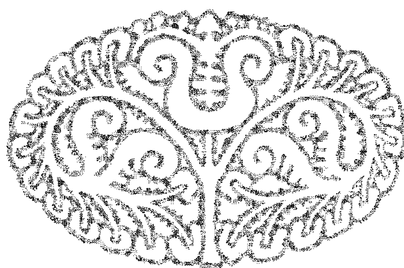
1. Ὁ νεαρός ἔγραψε καί ἄλλα. Δέν τά ἐπαναλαμβάνω διότι εἶναι πολύ προσβλητικά καί διότι ἀμφιβάλλω ἄν εἶναι φοιτητής, ἤ καί ἀληθές τό ὄνομά του. (: Ἀναλαμβάνω τήν εὐθύνην, συμφωνῶν...)

`Από `Αρεοπαγίτην Χρῖστον `Ιω. Καθάρειον 23/6/1993
`Ασκληπιοῦ 37, `Αθήναις

`Αγαπητέ Στρατηγέ, κ. Παττακέ,

...τό ἀφιερωθέν μοι βιβλίον σας «21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967. ΔΙΑΤΙ; ΠΟΙΟΙ; ΠΩΣ;». Τό διεξῆλθον προσεκτικῶς. `Αφ` ἑνός, ἐλπίζω νά ἀκολουθήσῃ δευτέρα ἔκδοσις, ἀφ` ἑτέρου, ἐπιθυμῶ νά σᾶς συγχαρῶ διά τήν ἐπιμελῆ καί μέ πᾶσαν εἰλικρίνειαν ἔκθεσιν τῶν γεγονότων τῆς 21ης `Απριλίου 1967, ἀποδεικτικῶν στοιχείων, ἀπαραιτήτων διά τόν ῾Ιστορικόν τοῦ μέλλοντος πού θά γράψῃ τήν ῾Ιστορίαν τῶν γεγονότων αὐτῶν.

Προξενεῖ, πράγματι, ἐντύπωσιν τό ὅτι τά γεγονότα ἐκτίθενται μέ πᾶσαν σαφήνειαν, λιτότητα καί — ὠμότητα — θά ἔλεγον. Δηλαδή μέ παρρησίαν` ἐκτιμᾶται τοῦτο ἰδιαιτέρως, διότι αποκαλύπτεται οὕτω, μόνον, ἡ ἀλήθεια... `Εξαίρετος εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ κ. `Αγγέλου Κ. Τσουκαλᾶ καί θαυμάσιος ὁ ἐπίλογος τοῦ κ. Σπύρου Ζουρνατζῆ... `Ενδείκνυται νά ἐργασθῆτε διά τήν ἔκδοσιν δευτέρου μέρους εἰς τό ὁποῖον νά περιληφθοῦν τά κατόπιν γεγονότα...

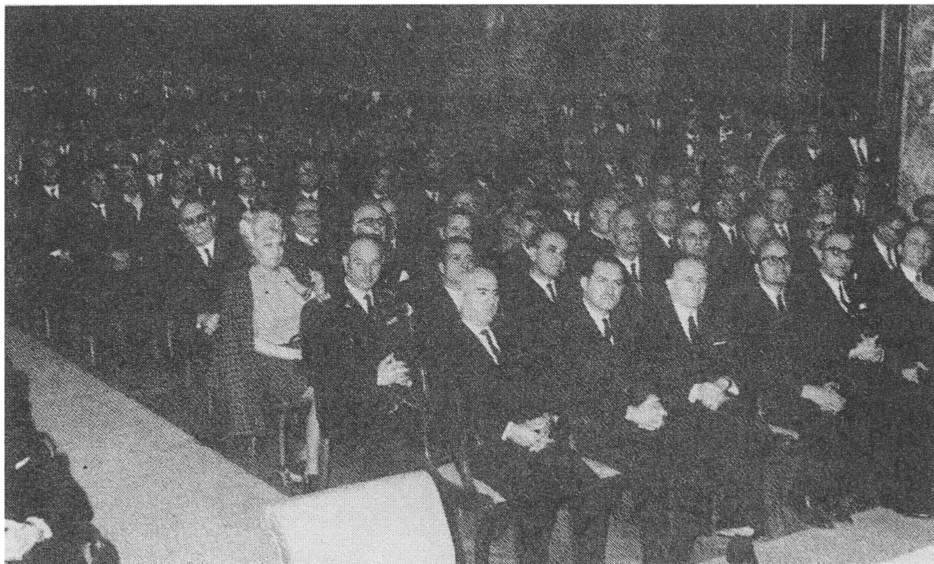

Εἰς τήν κάτωθι φωτογραφίαν διακρίνονται αἱ, μυριάδες «ἀντίθετοι» τῆς Ἐπαναστάσεως, συμπατριῶται μου Κρῆτες! Σήμερον νοσταλγοί, ὡς πληροφοροῦμαι!

Πυκνό πλῆθος κόσμου ἔχει προσέλθει γιά νά ὑποδεχθῆ καί νά ἀκούση τόν Πρωθυπουργό Γεώργιο Παπαδόπουλο, στήν διάρκεια περιοδείας του στήν Κρήτη. Παραπλεύρως τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως διακρίνονται οἱ ἄμεσοι συνεργάτες του, οἱ Στυλ. Παττακός καί Νικ. Μακαρέζος.

Κάτω: Ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως Στ. Παττακός, ὁ ὑπουργός Βιομηχανίας Κ. Κυπραῖος καί ἄλλοι ὑπουργοί καί ἐπίσημοι παρακολουθοῦν ὁμιλία τοῦ Πρωθυπουργοῦ Γεωργ. Παπαδοπούλου πρός τούς ἐπαγγελματίες καί βιοτέχνες, στήν μεγάλη αἴθουσα τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας των.

Συγκέντρωσις Κρητικών ὑπέρ τοῦ Γεωργίου Παπαδοπούλου κατά τήν πρό τοῦ δημοψηφίσματος τοῦ 1973 προεκλογική περίοδο.
Κάτω: Σύσκεψις τῶν ὑφυπουργῶν - περιφερειακῶν διοικητῶν, ἑνός θεσμοῦ πού ἀντιμετώπισε ἐπιτυχῶς τήν ἀποκέντρωσι. Διακρίνονται ἐξ ἀριστερῶν οἱ Α. Λέκκας, Π. Κωτσέλης, Ι. Λαδᾶς, Κ. Καρύδας, Γ. Γεωργαλᾶς κ.ἄ.

᾿Ιδού ποῖοι καί πῶς ἐτιμῶντο, τότε οἱ ὑπέρ βωμῶν καί ἑστιῶν τῆς Πατρίδος καί τοῦ Ἔθνους μας ἀγωνισάμενοι καί πεσόντες.

Εἰκόνα ἀπό τελετή πρός τιμήν τῶν ἐν Ἑλλάδι πεσόντων κατά τόν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο Βρετανῶν. Διακρίνονται ὁ τότε Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀείμνηστος Δημ. Πατίλης, οἱ ἐπίσης ἀείμνηστοι Παν. Πιπινέλης (ὑπουργός Ἐξωτερικῶν) καί Κων. Βοβολίνης (ὑφυπουργός Προεδρίας Κυβερνήσεως), καθώς καί μέλη τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος.

Κατάθεσις στεφάνου εἰς τούς Τάφους τῶν Βενιζέλων ἀπό τόν Πρωθυπουργόν Γ. Παπαδόπουλον.

'Από τό βιβλίον «Η ΕΠΤΑΕΤΙΑ 1967 - 1974» δημοσιεύονται κατωτέρω τά ἐπιτεύγματα τῆς 'Επαναστάσεως τῆς 21/4/1967. Καί βεβαίως, δέν εἶναι μόνον αὐτά. Προσθέτω ὅ,τι ἐδημοσιεύθη προσφάτως εἰς ἐφημερίδα ὑπό οἰκονομικοῦ στελέχους τῆς ΕΠΤΑΕΤΙΑΣ: «'Ο ρυθμός αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος εὑρίσκετο κατά τά ἔτη 1967 - 1974 εἰς τάς 8 - 8,5% μονάδας. 'Ο ρυθμός αὐξήσεως τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων κατά τήν αὐτήν περίοδον 1967 - 1974 ἦτο 9 - 12%. (ΕΣΤΙΑ 5 'Ιαν. 1995).

Τό σοβαρώτερον ἐπίτευγμα, κατ' ἐμέ, ἦτο ἡ ἀποτροπή: ἑνός τετάρτου «Γύρου» καί ἡ ἔνταξις τῆς Πατρίδος μας ὄπισθεν τοῦ «Σιδηροῦ Παραπετάσματος» πού ὡραματίζετο ὁ 'Ανδρέας Γ. Παπανδρέου κ.λ.π., τοῦ ΚΚΕ.

ΝΑ ΤΙ ΕΠΕΤΥΧΕ Η ΕΠΤΑΕΤΙΑ

— Τό 1966 τό κατά κεφαλήν εἰσόδημα ἦταν 750 δολλάρια καί τό 1974 εἶχε φθάσει τά 2.000 δολλάρια κατά κεφαλήν.

— Τό 1966 ὁ μέσος Ἕλλην ἀποταμίευε 12% τοῦ εἰσοδήματός του, τό 1973 ἀποταμίευε τό 23% τοῦ εἰσοδήματός του.

— Τό 1966 οἱ ἰδιωτικές ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου ἦταν 32 δίς δρχ. καί τό 1973 εἶχαν φθάσει τά 98 δίς δρχ.

— Τό 1966 οἱ δημόσιες ἐπενδύσεις παγίου κεφαλαίου ἦταν 11 δίς δρχ. καί τό 1973 εἶχαν φθάσει τά 37 δίς δρχ.

— Τό 1966 ἡ ἐγκατεστημένη ἰσχύς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ἦταν 1.300 μεγαβάτ καί τό 1974 παρεδόθησαν στόν 'Ελληνικό Λαό ἐγκαταστάσεις παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας συνολικῆς ἰσχύος 4.000 μεγαβάτ.

— Τό 1966 ὁ 'Ελληνικός Τουρισμός εἶχε 67.000 τουριστικές κλίνες καί τό 1974 ὑπῆρχαν 160.000 τουριστικές κλίνες.

— Τό 1966 κυκλοφοροῦσαν στήν 'Ελλάδα 250.000 αὐτοκίνητα καί τό 1974 ἔφθασαν τά 650.000.

— Τό 1966 ὁ 'Εμπορικός μας Στόλος εἶχε 1.700 πλοῖα καί τό 1974 ἔγινε ἡ τρίτη στόν κόσμο ναυτιλιακή δύναμις μέ 3.150 σκάφη.

— Τό 1966 εἴχαμε 450.000 αὐτόματα τηλέφωνα καί τό 1974 ἔγιναν 1.500.000.

Ιδού, τέλος, πῶς ἔκρινε τήν Ἐπανάστασίν μας εἷς Βορειο - Ἠπειρώτης τήν καταγωγήν, ἐλλογιμώτατος Εὐάγγελος Π. Φωτιάδης, καθηγητής τῆς Φιλοσοφίας, χρηματίσας πρό τῆς 21/4/67, Διευθυντής τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης:

ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΤΗΣ 21ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΤΟΥ 1967

...Ἀναπολοῦντες τά πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου τοῦ 1967 γενόμενα, βλέπομεν ὅτι τό φυσικώτερον τῶν πραγμάτων ἦτο νά ἀχθῇ είς ἐξάρθρωσιν ὁ δημόσιος βίος τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ θεμέλιον καί ἀέτωμα εἶχε τήν ὀχλοκοπίαν. Συνεχής ἦτο ὁ λόγος περί δημοκρατίας, περί τῆς δυστήνου δημοκρατίας, ἡ ὁποία, νεφελώδης ἔννοια καθ' ἑαυτήν καί στερουμένη συγκεκριμένον περιεχόμενον, εἶναι ἀπ' αἰώνων τό κοινόν καταφύγιον καί ὁ κοινός παρονομαστής καί τῶν θολῶν καί ὑδαρῶν καί ἄνευ ἕρματος ἐγκεφάλων, ἀλλά καί τῶν δημοκολάκων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τό ἀναφαίρετον προνόμιον τῆς διαλύσεως τῶν πολιτειῶν. Καί ἐνῶ ὁ λόγος, ἄνευ τέλους, ἦτο περί δημοκρατίας πρό τῆς 21ης Ἀπριλίου τοῦ 1967, ὅμως καί ὑπόνοια ἔστω δημοκρατίας εἶχεν ἐξαφανισθῇ. Καί εἶχεν ἐπιβληθῇ καθαρά τυραννία τῆς ὑπό ποικίλα παραπλανητικά προσωπεῖα παρατάξεως ἐκείνης, ἡ ὁποία ἐπιβουλεύει τά ἐθνικά μας σύνορα, ἐπιβουλεύει τήν ἠθικήν καί πνευματικήν τάξιν πού ἀπορρέει ἀπό τήν ἱστορικήν παράδοσιν τῶν Ἑλλήνων, παράδοσιν πέντε καί πλέον χιλιάδων ἐτῶν, καί τῆς ὁποίας τό Παλλάδιον εἶναι τό ἑλληνοχριστιανικόν ἰδεῶδες, αὐτή ἡ γραμμή πλεύσεως τῆς πολιτικῆς κοινότητος τῶν Ἑλλήνων, σύμφωνα καί πρός τό Σύνταγμα πού ἐψηφίσαμεν πρό τινων μηνῶν.

Ὑπό τό ἀπατηλόν καί σαγηνευτικόν ἔνδυμα τῆς δημοκρατίας ἡ δημαγωγία ἐγκαθίστα τό ψεῦδος πρός πᾶσαν κατεύθυνσιν. Καί πρός μίαν μόνον κατεύθυνσιν δέν ἐψεύδετο ἡ δημοκολακεία: Πρός τόν πανσλαυϊκόν κομμουνισμόν, τοῦ ὁποίου ἐπόθει τήν συνεργασίαν χάριν παραμονῆς είς τήν ἐξουσίαν, χάριν ψηφοθηρίας. Κατεκρημνίζετο ὁ ἕτερος πόλος τῆς πολιτικῆς κοινότητος τῶν Ἑλλήνων, ἡ Παιδεία, ἡ ὁποία παρεδίδετο είς τό κομμουνιστικόν κόμμα καί είς τήν ἀθλιωτέραν τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, τήν Συνοδοιπορίαν, ἡ ὁποία μεθοδικῶς καί συστηματικῶς ὡς πρωτοπορία τοῦ πανσλαυϊκοῦ κομμουνισμοῦ ὑπεισέρχεται είς ὅλα ἀνεξαιρέτως τά καθεστῶτα, τά ὁποῖα, ὅλα ἀνεξαιρέτως, μετέχουν μεγαλυτέρου ἤ μικροτέρου ποσοστοῦ βλακείας, ἐκτρεφομένης ἀπό τόν τρόμον μήπως δέν θεωρηθῶμεν ἐπαρκῶς προοδευτικοί. Καί κατέλυεν ἡ δημεγερσία πρώτην καί κυρίως τήν κλασσικήν παιδείαν: Διότι ἡ κάρπωσις τῶν πολιτιστικῶν ἀγαθῶν ὅσα ἀπορρέουν ἀπό τήν ἀνεπανάληπτον, διό καί κλασσικήν, κληροδοσίαν τῶν δύο ὑποδειγματικῶν λαῶν, τῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ρωμαίων, συγκροτεῖ τήν διάνοιαν, ἐγκαθιστᾷ είς αὐτήν στερεούς τύπους, οἱ ὁποῖοι δέν ἀφίνουν ἔδαφος δράσεως είς τήν δημαγωγίαν, δέν ἐπιτρέπουν νά μένῃς ἐνεός ἐνώπιον τῶν μορμολυκείων τῆς ψευδοδημοκρατίας καί τῆς ψευδωνύμου προόδου...

Καί ἐνῶ σκότος ἐπεκάθητο βαθύ, ὅπως θά ἔλεγεν ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος, ἐνῶ τό πᾶν ἦτο ἀπεγνωσμένον, ὁ θεός «πόρον εὗρε», κατά τόν ἀρχαῖον τραγικόν: εὗρε τήν διέξοδον ὁ Θεός είς τό πρόσωπον τῆς Στρατιωτικῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου. Καί ἐσώθη ἡ χώρα. Καί ἐσώθη ἡ ἐθνική, ἡ ἠθική καί ἡ πολιτική τάξις τῶν Ἑλλήνων. Ἀποκατεστάθη ἡ ἔνδικος καί ἔννομος ἐλευθερία. Ἀποκατεστάθησαν αἱ Συμμαχίαι, δηλαδή ἡ ἐξωτερική ἀσφάλεια τοῦ τόπου. Ἀποκατεστάθη ἡ ἐσωτερική ἀσφάλεια. Ἀποκατεστάθη ἡ οἰκονομική τάξις. Ἀποκατεστάθη ἡ ἐκκλησιαστική τάξις. Ἀποκατεστάθη ἡ συνταγματική τάξις. Περιεχαρακώθη δηλαδή τό ἐθνικόν στρατόπεδον, ἐντός τοῦ ὁποίου σιγά-σιγά νέα ζωή θά ἀνθίσῃ ἀπό τά ἐρείπια, ὅσα συνεσώρευσαν τά τελευταῖα τέσσαρα πρό τῆς ἐπαναστάσεως ἔτη, τά ἔτη αὐτά διά τά ὁποῖα θά αἰσχύνεται ἡ ἑλληνική ἱστορία καί θά ἀποστρέφῃ ἀπό αὐτά τό πρόσωπον ἡ Κλειώ καί ἡ Μνημοσύνη.

Οἱ Στρατιῶται τῆς 21ης Ἀπριλίου τοῦ 1967 ἀπεκύλισαν τόν λίθον, — τόν λίθον τοῦ τάφου τῆς Ἑλλάδος. Καί εἶπαν πρός αὐτήν, ὅπως ὁ Ρήγας, ὅπως ὁ Κοραῆς: «Ἔγρεο μᾶτερ». Καί ἠγέρθη ἡ Μήτηρ. Καί ἐγερθεῖσα ἡ Αἰωνία Ἑλλάς ἐξαγγέλλει τήν ἐθνικήν μοῖραν: Τήν περίσωσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»

«ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ», συνέχεια τῶν σελίδων 199 - 221 τῆς Α΄ ἐκδόσεως

Φαίνεται, ἐκ τῶν πολλῶν ἐρωτήσεων, συζητήσεων καί δημοσιευμάτων, ὅτι ἡ ᾿Απριλιανή περίοδος (:21 ᾿Απρ. 1967 - 8 ᾿Οκτωβρ. 1973), ἔχει δημιουργήσει εἰς τόν Λαόν ποικίλας γνώμας, ἀπόψεις, ἐντυπώσεις καί ἐν πολλοῖς σύγχυσιν, κυρίως εἰς τάς νέας γενεάς.

Τά θέματα εἰς τά ὁποῖα περιστρέφεται ἰδιαιτέρως ἡ προσοχή καί τό ἐνδιαφέρον τῶν ἐρωτώντων, πάσης ἡλικίας καί ἰδεολογικῆς τοποθετήσεως, εἶναι:

Ε. *῏Ητο ἀνάγκη νά ἐπέμβουν, τότε, αἱ ῞Ενοπλοι Δυνάμεις; ᾿Εάν ναί, διατί δέν προέβη εἰς ὁμαλοποίησιν τῆς καταστάσεως, μετά παρέλευσιν ἑνός, δύο ἤ τό πολύ τριῶν ἐτῶν;*

Α: ῾Η ἀπάντησίς μου δίδεται εἰς τάς σελ. 199 ἕως 201 καί 203 στίχος 16 κ.ἑ. ᾿Επειδή δέν ἔγινε φαίνεται σαφές τό «῾Ο νοῶν νοείτω», τό διασαφηνίζω: — ᾿Αφοῦ δέν ἐπέτρεψαν τήν διεξαγωγήν ἐκλογῶν, τό 1973, ἕξ ἔτη μετά τήν ἐπανάστασιν, θά τήν ἐπέτρεπον ἐνωρίτερον; Ποῖοι, ὅμως, δέν τήν ἐπέτρεπον; α) Οἱ φύλακες, οἱ ὁποῖοι τάς ἀπέτρεψαν ἀκόμη καί τό 1973 μέ ἀφορμήν τό Πολυτεχνεῖον καί τάς ἄλλας πράξεις τῶν διαφόρων παραγόντων. β) Οἱ παλαιοί Πολιτικοί οἱ ὁποῖοι· καί τό Πολυτεχνεῖον ἐδημιούργησαν, καί τήν ἄρνησίν των προέβαλλον, ἐπιδιώκοντες τήν ἐκδίωξιν, καί ὄχι τήν ἀποχώρησιν τοῦ Στρατιωτικοῦ Καθεστῶτος,῾ἵνα μή τοῦτο ἀποτελέση, κακόν διά τό ἐπάγγελμά των, παράδειγμα πρός ἐπανάληψιν, ὑπό ἐπιδόξων μεταγενεστέρων των...

Ε: *Διατί δέν ἐκάματε ὅ,τι κάνουν οἱ Τοῦρκοι, συνεχῶς ἀπό τῆς ἐποχῆς τοῦ Κεμάλ ᾿Ατατούρκ (: 1922), μέχρι καί σήμερον;*

Α: Καί γνωστόν μᾶς εἶναι, καί πρότασις μᾶς ἐγένετο, ὑπό διαφόρων παραγόντων. ῾Η ἀπάντησίς μας ἦτο: «Δέν ἁρμόζει εἰς τήν νοοτροπίαν τῶν ῾Ελλήνων (:Πολιτικῶν τε καί Στρατιωτικῶν), αὐτή ἡ ὄχι καί τόσον ἐνάρετος κατάστασις. Τό νά διορίζεται δηλαδή διά τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων ἡ Πολιτική ῾Ηγεσία καί διά τῆς αὐτῆς δυνάμεως νά κατευθύνεται..., δῆθεν ὅτι τήν ψηφίζει ὁ Λαός, δῆθεν ὅτι κυβερνοῦν οἱ Πολιτικοί. ᾿Ανευθύνως διατάσσουν οἱ Στρατιωτικοί τούς Πολιτικούς, τούς ὁποίους... καί κρεμοῦν, ἁμαρτάνοντας! Καλά τούς κάνουν. ῞Ομως, εἰς τόν Πολιτισμόν καί τήν ἀρετήν τοῦ ῞Ελληνος, αὐτή ἡ πολιτική εἶναι ἀπαράδεκτος. ῾Ο ῞Ελλην Χριστιανός καί δή ᾿Ορθόδοξος, εἶναι εἰλικρινής, εὐθύς, ἀληθής, δίκαιος..., δέν φονεύει... δέν ψευδομαρτυρεῖ.

Προσθέτω, ὅμως, ἓν (:ὀλίγον ἀστεῖον, ὀλίγον μακάβριον), περιστατικόν πού μοῦ συνέβη τό ἔτος 1972: Ἠρώτησα τήν μητέρα μου, βέβαιος ὅτι θά πάρω τήν περισσότερον ὀρθήν ἀπάντησιν. (: Ποία μητέρα δέν λέγει τήν ἀλήθειαν καί τήν πλέον ὀρθήν συμβουλήν εἰς τά παιδιά της;)

Ἐσχεδιάζαμεν καί πρίν καί τότε... ἐκλογάς: — «Μητέρα, ποιόν θά ψηφίσης στίς ἐκλογές»... Ἡ ἀπάντησις: «Τόν Παυλῆ, παιδί μου». (: Παυλῆν, φυσικά, ἠννόει τόν ἀείμνηστον Παῦλον Βαρδινογιάννην).

—Γιατί τόν Παυλῆ καί ὄχι τό γυιό σου; — Γιατί, παιδί μου, ὁ Παυλῆς, μοῦ πέμπει τ' αὐτοκίνητό του καί μέ πηγαίνει στό Νοσοκομεῖο, μοῦ τό ξαναπέμπει νά μέ ξαναφέρει στό σπίτι!... Τό κάνεις, παιδί μου, ἐσύ, τοῦτο νά (: αὐτό δά); — Ὄχι βέβαια...

Διά νά κατακλείσω, ὁριστικῶς, τό θέμα αὐτό τῶν ἐκλογῶν διά τό ὁποῖον κατηγορούμεθα ὅτι ἔπρεπε νά τάς εἴχομεν κάμει τό ἀργότερον τό 1970, ἀπαντῶ: Ἦτο ἀδύνατον, διά χιλίους λόγους. Ἀλλά καί διότι δέν ἐπρόκειτο νά ἀναγνωρίσουν οἱ «μαστόροι» τῶν ἐκλογικῶν μαγειρείων, συνδικαλισμένοι πολιτικοί, «ἐντολοδόχοι»..., τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν πού θά διεξήγοντο ἀπό τήν «Χούντα»..., ὁπότε θά εἴχομεν «θησαυρόν ἀνθράκων»... Αὐτοί δέν ἀναγνωρίζουν τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν πού διεξάγουν οἱ ἴδιοι καί θά ἀνεγνώριζον τά ἰδικά μας; «Βίαν καί νοθείαν» ἐχαρακτήριζον τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν πού διεξῆγεν ἡ Ε.Ρ.Ε. (: Καραμανλῆς), τό αὐτό ἰσχυρίζετο καί ἡ Ε.Ρ.Ε. διά τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τοῦ Φεβρουαρίου 1964 τῆς Ε.Κ. (: Παπανδρέου).

Καί ὁ Παπανδρέου, υἱός, ἐδήλωνεν ὅτι: Ἐάν τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 28ης Μαΐου τοῦ 1967 θά ἦτο ὑπέρ τῆς Ε.Κ. θά ἦτο γνήσιον, ὅμως, θά ὥρκιζε λαϊκήν Κυβέρνησιν εἰς τήν Πλατεῖαν Συντάγματος, ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀνωτάτου Ἄρχοντος, ὡς προέβλεπε τό Σύνταγμα. Ἐάν τό ἀποτέλεσμα θά ἦτο ὑπέρ τῆς Ε.Ρ.Ε., τότε δέν θά τό ἀνεγνώριζε καί... Δηλαδή, δημοκρατικό, μονά ζυγά... δικά μας!

Ἄλλο θέμα διά τό ὁποῖον μᾶς κατηγοροῦν εἶναι τό Κυπριακόν.

Καί τό θέμα τοῦτο ἐξαντλητικῶς ἀναπτύσσεται εἰς τάς σελίδας 208 - 215 εἰς ἅς καί παραπέμπονται οἱ ἐνδιαφερόμενοι,ἵνα... ἰδόντες, πιστεύσωσιν.

Ὅμως, παραθέτω κατωτέρω καί τινα δημοσιεύματα τῆς ἐφημερίδος τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης, «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ» ἀναμφισβητήτου σοβαρότητος, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει ὅτι,

1ον. Τό Κυπριακόν ἔχει τήν ρίζαν του εἰς τάς συμφωνίας Ζυρίχης -Λονδίνου τοῦ 1959, τάς ὁποίας ὑπέγραψαν, ἀπό κοινοῦ ὁρμώμενοι, οἱ Μακάριος τῆς Κύπρου καί Καραμανλῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀναγνωρίσαντες καί τήν «φίλην - σύμμαχόν μας» Τουρκίαν συνέταιρον καί συνεγγυητήν τοῦ Συντάγματος τῆς Κύπρου.

Τό Σύνταγμα, ἐκεῖνο, τό κατήγγειλεν ὁ Μακάριος ὅστις διά τῆς ἐνεργείας του ἐκείνης τοῦ Νοεμβρίου (: Ἄχ! Νοέμβριε), 1963 προεκάλεσε τήν βάρβαρον, μέν, Συνταγματικῶς, δέ, νόμιμον τουρκικήν ἀντίδρασιν: Ἀπειλαί Διπλωματικαί καί θανατηφόροι ἀεροπορικοί βομβαρδισμοί!

Κύπρος καί Ἑλλάς, δηλαδή: Μακάριος καί Παπανδρέου, πατήρ, εὗρον ὡς ἀντίδοτον, τήν κρυφίως καί μή ἐπιτρεπομένην ὑπό τῶν συνθηκῶν Ζυρίχης - Λονδίνου, ἀποστολήν Ἑλληνικῶν Δυνάμεων εἰς Κύπρον. Ἀλ-

λοι τήν ἀναβιβάζουν εἰς 5 (:πέντε) χιλιάδας καί ἄλλοι εἰς ὀκτώ ἢ καί δέκα. Ὅλοι, ὅμως, τήν ἔχουν βαπτίσει Μεραρχίαν. Ἀλλ᾽ ἡ Μεραρχία, ὅπως νά τό θέλωμεν, εἰς ὅλα τά κράτη, ἔχει δύναμιν δώδεκα ἕως δεκατρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν.

Ἡ ἀποστολή της δέν ἐξεπληρώθη ποτέ.

Ὁ Μακάριος τήν ἐθεώρει ἐχθρικωτέραν ἀπό τάς Τουρκικάς ἐχθρότητας ἐναντίον του. Ἔπραξεν ὅ,τι ἠδύνατο διά τήν ἀπομάκρυνσίν της... Ἔπεισε τόν Πρωθυπουργόν τῆς Ἑλλάδος, Παπανδρέου Γεώργιον, νά ἀνακαλέση εἰς τήν Ἑλλάδα τήν «Μεραρχίαν» ἣν ἐχαρακτήριζεν ὡς «Στρατόν κατοχῆς!» Τό ἀδιάσειστον ἀποδεικτικόν παρατίθεται κατωτέρω, καί, ἐν φωτοτυπίᾳ. Ἐφημερίς «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ» 29 Νοεμβρίου 1964.

Παραπεμπόμεθα εἰς τάς σελίδας 208 - 215 τοῦ ἀνά χεῖρας βιβλίου διά περισσοτέρας λεπτομερείας, ἀποδεικνυούσας τούς ὑπευθύνους τοῦ «Κυπριακοῦ» θέματος. Ἐπαναλαμβάνω, διά τούς ἀπίστους κατηγόρους ὅτι, ἀκόμη καί ἂν παραδεχθῶ, πού δέν τό παραδέχομαι, βεβαίως, ὅτι ἀνακαλέσαντες τήν «Μεραρχίαν» διεπράξαμεν ἔγκλημα καί δή προδοσίας, ἀπαντῶ: Προδόται θεωροῦνται ὑπό τῶν Νόμων καί τῶν Κανονισμῶν οἱ παραδίδοντες εἰς τόν ἐχθρόν τῆς Πατρίδος, μυστικά ἐπικίνδυνα διά τήν ἀσφάλειάν της ἢ παραδίδωσιν Πάτριον ἔδαφος.
Ἡμεῖς, οὔτε μυστικά παρεδώσαμεν, οὔτε ἑκατοστόν μέτρου ἐδάφους τῆς Πατρίδος μας, περιλαμβανομένης τῆς Κύπρου παρεδώσαμεν. Ἀπεσύραμεν τάς εἰς Κύπρον δυνάμεις μας, συμφωνήσαντες νά παραμείνουν τά πράγματα ἀκριβῶς ὅπως εἶχον πρό τῆς ἀναλήψεως τῆς Ἐξουσίας παρ᾽ ἡμῶν, κ α ί, ἀκριβῶς ἔτσι τά παρεδώσαμεν ὅταν ἀπήλθομεν, τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1973.

Ἡμεῖς οἱ «Συνταγματάρχαι» ὅπως μᾶς ἀποκαλοῦν, προετιμήσαμεν αὐτήν τήν χλεύην πού ἐκτοξεύεται, ἔκτοτε, ἐναντίον μας ἀπό ἐχθρούς καί φίλους, παρά νά εἴχομεν ὁδηγήσει τήν Πατρίδα μας εἰς μίαν βεβαίαν συμφοράν τῆς μορφῆς 1897, 1922! Καί τέλος, ἐρωτῶ: Διατί δέν ἀνοίγεται ὁ «Φάκελλος» τῆς Κύπρου; Διατί παραμένει ἀναπάντητος ἡ εἰς τάς σελίδας τοῦ παρόντος βιβλίου, ἐν ἀντιγράφῳ καταχωρισμένη μήνυσις, ἐγκρίτου καί διαπρεποῦς Δικηγόρου Ἀλφαντάκη Γ.; (Βλέπε σελ.: 212 -215).

«Λέτε» νά θέλουν, οἱ κρατοῦντες, νά μᾶς προστατεύσουν; Αὐτοί οἱ ὁποῖοι μᾶς κρατοῦν ἐν φυλακαῖς ἐπί εἰκοσαετίαν καί πλέον, βάσει νόμου ἀντισυνταγματικοῦ, ὡς οἱ ἴδιοι παραδέχονται διά τοῦ ἄρθρου 111 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος; Ἄπαγε τῆς!... Αὐταί εἶναι αἱ προσωπικαί μου ἀπόψεις. Δέν ἀποποιοῦμαι... ἀντιθέτους. Παρατίθενται κατωτέρω τά σχετικά μέ τό θέμα τοῦτο δημοσιεύματα τῆς ἐφημερίδος Ἡρακλείου «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ», ἀλλά σχετιζόμενα καί μέ τά προηγηθέντα τῆς Ἐπαναστάσεώς μας θλιβερά γεγονότα τά ὁποῖα ἐδημιούργησαν τήν προεπαναστατικήν ἀτμόσφαιραν.

«ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ»

18.2.1963

Ἐγνώσθη ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος μή δυνάμενος πλέον νά συντηρήση τόν μύθον περί βασιλικῆς πρωτοβουλίας προσανατολίζεται εἰς τήν ἰδέαν νά παραιτηθῆ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος καί ἐν συνεχείᾳ νά ἀναχωρήση εἰς τό ἐξωτερικόν

10.4.1963

Ὡς πρωτοφανής εἰς θρασύτητα καί προκλητικότητα χαρακτηρίζεται ἡ ἐνέργεια τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ νά δημιουργήση κατάστασιν ἀναταραχῆς εἰς τήν Ἑλλάδα. Παρά τούς νόμους καί παρά τάς ἀποφάσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν ἐντολῆς τῆς Μόσχας, ἤρχισε τήν ἐπίθεσίν του κατά τῆς χώρας μας μέ ἀντικειμενικόν σκοπόν νά δυσφημήση τήν Ἑλλάδα εἰς τό ἐξωτερικόν, ὅτι δῆθεν ἐδῶ διώκεται ἡ «Δημοκρατία».

25.5.1963

Ἐνῶ αἱ ἀρχαί ἐνεργοῦν δραστηρίως διά τήν διαλεύκασιν τῶν ἐκτρόπων Θεσσαλονίκης καί αὐστηράν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων, ὁ βουλευτής Λαμπράκης χαροπαλεύει. Τό κόμμα τῶν προοδευτικῶν μέ ἀνακοίνωσίν του στιγματίζει τά ἔκτροπα καί ζητεῖ ἐπείγουσαν διαλεύκανσιν τῆς ὑποθέσεως. Ἡ τοπική ΕΔΑ ὀργανώνει συγκέντρωσιν δι᾽ αὔριον.

26.5.1963

Δι᾽ ἐπισήμου κυβερνητικῆς ἀνακοινώσεως καταγγέλλεται τό Κέντρον διά τήν ἠθικῶς καί ἐθνικῶς ἀπαράδεκτον στάσιν του ἐπί τῶν γεγονότων τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ Ε.Κ. συνεπικουρουμένη ὑπό τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς παροτρύνει τόν λαόν εἰς ἀναρχικάς ἐκδηλώσεις.

28.5.1963

Τήν 2.22΄ πρωϊνήν σήμερον ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ βουλευτοῦ Πειραιῶς Γρ. Λαμπράκη, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπέλθει τήν 1.22΄ π.μ. Ἡ καθυστέρησις τῆς ἀναγγελίας ἐγένετο διά νά δοθῆ χρόνος εἰς τήν Ἀστυνομίαν νά λάβη ἔκτακτα μέτρα εἰς τήν περιοχήν τοῦ νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ.

Τήν 11.30 π.μ. τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐπραγματοποιήθη εἰς τό θερινόν κινηματοθέατρον «Κάστρο» ἡ προαναγγελθεῖσα πολιτική συγκέντρωσις τῆς Ν.Ε. τῆς ΕΔΑ Ἡρακλείου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὡμίλησεν ὁ ἀφιχθείς πρός τοῦτο τό ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου εἰς τήν πόλιν μας γνωστός ἕλλην κομμουνιστής ἡγέτης Ἐμμαν. Γλέζος.

29.5.1963

Τά συντηρητικά στελέχη τῆς Ε.Ν. Κέντρου ἐξηγέρθησαν κατά τῆς ἡγεσίας των διά τήν πλήρη εὐθυγράμμισιν αὐτῆς μετά τῆς κομμουνιστικῆς παρατάξεως ἀπειλοῦν ἀποχώρησιν εἰς περίπτωσιν συνεχίσεως τῆς συνεργασίας.

Τήν 4ην ἀπογευματινήν ἐγένετο ἡ κηδεία τοῦ βουλευτοῦ Γρ. Λαμπράκη ἀπό τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Μητροπόλεως. Εἰς τήν κηδείαν παρέστησαν ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς κ. Ροδόπουλος, ἀρχηγοί κομμάτων καί πολλοί βουλευταί.

῾Ο φιλόσοφος καί μαθηματικός λόρδος Ράσσελ, εἰς ἐπιστολήν του δημοσιευθεῖσαν σήμερον εἰς τήν ἐφημερίδα «Γκάρντιαν», γράφει ὅτι ἐπιδεικνύεται βαρβαρότης ἐν ῾Ελλάδι ἐναντίον τῶν πολιτικῶν κρατουμένων καί ἐναντίον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται διά τήν ἀπαγόρευσιν τῶν πυρηνικῶν ὅπλων.

7.7.1963
῾Ο ἀρχηγός τῶν Φιλελευθέρων κ. Σ. Βενιζέλος ἀγωνίζεται νά ἐπιτύχη ἀντικατάστασιν τῆς ὑπηρεσιακῆς κυβερνήσεως Πιπινέλη δι᾿ ἑτέρας πολιτικῆς - μεταβατικῆς. ᾿Ισχυρίζεται ὅτι ἡ ὅλη προσπάθειά του ἀποβλέπει εἰς τήν ἐξασφάλισιν ἐλευθέρων καί ἀδιαβλήτων ἐκλογῶν.

28.8.1963
῾Ο ἐπανελθών χθές ἐκ Μόσχας ἐπίδοξος ἀρχηγός τοῦ ΚΚΕ Μανώλης Γλέζος, ἀποφυγών ἐπιμόνως νά ἀποκηρύξη τάς γνωστάς δηλώσεις του «περί μακεδονικῆς μειονότητος» καί περιορισθείς εἰς ὅσα ὑπεδείχθησαν κατά τήν ἄφιξίν του εἰς τό ἀεροδρόμιον ἀπό μέρους ἡγετικῶν στελεχῶν τῆς ΕΔΑ, ἐπιβεβαίωσεν ἐμμέσως τά ὑποστηριχθέντα.

2.9.1963
῾Ο ραδιοσταθμός τῆς βουλγαρικῆς πρωτεύουσας εἰς χθεσινήν ἐκπομπήν του μετέδωσε σχόλιον τοῦ συνεργάτου του ὑπό τόν τίτλον «Οἱ νεοφασίσται τῆς ῾Ελλάδος ὑψώνουν καί πάλι κεφάλι», ἐπιτεθείς βιαιότατα κατά τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καί τῆς Κυβερνήνσεως ὡς ὑπευθύνων διά τήν δολοφονίαν τοῦ Λαμπράκη.

9.9.1963
῾Η Διοικοῦσα ᾿Επιτροπή τῆς ΕΡΕ ἀπήντησεν εἰς τόν χθεσινόν λόγον τοῦ κ. Γ. Παπανδρέου καί τονίζει ὅτι ἡ ῞Ενωσις Κέντρου ἔπαυσε νά ὑπάρχη ὡς πολιτική δύναμις ἀφοῦ ἐξηναγκάσθη νά χρησιμοποιήση τίς δυνάμεις τῆς ᾿Αριστερᾶς.

9.12.1963
᾿Επιβεβαιώθη πλήρως ὅτι ὁ πρωθυπουργός τῆς μειοψηφίας κ. Παπανδρέου ἐξεβίασε τόν Βασιλέα νά δεχθῆ τήν ἀήθη ἀξίωσίν του ὅπως προκηρύξη νέας ἐκλογάς ἄλλως θά στηριχθῆ εἰς τάς ψήφους τῶν κομμουνιστῶν.

10.12.1963

῾Ο ἀρχηγός τῆς ΕΡΕ κ. Καραμανλῆς ἀποχωρήσας ἐκ τῆς πολιτικῆς, ἀνεχώρησεν χθές διά Παρισίους. Οἱ πολιτικοί κύκλοι θεωροῦν τήν ἀποχώρησιν ὡς ὑπηρετοῦσαν κάποιαν σκοπιμότητα καί κατά συνέπειαν ὑποκειμένην εἰς ἀνάκλησιν εὐθύς ὡς ἐκλείψη ἡ σκοπιμότης. ᾿Αντικαταστάτης του εἰς τήν ἡγεσίαν ὁ κ. Παναγιώτης Κανελλόπουλος.

5.1.1964

Δεινήν κρίσιν διέρχεται ἡ ῞Ενωσις Κέντρου συνεπεία τῶν κακῶν χειρισμῶν τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος ἀπό τῆς πλευρᾶς τοῦ κ. Γ. Παπανδρέου.

11.1.1964

Νέον «Λαϊκόν Μέτωπον» δημιουργεῖται μεταξύ ΕΔΑ καί ῾Ενώσεως Κέντρου πρός ἀντιπερισπασμόν εἰς τήν δημιουργίαν τῆς πανισχύρου ῾Ηνωμένης ᾿Εθνικῆς Δημοκρατικῆς Παρατάξεως.

῾Ο ὑπουργός Δικαιοσύνης τῶν ΗΠΑ Ρόμπερτ Κέννεντυ ἐξῆλθεν σῶος αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος κατά τό ὁποῖον ἐτραυματίσθηκαν 3 γυναῖκες.

25.1.1964

Μέ τήν ἐπιβλητικήν συγκέντρωσιν τῆς πλατείας ᾿Αριστοτέλους ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐξεφώνησε βαρυσήμαντον λόγον ὁ κ. Π. Κανελλόπουλος, ἤρχισεν ὁ ἀποφασιστικός ἀγών τῆς ἡνωμένης ἐθνικῆς παρατάξεως διά τήν ἀποκατάστασιν τῆς γαλήνης καί τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος τῆς χώρας.

Οἱ μαθηταί καί αἱ μαθήτριαι τῶν δημοσίων καί ἰδιωτικῶν σχολείων Μέσης ᾿Εκπαιδεύσεως τῆς πόλεώς μας συγκρότησαν χθές τήν 10 π.μ. ὀγκώδη διαδήλωσιν διαμαρτυρίας διά τάς βαναυσότητας τάς ὁποίας διαπράττουν κατ᾿ αὐτάς εἰς Κύπρον οἱ ὑποτακτικοί τοῦ Κιουτσούκ καί τοῦ Ντενκτάς εἰς βάρος τῶν ῾Ελλήνων ἀδελφῶν μας.

9.2.1964

Σήμερον καί περί ὥραν 11 π.μ. θά γίνη εἰς Χανιά δημοσίᾳ δαπάνη καί μέ τιμάς Πρωθυπουργοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἡ κηδεία τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων καί συναρχηγοῦ τῆς ῾Ενώσεως Κέντρου ἀειμνήστου Προέδρου Σοφοκλῆ Βενιζέλου.

Πλήθη συμπολιτῶν ἀναχωροῦν σήμερα τό πρωΐ γιά τά Χανιά γιά νά προσκυνήσουν τόν νεκρόν τοῦ Προέδρου Σοφοκλῆ Βενιζέλου καί νά συνοδεύσουν τοῦτον μέχρι τῆς τελευταίας του κατοικίας, στό ἱστορικό ᾿Ακρωτήρι.

10.2.1964

Ὁ κ. Ἀνδρέας Γ. Παπανδρέου ὑπέβαλεν ὑποψηφιότητα βουλευτοῦ χωρίς νά εἶναι ἐγγεγραμμένος εἰς τούς ἀναθεωρημένους ἐκλογικούς καταλόγους οἱασδήποτε περιφερείας τῆς Ἑλλάδος. Παρά ταῦτα ἐδήλωσεν οὗτος ψευδῶς ὅτι εἶναι ἐγγεγραμμένος εἰς τούς ἐκλογικούς καταλόγους τοῦ Δήμου Ἀθηναίων. (σ.σ.: Περίεργον! Ὁ Ἀνδρέας, ψέματα; Ποτέ.)

17.2.1964

Κατ᾽ ἀνακοίνωσιν ἐκ τοῦ ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν τά τελικά ἀποτελέσματα τῶν χθεσινῶν ἐκλογῶν ὁλοκλήρου τῆς χώρας ἔχουν ὡς ἀκολούθως: Ἐψήφισαν ἐγκύρως 4.504.718. Ἔλαβαν: Ε.Κ. 2.377.647 ἤτοι ποσοστόν 52,78%. ΕΡΕ - Προοδευτικοί: 1.576.550 ἤτοι ποσοστόν 35%. ΕΔΑ: 540.687 ἤτοι ποσοστόν 12%. Μεμονωμένοι: 9.934 ἤτοι ποσοστόν 0,22%.

8.3.1964

Ἀγαθός, πρᾶος καί ὀρθοσκέπτης ὡς βασιλεύς, βαθύς ὁλοκληρωτικός, πατριώτης Ἕλλην ὡς πολιτικός, ἁγνός, πολιτισμένος καί συναισθηματικός ὡς ἄνθρωπος ἀνεπίληπτος ὡς οἰκογενειάρχης, εὐσεβής τηρητής τῶν ἐντολῶν καί εὐλαβής ἀποδέκτης τῆς Θείας Διδασκαλίας ὡς χριστιανός ὀρθόδοξος, ὁ βασιλεύς τῶν Ἑλλήνων Παῦλος ὁ Α΄ ἄφησεν χθές τήν τελευταίαν πνοήν του εἰς τάς 4.12 τό ἀπόγευμα εἰς τά ἀνάκτορα τοῦ Τατοΐου.

8.3.1964

Ὁ νέος Βασιλεύς Κωνσταντῖνος ὡρκίσθη ἐνώπιον τῶν ἐπισήμων εἰς τάς 7.20 τῆς χθές. Ὀλίγον μετά τήν ὁρκωμοσίαν τοῦ νέου Βασιλέως ὁ πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Παπανδρέου ὑπέβαλεν εἰς αὐτόν κατά τούς ὁρισμούς τοῦ Συντάγματος τήν παραίτησιν τῆς κυβερνήσεως ἥν καί ἠρνήθη οὗτος νά ἀποδεχθῇ.

27.3.1964

Ἔντασιν τῆς ὑφισταμένης εἰς τούς κύκλους τῆς Κυβερνήσως καί τῆς Ε.Κ. δυσφορίας προεκάλεσεν ἡ ἀπόφασις τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ ὅπως μεταβιβάση ἁρμοδιότητας τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου εἰς τριμελῆ ἐπιτροπήν οὐσιαστικῶς ὅμως εἰς τόν υἱόν του κ. Α. Παπανδρέου, ὑπουργόν Προεδρίας ὅστις συγκεντρώνει ὁλονέν καί περισσοτέρας ἁρμοδιότητας καί ἀναμιγνύεται μέ ἀποφασιστικήν γνώμην εἰς ὅλα τά θέματα.

Ὁ πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως κ. Γ. Παπανδρέου ἐρωτηθείς σχετικῶς μέ τάς ἀδείας προσκαίρου ἐπισκέψεως ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ παραπετάσματος τριῶν γνωστῶν κομμουνιστῶν ἐτόνισεν ὅτι ἡ γραμμή τῆς κυβερνήσεως εἶναι ἀμετάβλητος. Διά τόν ἐπαναπατρισμόν θά ἐξετάζωνται αἱ ἀτομικαί περιπτώσεις.

25.5.1964

῾Ο κ. Παπανδρέου ἐξαναγκασθείς ἀπό τήν σημειωθεῖσαν πανελλήνιον ἐξέγερσιν νά ἀναβάλη πρός τό παρόν τήν ὑπεσχημένην εἰς τήν ΕΔΑ ἔναντι τῆς ἐκλογικῆς της ὑποστηρίξεως νομιμοποίησιν τοῦ ΚΚΕ, ἐπροκάλεσε τήν ἔκρηξιν ὀργῆς τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

29.11.1964

῾Ο ᾽Αρχιεπίσκοπος Μακάριος καί ὁ ῞Ελλην πρωθυπουργός κ. Παπανδρέου ἀπεφάσισαν ἀπό κοινοῦ ὅπως διατάξουν τήν ἀνάκλησιν ἐκ Κύπρου τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων ἀπό τῶν γεγονότων τῶν Χριστουγέννων τοῦ παρελθόντος ἔτους 10 χιλιάδων ἀξιωματικῶν καί στρατιωτικῶν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ. (σ.σ.: ᾽Ιδού ποῖοι ἐπεδίωκον τήν ἀνακλησιν τῆς «Μεραρχίας».)

᾽Απάντησις εἰς κατηγορίαν ἐναντίον μου:

«Βαλιδέ Τζαμί»

Εἷς συνδικαλιστής ἐκπροσωπῶν ἕνα μέρος τοῦ Δικαστικοῦ Σώματος ἀπεχαιρέτησεν ἐπικηδείως Δικαστικόν ἐγνωσμένης ἀρετῆς καί κύρους, τόν ἀείμνηστον Τσεβᾶν Δημήτριον.

Θελήσας νά ἐξάρη τήν γενναιότητά του, προέβη εἰς ταπεινωτικάς εἰς βάρος μου πληροφορίας μή ἀνταποκρινομένας εἰς τήν ἀλήθειαν.

Εἶπε, δηλαδή, ὁ ὁμιλητής ὅτι ὁ θανών ἀνώτατος Δικαστικός ἀπέδειξε τήν γενναιότητά του ὅταν ἀντέδρασεν ἀποφασιστικῶς καί θαρραλέως εἰς τήν ἀπόφασίν μου καί διαταγήν μου νά κατεδαφισθῆ ἕνα ἐρειπωμένον καί ἐπικινδύνως ἑτοιμόρροπον κτίριον εἰς τό ῾Ηράκλειον Κρήτης, ὑπό τόν κακόηχον τίτλον Βαλιδέ Τζαμί.

Τήν κατεδάφισιν διέταξα κατόπιν εἰσηγήσεως τῆς ᾽Αρχαιολογικῆς ῾Υπηρεσίας τοῦ Κράτους καί προσωπικῆς διαπιστώσεως, συναινούντων ἁπάντων τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιακῶν παραγόντων, παρισταμένου καί τοῦ ἀειμνήστου Δικαστικοῦ ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ μόνος πού προσεπάθησε νά μέ πείση διά τήν μή κατεδάφισιν. ῞Οταν τόν ἠρώτησα, ἄν θά ἀναλάβη τήν εὐθύνην τῶν φονευθησομένων ἐκ τῆς καταρρεύσεως τοῦ κτιρίου, βεβαίας θεωρουμένης ὑπό τῶν Τεχνικῶν ῾Υπηρεσιῶν, ἀπήντησεν ὅτι αὐτό δέν είναι ἰδική του ἁρμοδιότης καί ὅτι δέν θά ἐπιτρέψη τήν κατεδάφισιν! ᾽Απετάνθην, τότε, εἰς τάς ἁρμοδίας ῾Υπηρεσίας καί τάς διέταξα νά προβοῦν εἰς τήν κατεδάφισιν καί ἐάν τις, οἱοσδήποτε, ἀντιδράση, νά συλληφθῆ καί νά ὁδηγηθῆ εἰς τήν Δικαιοσύνην ὡς οἱ Νόμοι ὁρίζουν.

῾Η κατεδάφισις ἐπραγματοποιήθη χωρίς οὐδεμίαν ἀντίδρασιν. ᾽Ανηγέρθη τῇ ἐντολῇ μου καί συμφώνου εἰσηγήσεως τοῦ Δ/ντοῦ τῆς ᾽Αρχαιολογικῆς ῾Υπηρεσίας ἀειμνήστου Μαρινάτου Σπυρίδωνος, διεθνοῦς ἐμβελείας καί κύρους ἀκαδημαϊκοῦ ᾽Αρχαιολόγου, πανομοιότυπον ὑπό σμίκρυνσιν (:κλίμακος 1:10), κτίριον τό ὁποῖον κοσμεῖ τήν δημιουργηθεῖσαν πλατεῖαν μετά τήν κατεδάφισιν τοῦ ὄγκου τῶν ἑτοιμορρόπων τοίχων! Τοίχων κενῶν παντός μνημείου! Εἶχεν ἀπογυμνωθῆ παντός ἀρχαιολογικοῦ ἀντικειμένου ἀπό τοῦ ἔτους 1928 ὅταν εἶχε μεταρρυθμισθῆ

καί χρησιμοποιηθῆ ὡς Γυμνάσιον θηλέων ὑπό τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἐθνάρχου Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

Τό εἶχαν κτίσει οἱ Μοναχοί τοῦ Αὐγουστίνου ἐπί Ἐνετοκρατίας μετά τήν κατάληψιν τῆς Κρήτης ὑπό τῶν Σταυροφόρων τῆς 4ης Σταυροφορίας (:1204), καί ἐλειτούργει ὡς Ναός τοῦ Σωτῆρος (:San Salvator), μέχρι τῆς καταλήψεως τῆς Κρήτης ὑπό τῶν Τούρκων τό 1669.

Ἔκτοτε μετετράπη εἰς Μουσουλμανικόν Τέμενος καί ὠνομάσθη Βαλιδέ Τζαμί πρός τιμήν τῆς Σουλτάνας ἐξ Ἡρακλείου Κρήτης ἀπαχθείσης καί ἐκμουσουλμανισθείσης, βία τεθείσης εἰς τάς κλινικάς ἀπολαύσεις τοῦ Σουλτάνου...

Ἡ ἀρχική του μορφή ἦτο Ξυλόστεγος, μονόκλυτος Γοτθικοῦ ρυθμοῦ Ναός τοῦ 14ου αἰῶνος, θαυμαζόμενος διά τήν ἰδιαιτερότητα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοῦ μνημειώδους ρυθμοῦ του.

Αἱ ὡς ἄνω μεταμορφώσεις του τό εἶχον καταστήσει ἐρείπιον. Τά θεμέλιά του εὑρίσκοντο ἕν μέτρον ἐπάνω ἀπό τό ἔδαφος ὡς ἐκ τῶν ἔργων ὁδοποιΐας κ.λ.π..., ἐκρέματο καί οἱ τοῖχοι του, ἀνατολικῆς καί δυτικῆς πλευρᾶς ἔφερον ρωγμάς ἀπό τῆς κορυφῆς ἕως τοῦ ἐδάφους. (ἀπό ἄνω ἕως κάτω).

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἐκτίσθη καί παρεδόθη εἰς τήν πόλιν τοῦ Ἡρακλείου, πανομοιότυπον μνημεῖον τοῦ ἀρχικῶς οἰκοδομηθέντος καί κοσμεῖ μίαν ὡραίαν πλατεῖαν εἰς τήν καρδίαν τῆς θρυλικῆς πόλεως. Ἀποτελεῖ καί ἀξιοθέατον μνημεῖον, πού ὡς εἶχε, μόνον μνημεῖον δέν ἦτο, ἀλλά καί ζωτικόν πνεύμονα διά τήν πόλιν ἀποτελεῖ.

Οἱ ἡρωϊσμοί ἐναντίον δεσμωτῶν, ἤδη, ἀφήνονται εἰς τήν κρίσιν τῶν ὑγιῶς σκεπτομένων ἀνθρώπων. Ὅμως, οὔτε ἥρωας βλέπομεν εἰς τό περιστατικόν, οὔτε δειλόν. Βλέπομεν ἕνα ἰδεολόγον εἰς τόν ὁποῖον οὐδείς τῶν διαλεγομένων ἰσχυρίσθη ὅτι εἶναι ἥρως.

Οἱ Ἡρακλειῶται γνωρίζουν καί δύνανται, καί νά κρίνουν καί νά καταρῶνται, «δρυός πεσούσης» ἤ νά συγχωροῦν.

Ἐάν συνεχίσω νά ἀπαντῶ εἰς ὅσα ἐρωτήματα μοῦ τίθενται θά πρέπει νά συγγράφω ἄλλον, ἤ ἄλλους πολλούς τόμους, δι ὅ κλείω καί τό παράρτημα τοῦτο καί ὑπόσχομαι νά ἀπαντῶ ἐπιστολικῶς, μέ δικαίωμα δημοσιεύσεως ὑπό τοῦ λήπτου τῆς ἀπαντήσεώς μου.

Ἔγραφον τήν 8.12.1994
Σ.Γ.Π.

ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Ἐπειδή εἷς τῶν ἀναγνωστῶν, τοῦ ὁποίου τά σχόλια δημοσιεύονται εἰς τήν σελίδα 254 θεωρεῖ ὡς τό σοβαρώτερον ἐπίτευγμα τῆς Ἐπαναστάσεώς μας τήν ἔκπτωσιν τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας, καί τήν καθιέρωσιν τῆς Προεδρευομένης, καί ἐπειδή πολλοί μέ ἔχουν κατηγορήσει διά τάς διατυπωθείσας ἀπόψεις μου ἐπί τοῦ Πολιτειακοῦ, εἰς τήν 1ην ἔκδοσιν (ὅρα κεφ. ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ σελ. 217-9), προσθέτω ἤδη ὅτι: α) Τό ὄνομα τοῦ εἴδους τοῦ πολιτεύματος δέν μέ ἀπασχολεῖ τόσον, ὅσον μέ ἐνδιαφέρει τό

ποιόν τῶν ἀρχόντων τοῦ λαοῦ. β) Ἡ σύγκρισις τῶν ἀποτελεσμάτων μεταξύ τῶν μέχρι τοῦδε ἀπό παλιγγενεσίας τοῦ Ἔθνους μας (1821), διά νά μήἀνατρέξωμεν εἰς τήν Ἱστορίαν τῶν τεσσάρων χιλιετιῶν τῆς φυλῆς μας, εἶναι ἀσυγκρίτως εὐνοϊκώτερα ὑπέρ τῶν θεσμῶν τῆς Βασιλευομένης - Συνταγματικῆς - Δημοκρατίας. Ἀναφέρονται, πρός ἀπόδειξιν, λίαν συντόμως, τά ἑξῆς παραδείγματα: 1) Ἐπί Βασιλευομένης Δημοκρατίας ἀνεκτήθησαν ἡ ὡραία Ἑπτάνησός μας. 2) Ὑπό Ἴδιον ὡς ἄνω Πολίτευμα κατά τούς Α΄ και Β΄ Βαλκανικούς πολέμους 1912 - 13 ἐτριπλασιάσθη ἡ Πατρίς μας. 3) Το Ἔπος τοῦ 1940 - 1949, ὑπό Βασιλευομένην Δημοκρατίαν ἐδημιουργήθη.

Καί τελευταῖον, οὐχί ἔσχατον: Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, τόν Μάρτιον 1929 εἰς τήν Βουλήν εἶπε: «Παρακαλῶ ἐπιτρέψατέ μου νά ὁμολογήσω. Ἐγώ ἐδίχασα τόν Ἑλληνικόν Λαόν, ὄχι ὁ Κωνσταντῖνος» καί ἀπό τό Παρίσι αὐτοεξόριστος μετά τό ἀποτυχόν Πραξικόπημά του τῆς 1/3/1935 ἔγραψε πρός τόν φίλον του Ροῦφον ἐκ Κρήτης πολιτευτήν καί Ὑπουργόν του: Τώρα πού σοῦ γράφω θέλω νά ἀναφωνήσω ἀπό τά βάθη τῆς καρδιᾶς μου «Ζήτω ὁ Βασιλεύς».

Ἀλλά, κ α ί ὁ Γεώργιος Παπανδρέου — πατήρ — ὅταν ὡρκίσθη πρωθυπουργός τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως εἰς Κάϊρον συνωμίλησε μετά τοῦ Βασιλέως Γεωργίου ἐπί τρίωρον π.μ. καί τρίωρον μ.μ. Ἐξερχόμενος τῆς ἀπογευματινῆς συνεδριάσεως ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Βασιλέως, ἀνεκοίνωσεν: «Αὐτός εἶναι Ἕλλην Βασιλεύς, εἶναι ἄξιος. Εἶμαι μαζί του.» (ἀπό ἀφήγησιν τοῦ φίλτατού μου Ι.Μ. Ζηκοπούλου Διευθυντοῦ τῆς ἐφημερίδος «ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ» Κοζάνης).

Δέν ἀποφεύγω τόν πειρασμόν νά προσθέσω ὅτι καί ὁ ἀρχηγός τῆς Ἐπαναστάσεώς μας, παρά τάς εἰς βάρος μας ἐνεργείας τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, ἀκόμη καί τήν ἑπομένην τοῦ ἀποτυχόντος κινήματός του τῆς 13/12/1967, ὁμιλῶν πρός τούς Εὐέλπιδας, ἀνεφώνησε «Ζήτω ὁ Βασιλεύς».

Προσωπική μου, ἔμμονος ἄποψις: Ἀδιαφορῶ ὡς πρός τό ὄνομα τοῦ Πολιτεύματος. Ἐνδιαφέρομαι σφόδρα διά τό ποιόν, τούς σκοπούς, τάς μεθόδους καί τάς πράξεις τῶν ἀρχόντων — ἐκτελεστῶν τῶν Νόμων καί τῶν ἔργων ὑπέρ τοῦ λαοῦ. Εἶμαι ἀντίθετος μέ τούς ἄρχοντας πού λέγουν: «... δῶστα ὅλα» πρός τόν Ὑπουργόν Οἰκονομικῶν, πρός δέ ἑαυτόν καί τούς συνεργάτας του «... πᾶρτε τα ὅλα... ὄχι πάνω ἀπό 500 ἑκατομμύρια! δι᾽ ἐμαυτόν διατηρῶ τό δικαίωμα νά ἀγοράζω καί νά κτίζω παλάτια ἀξίας δισεκατομμυρίων καί... μέ δάνεια ἄ τ ο κ α! Ζήτω ἡ Δημοκρατία πού ὑπηρετεῖται ἀπό τοιούτους «δημοκράτες» οἱ ὁποῖοι φεῦ! καταργοῦν ἀκόμη καί καταδικαστικάς ἀποφάσεις Δικαστηρίων νομίμως ἐπιβληθεισῶν καί ἀντιθέτως κρατοῦν εἰς τάς φυλακάς ἐπί 20 καί πέραν ἔτη Ἕλληνας Ἀξιωματικούς μέ Ποινικούς Νόμους ἀναδρομικῆς ἰσχύος, παγκοσμίως καί προαιωνίως ἀπαραδέκτους, οἱουδήποτε δέ πολιτεύματος.

«Αἰδώς... Δημοκράται!»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έτερα έργα μου:

1. «21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967. ΔΙΑΤΙ: ΠΟΙΟΙ; ΠΩΣ;»
2. «ΟΔΥΣΣΕΥΣ Μιλτ. ΑΓΓΕΛΗΣ
   Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ»
3. «21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1967 - 8η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1973.
   ΗΜΕΡΑΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑ»
4. «ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟΝ ΕΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 90 ΕΤΩΝ»
5. «ΔΥΣΤΥΧΩΣ ΕΝΙΚΗΣΑΜΕΝ
   ΑΥΤΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ» Α΄ ΜΕΡΟΣ
6. «ΔΥΣΤΥΧΩΣ ΕΝΙΚΗΣΑΜΕΝ
   ΟΣΑ ΑΛΗΘΗ, ΟΣΑ ΔΙΚΑΙΑ!...» Β΄ ΜΕΡΟΣ
7. «ΚΑΪΝ ΔΙΑΤΙ;
   ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΟΣΥΜΜΟΡΙΤΟΠΟΛΕΜΟΣ»
8. «ΔΙΑΞΙΦΙΣΜΟΙ
   ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΙΜΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ»
9. «ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΛΞΕΙΣ!
   ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ, ΤΗΝ ΑΡΕΤΗΝ,
   ΚΑΙ ΤΟ ΣΠΑΘΙ»
10. «ΓΕΝΝΑΙΟΙ ΩΣ ΕΛΛΗΝΕΣ!»
11. «ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ!
    ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΑΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ,
    ΣΥΛΛΟΓΑΤΑΙ ΚΑΛΑ»

Κεντρική διάθεσις: Τηλ.: 210 25 12 415
Fax: 210 25 28 450
Κιν.: 6932 342 570

Τό Βιογραφικόν μου

Ἐγεννήθην εἰς τό χωρίον Ἁγία Παρασκευή τῆς Ἐπαρχίας Ἀμαρίου τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης τῆς Κρήτης, τήν 8ην Νοεμβρίου 1912, ὑπό Τουρκικόν ζυγόν!

Ἐφοίτησα εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον τοῦ χωρίου μου, τάς α', β' γ' καί δ' τάξεις του, τάς δέ ε', καί στ', εἰς τό Δημοτικόν Σχολεῖον Νιθαύρεως εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας πορείας περίπου, παιδικοῦ βηματισμοῦ, ἀνυποδήτου ἐπί ἀνωμάλου ἐδάφους. Εἰς τάς δύο τελευταίας αὐτάς τάξεις ἐφοιτούσαμεν, μόνον ἄρρενα παιδία(!) ἐξ ἑπτά χωρίων, σύνολον τάξεως 35 μαθητούδια, ὅλα, ἀνυπόδητα πλήν ἑνός ἐξ Ἀποδούλου...! Τάς ἕξ τάξεις τοῦ Γυμνασίου ἐφοίτησα εἰς τό μοναδικόν Γυμνάσιον τοῦ Νομοῦ Ρεθύμνης, εἰς Ρέθυμνον, ἀποφοιτήσας τόν Ἰούνιον τοῦ 1930 (μέ ὑποδήματα!).

Κατετάγην εἰς τό 4ον Σύνταγμα Ἱππικοῦ (4ον Σ.Ι) Θεσσαλονίκης τήν 1ην Νοεμβρίου 1930 ὡς ἐθελοντής μέ βαθμόν Δεκανέως. Εἰσῆλθον εἰς τήν Σχολήν Εὐελπίδων τόν Σεπτέμβριον τοῦ 1934. Ἀπεφοίτησα τόν Μάϊον 1937 καί μετά 4μηνον ἐκπαίδευσιν εἰς τήν Σχολήν Ἐφαρμογῆς Ἱππικοῦ Ἀθηνῶν, ἐτοποθετήθην εἰς τό 2ον (Σ.Ι), Σερρῶν. Ἐκ τούτου μετετέθην εἰς τό νεοσυγκροτηθέν Δ' Σ. Ι. Ἐλευθερουπόλεως Καβάλας. Τόν Αὔγουστον 1940 μετετέθην εἰς τήν Σχολήν Ἀξιωματικῶν Στρ/κῶν Ὑπηρεσιῶν Ἀθηνῶν ὡς Ὑπασπιστής. Τήν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 ἐτοποθετήθην εἰς τήν ΙΙαν Ὁμάδα Ἀναγνωρίσεως Ἱππικοῦ ὑπό τήν ΙΙαν Μεραρχίαν ΠΖ, ὡς Διοικητής Ἴλης Πολυβόλων καί Ἀξ/κός Συνδέσμου καί Διαβιβάσεων.

Ὑπ' αὐτήν τήν ἰδιότητα ἐπολέμησα εἰς τό μέτωπον Ἀργυροκάστρου - Τεπελενίου μέχρι τῆς 20ῆς Ἀπριλίου 1941, ἡμέραν Συνθηκολογήσεως μετά Γερμανίας καί Ἰταλίας. Κατά τήν διάρκειαν τῆς ΚΑΤΟΧΗΣ (26 Ἀπριλίου 1941 ἕως 12 Ὀκτωβρίου 1944) ὑπηρέτησα εἰς τήν ἀντικατασκοπευτικήν, (ἀντιστασιακήν) Ὀργάνωσιν ΟΜΗΡΟΣ, ὡς κωδικοκρυπτοαποκρυπτογράφος, ἀσυρματιστής καί συλλογεύς Πληροφοριῶν. Ἡ Ὀργάνωσις ὑπήγετο ὑπό τάς ἀμέσους διαταγάς τοῦ Στρατηγείου Μέσης Ἀνατολῆς (Σ.Μ.Α.). Ἔλαβον μέρος εἰς τήν μάχην τῶν Ἀθηνῶν (κόκκινος Δεκέμβρης), 1944 μέχρι τῆς 12ης Φεβρουαρίου 1945 (Συνθήκη "Βάρκιζας"). Κατά τήν διάρκειαν τῆς ΚΑΤΟΧΗΣ κατεδικάσθην (ἐρήμην) εἰς θάνατον, καί καθαίρεσιν εἰς τόν βαθμόν τοῦ Στρατιώτου, λόγω ἀρνήσεώς μου νά καταταγῶ εἰς τά Τάγματα Ἀσφαλείας (κατόπιν ἐντολῆς Σ.Μ.Α.) τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Κυβ/σεως.

Ἀπό Φεβρουαρίου 1945 ἐξεπαιδεύθην εἰς τό νέον Ὅπλον Ἱππικοῦ/Τεθωρακισμένων (Ἰπ/Τθ), μέχρις Ἀπριλίου 1945 ὅτε ἐτοποθετήθην εἰς τό 2ον Σύνταγμα Ἀναγνωρίσεως. Τόν Ἰούλιον 1946 τό Σύνταγμα τοῦτο μετεφέρθη ἐξ Ἀθηνῶν, εἰς Λάρισαν. Ἐξετέλουν καθήκοντα Ὑποδιοικητοῦ Ἴλης, Διαχ/στοῦ Ὑλικοῦ, Ταμίου καί Ἀνακρίσεων.

Ἔλαβον μέρος ὡς Δ/τής Λόχου ΠΖ εἰς τάς ἐκκαθαριστικάς Ἐπιχ/σεις Μαυροβουνίου, Κισσάβου, Πηλίου κατά Σεπτέμβριον 1947, καί πολλάς νυκτερινάς περιπολίας καί ἐνέδρας. Τόν Ἰανουάριον 1948 ἀπεσπάσθην εἰς ΚΕΤ, Ἀχαρνῶν καί ἐξεπαιδεύθην ὡς Διοικητής τῆς ΙΧης Ἴλης Ἁρμάτων ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ. Τόν Μάϊον 1948 μέ τήν Ἴλην αὐτήν μετεφέρθην δι' Ἁρματαγωγοῦ εἰς Πρέβεζαν καί ἐκεῖθεν εἰς Ἀκραῖον Ἰωαννίνων. Ἔλαβον μέρος, μέ τήν Ἴλην αὐτήν εἰς τάς ἐπιχειρήσεις: Κοτσιλιοῦ/Ἀετορράχης, Κασσιδιάρη, Μουργκάνας, Γράμμου, καί τάς τελικάς νικηφόρους Βίτσι, Γράμμου (τήν 29ην Αὐγούστου 1949). Ἐτιμήθην μέ 3 Ἀριστεῖα Ἀνδρείας, 7 Πολεμικούς Σταυρούς, 2 Μετάλλια Ἐξαιρέτων Πράξεων καί πληθύν εἰρηνικῆς περιόδου.

Ἐφοίτησα εἰς ὅλα τά Σχολεῖα, μέχρι καί τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ὑπηρέτησα εἰς ὅλας τάς βαθμίδας τοῦ ὅπλου μου (Ἰπ/Τθ), ἀπό τοῦ Δεκανέως μέχρι καί τοῦ Ταξιάρχου καί καθήκοντα μέχρι καί Διοικητοῦ Ταξιαρχίας καί Διοικητοῦ τοῦ Κ.Ε.Τ. (Κέντρου Ἐκπαιδεύσεως Τεθωρ/νων), εἰς Γουδί, ἀπό 12.10.1966 ἕως 21 Ἀπριλίου 1967.

Ἐπαναστάτησα (τήν ἡμέραν ἐκείνην), μετ' ἄλλων. Παρητήθην ἐκ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τόν Ἰανουάριον τοῦ 1968 προαχθείς εἰς τόν βαθμόν τοῦ Ὑποστρ/γου ἐ.ά.

Παρεδώσαμεν τήν Ἐξουσίαν εἰς Συνταγματικόν Δημοκρατικόν Καθεστώς τήν 8ην Ὀκτωβρίου 1973, ὅλοι οἱ ἐπαναστάται, πλήν δύο καί ἰδιωτεύσαμεν. Τήν 23ην Ὀκτωβρίου 1974 προεφυλακίσθημεν, οἱ πρωτεργάται καί κατεδικάσθην εἰς θάνατον τήν 24.8. 1975.

Ἔκτοτε καί μέχρι σήμερον (29.9.2010) ἐκτίω ποινήν ἰσοβίου καθείρξεως ἐκπεσών εἰς τόν βαθμόν τοῦ Στρατιώτου. Ἡ καταδίκη ἐβασίσθη ἐπί ἀντισυνταγματικῶν διαδικασιῶν (βλέπε ἄρθρο 111 πργρ. 2) τοῦ ἐν ἰσχύι Συντάγματος.

ISBN 960-85323-3-7

